

LA LLUITA CONTRA EL FEIXISME

El proletariat i la revolució

Lev Trotski

1930-1940

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de:
<http://www.geocities.com/trotskySIGLOXXI/Fascismo/FASCISMO.htm> contrastada amb *La lucha contra el fascismo. El proletariado y la revolución*, Editorial Fontamara, Barcelona, 1980

Índex

EL GIR DE LA INTERNACIONAL COMUNISTA I LA SITUACIÓ EN ALEMANYA, p. 5

- 1.- Els orígens de l'últim gir, p. 5
- 2.- La victòria parlamentària del Partit Comunista a la llum de les tasques, p 6 revolucionàries
- 3.- Les vacil·lacions de la gran burgesia, p. 7
- 4.- La petita burgesia i el feixisme, p. 8
- 5.-El Partit Comunista i la classe obrera, p11
- 6.- ¿Tornada al “segon” període o, una vegada més, cap al “tercer” període?, p 23
- 7.- Les possibles variants del desenvolupament posterior, p 14
- 8.- On està la sortida?, p 17

THAELMANN I LA “REVOLUCIÓ POPULAR”, p 25

EL CONTROL OBRER DE LA PRODUCCIÓ, p 27

CONTRA EL COMUNISME NACIONAL!, p. 35

(llicons del “Referèndum Roig”)

Com està tot cap per avall, p. 35

“Front Únic”, però amb qui?, p. 36

El problema de la correlació de forces, p. 37

Girem la vista vers l'experiència russa, p. 38

Amb els fars apagats, p. 40

La “revolució popular” en compte de la revolució proletària, p. 41

La “revolució popular” com a mètode d' “alliberament nacional”, p. 42

L'escola del centrisme burocràtic, escola de la capitulació, p. 44

La “guerra revolucionària” i el pacifisme, p. 45

Com han de pensar els marxistes, p. 47

Per què estava callat el partit?, p. 51

Què diu Stalin?, p. 52

Què diu Pravda?, p. 53

ELS CONSELLS DE FÀBRICA I EL CONTROL OBRER DE LA PRODUCCIÓ, p. 55

ALEMANYA, LA CLAU DE LA SITUACIÓ INTERNACIONAL, p. 57

PER UN FRONT ÚNIC OBRER CONTRA EL FEIXISME, p. 71

Què pretén Hitler?, p. 71

Que amaga l'estratagema de Hitler?, p. 72

Cal apuntar de prop, p. 72

Thaelmann considera que la victòria del feixisme és inevitable, p. 73

Tornem a l'experiència russa!, p. 74

És Brüning un “mal menor”?, p. 75

No es tracta dels obrers que han deixat la socialdemocràcia, sinó dels que s'hi queden,
p. 76

Cal imposar a la socialdemocràcia el bloc contra els feixistes, 76

Una bona citació de Lenin, p. 78

I ARA?, p. 80

(Problemes vitals del proletariat alemany)

Prefaci, p. 80

1.- La socialdemocràcia, p. 84

2.- Democràcia i feixisme, p. 90

3.- L'ultimatisme burocràtic, p. 98

4.- Els zig-zags stalinistes sobre el problema del front únic, p. 104

5.- Un repàs històric sobre el problema del front únic, p. 112

6.- Les llicons de l'experiència russa, p. 117

7.- Les llicons de l'experiència italiana, p. 121

8.- Pel front únic: cap als soviets, òrgans superiors del front únic, p. 125

9.- El SAP (Partit Socialista Obrer), p. 130

10.- El centrisme “en general” i el centrisme de la burocràcia stalinista, p. 138

11.- La contradicció entre els èxits econòmics de l'URSS i la burocratització del règim,
p. 146

12.- Els brandlerians (KPDO) i la burocràcia stalinista, p. 151

- 13.- L'estratègia de les vagues, p. 159
14.- El control obrer i la col·laboració amb l'URSS, p. 167
15.- És desesperada la situació?, p. 174
Conclusions, p. 179

LA VICTÒRIA DE HITLER SIGNIFICARIA LA GUERRA CONTRA L'URSS, p. 183

- Hitler necessitarà aliats, p. 184
La guerra seria inevitable, p. 186
Rússia ha d'estar preparada, p. 188

ENTREVISTA AMB MONTAG MORGEN, p. 190

EL TRENCACLOSQUES ALEMANY, p. 192

L'ÚNIC CAMÍ, p. 198

- Prefaci, p. 198
1.- Bonapartisme i feixisme, p. 201
2.- Burgesia, petita burgesia i proletariat, p. 206
3.- Aliança de la socialdemocràcia amb el feixisme o lluita entre ells?, p. 210
4.- Els vint-i-un errors de Thaelmann, p. 214
5.- La confrontació de la política de Stalin-Thaelmann amb la seua pròpia experiència, p. 222
6.- El que es diu a Praga sobre el front únic, p. 226
7.- La lluita de classes a la llum de la conjuntura, p. 233
8.- El canvi vers el socialisme, p. 239
9.- L'Únic camí, p. 243
Posfaci, p. 248

EL BONAPARTISME ALEMANY, p. 250

DAVANT LA DECISIÓ, p. 255

- El camp contrarevolucionari, p. 255
El camp proletari, p. 258
Postscriptum, p. 262

EL FRONT ÚNIC DEFENSIU, p. 265

Lletra a un obrer socialdemòcrata

- No és massa tard?, p. 266
Un pacte de no agressió, p. 267
Organitzar conjuntament la defensa; no oblidar el passat; preparar-se per al futur, p. 268
Els adversaris tanquen files enfront del perill comú, p. 270
Dos pesos i dues balances, p. 271
Els vostres dirigents no volen lluitar!, p. 272
La nostra proposta és una maniobra?, p. 273
Les tasques i mètodes del front únic, p. 274
El caràcter irreconciliable dels partits socialdemòcrata i comunista, p. 275
Democràcia i dictadura, p. 277
No hi ha cap altre camí, p. 278
La revolució del proletariat alemany parlarà alemany i no rus, p. 280

Què defensarem?, p. 280

Respecte a la llibertat de premsa, p. 282

**LA TRAGÈDIA DEL PROLETARIAT ALEMANY: ELS OBRERS ALEMANYS
S'AIXECARAN DE NOU, EL STALINISME MAI!, p. 284**

ALEMANYA I L'IRSS, p. 293

HITLER I L'EXÈRCIT ROIG, p. 296

**LA CATÀSTROFE ALEMANYA, LA RESPONSABILITAT DE LA DIRECCIÓ,
p. 299**

QUÈ ÉS EL NACIONALSOCIALISME?, p. 306

QUANT DE TEMPS POT DURAR HITLER?, p. 314

**CAL CONSTRUIR NOUS PARTITS COMUNISTES I UNA NOVA
INTERNACIONAL, p. 322**

L'orientació cap a la reforma de la Comintern, p. 322

El canvi d'orientació, p. 323

Realisme sí, pessimisme no!, p. 323

Nous revessos, p. 324

L'URSS i el PCUS, p. 326

L'URSS i la Comintern, p. 327

“Liquidacionisme”, p. 327

La nova sendera, p. 328

**ÉS IMPOSSIBLE ROMANDRE EN LA MATEIXA INTERNACIONAL AMB
ELS STALIN, MANUILSKI, LOZOVSKY I COMPANYIA, p. 330**

BONAPARTISME I FEIXISME, p. 337

BONAPARTISME, FEIXISME I GUERRA, p. 343

EL GIR DE LA INTERNACIONAL COMUNISTA I LA SITUACIÓ EN ALEMANYA ¹

1.- *Els orígens de l'últim gir*

En la nostra època, els girs tàctics, fins i tot els més importants, són completament inevitables. Són el resultat dels canvis sobtats en la situació objectiva (inestabilitat de les relacions internacionals, fluctuacions brusques i irregulars de la conjuntura, repercussions brutals de les fluctuacions econòmiques a nivell polític, moviments impulsius de les masses que tenen la sensació de trobar-se en una situació sense sortida, etcètera). L'estudi atent dels canvis en la situació objectiva és avui una tasca força més important i alhora infinitament més difícil que no abans de la guerra, en l'època del desenvolupament "orgànic" del capitalisme. La direcció del partit es troba ara en la situació del xofer que condueix per una carretera de muntanya plena de perilloses corbes. Un gir fet a deshora, una velocitat massa alta, fan córrer als viatgers i al cotxe perills molt greus, que poden ésser mortals.

La direcció de la Internacional Comunista ens ha donat, en aquests darrers anys, exemples de girs molt bruscos. L'últim, fins a la data, hem pogut veure'l en els mesos passats. ¿Quina és la raó dels girs de la Internacional Comunista després de la mort de Lenin? S'hi troba en els canvis de la situació objectiva? No. Es pot afirmar amb tota seguretat que, a partir de 1923, la Internacional Comunista no ha fet a temps cap gir tàctic basat en una anàlisi correcta dels canvis que s'han produït en les condicions objectives. Cada gir, per contra, és de fet el resultat d'un agreujament insostenible de la contradicció entre la línia de la Internacional Comunista i la situació objectiva. I avui podem constatar-ho una vegada més.

El IX ple del Comitè Executiu de la Internacional Comunista, el VI Congrés i, sobretot, el X ple s'han orientat vers un ascens brusc i lineal de la revolució ("el tercer període"), ascens que la situació objectiva feia totalment impossible en aquesta època, després de les serioses derrotes d'Anglaterra i Xina, de l'afebliment dels partits comunistes en tot el món, i sobretot sota les condicions d'expansió comercial que s'hi estaven produint en tota una sèrie de països capitalistes. El gir tàctic de la Internacional Comunista a partir de febrer de 1928 estava, doncs, en contradicció amb el curs real de la història. Aquesta contradicció ha donat origen a tendències aventuristes, a l'aïllament perllongat dels partits, al seu afebliment organitzatiu, etc. La direcció de la Internacional Comunista no ha portat a

¹ Escrit el 26 de setembre de 1930, fou publicat per primera vegada en el *Bulleten Oppozitsii*, nº 17-18, novembre-desembre de 1930.

terme un nou gir fins a febrer de 1930, quan aquests fenòmens tenien ja un caràcter clarament amenaçador; aquest gir significava una retirada i una dretanització amb relació al “tercer període”. Per una ironia del destí, que és despietat amb el *seguidisme*, aquest nou gir tàctic de la Internacional Comunista ha coincidit en el temps amb un nou gir en la situació objectiva. La crisi internacional, d’una gravetat sense precedents, obre sens dubte noves perspectives de radicalització de les masses i de convulsions socials. És precisament sota aquestes condicions quan resultava possible i necessari un gir cap a l’esquerra: calia impulsar un ritme ràpid de l’ascens revolucionari. Això hauria estat totalment correcte i necessari si, durant els tres últims anys, la direcció de la Internacional Comunista hagués tret profit, com devia, del període de reactivació econòmica, acompanyat del reflux del moviment revolucionari, per a reforçar les posicions del partit en les organitzacions de masses, i principalment en els sindicats. Sota aqueixes condicions, el xofer hauria pogut i degut, en 1930, passar de segona a tercera o, almenys, preparar-se per a fer-ho en un futur immediat. De fet, assistim al procés contrari. Per a no caure en el precipici, el xofer es veié obligat a reduir de la tercera marxa, que havia posat massa aviat, a segona; si hagués seguit una línia estratègica correcta, s’hauria vist obligat a accelerar.

Tal és la contradicció flagrant entre les necessitats tàctiques i les perspectives estratègiques en què, com a conseqüència de la lògica dels errors de la seua direcció, s’hi troben avui els partits comunistes de tota una sèrie de països.

En Alemanya és on aquesta contradicció es palesa de forma més clara i perillosa. En efecte, les últimes eleccions han rellevat una correlació de forces realment peculiar, que és el resultat no sols dels dos períodes d’estabilització a Alemanya després de la guerra sinó, també, dels tres períodes d’errors de la Internacional Comunista.

2.- La victòria parlamentària del Partit Comunista a la llum de les tasques revolucionàries

En l’actualitat, la premsa oficial de la Internacional Comunista presenta els resultats de les eleccions en Alemanya com una grandiosa victòria del comunisme; aquesta victòria posaria a l’ordre del dia la consigna de la “Alemanya soviètica”. Els buròcrates optimistes es neguen a reflexionar sobre la significació de la relació de forces que revelen les estadístiques electorals. Analitzen l’augment dels vots comunistes independentment de les tasques revolucionàries i dels obstacles originats per la situació objectiva.

El partit comunista ha obtingut al voltant de 4.600.000 vots, enfront de 3.300.000 en 1928. Aquest augment de 1.300.000 vots és enorme si es mira des del punt de vista de la mecànica parlamentària “normal”, tenint en compte l’augment general del nombre d’electors. Però els guanys del partit comunista es queden molt pàl·lids comparats amb el progrés fulgurant dels feixistes que passen de 800.000 vots a 6.400.000. El fet que la socialdemocràcia, tanmateix importants pèrdues, haja conservat els seus quadres principals i haja arreplegat més vots obrers que el partit comunista, té també una gran importància en la valoració de les eleccions.

No obstant, si tractem d’esbrinar quines són les condicions internes i internacionals capaces de fer bascular amb el màxim de força la classe obrera cap a la banda del comunisme, no es pot trobar millor exemple que el de l’actual situació en Alemanya: el nus escorredor del plans Young, la crisi econòmica, la decadència dels dirigents, la crisi del parlamentarisme, la manera sorprenent en què es desemmascara a si mateixa la socialdemocràcia en el poder. L’espai del partit comunista en la vida social del país, malgrat haver guanyat 1.300.000 vots, continua essent dèbil i desproporcionat des del punt de vista de les condicions històriques concretes.

La debilitat de la posició del comunisme està indissolublement lligada a la política i al funcionament intern de la Internacional Comunista; es mostra de manera encara més estrident si comparem el paper social actual del partit comunista i les seues tasques concretes i urgents en les condicions històriques presents.

És cert que el partit comunista mateix no comptava amb un creixement semblant. Però això prova que, amb els seus repetits errors i derrotes, la direcció del partit comunista s’ha desacostumat a les perspectives i objectius ambiciosos. Ahir subestimava les seues pròpies possibilitats; avui subestima novament les dificultats. Un perill es veu així multiplicat per l’altre.

La primera qualitat d’un partit revolucionari és saber mirar cara a cara la realitat.

3.- Les vacil·lacions de la gran burgesia

En cada gir del camí de la història, en cada crisi social, cal tornar a examinar, sempre i una vegada més, el problema de les relacions existents entre les tres classes de la societat actual: la gran burgesia amb el capital financer al seu capdavant, la petita burgesia oscil·lant entre els dos camps principals i, finalment, el proletariat.

La gran burgesia, que únicament constitueix una fracció ínfima de la nació, no pot mantenir-se en el poder sense el suport de la petita burgesia de les ciutats i el camp, és a dir, entre els últims representants de les antigues classes mitjanes i entre les masses que constitueixen avui les noves classes mitjanes. En l'actualitat, aquest suport presenta dues formes fonamentals, políticament antagòniques, però històricament complementàries: la socialdemocràcia i el feixisme. En la persona de la socialdemocràcia, la petita burgesia, que va a remolc del capital financer, arrossega al seu darrera milions de treballadors.

La gran burgesia alemanya, avui, vacil·la; està dividida. Els desacords interns són només sobre el tractament a aplicar a la crisi social actual. La terapèutica socialdemòcrata repugna una part de la gran burgesia, ja que els seus resultats són incerts i comporta el risc d'uns costos massa elevats (impostos, legislació social, salaris). La intervenció quirúrgica feixista li sembla a l'altra part massa arriscada i no justificada per la situació. Amb d'altres paraules, la gran burgesia financera en el seu conjunt vacil·la en allò que fa a l'apreciació de la situació perquè no troba encara raons suficients per a proclamar l'adveniment del seu "tercer període", en què la socialdemocràcia ha de cedir, imperativament, el lloc al feixisme; a més, tots saben que, després de passar comptes de forma general, la socialdemocràcia serà recompensada pels serveis prestats amb un pogrom general. Les vacil·lacions de la gran burgesia (a la vista de l'afebliment dels grans partits) entre la socialdemocràcia i el feixisme són el símptoma més evident d'una situació prerevolucionària. És evident que aquestes vacil·lacions acabaran sobre la marxa en el moment que aparega una situació realment revolucionària.

4.- *La petita burgesia i el feixisme*

Perquè la crisi social pugui desembocar en la revolució proletària és indispensable, a banda d'altres condicions, que les classes petit burgeses s'inclinin de forma decisiva de banda del proletariat. Això permet al proletariat prendre la direcció de la nació i dirigir-la.

Les últimes eleccions revelen una tendència en sentit invers, i ací és on resideix l'essencial del seu valor simptomàtic. Sota els cops de la crisi, la petita burgesia ha basculat, no a la banda del proletariat, sinó de la reacció imperialista més extremista, arrossegant capes importants del proletariat.

El creixement gegantí del nacionalsocialisme reflecteix dos fets essencials: una crisi social profunda, que arranca les masses petit burgeses del seu equilibri, i l'absència d'un partit revolucionari que, des d'aquest moment, exercisca als ulls de les masses un paper de dirigent revolucionari

reconegut. Si el partit comunista és el *partit de l'esperança revolucionària*, el feixisme, en tant que moviment de masses, és el *partit de la desesperança contrarevolucionària*. Quan l'esperança revolucionària s'apodera de tota la massa del proletariat, aquest arrossega inevitablement darrere ella, pel camí de la revolució, capes importants i cada vegada més àmplies de la petita burgesia. No obstant, en aquest domini, les eleccions ofereixen precisament la imatge oposada: la desesperació contrarevolucionària s'ha apoderat de la massa petit burgesa amb tal força que ha arrossegat darrere ella capes importants del proletariat.

Quina explicació pot tenir açò? En el passat hem pogut veure un reforçament bruscat del feixisme (Itàlia, Alemanya), victoriós o, almenys, amenaçador, després d'una situació revolucionària esgotada o feta malbé, a la sortida d'una crisi revolucionària en el curs de la qual l'avantguarda proletària havia mostrat la seua incapacitat per a posar-se al capdavant de la nació, per a transformar la sort de totes les classes, incloent-hi la de la petita burgesia. És precisament açò el que ha donat la seua enorme força al feixisme italià. Però avui, en Alemanya, no es tracta de la sortida d'una crisi revolucionària, sinó de la seua aproximació. Els funcionaris dirigents del partit, optimistes pel seu ofici, trauen la conclusió que el feixisme, arribat "massa tard", està condemnat a una derrota ràpida i inevitable (*Die Rote Fahne*). Aquesta gent no vol aprendre res. El feixisme arriba "massa tard" si ens referim a les crisis revolucionàries passades. Però apareix "massa aviat" (en l'alba) amb relació a la nova crisi revolucionària. Que haja tingut la possibilitat d'ocupar una posició de partida tan forta *en vigílies* d'un període revolucionari, i no al final del mateix, no és una feblesa del feixisme, sinó una debilitat del comunisme. La petita burgesia, per consegüent, no té necessitat de noves desil·lusions quant a la incapacitat del partit comunista per a millorar la seua sort; es basa en l'experiència del passat, recorda les eleccions de l'any 1923, dels salts capritxosos del curs ultraesquerrà de Maslow-Thaelmann, de la impotència oportunista del mateix Thaelmann, de la fanfarroneria del "tercer període", etc. La seua desconfiança respecte a la revolució proletària, al capdavant i com a més important, es nodreix de la desconfiança que milions d'obers socialdemòcrates experimenten envers el partit comunista. La petita burgesia, tanmateix fins i tot que els esdeveniments l'han apartat completament de la rutina conservadora, no pot posar-se de banda de la revolució social més que si aquesta última compta amb la simpatia de la majoria dels obrers. Aquesta condició, molt important, manca precisament en Alemanya, i no per atzar.

La declaració programàtica del partit comunista alemany abans de les eleccions estava sencera i única consagrada al feixisme com a enemic

principal. No obstant, el feixisme n'ha sortit vencedor, doncs que ha reunit no sols milions d'elements semiproletaris, sinó també centenars de milers d'obers industrials. Açò demostra que, malgrat la victòria parlamentària del partit comunista, la revolució proletària ha patit globalment en aquestes eleccions una greu derrota, que evidentment no és decisiva, però que és un preliminar, i que ha de servir com a advertència i per a posar-se en guàrdia. Pot convertir-se en decisiva, i inevitablement ho farà, si el partit comunista no és capaç de valorar la seua victòria parlamentària parcial en relació amb aquesta derrota "preliminar" de la revolució, i de treure'n totes les conclusions necessàries.

El feixisme s'ha convertit en un perill real; és l'expressió de l'estret atzucac en què es troba el règim burgès, del paper conservador de la socialdemocràcia davant d'aquest règim i de la debilitat acumulada pel partit comunista, incapaç de derrocar tal règim. Qui negue açò és un cec o un fanfarró.

En 1923, Brandler, malgrat totes les nostres advertències, sobreestimà monstruosament la força del feixisme. D'aquesta apreciació errònia de la correlació de forces ha nascut una política defensiva, composta d'atentisme, evasionisme i covardia. Açò és el que ha perdut a la revolució. Semblants esdeveniments no passen sense deixar empremta en la consciència de totes les classes de la nació. La sobreestimació del feixisme per la direcció comunista ha donat origen a una de les causes del reforçament posterior d'aquell. L'error contrari, és a dir, la subestimació del feixisme per la direcció actual del partit comunista, pot menar la revolució a una derrota encara molt més greu per a molts anys.

El problema del ritme de desenvolupament que, evidentment, no depèn únicament de nosaltres, confereix a aquest perill una particular agudesia. Els accessos de febre registrats per la corba de la temperatura política i revelats per les eleccions permet pensar que el ritme de desenvolupament de la crisi nacional pot ésser molt ràpid. Amb d'altres paraules, el curs dels esdeveniments pot, en un futur molt proper, fer ressorgir en Alemanya, en un nivell històric nou, la contradicció tràgica entre la maduresa de la situació revolucionària, d'una banda, i la debilitat i insuficiències estratègiques del partit revolucionari per l'altra. Cal dir-ho d'una manera clara, oberta, i, sobretot, amb el temps suficient.

5.-El Partit Comunista i la classe obrera

Seria un error monstruós consolar-se dient que el partit bolxevic, que a l'abril de 1917, després de l'arribada de Lenin, començava a preparar-se per a la conquesta del poder, tenia menys de 80.000 militants i arrossegava darrere ell, fins i tot en Petrograd, a penes la tercera part dels obrers i una part encara petita dels soldats. La situació a Rússia era totalment diferent. Els revolucionaris no assoliren sortir de la clandestinitat fins a març, després de tres anys d'interrupció de la vida política, inclús de sufocament, que existia abans de la guerra. Durant la guerra, la classe obrera s'havia renovat aproximadament en un 40%. La majoria indiscutible de la massa proletària no coneixia els bolxevics, ni tan sols havia escoltat parlar d'ells. El vot a favor dels menxevics i dels socialistes revolucionaris, al març i al juny, era simplement l'expressió dels seus primers passos vacil·lants després del despertar. En aquest vot, no hi havia ni l'ombra d'una decepció respecte als bolxevics, ni d'una desconfiança acumulada, que únicament pot ésser el resultat dels errors del partit, verificats concretament per les masses. Al contrari, cada dia d'experiència revolucionària de l'any 1917 separava les masses dels conciliadors i les empentava de banda dels bolxevics. D'aquí el creixement tumultuós i irresistible del partit i, sobretot, de la seua influència.

La situació en Alemanya es diferencia fonamentalment en aquest punt i en molts altres. L'aparició en l'escena política del partit comunista no és cosa d'ahir ni de despús-ahir. En 1923, la majoria de la classe obrera anava darrere ell, obertament o no. En 1924, en un període de reflux, arreplegà 3.600.000 vots, la qual cosa significava un percentatge de la classe obrera superior al d'avui. Açò vol dir que els obrers que han continuat amb la socialdemocràcia, com els que han votat aquesta vegada pels nacionalsocialistes, no han actuat així per simple ignorància, ni perquè el seu despertar date només d'ahir, ni perquè no sàpien encara què és el partit comunista, sinó perquè *no creuen* en ell, basant-se en la seua pròpia experiència d'aquests darrers anys.

No cal oblidar que al febrer de 1928 el IX ple del comitè executiu de la Internacional Comunista ha donat el senyal per a una lluita reforçada, extraordinària i implacable contra els "socialfeixistes". La socialdemocràcia alemanya, durant tot aquest període, estava en el poder, i cada una de les seues accions revelava a les masses el seu paper criminal i infame. Una crisi econòmica gegantina ha vingut a coronar-ho tot. És difícil imaginar unes condicions més favorables per a l'afebliment de la socialdemocràcia. No obstant, aquesta ha mantingut en conjunt les seues posicions. ¿Com explicar aquest fet sorprenent? Pel sol fet que la direcció del partit comunista ha ajudat, amb tota la seua política, la socialdemocràcia, recolzant-la per l'esquerra.

Açò no significa en absolut que el vot de cinc a sis milions d'obres i obreres a favor de la socialdemocràcia expresse la seua confiança plena i total envers ella. No cal prendre per cecs els obrers socialdemòcrates. No són tan ingenus en allò que fa als seus dirigents, però no veuen una altra sortida en la situació actual. Parlem, evidentment, dels obrers normals, i no de l'aristocràcia o de la burocràcia obreres. La política del partit comunista no els inspira confiança, no perquè el partit comunista siga un partit revolucionari, sinó perquè no creuen que siga capaç d'assolir una victòria revolucionària i no volen arriscar el seu cap en va. En votar a contracor a favor de la socialdemocràcia, aquests obrers no li manifesten la seua confiança; al contrari, expressen la seua desconfiança envers el partit comunista. És ací on rau l'enorme diferència entre la situació actual dels comunistes alemanys i la dels bolxevics russos en 1917.

Però les dificultats no es limiten a aquest problema. En l'interior del partit, i sobretot entre els obrers que el recolzen o simplement voten al seu favor, s'ha acumulat una desconfiança sorda respecte a la direcció. Açò augmenta el que s'anomena la "desproporció" entre la influència del partit i els seus efectius; en Alemanya existeix sens dubte tal desproporció, i és particularment clara al nivell del treball dins dels sindicats. L'explicació oficial de la desproporció és fins a tal punt errònia que el partit no està en condicions de "reforçar" la seua influència a nivell organitzatiu. La massa és considerada com un material purament passiu, l'adhesió o no al partit depèn únicament de la capacitat del secretari per a agafar pel coll cada obrer. El buròcrata no comprèn que els obrers tenen el seu propi pensament, la seua pròpia experiència, la seua pròpia voluntat i la seua pròpia política, activa o passiva, envers un partit. En votar a favor del partit, l'obrer vota a favor de la seua bandera, per la Revolució d'Octubre, per la seua revolució futura. Però, en negar-se a adherir-s'hi o a seguir-lo en la lluita sindical, expressa la seua desconfiança respecte a la política quotidiana del partit. Aquesta "desproporció" és, al capdavall, un dels canals per on s'expressa la desconfiança de les masses envers la direcció actual de la Internacional Comunista. I aquesta desconfiança, creada i reforçada pels errors, les derrotes, el bluf i els enganys cíncics a les masses des de 1923 fins a 1930, representa un dels principals obstacles en el camí vers la victòria de la revolució proletària.

6.- *¿Tornada al "segon" període o, una vegada més, cap al "tercer" període?*

Si s'adopta la terminologia oficial del centrisme, cal formular el problema de la manera següent. La direcció de la Internacional Comunista ha imposat a les seccions nacionals la tàctica del "tercer període", és a dir, la tàctica de l'aixecament revolucionari immediat, en una època (1928) que es caracteritzava essencialment pels trets del "segon període": estabilització de la burgesia, reflux i declivi de la revolució. El gir operat en 1930 marcà el rebuig de la tàctica del "tercer període" i un retorn a la tàctica del "segon període". Quan aquest gir s'anava obrint camí en l'aparell burocràtic, símptomes molt importants testimoniaven força clarament, almenys en Alemanya, l'apropament efectiu del "tercer període". ¿No prova açò la necessitat d'un nou gir cap a la tàctica del "tercer període", que acaba d'ésser abandonada?

Recorrem a aquests termes per tal de fer més accessible l'enunciat del problema a aquells la consciència dels quals està obstruïda per la metodologia i la terminologia de la burocràcia centrista. Però en cap cas fem nostra aquesta terminologia que emmascara la combinació del burocratisme stalinista amb la metafísica bukharinista. Refusem la concepció apocalíptica del "tercer" període com a últim: el seu número fins a la victòria del proletariat és un problema de correlació de forces i de canvis en la situació; tot açò únicament pot ésser verificat a través de l'acció. Però rebutgem l'essència mateixa de l'esquematisme estratègic, amb els seus períodes numerats. No hi ha cap tàctica abstracta, preparada per endavant, ja siga per al "segon" o per al "tercer" període. Naturalment, no es pot arribar a la victòria i la conquesta del poder sense un aixecament armat. Però com arribar a l'aixecament? Els mètodes i el ritme de la mobilització de les masses no sols depenen de la situació objectiva en general sinó, també i sobretot, de l'estat en què es trobe el proletariat al començament de la crisi social en el país, de les relacions entre el partit i la classe, entre el proletariat i la petita burgesia, etc. L'estat del proletariat a l'entrada del "tercer període" depèn al seu torn de la tàctica aplicada pel partit en el període precedent.

El gir tàctic normal i natural, corresponent al canvi actual de la situació en Alemanya, hauria hagut d'ésser una *acceleració del ritme, una progressió de les consignes i de les formes de lluita*. Però aquest gir tàctic no hauria estat normal i natural més que si el ritme i les consignes de lluita d'ahir haguessen correspost a les condicions del període precedent. Però no podia ésser així. La contradicció aguda entre la política ultraesquerrana i l'estabilització de la situació és una de les causes del gir tàctic. És pel que, en el moment en què el nou gir de la situació objectiva, paral·lelament al reagrupament general desfavorable de les forces polítiques, ha aportat al comunisme un augment important de vots, el partit s'ha mostrat

estratègicament i tàctica més desorientat, embarassat i desviat del que mai havia estat.

Per tal d'explicar la contradicció en què ha caigut el partit comunista alemany, com la majoria de les altres seccions de la Internacional Comunista, però molt més profundament que elles, prenguem la comparació més senzilla. Per a saltar una barrera, primer cal començar a córrer a temps, ni tard ni d'hora, per tal d'arribar a l'obstacle amb la força necessària. No obstant, des de febrer de 1928, i sobretot des de juny de 1929, el partit comunista alemany no fa més que prendre impuls. No hi ha res de sorprenent en què el partit haja començat a sufocar-se i a arrossegar les cames. La Internacional Comunista donà per fi una ordre: "Més lentament!" Però a penes el partit, sense alè, havia tornat a aconseguir un ritme més normal, aparegué davant ell una barrera no imaginària, molt real, que presentava el risc d'exigir un salt revolucionari. ¿Seria suficient la distància per a prendre impuls? ¿Caldria renunciar al gir i fer un contragir? (aqueixes són les qüestions estratègiques i tàctiques que se li presenten al partit alemany amb tota la seua agudesia).

Per tal que els quadres dirigents del partit puguin trobar una resposta correcta a aquestes preguntes, han de tenir la possibilitat d'apreciar el camí a seguir, en relació amb l'anàlisi de l'estratègia dels darrers anys i de les seues conseqüències, tal com ha aparegut en les eleccions. Si, contrapesant açò, la burocràcia assolís amb els seus crits de victòria ofegar la veu de l'autocrítica política, el proletariat seria inevitablement arrossegat a una catàstrofe més espantosa que la de 1923.

7.- Les possibles variants del desenvolupament posterior

La situació revolucionària, que planteja al proletariat el problema immediat de la presa de poder, està composta d'elements objectius i subjectius que estan lligats entre si i es condicionen mútuament en gran manera. Però aquesta interdependència és relativa. La llei del desenvolupament desigual també s'aplica totalment als factors de la situació revolucionària. El desenvolupament insuficient d'un d'ells pot conduir a l'alternativa següent: o bé la situació revolucionària no arribarà tan sols a l'explosió i serà reabsorbida, o bé, arribant a l'explosió, acabarà amb la derrota de la classe revolucionària. ¿Quina és, en aquest sentit, la situació en Alemanya avui?

1.- Estem indubtablement en presència d'una crisi nacional profunda (economia, situació internacional). La via normal del règim parlamentari burgès no ofereix cap sortida.

2.- La crisi política de la classe dominant i del seu sistema de govern és absolutament indiscutible. No es tracta d'una crisi parlamentària, sinó de la crisi de la dominació de la burgesia.

3.- No obstant, la classe revolucionària està encara profundament dividida per contradiccions internes. El reforçament del partit revolucionari en detriment del partit reformista està encara és els seus mateixos inicis i es produeix, de moment, a un ritme que està lluny de correspondre's amb la profunditat de la crisi.

4.- Des del començament de la crisi, la petita burgesia ha ocupat una posició que amenaça el *sistema actual* de dominació del capital, però que és alhora mortalment hostil a la revolució proletària.

Dit d'una altra forma, estem en presència de les condicions objectives fonamentals de la revolució proletària; una de les seues condicions polítiques existeix (l'estat de la classe dirigent); l'altra condició política (l'estat del proletariat) no fa més que començar a evolucionar en el sentit de la revolució, però, pel pes de l'herència del passat, no pot evolucionar ràpidament; en fi, la tercera condició política (l'estat de la petita burgesia) s'inclina no de banda de la revolució proletària, sinó de la contrarevolució burgesa. Aquesta última condició no evolucionarà en un sentit favorable més que si intervenen canvis radicals en el si mateix del proletariat, és a dir, si la socialdemocràcia és liquidada políticament.

Estem confrontats així a una situació profundament contradictòria. Alguns dels seus components posen a l'ordre del dia la revolució proletària; però altres exclouen tota possibilitat de victòria en un període molt pròxim, perquè impliquen una profunda modificació prèvia de la correlació entre les forces polítiques.

Teòricament, es poden imaginar certes variants en el desenvolupament posterior de la situació actual en Alemanya; aquestes variants depenen tant de les causes objectives, entre elles la política dels enemics de classe, com de l'actitud del mateix partit comunista. Indiquem esquemàticament quatre variants possibles d'aquest desenvolupament.

1.- El partit comunista, espantat de la seua pròpia estratègia del tercer període, avança a les palpentes amb la màxima prudència, tractant d'evitar tota acció arriscada, i deixa passar sense lluita una situació revolucionària. Açò seria la repetició sota una altra forma de la política de Brandler en 1921-1923. Els brandlerians i semibrandlerians en l'interior i l'exterior del partit empentaran en aquesta direcció, que reflecteix la pressió de la socialdemocràcia.

2.- Sota la influència del seu èxit en les eleccions, el partit comunista efectua, per contra, un gir brutal cap a l'esquerra, llençant-se a una lluita directa pel poder i, convertit en el partit d'una minoria activa, pateix una derrota catastròfica. El feixisme, l'agitació baladrera i imbècil de l'aparell, que no eleva en res la consciència de les masses sinó que, ben al contrari, l'enfosqueix, i la desesperació i la impaciència d'una part de la classe obrera, i sobretot de la joventut aturada, tots aquests factors empenten en aquesta direcció.

3.- És possible també que la direcció, sense renunciar a res, s'esforce per trobar empíricament una via intermèdia entre les dues primeres variants i caiga així en tota una nova sèrie d'errors; però necessitarà tant de temps per a superar la desconfiança de les masses proletàries i semiproletàries que, durant aquest temps, les condicions tindran temps d'evolucionar en un sentit desfavorable per a la revolució, cedint el lloc a un nou període d'estabilització. El partit alemany és empentat sobretot en aquesta direcció eclèctica, que uneix el *seguidisme* en general a l'aventurisme en casos particulars, per la direcció stalinista de Moscou, que té por de plantejar una posició clara i es prepara per avançar per a una coartada, és a dir, per a la possibilitat de fer caure sobre els "executants" la responsabilitat, a dreta o a esquerra segons els resultats. És una política que coneixem bé, que sacrifica els interessos històrics internacionals del proletariat als interessos de "prestigi" de la direcció burocràtica. Els pressupòsits teòrics de semblant orientació estan donats ja en *Pravda* del 16 de setembre.

4.- Acabem per la variant més favorable o, per a ésser més exactes, l'única favorable: gràcies a l'esforç dels seus elements millors i més conscients, el partit alemany se n'adona plenament de totes les contradiccions de la situació actual. Per mitjà d'una política correcta, audaç i flexible, el partit té encara temps, partint de la situació actual, d'unir la majoria del proletariat i d'aconseguir que les masses semiproletàries i les capes més explotades de la petita burgesia canvien de camp. L'avantguarda proletària, en tant que dirigent de la nació dels explotats i els oprimits, assoleix la victòria. La tasca dels bolxevics-leninistes (de l'Oposició d'Esquerra) és la d'ajudar el partit a orientar la seua política per aquesta sendera.

Seria completament inútil intentar endevinar quina d'aquestes variants té més probabilitats de realitzar-se en el proper període. És lluitant, i no lliurant-se a conjectures, que es resolen les qüestions d'aquest tipus. Una lluita ideològica implacable contra la direcció centrista de la Internacional Comunista és un element indispensable d'aquest combat. Moscou ha donat ja el senyal d'una política de prestigi burocràtic, que

oculta els errors del passat i prepara els errors de demà amb els seus crits hipòcrites sobre el triomf de la línia.

Exagerant de manera inversemblant la victòria del partit, minimitzant de forma no menys inversemblant les dificultats i interpretant inclús l'èxit dels feixistes com un factor positiu de la revolució proletària, *Pravda* emet no obstant una petita reserva: "Els èxits del partit no han de fer-li perdre el cap". La política pèrfida de la direcció stalinista és ací, una vegada més, fidel a si mateixa. L'anàlisi de la situació es fa en l'esperit de l'ultraesquerranisme acrític, la qual cosa empenta conscientment el partit per la via de l'aventurisme. Al mateix temps, Stalin es prepara una coartada amb la frase de ritual sobre "el vertigen de l'èxit". És precisament aquesta política de curtes mires i sense escrúpols la que pot malmetre la revolució alemanya.

8.- On està la sortida?

Fins ací, hem ofert una anàlisi sense cap adorn ni indulgència envers les dificultats i els perills que es desprenen totalment de l'esfera política subjectiva; procedeixen principalment dels errors i els crims de la direcció dels epígons i, avui en dia, comprometen palesament la nova situació revolucionària que, segons la nostra opinió, està a punt de crear-se. Els funcionaris, o bé ignoraran la nostra anàlisi, o bé renovaran els seus estocs d'injúries. Però no es tracta d'aquests funcionaris incurables, sinó de la sort del proletariat alemany. En el partit, incloent-hi l'aparell, hi ha un bon nombre de persones que observen i reflexionen, i als que el caràcter de la situació obligarà demà a reflexionar amb una intensitat redoblada. És a ells que destinem la nostra anàlisi i les nostres conclusions.

Tota situació de crisi conté factors importants d'indeterminació. Els estats d'ànim, les opinions i les forces, tant les hostils com les amigues, es formen en el procés mateix de la crisi. És impossible preveure'ls per endavant de forma matemàtica. Cal mesurar-los en la lluita, per mitjà de la lluita, i aportar a la política les correccions necessàries basant-se sobre aquests mesuraments trets de la vida.

¿Pot hom estimar per endavant la força de la resistència conservadora dels obrers socialdemòcrates? No. A la llum dels esdeveniments dels últims anys aquesta força sembla gegantina. Però el fons del problema rau en què la política errònia del partit, que ha trobat la seua expressió més acabada en l'absurda teoria del socialfeixisme, és el que més ha afavorit la cohesió de la socialdemocràcia. Per tal de mesurar la capacitat de resistència real de la socialdemocràcia cal trobar un altre instrument de mesura, és a dir, és necessari que els comunistes es doten d'una tàctica correcta. Si es compleix

aquesta condició (i no és una condició menyspreable) hom descobrirà, en un termini relativament curt, fins a quin punt la socialdemocràcia està corcada en el seu interior.

El que hem dit fins ara s'aplica igualment al feixisme, encara que d'una altra forma. S'ha desenvolupat sota condicions diferents, gràcies al rent de l'estratègia zinovievista-stalinista. Quina és la seua força ofensiva? Quina és la seua estabilitat? ¿Ha assolit el seu punt culminant, com afirmen els optimistes professionals, o està únicament fent els seus primers passos? És impossible predir-ho mecànicament. Només es pot determinar a través de l'acció. És precisament respecte al feixisme, que és com una navalla d'afaitar en mans de l'enemic de classe, que una política errònia del partit comunista pot, en un termini molt curt, menar a un resultat fatal. D'altra banda, una política encertada pot (açò és cert a molt més llarg termini) minar les posicions del feixisme.

En el moment de la crisi del règim, el partit revolucionari és molt més fort en la lluita de masses extraparlamentària que no en el marc del parlamentarisme. Amb una sola condició, no obstant: que comprega correctament la situació i que siga capaç de lligar pràcticament les necessitats reals de les masses a les tasques de la conquesta del poder. Actualment, tot es redueix a això.

També seria un greu error veure en la situació alemanya actual únicament dificultats i perills. No, la situació ofereix igualment enormes possibilitats a condició que siga analitzada en profunditat i utilitzada correctament.

Què fer per a això?

1.- Un gir forçat "cap a la dreta", quan la situació evoluciona "cap a l'esquerra", exigeix un examen atent, consciencios i hàbil de l'evolució posterior dels altres components de la situació.

Cal refusar immediatament l'oposició abstracta entre els mètodes del segon i el tercer període. Cal prendre la situació tal com és, amb totes les seues contradiccions i dins de la dinàmica viva del seu desenvolupament. Cal adaptar-se atentament als canvis reals d'aquesta situació i actuar sobre ella en el sentit del seu desenvolupament efectiu, i no per complença cap als esquemes de Molotov o Kuusinen.

Oriental-se en la situació és la tasca més difícil, i la més important. Hom no pot acontentar-se amb mètodes burocràtics. Les estadístiques, per

importants que siguen, són insuficients per a aquest propòsit. Cal estar quotidianament escoltant en profunditat el proletariat i els treballadors en general. No sols cal avançar les consignes vitals que són represes per les masses. Únicament un partit que tinga per totes les bandes desenes de milers d'antenes, que arplegue els seus testimonis, que examine tots els problemes i que elabore activament una posició col·lectiva, podrà assolir semblant objectiu.

2.- El funcionament intern del partit està indissolublement lligat a aquest problema. Gent designada per Moscou, independentment de la confiança o la desconfiança del partit envers ella, no pot menar les masses a l'assalt de la societat capitalista. Com més artificial siga el règim actual del partit, més profunda serà la crisi el dia i l'hora de prendre la decisió. De tots els "girs", el més urgent i necessari és el que concerneix el règim intern del partit. És una qüestió de vida o mort.

3.- El canvi del règim del partit és una condició, però també una conseqüència del canvi d'orientació. Una cosa és impensable sense l'altra. El partit ha d'escapar d'aqueixa atmosfera hipòcrita, convencional, en què se silencien els mals reals i es glorifiquen els valors ficticis, en una paraula, l'atmosfera perniciosa del stalinisme, que no és el resultat d'una influència ideològica i política, sinó d'una grollera dependència material envers l'aparell i els mètodes de direcció que s'hi deriven.

Per tal d'arrancar el partit de la seua presó burocràtica és indispensable verificar globalment la "línia general" de la direcció alemanya, des de 1923 i fins i tot des de les jornades de març de 1921. L'Oposició d'Esquerra ha fet, en una sèrie de documents i de treballs teòrics, la seua valoració de totes les etapes de la funesta política oficial de la Internacional Comunista. Aquesta crítica ha d'esdevenir en part del bagatge del partit. No aconseguirà eludir-la ni reduir-la al silenci. El partit no s'elevant a l'altura de les seues grandioses tasques sense una valoració lliure del seu present a la llum del seu passat.

4.- Si el partit comunista, malgrat totes les condicions extraordinàriament favorables, s'ha mostrat impotent per a commoure seriosament l'edifici socialdemòcrata amb la fórmula del "socialfeixisme", el feixisme real, per contra, amenaça ara aqueix mateix edifici no amb les fórmules purament verbals d'un radicalisme fictici, sinó amb les fórmules químiques dels explosius. Per certa que siga l'afirmació segons la qual la socialdemocràcia ha preparat amb tota la seua política l'expansió del feixisme, no és menys cert que el feixisme és una amenaça mortal sobretot per a aquesta mateixa

socialdemocràcia, tota l'esplendor de la qual està indissolublement lligada a les formes i mètodes de l'estat democràtic, parlamentari i pacifista.

No hi ha cap dubte que els dirigents de la socialdemocràcia i una petita capa de l'aristocràcia obrera prefereixen una victòria del feixisme a la dictadura revolucionària del proletariat. Però precisament la imminència d'aqueixa elecció està en la base de les immenses dificultats que coneix la direcció socialdemòcrata cara als seus propis obrers. La política de front únic dels obrers contra el feixisme es desprèn de tota la situació. Ofereix al partit comunista enormes possibilitats. Però la condició de l'èxit rau en l'abandó de la pràctica i la teoria del "socialfeixisme", el caràcter nociu de la qual està esdevenint perillós sota les condicions actuals.

La crisi social provocarà inevitablement profundes fissures en l'edifici socialdemòcrata. La radicalització de les masses tocarà igualment els obrers socialdemòcrates abans que deixen de ser-ho. Haurem de concloure, inevitablement, acords contra el feixisme amb les diferents organitzacions i fraccions socialdemòcrates, plantejant als seus dirigents condicions precises davant de les masses. Només els oportunistes espantats, aliats ahir de Cook, Chiang Kai-chek i Wang Tin-wei, poden lligar-se les mans per avançar contra aquests acords per una obligació formal. Cal abandonar les declaracions buides dels funcionaris contra el front únic per a tornar a la política de front únic tal com fou formulat per Lenin i aplicat sempre pels bolxevics, i molt particularment en 1917.

5.- El problema de l'autor és un dels elements més importants de la crisi política actual. La lluita contra la racionalització capitalista i per la jornada de treball de set hores continua estant a l'ordre del dia. Però només la consigna de la cooperació àmplia i sistemàtica amb l'URSS pot portar aquesta lluita a l'altura de les tasques revolucionàries. En la seua declaració programàtica per a les eleccions, el comitè central del partit comunista alemany declara que *després de la seua arribada al poder* els comunistes portaran a la pràctica una cooperació econòmica amb l'URSS. D'açò no hi ha cap dubte. Però no cal oposar la perspectiva històrica a les tasques polítiques del moment. És des d'avui que cal mobilitzar els obrers, i en primer lloc els aturats, sota la consigna d'una àmplia cooperació econòmica amb la república soviètica. El Gosplan de l'URSS ha d'elaborar amb la participació dels comunistes i dels especialistes alemanys un pla de cooperació econòmica que, partint de l'actual atur, es desenvolupe en una cooperació general, englobant-hi les principals branques de l'economia. El problema no consisteix en prometre una reorganització de l'economia després de la presa de poder, sinó en arribar al poder. El problema no rau en prometre una cooperació entre l'Alemanya soviètica i l'URSS, sinó en

guanyar avui les masses per a aquesta cooperació, lligant-la estretament a la crisi i a l'atur i desenvolupant-la en un pla gegantí de reorganització social d'ambdós països.

6.- La crisi política alemanya qüestiona el règim que el Tractat de Versalles ha instaurat a Europa. El comitè central del partit comunista alemany diu que, una vegada en el poder, el proletariat alemany liquidarà els documents de Versalles. I això és tot? L'abolició del Tractat de Versalles serà, doncs, la més alta conquesta de la revolució proletària! Per què serà reemplaçat? Aquesta manera negativa de plantejar el problema aproxima el partit als nacionalsocialistes. *Estats Units Soviètics d'Europa*, aquesta és l'única consigna correcta que ofereix una solució a la partició d'Europa, que amenaça no sols Alemanya sinó Europa sencera amb una decadència econòmica i cultural total.

La consigna de la unificació proletària d'Europa és, alhora, una arma molt important en la lluita contra el xovinisme abjecte dels feixistes, davant de la seua croada contra França. La política més perillosa i més incorrecta és la que consisteix en adaptar-se passivament a l'enemic, a fer-se passar per ell. A les consignes de desesperació nacional i de bogeria nacional cal oposar les consignes que proposen una solució internacional. Però, per a açò, és indispensable netejar el partit del verí del socialisme nacional, l'element essencial del qual és la teoria del socialisme en un sol país.

Per tal de condensar tot allò que hem dit fins ara en una fórmula simple, plantejem el problema de la manera següent: ¿la tàctica del partit comunista alemany ha de situar-se, durant el període vinent, sota un signe ofensiu o defensiu? A això responem: defensiu.

Si l'enfrontament tingués lloc avui, com a conseqüència de l'ofensiva del partit comunista, l'avantguarda proletària s'estavellaria contra el bloc constituït per l'Estat i el feixisme, refugiant-se la majoria de la classe obrera darrere d'una neutralitat temorenca i perplexa; en allò que fa a la petita burgesia, en la seua majoria recolzaria directament el feixisme.

Una posició defensiva implica una política d'apropament amb la majoria de la classe obrera alemanya i el front únic amb els obrers socialdemòcrates i sense partit contra el perill feixista.

Negar aquest perill, minimitzar-lo, tractar-lo a la lleugera és el pitjor crim que es pot cometre avui contra la revolució proletària a Alemanya.

Que va a “defensar” el partit comunista? La constitució de Weimar? No, aqueixa atenció li la deixem a Brandler. El partit comunista ha de cridar a la defensa de les posicions materials i intel·lectuals que la classe obrera ha conquistat ja en l'estat alemany. Allò que s'hi va és la sort de les organitzacions polítiques i sindicals, de la seua premsa, de les seues impremtes, dels seus clubs i les seues biblioteques. L'obrer comunista ha de dir-li a l'obrer socialdemòcrata: “La política dels nostres partits és inconciliable; però si els feixistes vénen aquesta nit a destruir el local de la teua organització, jo vindré en la teua ajuda amb les armes a la mà. ¿Promets tu acudir en la meua ajuda en el cas que aqueix mateix perill amence la meua organització?” Aqueixa és la quinta essència de la política del període actual. Tota l'agitació ha d'ésser desenvolupada en aquest esperit.

Com més desenvolupem aquesta agitació amb perseverança, amb serietat, amb reflexió, sense els udols i les fanfarronades que tant fastiguegen els obrers, més pertinents seran les mesures organitzatives defensives que anem a proposar en cada fàbrica, en cada barri obrer, menor serà el perill que l'atac dels feixistes ens agafe desprevinguts, i major serà la seguretat que aquest atac soldarà i no dividirà els rengles dels obrers.

En efecte, els feixistes, pel fet del seu èxit vertiginós, pel fet del caràcter petitburgès, impacient i indisciplinat del seu exèrcit, se sentiran inclinats a passar a l'atac en el pròxim període. Intentar actualment competir amb ells en aquest terreny seria no sols desesperat, sinó també mortalment perillós. Al contrari, com més apareguen els feixistes als ulls dels obrers socialdemòcrates com el camp que ataca, més possibilitats tindrem no sols d'aixafar l'ofensiva dels feixistes, sinó també de passar a una contraofensiva victoriosa. La defensa ha d'ésser vigilant, activa i valerosa. L'Estat Major ha de cobrir amb la vista tot el camp de batalla i tenir en compte tots els canvis per tal de no deixar passar una nova modificació de la situació, perquè llavors es tractarà de fer el senyal per a l'assalt general.

Hi ha estratèges que es pronuncien, sempre i sota qualssevol circumstància, a favor de la defensiva. Els brandlerians, com és ara, són d'aquest tipus. Sorprendre'ns perquè parlen *avui*, una vegada més, de defensiva, seria totalment pueril: ho han fet sempre. Els brandlerians són uns dels portaveus de la socialdemocràcia. Nosaltres, per contra, hem d'apropar-nos als obrers socialdemòcrates sobre el terreny de la defensiva per a arrossegar-los de seguida a una ofensiva decisiva. Els brandlerians són totalment incapaços. Quan la correlació de forces es modifique de forma radical a favor de la revolució proletària, els brandlerians apareixeran una vegada més com un pes mort i com un fre per a la revolució. Aquesta és la raó per la qual una

política defensiva, que cerque una aproximació amb les masses socialdemòcrates, no ha d'implicar en cap cas una atenuació de les contradiccions amb l'estat major brandlerià, darrere del qual no estaran mai les masses.

En el marc del reagrupament de forces, caracteritzat fins ací, i de les tasques de l'avantguarda proletària, els mètodes de repressió física aplicats per la burocràcia stalinista en Alemanya i en altres països contra els bolxevics-leninistes prenen una significació força particular. És un servei directe fet a la policia socialdemòcrata i a les tropes de xoc del feixisme. En contradicció total amb les tradicions del moviment proletari revolucionari, aquests mètodes responen perfectament a la mentalitat dels buròcrates petitburgesos, que s'aferren al seu salari garantit des de dalt i temen perdre'l amb la irrupció de la democràcia dins del partit. Les infàmies dels stalinistes han d'ésser objecte d'un ampli treball d'explicació, el més concret possible, cara a desemascarar el paper dels funcionaris més indignes de l'aparell del partit. L'experiència de l'URSS i d'altres països prova que aquells que lluiten amb el major frenesí contra l'Oposició d'Esquerra són tristos senyors que tenen l'absoluta necessitat de dissimular a la direcció els seus errors i els seus crims: dilapidació de fons públics, abusos de poder, o simplement incapacitat total. Està perfectament clar que la denúncia de les gestes brutals de l'aparell stalinista contra els bolxevics-leninistes es veurà més coronada per l'èxit com més àmpliament desenvolupem la nostra agitació general sobre la base de les tasques exposades amb anterioritat.

Si hem examinat el problema del gir tàctic de la Internacional Comunista únicament a la llum de la situació alemanya és perquè la crisi alemanya situa avui el partit comunista alemany, una vegada més, en el centre de l'atenció de l'avantguarda proletària mundial, i perquè a la llum d'aquesta crisi apareixen tots els problemes amb major relleu. No seria difícil, tanmateix això, mostrar que el que s'ha dit ací s'aplica també, si fa o no fa, als altres països.

A França, totes les formes preses per la lluita de classes després de la guerra tenen un caràcter infinitament menys agut i decisiu que en Alemanya. Però les tendències generals del desenvolupament són les mateixes, per no parlar, evidentment, de la dependència directa que lliga la sort de França a la d'Alemanya. Els girs de la Internacional Comunista tenen, en tot cas, un caràcter universal. El partit comunista francès, proclamat des de 1928 per Molotov primer candidat al poder, ha portat avant en aquests darrers anys una política totalment suïcida. En particular, no ha vist l'ascens econòmic. A França hom anuncià un gir tàctic en el

moment en què la recuperació econòmica deixava pas a una crisi. D'aquesta manera, les mateixes contradiccions, les mateixes dificultats i les mateixes tasques de què hem parlat a propòsit d'Alemanya, estan també a l'ordre del dia a França.

El gir de la Internacional Comunista, en relació amb el canvi de la situació, col·loca l'Oposició Comunista d'Esquerra davant de tasques novament i extremadament importants. Les seues forces són reduïdes. Però cada corrent es desenvolupa paral·lelament a les seues tasques. Comprendre-les clarament és posseir una de les garanties més importants de la victòria.

THAELMANN I LA “REVOLUCIÓ POPULAR”²

Gràcies per la citació sobre la revolució “popular” del discurs de Thaelmann, al que he fet una ullada. No és possible imaginar una forma més ridícula i maliciosament confusa de plantejar el problema! La “revolució popular” com a consigna, fins i tot amb una referència a Lenin! Encara avui, cada número del periòdic del feixista Strasser és polit amb la consigna de la revolució popular *com oposada* a la consigna marxista de la revolució de classe. Se sobreentén que tota gran revolució és una revolució popular o nacional, en el sentit que uneix al voltant de la classe revolucionària totes les forces virils i creatives de la nació i la reconstrueix entorn d’un nou nucli. Però açò no és una consigna, sinó una descripció sociològica de la revolució que requereix, a més a més, una definició precisa i concreta. Com a consigna és nècia i xerraire, competència mercantil amb els feixistes pagada al preu d’injectar la confusió en la ment dels treballadors.

L’evolució de les consignes de la Komintern és una evolució sorprenent precisament al voltant d’aquesta qüestió. A partir del III Congrés de la Komintern, la consigna de “classe contra classe” esdevingué en l’expressió popular de la política de *front únic proletari*. Açò era prou correcte: tots els treballadors havien d’ésser agrupats contra la burgesia. Després transformaren açò en l’aliança amb els buròcrates reformistes contra els treballadors (l’experiència de la vaga general anglesa). Més tard saltaren a l’extrem oposat: cap acord amb els reformistes, “classe contra classe”. La mateixa consigna que havia de servir per a apropar els obrers socialdemòcrates als obrers comunistes vingué a significar, en el “tercer període”, la lluita contra els obrers socialdemòcrates com a contra una classe diferent. I ara el nou gir: la revolució popular en compte de la revolució proletària. El feixista Strasser diu que el 95 per cent del poble està interessat en la revolució, que per tant no és una revolució de classe sinó una revolució popular. Thaelmann repeteix a l’uníson. En realitat, l’obrer comunista hauria de dir-li a l’obrer feixista: per descomptat, el 95 per cent de la població, si és que no és el 98 per cent, està explotada pel capital financer. Però aquesta explotació està organitzada de manera jeràrquica: hi ha explotadors, subexplotadors, subsubexplotadors, etc.

² Lletre escrita a un camarada espanyol el 14 d’abril de 1931. Fou publicada per primera vegada en *The Militant* el 11 de juliol de 1931.

Únicament gràcies a aquesta jerarquia poden els superexplotadors mantenir subjecta a la majoria de la nació. Perquè la nació siga efectivament capaç de reconstruir-se a si mateixa al voltant d'un nou nucli de classe, haurà d'ésser reconstruïda ideològicament, i açò només podrà assolir-se si el proletariat no es dissol a si mateix en el "poble", en la "nació", sinó que, per contra, desenvolupa un programa de *la seua* revolució proletària i força la petita burgesia a escollir entre dos règims. La consigna de la revolució popular adorm la petita burgesia així com àmplies masses d'obrers, els reconcilia amb l'estructura burgesa jeràrquica del "poble" i retarda el seu alliberament. Però, en les condicions actuals d'Alemanya, la consigna d'una "revolució popular" esborra la frontera ideològica entre el marxisme i el feixisme i reconcilia part dels obrers i la petita burgesia amb la ideologia feixista, permetent-los pensar que no estan obligats a prendre una opció, ja que en ambdós camps es tracta d'una "revolució popular". Aquests miserables revolucionaris, quan entren en conflicte amb qualsevol enemic, es posen primer que res a pensar com imitar-lo, com disfressar-se a si mateixos amb els seus colors, com guanyar les masses per mitjà d'un truc astut en compte de amb la lluita revolucionària. Una forma vertaderament vergonyosa de plantejar el problema! Si els febles comunistes espanyols feren seua aquesta fórmula, arribarien a la política d'un Guomindang espanyol.

EL CONTROL OBRER DE LA PRODUCCIÓ ³

En contestar la seua pregunta he d'esforçar-me per apuntar ací, com a preludi a un intercanvi d'opinions, algunes consideracions generals respecte a la consigna del *control obrer de la producció*.

La primera pregunta que sorgeix en relació amb açò és la següent: ¿podem presentar el control obrer de la producció com un règim estable, per descomptat que no etern, però d'una duració prou llarga? Per a contestar a aquesta pregunta cal determinar més clarament la naturalesa de classe d'aquest règim. El control es troba a mans dels treballadors. Açò significa que la propietat i el dret a alienar-la continuen a mans dels capitalistes. Per tant, el règim té un caràcter contradictori, constituint una espècie d'interregne econòmic.

Els obrers no necessiten el control per a fins platònics, sinó per a exercir una influència pràctica sobre la producció i sobre les operacions comercials dels patrons. No obstant, açò no es podrà aconseguir a no ésser que el control, d'una forma o una altra, dins de certs límits, es transforme en *gestió* directa. En forma desenvolupada, el control implica, per consegüent, una espècie de *poder econòmic dual* en les fàbriques, la banca, les empreses comercials, etc.

Si la participació dels treballadors en la gestió de la producció ha d'ésser duradora, estable, “normal”, haurà de recolzar-se en la col·laboració i no en la lluita de classes. Tal col·laboració de classes només pot portar-se a terme a través dels estrats superiors dels sindicats i les associacions capitalistes. No han mancat els experiments d'aquest tipus en Alemanya (la “democràcia econòmica”), en Anglaterra (el “mondisme”), etcètera. No obstant, en tots aquests casos, no es tractava del control dels obrers sobre el capital, sinó de la subordinació de la burocràcia del treball al capital. Aquesta subordinació, com ho mostra l'experiència, pot durar molt de temps: depèn de la paciència del proletariat.

Com més s'aproxima a la producció, a la fàbrica, al taller, menys viable resulta un règim d'aquest tipus, perquè ací es tracta ja dels interessos

³ Lletre escrita a un grup d'oposicionistes alemanys el 20 d'agost de 1931 i publicada per primera vegada en el *Biulleten Oppzitsii*, n° 24, setembre de 1931.

immediats i vitals dels treballadors i tot el procés es desplega davant dels seus mateixos ulls. El control obrer a través dels consells de fàbrica només és concebible sobre la base d'una aguda lluita de classes, no sobre la base de la col·laboració. Però açò significa en realitat la dualitat de poder en les empreses, en els trusts, en totes les branques de la indústria, en la totalitat de l'economia.

Quin règim estatal correspon al control obrer de la producció? És obvi que el poder no està encara a mans dels treballadors, perquè d'una altra manera no tindríem el control obrer de la producció, sinó el control de la producció per l'estat obrer com a introducció a un règim de producció estatal basat en la nacionalització. Del que estem parlant és del control obrer sota el règim capitalista, sota el poder de la burgesia. En tot cas, una burgesia que se senta fermament assentada en el poder mai tolerarà la dualitat de poder en les seues empreses. El control obrer, en conseqüència, només pot assolir-se en les condicions d'un canvi bruscat en la correlació de forces desfavorable a la burgesia per la força, per un proletariat que va camí d'arrancar-li el poder, i per tant també la propietat dels mitjans de producció. Així, el règim de control obrer, un règim provisional i transitori per la seua mateixa essència, només pot correspondre al període de les convulsions de l'Estat burgès, de l'ofensiva proletària i el retrocés de la burgesia, és a dir, al període de la revolució proletària en el sentit més complet del terme.

Si la burgesia no és ja l'ama de la situació en la seua fàbrica, si no és ja *enterament* l'ama, s'hi desprèn que tampoc és ja enterament ama del seu Estat. Açò significa que el règim de dualitat de poder en les fàbriques correspon al règim de dualitat de poder en l'Estat.

Aquesta correspondència, de totes maneres, no hauria d'ésser entesa mecànicament, açò és, no en el sentit que la dualitat de poder en les empreses i la dualitat de poder en l'Estat nasquen en un mateix i únic dia. Un règim avançat de dualitat de poder, com una de les etapes altament probable de la revolució proletària en tots els països, pot desenvolupar-se de forma distinta en distints països, a partir d'elements diversos. Així, per exemple, en certes circumstàncies (una crisi econòmica profunda i persistent, un fort grau d'organització dels treballadors en les empreses, un partit revolucionari relativament dèbil, un Estat relativament fort mantenint un feixisme vigorós en reserva, etcètera) el control obrer sobre la producció pot anar considerablement per davant del poder polític dual desenvolupat en un país.

En les condicions assenyalades amb poques paraules més amunt, especialment característiques d'Alemanya en aquests moments, la *dualitat*

de poder en el país pot desenvolupar-se precisament a partir del control obrer com a font principal. Cal detenir-se en aquest fet, encara que només siga per a rebutjar aqueix fetitxisme de la forma soviètica que han posat en circulació els epígons de la Komintern.

D'acord amb el punt de vista oficial que preval en l'actualitat, la revolució proletària només pot portar-se a terme per mitjà dels soviets; aquests, per la seua banda, han d'ésser creats específicament per al propòsit de l'aixecament armat. Aquest clixé no serveix per a res. Els soviets són únicament una forma organitzativa; el problema es decideix pel contingut de classe de la política, de cap manera per la seua forma. En Alemanya hi hagué uns soviets d'Ebert i Scheidemann. A Rússia els soviets conciliadors atacaren els obrers i soldats al juliol de 1917. Després d'açò, Lenin pensà durant un temps que hauríem d'arribar a l'aixecament armat recolzant-nos no en els soviets sinó en els comitès de fàbrica. Aquest càlcul fou rebutjat pel curs dels esdeveniments, ja que fórem capaços, en les sis o vuit setmanes anteriors a l'aixecament, de guanyar-nos als soviets més importants. Però aquest mateix exemple mostra com de poc inclinats ens sentíem a considerar els soviets com una panacea. A la tardor de 1923, defensant contra Stalin i altres la necessitat de passar a una ofensiva revolucionària, lluití al mateix temps contra la creació per encàrrec de soviets en Alemanya, pegats als consells de fàbrica que estaven començant ja de fet a cobrir el paper dels soviets.

Es podrien dir moltes coses a favor de la idea que, en l'actual ascens revolucionari, igualment, els consells de fàbrica alemanys, en arribar a un cert estadi, seran capaços d'exercir el paper dels soviets i reemplaçar-los. En què base aquesta suposició? En l'anàlisi de les condicions en què sorgiren els soviets a Rússia en febrer-març de 1917, i en Alemanya i Àustria al novembre de 1918. En els tres llocs, els principals organitzadors dels soviets foren els menxevics i socialdemòcrates, que es veieren forçats a això per les condicions de la revolució "democràtica" en temps de guerra. A Rússia, els bolxevics tinguérem èxit en guanyar els soviets als conciliadors. En Alemanya no ho assolírem, i és per açò que els soviets desaparegueren.

Avui, en 1931, la paraula "soviet" sona força diferent de com sonava en 1917-1918. Avui és sinònim de la dictadura dels bolxevics, i per tant un malson en els llavis de la socialdemocràcia. Els socialdemòcrates alemanys no sols no prendran la iniciativa en la creació dels soviets per segona vegada, ni s'uniran voluntàriament a aquesta iniciativa, sinó que lluitaran contra ella fins al final. Als ulls de l'estat burgès, en especial del seu guàrdia feixista, que els comunistes posen mà a l'obra en la creació de

soviets serà equivalent a una declaració directa de guerra civil per part del proletariat, i en conseqüència podria provocar un xoc decisiu abans que el partit comunista ho jutge convenient.

Totes aquestes consideracions ens empenten fortament a dubtar que es pugui arribar a tenir èxit, *abans* de l'aixecament i la presa de poder en Alemanya, en la creació de soviets que agrupen realment la majoria dels treballadors. Al meu parer, és més probable que els soviets nasquen l'endemà de la victòria, però llavors ja com a òrgans directes de poder.

El problema dels *consells de fàbrica* és enterament un altre assumpte. Aquests existeixen ja avui. Els estan construint comunistes i socialdemòcrates. En cert sentit, els consells de fàbrica són la realització del front únic de la classe obrera. Ampliaran i aprofundiran aquesta funció amb l'ascens de l'onada revolucionària. El seu paper creixerà, com ho faran les seues incursions en la vida de la fàbrica, de la ciutat, de les branques de la indústria, de les regions i, finalment, de tot l'Estat. Els congressos provincials, regionals i nacionals dels consells de fàbrica poden servir com a base per als òrgans que exerciran de fet el paper dels soviets, açò és, per als òrgans de doble poder. Arrossegar els treballadors socialdemòcrates a aquest règim per mitjà dels consells de fàbrica serà molt més fàcil que cridar els obrers directament a construir els soviets un dia determinat i a una hora donada.

El cos central dels consells de fàbrica d'una ciutat pot complir àmpliament el paper del soviets de la ciutat. Açò pogué observar-ho hom en Alemanya en 1923. Estenent les seues funcions, abordant per si mateixos tasques cada vegada més audaces i creant els seus propis òrgans federals, els consells de fàbrica poden esdevenir soviets, unint estretament els treballadors socialdemòcrates i comunistes; i poden servir com a base organitzativa de la insurrecció. Després de la victòria del proletariat, aquests consells de fàbrica/soviets tindran naturalment que separar-se en consells de fàbrica pròpiament dits i soviets, aquests com a òrgans de la dictadura del proletariat.

Amb tot açò no volem dir que la creació de soviets abans de l'aixecament proletari en Alemanya estiga completament exclosa per endavant. No és possible preveure totes les variants concebibles del desenvolupament. Si el desmembrament de l'estat burgès vingués molt abans de la revolució proletària, si el feixisme arribés a ésser aixafat i fet miques o es cremés abans de l'aixecament del proletariat, llavors es podrien crear les condicions per a la construcció dels soviets com a òrgans de la lluita pel poder. Per descomptat, en aqueix cas els comunistes haurien de percebre la

situació a temps i llençar la consigna dels soviets. Aquesta seria la situació més favorable que es puga imaginar per a la insurrecció proletària. Si cobra cos, ha d'ésser utilitzada fins al final. Però comptar amb ella per avançar és quasi impossible. Mentre els comunistes hagen d'entendre-se-les amb un Estat burgès encara prou fort, amb l'exèrcit de reserva del feixisme a les seues esquenes, el camí que passa pels consells de fàbrica, en compte de pels soviets, es presentarà com a màxim més probable.

Els epígons han adoptat d'una forma purament mecànica la noció que el control obrer de la producció, així com els soviets, només pot ésser realitzat en condicions revolucionàries. Si els stalinistes intentaren plasmar els seus prejudicis en un sistema definit, argumentarien probablement així: el control obrer, com a forma de poder econòmic dual, és inconcebible sense el poder polític dual en el país, que al seu torn és inconcebible sense l'oposició dels soviets al poder de la burgesia: en conseqüència (se sentiran inclinats a concloure els stalinistes) avançar la consigna del control obrer de la producció és admissible només *simultàniament* amb la consigna dels soviets.

De tot el que s'ha dit dalt es desprèn clarament com de falsa, esquemàtica i falta de vida és semblant construcció. En la pràctica, s'ha transformat en l'ultimàtum únic que el partit planteja als treballadors: jo, el partit, vos permetré lluitar pel control obrer només en el cas que estigueu d'acord en construir simultàniament els soviets. Però açò és precisament el que està en qüestió: que aquests dos processos no tenen necessàriament que desenvolupar-se paral·lelament i simultània. Davall la influència de la crisi, l'atur i les manipulacions rapaços dels capitalistes, la classe obrera pot arribar a estar preparada en la seua majoria per a lluitar per l'abolició del secret comercial i pel control sobre la banca, el comerç i la producció abans d'haver arribat a entendre la necessitat de la conquesta revolucionària del poder.

Després de prendre el camí del control de la producció, el proletariat pressionarà inevitablement en el sentit de la presa del poder i dels mitjans de producció. Els problemes de crèdit, materials de guerra, mercats, estendran immediatament el control més enllà del límits de les empreses individuals. En un país tan altament industrialitzat com Alemanya, els problemes de les exportacions importants haurien d'elevat directament el control obrer als òrgans oficials de l'estat burgès. Les contradiccions del règim de control obrer, irreconciliables en la seua essència, es veuran inevitablement aguditzades en la mesura que s'amplien la seua esfera i les seues tasques, i aviat esdevindran intolerables. Hom pot trobar una sortida a aquestes contradiccions o bé en la presa del poder pel proletariat (Rússia) o

bé en la contrarevolució feixista, que estableix la dictadura oberta del capital (Itàlia). És precisament en Alemanya, amb la seua poderosa socialdemocràcia, on la lluita pel control obrer de la producció serà amb tota probabilitat la primera etapa del front únic revolucionari dels treballadors, que precedeix a la seua lluita oberta pel poder.

¿És possible avançar precisament ara, de totes maneres, la consigna del control obrer? Ha madurat la situació revolucionària suficientment per a això? La pregunta és difícil de contestar des de la barrera. No hi ha cap termòmetre que permeta determinar de forma immediata i precisa, la temperatura de la situació revolucionària. És obligatori determinar-la en l'acció, en la lluita, amb l'ajuda dels més variats instruments de mesura. Un d'aquests instruments, potser un dels més importants en les condicions existent, és precisament la consigna del control obrer de la producció.

La significació d'aquesta consigna es basa principalment en el fet que sobre la seua base pot ésser preparat el front únic dels treballadors comunistes amb els socialdemòcrates, els sense partit i els cristians. L'actitud dels obrers socialdemòcrates és decisiva. El front únic revolucionari dels comunistes i els socialdemòcrates, aqueixa és la condició política fonamental que manca en Alemanya per a una situació directament revolucionària. La presència d'un feixisme fort és, sens dubte, un obstacle seriós en el camí cap a la victòria. Però el feixisme únicament pot servir la seua capacitat d'atracció gràcies a què el proletariat està dividit i és feble, i perquè li falta la possibilitat de conduir al poble alemany pel camí de la revolució victoriosa. El front únic revolucionari de la classe obrera significa ja, en si mateix, un colp polític fatal per al feixisme.

Per aquesta raó, dit siga de passada, la política de la direcció del partit comunista alemany sobre la qüestió del referèndum té un caràcter especialment criminal. Al seu pitjor enemic no se li hauria ocorregut una forma més segura d'incitar els obrers socialdemòcrates contra el partit comunista i detenir el desenvolupament de la política de front únic revolucionari.

Aquest error ha d'ésser corregit ara. La consigna del control obrer pot ésser extraordinàriament útil en aquest aspecte. De totes maneres, ha d'ésser abordada correctament. Avançada sense la preparació necessària, com una ordre burocràtica, la consigna del control obrer pot no sols mostrar-se com un tret de salva sinó que, més encara, pot comprometre el partit als ulls de les masses obreres soscavant la confiança en ell, fins i tot entre els treballadors que avui li voten. Abans de llençar oficialment aquesta consigna fonamental, s'ha de mesurar bé la situació i preparar-li el camí.

Hem de començar des de baix, des de la fàbrica, des del taller. Els problemes del control obrer han d'ésser posats a prova i adaptats al funcionament de certes empreses industrials, bancàries i comercials típiques. Hem de prendre com a punt de partida casos especialment clars d'especulació, locaut encobert, ocultació pèrfida de beneficis destinada a reduir els salaris o exageració mentidera dels costos de producció amb el mateix propòsit, etc. En una empresa que haja caigut víctima de tals maquinacions, ha d'ésser a través dels treballadors comunistes que se senta l'estat d'ànim de la resta de les masses obreres, sobretot dels obrers socialdemòcrates: en quina mesura estarien disposats a respondre a l'exigència d'abolir el secret comercial i establir el control obrer de la producció. Utilitzant l'ocasió proporcionada per casos individuals particularment clars, hem de començar establint directament el problema i continuar amb una propaganda persistent, i mesurar d'aquesta manera la força de resistència del conservadorisme socialdemòcrata. Aquesta seria una de les millors formes d'establir en quina mesura ha madurat la situació revolucionària.

El tanteig preliminar del terreny suposa una elaboració simultània, teòrica i propagandística, de la qüestió del partit, una instrucció seriosa i objectiva dels treballadors avançats, en primer lloc dels membres del consell de fàbrica, dels obrers sindicalistes prominents, etc. Només el desenvolupament d'aquest treball preparatori, açò és, el grau en què tinga èxit, pot suggerir en quin moment pot passar el partit de la propaganda a l'agitació oberta i a l'acció pràctica directa sota la consigna del control obrer.

La política de l'Oposició d'Esquerra sobre aquest problema es desprèn amb suficient claredat del que s'ha plantejat, almenys en els seus trets essencials. En el primer període, és qüestió de propaganda sobre el mode correcte en els principis de plantejar la qüestió i, alhora, d'estudi de les condicions concretes de la lluita pel control obrer. L'oposició, en petita escala i al modest nivell que correspon a les seues forces, ha d'abordar el treball preparatori que fou caracteritzat abans com la pròxima tasca del partit. Sobre la base d'aquesta tasca, l'oposició ha de cercar el contacte amb els comunistes que estan treballant en els consells de fàbrica i en els sindicats, explicar-los la nostra caracterització de la situació en el seu conjunt i aprendre d'ells com ha d'ésser adaptada la nostra correcta visió del desenvolupament de la revolució a les condicions concretes de la fàbrica i el taller.

Postscriptum

P.S.: Volia acabar amb açò, però se m'ocorre que els stalinistes podrien presentar l'objecció següent: vosaltres esteu disposats a "minimitzar" la consigna dels soviets per a Alemanya, però ens criticareu durament i ens estigmatitzareu perquè en un altre temps ens negàrem a llençar la consigna dels soviets en Xina. En realitat, semblant "objecció" pertany a la més baixa sofística, basada en el mateix fetixisme organitzatiu, és a dir, en la identificació de l'essència de classe amb la forma organitzativa. Si els stalinistes haguessen declarat aleshores que hi havia raons en Xina que dificultaven l'aplicació de la forma soviètica, si haguessen recomanat una altra forma organitzativa del front únic revolucionari de les masses, hauríem prestat, naturalment, la major atenció a aqueixa proposta. Però se'ns recomanava substituir els soviets pel Guomindang, açò és, per l'encadenament dels obrers als capitalistes. La polèmica era sobre el contingut de classe d'una organització, i no sobre la seua "tècnica" organitzativa. Però hem d'afegir a açò que, precisament en Xina, no hi havia obstacles subjectius en absolut per a la construcció de soviets, si és que prenem en consideració la consciència de les masses i no la dels aliats de Stalin en aquell moment, Chiang Kai-chek i Wang Tin-wei. Els treballadors xinesos no tenen tradicions socialdemòcrates i conservadores. L'entusiasme per la Unió Soviètica era realment universal. Inclús en l'actualitat, el moviment camperol en Xina s'esforça per adoptar formes soviètiques. Encara més general era l'esforç de les masses a favor dels soviets en els anys 1925-27.

CONTRA EL COMUNISME NACIONAL!

(llicons del “Referèndum Roig”)⁴

Quan aquestes línies arriben al lector estaran potser, en una o altra secció, passades d'actualitat. A causa dels esforços de l'aparell stalinista i la col·laboració amistosa de tots els governs burgesos, l'autor d'aquestes línies ha estat col·locat sota tals circumstàncies que únicament pot reaccionar als esdeveniments polítics amb diverses setmanes de demora. A açò cal afegir que l'autor es veu obligat a comptar amb una informació que està lluny d'ésser completa. El lector haurà de tenir-ho present. Però inclús de les circumstàncies extremadament desfavorables hem d'intentar extreure'n almenys algun avantatge. Incapacitat per a reaccionar davant dels esdeveniments en tots els seus aspectes concrets, l'autor es veu obligat a concentrar la seua atenció en els punts bàsics i les qüestions centrals. Aquí rau la justificació d'aquest treball.

Com està tot cap per avall

Els errors del partit comunista alemany sobre la qüestió del plebiscit figuren entre els que es tornaran més clars a mesura que el temps passe i acabaran per entrar en els llibres de text de l'estratègia revolucionària com a exemple d'allò que no s'ha de fer.

En la conducta del comitè central de partit comunista alemany està tot equivocat: l'avaluació de la situació és incorrecta, l'objectiu immediat està incorrectament plantejat, els mitjans per tal d'assolir-lo han estat incorrectament escollits. La direcció del partit ha aconseguit desprendre's al llarg del camí de tots aqueixos “principis” pels que advocava en anys recents.

El 21 de juliol, el comitè central es dirigí per si mateix al govern prussià exigint concessions democràtiques i socials, amenaçant si no de declarar-se favorable al referèndum. En avançar les seues exigències, la burocràcia stalinista es dirigia de fet a l'estrat més alt del partit socialdemòcrata amb la proposta d'un front únic contra els feixistes sota determinades condicions. Quan la socialdemocràcia refusà les condicions proposades, els stalinistes formaren un Front Únic amb els feixistes contra la socialdemocràcia. Açò significa que la política de front únic es porta a terme no sols “des de baix”,

⁴ Escrit el 25 d'agost de 1931, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, nº 24, setembre de 1931.

sinó també “des de dalt”. Significa que a Thaelmann li està permès dirigir-se a Braun i Severing amb una “lletra oberta” sobre la defensa conjunta de la democràcia i la legislació social contra les bandes de Hitler. Així és com aquesta gent, sense adonar-se tan sols del que estava fent, llençà per la borda la seua metafísica sobre el front únic “*només des de baix*”, per mitjà del més estúpid i escandalós experiment de front únic *només des de dalt*, inesperadament per a les masses i contra la seua voluntat.

Si la socialdemocràcia és una varietat del feixisme, ¿Com, llavors, es pot demanar oficialment als socialfeixistes una defensa conjunta de la democràcia? Una vegada en camí al referèndum, la burocràcia del partit no posà cap condició als nacionalsocialistes. Per què? Si els socialdemòcrates i els nacionalsocialistes són únicament tonalitats del feixisme, ¿per què, doncs, es pot posar condicions a la socialdemocràcia i no als nacionalsocialistes? ¿O és que, potser, existeixen entre aquestes dues varietats certes diferències *qualitatives* molt importants en allò que fa a la seua base social i al mètode d’enganyar les masses? Però, llavors, no els anomenem a ambdues feixistes, perquè els noms serveixen en política per a diferenciar, i no per a posar-ho tot al mateix sac.

És cert, no obstant, que Thaelmann formà un front únic amb Hitler? La burocràcia comunista anomenà “roig” el referèndum de Thaelmann, en contrast amb el plebiscit negre o terrós de Hitler. Que l’assumpte concerneix dos partits mortalment hostils està naturalment fora de dubte, i totes les falsedats de la socialdemocràcia no portaran els treballadors a oblidar-ho. Però hi ha un fet que roman com a tal: en determinada campanya, la burocràcia stalinista embarcà els treballadors revolucionaris en un front únic amb els nacionalsocialistes contra la socialdemocràcia. Si es pogués assenyalar l’adhesió a un partit en les paperetes de vot, llavors el referèndum hauria tingut almenys la justificació (en l’exemple fornit, absolutament insuficient políticament) que hauria permès un recompte de les seues forces i, per això mateix, separar-les de les del feixisme. Però la “democràcia” alemanya no es preocupà en el seu moment de permetre als participants en els referèndums exercir el dret a fer constar el seu partit. Tots els votants són fosos en una massa inseparable que, a una qüestió definida, dóna una i la mateixa resposta. Dins dels *límits d’aquesta qüestió*, el front únic amb els feixistes és un fet indubtable.

Així, de la nit al dia, tot aparegué cap per avall.

“Front Únic”, però amb qui?

Quin propòsit polític perseguia la direcció del partit comunista amb aquest gir? Com més es llegeixen els documents oficials i els discursos dels dirigents menys s’entén aquest propòsit. El govern prussià, se’ns diu, està

obrint el camí al feixisme. Açò és absolutament correcte. El govern federal de Brüning, afegeixen els dirigents del partit comunista, ha estat fet feixista de fet la república i ha avançat ja prou per aquest camí. Absolutament correcte, contestem a açò. “Però, ja veuen, el federal Brüning no pot mantenir-se sense el prussià Braun!” diuen els stalinistes. També açò és correcte, responem. Fins aquest punt, estem totalment d’acord. ¿Però quina conclusió política s’hi desprèn? No hi ha el més mínim fonament per a recolzar el govern de Braun, per a acceptar tan sols una ombra de responsabilitat per ell davant les masses, ni tan sols per a afeblir una mica nostra lluita contra el govern de Brüning i la seua agència prussiana. Encara existeixen menys raons per a ajudar els feixistes a reemplaçar al govern de Brüning i Braun. Perquè, si acusem amb prou justícia els socialdemòcrates de preparar el camí al feixisme, en l’últim en què pot consistir la nostra tasca política és en fer-li més curt aquest camí.

La circular del comitè central del partit comunista alemany a totes les instàncies, del 27 de juliol, deixa al nus amb la major crueta la inconsistència de la direcció, perquè és el producte d’una elaboració col·lectiva del problema. L’essència de la circular, alliberada de la confusió i les contradiccions, es redueix a què, en última instància, no hi ha diferència entre l’enemic que enganya i traeix els treballadors aprofitant-se de la seua paciència i l’enemic que vol simplement aniquilar-los. Escoltant l’absurd de semblant identificació, els autors de la circular donen un gir de sobte i presenten el referèndum roig com l’“aplicació decisiva de la política de front únic des de baix (!) respecte als treballadors socialdemòcrates, cristians i sense partit”. Com és que la intervenció en el plebiscit junt amb els feixistes, contra la socialdemocràcia i el Partit del Centre, és una aplicació de la política de front únic dirigit als treballadors socialdemòcrates i cristians, és quelcom que no serà entès per cap ment proletària. Evidentment es refereix a aquells treballadors socialdemòcrates que, trencant amb el seu partit, participaren al referèndum. Quants d’ells? Per política de front únic s’hauria d’entendre almenys una acció comuna, no amb els treballadors que han deixat la socialdemocràcia, sinó amb aquells que romanen en les seues files. Malauradament, hi ha encara un gran nombre d’ells.

El problema de la correlació de forces

L’única frase en el discurs de Thaelmann del 24 de juliol que aparenta ésser una motivació seriosa per al gir és la següent: “El referèndum roig, utilitzant les possibilitats de l’acció de masses legal, parlamentària, representa un pas avant en el sentit de la mobilització extraparlamentària de les masses.” Si aquestes paraules tenen algun sentit, és només el següent: prenem el vot parlamentari com el punt de partida per a la nostra ofensiva

revolucionària general de cara a derrocar el govern de la socialdemocràcia i els partits del just terme mitjà aliats amb ella, amb mitjans legals, per a després, amb la pressió de les masses revolucionàries, derrocar el feixisme, que està intentant convertir-se en l'hereu de la socialdemocràcia. En altres paraules: el referèndum roig únicament exerceix el paper d'un trampolí per al salt revolucionari. Efectivament, com un trampolí, el plebiscit hauria estat plenament justificat. Que els feixistes voten o no junt amb els comunistes perd tota significació en el moment en què el proletariat, amb la seua pressió, derroca els feixistes i pren el poder en les seues mans. Com a trampolí es pot usar qualsevol taula, inclosa la taula del referèndum. Encara *que la possibilitat de donar realment el salt ha d'estar ací*, no de paraula, sinó de fet. El problema, en conseqüència, es redueix a la correlació de forces. Sortir al carrer amb la consigna: "a baix el govern de Brüning i Braun!" en un moment en què, segons la correlació de forces, només pot ésser substituït per un govern de Hitler i Hugenberg, és el més pur aventurisme. La mateixa consigna, no obstant, adquireix un significat totalment diferent si es converteix en una introducció a la lluita directa del proletariat mateix pel poder. En un primer moment, els comunistes apareixerien als ulls de les masses com els ajudants de la reacció; però, en un segon moment, el problema de com votaren els feixistes abans d'ésser aixafats pel proletariat hauria perdut tota significació.

En conseqüència, no considerem la coincidència del vot amb els feixistes des del punt de vista de cap principi abstracte, sinó des del punt de vista de l'actual lluita de classes pel poder i de la correlació de forces en un estadi determinat d'aquesta lluita.

Girem la vista vers l'experiència russa

Es pot considerar com indiscutible que, en el moment de l'aixecament proletari, la diferència entre la burocràcia socialdemòcrata i els feixistes es veurà de fet reduïda al mínim, si no a zero. En les jornades d'octubre, els menxevics i socialistes revolucionaris russos lluitaren contra el proletariat colze amb colze amb els cadets, els kornilovistes i els monàrquics. Els bolxevics deixaren el preparlament a l'octubre i sortiren al carrer a cridar a les masses a l'aixecament armat. Si, simultàniament als bolxevics, alguna espècie de grup monàrquic, posem per exemple, hagués abandonat també el preparlament en aqueixos dies, açò no hauria tingut cap significació política, perquè els monàrquics foren derrocats junt amb la democràcia.

El partit arribà a la insurrecció d'octubre, de totes maneres, a través d'una sèrie d'etapes. En els dies de la manifestació d'abril de 1917 una secció dels bolxevics llençà la consigna "A baix el govern provisional!" El comitè central redreçà immediatament els ultraesquerrans. Per descomptat

que hem de popularitzar la necessitat de derrocar el govern provisional; però cridar els treballadors al carrer sota aqueixa consigna, això no podem fer-ho, perquè nosaltres som una minoria dins de la classe obrera. Si derroquem el govern provisional en aquestes condicions no serem capaces d'ocupar el seu lloc i, com a conseqüència, ajudarem la contrarevolució. Hem d'explicar pacientment a les masses el caràcter antipopular d'aquest govern abans que sone l'hora del seu enderrocament. Aqueixa era la posició del partit.

Durant el següent període, la consigna del partit era: "A baix els ministres capitalistes!" Així s'exigia a la socialdemocràcia que trenqués la seua coalició amb la burgesia. Al juliol, dirigírem una manifestació d'obres i soldats davall la consigna de "tot el poder als soviets!" que en aquell moment significava tot el poder als menxevics i als socialistes revolucionaris. Els menxevics i els socialistes revolucionaris, junt amb els Guàrdies Blancs, ens aixafaren.

Dos mesos més tard, Kornilov s'aixecà contra el govern provisional. En la lluita contra Kornilov, els bolxevics ocupaven ara la primera línia del front. Lenin estava aleshores en la clandestinitat. Milers de bolxevics estaven a la presó. Els obrers, soldats i marins exigien l'alliberament dels seus dirigents i dels bolxevics en general. El govern provisional es negà. ¿No hauria hagut, el comitè central dels bolxevics, dirigir un ultimàtum al govern de Kerenski (allibereu immediatament els bolxevics i retireu la desafortunada acusació d'estar al servei dels Hohenzollern) i, en el cas que Kerenski ho hagués rebutjat, haver-se negat a lluitar contra Kornilov? Així és, probablement, com hauria actuat el comitè central de Thaelmann, Remmele i Neumann, Però no fou així com actuà el comitè central dels bolxevics. Lenin escrigué aleshores: "Hauria estat el més profund error pensar que el proletariat revolucionari és capaç, per així dir-ho, com «venjança» contra els socialistes revolucionaris i els menxevics per haver recolzat l'aixafament dels bolxevics, els assassinats en el front i el desarmament dels obrers, de «negar-se» a recolzar-los contra la contrarevolució. Semblant manera de plantejar el problema hauria significat, en primer lloc, traslladar les concepcions moralistes petit burgeses al proletariat (perquè, pel bé de la causa, el proletariat sempre recolzarà no sols la petita burgesia vacil·lant sinó també la gran burgesia); en segon lloc, hauria estat (i açò és el més important) un intent petitburgès de llençar un vel, pel procediment de "moralitzar", sobre l'essència política del problema."

Si no haguérem rebutjat Kornilov a l'agost, i per tant haguérem facilitat la seua victòria, hauria aniquilat en primer lloc la flor i nata de la classe obrera i, consegüentment, ens hauria dificultat assolir la victòria, dos mesos més tard, sobre els conciliadors i castigar-los (no de paraula, sinó de fet) pels seus crims històrics. És precisament en el "moralisme petitburgès" en

què cauen Thaelmann i companyia. quan, justificant el seu propi gir, comencen a enumerar les inenarrables infàmies comeses pels dirigents de la socialdemocràcia.

Amb els fars apagats

Les analogies històriques són únicament analogies. No és possible parlar de condicions i tasques idèntiques. Però, en el llenguatge relatiu de les analogies, podem preguntar: en el moment del referèndum en Alemanya quin era el problema, la defensa contra el perill de Kornilov o, efectivament, l'enderrocament de tot l'ordre burgès pel proletariat? Aquesta qüestió no es decideix per mitjà dels simples principis, ni de fórmules polèmiques, sinó per la correlació de forces. Amb quina atenció i quant conscienciosament estudiaven, comptaven i mesuraven els bolxevics la correlació de forces en cada nova etapa de la revolució! ¿Intentà la direcció del partit comunista alemany, quan entrà en la lluita, traçar el balanç preliminar de les forces en lluita? Ni en els articles ni en els discursos hi trobem tal balanç. Com el seu mestre Stalin, els alumnes de Berlín condueixen la política amb els fars apagats.

Les consideracions de Thaelmann sobre el problema decisiu de la correlació de forces es redueixen a dues o tres frases generals. “Ja no vivim en 1923”, deia en el seu informe; “el partit comunista és en l'actualitat el partit de molts milions, que creix a un ritme vertiginós”. I açò és tot! Thaelmann no podia mostrar més clarament en quina mesura li està vedada la comprensió de la diferència entre les situacions de 1923 i 1931! *En aquell llavors*, la socialdemocràcia s'estava arrencant en trossos. Els obrers que no havien assolit sortir de les files de la socialdemocràcia giraven els seus ulls esperançats en direcció al partit comunista. *En aquell llavors*, el feixisme representava en molta major mesura un espantall en l'hort de la burgesia, més que una realitat política seriosa. La influència del partit comunista en els sindicats i en els comitès de fàbrica era, en 1923, incomparablement major del que és avui. Els comitès de fàbrica exercien aleshores les funcions bàsiques dels soviets. La burocràcia socialdemòcrata en els sindicats estava perdent el terreny que xafava tots els dies.

El fet que la situació de 1923 no fóra utilitzada per la direcció oportunista de la Komintern i del partit comunista alemany viu encara en la consciència de les classes i els partits i en les relacions mútues entre ells. El partit comunista, diu Thaelmann, és un partit de milions. No oblidem que, gràcies a l'horrible cadena d'errors d'epígon de 1923-1931, la socialdemocràcia actual mostra una capacitat de resistència molt més forta que la de la socialdemocràcia de 1923. No oblidem que el feixisme d'avui en dia, criat i alletat per les traïcions de la socialdemocràcia i els errors de la burocràcia stalinista, representa un obstacle tremend en el camí vers la presa del poder

pel proletariat. El partit comunista és un partit de milions. Però gràcies a l'anterior estratègia del "tercer període", el període de l'estupidesa burocràtica concentrada, el partit comunista és avui extremadament dèbil en els sindicats i comitès de fàbrica. La lluita pel poder no pot ésser dirigida recolzant-se merament en els vots d'un referèndum. Cal tenir suport en les fàbriques, en els tallers, en els sindicats i en els comitès de fàbrica. Tot açò ho oblida Thaelmann, que substitueix l'anàlisi de la situació per grans paraules.

Afirmar que en juliol-agost de 1931 el partit comunista alemany era tan fort que podia entrar en un combat obert amb la societat burgesa, tal com s'encarna en els seus dos flancs, la socialdemocràcia i el feixisme, és quelcom que només podria fer un home caigut de la lluna. La mateixa burocràcia del partit no pensa semblant cosa. Si recorre a semblant argument és únicament perquè el plebiscit ha fracassat i, conseqüentment, no s'ha fet la prova fins al final. És precisament en aquesta irresponsabilitat, en aquesta ceguesa, en aquesta cerca d'efectes sense escrúpols, on troba la seua expressió la meitat aventurera de l'ànima del centrisme stalinista!

La "revolució popular" en compte de la revolució proletària

Un zig-zag tan sobtat a primera vista (el del 21 de juliol) no caigué en absolut del cel, sinó que fou preparat per tota la trajectòria del període anterior. Que el partit comunista alemany està governant per una sincera i ardent aspiració a vèncer els feixistes, a arrencar les masses de la seua influència, a derrocar el feixisme i aixafar-lo, açò és quelcom, se sobreentén, sobre què no pot haver-hi dubtes. Però el problema és que, a mesura que passa el temps, la burocràcia stalinista s'esforça cada vegada més en actuar contra el feixisme amb les seues pròpies armes esborrant els colors de la seua paleta política i intentant cridar mes fort que ell en la subhasta del patriotisme. Aquests no són els mètodes d'una política de classe amb principis, sinó els de la competència petit burgesa.

És difícil per a hom imaginar-se una capitulació més vergonyosa en els principis que el fet que la burocràcia stalinista haja substituït la consigna de la revolució proletària per la de la revolució popular. Cap estratagema enginyós, cap joc amb les citacions, cap falsificació històrica alterarà el fet que açò és una traïció als principis del marxisme, amb el propòsit d'imitar millor el xarlatanisme feixista. Em veig forçat a repetir ací el que escrigué sobre aquesta qüestió fa diversos mesos:

"Se sobreentén que tota gran revolució és una revolució popular o nacional, en el sentit que uneix al voltant de la classe revolucionària totes les forces virils i creatives de la nació i la reconstrueix entorn d'un nou nucli. Però

açò no és una consigna, sinó una descripció sociològica de la revolució que requereix, a més a més, una definició precisa i concreta. Com a consigna és nècia i xerraire, competència mercantil amb els feixistes pagada al preu d'injectar la confusió en la ment dels treballadors.”

“L’evolució de les consignes de la Komintern és una evolució sorprenent precisament al voltant d’aquesta qüestió. A partir del III Congrés de la Komintern, la consigna de “classe contra classe” esdevingué en l’expressió popular de la política de *front únic proletari*. Açò era prou correcte: tots els treballadors havien d’ésser agrupats contra la burgesia. Després transformaren açò en l’aliança amb els buròcrates reformistes contra els treballadors (l’experiència de la vaga general anglesa). Més tard saltaren a l’extrem oposat: cap acord amb els reformistes, “classe contra classe”. La mateixa consigna que havia de servir per a apropar els obrers socialdemòcrates als obrers comunistes vingué a significar, en el “tercer període”, la lluita contra els obrers socialdemòcrates com a contra una classe diferent. I ara el nou gir: la revolució popular en compte de la revolució proletària. El feixista Strasser diu que el 95 per cent del poble està interessat en la revolució, que per tant no és una revolució de classe sinó una revolució popular. Thaelmann repeteix a l’uníson. En realitat, l’obrer comunista hauria de dir-li a l’obrer feixista: per descomptat, el 95 per cent de la població, si és que no és el 98 per cent, està explotada pel capital financer. Però aquesta explotació està organitzada de manera jeràrquica: hi ha explotadors, subexplotadors, subsubexplotadors, etc. Únicament gràcies a aquesta jerarquia poden els superexplotadors mantenir subjecta a la majoria de la nació. Perquè la nació siga efectivament capaç de reconstruir-se a si mateixa al voltant d’un nou nucli de classe, haurà d’ésser reconstruïda ideològicament, i açò només podrà assolir-se si el proletariat no es dissol a si mateix en el “poble”, en la “nació”, sinó que, per contra, desenvolupa un programa de *la seua* revolució proletària i força la petita burgesia a escollir entre dos règims. La consigna de la revolució popular adorm la petita burgesia així com àmplies masses d’obrers, els reconcilia amb l’estructura burgesa jeràrquica del “poble” i retarda el seu alliberament. Però, en les condicions actuals d’Alemanya, la consigna d’una “revolució popular” esborra la frontera ideològica entre el marxisme i el feixisme i reconcilia part dels obrers i la petita burgesia amb la ideologia feixista, permetent-los pensar que no estan obligats a prendre una opció, ja que en ambdós camps es tracta d’una “revolució popular”.”

La “revolució popular” com a mètode d’ “alliberament nacional”

Les idees tenen la seua pròpia lògica. La revolució popular es presenta com un mètode subordinat de l’“alliberament nacional”. Semblant plantejament

de la qüestió ha obert el camí cap al partit amb tendències purament xovinistes. Se sobreentén que no hi ha res de roí en el fet que patriotes desesperats s'apropen al partit del proletariat des del camp del xovinisme petitburgès: diferents elements vénen a la Komintern a través de diferents camins i sendes. Sens dubte es trobaran elements sincers i honestos (junt amb arribistes inveterats i fracassats sense escrúpols) en les files d'aqueixos oficials de la Guàrdia Blanca i els Cent Negres que, en els últims mesos, aparentment, comencen a girar els seus ulls vers el comunisme. El partit, per descomptat, podria fins i tot utilitzar semblants metamorfosis individuals com a un mètode subsidiari per a la desmoralització del camp feixista. El crim de la burocràcia stalinista (sí, un crim total) consisteix, no obstant, en el fet que se solidaritza amb aquests elements, identifica la seua veu amb la del partit, es nega a denunciar les seues tendències nacionalistes i militaristes, transformant el pamflet completament petitburgès, utòpicoreaccionari i xovinista de Scheringer en el Nou Testament del proletariat revolucionari. D'aquesta infame competència amb el feixisme sorgeix, aparentment, la decisió del 21 de juliol: vosaltres teniu una revolució popular, però nosaltres també en tenim una; vosaltres teniu com a suprem criteri l'alliberament nacional, però nosaltres en tenim el mateix; vosaltres teniu un plebiscit, però nosaltres també en tenim un, encara més, un plebiscit "roig" fins al moll.

El fet és que l'antic obrer revolucionari Thaelmann s'encabota avui amb totes les seues forces en no caure en desgràcia davant del comte Stenbock-Fermor. L'informe del míting d'obriers del partit en què Thaelmann proclamà el gir cap al plebiscit ha estat publicat en *Die Rote Fhane* sota el pretensióis títol de "Davall la bandera del marxisme". No obstant, en el lloc més important de les seues conclusions, Thaelmann col·loca la idea que "Alemanya és avui una pilota en mans de l'*Entente*". En conseqüència, és un problema, en primer lloc, d'alliberament nacional. Però, en cert sentit, també França i Itàlia, inclús Anglaterra, són "pilotes" en mans dels Estats Units. La dependència d'Europa envers els Estats Units, que s'ha revelat tan clarament, una vegada més, en connexió amb la proposta de Hoover (demà aquesta dependència es revelarà encara mes agudament i brutal), té una significació força més profunda per al desenvolupament de la revolució europea que la dependència d'Alemanya respecte de l'*Entente*. És per açò, certament, que la consigna dels Estats Units Soviètics d'Europa, i no la simple i nua consigna de "A baix la pau de Versalles", és la resposta proletària a les convulsions del continent europeu.

Però, de totes maneres, tots aquests problemes ocupen un lloc secundari. La nostra política no està determinada pel fet que Alemanya siga una "pilota" en mans de l'*Entente*, sinó principalment pel fet que el proletariat alemany, que està dividit, impotent i oprimat, és una pilota en mans de la burgesia

alemanya. “L’enemic principal està en casa!” ens ensenyà una vegada Karl Liebknecht. ¿O és que potser heu oblidat açò, amics? ¿O és que tal vegada aquesta ensenyança ja no és vàlida? Per a Thaelmann, és perfectament obvi que ha quedat antiquada; Liebknecht és substituït per Scheringer. Per això tanca una ironia tan amarga el títol de “Davall la bandera del marxisme”!

L’escola del centrisme burocràtic, escola de la capitulació

Fa diversos anys, l’Oposició d’Esquerra advertí que la teoria “autènticament russa” del socialisme en un sol país portaria al desenvolupament de tendències socialpatriotes en altres seccions de la Komintern. Aleshores semblava ésser una fantasia, una ficció maliciosa, una “calúmnia”. Però les idees no sols tenen la seua pròpia lògica, sinó també la seua força explosiva. El partit comunista alemany, en un breu període, ha estat introduït en l’esfera del socialpatriotisme davant dels nostres propis ulls, és a dir, en aqueixos sentiments i consignes en hostilitat mortal als quals fou creada la Komintern. No és sorprenent? No, és només una conseqüència natural!

El mètode de la imitació ideològica del contrincant i l’enemic de classe (un mètode que és completament contradictori amb la teoria i la psicologia del bolxevisme) emana quasi orgànicament de l’essència del centrisme, de la seua manca de principis, de la seua inconsistència i de la seua vacuïtat ideològica. Així, durant diversos anys la burocràcia stalinista portà a terme una política termidoriana per tal de minar el terreny sota els peus dels termidors. En haver-se espantat de l’Oposició d’Esquerra, la burocràcia stalinista començà a imitar la plataforma de l’esquerra a poc a poc. Per tal d’apartar els obrers anglesos de la dominació del sindicalisme, els stalinistes desenvoluparen una política sindicalista en compte de marxista. Per tal d’ajudar els obrers i camperols xinesos a prendre un camí independent, els stalinistes els feren entrar al Guomindang burgès. Aquesta llista podria continuar indefinidament. Tant en les petites qüestions com en les grans trobem sempre el mateix esperit de mímica, d’imitació constant del contrincant, un esforç per utilitzar no les seues pròpies armes (que, ai!, no posseeixen) sinó armes robades de l’arsenal de l’enemic.

L’actual règim del partit actua en la mateixa direcció. Hem escrit i dit més d’una vegada que l’absolutisme de l’aparell, desmoralitzant la capa dirigent de la Komintern, humiliant els obrers avançats i privant-los d’individualitat, aixafant i distorsionant la personalitat revolucionària, debilita inevitablement l’avantguarda proletària enfront de l’enemic. Qui inclina submisament el cap davant de tota ordre vinguda de dalt, no serveix per a res com a lluitador revolucionari!

Els funcionaris centristes han estat zinovievistes sota Zinoviev, bukharinistes davall Bukharin, stalinistes i molotovians quan ha arribat el torn de Stalin i Molotov. Han inclinat els seus caps fins i tot davant Manuilski, Kuusinen i Lozovski. En cada etapa que transcorria, repetien les paraules, les entonacions i els gestos del “dirigent” de torn; seguint ordres, rebutjaven avui allò pel que havien jurat ahir i, posant-se dos dits en la boca, xiulaven el cap retirat, a què fins ahir havien alçat al cel. Davall aquest desastrós règim es mutila el valor revolucionari, es malbarata la consciència teòrica i s’ablanceix la columna vertebral. Només els buròcrates que han passat per l’escola de Zinoviev i Stalin poden substituir amb tanta facilitat la revolució proletària per la popular i, en haver declarat renegats els bolxevics-leninistes, portar a coll xovinistes del tipus de Scheringer.

La “guerra revolucionària” i el pacifisme

Els Scheringer i els Stenbock-Fermor veuen favorablement la causa del partit comunista com a continuador directe de la guerra dels Hohenzollern. Per a ells, les víctimes de l’horrible matança imperialista continuen essent herois que han caigut per la llibertat del poble alemany. Estan disposats a anomenar guerra “revolucionària” una nova guerra per Alsàcia-Lorena i Prússia Oriental. Estan disposats a acceptar (per ara, de paraula) la “revolució popular”, si això pot servir com a mitjà per a mobilitzar els obrers per a la seua guerra “revolucionària”. Tot el seu programa s’hi basa en la idea de la *revanche*: si demà els sembla que es pot assolir el mateix propòsit per un altre camí, dispararan a traïció contra el proletariat revolucionari. Açò no hauria de passar-se per alt, sinó exposar-se. La vigilància dels obrers no ha d’èsser descuidada, sinó estimulada. Com està actuant el partit?

En la *Fanfare* comunista de l’1 d’agost, en plena campanya d’agitació pel referèndum roig, s’hi edità un retrat de Scheringer junt amb un dels seus missatges apostòlics. Heus aquí el que deia textualment: “La causa dels morts de la guerra mundial, que han donat les seues vides per una Alemanya lliure, és traïda per tot el que s’oposa avui a la revolució popular, a la guerra revolucionària d’alliberament.” No creu hom en els seus propis ulls en llegir aquestes revelacions en les pàgines d’una premsa que s’anomena a si mateixa comunista. I tot açò es recobreix amb els noms de Lenin i Liebknecht! Quin fuet tan llarg hauria pres en les seues mans Lenin per a castigar polèmicament semblant comunisme. I no s’hauria quedat en els articles polèmics. Hauria pressionat per a la convocatòria d’un congrés internacional extraordinari, per a porgar sense pietat la gangrena del xovinisme de les files de l’avantguarda proletària.

“No som pacifistes”, repliquen orgullosament els Thaelmann, Remmele i altres. “Estem a favor de la guerra revolucionària per principi.” Com a prova, estan disposats a reproduir algunes citacions de Marx i Lenin, seleccionades per a ells en Moscou per algun “professor roig” ignorant. Es podria pensar realment que Marx i Lenin eren els defensors de les guerres nacionals i no de les revolucions proletàries! Com si la concepció de la guerra revolucionària de Marx i de Lenin tingués alguna cosa a veure amb la ideologia nacionalista dels oficials feixistes i els caps centristes. Amb la frase barata de la guerra revolucionària, la burocràcia stalinista atreu dotzenes d’aventurers, però rebutja centenars de milers i milions d’obers socialdemòcrates, cristians i sense partit. “¿Significa açò que vostè ens recomana imitar el pacifisme de la socialdemocràcia?”, ens objectarà algun teòric particularment profund del nou curs. No, a allò que menys inclinats ens sentim de tot és a la *imitació*, ni tan sols de l’estat d’ànim de la classe obrera; però hem de *tenir-ho en compte*. Únicament estimant correctament el seu estat d’ànim podran les àmplies masses del proletariat ésser arrossegades a la revolució. Però la burocràcia, imitant la fraseologia del nacionalisme petitburgès, ignora els sentiments reals dels treballadors que no volen la guerra, que no poden voler-la i que senten repulsió per les fanfarronades militars de la nova empresa Thaelmann, Scheringer, comte Stenbock-Fermor, Heinz Neumann i companyia.

El marxisme, per descomptat, no pot deixar de tenir en compte la possibilitat d’una guerra revolucionària en el cas que el proletariat prenga el poder. Però açò està molt lluny de convertir una possibilitat històrica, que ens pot ésser forçada pel curs dels esdeveniments, en una consigna política de lluita abans de la presa del poder. Una guerra revolucionària, com quelcom que ens ve donat per la força sota determinades condicions, com a conseqüència de la victòria proletària, és una cosa. Una revolució “popular” com a mitjà per a la guerra revolucionària és quelcom completament diferent, fins i tot directament oposat.

Tanmateix el reconeixement de principi de la guerra revolucionària, el govern de la Rússia soviètica signà, com ja se sap, la molt onerosa pau de Brest-Litovsk. Per què? Perquè els camperols i els obrers, amb l’excepció d’una petita secció avançada, no volien la guerra. Més tard, els mateixos camperols i obrers defensaren heroicament la revolució soviètica contra innumerables enemics. Però quan intentàrem transformar la dura guerra defensiva, que ens havia imposat Pilsudski, en una guerra ofensiva, patírem una derrota, i aqueix error, que sorgí d’una estimació incorrecta de les forces, pesà molt durament sobre el desenvolupament de la revolució.

L’Exèrcit Roig existeix des de fa catorze anys. “No som pacifistes”. ¿Però, per què declara el govern soviètic la seua política *pacífica* en cada ocasió? ¿Per què proposa el *desarmament* i conclou pactes de *no agressió*? ¿Per

què no posa en moviment l'Exèrcit Roig com a arma de la revolució proletària mundial? Òbviament, no és prou estar a favor de la guerra revolucionària en els principis. S'ha de tenir, a més a més, el cap sobre els múscles. S'han de tenir en compte les circumstàncies, la correlació de forces i l'estat d'ànim de les masses.

Si tenir en compte l'estat d'ànim dels obrers i els treballadors en general és imperatiu per a un govern obrer que té un poderós aparell estatal de compulsió en les seues mans, un partit revolucionari ha d'estar moltíssim més atent, ja que únicament pot actuar convencent, i no forçant. La revolució, per a nosaltres, no és un mitjà subordinat per a la guerra contra Occident sinó, per contra, un mitjà per a evitar les guerres, de cara a acabar amb elles d'una vegada per sempre. No lluitem contra la socialdemocràcia ridiculitzant els seus esforços per la pau, la qual cosa és inherent a qualsevol treballador, sinó revelant la falsedat del seu pacifisme, perquè la societat capitalista, que és rescatada tots els dies per la socialdemocràcia, és inconcebible sense la guerra. L'"alliberament nacional" d'Alemanya depèn, segons la nostra opinió, no d'una guerra amb Occident sinó d'una revolució proletària que compregui tant l'Europa central com l'occidental, i que la unisca amb l'Europa oriental en la forma d'uns Estats Units Soviètics. Només aquest mode de plantejar la qüestió pot unir la classe obrera i convertir-la en un focus d'atracció per a les masses petit burgeses desesperades. Perquè el proletariat siga capaç de dictar la seua voluntat a la societat moderna, el seu partit no ha d'averkonyir-se d'ésser un partit proletari ni de parlar el seu propi llenguatge, no el llenguatge de la *revanche* nacional, sinó el llenguatge de la revolució internacional.

Com han de pensar els marxistes

El referèndum roig no caigué del cel: sorgí, d'una degeneració ideològica avançada del partit. Però no per això deixa d'ésser la més maligna aventura imaginable. El referèndum no esdevingué de cap mode en el punt de partida de la lluita revolucionària pel poder. Es mantingué plenament en el marc d'una maniobra parlamentària subsidiària. Amb la seua ajuda, el partit aconseguí infligir-se a si mateix una derrota múltiple. En haver enfortit el govern de la socialdemocràcia, i conseqüentment el de Brüning, en haver encobert la derrota dels feixistes i haver provocat el rebuig dels obrers socialdemòcrates i d'una considerable porció del seu propi electorat, el partit esdevingué, l'endemà del referèndum, considerablement més feble del que era en vigílies del mateix. Era impossible rendir millor servei al capitalisme alemany i mundial.

La societat capitalista, particularment en Alemanya, ha estat a la vora del col·lapse diverses vegades en l'última dècada i mitja; però, en cada ocasió,

ha ressorgit de la catàstrofe. Els prerequisits econòmics i socials de la revolució són insuficients per si mateixos. Són necessaris els prerequisits polítics, és a dir, una correlació de forces que, si no assegura la victòria per avançat (no hi ha semblants situacions en la història), la faça almenys possible i probable. El càlcul estratègic, l'audàcia, la resolució, transformen posteriorment allò probable en realitat. Però cap estratègia pot fer possible allò que és impossible.

En compte de frases generals sobre l'aprofundiment de la crisi i la "situació canviant", el comitè central estava obligat a assenyalar de manera precisa quina és l'actual correlació de forces dins del proletariat alemany, dels sindicats, dels comitès de fàbrica, quines connexions té el partit amb els obrers agrícoles, etc. Aquestes dades estan obertes a una investigació detallada, i no són cap secret. Si Thaelmann tingués el valor d'enumerar obertament i sospesar tots els elements de la situació política, es veuria obligat a arribar a la conclusió que, malgrat la crisi monstruosa del sistema capitalista i el considerable creixement del comunisme en el darrer període, el partit és encara massa dèbil per a tractar de forçar la situació revolucionària. Al contrari, són els feixistes que s'esforcen en això. Tots els partits burgesos estan disposats a ajudar-los en açò, incloent-hi la socialdemocràcia. Perquè tots temen els comunistes més que als feixistes. Amb l'ajuda del plebiscit prussià, els nacionalsocialistes volen provocar el col·lapse del extremadament inestable equilibri governamental, de cara a forçar els estrats vacil·lants de la burgesia a què els recolzen en la causa d'una sentència sagnant contra els obrers. Recolzar els feixistes seria la major estupidesa per la nostra banda. És per açò pel que estem en contra del plebiscit feixista. És així com Thaelmann hauria d'haver conclòs el seu informe, si li quedés una gota de consciència marxista.

Després d'açò, hauria estat oportú obrir una discussió tan àmplia i franca com fóra possible, perquè és necessari per als dirigents inclús per als que són tan infal·libles com Heinz Neumann i Remmele, escoltar atentament a cada gir la veu de les masses. Cal escoltar no sols les paraules oficials que un comunista diu algunes vegades, sinó també aqueixes idees les meues profundes i populars que s'amaguen darrere de les seues paraules. És necessari no disposar dels obrers, sinó ser capaç d'aprendre d'ells.

Si la discussió hagués estat franca, aleshores és probable que algun dels participants hagués fet una intervenció si fa o no fa com aquesta: "Thaelmann té raó quan diu que, malgrat els indubtables canvis en la situació, no hem d'intentar, a causa de la correlació de forces, imposar una solució revolucionària. Però, precisament per aqueixa raó, els nostres enemics més aferrissats estan buscant l'esclat, com estem veient. ¿Som capaços, en semblant situació, de guanyar el temps que necessitem per tal d'efectuar els canvis preliminars en la correlació de forces, açò és,

d'arrabassar la major part de les masses proletàries de la influència de la socialdemocràcia i forçar així els desesperats estrats inferiors de la petita burgesia a girar-se vers el proletariat i donar l'esquena al feixisme? Si tot ocorre així, molt bé. ¿Però, i si els feixistes, contra la nostra voluntat, porten les coses fins a un aixecament en un futur pròxim? Estarà llavors condemnada novament la revolució proletària a una greu derrota?"

Llavors Thaelmann, si fóra marxista, hauria contestat correctament així: "Per descomptat, l'elecció del moment de la batalla decisiva no depèn únicament de nosaltres, sinó també dels nostres enemics. Estem totalment d'acord en què la tasca de *la nostra* estratègia en el moment actual consisteix en dificultar, en fer que no siga fàcil per als nostres enemics forçar un esclat. Però si, malgrat tot, els nostres enemics ens declaren la guerra, per descomptat que hem d'acceptar-la, perquè no hi ha ni pot haver-hi una derrota més greu, més destructiva, més anihiladora, més desmoralitzador que lliurar sense lluita grans posicions històriques. Si els feixistes prenen la iniciativa d'un esclat per si mateixos (si està clar per a les masses populars) en les condicions actuals, empentaran al nostre costat a àmplies capes de les masses treballadores. En aquest cas, tindrem una probabilitat més major de guanyar la victòria com més clarament mostrem i demostrem avui als milions de treballadors que no pretenem en absolut portar a terme revolucions sense ells i contra ells. Hem de dir perquè, clarament, als obrers socialdemòcrates, cristians i sense partit: "Els feixistes, una petita minoria, desitgen derrocar el govern actual per a prendre el poder. Nosaltres, els comunistes,ensem que l'actual govern és l'enemic del proletariat, però aquest govern es recolza en la vostra confiança i els vostres vots; desitgem derrocar aquest govern per mitjà d'una aliança amb vosaltres, no per mitjà d'una aliança amb els feixistes contra vosaltres. Si els feixistes intenten organitzar un aixecament, llavors nosaltres, els comunistes, lluitarem amb vosaltres fins a l'última gota de sang (no per a defensar el govern de Braun i Brüning, sinó per a salvar la flor i nata del proletariat d'ésser aniquilada i estrangulada, per a salvar les organitzacions i la premsa obreres, no sols nostra premsa comunista, sinó també la vostra premsa socialdemòcrata). Estem disposats junt amb vosaltres a defensar qualsevol local obrer, el que siga, qualsevulla impremta de premsa obrera dels atacs dels feixistes. I vos cridem a que vos comprometreu a venir en la nostra ajuda en cas d'amenaça contra les nostres organitzacions. Proposem un front únic de la classe obrera contra els feixistes. Com més ferm i persistentment portem a terme aquesta política, aplicant-la a totes les qüestions, més difícil serà per als feixistes agafar-nos desprevinguts, i menors seran les seues possibilitats de derrotar-nos en una lluita oberta." Així hauria respost el nostre hipotètic Thaelmann.

Però ací ocupa l'estrada Heinz Neumann, l'orador penetrat fins a la medul·la per grans idees: "No en resultarà res de semblant política", diu. "Els dirigents socialdemòcrates diran als obrers: "No cregueu els comunistes, no els preocupa en absolut salvar les organitzacions obreres, sinó que desitgen simplement prendre el poder; ens consideren com socialfeixistes i no fan cap distinció entre nosaltres i els nacionalistes." És per això pel que la política que proposa Thaelmann simplement ens faria aparèixer de forma ridícula davant dels ulls dels obrers socialdemòcrates."

A açò, Thaelmann hauria de contestar: "Anomenar els socialdemòcrates socialfeixistes és, efectivament, una estupidesa que ens confon en tot moment crític i que ens impedeix trobar un camí cap als obrers socialdemòcrates. El millor que podem fer és renunciar a aquesta estupidesa. Quant a l'acusació que davall la pretensió de defensar la classe obrera i les seues organitzacions desitgem simplement prendre el poder, els direm als obrers socialdemòcrates: sí, els comunistes ens esforcem per conquistar el poder, però per a això volem la majoria incondicional de la classe obrera. L'intent de prendre el poder recolzant-se en una minoria és una vil aventura amb què no tenim res a veure. No som capaços d'obligar la majoria dels obrers a seguir-nos; només podem tractar de convèncer-los. Si els feixistes derrotaren la classe obrera, llavors seria impossible parlar ni tan sols de la conquesta del poder pels comunistes. Per a protegir la classe obrera i les seues organitzacions dels mètodes feixistes hem d'assegurar-nos a nosaltres mateixos la possibilitat de convèncer la classe obrera i conduir-la darrere nosaltres. Som incapaços, doncs, d'arribar al poder d'una altra forma que protegint, si és necessari amb les armes a la mà, tots els elements de democràcia obrera en l'Estat capitalista."

A açò hauria d'afegir Thaelmann: "Per tal de guanyar la confiança ferma i indestructible de la majoria dels obrers sobretot hem de cuidar-nos de no llençar-los arena als ulls, no exagerar les nostres forces, no tancar els nostres ulls als fets o, encara pitjor, distorsionar-los. Pretenent ésser molt forts simplement ens debilitem. En açò, amics, no hi ha cap "mala fe", cap "pessimisme". Per què hauríem d'ésser pessimistes? Davant de nosaltres hi ha possibilitats gegantines. Per a nosaltres hi ha un futur il·limitat. El destí d'Alemanya, el destí d'Europa, el destí del món sencer depenen de nosaltres. Però és precisament qui creu fermament en el futur revolucionari qui no necessita il·lusions. El realisme marxista és un prerrequisit de l'optimisme revolucionari."

Açò és el que hauria contestat Thaelmann si fóra marxista. Però, malauradament, no ho és.

Per què estava callat el partit?

Però, com, llavors, ha pogut romandre callat el partit? L'informe de Thaelmann, que significa un gir de 180 graus en el problema del referèndum, fou acceptat sense discussió. Així havia estat proposat des de dalt (però proposat vol dir ordenat). Totes les informacions de *Die Rote Fahne* diuen que, en tots els mítings del partit, el referèndum fou acceptat "unànimement". Aquesta unanimitat és presentada com un signe de la força particular del partit. ¿Quan i on s'ha produït en la història del moviment revolucionari semblant "monolitisme" estúpid? Els Thaelmann i els Remmele juren pel bolxevisme. Però tota la història del bolxevisme és la història d'una intensa lluita interna a través de la qual el partit assolí els seus punts de vista i forjà els seus mètodes. La crònica de l'any 1917, l'any més important en la història del partit, està plena d'intenses lluites internes, com també ho està la història dels cinc primers anys després de la conquesta del poder; malgrat açò, no hi hagué ni una sola escissió, ni una sola expulsió important per motius polítics. Però, ja veieu, després de tot, al capdavant del partit bolxevic hi havia dirigents d'una altra estatura, un altre tremp i una altra autoritat que no els Thaelmann, Remmele i Neumann. ¿D'on per tant aquest terrible "monolitisme" d'avui, aquesta unanimitat destructiva que transforma cada gir dels infortunats dirigents en llei absoluta per a un partit gegantí?

Sense discussió! Perquè, com explica *Die Rote Fahne*, "en aquesta situació necessitem fets, no discursos". Repulsiva hipocresia! El partit ha d'aconseguir "fets", però renuncia a participar en la seua discussió prèvia. I, ¿de quin fet es tracta en aquest moment? Del problema de col·locar una petita creu en un quadro en un paper oficial; i, més encara, en comptar els petits encreuaments proletàries no existeix ni tan sols la possibilitat d'assegurar que no són encreuaments feixistes. Accepteu sense dubtar el nou salt mortal dels dirigents designats per la providència, sense cap consideració, sense cap pregunta, sense ni tan sols ansietat en la vostra mirada, perquè d'una altra manera sereu... renegats, contrarevolucionaris! Aquest és l'ultimàtum amb què la burocràcia stalinista internacional encanona com un revòlver contra el pols de cada militant.

Aparentment, fa la impressió que les masses accepten aquest règim i que tot marxa magníficament. Però no! Les masses no són en absolut argila amb què hom puga modelar allò que desitge. Responen a la seua manera, de forma lenta però molt impressionant, a les patinades i absurditats de la direcció. Resisteixen a la seua manera a la teoria del "tercer període" quan boicotegen els innumerables "dies rojos". Abandonen en França els sindicats rojos quan no poden oposar-se als experiments de Lozovski i Monmousseau de forma normal. En no acceptar la "idea" del referèndum roig, centenars de milers i milions d'obriers hi eviten la participació. Aquest

és el pagament pels crims de la burocràcia centrista, que imita abjectament l'enemic de classe però treballa per a ell subjectant fortament pel coll el seu propi partit.

Què diu Stalin?

Aprovà realment Stalin el nou zig-zag per avançat? Ningú ho sap, com ningú sap les opinions de Stalin sobre la revolució espanyola. Stalin roman callat. Quan dirigents més modestos, començant per Lenin, desitjaven exercir influència sobre la política d'un partit germà, feien discursos o escrivien articles. La qüestió era que *ells* tenien quelcom que dir. Stalin no té res a dir. Empra l'astúcia amb el procés històric com l'empra amb les persones individuals. No es preocupa de com ajudar el proletariat alemany o espanyol a fer un pas cap avant, sinó de com garantir-se a si mateix per avançat una retirada política.

Un exemple no superat de la duplicitat de Stalin sobre els problemes bàsics de la revolució mundial és la seua actitud davant dels esdeveniments alemanys de 1923. Recordem el que escrigué a Zinoviev i Bukharin a l'agost del mateix any: “¿Haurien els comunistes d'esforçar-se (en l'etapa actual) en prendre el poder sense els socialdemòcrates? Estan ja madurs per a això? Al meu parer, el problema és aquest. En el moment de prendre el poder a Rússia, nosaltres teníem reserves com ara (1) la pau, (2) la terra per als camperols, (3) el suport de l'enorme majoria de la classe obrera, (4) la simpatia del camperols. En l'actualitat, els comunistes alemanys no posseeixen res semblant. És cert que tenen com a veí al país dels soviets, cosa que nosaltres no teníem, però ¿què podem fer nosaltres per ells en el moment actual? Si en l'actualitat caigués el poder en Alemanya, per així dir-ho, i els comunistes foren a prendre'l, fracassarien estrepitosament. Açò “en el millor dels casos”. En el pitjor dels casos, es farien miques i es veurien forçats a retrocedir... Al meu parer, hem de retenir els alemanys i no estimular-los.” D'aquesta manera, Stalin se situava a la dreta de Brandler, qui, en agost-setembre de 1923, considerava, per contra, que la conquesta del poder en Alemanya no presentaria cap dificultat, sinó que les dificultats començarien l'endemà de la conquesta del poder. En l'actualitat, l'opinió oficial de la Komintern és que els brandlerians deixaren escapar en la tardor de 1923 una excel·lent situació revolucionària. El principal acusador dels brandlerians és... Stalin. ¿Ha explicat a la Komintern, no obstant, quina era la seua posició en aquell any? No, perquè no hi ha la menor necessitat: hi ha prou amb prohibir a les seccions de la Komintern que plantegen la qüestió.

Indubtablement, Stalin tractarà de jugar de la mateixa manera amb la qüestió del referèndum. Thaelmann no podria exposar-ho encara que

s'atrevis. Stalin ha treballat en el comitè central alemany per mitjà dels seus agents i s'ha retirat ambigüament a la reraguarda. En el cas que la nova línia obtingués una victòria, tots els Manuïlski i els Remmele proclamarien que la iniciativa fou de Stalin. En cas d'una derrota, Stalin serva totes les possibilitats de trobar algun culpable. Aquí rau precisament la quinta essència de la seua estratègia. En aquest camp és fort.

Què diu Pravda?

¿I què és el que diu llavors *Pravda*, el periòdic dirigent del partit dirigent de la Internacional Comunista? *Pravda* ha estat incapaç de presentar un sol article seriós, ni tan sols un intent d'analitzar la situació en Alemanya. Extreu tímidament mitja dotzena de frases buides del llarg discurs programàtic de Thaelmann. I, realment, ¿què podria dir l'actual *Pravda*, escapçada, dèbil, servil respecte de la burocràcia i enredada en contradiccions? Què podria *dir Pravda* quan Stalin Roman *callat*?

Pravda del 24 de juliol explicava el gir de Berlín de la forma següent: “La no participació en el referèndum significaria que els comunistes recolzen l'actual Landtag reaccionari.” Tot l'assumpte es redueix ací a un simple vot de desconfiança. Però, ¿en aquest cas, per que no prengueren els comunistes la iniciativa del referèndum? ¿Per què lluitaren durant diversos mesos contra aquesta iniciativa? ¿I per què, el 21 de juliol, caigueren de genolls sobtadament davant ella? L'argument de *Pravda* és un argument caduc del cretinisme parlamentari, i res més.

L'11 d'agost, després del referèndum, *Pravda* canvià d'argument: “El propòsit de la participació en el referèndum consistia per al partit en la *mobilització extraparlamentària de les masses*.” ¿Però, no era precisament per a això, per a la mobilització extraparlamentària de les masses, per al que s'havia escollit la data de l'1 d'agost? No ens detindrem ara a criticar els “dies rojos” del calendari. Però, en el primer d'agost, el partit comunista mobilitzà les masses davall les seues pròpies consignes i sota la seua pròpia direcció. ¿Per quina raó, doncs, calia una mobilització, una setmana més tard, tal que els mobilitzats no es veuen els uns als altres, que cap d'ells és capaç de calcular el seu nombre, que ni tan sols ells, ni els seus amics, ni els seus enemics, són capaços de distingir-los dels seus enemics mortals?

L'endemà, en el número del 12 d'agost, *Pravda* declara, ni més ni menys, que “els resultats de la votació han significat... el major colp que mai haja donat la classe obrera a la socialdemocràcia.” No fornirem les estadístiques del referèndum. Són conegudes per tothom (excepte pels lectors de *Pravda*) i donen una galtada en la cara a l'estúpida i vergonyosa fanfarronada de *Pravda*. Aquesta gent considera com quelcom normal mentir als treballadors, llençar-los arena als ulls.

El leninisme oficial està esclafat i aixafat davall els talons de l'epigonisme burocràtic. Però el leninisme no oficial és viu. Que no pensen els funcionaris desbocats que tot passarà impunement per a ells. Les idees científicament fundades de la revolució proletària són més fortes que l'aparell, més fortes que qualsevol quantitat de diners, més fortes que la més feroç repressió. En assumptes d'aparell, diners i repressió, els nostres enemics de classe són incomparablement més forts que l'actual burocràcia stalinista. Però, no obstant, en el territori de Rússia els vencérem. El proletariat revolucionari els vencerà en totes bandes. Per a això necessita una política correcta. L'avantguarda proletària guanyarà el dret a desenvolupar la política de Marx i Lenin en la lluita contra l'aparell stalinista.

ELS CONSELLS DE FÀBRICA I EL CONTROL OBRER DE LA PRODUCCIÓ⁵

Benvolguts camarades:

Rebutgen vostès la consigna de control obrer sobre la producció en general i els intents d'assolir-lo per mitjà dels consells de fàbrica en particular. La seua principal raó és l'afirmació que els "consells de fàbrica legals" són inadequats per a aquest propòsit. En cap part del meu article parlava jo dels consells de fàbrica "legals". No sols això: assenyalava de mode suficientment inequívoc que els consells de fàbrica únicament poden esdevenir òrgans de control obrer partint de la premissa d'una pressió tal per part de les masses que la dualitat de poder en les fàbriques i en el país estiga ja parcialment en preparació i parcialment establerta. Està clar que açò té tan poques possibilitats d'ocórrer sota la llei existent sobre consells de fàbrica com la revolució de produir-se en el marc de la Constitució de Weimar.

I només els anarquistes poden treure'n la conclusió que és impermissible explotar tant la constitució de Weimar com la llei sobre els consells de fàbrica. És necessari explotar tant l'una com l'altra. Però de forma revolucionària. Els consells de fàbrica no són el que la llei fa d'ells, sinó el que en fan els treballadors. A partir d'un moment determinat, els treballadors "disloquen" el marc de la llei o llencen a baix, o simplement el menyspreen en la seua totalitat. Precisament en això consisteix la transició a una situació purament revolucionària. Per ara, aquesta transició està encara per davant de nosaltres, no darrere. Ha d'ésser preparada.

Que es vaja a trobar molt sovint carreristes, feixistes i socialdemòcrates en els consells de fàbrica no diu res en contra de la seua utilització, sinó que prova simplement la feblesa del partit revolucionari. Mentre els treballadors toleren semblants delegats en els consells de fàbrica, no seran capaços de fer la revolució. Apartat dels treballadors, el partit no pot fer-se més fort, perquè l'arena més important de l'activitat dels treballadors és la fàbrica.

Però (contestaran vostès) en Alemanya estan els milers d'aturats. No el menyspreava. Però, que conclusió se'n pot traure? Descuidar enterament els treballadors ocupats i posar totes les esperances en els aturats? Aqueixa seria una tàctica purament anarquista. Naturalment, els aturats constitueixen un poderós factor revolucionari, particularment en Alemanya. Però no com un exèrcit proletari independent, sinó més bé com l'ala

⁵ A conseqüència de la lletra escrita el 20 d'agost, Trotski respongué el 12 de setembre en el seu article "Gegen der Widersacher der Losung der Produktion" (Contra els adversaris de la consigna del control obrer de la producció), publicat per primera vegada en *The Militant*, 21 de novembre de 1931, sota el títol de "Els consells de fàbrica i el control obrer de la producció."

esquerra d'aqueix exèrcit. El nucli fonamental dels obrers es trobarà sempre en les fàbriques. És per açò que el problema dels consells de fàbrica continua present amb tota la seua agudesesa.

És més, inclús per als aturats no és en absolut indiferent què ocorre en les empreses i en el procés de producció en el seu conjunt. Els aturats han d'ésser inclosos sense reserves en el control de la producció. Cal trobar les formes organitzatives per a això. Resultaran de la mateixa lluita pràctica. Naturalment, tot açò no es produirà en el marc de les lleis existents. Però cal trobar formes que compreguen tant els aturats com els que tenen treball. La feblesa i la passivitat pròpies no poden ésser justificades per referència a l'existència d'aturats.

Diuen vostès que els brandlerians estan a favor del control obrer i els consells de fàbrica. Malauradament, fa temps que he deixat de seguir les seues publicacions, a causa de la manca de temps. No sé com plantegen la qüestió. És prou probable que tampoc ací s'hagen desembarassat de l'esperit d'oportunisme i militarisme. ¿Però és que la posició dels brandlerians pot, tan sols en un sentit negatiu, tenir una importància decisiva per a nosaltres? Els brandlerians aprengueren quelcom en el III congrés de la Komintern. Distorsionen els mètodes bolxevics de la lluita per les masses en la seua aplicació o propagació. Realment hem d'abandonar, per aquest motiu, aquests mètodes?

Com puc inferir de la seua lletra, estan vostès també en contra del treball en els sindicats i la participació en el parlament. Si és així, llavors ens separa un abisme a uns d'altres. Jo sóc marxista, no bakuninista. Jo em base en la realitat de la societat burgesa de cara a trobar-hi les forces i les palanques amb què derrocar-la.

Als consells de fàbrica, els sindicats i el parlament contraposen vostès... els soviets. En relació amb açò, els alemanys tenen un dita excel·lent: "*Schon ist in Zylinderhut wenn man ihn besitzen tut.*" (Efectivament, un barret de seda és quelcom molt bonic, sempre que siga meu). No sols no tenen vostès soviets, ni tan sols tenen un pont cap a ells, ni tan sols una carretera fins al pont, ni tan sols un camí a la carretera. *Die Aktion* ha transformat els soviets en un fetitxe, en un espectre suprasocial, en un mite religiós. La mitologia serveix al poble per a amagar la seua pròpia debilitat o almenys per a consolar-se. "Com som impotents enfront de la mort, com no podem fer res en les fàbriques, llavors... llavors, com a recompensa per això, ens elevem a una altura tal que els soviets cauen del cel per a ajudar-nos." Ací rau tota la filosofia dels ultraesquerrans alemanys.

No. Amb aquesta política jo no tinc res en comú. Les nostres diferències d'opinió no es limiten en absolut a la llei alemanya sobre els consells de fàbrica. Es refereixen a les lleis marxistes de la revolució proletària.

ALEMANYA, LA CLAU DE LA SITUACIÓ INTERNACIONAL ⁶

L'objecte d'aquestes línies és indicar el caire, tan sols amb poques paraules, que pren actualment la situació *política* mundial a causa de les contradiccions complicades i aguditzades per la greu crisi comercial, industrial i financera. Les consideracions ràpidament esbossades més avant estan lluny de comprendre tots els països i tots els problemes, i seran posteriorment l'objecte d'un estudi col·lectiu i seriós.

1.- *La revolució espanyola* ha creat les premisses polítiques generals per a la lluita directa del proletariat pel poder. Les tradicions sindicalistes del proletariat espanyol s'han revelat immediatament com un dels principals obstacles en el desenvolupament de la revolució. Els esdeveniments han agafat desprevinguda la Internacional Comunista. El partit comunista, totalment impotent al principi de la revolució, ha adoptat una posició errònia en totes les qüestions fonamentals. L'experiència espanyola ha mostrat (recordem-ho) que la direcció actual de la Internacional Comunista és un terrible instrument de desorganització de la consciència revolucionària dels obrers d'avantguarda. L'endarreriment extraordinari de l'avantguarda proletària respecte al desenvolupament dels esdeveniments, la dispersió en el nivell polític de les lluites heroiques de les masses obreres, l'assistència mútua que es presten de fet l'anarcosindicalisme i la socialdemocràcia, són els principals factors polítics que han permès a la burgesia republicana aliada a la socialdemocràcia posar en peu un aparell repressiu i, colpejant successivament les masses aixecades, concentrar un poder polític important en les mans del govern.

Aquest exemple mostra que el feixisme no és en absolut l'únic mitjà de què disposa la burgesia per a lluitar contra les masses revolucionàries. El règim que existeix avui en Espanya correspon essencialment al concepte de *kerenskisme*, és a dir, l'últim (o "penúltim") govern d'"esquerra" que la burgesia pot traure a escena en la seua lluita contra la revolució. Un govern d'aquest tipus no significa necessàriament debilitat i postració. En absència d'un potent partit revolucionari del proletariat, la combinació de pseudoreformes, frases d'esquerra, gestos encara més d'esquerra i mesures de repressió pot rendir a la burgesia més serveis reals que el feixisme.

És inútil dir que la revolució espanyola no ha acabat encara. No ha cobert encara les seues tasques més elementals (qüestions agrària, nacional,

⁶ Escrit el 26 de novembre de 1951, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, nº 25-26, novembre-desembre de 1931.

religiosa) i està lluny d'haver exhaurit els recursos revolucionaris de les masses populars. La revolució burgesa no podrà donar res més del que ha donat fins al present. Des del punt de vista de la revolució proletària, la situació actual d'Espanya pot ésser qualificada de prerevolucionària. És prou probable que el pròxim desenvolupament de la revolució espanyola es perllongue més o menys. Amb això, el curs de la història obre un nou crèdit al comunisme espanyol.

2.- La situació en *Anglaterra* pot igualment ésser qualificada, no sense raó, de prerevolucionària, amb l'única condició d'admetre que entre una situació prerevolucionària i una situació directament revolucionària pot mediar un període de diversos anys, amb fluxos i refluxos parcials. La situació econòmica d'Anglaterra ha assolit un grau d'extrema gravetat. Però la superestructura política d'aquest país ultraconservador va considerablement endarrerida respecte als canvis que s'han produït en el nivell de la base econòmica. Abans de llençar noves formes i mètodes polítics, totes les classes de la nació anglesa tracten encara de furgar en les velles golfes, de tornar als vells costums de l'avi i l'avia, etc. El fet és que, en Anglaterra, no existeixen de totes maneres, malgrat el terrible declivi nacional, ni un partit revolucionari important, ni el seu antípod, el partit feixista. Açò és el que ha permès a la burgesia mobilitzar la majoria del poble sota la bandera "nacional", és a dir, davall la consigna més buida que existeix. En l'actual situació prerevolucionària, el conservadorisme arxiobtús ha adquirit una preponderància política gegantina. Amb tota probabilitat farà falta més d'un mes, tal vegada més d'un any, perquè la superestructura política arribe a estar d'acord amb la situació econòmica i internacional real del país.

No hi ha cap raó per a pensar que l'enfonsament del bloc "nacional" (i tal enfonsament és inevitable a més o menys curt termini) provocarà immediatament, bé la revolució proletària (no pot haver-hi, evidentment, una altra revolució en Anglaterra), bé el triomf del "feixisme". Al contrari, és força més probable que, en la via vers el desenllaç revolucionari, Anglaterra conega un llarg període de demagògia radical democràtica, social i pacifista, a l'estil de Lloyd George i del Labour Party. El desenvolupament històric d'Anglaterra oferirà encara, sens dubte, un respir important al comunisme britànic perquè es transforme en un autèntic partit del proletariat, quan ja el desenllaç s'anuncie com molt proper. Això no implica en absolut que pugui continuar perdent el seu temps en experiències perilloses i en zig-zags centristes. En l'actual situació mundial, el temps és la més preciosa de les matèries primeres.

3.- *França*, a la que els savis de la Internacional Comunista havien situat, fa un any i mig o dos, "en primera fila de l'ascens revolucionari", apareix de fet com el país més conservador d'Europa i pot ésser que també del món

sencer. La solidesa relativa del règim capitalista francès s'explica, en gran manera, pel seu caràcter endarrerit. La crisi s'ha manifestat menys violentament que en els altres països. En el terreny financer, París tendeix inclús a igualar a Nova York. La "prosperitat" financera actual de la burgesia francesa troba la seua causa immediata en el saqueig organitzat a Versalles. Però la pau de Versalles dissimula l'amenaça principal per a tot el règim de la república francesa. Hi ha una contradicció flagrant, que menarà inevitablement a una explosió, entre la xifra de la població, les forces productives i la renda nacional franceses, d'una banda, i el seu lloc a escala internacional, per una altra banda. Per tal de mantenir la seua efímera hegemonia, França, tan "nacional" com radicalsocialista, està obligada a recolzar-se en les forces més reaccionàries del món sencer, en les formes d'explotació més arcaïques, en la immunda camarilla romana, en el règim corromput de Pilsudski, en la dictadura de la junta militar a Iugoslàvia; està obligada a defensar la partició de la nació alemanya (Alemanya i Àustria) i el corredor polonès a Prússia oriental, a ajudar la intervenció japonesa a Manxúria, a excitar la camarilla militar japonesa contra l'URSS, a aparèixer com l'enemic principal del moviment d'alliberament dels pobles colonials, etc. La contradicció entre el paper de segon pla de França en l'economia mundial i els seus privilegis i les seues pretensions monstruoses en política mundial apareixerà cada dia més clarament, acumularà els perills, commourà la seua estabilitat interior, suscitarà la inquietud i el descontentament de les masses populars i provocarà canvis polítics cada vegada més profunds. Aquests processos apareixeran vertaderament en les properes eleccions legislatives.

Però, per l'altra banda, tot permet suposar que, en absència d'esdeveniments importants fora del país (la victòria de la revolució en Alemanya o, per contra, la victòria del feixisme), les relacions interiors en la mateixa França evolucionaran d'una manera relativament "harmoniosa". El que permetrà al comunisme beneficiar-se d'un període important de preparació per a reforçar-se fins a l'aparició d'una situació prerevolucionària i revolucionària.

4.- En els *Estats Units*, que és el país capitalista més poderós, la crisi actual ha posat a llum amb una violència sorprenent contradiccions socials aterridores. Els Estats Units han passat sense transició d'un període de prosperitat inaudita, que produí estupefacció en el món sencer per un foc d'artifici de milions i milers de milions de dòlars, a l'atur de milions de persones, a un període de misèria biològica espantosa per als treballadors. Una sacxada social tan important no pot deixar de marcar l'evolució política del país. Avui resulta encara difícil, almenys des de lluny, determinar quina pot ésser la importància de la radicalització de les masses obreres nord-americanes. Pot hom suposar que les masses mateixes s'han

vist fins a tal punt sorpreses per la crisi conjuntural catastròfica, fins a tal punt aixafades i atordides per l'atur o per la por a l'atur, que no han aconseguit encara treure les conclusions polítiques més elementals de l'infortuni que s'ha abatut sobre elles. Però se'n extrauran les conclusions. La crisi econòmica gegantina, que ha pres l'aspecte d'una crisi social, es transformarà inevitablement en una crisi de la consciència política de la classe obrera americana. És totalment possible que la radicalització revolucionària d'àmplies capes obreres es produïska no quan la conjuntura estiga en el punt més baix, sinó, per contra, quan es dirigisca cap a una recuperació i un nou ascens. D'una forma o una altra, la crisi actual obrirà una nova era en la vida del proletariat i el poble nord-americà en el seu conjunt. Podem esperar seriosos trastorns i arranjaments de comptes al si dels partits dirigents, noves temptatives de crear un tercer partit, etc. El moviment sindical, des dels primers símptomes de canvi de la conjuntura, sentirà vivament la necessitat d'arrencar-se el torniquet de la burocràcia corrompuda de l'AFL. Simultàniament, el comunisme veurà obrir-se davant ell immenses possibilitats.

En el passat, Nord-Amèrica ha conegut ja en diverses ocasions explosions violentes de moviments de masses revolucionaris o semirevolucionaris. Aquests moviments tornaven a caure ràpidament cada vegada, bé perquè Nord-Amèrica s'endinsava en un nou període d'ascens econòmic impetuós, bé perquè aqueixos moviments es caracteritzaven per l'empirisme groller i la impotència teòrica. Aquests dos fenòmens pertanyen ara al passat. Un nou ascens econòmic (no podem excloure-ho per endavant) haurà de recolzar-se no sobre un "equilibri" interior, sinó sobre l'actual caos econòmic mundial. El capitalisme nord-americà entrarà en una fase d'imperialisme monstruós, de carrera armamentista, d'ingerència en els assumptes del món sencer, de sacsades militars i de conflictes. D'altra banda, les masses radicalitzades del proletariat nord-americà troben en el comunisme (o, per a ésser més exactes, trobaran si es desenvolupa una política correcta) no ja la vella barreja d'empirisme, misticisme i xarlatanisme, sinó una doctrina fonamentada científicament i que està a l'altura dels esdeveniments. Aquests canvis radicals permeten preveure amb certesa que la crisi revolucionària en el proletariat nord-americà, crisi inevitablement i relativament pròxima, no serà ja simplement una flamarada, sinó el començament d'un vertader incendi revolucionari. El comunisme nord-americà pot anar amb seguretat cap al seu gloriós esdevenidor.

5.- L'aventura tsarista a Manxúria ha estat en l'origen de la guerra russojaponesa, i la guerra estigué en l'origen de la revolució de 1905. Actualment, l'aventura japonesa a Manxúria pot portar a la revolució en el Japó.

A principis del segle, el règim feudal i militar servia encara satisfactòriament als interessos del jove capitalisme japonès. Però durant el primer quart del segle XX, el desenvolupament capitalista ha provocat una extraordinària desagregació de les velles formes socials i polítiques. El Japó, després d'aquesta època, s'ha embarcat ja diverses vegades en el camí de la revolució. Però faltava una classe revolucionària potent, capaç de fer front a les tasques nascudes del desenvolupament. L'aventura de Manxúria pot accelerar l'enfonsament revolucionari del règim japonès.

La Xina actual, per molt debilitada que estiga per les camarilles del Guomindang, és profundament diferent de la Xina que Japó, seguint les potències europees, havia violat en el passat. Xina no està capacitada per a rebutjar immediatament el cos expedicionari japonès, però la consciència nacional i l'activitat del poble xinès han crescut considerablement: centenars de milers, milions de xinesos han fet l'aprenentatge de les armes. Improvisaran armes cada vegada més noves. Els japonesos se sentiran assetjats. Els ferrocarrils serviran molt més per a objectius militars que per a objectius econòmics. Caldrà enviar cada vegada més tropes. Cobrant major amplitud, l'expedició a Manxúria esgotarà l'organisme econòmic del Japó, reforçarà el descontentament interior, agreujarà les contradiccions i accelerarà per aquest mitjà la crisi revolucionària.

6.- En Xina, la necessitat de defensar-se contra la intervenció imperialista tindrà també serioses conseqüències polítiques en l'interior del país. El règim del Guomindang ha sorgit del moviment nacional revolucionari de les masses, a què ha utilitzat en el seu profit i que després ha estat estrangulat pels militaristes burgesos (amb el concurs de la burocràcia stalinista). És precisament per aquesta raó pel que el règim actual, vacil·lant i minat per les seues contradiccions, és incapaç de tota iniciativa militar revolucionària. La necessitat de defensar-se contra els invasors japonesos es tornarà cada vegada més contra el règim del Guomindang i alimentarà un estat d'esperit revolucionari entre les masses. En aquestes condicions, l'avantguarda proletària pot recuperar l'ocasió tan tràgicament perduda en 1924-1927.

7.- Els esdeveniments actuals a *Manxúria* proven especialment la total ingenuïtat dels senyors que exigien de la Unió Soviètica el simple retorn a Xina del ferrocarril de Xina oriental. Això significaria lliurar-li'l deliberadament al Japó, en les mans del qual esdevindria un instrument de primera importància tant contra Xina com contra l'URSS. Allò que retenia fins al moment les camarilles militars de Japó d'intervenir en Manxúria, i allò que pot mantenir-les avui dins dels límits de la prudència, és precisament el fet que el ferrocarril de Xina oriental siga propietat dels soviets.

8.- ¿L'aventura de Japó a Manxúria no comporta el risc de desembocar en una guerra contra l'URSS? Evidentment, açò no està exclòs, per molt prudent i raonable que siga la política del govern soviètic. Les contradiccions internes del Japó feudal i capitalista han fet perdre, palesament, l'equilibri al seu govern. Els instigadors (França) no han faltat. I l'experiència històrica del tsarisme en l'Extrem Orient ens ha ensenyat del que és capaç una monarquia militar burocràtica que ha perdut el seu equilibri.

La lluita que es desencadena en l'Extrem Orient no és una lluita pels ferrocarrils; és el destí de tota Xina que hi està en joc. En aquesta lluita històrica gegantina, el govern soviètic no pot romandre neutral; no pot tenir la mateixa actitud respecte a Xina que respecte a Japó. Ha d'alinejar-se sencera i totalment de banda del poble xinès. Només el suport indestructible del govern soviètic a la lluita d'alliberament dels pobles oprimits pot protegir eficaçment la Unió Soviètica dels atacs provinents de l'Est, de part del Japó, d'Anglaterra, de França i dels Estats Units.

La forma que prenga l'ajuda del govern soviètic a la lluita del poble xinès en el proper període dependrà de les circumstàncies històriques concretes. Però hauria estat tan estúpid lliurar a les bones el ferrocarril de Xina oriental al Japó com subordinar tota la política en Extrem Orient al problema del ferrocarril de Xina oriental. Tot demostra que la conducta de la camarilla militar japonesa té al voltant d'aquest punt un caràcter clarament provocador. El govern francès es troba directament en l'origen d'aquesta provocació, que intenta lligar les mans de la Unió Soviètica en Orient. El govern soviètic no ha de mostrar sinó més reserva i perspicàcia.

Les condicions fonamentals d'Orient: immensos territoris, masses innombrables, endarreriment econòmic, confereixen a tot aquest procés un caràcter lent, dilatat, serpentejant. Cap perill immediat o greu, provinent de l'Extrem Orient, amenaça en tot cas l'existència de la Unió Soviètica. En un futur immediat van a produir-se importants esdeveniments a Europa. Si bé Europa ofereix grans possibilitats, presenta també perills força amenaçadors. De moment, només Japó té les mans lligades en l'Extrem Orient. Cal que la Unió Soviètica conserve les mans lliures.

9.- La situació d'Alemanya destaca clarament sobre el fons polític mundial que, no obstant, està lluny d'ésser pacífic. Les contradiccions econòmiques i polítiques s'han aguditzat de forma inaudita. El desenllaç està pròxim. Ha sonat l'hora en què la situació prerevolucionària ha de convertir-se en revolucionària o en contrarevolucionària. El gir que prenga el desenllaç de la crisi alemanya determinarà per a molts anys no sols el destí d'Alemanya (que ja és molt), sinó també el destí d'Europa i del món sencer.

La construcció del socialisme en l'URSS, el curs de la revolució espanyola, l'evolució d'una situació prerevolucionària en Anglaterra, l'esdevenidor de l'imperialisme francès, la sort del moviment revolucionari a l'Índia i en Xina, tot açò ens porta directament a la pregunta: qui vencerà en Alemanya en el curs dels propers mesos, el comunisme o el feixisme?

10.- Després de les eleccions al Reichstag de setembre de l'any passat la direcció del partit comunista alemany afirmava que el feixisme havia aconseguit el seu punt culminant i que anava a enfonsar-se ràpidament, deixant el camp lliure a la revolució proletària. L'Oposició Comunista d'Esquerra (els bolxevics-leninistes) es burlava llavors d'aquest optimisme irreflexiu. El feixisme és el producte de dos factors: una crisi social aguda, d'una banda, i la debilitat revolucionària del proletariat alemany, per una altra banda. La debilitat del proletariat, al seu torn, es descompon en dos elements: el paper històric particular de les socialdemocràcia, aqueix representant sempre poderós del capital al si dels rengles del proletariat, i la incapacitat de la direcció centrista del partit comunista per a agrupar els obrers sota la bandera de la revolució.

El factor subjectiu és per a nosaltres el partit comunista, ja que la socialdemocràcia constitueix un obstacle objectiu que cal apartar. Efectivament el feixisme volaria en trossos si el partit comunista fóra capaç d'unir la classe obrera, transformant-la així, en un potent imant revolucionari per al conjunt de les masses oprimides del poble. Però les carències polítiques del partit comunista no han fet sinó augmentar des de les eleccions de setembre: les frases buides sobre el "socialfeixisme", els coquetejos amb el xovinisme, imitació del vertader feixisme, per a competir amb aquest últim en el seu propi terreny, l'aventura criminal del "referèndum roig", tot açò impedeix al partit esdevenir el dirigent del proletariat i el poble. En aquests darrers mesos, únicament ha reunit darrera la seua bandera els elements a què la formidable crisi empentava quasi a la força als seus rengles. La socialdemocràcia, malgrat les condicions polítiques desastroses per a ella, ha servat, gràcies a l'ajuda del partit comunista, la majoria dels seus partidaris, i aguanta de moment amb pèrdues realment importants però, tot i això, secundàries. Quant al feixisme, ha donat des de setembre de l'any passat un nou i gegantí salt avant, no importa el que puguen dir Thaelmann, Remmele i els altres, confirmant les previsions dels bolxevics-leninistes. La direcció de la Internacional Comunista no ha sabut preveure-ho ni evitar-ho. No fa més que registrar les derrotes. Les seues resolucions i altres documents únicament són, ai!, la fotografia del posterior del procés històric.

11.- Ha sonat l'hora de la decisió. No obstant, la direcció de la Internacional Comunista no vol o, més exactament, té por d'adonar-se del vertader caràcter de la situació mundial actual. El presídium de la

Internacional Comunista no es cansa de publicar fulls d'agitació buits. El partit dirigent de la Internacional Comunista, el Partit Comunista de la Unió Soviètica, no ha pres cap posició. Es diria que "els caps del proletariat mundial" s'han engolit la llengua. Es refugien en el silenci. Es preparen per a emboscar-se i confien, així, en esperar que passen els esdeveniments. Han substituït la política de Lenin... per la política de l'estruç. Ens apropem a un dels moments més crucials de la història: la Internacional Comunista ha comès ja una sèrie d'errors greus però "parcials" que han commogut i escombrat les forces acumulades durant els seus cinc primers anys d'existència; avui s'arrisca a cometre un error fonamental i fatal que pot eliminar-la del mapa polític com a factor revolucionari per a tot un període històric.

Que els cecs i els covards no s'adonen! Que els calumniadors i els periodistes a sou dels stalinistes ens acusen de col·lusió amb la contrarevolució! Tots saben que la contrarevolució no és el que reforça l'imperialisme mundial, sinó el que destorba la digestió del funcionari comunista. La calúmnia no espanta els bolxevics-leninistes, no els deté en el compliment del seu deure revolucionari. No cal deixar passar res en silenci, no cal dissimular res. Cal dir als obrers d'avantguarda amb veu alta i clara: després del "tercer període" d'aventurisme i fanfarronades, heus aquí el "quart període", de pànic i capitulació.

12.- Si es tradueix en llenguatge clar el silenci dels dirigents actuals del Partit Comunista de la Unió Soviètica, significa: "Deixeu-nos tranquils". Les dificultats econòmiques i socials no aplanades s'accentuen. La desmoralització de l'aparell, conseqüència inevitable d'un règim plebiscitari, ha pres dimensions amenaçadores. Les relacions polítiques, fonamentalment les relacions dins del partit i les relacions entre l'aparell desmoralitzat i les masses disperses, estan tenses fins a esclatar. Tota la saviesa del buròcrata consisteix en *esperar* i en *fer que les coses es perllonguen per més temps*. La situació en Alemanya està manifestament prenyada de trastorns, en els que l'aparell stalinista es fixa abans que en cap altra cosa. "Deixeu-nos en pau! Deixeu-nos desfer-nos de les nostres contradiccions internes, que estan tan exacerbades. Allà baix... ja veurem." Aquest és l'estat d'ànim de les esferes dirigents de la fracció stalinista. Açò és el que amaga el silenci escandalós dels "caps", en el moment en què el seu deure revolucionari més elemental exigia d'ells que es pronunciaren de forma clara i precisa.

13.- No hi ha res de sorprenent en què el silenci poregós de la direcció moscovita haja provocat el pànic dels dirigents berlinesos. Avui, quan cal preparar-se per a conduir les masses cap a combats decisius, la direcció del partit comunista alemany manifesta el seu desarrelament, tergiversa i s'escorre amb frases buides. Aquesta gent no té el costum d'afrontar les

seues responsabilitats. Avui, somien demostrar, poc importa com, que el “marxismeleninisme” exigeix rebutjar el combat.

No sembla que, sobre aquest punt, hagen trobat ja una teoria acabada. Però està en l'aire. Es transmet de boca en boca, i transpira en els articles i en els discursos. El sentit d'aquesta teoria és el següent: el feixisme creix de forma irresistible; la seua victòria és en tot cas inevitable, serà millor retirar-se prudentment i deixar al feixisme prendre el poder i comprometre's. I llavors (oh, llavors!) apareixerem nosaltres.

La postració i el derrotisme han succeït a l'aventurisme i la lleugeresa, conforme a les lleis de la psicologia política. La victòria dels feixistes, que es declarava impensable fa un any, És considerada ja avui com segura. Un Kuusinen qualsevol, aconsellat entre bastidors per un Radek qualsevol, prepara per a Stalin una fórmula estratègica genial: retirar-se en el moment oportú, retirar les tropes revolucionàries de la línia de foc, parar una trampa als feixistes en forma de... poder governamental.

Si aquesta teoria fóra definitivament adoptada pel partit comunista alemany i determinés el seu curs polític en els propers mesos, seria per part de la Internacional Comunista una traïció d'una amplitud històrica igual almenys a la de la socialdemocràcia el 4 d'agost de 1914, amb conseqüències encara més espantoses.

El deure de l'Oposició d'Esquerra és fer sonar l'alarma: la direcció de la Internacional Comunista porta el proletariat alemany cap a una catàstrofe gegantina: la capitulació al mig del pànic davant del feixisme.

14.- L'arribada al poder dels “nacionalsocialistes” significarà sobretot l'extermini de l'elit del proletariat alemany, la destrucció de les seues organitzacions i la pèrdua de confiança en les seues pròpies forces i en el seu esdevenidor. Com les contradiccions i els antagonismes han assolit en Alemanya un grau extrem de gravetat, el treball infernal del feixisme italià apareixerà com una experiència realment pàl·lida i quasi humanitària en comparació amb els crims de què serà capaç el nacionalsocialisme alemany. Retrocedir? Diuen vostès, profetes ahir del “tercer període”. Els caps i les institucions poden batre's en retirada. Les persones aïllades poden amagar-se. Però la classe obrera no sabrà on retrocedir ni on amagar-se del poder feixista. En efecte, si s'admet com possible el monstruós i increïble, és a dir, que el partit es retire efectivament de la lluita i lliure així el proletariat al seu enemic mortal, açò no pot significar més que una cosa: esclataran lluites salvatges no *abans* de l'arribada dels feixistes al poder, sinó *després*, és a dir, en condicions cent vegades més favorables al feixisme que avui. La lluita del proletariat, traït per la seua pròpia direcció, agafat d'improvís, desorientat i desesperat, contra el règim feixista es transformarà en una sèrie de convulsions terribles, sagnants i irreparables.

Deu sublevacions proletàries, deu derrotes successives debilitarien i esgotarien menys la classe obrera alemanya que el seu retrocés avui davant del feixisme, quan la qüestió de saber qui serà l'amo en Alemanya no està encara resolta.

15.- El feixisme no està encara en el poder. El camí del poder no està obert encara per a ell. Els caps feixistes tenen encara por d'arriscar-se al colp: comprenen que l'aposta és difícil, i que els hi va el coll. En aquestes condicions, només un estat d'ànim capitulador en les altes instàncies comunistes pot simplificar-los i facilitar-los la tasca de forma inesperada.

Avui, fins i tot els cercles influents de la burgesia dubten de l'experiència feixista, perquè no desitgen ni una sublevació ni una llarga i terrible guerra civil; la política de capitulació del comunisme oficial, que obre la via del poder al feixisme, provoca el risc de fer inclinar-se de banda del feixisme a les classes mitjanes, a les capes encara vacil·lants de la petita burgesia i fins i tot a sectors sencers del proletariat.

Està clar que, *un dia o un altre*, el feixisme triomfant caurà víctima de les contradiccions objectives i de la seua pròpia inconsistència. Però, en un futur més immediat, en els pròxims deu o vint anys, la victòria del feixisme a Alemanya provocaria una ruptura en l'herència revolucionària, el naufragi de la Internacional Comunista, el triomf de l'imperialisme mundial en les seues formes odioses i sagnants.

16.- La victòria del feixisme implicaria forçosament una guerra contra l'URSS.

Seria una vertadera estupidesa pensar que, una vegada en el poder, els nacionalsocialistes alemanys es llençarien primer a una guerra contra França o contra Polònia. Durant tot el primer període de la seua dominació, la guerra civil contra el proletariat alemany lligarà les mans al feixisme en el seu política exterior. Hitler tindrà tanta necessitat de Pilsudski com Pilsudski de Hitler. Es convertiran els dos en instruments de França. La burgesia francesa té por ara de l'arribada al poder dels feixistes alemanys com un salt vers l'inconegut; però el dia de la victòria de Hitler, la reacció francesa, ja "nacional" ja radical-socialista, apostarà enterament a favor del feixisme alemany.

Cap govern "normal", parlamentari burgès, pot arriscar-se actualment a una guerra contra l'URSS: aquesta empresa estaria prenyada d'immenses complicacions interiors. Però si Hitler arriba al poder, si aixafa en un primer moment l'avantguarda dels obrers alemanys, si dispersa i desmoralitza per a anys al proletariat en el seu conjunt, el govern feixista serà l'únic govern capaç de començar una guerra contra l'URSS. No cal dir que formarà un front comú amb Polònia, Romania, els altres estats limítrofes i amb Japó en Extrem Orient. En aquesta empresa, el govern de

Hitler apareixerà com el simple executor del capital mundial. Clemenceau, Millerand, Lloyd George, Wilson, no podien començar una guerra directament contra la Unió Soviètica, però han pogut recolzar durant tres anys els exèrcits de Koltxak, Denikin i Wrangel. En cas de victòria, Hitler es convertiria en el superWrangel de la burgesia mundial.

És inútil, i fins i tot impossible, intentar avui endevinar quin seria el final d'aquest duel gegantí. Però és evident que si la guerra de la burgesia mundial contra els soviets esclatés després de l'arribada dels feixistes al poder en Alemanya, açò implicaria per a l'URSS un aïllament terrible i una lluita a mort en les més penoses i perilloses condicions. L'aixafament del proletariat alemany pels feixistes comportaria ja, almenys en un cinquanta per cent, l'aixafament de la república soviètica.

17.- Però, abans que la qüestió siga traslladada als camps de batalla de europeus, ha de resoldre's en Alemanya. És per açò que afirmem que la clau de la situació està en Alemanya. En mans de qui? De moment, encara en mans del partit comunista. Encara no l'ha deixat escapar. Però encara pot perdre-la, i la seua direcció l'empenta per aqueix camí.

Tots els que prediquen un "replegament estratègic", és a dir, la capitulació, tots els que toleren semblant propaganda són traïdors. Els propagandistes de la retirada davant els feixistes han d'ésser considerats com a agents inconscients de l'enemic al si dels rengles del proletariat. El deure revolucionari elemental del partit comunista alemany l'obliga a dir: el feixisme únicament pot arribar al poder per mitjà d'una guerra civil a mort, despietada i destructora. Els obrers comunistes han de comprendre açò sobretot. Els obrers socialdemòcrates, sense partit, el proletariat en el seu conjunt ha de comprendre-ho. L'Exèrcit Roig ho ha de comprendre per avançat.

18.- La lluita, és desesperada? En 1923, Brandler exagerà terriblement la força del feixisme i, amb això, tractava de justificar la capitulació. El moviment obrer mundial ha patit les conseqüències d'aquesta estratègia fins al moment actual. La capitulació històrica del partit comunista alemany i de la Internacional Comunista en 1923 està en l'origen del creixement del feixisme. El feixisme alemany representa avui una força política infinitament més poderosa que fa vuit anys. Hem fet posar en guàrdia sense parar contra una subestimació del perill feixista, i no serem nosaltres els que neguem ara aqueix perill. És per açò pel que podem i hem de dir-los als obrers revolucionaris alemanys: els vostres caps van d'un extrem a l'altre.

De moment, la força principal dels feixistes es limita al seu nombre. En efecte, arrepleguen nombrosos vots en les eleccions. Però la papereta del vot no és decisiva en la lluita de classes. L'exèrcit principal del feixisme està sempre constituït per la petita burgesia i les noves capes mitjanes: els

petits artesans i comerciants de les ciutats, els funcionaris, els empleats, el personal tècnic, la intel·lectualitat, els camperols arruïnats. Sobre la balança de l'estadística electoral, 1.000 vots feixistes pesen tant com 1.000 vots comunistes. Però sobre els balanços de la lluita revolucionària, 1.000 obrers d'una gran empresa representen una força molt més gran que la de 1.000 funcionaris, empleats de ministeris, amb les seues dones i les seues sogres. La massa fonamental dels feixistes està composta de polseguera humana.

En la revolució russa, els socialistes revolucionaris eren el partit dels grans números. En els primers temps, tots aquells que no eren burgesos conscients o obrers conscients votaven per ells. Inclús en l'Assemblea Constituent, és a dir, després de la revolució d'octubre, els socialistes revolucionaris tenien encara la majoria. També es consideraven com un gran partit nacional. De fet, no eren més que un gran zero nacional.

No tenim la intenció de posar un signe d'igualtat entre els socialistes revolucionaris russos i els nacionalsocialistes alemanys. Però tenen indiscutiblement trets comuns, essencials per tal d'aclarir el nostre problema. Els socialistes revolucionaris eren el partit de les esperances populars confuses. Els nacionalsocialistes són el partit de la desesperació nacional. La petita burgesia passa molt fàcilment de l'esperança a la desesperació, arrossegant darrere ella una part del proletariat. La massa principal dels nacionalsocialistes, com la dels socialistes revolucionaris, és polseguera humana.

19.- Cedint al pànic, els nostres mesquins estrategs obliden allò que és principal: la superioritat social i combativa del proletariat. Les seues forces no estan gastades. No sols és capaç de lluitar, sinó també de vèncer. Les discussions sobre el descoratjament que, segons es diu, regna en les empreses, reflecteixen generalment el descoratjament dels observadors mateixos, és a dir, dels funcionaris desconcertats del partit. Però cal tenir en consideració el fet que els obrers no poden deixar de sentir-se torbats per la complexa situació i la confusió regnant en la cima. Els obrers saben que una gran lluita exigeix una direcció ferma. No els espanten ni la força dels feixistes ni la necessitat d'una lluita difícil. El que els inquieta és la manca de fermesa i la inestabilitat de la direcció, les seues vacil·lacions en el moment crucial. Quan el partit eleve la seua veu amb seguretat, fermesa i claredat, no hi haurà més empremtes d'abatiment ni de descoratjament en les fàbriques.

20.- És indiscutible que els feixistes disposen de quadres formats per al combat i de destacaments de xoc experimentats. No cal prendre-ho a la lleugera: els "oficials" exerceixen un gran paper fins i tot en l'exèrcit de la guerra civil. Però no són els oficials, sinó els soldats que decideixen la sort

de la batalla. I els soldats de l'exèrcit proletari són infinitament superiors, més segurs i més amos de si mateixos que els soldats de l'exèrcit de Hitler.

Després de la presa del poder, el feixisme trobarà fàcilment els seus soldats. Amb l'ajuda de l'aparell de l'estat es pot formar un exèrcit a partir dels fills de la burgesia, els intel·lectuals, els empleats d'oficines, els obrers desmoralitzats, els lumpenproletaris, etc. El feixisme italià n'és un bon exemple. De totes maneres, cal fer la precisió que la milícia feixista italiana no ha provat encara el seu valor militar en una escala històrica seriosa. De moment, el feixisme alemany no està encara en el poder. Ha de conquerir-lo enfrontant-se al proletariat. ¿És possible que el partit comunista utilitze en aquest combat quadres inferiors als del feixisme? ¿I es pot admetre ni tan sols per un instant que els obrers alemanys, que mantenen els poderosos mitjans de producció i de transport, que, per les seues condicions de treball, formen l'exèrcit del ferro, del carbó, del ferrocarril, de l'electricitat, no provaran en el moment decisiu la seua immensa superioritat sobre la polseguera humana de Hitler?

La idea que es fa el partit o la classe de la correlació de forces en el país és un element important de la seua pròpia força. En tota guerra, l'enemic intenta imposar una imatge exagerada de les seues forces. Aquest era un dels secrets de l'estratègia de Napoleó. Hitler, en tot cas, menteix tan bé com Napoleó. Però les seues fanfarronades únicament es converteixen en un factor militar a partir del moment en què els comunistes se les creuen. Avui és important sobretot apreciar les forces de manera realista. Amb qui poden contar els nacionalsocialistes en les fàbriques, en els ferrocarrils, en l'exèrcit, quants oficials organitzats i armats tenen? Una anàlisi precisa de la composició social dels dos camps, el recompte permanent i atent de les forces, aquestes són les fonts infal·libles de l'optimisme revolucionari.

La força dels nacionalsocialistes en l'actualitat no rau tant en el seu propi exèrcit com en la divisió que regna en el si de l'exèrcit del seu enemic mortal. Són precisament la realitat i el creixement del perill feixistes el seu caràcter imminent, la consciència de la necessitat d'apartar coste el que coste aquest perill, allò que empenta els obrers a unir-se per a defensar-se. La concentració de les forces proletàries es farà més ràpidament i amb major èxit com més sòlid siga el pivot d'aquest procés, és a dir, el partit comunista. La clau de la situació està ara en les seues mans. Ai si la deixa escapar!

En aquests darrers anys, els funcionaris de la Internacional Comunista cridaven a propòsit de tot, i a vegades per raons realment fútils, que un perill militar amenaçava directament l'URSS. Avui en dia, aquest perill està esdevenint totalment real i concret. Tot obrer revolucionari ha de considerar com un axioma l'afirmació següent: l'intent dels feixistes d'apoderar-se del poder a Alemanya ha de comportar una mobilització de

l'Exèrcit Roig. Per a l'estat proletari, es tractarà de l'autodefensa revolucionària en el ple sentit del terme. Alemanya no és únicament Alemanya. És el cor d'Europa. Hitler no és només Hitler. Pot convertir-se en un superWrangel. Però l'Exèrcit Roig no és només l'Exèrcit Roig. Pot convertir-se en l'instrument de la revolució proletària mundial.

Postscriptum

L'obra *Contra el comunisme nacional!* de l'autor d'aquestes línies, ha trobat algunes aprovacions equívocues per part de la premsa socialdemòcrata i democràtica. Seria no sols estrany sinó paradoxal que, en el moment en què el feixisme alemany ha utilitzat amb tant d'èxit els errors més grollers del comunisme alemany, els socialdemòcrates no intentaren utilitzar la crítica franca i violenta d'aquests errors.

Cal dir que la burocràcia stalinista de Moscou i de Berlín s'ha apoderat dels articles de la premsa socialdemòcrata i democràtica consagrats al nostre fullet com d'un vertader regal del cel: per fi tenen la "prova" del nostre front únic amb la socialdemocràcia i la burgesia. Aquests individus que han fet la revolució xinesa agafats de la mà de Chiang Kai-chek, la vaga general a Anglaterra amb Purcell, Citrine i Cook (ací no es tracta d'articles, sinó de gegantins esdeveniments històrics!) es veuen obligats a limitar-se amb crits d'alegria als incidents d'una polèmica de premsa. No obstant, no temem una confrontació ni tan sols en aquest terreny. Cal raonar i no emetre lladrucs, analitzar i no aclaparar amb injúries.

PER UN FRONT ÚNIC OBRER CONTRA EL FEIXISME ⁷

(Lletra a un obrer comunista alemany, membre del Partit Comunista alemany)

Alemanya viu avui un dels seus més grans moments històrics; el destí del poble alemany, el destí d'Europa i, en gran manera, el destí de tota la humanitat en els propers decennis depenen d'ell. Quan es col·loca una bola en el vèrtex d'una piràmide, un dèbil impuls serveix per a fer-la rodar a dreta o a esquerra. Aqueixa és la situació a què s'apropa Alemanya cada hora que transcorre. Determinades forces volen que la bola rode cap a la dreta i trenque els ronyons de la classe obrera. Altres volen mantenir la bola en el vèrtex. És una utopia. Els comunistes voldrien que la bola rodés cap a l'esquerra i trenqués els ronyons del capitalisme. No hi ha prou amb voler, cal poder. Intentem una nova forma d'examinar tranquil·lament la situació: ¿la política que porta a terme actualment el Comitè Central del Partit Comunista alemany, és correcta o és errònia?

Què pretén Hitler?

Els feixistes augmenten molt ràpidament. Els comunistes augmenten també, però molt més lentament. Aquest creixement dels dos polos demostra que la bola no pot mantenir-se en el vèrtex de la piràmide. El creixement ràpid dels feixistes implica que la bola pot rodar cap a la dreta. Açò constitueix un immens perill.

Hitler intenta convèncer que ell està en contra d'un colp d'estat. Per a estrangular d'una vegada per sempre la democràcia, pretén arribar al poder per la sola via democràtica. Pot hom creure realment en les seues paraules?

Està clar que, si els feixistes estiguessen segurs d'obtenir per la via democràtica la majoria absoluta dels mandats en les properes eleccions, preferirien potser aquesta via. De fet està tancada. Seria estúpid pensar que els nazis es desenvoluparan durant un llarg període al ritme actual. Tard o d'hora, el seu receptacle social s'exhaurirà.

El feixisme tanca dins de si tan terribles contradiccions que s'aproxima el moment en què el flux deixarà de compensar el reflux. Aquest moment pot arribar força abans que els feixistes hagen assolit reunir la meitat dels vots.

⁷ Escrit el 8 de desembre de 1931, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, nº 27, març de 1932, sota el títol de "En què és errònia la política actual del partit comunista alemany?".

Els serà impossible aturar-se perquè no tindran res de nou que esperar. Es veuran obligats a recórrer al colp d'estat.

Però tot i sense parlar d'això, la via democràtica està vedada als feixistes. El creixement formidable dels antagonismes polítics en el país i, sobretot, l'agitació dels bandits feixistes tindran forçosament com a conseqüència que, com més prop de la majoria estiguen els feixistes, més es calfarà al roig l'atmosfera i més es multiplicaran les escaramusses i els combats. En aquesta perspectiva, la guerra civil és absolutament inevitable. La qüestió de la presa del poder pels feixistes es resoldrà, no per mitjà del vot, sinó per mitjà de la guerra civil que els mateixos feixistes preparen i provoquen.

¿Pot hom imaginar per un sol instant que Hitler i els seus consellers no ho comprenen ni ho preveuen? Seria prendre'ls per imbècils. No hi ha major crim en política que comptar amb l'estupidesa d'un enemic poderós. Ja que Hitler no pot deixar de comprendre que el camí del poder passa per una guerra civil molt dura, els seus discursos sobre la via democràtica i pacífica no són, doncs, més que una cobertura, és a dir, un ardit de guerra. S'ha d'estar, doncs, més en guàrdia.

Que amaga l'estratagema de Hitler?

Els seus càlculs són totalment clars i evidents: intenta adormir l'adversari amb la perspectiva més llunyana del creixement parlamentari dels nazis, per a assetjar-li, una vegada endormiscat, en el moment favorable, un colp mortal. És perfectament possible que l'admiració de Hitler pel parlamentarisme democràtic li ajude en un pròxim futur a realitzar una coalició en què els feixistes ocuparan els llocs més importants i se'n serviran... per a un colp d'estat. En efecte, és més que evident que la coalició del Centre amb els feixistes seria, no una etapa vers la solució "democràtica" del problema, sinó que serviria de trampolí per a un colp d'estat en les condicions més favorables per al feixisme.

Cal apuntar de prop

Tot demostra que el desenllaç, inclús independentment de la voluntat de l'estat major feixista, es produirà en el transcurs dels pròxims mesos, si no de les pròximes setmanes. Aquesta circumstància té una enorme importància per a l'elaboració d'una política correcta. Si s'admet que els feixistes prendran el poder dins de dos o tres mesos, serà deu vegades més difícil batre's contra ells l'any que ve que no aquest. Els plans revolucionaris de qualsevol tipus elaborats a dos, tres o cinc anys vista, no són més que xarlatanisme lamentable i vergonyós si la classe obrera deixa els feixistes arribar al poder en els dos, tres o cinc pròxims mesos. En les

operacions militars, com en la política dels moments de crisi revolucionària, el factor temps té una importància decisiva.

Per tal d'il·lustrar aquesta idea, prenguem un exemple. Hugo Urbahns, que es considera com un “comunista d'esquerra”, declara que el partit comunista alemany ha fracassat, que està mort políticament, i proposa construir un nou partit. Si Urbahns tingués raó, açò significaria que la victòria dels feixistes estava assegurada, perquè són necessaris anys per a crear un nou partit (a més, no està provat que el partit d'Urbahns vaja a ésser millor que el de Thaelmann: quan Urbahns estava al capdavant del partit no hi havia menys errors).

Si el feixisme conquistés efectivament el poder, açò significaria no sols la liquidació física del partit comunista, sinó també el seu fracàs polític total. Els milions d'obrers que formen el proletariat no perdonarien mai a la Internacional Comunista i a la seua secció alemanya una derrota vergonyosa, infligida per bandes de polseguera humana. És per açò que l'arribada dels feixistes al poder faria necessària, segons tots els indicis, la creació d'un nou partit i d'una nova internacional. Seria una catàstrofe històrica espantosa. Només els vertaders liquidadors, els que es refugien darrere de frases buides, els que es preparen de fet a capitular covardament abans del combat, consideren des d'ara que tot això és *inevitable*. Nosaltres, els bolxevics-leninistes, als que els stalinistes qualifiquen de “trotskistes”, no tenim res en comú amb aqueixa gent.

Nosaltres estem fermament convençuts que la victòria sobre els feixistes és possible, no després de la seua arribada al poder, no després de cinc, deu o vint anys de dominació per la seua banda, sinó avui, en la situació actual, en els pròxims mesos o a les pròximes setmanes.

Thaelmann considera que la victòria del feixisme és inevitable

Per a vèncer és necessària una política correcta. Açò implica en particular que cal una política adaptada a la situació actual, al reagrupament actual de forces, i no calculada per a una situació que haja d'arribar dins d'un, dos o tres anys, quan el problema del poder estiga ja resolt des de fa temps.

Tots els mals vénen que la política del comitè central del partit comunista alemany està basada, en part conscientment i en part inconscientment, en el reconeixement del caràcter inevitable de la victòria del feixisme. En efecte, en la seua crida a favor del “front únic roig”, publicada el 29 de novembre, el comitè central del partit comunista alemany parteix de la idea que és impossible vèncer el feixisme sense haver vençut prèviament la socialdemocràcia alemanya. Thaelmann repeteix aquesta idea en tots els seus articles. És correcta aquesta idea? A escala *històrica*, és completament certa. Però això no significa en absolut que es puguin resoldre les qüestions

que estan a l'ordre del dia gràcies a ella, és a dir, acontentant-se amb repetir-la. Aquesta idea, correcta des del punt de vista de l'*estratègia* revolucionària en el seu conjunt, es converteix en una mentida, inclús en una mentida reaccionària, una vegada que es tradueix al llenguatge de la *tàctica*. ¿És cert que per a fer desaparèixer l'atur i la misèria cal destruir prèviament el capitalisme? És cert. Però només l'últim dels imbècils en treurà la conclusió que no hem de combatre avui amb totes les nostres forces contra les mesures que permeten al capitalisme augmentar la misèria dels obrers.

¿Es pot esperar que el partit comunista derroque la socialdemocràcia i el feixisme en els pròxims mesos? Cap persona amb sentit comú, que sàpiga llegir i contar, s'arriscaria a una afirmació semblant. Políticament, el problema es planteja així: ¿es pot avui en dia, en el transcurs dels pròxims mesos, és a dir, malgrat la presència d'una socialdemocràcia encara força potent encara que afeblida, oposar una resistència victoriosa a l'atac del feixisme? El comitè central del partit comunista alemany respon negativament. Amb d'altres paraules, Thaelmann considera la victòria del feixisme com inevitable.

Tornem a l'experiència russa!

Per a presentar la meua idea més clarament i concreta possible, reprendré l'experiència de l'aixecament de Kornilov. El 26 d'agost de 1917 (segons el vell calendari), el general Kornilov llença un destacament de cosacs i una divisió salvatge sobre Petrograd. En el poder estava Kerenski, agent de la burgesia i aliat de Kornilov en un setanta-cinc per cent. Lenin es trobava en la clandestinitat, acusat d'estar al servei dels Hohenzollern; en aquesta època, jo estava tancat per la mateixa acusació en una cel·la de la presó de Kresti. ¿Quina fou llavors l'actitud dels bolxevics? També tenien dret a dir: "Per a vèncer la banda de Kornilov, cal vèncer la banda de Kerenski". Ho diguérem més d'una vegada, perquè era correcte i necessari per a tota la propaganda futura. Però això era absolutament insuficient per a resistir contra Kornilov el 26 d'agost i en els dies següents, i impedir-li ofegar el proletariat de Petrograd. És per açò que els bolxevics no s'acontentaren amb llençar un crida general als obrers i als soldats: "Trenqueu amb els conciliadors i recolzeu el front únic roig dels bolxevics!" No, els bolxevics proposaren als socialistes revolucionaris i als menxevics un front únic de combat, i crearen amb ells organitzacions comunes per a la lluita. Era açò correcte o incorrecte? Que em responga Thaelmann. Per tal de mostrar encara més clarament com es presentava el front únic, recordaré l'episodi següent: alliberat de la presó gràcies a una fiança pagada per les organitzacions sindicals, fui directament des de la meua cel·la a una sessió del Comitè de Defensa Popular, on junt amb el menxevic Dan i el socialista

revolucionari Gots, que eren els aliats de Kerenski i que m'havien mantingut en la presó, examini i resolgui els problemes de la lluita contra Kornilov. Era açò correcte o incorrecte? Que em responga Remmele.

És Brüning un “mal menor”?

La socialdemocràcia recolza Brüning, vota al seu favor, assumeix la responsabilitat de la seua política davant de les masses basant-se en l'afirmació que el govern Brüning és un “mal menor”. Aquest és el punt de vista que intenta atribuir-me la *Rote Fahne*, amb el pretext que jo he protestat contra la participació estúpida i vergonyosa dels comunistes en el referèndum de Hitler. Però, ¿és que potser l'oposició d'esquerra alemanya, i jo en particular, hem demanat que els comunistes voten a favor de Brüning i li donen el seu suport? Nosaltres, com a marxistes, considerem tant Brüning i Hitler com Braun com als representants d'un únic i mateix sistema. El problema de saber quin d'entre ells és un “mal menor” no té sentit, perquè el seu sistema, contra el qual lluitem nosaltres, necessita tots els seus elements. Però avui aquests elements estan en conflicte, i el partit del proletariat ha d'utilitzar absolutament aquest conflicte en interès de la revolució.

En una gamma hi ha set notes. Preguntar-se quina de les notes és la millor, si *do*, *re* o *sol*, no té sentit. No obstant, el músic ha de saber quan i quina tecla colpejar. Preguntar-se qui és el mal menor, si Brüning o Hitler, manca també de sentit. Però cal saber quina d'aquestes tecles colpejar. Està clar? Per als que no ho compreguen, prenguem un exemple més. Si un dels meus enemics m'enverina cada dia amb petites dosis de verí, i un altre vol assestar-me un tret per darrere, jo arrancaré primer el revòlver de les mans del segon, cosa que em donarà la possibilitat d'acabar amb el primer. Però açò no significa que el verí siga un “mal menor” en comparació amb el revòlver.

La mala sort ha volgut que els caps del partit comunista alemany s'hagen col·locat en el mateix terreny que la socialdemocràcia, acontentant-se d'invertir els signes: la socialdemocràcia vota a favor de Brüning qualificant-lo de mal menor; els comunistes, que es neguen terminantment a confiar en Brüning i Braun (i tenen tota la raó), han descendit al carrer per a recolzar el referèndum de Hitler, és a dir, la temptativa dels feixistes de derrocar Brüning. Així, han reconegut que Hitler és un mal menor, ja que una victòria en el referèndum portaria al poder a Hitler, i no al proletariat. Certament, hom se sent un poc embarassat d'explicar una cosa tan elemental! Està malament, molt malament, que músics com Remmele, en compte de distingir les notes, toquen el piano amb les botes.

No es tracta dels obrers que han deixat la socialdemocràcia, sinó dels que s'hi queden

Mils i milers de Noske, de Wels i de Hilferding preferirien *al capdavall* el feixisme abans que el comunisme. Però per a això han de trencar definitivament amb els obrers, cosa que no han fet encara avui. La socialdemocràcia, amb tots els seus antagonismes interns, entra avui en un conflicte agut amb els feixistes. La nostra tasca és utilitzar aquest conflicte, i no reconciliar en el moment crucial els dos adversaris contra nosaltres.

Ara cal girar-se contra el feixisme formant un únic front. I aquest front de lluita directa contra el feixisme, format per tot el proletariat, cal utilitzar-lo per a un atac pel flanc, però igualment més eficaç, contra la socialdemocràcia.

Cal mostrar en la pràctica la major disposició per a formar amb els socialdemòcrates un bloc contra els feixistes per tot arreu on estiguen disposats a adherir-se a aquest bloc. Quan hom diu als obrers socialdemòcrates: “Abandoneu el vostre partit i uniu-vos al nostre front únic, al marge de tot partit”, únicament s’afegeix una frase buida a milers d’altres. Cal saber arrancar els obrers dels seus caps en l’acció. I l’acció, ara, és la lluita contra el feixisme.

No cal dubtar-ne gens que hi ha i n’hi haurà obrers socialdemòcrates disposats a lluitar contra el feixisme colze amb colze amb els obrers comunistes, i això independentment i fins i tot contra la voluntat de les organitzacions socialdemòcrates. Evidentment, cal establir els lligams més estrets possibles amb aquests obrers d’avantguarda. Però, de moment, són poc nombrosos. L’obrer alemany està educat en un esperit d’organització i de disciplina. Això té el seu costat bo i el seu costat roí. La indiscutible majoria dels obrers socialdemòcrates vol lluitar contra els feixistes, però, de moment, encara, únicament junt amb les seues organitzacions. És impossible saltar-se aquesta etapa. Hem d’ajudar els obrers socialdemòcrates a verificar en la pràctica (en una situació nova i excepcional) què valen les seues organitzacions i els seus caps quan és qüestió de vida o mort per a la classe obrera.

Cal imposar a la socialdemocràcia el bloc contra els feixistes

El destí vol que hi haja en el comitè central del partit comunista nombrosos oportunistes aterrits. Han escoltat dir que l’oportunisme és l’amor als blocs. És pel que estan contra els blocs. No comprenen la diferència que pot existir entre un acord a nivell parlamentari i un acord de combat, inclús el més modest, amb motiu d’un vaga o de la protecció dels obrers tipògrafs contra les bandes feixistes.

Els acords electorals, els regatejos parlamentaris conclusos entre el partit revolucionari i la socialdemocràcia solen servir, per regla general, a la segona. Un acord pràctic de cara a accions de masses, per objectius de lluita, es fa sempre en profit del partit revolucionari. El Comitè anglorus era una forma inadmissible de bloc entre dues direccions, sota una plataforma política comuna, imprecisa, enganyosa i que no obligava a cap acció. Mantenir aqueix bloc durant la vaga general, en què el Consell General hi exercí el paper d'esquirol, portà els stalinistes a practicar una política de traïció.

Cap plataforma comuna amb la socialdemocràcia o els dirigents dels sindicats alemanys, cap publicació, cap bandera, cap cartell comú! Marxar separats, colpejar junts! Posar-se d'acord únicament sobre la manera de colpejar, sobre qui i quan colpejar! Hom pot posar-se d'acord amb el diable, amb la seua avia i fins i tot amb Noske i Grzesinski. Amb l'única condició de no lligar-se les mans.

En fi, cal posar a punt ràpidament un conjunt pràctic de mesures, no a fi de "desemmascarar" la socialdemocràcia (davant dels comunistes), sinó amb l'objectiu de lluitar efectivament contra el feixisme. Aquest programa ha de tractar de la protecció de les fàbriques, la llibertat d'acció dels comitès de fàbrica, la inviolabilitat de les organitzacions i les institucions obreres, el problema dels dipòsits d'armes de què puguen apoderar-se els feixistes, de les mesures a prendre en cas de perill, és a dir sobre les accions de lluita dels obrers comunistes i socialdemòcrates, etc.

En la lluita contra el feixisme li pertoca un lloc immens als comitès de fàbrica. Sobre aquest punt, cal un programa d'acció particularment precís. Cada fàbrica ha d'ésser transformada en una fortalesa antifeixista amb el seu comandament i els seus destacaments de combat. Cal fer-se amb el pla dels quarters i d'altres focus feixistes en cada ciutat, en cada districte. Els feixistes intenten assetjar els focus revolucionaris. Cal assetjar l'assetjador. L'acord en aquest terreny amb les organitzacions sindicals i socialdemòcrates és no sols admissible, sinó també obligatori. Refusar-lo en nom de consideracions "de principi" (de fet per estupidesa burocràtica o, pitjor encara, per covardia) porta a ajudar directament el feixisme.

Des de novembre de 1930, és a dir, des de fa un any, hem proposat un programa pràctic d'acord amb els obrers socialdemòcrates. Què s'hi fet? Gairebé res. El comitè central del partit comunista s'ha ocupat de tot menys del que constituïa la seua tasca central. Quant de temps preciós s'ha perdut! Certament, no queda molt. El programa d'acció ha d'ésser purament pràctic, purament concret, sense cap "exigència" artificial, sense cap segona intenció, perquè tot obrer socialdemòcrata pugui dir-se: el que proposen els comunistes és absolutament indispensable per a la lluita contra el feixisme. Basant-s'hi, cal arrossegar amb l'exemple els obrers

socialdemòcrates i criticar els seus caps que, inevitablement, s'oposaran al moviment i el frenaran. Únicament en aquesta via és possible la victòria.

Una bona citació de Lenin

Els epígons actuals, és a dir, els pèssims deixebles de Lenin, adoren cobrir les seues llacunes en tots els aspectes amb citacions que, força sovint, no són en absolut adients. Per a un marxista, no és la citació, sinó el mètode correcte allò que permet resoldre el problema. Però amb l'ajuda d'un mètode correcte no és difícil tampoc trobar la citació convenient. Introduint al punt l'analogia amb l'aixecament de Kornilov m'he dit a mi mateix: segurament es podrà trobar en Lenin una interpretació teòrica del nostre bloc amb els conciliadors en la lluita contra Kornilov. I, efectivament, en la segona part del tom XIV de l'edició russa, he trobat les següents línies d'una lletra de Lenin al comitè central, que data de començaments de setembre de 1917:

“Inclús ara, no hem de recolzar el govern de Kerenski. Seria faltar als nostres principis. Hom es preguntarà: No cal lluitar contra Kornilov llavors? Evidentment que sí. Però no és la mateixa cosa, i hi ha un límit entre les dues; i aquest límit, determinats bolxevics el traspassen, cedint a l'esperit de “conciliació”, deixant-se arrossegar per la marea dels esdeveniments.

Nosaltres fem i continuarem fent la guerra a Kornilov, però no recolzem Kerenski sinó que, per contra, palesem la seua debilitat. Hi ha aquí una diferència. Una diferència prou subtil, però completament essencial, i que no hem d'oblidar.

En què consisteix llavors la modificació de la nostra tàctica després de la revolta de Kornilov?

En què modifiquem la forma de la nostra lluita contra Kerenski. Sense atenuar gens ni mica del món la nostra hostilitat envers ell, sense retractar-nos de res del que hem dit contra ell, sense renunciar a derrocar-lo diem: *cal tenir en compte el moment, no intentarem derrocar-lo immediatament*, el combatrem ara d'una altra forma i, més precisament, *assenyalant als ulls del poble (que combat contra Kornilov) la debilitat i les vacil·lacions de Kerenski.*”

No proposem una altra cosa: total independència de l'organització comunista i de la seua premsa, completa llibertat per a la crítica comunista, fins i tot en allò que fa la socialdemocràcia i els sindicats. Únicament els oportunistes més menyspreables poden admetre l'alienació de la llibertat

del partit comunista (per exemple, per l'adhesió al Guomindang). Nosaltres no som d'aqueixos.

No hem de retirar res de la nostra crítica a la socialdemocràcia. No hem d'oblidar res del passat. Ja arranjàrem en el moment adequat tots els nostres comptes històrics i, entre elles, el nostre compte per Karl Liebknecht i Rosa Luxemburg. De la mateixa manera, nosaltres, els bolxevics russos, presentarem un compte global als menxevics i als socialistes revolucionaris per les persecucions, les calúmnies, les detencions, les morts d'obers, de soldats i de camperols.

Però ho férem dos mesos després d'haver utilitzat els arranjaments de comptes particulars entre Kerenski i Kornilov, entre els "demòcrates" i els feixistes. És només gràcies a això que hem vençut.

Si el comitè central del partit comunista alemany fa seua la posició que està expressada en la citació de Lenin, tota l'actitud envers les masses socialdemòcrates i les organitzacions sindicals canviarà immediatament: en compte dels articles i els discursos que només són convincents per als que ja estan convençuts per avançat, els agitadors trobaran un llenguatge comú amb nous centenars de milers i milions d'obers. La diferenciació al si de la socialdemocràcia s'accentuarà. Els feixistes aviat se n'adonaran que no es tracta ja d'enganyar Brüning, Braun i Wels, sinó d'acceptar la lluita oberta contra tota la classe obrera. Basant-se en això, es produirà immediatament una profunda diferenciació al si del feixisme. Únicament aquesta via fa possible la victòria.

Però cal *voler* aquesta victòria. No obstant, entre els funcionaris comunistes hi ha, ai!, malauradament arribistes temorencs i bonzes que adoren el seu petit lloc, el seu salari, i encara més la seua pell. Aquests individus se senten molt inclinats a fer exhibició de frases ultraesquerranes que dissimulen un fatalisme llastimós i menyspreable. "No es pot lluitar contra el feixisme sense haver vençut la socialdemocràcia!" diu el feroç revolucionari... mentre prepara un passaport per a l'estranger.

Obrers comunistes, sou centenars de milers, milions, no teniu cap part on anar, no hi haurà suficients passaports per a nosaltres. Si el feixisme arriba al poder, passarà com un temible tanc sobre els vostres cranis i les vostres espinades. La salvació es troba únicament en una lluita sense quarter. Només l'aproximació en la lluita amb els obrers socialdemòcrates pot aportar a la victòria. Afanyeu-vos, obrers comunistes, perquè vos queda poc de temps!

I ARA?

(Problemes vitals del proletariat alemany) ⁸

Prefaci

El capitalisme rus ha demostrat ésser, a causa del seu extrem endarreriment, l'anella més feble de la cadena imperialista. El capitalisme alemany apareix en la situació actual com l'anella més feble per la raó oposada: és el capitalisme més avançat en una Europa que es troba en una situació sense sortida. Com més s'afirma el caràcter dinàmic de les forces productives en Alemanya, més s'ofeguen aquestes forces en el sistema estatal d'Europa, semblant al "sistema" de gàbies d'un miserable parc zoològic provincial. Cada canvi de la conjuntura col·loca el capitalisme alemany davant de tasques que es veurà forçat a resoldre mitjançant la guerra. Per mitjà del govern dels Hohenzollern, la burgesia alemanya es llençà a "organitzar Europa". Per mitjà del govern de Brüning-Curtius ha intentat realitzar... la unió duanera amb Àustria. Què terrible reducció de les tasques, de les possibilitats, de les perspectives! Però calgué renunciar també a aquesta unió. El sistema europeu té els peus de fang. Si diversos milions d'austriacs s'uniren a Alemanya, la gran hegemonia salvadora de França podria enfonsar-se.

Europa, i sobretot Alemanya, no poden progressar per la via capitalista. Si la crisi actual fos superada temporalment gràcies al joc automàtic de les forces del capitalisme mateix (a coll dels obrers), açò implicaria el renaixement en breu termini de totes les contradiccions sota una forma encara més concentrada.

El pes d'Europa en l'economia mundial únicament pot disminuir. Les etiquetes nord-americanes, Pla Dawes, Pla Young, moratòria Hoover, s'adhereixen sòlidament en el front d'Europa. Europa està sotmesa a la ració nord-americana.

El declivi del capitalisme implica la podridura social i cultural. La via de la diferenciació sistemàtica dins de les nacions, del creixement del proletariat al preu de la disminució de les classes mitjanes, està tancada. Un perllongament posterior de la crisi social únicament pot significar una pauperització de la petita burgesia i una degeneració de capes cada vegada

⁸ Escrit el 25 de gener de 1932, fou publicat originalment en rus en Berlín, 1932, sota el títol de *La revolució alemanya i la burocràcia stalinista*.

més àmplies del proletariat en lumpenproletariat. Aquest perill, que és més greu, estreny per la gola l'avantguarda alemanya.

La burocràcia socialdemòcrata és la part més podrida de l'Europa capitalista en procés de putrefacció. Començà el seu camí històric sota la bandera de Marx i Engels. Es fixà com a objectiu l'enderrocament de la dominació de la burgesia. El potent ascens del capitalisme l'ha inspirat i l'ha arrossegat darrere d'ell. En nom de la reforma ha renunciat a la revolució, primer de fet i després de paraula. Evidentment, Kautski ha defès encara durant molt de temps la fraseologia revolucionària, adaptant-la a les necessitats del reformisme. Bernstein, per contra, ha exigint que es renunciés a la revolució: el capitalisme s'endinsa en un període de prosperitat pacífica, sense crisi ni guerres. Una predicció exemplar. Pot semblar que entre Kautski i Bernstein hi ha una contradicció irreductible. De fet, es complementen simètricament l'un a l'altre, com la bota esquerra i la bota dreta del reformisme.

La guerra esclatà. La socialdemocràcia recolzà la guerra en nom de la prosperitat futura. En compte de la prosperitat veu el declivi. Avui no es tracta ja de deduir la necessitat de la revolució del fracàs del capitalisme; ni de reconciliar els obrers amb el capitalisme per mitjà de reformes. La nova política de la socialdemocràcia consisteix en salvar la societat burgesa renunciant a les reformes.

Però la decadència de la socialdemocràcia no s'acaba ací. La crisi actual del capitalisme agonitzant ha obligat la socialdemocràcia a renunciar als fruits d'una llarga lluita econòmica i política i a tornar els obrers alemanys al nivell de vida dels seus pares, dels seus avis i fins i tot dels seus rebesavis. No hi ha quadro històric més tràgic i alhora més repel·lent que la podridura perniciososa del reformisme al enemig dels residus de totes les seues conquestes i totes les seues esperances. El teatre camina a la recerca del modernisme. Que pose en escena més sovint *Els Teixidors* de Hauptmann, la més actual de totes les obres. Però que el director del teatre no oblide reservar les primeres files als caps de la socialdemocràcia.

D'altra banda, no tenen res a fer amb l'espectacle: han arribat al límit extrem de les seues facultats d'adaptació. Hi ha un llindar per davall del qual la classe obrera alemanya no pot descendir per molt de temps. No obstant, el règim burgès que lluita per la seua existència no vol reconèixer aquest llindar. Els decrets d'excepció de Brüning únicament són un principi, per a tantejar el terreny. El règim de Brüning es manté gràcies al suport covard i pèrfid de la burocràcia socialdemòcrata, la qual, al seu torn, es recolza sobre la confiança mitigada i portada amb desgrat d'una part del proletariat. El sistema dels decrets burocràtics és inestable, incert i poc viable. El capital necessita una política distinta i més decisiva. El suport de la socialdemocràcia, que no pot oblidar els seus propis obrers, no sols és

insuficient perquè puga assolir els seus objectius, sinó que comença ja inclús a molestar-li. El període de les mesures a mitges ja ha passat. Per tal d'intentar trobar una sortida, la burgesia ha d'alliberar-se definitivament de la pressió de les organitzacions obreres, ha d'escombrar-les, anihilar-les, dispersar-les.

Ací comença la missió històrica del feixisme. Torna ha de fer passar per l'adreçador les classes que es troben immediatament per damunt del proletariat i que temen ésser precipitades als seus rengles, les militaritza gràcies als mitjans del capital financer, sota la cobertura de l'estat oficial, i les envia a aixafar les organitzacions proletàries, des de les més revolucionàries fins a les més moderades.

El feixisme no és únicament un sistema de repressió, violència i terror policíac. El feixisme és un sistema particular d'estat basat en l'extirpació de tots els elements de la democràcia proletària en la societat burgesa. La tasca del feixisme no és únicament destruir l'avantguarda comunista, sinó també mantenir tota la classe en una situació d'atomització forçada. Per a açò no n'hi ha prou amb exterminar físicament la capa més revolucionària dels obrers. Cal aixafar totes les organitzacions lliures i independents, destruir totes les bases de suport del proletariat i anihilar els resultats de tres quarts de segle de treball de la socialdemocràcia i els sindicats. Perquè és sobre aquest treball sobre el que, en última instància, s'hi recolza el Partit Comunista. La socialdemocràcia ha preparat totes les condicions per a la victòria del feixisme. Però, per això mateix, ha preparat les condicions de la seua pròpia liquidació política. És totalment correcte atribuir a la socialdemocràcia la responsabilitat de la legislació d'excepció de Brüning, com també de l'amenaça de la barbàrie feixista. Però és absurd identificar socialdemocràcia amb feixisme.

Amb la seua política durant la revolució de 1848, la burgesia preparà el triomf de la contrarevolució, que immediatament després reduí el liberalisme a la impotència. Marx i Engels fustigaren la burgesia liberal alemanya tan violentament com Lassalle, i de manera més profunda que aquest. Però en la mesura que els lassalleans posaven en el mateix sac reaccionari la contrarevolució feudal i a la burgesia liberal, Marx i Engels s'indignaven amb raó per aquest ultraesquerranisme erroni. La posició errònia dels lassalleans els convertí, en determinades ocasions, en còmplices de la monarquia malgrat el caràcter globalment progressista del seu treball, infinitament més important que el treball dels liberals.

La teoria del "socialfeixisme" reproduïx l'error fonamental dels lassalleans sobre bases històriques noves. En penjar als nacionalsocialistes i als socialdemòcrates la mateixa etiqueta feixista, la burocràcia stalinista s'ha embarcat en accions com el suport al referèndum de Hitler: això no és millor que les combinacions dels lassalleans amb Bismarck. En la seua

lluita contra la socialdemocràcia, els comunistes alemanys han de recolzar-se en l'etapa actual sobre dues posicions distintes: a) la responsabilitat política de la socialdemocràcia en allò que fa a la potència del feixisme; b) la incompatibilitat absoluta que existeix entre el feixisme i les organitzacions obreres sobre què s'hi recolza la socialdemocràcia.

Les contradiccions del capitalisme alemany han assolit avui tal tensió que és inevitable una explosió. La capacitat d'adaptació de la socialdemocràcia ha arribat al sostre que precedeix a l'autoliquidació. Els errors de la burocràcia stalinista han assolit els límits de la catàstrofe. Aqueixos són els tres termes de l'equació que caracteritza la situació en Alemanya. Tot es manté sobre el tall d'una navaixa d'afaitar.

Quan se segueix la situació alemanya als periòdics que arriben amb un retard de quasi una setmana, quan un manuscrit necessita una setmana més per a franquejar la distància que separa Constantinoble de Berlín, quan són necessàries encara més setmanes perquè un fullet arribi a les mans del lector, hom es pregunta involuntàriament: no serà massa tard? I es respon cada vegada: no, els exèrcits que participen en aquest combat són massa gegantins perquè calga témer una decisió simultània i fulminant. Les forces del proletariat alemany no estan exhaurides. Ni tan sols s'han posat encara en marxa. La lògica dels fets parlarà cada dia de forma més imperativa. Això justifica la temptativa de l'autor de fer escoltar la seua veu, inclús amb un retard de diverses setmanes, el que és dir de tot un període històric.

La burocràcia stalinista ha decidit que faria millor el seu treball si tancava l'autor d'aquestes línies en Prinkipo. Ha aconseguit del socialdemòcrata Hermann Muller que negue el seu visat a... un "menxevic": el front únic s'ha realitzat en aquesta ocasió sense vacil·lacions ni dilacions. Avui, els stalinistes declaren en la premsa oficial soviètica que jo "defense" el govern de Bruning en col·laboració amb la socialdemocràcia, que s'agita perquè no em concedisquen el dret a entrar en Alemanya. Millor que indignar-se d'aquesta baixesa és riure's d'aquesta estupidesa. Però no ens riguem massa temps, perquè en tenim poc.

No hi ha dubtes que l'evolució de la situació demostrarà la correcció del que afirmem. Però, ¿per quina via administrarà la història aquesta prova: per la del fracàs de la fracció stalinista o per la de la victòria de la política marxista? Tot el problema rau ací. Es tracta del destí del poble alemany, i no sols d'ell.

Els problemes que s'examinen en aquest fullet no són d'ahir. Fa ja nou anys que la direcció de la Internacional Comunista s'ocupa de revisar els valors i s'esforça en desorganitzar l'avantguarda internacional del proletariat, per mitjà de convulsions tàctiques la suma dels quals és allò que hom anomena la "línia general". L'Oposició d'Esquerra russa (els

bolxevics-leninistes) s'ha format sobre la base no sols dels problemes russos, sinó també dels problemes internacionals. I els problemes del desenvolupament revolucionari d'Alemanya no estan en l'últim lloc de les seues preocupacions. Els desacords seriosos sobre aquesta qüestió aparegueren ja en 1923. L'autor d'aquestes pàgines s'ha expressat en diverses ocasions sobre les qüestions en debat. Una part important de les seues obres crítiques està fins i tot editada en alemany. El present fullet se situa en la línia de treball teòric i polític de l'Oposició d'Esquerra. Moltes de les coses que ací no són mencionades més que de passada han estat en el seu moment objecte d'un estudi detallat. He de remetre el lector, en particular, als meus llibres *La Internacional Comunista després de Lenin*, *La revolució permanent*, etc. Ara que els desacords es presenten davant de tot el món sota l'aspecte d'un gran problema històric, es pot apreciar millor i més profundament el seu origen. Per a un revolucionari seriós, per a un marxista autèntic, açò és absolutament necessari. Els eclèctics viuen de pensaments episòdics, d'improvisacions que sorgeixen davall la pressió dels esdeveniments. Els quadres marxistes, capaços de dirigir la revolució proletària, s'eduquen per mitjà d'un estudi profund, permanent i continuat de les tasques i les divergències.

1.- La socialdemocràcia

El "Front de Ferro" és essencialment un bloc que han constituït les organitzacions sindicals socialdemòcrates, potents pels seus efectius, amb els grups impotents dels "republicans" burgesos, que han perdut tot suport en el poble i tota seguretat. Si els cadàvers no serveixen de res per a la lluita, són prou bons per a impedir als vius combatre. Els caps socialdemòcrates utilitzen els seus aliats burgesos per a frenar les organitzacions obreres. La lluita, la lluita... però això és tan sols xarlatanisme. Amb l'ajuda de Déu, tot acabarà per posar-se en el seu lloc sense efusió de sang. ¿Es decidiran vertaderament els feixistes a passar de les paraules als fets? Pel que fa als socialdemòcrates, no s'han decidit mai, i, no obstant, no són pitjors que els altres.

En cas de perill real, la socialdemocràcia no diposita les seues esperances en el "Front de Ferro", sinó en la policia prussiana. Mal càlcul! El fet que els policies hagen estat escollits en una part important entre els obrers socialdemòcrates no ho diu tot. Ací, una vegada més, és l'existència la que determina la consciència. L'obrer, convertit en policia al servei de l'estat capitalista, és un policia burgès i no un obrer. En el curs dels darrers anys, aquests policies han hagut d'enfrontar-se força més sovint als obrers revolucionaris que als estudiants nacionalsocialistes. Per semblant escola no es passa sense quedar-ne marcat. I l'essencial és que tot policia sap que els governs passen, però la policia continua.

Un article del número d'Any Nou de l'òrgan de discussió de la socialdemocràcia, *Das Freie Wort* (quin periòdic tan mensypreable!), explica el sentit profund de la política de "tolerància". Enfront de la policia i a la Reichswehr, no sembla que Hitler pugui arribar mai al poder. En efecte, la Reichswehr, segons la Constitució, depèn del president de la república. Com a conseqüència, el feixisme no és perillós mentre hi haja al capdavant de l'estat un president fidel a la Constitució. Cal recolzar el govern Brüning fins a les eleccions presidencials per a elegir, aliant-se amb la burgesia parlamentària, un president constitucional i tancar així per set anys el camí del poder a Hitler. Reproduïm amb molta exactitud el contingut de l'article⁹. Un partit de masses que arrossega darrere d'ell milions de persones (vers el socialisme!) creu que el problema de saber qui ocuparà el poder en l'Alemanya d'avui, commoguda d'un extrem a un altre, no depèn de la combativitat del proletariat alemany, ni de les columnes d'assalt del feixisme, ni tan sols de la composició de la Reichswehr, sinó del fet que el pur esperit de la Constitució de Weimar (amb la indispensable quantitat de càmfora i naftalina) siga o no instal·lat en el palau presidencial. ¿I què passarà si, en determinada situació, l'esperit de Weimar admet, en col·laboració de Bethmann-Hollweg, que "la necessitat fa la llei"? ¿I què passarà si el fràgil embolcall de l'esperit de Weimar, tanmateix la càmfora i la naftalina, s'esgarra en el moment menys propici? I què passarà si...? Però són infinites les preguntes d'aquest tipus.

Els polítics del reformisme, aqueixos negociants hàbils, aqueixos vells experts en la intriga i el carrerisme, aqueixos homes experimentats en les combinacions parlamentàries i ministerials, es revelen (no puc trobar una expressió més suau) com a perfectes imbècils des del moment que la marxa dels esdeveniments els projecta fora de la seua esfera habitual i els confronta a fets importants.

Dipositar les seues esperances en un president és també dipositar-les l'"estat". De cara al proper enfrontament entre el proletariat i la petita burgesia feixista (els dos camps que constitueixen la immensa majoria de la nació alemanya), els marxistes de *Vorwärts* demanen l'ajuda del sereno. Estat, intervé! (*Staat, grief zu!*). Açò significa: "Brüning, no ens obligues a defensar-nos amb la força de les organitzacions obreres, perquè això posarà en moviment tot el proletariat, i llavors el moviment desbordarà els caps

⁹ L'article està modestament signat amb les inicials E. H.. Cal reproduir-les per als nostres descendents. Les generacions d'obriers de diversos països no han treballat per a res. El grans pensadors i combatents revolucionaris no han passat per aquest món sense deixar-hi empremta. E. H. existeix, vigila i indica al proletariat alemany el camí a seguir. Les males llengües afirmen que E. H. està emparentat amb E. Heilmann, que s'ha deshonorat durant la guerra per un xovinisme particularment crapulós. És difícil de creure: un esperit tan brillant! [Trotski]

calbs del govern: començarà per ésser un moviment antifeixista i acabarà essent un moviment comunista.”

A açò, Brüning, si no preferís callar, podria respondre: “Jo no podria tallar el pas al feixisme amb les forces de la policia, tot i que volgués; però no voldria, tot i que pogués. Posar en moviment la Reichswehr contra els feixistes significaria partir-la en dos, si no posar-la en moviment contra mi en la seua totalitat; i, cosa que és encara més important, emprar l’aparell burocràtic contra els feixistes significaria deixar les mans lliures als obrers, donar-los una llibertat d’acció total: les conseqüències serien les mateixes que vosaltres, els socialdemòcrates, temeu, i que jo, per aquesta raó, tem doblement.”

Les crides de la socialdemocràcia produiran en l’aparell de l’estat, en els jutges, en la Reichswehr, en la policia, l’efecte contrari d’allò que hom espera. El funcionari més “ideal”, el més “neutral”, el menys lligat als nacionalsocialistes, es fa el raonament següent: “Els socialdemòcrates tenen a milions d’obrers darrere d’ells; tenen a les seues mans mitjans immensos: la premsa, el parlament, els municipis; es tracta de la seua pròpia pell, tenen assegurat el suport dels comunistes en la lluita contra els feixistes; i, malgrat això, aquests senyors omnipotents es dirigeixen a mi, un simple funcionari, perquè els salve dels atacs d’un partit que compta amb diversos milions de membres, i els dirigents dels quals poden ésser demà els meus caps. Molt malament, i sense cap perspectiva, han d’anar-los les coses als senyors socialdemòcrates... Per a mi, com a funcionari, ha arribat el moment de pensar en la meua pròpia pell”. El resultat és que el funcionari “ideal”, “neutral”, que vacil·lava fins ahir, prendrà forçosament mesures de precaució, és a dir, es lligarà als nacionalsocialistes per a assegurar el seu esdevenidor. Així és com els reformistes, que se sobreviuen a si mateixos, treballen per als feixistes a causa de la seua línia burocràtica.

Paràsit de la burgesia, la socialdemocràcia està condemnada a un miserable parasitisme ideològic. Igual reprèn les idees dels economistes burgesos que s’esforça per utilitzar les molles del marxisme. En haver reprès del meu fullet algunes consideracions contra la participació del Partit Comunista en el referèndum de Hitler, Hilferding conclou: “Certament, no hi ha res a afegir a aquestes línies per a explicar la tàctica de la socialdemocràcia respecte al govern Brüning”. I Remmele i Thalheimer declaren: “Miren, Hilferding es recolza en Trotski.” I un libel feixista afegeix: “La recompensa de Trotski per aquest assumpte és la promesa d’un visat.” Entra en escena un periodista stalinista que telegrafia a Moscou la declaració de la premsa feixista. La redacció d’*Izvestia*, en la que es troba el miserable Radek, imprimeix el telegrama. Aquesta cadena mereix ésser destacada abans de passar a altres coses.

Tornem sobre problemes més seriosos. Hitler pot permetre's el luxe d'una lluita contra Bruning, únicament perquè el règim burgès, en la seua totalitat, s'hi recolza a coll de la meitat de la classe obrera, que està dirigida per Hilferding i companyia. Si la socialdemocràcia no hagués practicat una política de traïció de classe, Hitler, sense parlar del fet que no hauria adquirit mai la força que avui té, s'hauria agafat al règim de Brüning com a una boia de salvament. Si els comunistes haguessen derrocat Bruning junt amb la socialdemocràcia, açò hauria estat un fet d'una importància política enorme. Les seues conseqüències, en tot cas, haurien superat els dirigents socialdemòcrates. Hilferding intenta trobar una justificació de la seua traïció en la nostra crítica, on exigim als comunistes que consideraren la traïció de Hilferding com un fet.

Encara que Hilferding no tinga "res a afegir" a les paraules de Trotski, afegeix almenys quelcom: les relacions de forces, diu, són tals que, inclús en el cas que es produïren accions comunes dels obrers comunistes i socialdemòcrates, seria impossible "encara que s'intensificara la lluita, derrocar l'enemic i apoderar-se del poder". El centre de gravetat del problema està en aquesta afirmació feta de passada, sense cap prova que la recolze. Segons Hilferding, en l'Alemanya contemporània, en què el proletariat constitueix la majoria de la població i la força productiva decisiva de la societat, la lluita en comú de la socialdemocràcia i el Partit Comunista no podria donar el poder al proletariat! ¿Però, llavors quan podria passar el poder a mans del proletariat? Abans de la guerra existia la perspectiva del creixement automàtic del capitalisme, del creixement del proletariat i del creixement paral·lel de la socialdemocràcia. La guerra ha posat fi a aquest procés i, a partir d'aqueix moment, no hi ha força en el món capaç de restablir-lo. La podridura del capitalisme implica que el problema del poder ha d'ésser resolt sobre la base de les forces productives actuals. En perllongar l'agonia del règim capitalista, la socialdemocràcia mena a la major decadència posterior de l'economia, a la desintegració del proletariat, a la gangrena social. No en té d'altres perspectives, i demà serà pitjor que avui, i despús-demà pitjor que demà. Però els dirigents de la socialdemocràcia ja no s'atreveixen a mirar l'esdevenidor cara a cara. Posseeixen totes les tares d'una classe dirigent condemnada a desaparèixer: insolència, paràlisi de la voluntat, tendència a girar l'esquena als esdeveniments i a esperar miracles. Si s'hi pensa, les investigacions econòmiques de Tarnow tenen la mateixa funció que les revelacions consoladores de Rasputin...

Els socialdemòcrates, aliats amb els comunistes, no podrien apoderar-se del poder. S'hi veu perfectament el petit burgès cultivat (*gebildet*), infinitament covard i orgullós, ple de cap a peus de desconfiança envers les masses.

La socialdemocràcia i el partit comunista reuneixen entre els dos al voltant del 40% dels vots, sense tenir en compte el fet que les traïcions de la socialdemocràcia i els errors del partit comunista rebutgen milions d'obriers al camp de la indiferència o inclús al del nacionalsocialisme. El mer fet que aquests dos partits portaren endavant accions comunes faria augmentar considerablement la força política del proletariat, oferint així noves perspectives a les masses. Però partim del 40%. Pot ésser que Brüning o Hitler tinguen més. Però únicament aquests tres grups: el proletariat, el Partit de Centre o els feixistes, poden dirigir Alemanya. La petita burgesia cultivada està penetrada fins a la medul·la dels ossos per aquesta veritat: el representant del capital únicament necessita el 2% dels vots per a governar, perquè la burgesia posseeix els bancs, els trusts, els cartels, els ferrocarrils. És cert que el nostre petit burgès estava disposat fa dotze anys a "socialitzar" tot això. Tot pot ocórrer! Un programa de socialització (sí, expropiació dels expropiadors) no, perquè això és ja el bolxevisme.

Fins ací hem analitzat la correlació de forces fent un tall a nivell parlamentari. Però aqueix és un espill deformador. La representació parlamentària d'una classe oprimida està considerablement per davall de la seua força real, i inversament, la representació de la burgesia, inclús un dia abans de la seua caiguda, serà sempre la mascarada de la seua força imaginària. Únicament la lluita revolucionària deixa al nus la verdadera correlació de forces, escombrant tot allò que puga ocultar-la. En la lluita directa i immediata pel poder, el proletariat desenvolupa una força infinitament superior a la seua expressió al parlament, sempre a condició que no el paralitze un sabotatge intern, l'austromarxisme o altres formes de traïció. Recordem una vegada més la lliçó incomparable de la història. Quan els bolxevics s'havien apropiat, i sòlidament, del poder, únicament disposaven d'un terç dels vots en l'Assemblea Constituent, el que, junt amb els socialistes revolucionaris d'esquerra, sumava menys del 40%. I, malgrat l'espantosa destrucció econòmica, de la guerra, de la traïció de la socialdemocràcia europea i sobretot de la socialdemocràcia alemanya, tanmateix la reacció de laxitud que havia seguit a la guerra, tot i el desenvolupament d'un estat d'ànim termidorià, el primer estat obrer es manté des de fa catorze anys. Què podem dir, llavors, d'Alemanya? Quan l'obrer socialdemòcrata es revolte junt amb l'obrer comunista per a prendre el poder, la tasca estarà resolta en la seues nou dècimes parts.

No obstant, declara Hilferding, si la socialdemocràcia hagués votat contra el govern Brüning i l'hagués derrocat d'aquest mode, això hauria tingut com a conseqüència l'arribada dels feixistes al poder. Certament, a nivell parlamentari el problema es presenta d'aquesta manera; però el nivell parlamentari no ens interessa ací. La socialdemocràcia sols podia negar el seu suport a Brüning si s'embarcava en la via de la lluita revolucionària. O

el suport a Brüning o la lluita per la dictadura del proletariat. No hi ha una tercera solució. El vot de la socialdemocràcia contra Brüning hauria modificat immediatament la correlació de forces, no sols sobre el tauler d'escacs parlamentaris, on els peons s'haurien vist novament sota la taula, sinó en l'arena de la lluita de classes revolucionària. Amb semblant gir, les forces de la classe obrera s'haurien vist multiplicades no per dos, sinó per deu, perquè el factor moral no ocupa l'últim lloc en la lluita de classes, i menys en els moments dels grans capgiraments històrics. Un corrent moral d'alta tensió hauria travessat tots els estrats del poble. El proletariat s'hauria dit a si mateix, amb seguretat, que era l'únic capaç de donar una nova orientació, superior, a la vida d'aquesta gran nació. La desagregació i la descomposició de l'exèrcit de Hitler haurien començat abans inclús dels combats decisius. Efectivament, no s'haurien pogut evitar els enfrontaments; però la ferma voluntat de guanyar i una dura ofensiva haurien fet la victòria infinitament més fàcil del que puga imaginar-se-la avui el revolucionari més optimista.

Per a això sols cal una cosa: el pas de la socialdemocràcia a la via de la revolució. Després de l'experiència dels anys 1914-1932, seria una il·lusió ridícula esperar un gir voluntari per part dels dirigents. En allò que fa a la majoria dels obrers socialdemòcrates, açò és ja un altre assumpte: poden fer el gir i el faran; sols cal ajudar-los. Però serà un gir no sols contra l'estat burgès, sinó també contra les esferes dirigents del seu propi partit.

I en arribar ací, el nostre austromarxista, el que no té "res a afegir" a les nostres paraules, intentarà una vegada més oposar-nos cites tretes dels nostres propis treballs: ¿No hem escrit, en efecte, que la política de la burocràcia stalinista es presentava com una sèrie d'errors, no hem fustigat la participació del partit comunista en el referèndum de Hitler? Ho hem escrit i l'hem fustigat. Però nosaltres lluitem contra la direcció de la Internacional Comunista precisament perquè és incapaç de fer esclatar la socialdemocràcia, d'arrencar les masses a la seua influència i d'alliberar la locomotora de la història del seu fre oxidat. Amb les seues actuacions, amb els seus errors, la burocràcia stalinista permet a la socialdemocràcia mantenir-se i caure cada vegada de nou sobre els peus.

El partit comunista és un partit proletari, antiburgès, encara que estiga dirigit de forma errònia. La socialdemocràcia, tanmateix la seua composició obrera, és un partit enterament burgès, dirigit en condicions "normals" de forma força hàbil des del punt de vista dels objectius de la burgesia; però aquest partit no serveix de res sota condicions de crisi social. Els dirigents socialdemòcrates es veuen completament forçats, fins i tot contra la seua voluntat, a admetre el caràcter burgès del seu partit. A propòsit de la crisi i de l'atur, Tarnow repeteix les frases usades sobre la "vergonya de la civilització capitalista", de la mateixa manera que un

pastor protestant parla del pecat de la riquesa. Tarnow parla del socialisme com parlen els rectors de la recompensa del més enllà; però s'expressa de forma totalment diferent sobre els problemes concrets: "Si el 13 de setembre no s'hagués dibuixat aqueix espectre (el de l'atur) darrere de les urnes, aquest dia hauria tingut en la història d'Alemanya una fisonomia totalment distinta" (informe el congrés de Leipzig). La socialdemocràcia ha perdut electors i vots perquè el capitalisme ha revelat en la crisi quin és el seu vertader rostre. La crisi no ha reforçat el partit del "socialisme", sinó que, per contra, l'ha afeblit, de la mateixa manera que ha reduït la circulació de mercaderies, els diners de les caixes dels bancs, la suficiència de Hoover i Ford, la renda del príncep de Mònaco, etc. Les valoracions més optimistes de la conjuntura cal cercar-les ara no ja en la premsa burgesa, sinó en la premsa socialdemòcrata. ¿Pot haver-hi una demostració més indiscutible del caràcter burgès d'aquest partit? Si la malaltia del capitalisme implica la malaltia de la socialdemocràcia, la mort pròxima del capitalisme no pot deixar de significar la mort pròxima de la socialdemocràcia. Un partit que es recolza en els obrers però que està al servei de la burgesia no pot, en un període d'extrema exacerbació de la lluita de classes, deixar d'emanar certa olor de sarcòfag.

2.- Democràcia i feixisme

L'XI ple del comitè executiu de la Internacional Comunista ha admès la necessitat d'acabar amb les visions errònies que es basen en la "construcció liberal de la contradicció entre el feixisme i la democràcia burgesa, entre les formes parlamentàries de la dictadura de la burgesia i les seues formes obertament feixistes...". El fons d'aquesta filosofia stalinista és molt simple: partint de la negació marxista de l'existència d'una contradicció *absoluta*, n'extreu com a conseqüència una negació de la contradicció en *general*, fins i tot en termes relatius. És l'error típic de l'esquerranisme vulgar. Perquè si no hi ha *cap* contradicció entre la democràcia i el feixisme, ni tan sols al nivell de les formes que pren la dominació de la burgesia, aquests dos règims simplement hauran de coincidir. D'ací la conclusió socialdemocràcia = feixisme. Però, ¿per què s'anomena llavors a la socialdemocràcia socialfeixisme? Fins al moment no hem rebut cap explicació del que significa en aquesta relació el terme "social"¹⁰.

¹⁰ Entre els metafísics (gent que pensa de forma antidualèctica), la mateixa abstracció té dues, tres o potser més funcions, sovint totalment oposades. La "democràcia" en general y el "feixisme" en general, como ja ho hem vist, no es diferencien res l'un de l'altre. Però això no impedeix que pugui existir encara sobre la terra "la dictadura democràtica de obrers i camperols" (per a Xina, Índia, Espanya). ¿Dictadura del proletariat? No. ¿Dictadura capitalista? No. ¿Llavors, què? Democràtica! S'hi descobreix que sobre la terra encara hi ha una democràcia en estat pur, per damunt de les classes. I, malgrat tot això, el XI Plenari ha explicat que la

No obstant, les decisions dels plenaris del Comitè Executiu de la Internacional Comunista no modifiquen en res les coses. Hi ha una contradicció entre el feixisme i la democràcia. No és absoluta, o, per a utilitzar el llenguatge del marxisme, no expressa la dominació de dues classes irreductibles. Però designa dos sistemes de dominació d'una única i mateixa classe. Aquests dos sistemes, parlamentari democràtic i feixista, es recolzen sobre diferents combinacions de les classes oprimides i explotades i entren inevitablement en conflicte agut l'un amb l'altre.

La socialdemocràcia, el principal representant avui del règim parlamentari burgès, es basa en els obrers. El feixisme es basa en la petita burgesia. La socialdemocràcia no pot tenir influència sense les organitzacions obreres de masses. El feixisme no pot instaurar el seu poder sinó una vegada destruïdes les organitzacions obreres. El parlament és l'arena principal de la socialdemocràcia. El sistema feixista es basa en la destrucció del parlamentarisme. Per a la burgesia monopolista, els règims parlamentari i feixista tan sols són instruments diferents de la seua dominació: recorre a un o a un altre segons les condicions històriques. Però tant per a la socialdemocràcia com per al feixisme, l'elecció d'un instrument o un altre té una significació independent, més encara, és per a ells una qüestió de vida o mort política.

El règim feixista veu arribar el seu torn perquè els mitjans “normals”, militars i policials de la dictadura burgesa, amb la seua cobertura parlamentària, no són suficients per a mantenir la societat en equilibri. A través dels agents del feixisme, el capital posa en moviment les masses de la petita burgesia irritada, les bandes del lumpenproletariat desclassades i desmoralitzades, tots aqueixos innumerables éssers humans a què el mateix capital financer ha empenyat a la ràbia i la desesperació. La burgesia exigeix del feixisme un treball complet: ja que ha acceptat els mètodes de la guerra civil, vol assolir la calma per a diversos anys. I els agents del feixisme, utilitzant la petita burgesia com a ariet i destruint tots els obstacles al seu pas, faran bé el seu treball. La victòria del feixisme condueix a què el capital financer agafe directament en les seues tenalles d'acer tots els òrgans i instruments de dominació, de direcció i d'educació: l'aparell de l'estat amb l'exèrcit, els municipis, les universitats, les escoles, la premsa, les organitzacions sindicals, les cooperatives. La feixistització de l'estat no implica únicament la “mussolinització” de les formes i els mètodes de govern (en aquest terreny, els canvis exerceixen al capdavant un

democràcia no es diferencia en res del feixisme. ¿Es que, en aqueix cas, la “dictadura democràtica” es distingeix en alguna cosa de... la dictadura feixista?

Únicament un individu molt innocent podria esperar dels stalinistes una resposta honesta i seriosa a aquesta qüestió de principis. De fet, no haurà més que injúries suplementàries, això és tot. I, no obstant, el futur de la revolució a l'Orient està lligat a aquest problema. [Trotski]

paper secundari) sinó, primer que res i sobre qualsevol altra cosa, l'aixafament de les organitzacions obreres: cal reduir el proletariat a un estat d'apatia completa i crear una xarxa d'institucions que penetren profundament en les masses, per a obstaculitzar tota cristallització independent del proletariat. És precisament ací on rau l'essència del règim feixista.

El que acabem de dir no contradiu en res el fet que pugui existir durant un període de transició determinat un règim de transició entre el sistema democràtic i el sistema feixista, combinant els trets de l'un i l'altre: aqueixa és la llei general de la substitució d'un sistema per un altre, encara que siguin irreductiblement hostils entre si. I hi ha moments en què la burgesia es recolza sobre la socialdemocràcia i sobre el feixisme, és a dir, en els que utilitza simultàniament els seus agents conciliadors i els seus agents terroristes. Açò era, en cert sentit, el govern de Kerenski durant els últims mesos de la seua existència: es recolzava a mitges en els soviets i alhora conspirava amb Kornilov. Això és el govern de Bruning, que balla sobre la corda fluixa entre dos camps irreconciliables, amb la perxa dels decrets d'excepció a les mans. Però semblant situació de l'estat i del govern únicament pot tenir un caràcter temporal. És característica del període de transició: la socialdemocràcia està a punt de veure expirar la seua missió quan ni el comunisme ni el feixisme estan encara llestos per a apoderar-se del poder.

Els comunistes italians, que s'han enfrontat des de fa molt de temps al problema del feixisme, han protestat més d'una vegada contra la utilització molt estesa i errònia d'aquest concepte. En l'època del VI congrés de la Internacional Comunista, Ercoli desenvolupava encara posicions sobre el problema del feixisme que són considerades ara com "trotskistes". Definint el feixisme com el sistema més conseqüent i acabat de la reacció, Ercoli explicava: "Aquesta afirmació no es basa ni sobre els actes terroristes i cruels, ni sobre el gran nombre d'obers i camperols assassinats, ni sobre la ferocitat dels diferents tipus de tortura àmpliament emprats, ni sobre la severitat de les condemnes; està motivada per la destrucció sistemàtica de totes les formes d'organització autònoma de les masses.". En açò, Ercoli té totalment raó: l'essència i el paper del feixisme consisteixen en liquidar completament totes les organitzacions obreres i impedir tot renaixement de les mateixes. En la societat capitalista desenvolupada, aquest objectiu no pot ésser assolit pels simples mitjans policials. L'única via per a assolir-lo consisteix en oposar a la pressió del proletariat (quan aquesta es relaxa) la pressió de les masses petit burgeses abocades a la desesperació. És precisament aquest sistema particular de la reacció capitalista el que ha entrat en la història amb el nom de feixisme.

“El problema de les relacions existents entre el feixisme i la socialdemocràcia (escriu Ercoli) procedeix precisament d’aquest aspecte (és a dir, de l’oposició irreductible entre el feixisme i les organitzacions obreres). Des d’aquest punt de vista, el feixisme es distingeix clarament de tots els altres règims reaccionaris que han estat instaurats fins al present en el món capitalista contemporani. Refusa tot compromís amb la socialdemocràcia, la persegueix feroçment, l’ha privat de tota possibilitat d’existència legal, l’ha obligada a emigrar.”

Heus aquí què declarava aquest article, imprès en l’òrgan dirigent de la Internacional Comunista! A continuació, Manuilski inspirà Molotov la genial idea del “tercer període”. França, Alemanya i Polònia foren col·locades “en primera línia de l’ofensiva revolucionària”. La conquesta del poder fou proclamada com a tasca immediata. I com davant de la insurrecció proletària tots els partits, amb l’excepció del partit comunista, eren partits contrarevolucionaris, no calgué fer cap distinció entre el feixisme i la socialdemocràcia. La teoria del socialfeixisme fou ratificada. Els buròcrates de la Internacional Comunista canviaren de muscle el seu fusell. Ercoli s’afanyà a demostrar que, si la veritat li era benivolugada, Molotov ho era encara molt més... i escriure un informe defensant la teoria del socialfeixisme. “La socialdemocràcia italiana (declarava al febrer de 1930) esdevé feixista amb una extrema facilitat.” Realment, els funcionaris del comunisme oficial esdevenen servils amb una facilitat encara major.

La nostra crítica de la teoria i la pràctica del “tercer període” fou declarada, tal com era d’esperar, contrarevolucionària. La cruel experiència, que tan cara costà a l’avantguarda proletària, féu igualment necessari un gir en aquest aspecte. El “tercer període”, el mateix que Molotov, fou llicenciat de la Internacional Comunista. Però la teoria del socialfeixisme restà darrere com a únic fruit madur del tercer període; només Molotov estava vinculat al tercer període; però el mateix Stalin s’ha enquistat personalment en la teoria del socialfeixisme.

Die Rote Fahne comença els seus estudis sobre el socialfeixisme amb aquestes paraules de Stalin: “El feixisme és l’organització de combat de la burgesia, que es basa en el suport actiu de la socialdemocràcia. La socialdemocràcia és objectivament l’ala moderada del feixisme.” Com sol ocórrer-li generalment a Stalin quan fa esforços per generalitzar, la primera frase contradiu la segona i la segona no es desprèn de la primera. Que la burgesia es recolza sobre la socialdemocràcia i que el feixisme és l’organització de combat de la burgesia, és quelcom indiscutible i ha estat dit ja molt de temps, però simplement s’hi dedueix que tant la socialdemocràcia com el feixisme són els instruments de la gran burgesia. No obstant, és impossible comprendre per què, a més a més, la socialdemocràcia resulta ésser “l’ala” del feixisme. Una segona definició

pertanyent al mateix autor no és molt més profunda: la socialdemocràcia i el feixisme no són adversaris sinó, al contrari, bessons... Els bessons poden ésser cruels adversaris; a més, no cal en absolut que els aliats nasquen el mateix dia i de la mateixa mare. En la construcció de Stalin no sols s'hi troba a mancar la lògica formal, sinó també la dialèctica. La força d'aquesta fórmula rau en el fet que ningú s'atreveix a criticar-la.

Entre la democràcia i el feixisme no hi ha diferències des del punt de vista del "contingut de classe", és el que ens ensenya, seguint Stalin, Werner Hirsch (*Die Internationale*, gener de 1932). El pas de la democràcia al feixisme pot prendre el caràcter d'un "procés orgànic": és a dir, produir-se "progressivament i en fred". Aquest raonament podria resultar sorprenent si els epígons no ens haguessen ensenyat a no sorprendre'ns ja de res.

Entre la democràcia i el feixisme no hi ha "diferències de classe". Això ha de significar, evidentment, que tant la democràcia com el feixisme tenen un caràcter burgès. Nosaltres no havíem esperat fins a gener de 1932 per a endevinar-ho. Però la classe dominant no viu en un recipient tancat. Manté unes relacions determinades amb les altres classes. Sota el règim "democràtic" de la societat capitalista desenvolupada, la burgesia es recolza en primer lloc sobre la classe obrera domesticada pels reformistes. En Anglaterra és on aquest sistema hi troba la seua expressió més acabada, ja sota els governs laboristes ja davall els governs conservadors. En el règim feixista, almenys en un primer estadi, el capital es recolza en la petita burgesia per a destruir les organitzacions del proletariat. Itàlia, per exemple! Existeix diferència en el "contingut de classe" dels dos règims? Si es planteja la pregunta a propòsit només de la classe *dominant*, no hi ha diferència. Però si es pren la situació i les relacions recíproques entre *totes* les classes des del punt de vista del proletariat, la diferència és força gran.

Al llarg de diverses desenes d'anys, els obrers han construït a l'interior de la democràcia burgesa, utilitzant-ho tot en la lluita contra ella, els seus bastions, les seues bases, els seus focus de *democràcia proletària*: els sindicats, els partits, els clubs de formació, les organitzacions esportives, les cooperatives, etc. El proletariat pot arribar al poder no en el marc formal de la democràcia burgesa, sinó per la via revolucionària: açò està demostrat tant per la teoria com per l'experiència. Però és precisament per aquesta via revolucionària que el proletariat té necessitat de bases de suport de democràcia proletària a l'interior de l'estat burgès. El treball de la II Internacional es reduí a creació d'aqueixes bases de suport, en l'època en què exercí encara un paper progressista.

El feixisme té com a funció principal i única la de destruir tots els bastions de la democràcia proletària fins als seus mateixos fonaments. ¿Té o no això una "significació de classe" per al proletariat? Que s'inclinin sobre aquest problema els grans teòrics. Després d'haver qualificat al règim de burgès

(cosa que és indiscutible), Hirsch, igual que els seus mestres, oblida un detall: el lloc del proletariat en aqueix règim. Substitueixen el procés històric per una abstracció sociològica estèril. Però la lluita de classes es desenvolupa en el terreny de la història i no en l'estratosfera de la sociologia. El punt de partida de la lluita contra el feixisme no és l'abstracció de l'estat democràtic, sinó organitzacions vives del proletariat, en què està concentrada tota la seua experiència i que preparen l'esdevenidor.

El fet que el pas de la democràcia al feixisme pugui tenir un caràcter "orgànic" o "progressiu" no pot significar una altra cosa sinó que resulta possible arrancar-li al proletariat, sense sacades ni lluita, no sols les seues conquestes materials (un cert nivell de vida, una legislació social, els drets civils i polítics), sinó també l'instrument fonamental de les seues conquestes, és a dir, les seues organitzacions. D'aquesta forma, aquest pas "en fred" al feixisme pressuposa la més espantosa capitulació política del proletariat que es pugui arribar a imaginar.

Els raonaments teòrics de Werner Hirsch no es deuen a l'atzar: alhora que desenvolupen les proclamacions de Stalin, són la generalització de tota l'agitació actual del partit comunista. Els seus esforços principals es dirigeixen a demostrar que no hi ha diferència entre el règim de Hitler i el de Brüning. Thaelmann i Remmeie hi veuen actualment la quinta essència de la política bolxevic.

L'assumpte no es limita a Alemanya. La idea que la victòria dels feixistes no aportarà res de nou és propagada amb zel en totes les seccions de la Internacional Comunista. En el número de gener de la revista francesa *Les cahiers du bolchevisme*, llegim: "Els trotskistes, que actuen en la pràctica com Breitscheid, accepten la cèlebre teoria socialdemòcrata del mal menor, segons la qual *Bruning no és tan roí com Hitler*, segons la qual és menys desagradable morir de fam davall Bruning que sota Hitler, i infinitament preferible ser afusellat per Groener que per Frick." Aquesta cita no és la més estúpida, encara que, si hem de fer-li justícia, és prou estúpida. Tot i això expressa, ai!, l'essència mateixa de la filosofia política dels dirigents de la Internacional Comunista.

El fet és que els stalinistes comparen dos règims des del punt de vista de la democràcia vulgar. De fet, si s'aplica al règim de Brüning el criteri "democràtic" formal, la conclusió que se'n treu és indiscutible: no queden més que els ossos i la pell de l'altiva Constitució de Weimar. Però, per a nosaltres, el problema no es resol simplement amb això. Cal considerar la qüestió des del punt de vista de la *democràcia proletària*. És l'únic criteri segur quan es tracta de saber on i quan el règim feixista reemplaça la reacció policíaca "normal" del capitalisme en putrefacció.

És Brüning millor que Hitler (serà més simpàtic)?... aquesta pregunta, cal confessar-ho, no ens preocupa en absolut. Però és prou de mirar la llista de les organitzacions obreres per a dir: el feixisme no ha assolit encara la victòria en Alemanya. En el camí de la victòria troba encara forces i obstacles gegantins.

El règim actual de Brüning és un règim de dictadura burocràtica o, més exactament, de dictadura de la burgesia realitzada per mitjans militars i policials. La petita burgesia feixista i les organitzacions proletàries s'equilibren unes a altres, per així dir. Si les organitzacions obreres estiguessen reunides en soviets, si els comitès de fàbrica lluitassen pel control de la producció, es podria parlar de *doble poder*. A causa de la dispersió del proletariat i de la impotència tàctica de la seua avantguarda, açò no és encara possible. Però el mateix fet que existisquen organitzacions obreres poderoses capaces, *sota determinades condicions*, d'oposar una resposta fulminant al feixisme, no permet a Hitler accedir al poder i concedeix a l'aparell burocràtic una certa "independència".

La dictadura de Brüning és una caricatura del bonapartisme. Aquesta dictadura és inestable, poc sòlida i provisional. No marca el començament d'un nou equilibri social, sinó que anuncia el pròxim fi de l'antic equilibri. En recolzar-se directament sols sobre una dèbil minoria de la burgesia, Brüning, tolerat per la socialdemocràcia contra la voluntat dels obrers, amenaçat pel feixisme, és capaç de llençar llamps en forma de decrets, però no dins de la realitat. Dissoldre el parlament amb el seu acord, promulgar alguns decrets contra els obrers, decidir una treva per a Nadal, intercanviar amb Hitler lletres dignes d'un botiguer provincià... per a açò és per al que serveix Brüning. Per a coses més elevades té els braços massa curts.

Brüning està obligat a tolerar l'existència d'organitzacions obreres en la mesura que no està encara decidit a lliurar el poder a Hitler, o que no té la força independent necessària per a liquidar-les. Brüning està obligat a tolerar i protegir els feixistes en la mesura que tem mortalment la victòria dels obrers. El règim de Brüning és un règim de transició, que no pot durar molt de temps i que anuncia la catàstrofe. El govern actual només es manté perquè els camps principals no han mesurat encara les seues forces. El vertader combat no ha començat encara. Encara està per arribar. Es tracta d'una dictadura de la impotència burocràtica que omple la pausa abans del combat, abans de l'enfrontament obert dels dos camps.

Els savis que s'envaneixen de no veure la diferència "entre Brüning i Hitler", diuen de fet: importa poc que les nostres organitzacions existisquen encara o que estiguen ja destruïdes. Sota aquesta fanfarronada pseudoradical s'amaga la passivitat més innoble: de totes les maneres no podem evitar la derrota! Cal fixar-se atentament en la cita de la revista dels stalinistes francesos: tot el problema consisteix a saber si és millor tenir

fam amb Brüning o amb Hitler. Nosaltres no plantegem el problema de com i sota quines condicions és millor morir, sinó el de com lluitar i vèncer. La nostra conclusió és la següent: cal llançar-se al combat general abans que la dictadura burocràtica de Brüning siga reemplaçada pel règim feixista, és a dir, abans que siguen aixafades les organitzacions obreres. Cal preparar-se per al combat general desenvolupant, ampliant i accentuant els combats particulars. Però per a açò cal tenir una perspectiva correcta i, sobretot, no proclamar vencedor un enemic que encara es troba lluny de la victòria.

Estem tocant el nus del problema: ací està la clau estratègica de la situació, la posició de partida per a la lluita. Tot treballador conscient, i amb major motiu tot comunista, ha d'adonar-se del buit, la nul·litat i la podridura de les discussions de la burocràcia stalinista quan s'afirma que Brüning i Hitler són la mateixa cosa. Vostès ho barregen tot! (els responem nosaltres). Embrollen vostès tot de forma vergonyosa perquè tenen por de les dificultats, de les tasques importants. Capitulen abans del combat, proclamen que ja hem estat derrotats. Menteixen vostès! La classe obrera està dividida, debilitada pels reformistes, desorientada pels errors de la seua pròpia avantguarda, però encara no ha combatut, les seues forces no estan encara exhaurides... No, el proletariat alemany és encara poderós. Els càlculs més optimistes es veuran totalment superats el dia en què l'energia revolucionària s'òbriga camí cap a l'arena de l'acció.

El règim de Brüning és un règim preparatori. De què? O bé de la victòria del feixisme, o bé de la victòria del proletariat. És un règim preparatori perquè els dos camps es preparen per al combat decisiu. Col·locar un signe d'igualtat entre Brüning i Hitler és identificar la situació anterior al combat amb la situació posterior a la derrota; açò vol dir considerar per avançat la derrota com inevitable, la qual cosa significa fer un crida a capitular sense lluita.

La majoria indiscutible dels obrers, en particular els comunistes, no ho volen. La burocràcia stalinista, naturalment, tampoc ho vol. No cal limitar-se a treure bones resolucions de què se servirà Hitler per a empedrar el camí del seu infern, sinó comprendre el sentit objectiu de la política, la seua orientació, les seues tendències. Cal desvelar fins al final el caràcter passiu, covard, atentista, capitulador i declamatori de la política de Stalin, Manuilski, Thaelmann i Remmele. Cal que els obrers compreguen que qui té la clau de la situació és el Partit Comunista; però que, amb aquesta clau, la burocràcia stalinista s'encabota en tancar les portes que desemboquen en l'acció revolucionària.

3.- L'ultimatisme burocràtic

Quan la premsa del nou Partit Socialista Obrer (SAP) denuncia l'“egoisme de partit” de la socialdemocràcia i del Partit Comunista; quan Seydewitz afirma que per a ell “els interessos de classe estan per damunt dels interessos de partit”, cauen en el sentimentalisme polític o, pitjor encara, dissimulen sota frases sentimentals els interessos del seu propi partit. És un camí que no mena enlloc. Quan la reacció exigeix que els interessos de la nació siguin posats per damunt dels interessos de classe, nosaltres, com a marxistes, expliquem que, davall la màscara dels interessos del “tot”, la reacció defensa els interessos de la classe explotadora. Únicament es poden formular els interessos d'una nació des del punt de vista de la classe dominant o des del de la classe que pretén ocupar el paper dominant. Sols es poden formular els interessos d'una classe en forma de programa; únicament es pot defensar un programa posant en peu un partit.

La classe, considerada en si mateixa, no és més que material per a l'explotació. El proletariat comença a exercir un paper independent a partir del moment en què passa d'ésser una classe social en si a ésser una classe política per a si. Açò únicament pot produir-se mitjançant el partit; el partit és l'òrgan històric per mitjà del qual el proletariat accedeix a la consciència de classe. Dir “la classe està per damunt del partit” equival a afirmar que la classe, en el seu estat brut, està per damunt de la classe que accedeix a la consciència de classe. No sols és incorrecte, sinó també reaccionari. Per a fonamentar la necessitat del front únic no hi ha en absolut cap necessitat d'aquesta teoria petit burgesa.

La progressió de la classe vers la presa de consciència, és a dir, el resultat del treball del partit revolucionari que arrossega al darrere d'ell el proletariat, és un procés complex i contradictori. La classe no és homogènia. Les seues distintes parts accediran a la presa de consciència per camins diferents i a ritmes diferents. La burgesia pren una part activa en aquest procés. Crea els seus òrgans dins de la classe obrera i utilitza els que ja existeixen per a oposar determinades capes d'obrers a altres. Diferents partits actuen simultàniament al si del proletariat. És per açò que continua dividit políticament durant una gran part del seu camí històric. Açò explica que es presente, en determinats períodes particularment greus, el problema del front únic.

Quan segueix una política correcta, el partit comunista expressa els interessos històrics del proletariat. La seua tasca consisteix en guanyar la majoria del proletariat: només així serà possible la revolució socialista. El partit comunista únicament pot complir la seua missió si serveix una independència política i organitzativa total i absoluta envers els altres partits i organitzacions, tant si actuen al si de la classe obrera com si ho fan al seu exterior. No respectar aquesta exigència fonamental de la política

marxista és el més greu de tots els crims contra els interessos del proletariat com a classe. La revolució xinesa de 1925-1927 es perdé, precisament, perquè la Internacional Comunista, dirigida per Stalin i Bukharin, obligà el Partit Comunista xinès a entrar al Kuomintang, el partit de la burgesia xinesa, i a sotmetre's a la seua disciplina. L'experiència de la política stalinista en allò que fa al Kuomintang entrarà per a sempre en la història com l'exemple del sabotatge catastròfic d'una revolució pels seus dirigents. La teoria stalinista dels "partits de dues classes, obrers i camperols" aplicada a l'Orient és la generalització i la legitimació de la pràctica respecte al Kuomintang; l'aplicació d'aquesta teoria al Japó, l'Índia, Indonèsia i Corea, ha minat l'autoritat del comunisme i ha retardat el desenvolupament revolucionari del proletariat per a llargs anys. La mateixa política pèrfida és la que s'ha portat a terme, encara que menys cínicament, als Estats Units, Anglaterra, i en tots els països d'Europa fins a 1928.

La lluita de l'Oposició d'Esquerra per la independència completa i incondicional del partit comunista i de la seua política, sota totes les condicions històriques i en totes les etapes del desenvolupament del proletariat, provocà una tensió extrema en les relacions entre l'oposició i la fracció de Stalin en el moment en què aquest formà blocs amb Chíang Kai-chek, Wan Tin-wei, Purcell, Raditch, Lafollette, etc. És ociós recordar que tant Thaelmann i Remmele com Brandler i Thalheimer es situaren en aquesta lluita enterament de banda de Stalin i contra els bolxevics-leninistes. És per açò que no hem de rebre cap lliçó ni de Stalin ni de Thalheimer en allò que fa a la independència de la política del partit comunista!

Però el proletariat no accedeix a la presa de consciència revolucionària per diligència escolar, sinó a través de la lluita de classes, que no s'interromp per a lluitar, el proletariat necessita la unitat en les seues files. Açò és cert tant per als conflictes econòmics parcials, dins de les quatre parets d'una empresa, com per als combats polítics "nacionals", com ara la lluita contra el feixisme. Com a conseqüència, la tàctica del front únic no és quelcom ocasional i artificial, ni una maniobra hàbil: no, aquesta tàctica es desprèn total i absolutament de les condicions objectives del desenvolupament del proletariat. El paràgraf del *Manifest Comunista* en què es diu que els comunistes no s'oposen al proletariat, que no tenen altres objectius ni altres tasques que les del proletariat, expressa la idea que la lluita del partit per guanyar la majoria de la classe no deu, en cap moment, entrar en contradicció amb la necessitat que senten els obrers d'unir les seues files per a la lluita.

Die Rote Fahne condemna amb raó l'afirmació segons la qual "els interessos de la classe estan per damunt dels interessos del partit". De fet, hi ha una coincidència entre els interessos ben entesos de la classe i les

tasques correctament formulades del partit. Mentre l'assumpte es limite a aquesta afirmació historicofilosòfica, la posició de *Die Rote Fahne* és inatacable. Però les conclusions polítiques que en trau són una burla directa del marxisme.

La identitat de principi entre els interessos del proletariat i les tasques del partit comunista no significa que el proletariat en el seu conjunt siga des d'avui conscient dels seus interessos, ni que el partit els formule correctament sota qualssevilla condicions. La necessitat mateixa del partit deriva precisament del fet que el proletariat no neix tenint ja la comprensió dels seus interessos històrics. La tasca del partit consisteix en ensenyar, en mostrar al proletariat el seu dret a la direcció sobre la base de l'experiència de les lluites. Tanmateix, la burocràcia stalinista considera que es pot exigir simplement i planerament al proletariat que se sotmeta davant de la força del passaport del partit, portant el segell de la Internacional Comunista. Tot front únic que no estiga situat per endavant sota la direcció del partit comunista, repeteix la *Rote Fahne*, està dirigit contra els interessos del proletariat. Qui no reconeix la direcció del partit comunista és, per això mateix, un "contrarevolucionari". L'obrer està obligat a creure a l'organització comunista de paraula i per avançat. Partint de la identitat de principi de les tasques del partit i la classe, el funcionari s'arroga el dret de donar ordres a la classe. La tasca històrica que el partit encara ha d'exercir, la unificació sota la seua bandera de la indiscutible majoria dels obrers, el funcionari la transforma en un ultimàtum, en un revòlver recolzat contra el bescoll de la classe obrera. El pensament dialèctic és substituït per un pensament formalista, administratiu i burocràtic.

La tasca històrica que cal complir es considera com complida. La confiança que cal guanyar es considera com guanyada. És evident que és una solució fàcil. Però no fa avançar molt el problema. En política cal partir del que hi ha, i no del que es desitja que hi haja, ni del que hi haurà. Si es porta fins a les seues últimes conseqüències, la posició de la burocràcia stalinista és, en el fons, la negació del partit. En efecte, ¿a què es redueix tot el seu treball històric si el proletariat ha de reconèixer per avançat a la direcció de Thaelmann i Remmele?

El partit té el dret d'exigir a l'obrer que ve a unir-se a les files dels comunistes: has d'acceptar el nostre programa, els nostres estatuts i la direcció dels nostres organismes elegits. Però és absurd i criminal plantejar *a priori* aquesta exigència, o tan sols una part d'aquesta exigència, a les masses obreres o a les organitzacions obreres quan del que es tracta és d'accions comunes per a tasques de combat ben determinades. Açò significa minar les bases mateixes del partit, que no pot complir la seua funció sinó en el marc d'unes relacions correctes amb la classe. En compte de llençar un ultimàtum unilateral que irrita i ofèn els obrers, cal proposar

un programa precís d'accions comunes: aquesta és la via més segura per a conquistar la direcció efectiva.

L'*ultimatisme* és un intent de violar la classe obrera quan no s'aconsegueix convèncer-la: si vosaltres, els obrers, no reconeixeu la direcció de Thaelmann, Remmele i Neumann, no vos permetrem fer el front únic. Un enemic pèrfid no hauria pogut imaginar-se una situació més desavantatjosa que aquesta en què es col·loquen els caps del partit comunista. Per aquest camí van cap a la seua perdició.

La direcció del Partit Comunista alemany l'únic que fa és reforçar el seu ultimatisme quan en les seues crides fa marxa enrere de manera purament casuística: "nosaltres no vos exigim acceptar per avançat les nostres concepcions comunistes." Açò sona com una excusa per a una política que no en té cap. Quan el partit declara que s'ha negat a iniciar les negociacions, siguen quines siguen, amb altres organitzacions, però que permet als obrers socialdemòcrates trencar amb la seua organització i posar-se sota la direcció del partit comunista, sense anomenar-se a si mateixos comunistes, açò revela el més pur ultimatisme. El replegament en allò que fa a les "concepcions comunistes" és totalment ridícul: el fet de dir-se comunista no reté l'obrer que està disposat des d'avui a trencar amb el seu partit per a prendre part en la lluita sota la direcció comunista. L'obrer és aliè als subterfugis burocràtics i al joc de les etiquetes. Jutja la política i l'organització a fons. Continua en la socialdemocràcia en la mesura que no confia en la direcció comunista. Es pot dir sense por a equivocar-se que la majoria dels obrers socialdemòcrates estan encara avui en el seu partit, no perquè confien en la direcció reformista, sinó perquè encara no tenen confiança en la direcció comunista. Però volen lluitar des d'avui mateix contra el feixisme. Si hom els indica la pròxima etapa de la lluita comuna exigiran a la seua organització que s'embarque en aquesta via. Si noten una resistència per part de la seua organització poden arribar fins a trencar amb ella.

En compte d'ajudar els obrers socialdemòcrates a trobar el seu camí per mitjà de l'experiència, el comitè central del partit comunista ajuda els caps de la socialdemocràcia en contra dels obrers. Els Wels i els Hilferding dissimulen avui la seua repugnància a lluitar, el seu por a lluitar, la seua incapacitat per a lluitar, referint-se a la voluntat del partit comunista de no participar en una lluita comuna. El rebuig obstinat, estúpid i absurd de la política de front únic, per part del partit comunista s'ha convertit sota les condicions actuals en el recurs polític primordial de la socialdemocràcia. És precisament per açò que la socialdemocràcia, amb el parasitisme que la caracteritza, s'agafa així a la nostra crítica de la política ultimatisista de Stalin i Thaelmann.

Els dirigents oficials de la Internacional Comunista fan avui llaunes, amb aire de descobriment, sobre l'elevació del nivell teòric del partit i sobre l'estudi de la "història del bolxevisme". De fet, el "nivell" no fa una altra cosa que baixar, les lliçons del bolxevisme són oblidades, deformades, llençades per terra. De totes maneres, és força fàcil trobar en la història del partit rus al precursor de la política actual del Comitè Central del Partit alemany: és el difunt Bogdanov, fundador de l'ultimatisme (o otzovisme). Des de 1905, creia que era impossible per als bolxevics participar en el soviets de Petersburg si el soviets no reconeixia prèviament la direcció socialdemòcrata. Davall la influència de Bogdanov, el buró de Petersburg del comitè central dels bolxevics adoptà en 1905 la resolució següent: presentar al soviets de Petersburg una resolució exigint que reconegués la direcció del partit, i, en cas de negativa, abandonar el soviets. El jove advocat Krasikov, aleshores membre del comitè central dels bolxevics, presentà aqueix ultimàtum en la secció plenària del soviets. Els diputats obrers, entre els quals hi havia també bolxevics, es miraren amb sorpresa i passaren a l'ordre del dia. Ningú abandonà el soviets. Aviat tornà Lenin de l'estranger i féu una seriosa repassada als ultimativistes: no es pot, digué, obligar per mitjà d'ultimativtums les masses proletàries a saltar les etapes necessàries del seu propi desenvolupament polític.

Bogdanov, no obstant, no arribà a renunciar mai a la seua metodologia i creà a continuació una fracció "ultimativista", o "otzovista", nom que els fou atribuït perquè tenien la tendència a fer que els bolxevics *abandonassen* totes les organitzacions que es negaven a acceptar l'ultimativtum que els presentaven des de dalt: "accepteu per avançat la nostra direcció". Els ultimativistes han intentat aplicar la seua política no sols en el soviets, sinó també en el terreny del parlamentarisme, en les organitzacions professionals i, en general, en totes les organitzacions legals o semilegals de la classe obrera.

La lluita de Lenin contra l'ultimatisme era una lluita per l'establiment d'unes relacions correctes entre el partit i la classe. En el vell partit bolxevic, els ultimativistes no assoliren exercir mai un paper ni tan sols de certa importància: de no haver estat així, la victòria del bolxevisme hauria estat impossible. El bolxevisme treia la seua força de la seua actitud atenta i plena de delicadesa respecte a la classe. Quan estigué en el poder, Lenin prosseguí la lluita contra l'ultimatisme, en particular i sobretot pel que fa als sindicats. "Si avui a Rússia", escrivia després de dos anys i mig de victòries extraordinàries sobre la burgesia de Rússia i de l'*Entente*, "posarem com a condició d'adhesió als sindicats 'el reconeixement de la dictadura', faríem una ximpleria, debilitaríem la nostra influència sobre les masses, ajudaríem els menxevics. En efecte, tota la tasca dels comunistes consisteix en saber convèncer els endarrerits, a saber treballar entre ells, i

no a separar-se amb consignes ‘d’esquerra’ puerils.” Això és encara més imperatiu per als partits comunistes d’Occident, que sols representen una minoria de la classe obrera.

No obstant, la situació ha canviat radicalment en l’URSS en l’últim període. El partit comunista, armat del poder, desenvolupa ja un altre tipus de relacions entre l’avantguarda i la classe: en aquestes relacions entra un element de *coerció*. La lluita de Lenin contra el burocratisme del partit i els soviets implicava fonamentalment una lluita, no contra la mala organització de les oficines, la lentitud administrativa, la negligència, etc., sinó contra la subjecció de la classe a l’aparell, contra la transformació de la burocràcia del partit en una nova capa “dirigent”. El consell de Lenin abans de morir, crear una comissió de control proletària independent del comitè central i apartar Stalin i la seua fracció de l’aparell del partit, estava dirigit contra la degeneració burocràtica del partit. Per una sèrie de raons en què no podem entrar ací, el partit ha menyspreat aqueix consell. La degeneració burocràtica del partit ha estat empentada fins als seus últims extrems en aquests últims anys. L’aparell stalinista no fa més que manar. El llenguatge del comandament és el llenguatge de l’ultimatisme. Tot obrer ha de reconèixer per avançat que totes les decisions del comitè central, passades, presents i futures, són infal·libles. Les pretensions d’infal·libilitat són tant més difícils de digerir com més errònia es fa la política.

Després d’haver pres en les seues mans l’aparell de la Internacional Comunista, la fracció stalinista exporta de forma natural els seus mètodes a les seccions estrangeres, és a dir, als partits comunistes dels països capitalistes. La política de la direcció alemanya és el reflex de la política de la direcció moscovita. Thaelmann veu com mana la direcció stalinista, proclamant contrarevolucionaris tots aquells que no reconeixen la seua infal·libilitat. En què és pitjor Thaelmann que Stalin? Si la classe obrera no es posa humilment sota la seua direcció, és perquè la classe obrera és contrarevolucionària. Els que assenyalen Thaelmann el caràcter desastrós de l’ultimatisme són doblement contrarevolucionaris. Les obres completes de Lenin figuren entre les publicacions més contrarevolucionàries. No és en va que Stalin les ha censurades sense pietat, particularment en allò que concerneix les edicions en llengües estrangeres.

Si l’ultimatisme és nefast sota qualssevol condicions, si en l’URSS significa el balafament del capital moral del partit, està doblement injustificat en els partits occidentals, que estan encara acumulat el seu capital moral. En la Unió Soviètica, la revolució victoriosa ha creat almenys les condicions materials per a l’ultimatisme burocràtic en forma d’aparell de repressió. En els països capitalistes, incloent-hi Alemanya, l’ultimatisme es transforma en una caricatura impotent que és un obstacle en el camí del partit comunista vers el poder. L’ultimatisme de Thaelmann i

Remmele és, primer que res, ridícul. I el ridícul mata, particularment quan es tracta del partit de la revolució.

Traslladem per un moment el problema a l'arena política d'Anglaterra, on el partit comunista (com a conseqüència dels errors funestos de la burocràcia stalinista) continua no representant encara més que a una ínfima part del proletariat. Si s'admet que tota forma de front únic, llevat que siga comunista, és "contrarevolucionària", es fa evident que el proletariat britànic ha d'abandonar la lluita fins que el partit comunista estiga al seu capdavant. Però el partit comunista únicament pot posar-se al capdavant de la classe sobre la base de l'experiència revolucionària d'aquesta última. No obstant, l'experiència únicament pot adquirir un caràcter revolucionari si el partit arrossega a la lluita a milions d'obrers. I únicament és possible arrossegar a la lluita les masses no comunistes, i amb major raó si estan organitzades, sobre la base de la política de Front Únic. Caiem en un cercle viciós en què l'ultimatisme burocràtic no permet trobar la sortida. Però la dialèctica revolucionària ha indicat des de fa molt de temps la sortida, basant-se en una multitud d'exemples en els terrenys polítics més diversos: combinació de la lluita pel poder i la lluita per les reformes; independència completa del partit més unitat dels sindicats; crítica implacable del parlamentarisme des de l'alt de la tribuna parlamentària; lluita sense quarter contra el reformisme, però arribant amb els reformistes a acords pràctics per a tasques parcials.

En Anglaterra, donada la debilitat extraordinària del partit comunista, salta als ulls la inconsistència de l'ultimatisme. En Alemanya, el caràcter desastrós de l'ultimatisme es veu un poc ocultat pels efectius importants del partit i pel seu creixement. Però el partit alemany creix a causa de la pressió de les circumstàncies, i no gràcies a la política de la direcció; no gràcies a l'ultimatisme, sinó malgrat ell.

A més, el creixement numèric no és decisiu: les que són decisives són les relacions polítiques entre el partit i la classe. En aquest aspecte fonamental no millora la situació, perquè el partit alemany ha interposat entre ell i la classe el filferro espinós de l'ultimatisme.

4.- Els zig-zags stalinistes sobre el problema del front únic

L'antic socialdemòcrata Torchors (de Düsseldorf), que s'ha passat al Partit Comunista, diu en un informe oficial que pronuncià a mitjans de gener, a Frankfurt, en nom del partit: "Els caps socialdemòcrates estan ja prou desemascarats, i maniobrar en aquest sentit proposant-los la unitat per dalt no és més que un balafiament d'energia." Citem a partir del periòdic comunista de Frankfurt, que omple d'elogis aquest informe. "Els caps socialdemòcrates estan ja prou desemascarats." Prou per a l'orador, que

s'ha passat de la socialdemocràcia al Partit Comunista (cosa que, amb seguretat, l'honra), però insuficientment per als milions d'obrers que voten a favor de la socialdemocràcia i toleren el seu capdavant la burocràcia reformista dels sindicats.

No obstant, és ociós referir-se a un informe aïllat. En l'última de les crides de *Die Rote Fahne* que ens ha arribat (del 28 de gener), es demostra novament que només és admissible crear el front únic contra els caps de la socialdemocràcia i sense comptar amb ells. Per què? Perquè “ningú que haja viscut i suportat les accions d'aquests “caps” durant els últims divuit anys els creurà”. Però, què farem, preguntem nosaltres, amb els que han arribat a la política fa menys de divuit anys i fins i tot fa menys de divuit mesos? Des del començament de la guerra han crescut noves generacions polítiques; han de fer per si mateixes l'experiència de la generació passada, tot i que siga només a una escala molt reduïda. “Es tracta precisament”, els assenyalava Lenin als ultraesquerrans, “de no creure que allò que ja ha estat superat per nosaltres, ha estat superat per la classe, ha estat superat per les masses”.

Però la vella generació socialdemòcrata, que ha fet l'experiència d'aquests divuit anys, no ha trencat en absolut amb els seus caps. Al contrari, és precisament en la socialdemocràcia on continuen molts dels vells, lligats al partit per fortes tradicions. És lamentable, evidentment, que les masses empen tant de temps a fer el seu aprenentatge. Però la culpa és en gran mesura dels “pedagogs” comunistes, que no han sabut desemascarar de forma concreta la naturalesa criminal del reformisme. És necessari, almenys, beneficiar-se de la nova situació, quan l'atenció de les masses està concentrada al màxim sobre el perill mortal, per a sotmetre els reformistes a una nova prova que potser aquesta vegada siga decisiva.

Sense ocultar ni moderar en res la nostra opinió sobre els caps socialdemòcrates, podem i hem de dir-los als obrers socialdemòcrates: “Com, d'una banda, esteu d'acord en lluitar junt amb nosaltres, i per l'altra banda no voleu trencar encara amb els vostres caps, heus aquí el que vos proposem: obligueu-los a embarcar-se en una lluita comuna amb nosaltres per tals i tals tasques pràctiques, amb tals i tals mitjans; nosaltres, els comunistes, per la nostra part, estem disposats.” ¿Què pot haver-hi de més senzill, més clar i més convincent que això?

Precisament en aquest sentit escrivia jo (amb la intenció deliberada de provocar l'espant sincer o la indignació fingida dels imbècils i els xerradors) que, en la lluita contra el feixisme, estàvem disposats a arribar a acords pràctics i de combat amb el diable, amb la seua avia i fins i tot amb Noske i Zórgiebel.

El partit oficial viola ell mateix a cada pas la seua postura establida. En les crides a favor d'un "front únic roig" (amb si mateix), avança invariablement la reivindicació de la "llibertat il·limitada de premsa proletària i dret de manifestació, reunió i organització". És una consigna absolutament correcta. Però, en la mesura que el Partit Comunista parla de la premsa, les reunions, etc., *proletàries*, i no sols comunistes, avança de fet la consigna del front únic amb la mateixa socialdemocràcia, que edita premsa obrera, convoca assemblees, etc. El sùmmum de l'absurd està a avançar consignes polítiques que contenen la idea del front únic amb la socialdemocràcia i rebutjar els acords pràctics per a lluitar per aquestes consignes.

Münzenberg, en qui entren en conflicte la línia general i el bon sentit dels negocis, escrivia al novembre en *Der Rote Aufbau*: "És cert que el nacionalsocialisme és l'ala més reaccionària, més xovinista i més feroç del moviment feixista alemany, i que, efectivament, tots els cercles de l'esquerra (!) tenen el major interès en oposar-se al reforçament de la influència i la potència d'aquesta ala del feixisme alemany." Si el partit de Hitler "és l'ala més reaccionària i la més feroç", el govern de Brüning és, per tant, *menys* feroç i *menys* reaccionari. Münzenberg arriba així, sense dir-ho, a la teoria del "mal menor". Per a salvar les aparences d'ortodòxia, Münzenberg distingeix diferents tipus de feixisme: el lleuger, el mitjà i el fort, com si es tractés del tabac turc. Però, si tots els "cercles de l'esquerra" (quins seran els seus noms?) estan interessats en la victòria sobre el feixisme, ¿no caldrà sotmetre aquests "cercles de l'esquerra" a una prova pràctica?

¿No està clar que caldria agarrar-se immediatament a la proposició diplomàtica i equívoca de Breitscheid, avançant per la nostra part un programa pràctic, concret i ben elaborat, de lluita conjunta contra el feixisme, i exigint una reunió comuna de les direccions dels dos partits, amb la participació de la direcció dels Sindicats Lliures? Al mateix temps, caldria difondre amb energia aquest programa, a tots els nivells dels dos partits i entre les masses. Les negociacions haurien d'haver-se desenvolupat davant dels ulls de tot el poble: la premsa hauria d'haver-ne informat diàriament, sense exageracions ni invencions absurdes. Els obrers són infinitament més receptius a una agitació concreta d'aquest tipus, que va directament al gra, que als continus udols sobre el "socialfeixisme". Si s'hagués plantejat el problema d'aquesta manera, la socialdemocràcia no hauria pogut amagar-se darrere del decorat de cartó del "Front de Ferro" ni per un sol instant.

Torneu a llegir *L'esquerranisme, malaltia infantil del comunisme* avui en dia és el llibre de més actualitat. Precisament a propòsit de situacions anàlogues a què tenim avui en Alemanya, Lenin parla (citem textualment)

de la “necessitat absoluta per a l’avantguarda del proletariat, per a la seua part conscient, per al partit comunista, de donar voltes, de portar a terme ententes i compromisos amb els diferents grups proletaris, els diversos partits d’obriers i de petit burgesos... El nucli de la qüestió està a saber emprar aquesta tàctica de manera que servisca per a elevar, i no per a fer descendir, el nivell de consciència general del proletariat, el seu esperit revolucionari, la seua capacitat de lluitar i vèncer”.

I quina és l’actitud del partit comunista? En la seua premsa repeteix diàriament que per a ell només és acceptable “un front únic que estiga dirigit contra Brüning, Severing, Leipart, Hitler i els seus semblants”. Cara a la sublevació proletària, no hi ha dubte que no hi haurà cap diferència entre Brüning, Severing, Leipart i Hitler. Els socialistes revolucionaris i els menxevics s’aliaren als cadets i als kornilovistes contra l’aixecament dels bolxevics a l’octubre: Kerenski portà a Petrograd el general cosac dels Cent Negres, Krasnov; els menxevics recolzaren Kornilov i Krasnov, i els socialistes revolucionaris organitzaren la sublevació dels *junkers* sota la direcció d’oficials monàrquics.

Però això no significa en absolut que Brüning, Severing, Leipart i Hitler, pertanguen *sempre i sota totes les condicions* al mateix camp. Ara els seus interessos divergeixen. Per a la socialdemocràcia el problema està menys, *en aquest moment*, en defensar les bases de la societat capitalista contra la revolució proletària que en defensar el sistema burgès semiparlamentari contra el feixisme. Seria una enorme ximpleria negar-se a utilitzar aquest antagonisme.

“Fer la guerra per a derrocar la burgesia internacional...”, escrivia Lenin en *L’esquerranisme*, “i renunciar *a priori* a donar voltes, a explotar les oposicions d’interessos (*tot i que siguen momentànies*) que divideixen els nostres enemics, a arribar a acords i compromisos amb possibles aliats (*tot i que siguen temporals, poc segurs., vacil·lants, condicionals*), no és totalment ridícul?” de nou citem textualment: les paraules i els parèntesis subratllats per nosaltres són de Lenin.

I, més avant: “Únicament es pot obtenir la victòria sobre un adversari més poderós al preu d’una extrema tensió de forces i amb la condició expressa d’utilitzar, de la forma més minuciosa, més atenta, més circumspecta, més intel·ligent la menor ‘fissura’ entre els enemics.” ¿Què fan Thaelmann i Remmele, dirigits per Manuilski? La fissura entre la socialdemocràcia i el feixisme (i quina fissura!) intenten per tots els mitjans tapar-la amb l’ajuda de la teoria del socialfeixisme i de la pràctica del sabotatge del front únic.

Lenin exigia que hom utilitzés “tota possibilitat d’assegurar-se un aliat numèricament fort, encara que fóra un aliat temporal, vacil·lant, condicional, poc sòlid i poc segur. Qui no haja comprès aquesta veritat no

ha comprès res del marxisme, ni en general del socialisme científic contemporani”. Mireu, profetes de la nova escola stalinista: ací diu de forma clara i precisa que no heu comprès res del marxisme. És Lenin qui diu açò de vosaltres: acuseu rebut!

Però sense victòria sobre la socialdemocràcia, tornen a argumentar els stalinistes, no pot haver-hi victòria sobre el feixisme. És açò veritat? En *cert* sentit és veritat. Però el teorema invers és igualment veritat: la victòria sobre la socialdemocràcia italiana és impossible sense la victòria sobre el feixisme italià. Tant el feixisme com la socialdemocràcia són instruments de la burgesia. Mentre existisca la dominació del capital, la socialdemocràcia i el feixisme continuaran existint en distintes combinacions. Així, tots els problemes es redueixen a un sol denominador: el proletariat ha de derrocar el règim burgès.

Però és precisament avui, quan aquest règim es trontolla en Alemanya, que el feixisme ve en ajuda d'ell. Per a tirar a baix aquest defensor cal, segons ens diuen, acabar prèviament amb la socialdemocràcia... Un esquematisme tan rígid ens introdueix en un cercle viciós. Hom únicament pot sortir-hi per la via de l'acció. I el caràcter de l'acció és determinat, no pel joc de les categories abstractes, sinó per les relacions reals entre les forces històricament vives.

“No!” repeteixen pesadament els funcionaris, “liquidarem ‘primer’ la socialdemocràcia”. Per quins mitjans? És força simple: donant l'ordre a les organitzacions del partit de reclutar en tal termini cent mil nous membres. Pura propaganda en compte de lluita política, un plans de buròcrata en compte d'una estratègia dialèctica. ¿I si el desenvolupament real de la lluita de classes plantejés des d'avui mateix a la classe obrera el problema del feixisme com una qüestió de vida o mort? És necessari, per tant, que la classe obrera gire l'esquena al problema, adormir-la, convèncer-la que la lluita contra el feixisme és una tasca secundària, que aquesta tasca pot esperar, que es resoldrà per si mateixa, que el feixisme domina ja de fet, que Hitler no suposarà res de nou, que no s'ha de tenir por a Hitler, que Hitler simplement facilita el camí als comunistes.

Potser és açò una exageració? No. És la vertadera i evident idea directriu dels caps del Partit Comunista. No sempre la porten fins al final. Quan s'enfronten a les masses, donen sovint marxa arrere des de les seues últimes conclusions, amalgamant posicions distintes, embrollant els obrers i embrollant-se a si mateixos; però cada vegada que intenten fer quelcom efectiu, parteixen, de la victòria inevitable del feixisme.

El 14 d'octubre de l'any passat, Remmele, un dels tres caps oficials del Partit Comunista, declarava al Reichstag: “El mateix senyor Brüning ho ha dit molt clarament: quan estiguen (els feixistes) en el poder, el front únic

del proletariat es realitzarà i ho escombrarà tot” (sorollosos aplaudiments en els bancs comunistes). És comprensible que Brüning intente aterrir la burgesia i la socialdemocràcia amb una perspectiva semblant: defensa el seu poder. Però que Remmele console els obrers amb aquesta perspectiva és una vergonya: prepara el poder per a Hitler, perquè tota aquesta perspectiva és radicalment errònia i palesa una incomprensió total de la psicologia de les masses i de la dialèctica de la lluita revolucionària. Si el proletariat alemany, que és avui el testimoni directe de tots els esdeveniments, deixa els feixistes arribar al poder, és a dir, dóna prova d’una ceguesa i una passivitat absolutament criminals, no hi ha, decididament, cap raó per a comptar que, *després* de l’arribada dels feixistes al poder, el mateix proletariat sacsará la seua passivitat i “ho escombrarà tot”: en tot cas, no és el que ha ocorregut a Itàlia. Remmele raona enterament a la manera dels culterans petitburgesos francesos del segle XIX, que donaren prova d’una incapacitat total per a arrossegarr darrere d’ells les masses però que, per contra, estaven fermament convençuts que, quan Louis Bonaparte es posés al capdavant de la República, el poble s’aixecaria sense demora per a defensar-los i “ho escombraria tot”. Tanmateix tot, el poble, que havia deixat l’aventurer Louis Bonaparte arribar al poder, es mostrà, evidentment, incapaç d’escombrar res a continuació. Per a això calgueren nous esdeveniments importants, sacsades històriques i fins i tot la guerra.

El front únic del proletariat, per a Remmele, no és realitzable, segons hem vist, fins després de l’arribada de Hitler al poder. ¿Pot hom demanar una confessió mes llastimosa de les seues pròpies carències? Com nosaltres, Remmele i companyia, som incapaços d’unir el proletariat, li encarreguem a Hitler aquesta tasca. Quan haja unit per a nosaltres el proletariat, aleshores ens mostrarem amb tota la nostra força. A continuació ve una declaració fanfarrona: “nosaltres som els vencedors *de demà*, i el problema ja no està en qui aixafarà qui. Aquest problema està ja resolt (aplaudiments en els bancs comunistes). Ja no hi ha més que una pregunta: en quin moment derrocarem la burgesia?” Res menys! A Rússia anomenem a açò tocar el cel amb el dit. Som els vencedors *de demà*. Per a això, no ens cal avui mes que el front únic. Hitler ens el donarà demà, quan arribe al poder. Per tant, el vencedor de demà no serà Remmele, sinó Hitler. Poseu-vos, doncs, açò ben bé al cap: l’hora de la victòria dels comunistes no sonarà aviat.

El mateix Remmele nota que el seu optimisme coixeja de la cama esquerra i tracta de consolidar-la. “Aquests senyors, els feixistes, no ens espanten, es gastaran més ràpidament que qualsevol altre govern (“totalment cert”. des dels bancs dels comunistes).” La prova: els feixistes volen la inflació del paper moneda, i això és la ruïna per a les masses populars; com a

conseqüència, tot s'arreglarà de la millor de les maneres possibles. Així és com la inflació verbal de Remmele ofusca els obrers alemanys.

Tenim ací el discurs programàtic d'un cap oficial del partit, editat en gran quantitat d'exemplars i que ha de servir per a la campanya de captació del Partit Comunista: al final del discurs s'ha imprès un formulari amb tot disposat per a l'adhesió. Aquest discurs programa està totalment construït sobre la capitulació davant del feixisme. "No temem" l'arribada de Hitler al poder. Però açò és, de fet, una fórmula invertida de la covardia. "Nosaltres" no ens considerem capaços d'impedir que Hitler arribe al poder; pitjor: nosaltres, els buròcrates, estem tan corromputs que no ens atrevim a considerar seriosament la lluita contra Hitler. És per açò pel que "no tenim por". De què no teniu por: de la lluita contra Hitler? No, no tenen por... de la victòria de Hitler. No tenen por de defugir el combat. No tenen por de reconèixer la seua pròpia covardia. Vergonya, tres vegades vergonya!

En un dels meus últims fullets escrivia jo que la burocràcia stalinista es disposa a tendir una trampa a Hitler... en la forma del poder de l'estat. Els plumífers comunistes, que van de Münzenberg a Ullstein i de Mosse a Münzenberg, declararen immediatament: "Trotski calúnnia el Partit Comunista." No està clar? Per hostilitat envers el comunisme, per odi al proletariat alemany, pel desig ardent de salvar al capitalisme alemany, Trotski atribueix a la burocràcia stalinista un plans de capitulació. En realitat, no he fet més que resumir el discurs programàtic de Remmele i l'article teòric de Thaelmann. On està, doncs, la calúnnia?

Thaelmann i Remmele continuen en això plenament fidels a l'evangeli stalinista. Recordem una vegada més el que ens ensenyà, Stalin en la tardor de 1923, quan tot se sostenia en Alemanya sobre el tall d'una navaixa, igual que avui: "¿Haurien els comunistes [escrivia Stalin a Zinoviev i Bukharin] d'esforçar-se (en l'etapa actual) en prendre el poder sense els socialdemòcrates? Estan ja madurs per a això? Al meu parer, el problema és aquest. Si en l'actualitat caigués el poder en Alemanya, per així dir-ho, i els comunistes foren a prendre'l, fracassarien estrepitosament. Açò "en el millor dels casos". En el pitjor dels casos, es farien miques i es veurien obligats a retrocedir. És evident que els feixistes vigilen, però és més avantatjós per a nosaltres que ells ataquen els primers: açò reunirà tota la classe obrera al voltant dels comunistes... Al meu parer hem de retenir els alemanys, i no estimular-los."

En el seu fullet *La vaga de masses*, Langner escriu: "L'afirmació [de Brandler] segons la qual la lluita d'octubre [de 1923] hauria portat a una "derrota decisiva". No és una altra cosa que un intent de dissimular els errors oportunistes i la capitulació oportunista sense lluita" (p. 101). És totalment cert. ¿Però qui fou, llavors, l'instigador de la "capitulació sense lluita"? Qui "frenava" en compte d'"estimular"? En 1931, Stalin no ha fet

més que desenvolupar la seua fórmula de 1923: que els feixistes prenguen el poder, no faran més que aplanar-nos el camí. Evidentment, és molt menys perillós atacar Brandler que a Stalin: els Langner ho saben ben bé...

És veritat que en aquests dos últims mesos (i les protestes decidides de l'esquerra no han estat inútils en aquest sentit) hi ha hagut un cert canvi: el Partit Comunista ja no diu que Hitler haja de prendre el poder per a esgotar-se ràpidament; avui insisteix més sobre l'aspecte oposat de la qüestió: no cal deixar la lluita contra el feixisme per a després de l'arribada de Hitler al poder; cal portar a terme la lluita ara, aixecant els obrers contra els decrets de Brüning, ampliant i aprofundint la lluita en l'arena econòmica i política. Açò és totalment correcte. Tot el que diuen els representants del Partit Comunista en aquest sentit és indiscutible. Però segueix ací el problema principal: com passar de les paraules als actes?

La majoria indiscutible dels membres del partit i una part important de l'aparell (no ho dubtem en absolut) desitja sincerament la lluita. Però cal mirar la realitat cara a cara: aquesta lluita no existeix, no se la veu venir. Els decrets de Brüning han passat impunement. La treva de Nadal no s'ha trencat. La política de vagues parcials improvisades, si es jutja pel balanç que fa el mateix Partit Comunista, no ha donat resultats seriosos fins ara. Els obrers ho veuen. No se'ls pot convèncer simplement a base de crits.

El Partit Comunista llença sobre la socialdemocràcia la responsabilitat de la passivitat de les masses. Històricament, açò és indiscutible. Però nosaltres no som historiadors, sinó militants polítics revolucionaris. No es tracta d'investigacions històriques, sinó de cercar els mitjans que ens permeten sortir d'aquest atzucac.

El SAP, que al començament de la seua existència plantejava de manera formal (particularment en els articles de Rosenfeld i de Seydewitz) el problema de la lluita contra el feixisme i feia coincidir el contraatac amb l'arribada de Hitler al poder, ha donat un cert pas avant. La seua premsa exigeix ara que s'organitze ràpidament la resistència contra el feixisme. Aixecant els obrers contra la fam i el jou policial. Reconeixem gustosament que el canvi de posició del SAP s'ha produït davall la influència de la crítica comunista: una de les tasques del comunisme consisteix en fer avançar el centrisme, criticant el seu caràcter híbrid. Però açò és insuficient: cal utilitzar políticament els fruits d'aquesta crítica, proposant al SAP passar de les paraules als fets. Cal sotmetre el SAP a una prova pràctica, pública i clara: no interpretant cites aïllades (cosa que no seria prou) sinó proposant-li posar-se d'acord sobre mitjans pràctics precisos de resistència. Si el SAP mostra la seua incapacitat, l'autoritat del partit comunista en sortirà reforçada, i el partit intermedi serà ràpidament liquidat. Què es pot témer?

No obstant, no és veritat que el SAP no vullga lluitar seriosament. Hi ha varies tendències dins d'ell. En l'actualitat, en la mesura que l'assumpte es redueix a una propaganda abstracta pel front únic, les contradiccions internes estan caigudes en letargia. Quan es passe a la lluita ressorgiran. Només pot sortir-ne beneficiat el Partit Comunista.

Però queda encara el problema principal: el de la socialdemocràcia (SPD). Si rebutja les propostes pràctiques que ha acceptat el SAP, açò crearà una situació nova. Els centristes, que voldrien mantenir-se a la mateixa distància del Partit Comunista que de la socialdemocràcia, recriminar un o altre i reforçar-se a costa dels dos (aquesta és la filosofia que desenvolupa Urbahns), es trobarien immediatament suspesos en el buit, perquè es palesaria que és precisament la socialdemocràcia la que saboteja la lluita revolucionària. No seria açò un avantatge important? Llavors, els obrers del SAP tornarien resoludament la seua vista cap al Partit Comunista.

Però la negativa de Wels i companyia. a acceptar el programa d'acció acceptat pel SAP no quedaria impune ni tan sols per a la socialdemocràcia. El *Vorwärts* perdria immediatament la possibilitat de lamentar-se de la passivitat del Partit Comunista. L'atracció pel front únic creixeria immediatament entre els obrers socialdemòcrates. I això equivaldria a una atracció a favor del Partit Comunista. No està prou clar?

No es pot admetre cap discussió sobre el fet que el Partit Comunista renuncie al mateix temps a la direcció independent de vagues, de manifestacions, de campanyes polítiques. Serva plenament la seua llibertat d'acció. No espera ningú. Però sobre la base de les seues accions, maniobra activament en direcció a les altres organitzacions obreres, destrueix la compartimentació entre els obrers, fa aparèixer a plena llum les contradiccions del reformisme i el centrisme, fa progressar la cristal·lització revolucionària al si del proletariat.

5.- Un repàs històric sobre el problema del front únic

Les consideracions sobre la política de front únic deriven de necessitats fins a tal punt fonamentals i imperatives de la lluita classe contra classe (en el sentit marxista i no burocràtic de l'expressió), que és impossible llegir sense rugir d'indignació i de vergonya les objeccions de la burocràcia stalinista. Es pot explicar quotidianament les idees més senzilles als obrers i camperols més endarrerits i ignorants, i no experimentar, en fer-ho, cap cansament; en aquest cas, es tracta de posar en moviment capes noves. Però quina desgràcia és haver d'explicar i demostrar les idees elementals a persones el cervell de les quals ha estat laminat pel molí burocràtic! ¿Què es pot fer amb els "caps", que no disposen d'arguments lògics, però que tenen a mà, per contra, un repertori d'injúries internacionals? Les posicions

fonamentals del marxisme són qualificades amb l'ajuda d'un únic terme: "contrarevolució!". Aquesta paraula està terriblement desvalorada en boca dels que fins al moment, en tot cas, no han demostrat en absolut la seua capacitat per a fer la revolució. ¿Però, què hi ha de les decisions dels quatre primers congressos de la Internacional Comunista? ¿Les reconeix o no la burocràcia stalinista?

Els documents estan molt vius, i han servat tota la seua significació fins a la data. Extracte d'entre ells (ja que són molt nombrosos) les tesis que elaborí entre el III i el IV congrés per al Partit Comunista francès. Havien estat adoptades pel Buró Polític del Partit Comunista rus i el Comitè Executiu de la Internacional Comunista, i foren publicades en aquesta època en distintes llengües als òrgans comunistes. Reproduïm textualment la part de les tesis que està consagrada a l'argumentació i la defensa de la política de front únic.

" ...És completament evident que l'activitat del proletariat en tant que classe no cessa durant el període de preparació de la revolució. A iniciativa d'un o altre camp, se succeeixen els conflictes amb els patrons, amb la burgesia, amb el poder de l'estat. En aquests conflictes, en la mesura que afecten els interessos vitals de tota la classe obrera, o de la seua majoria, o d'una o altra de les seues parts, les masses obreres senten la necessitat de la unitat d'acció... El partit que es contrapose mecànicament a aquesta necessitat... serà inevitablement condemnat en la consciència dels obrers.

El problema del front únic naix de la necessitat d'assegurar a la classe obrera la possibilitat d'un front únic en la lluita contra el capital, malgrat l'escissió, inevitable en la nostra època, de les organitzacions que es basen en la classe obrera. Qui no comprega aquesta tasca és que considera al partit com una associació propagandista, i no com una organització d'acció de masses.

Si el Partit Comunista no hagués trencat radicalment i definitiva amb la socialdemocràcia, no s'hauria convertit mai en el partit de la revolució proletària. Si el Partit Comunista no hagués cercat els mitjans organitzatius per a fer possibles en cada moment accions comunes i coordinades entre les masses obreres comunistes i no comunistes (incloent-hi les socialdemòcrates), hauria manifestat, per això mateix, la seua incapacitat per a guanyar-se la majoria de la classe obrera sobre la base d'accions de masses.

No n'hi ha prou amb separar els comunistes dels reformistes, ni de lligar-los per mitjà d'una disciplina organitzativa; és necessari que aquesta organització aprenga a dirigir totes les accions col·lectives del proletariat

en tots els terrenys de la seua lluita real. Aquesta és la segona lletra de l'abecé del comunisme.

¿El front únic s'estén només a les masses obreres, o inclou igualment els caps oportunistes? El fet mateix que es plantege aquesta pregunta és el fruit d'un malentès. Si poguérem reunir les masses obreres simplement al voltant de la nostra bandera... sense passar per les organitzacions reformistes, partits o sindicats, açò seria evidentment millor. Però, llavors, el problema del front únic no es plantejaria en la forma actual.

A banda de qualsevol altra consideració, tenim interès en treure els reformistes dels seus caus i col·locar-los al nostre costat, davant de les masses combatents. Aplicant aquesta tàctica correcta no podem més que sortir guanyant. El comunista que té dubtes o aprensions sobre aquest punt s'assembla al nedador que ha adoptat les tesis sobre la millor forma de nedar, però que no s'atreveix a llançar-se a l'aigua.

En arribar a un acord amb altres organitzacions, nosaltres ens imposen, evidentment, una certa disciplina en l'acció. Però aquesta disciplina no pot tenir una caràcter absolut. En el cas que els reformistes frenen la lluita en detriment evident del moviment per a contrarestar la situació i l'estat d'ànim de les masses, nosaltres conservem sempre, com a organització independent, el dret a portar la lluita fins al final i sense els nostres semialiats temporals.

No és possible veure en aquesta política una aproximació als reformistes, si no és des del punt de vista del periodista que crega allunyar-se del reformisme quan, sense sortir de la seua sala de redacció, el critica sempre en els mateixos termes, i que té por d'enfrontar-se a ell davant de les masses obreres i donar-los a aquestes la possibilitat de jutjar els comunistes i els reformistes sota condicions d'igualtat, sota les condicions de la lluita de masses. Aquesta por a l'"aproximació", que s'autodenomina revolucionària, dissimula fonamentalment una passivitat política que s'esforça en conservar un ordre de coses, en què els comunistes i els reformistes tenen les seues esferes d'influència clarament delimitades, els seus membres habituals en les reunions, la seua premsa, i on tot açò crea la il·lusió d'una lluita seriosa.

Sobre el problema del front únic estem veient com es dibuixa una tendència passiva i indecisa, emmascarada amb una intransigència verbal. Des del principi salta als ulls la paradoxa següent: els elements dretans del partit, amb les seues tendències centristes i pacifistes... apareixen com els adversaris més irreductibles del front únic, amagant-se darrere de la bandera de la intransigència revolucionària. Inversament, els elements que... en els moments més difícils estaven darrere de les posicions de la III Internacional, intervenen avui a favor del front únic. Avui, de fet, són els

partidaris d'una tàctica passiva i adventista els que intervenen sota la màscara d'una intransigència pseudorrevolucionària .”

¿No diria hom que aquestes pàgines han estat escrites avui contra Stalin, Manuilski, Thaelmann, Remmele, Neumann? En realitat, foren escrites fa deu anys contra Frossard, Cachin, Charles Rappoport, Daniel Renoult i altres oportunistes francesos que s'amagaven darrere de fórmules ultraesquerrans. ¿És que les tesis esmentades (aquesta pregunta se la plantegem obertament a la burocràcia stalinista) eren ja “contrarevolucionàries” quan eren l'expressió de la política del Buró Polític rus, dirigit per Lenin, i quan defensaven la política de la Internacional Comunista? Que no se'ns intente respondre que les condicions han canviat amb posterioritat: no es tracta d'una qüestió conjuntural sinó, com es diu en el mateix text, *de l'abecé del comunisme*.

Fa deu anys, la Internacional Comunista explicava així el fons de la política de front únic: el partit comunista mostra en els fets a les masses i a les seues organitzacions que està disposat a lluitar amb elles inclús pels objectius més modestos, a condició que vagen en el sentit del desenvolupament històric del proletariat; el Partit Comunista té en compte durant aquesta lluita, en cada moment, l'estat d'ànim real de la classe; no sols es dirigeix a les masses, sinó també a les organitzacions, la direcció de les quals és reconeguda per les masses; davant de les masses, obliga les organitzacions reformistes a prendre posició públicament sobre les tasques reals de la lluita de classes. La política de front únic accelera la presa de consciència revolucionària de la classe, desvelant en la pràctica que no és la voluntat escissionista dels comunistes, sinó el sabotatge conscient dels caps de la socialdemocràcia, allò que impedeix la lluita comuna. És evident que aquestes idees no han envellit en absolut.

¿Com explicar, doncs, que la Internacional Comunista haja renunciat a la política de front únic? Pels fracassos i els fiascos que ha conegut aquesta política en el passat. Si aquests fracassos, les causes del quals resideixen no en la política, sinó en els homes polítics, haguessen, en el seu moment, estats posats en evidència, analitzats, estudiats, el Partit Comunista alemany hauria estat perfectament armat de cara a la situació actual, tant des d'un punt de vista estratègic com des d'un punt de vista tàctic. Però la burocràcia stalinista ha actuat com el simi afectat de miopia en la falla: en haver-se posat les seues ulleres en la cua i en haver-se-les netejat sense resultat, decidí que no servien per a res i les trencà contra una pedra. Cadascun actua segons entén, però açò no és culpa de les ulleres.

Els errors en la política de front únic eren de dos tipus. El més freqüent era que els òrgans dirigents del Partit Comunista es dirigiren als reformistes proposant una lluita comuna per consignes radicals, que no es desprenien de la situació i que no corresponien al nivell de consciència de les masses.

Aquestes propostes eren com a trets llençats al buit. Les masses romanien alienes, els dirigents socialdemòcrates interpretaven la proposta dels comunistes com una intriga encaminada a destruir la socialdemocràcia. En tots els casos, es tractava d'una aplicació purament formal de la política de front únic, que no superava l'estadi de les declaracions; de fet, en la seua mateixa essència, no pot oferir resultats si no és sobre la base d'una valoració realista de la situació i de l'estat d'ànim de les masses. L'arma de les "lletres obertes", utilitzada amb massa freqüència i mal, s'ha encasquetat i ha calgut renunciar-ne.

Hi ha un altre tipus de deformació que ha pres un caràcter molt més fatal. A mans de la direcció stalinista, la política de front únic es transformà en una cerca d'aliances al preu de l'abandó de la independència del Partit Comunista. Recolzant-s'hi sobre Moscou i creient-se omnipotents, els buròcrates de la Internacional Comunista han arribat a creure seriosament que podien manar en les masses, imposar-les un itinerari, frenar el moviment agrari i les vagues a Xina, comprar l'aliança amb Chiang Kai-chek al preu de l'abandó de la política independent del Partit Comunista, reeducar la burocràcia de les Trade Unions, principal suport de l'imperialisme britànic, darrere d'una taula de menjador a Londres o en les estacions termals del Caucas, transformar els burgesos croats com Raditch en comunistes, etc. A més, açò partia de les millors intencions del món: accelerar el desenvolupament fent, en compte de les masses, allò per al que no estaven encara madures. No sobra recordar que en tota una sèrie de països, en particular en Àustria, els buròcrates de la Internacional Comunista s'han esforçat, en l'últim període, en crear a partir de la cima una socialdemocràcia "d'esquerra" que hauria de servir de pont cap al comunisme. De la mateixa manera, aquesta mascarada únicament ha menat a fracassos. Els resultats de totes aquestes experiències i aventures han estat invariablement catastròfics. S'ha fet retrocedir el moviment revolucionari mundial per a diversos anys.

Fou llavors quan Manuilski decidí trencar les ulleres i Kuusinen, per a no equivocar-se més, proclamà feixista tothom amb l'excepció d'ell mateix i els seus amics. Avui l'assumpte és més clar i més senzill; no podia haver-hi més errors. ¿Quin front únic pot haver-hi amb els "socialfeixistes" contra els nacionalfeixistes, o amb els "socialfeixistes d'esquerra" contra els "socialfeixistes de dreta"? En haver, així, descrit un gir de 180 graus per damunt dels nostres caps, la burocràcia stalinista s'ha vist forçada a declarar contrarevolucionàries les resolucions dels quatre primers congressos de la Internacional.

6.- Les lliçons de l'experiència russa

En una de les nostres obres anteriors hem fet referència a l'experiència bolxevic en la lluita contra Kornilov: els dirigents oficials ens respongueren amb grunyits de desaprovació. Recordem una vegada més el fons de l'assumpte, per a mostrar d'una forma més precisa i detallada com ha tret les lliçons del passat l'escola stalinista.

Al juliol i agost de 1917, Kerenski, el cap del govern, realitzà pràcticament el programa del comandant en cap Kornilov: restablí al front els tribunals militars de guerra i la pena de mort per als soldats, llevà als soviets conciliadors tota influència sobre els assumptes de l'estat, reprimí els camperols, féu que es duplicués el preu del pa (en el marc del monopoli estatal sobre el comerç de blat), preparà l'evacuació del Petrograd revolucionari i concentrà per les engires de la capital, d'acord amb Kornilov, les tropes contrarevolucionàries, prometé als aliats una nova ofensiva al front, etc. Aqueixa era la situació política general.

El 26 d'agost, Kornilov trencà amb Kerenski a causa de les vacil·lacions d'aquest últim i llençà les seues tropes sobre Petrograd. El partit bolxevic estava en una situació de semilegalitat. Els seus caps, començant per Lenin, s'ocultaven en la clandestinitat o estaven a la presó, acusats de tenir relacions amb l'estat major dels Hohenzollern. La premsa bolxevic estava prohibida. Les persecucions venien del govern de Kerenski, que estava recolzat per l'esquerra pels conciliadors socialistes revolucionaris i menxevics.

Què féu el partit bolxevic? No vacil·là ni un moment en arribar a un acord pràctic amb els seus carcellers, Kerenski, Tseretelli, Dan, per a lluitar contra Kornilov. Per tot arreu foren creats comitès de defensa revolucionària en què els bolxevics eren minoritaris. Cosa que no els impedí exercir-hi un paper dirigent: quan hi ha acords que tracten de desenvolupar l'acció revolucionària de les masses, guanya sempre el partit revolucionari més conseqüent i decidit. Els bolxevics estaven destruint les barreres que els separaven dels obrers menxevics i, sobretot, dels soldats socialistes revolucionaris, i els arrossegaren darrere d'ells.

¿Podria ésser que els bolxevics haguessen actuat d'aquesta manera únicament perquè havien estat agafats d'improvís? No, els bolxevics havien exigít, desenes, centenars de vegades al llarg dels mesos anteriors, als menxevics, una lluita conjunta contra la contrarevolució que es mobilitzava. Des del 27 de maig, quan Tseretelli reclamava mesures de repressió contra els marins bolxevics, Trotski declarà en una reunió del soviets de Petrograd: "Si un general contrarevolucionari s'esforça en posar un nus escorredor al voltant del coll de la revolució, els cadets ensabonaran la corda, però els marins de Kronstadt vindran a lluitar i morir amb

nosaltres.” El que es confirmà per complet. En els dies en què avançava Kornilov, Kerenski es dirigí als marins del creuer *Aurora*, demanant-los que es feren càrrec de la defensa del Palau d’Hivern. Tots els marins eren bolxevics. Odiaven Kerenski. Però això no els impedí protegir amb vigilància el Palau d’Hivern. Els seus representants es presentaren en la presó de Kresti per a trobar-s’hi amb Trotski, que estava tancat, i li preguntaren: No cal arrestar Kerenski? Però la pregunta era més bé una broma: els marins comprenien que era necessari primer aixafar Kornilov, i després passar comptes amb Kerenski. Gràcies a una millor comprensió que el Comitè Central de Thaelmann.

Die Rote Fahne qualifica la nostra observació històrica com a “errònia”. Per quina raó? És una pregunta inútil. ¿Hom pot realment esperar objeccions serioses per part d’aquesta gent? Han rebut ordres de Moscou, sota amenaça de ser llicenciats, de lladrear quan escolten el sol nom de Trotski. Compleixen les ordres com poden. Segons ells, Trotski “ha fet una comparació fraudulenta entre la lluita actual de Brüning “contra” Hitler i la lluita dels bolxevics en el moment de l’aixecament reaccionari de Kornilov a principis de setembre de 1917, quan, confrontats de forma immediata a una situació revolucionària aguda, els bolxevics lluitaven contra els menxevics per a guanyar la majoria en els soviets i, armats en la lluita contra Kornilov, atacaven simultàniament Kerenski pels flancs. D’aquesta manera, Trotski presenta el suport a Brüning i al govern prussià com un mal menor.” (*Die Rote Fahne*, 22 de desembre, 1931).

És difícil refutar tot aquest aldarull de paraules. Jo compare, segons es diu, la lluita dels bolxevics contra Kornilov amb la lluita de Brüning contra Hitler. Jo no sobreestime la capacitat intel·lectual de la redacció de *Die Rote Fahne*, però no és possible que aquesta gent no pugui comprendre el meu pensament. La lluita dels bolxevics contra Kornilov, jo la compare amb la lluita del partit comunista alemany contra Hitler. ¿En què és “errònia” aquesta comparació? Els bolxevics, escriu *Die Rote Fahne*, lluitaven en aqueixa època contra els menxevics per a guanyar la majoria dins dels soviets. Però el Partit Comunista alemany també combat contra la socialdemocràcia per a guanyar la majoria dins de la classe obrera. A Rússia, estàvem en vigílies d’“una situació revolucionària aguda”. Totalment correcte! No obstant, sí els bolxevics haguessen adoptat a l’agost la posició de Thaelmann, és una situació contrarevolucionària el que havia pogut obrir-se en compte de la situació revolucionària.

Al llarg dels darrers dies d’agost, Kornilov fou aixafat, en realitat no per la força de les armes, sinó només per la unitat de les masses. L’endemà del 3 de setembre, Lenin proposava en la premsa als menxevics i als socialistes revolucionaris el compromís següent: vosaltres teniu la majoria als soviets, els deia, preneu el poder, nosaltres vos recolzarem contra la burgesia.

Garantiu-nos una llibertat d'agitació total i nosaltres vos prometem una lluita pacífica per la majoria dins dels soviets. Com d'oportunista que era Lenin! Els menxevics i els socialistes revolucionaris refusaren el compromís, és a dir, una nova proposta de front únic contra la burgesia. Aquest rebuig esdevingué a mans dels bolxevics una potent arma per a la preparació de l'aixecament armat que, set setmanes més tard, escombrà els menxevics i els socialistes revolucionaris.

Fins al present únicament hi ha hagut al món una revolució proletària victoriosa. No crec de totes maneres que no hàgem comés cap error en el camí de la victòria; de totes maneres, crec que la nostra experiència té certa importància per al Partit Comunista alemany. Desenvolpe una analogia històrica entre dues situacions força pròximes i emparentades. Què responen els dirigents del Partit Comunista alemany? Injúries.

Només el grup ultraesquerrà *Der Roter Kämpfer*, armat amb tota la seua saviesa, s'ha esforçat en criticar seriosament la nostra comparació. Creu que els bolxevics actuaren a l'agost d'una forma correcta, "perquè Kornilov era el representant de la contrarevolució tsarista, el que significa que la seua lluita era la de la reacció feudal contra la revolució burgesa. Davall aqueixes condicions, un acord tàctic dels obrers amb la burgesia i els seus apèndixs socialista revolucionari i menxevic era no sols necessari, sinó inevitable, perquè els interessos de les dues classes coincidien per a rebutjar a la contrarevolució feudal". Però com Hitler representa la contrarevolució burgesa, i no feudal, la socialdemocràcia que recolza la burgesia no pot comprometre's en contra de Hitler. És per aquesta raó pel que no hi ha front únic en Alemanya i pel que la comparació de Trotski és errònia.

Tot açò té un aire molt sòlid. Però, en realitat, no hi ha ni una sola paraula correcta. La burgesia russa, a l'agost de 1917, no s'oposà en absolut a la reacció feudal: tots els propietaris recolzaven el partit cadet, que s'oposava a l'expropiació dels grans terratinents. Kornilov es proclamava republicà, "fill de camperol" i partidari de la reforma agrària i de l'Assemblea Constituent. *Tota la burgesia recolzava Kornilov*. L'acord dels bolxevics amb els socialistes revolucionaris i els menxevics fou possible únicament perquè *els conciliadors havien trencat temporalment amb la burgesia*: la por a Kornilov els hi havia empenyat. Els conciliadors havien comprés que, a partir del moment en què Kornilov assolís una victòria, la burgesia deixaria de necessitar-los i permetria a Kornilov que els aixafés. Dins d'aquests límits, es veu com hi ha una analogia total amb les relacions que existeixen entre la socialdemocràcia i el feixisme.

La diferència no comença en absolut on la veuen els teòrics de *Der Roter Kämpfer*. A Rússia, les masses petit burgeses, sobretot camperoles, no s'inclinaven vers la dreta sinó vers l'esquerra. Kornilov no es recolzava

sobre la petita burgesia. És precisament per aquesta raó pel que el seu moviment no era feixista. Era una contrarevolució burgesa (i en absolut feudal) dirigida per un general intrigant. En açò residia la seua feblesa. Kornilov es recolzava en la simpatia de tota la burgesia i en el sosteniment militar dels oficials, dels junkers, és a dir, de la generació jove d'aquesta mateixa burgesia. Açò resultà ésser insuficient. Però, en el cas d'una política errònia dels bolxevics, la victòria de Kornilov no hauria estat en absolut exclosa.

Veiem que els arguments de *Der Roter Kämpfer* contra el front únic a Alemanya estan basats en el fet que els seus teòrics no comprenen ni la situació russa ni la situació alemanya.

Sentint-se poc segura sobre el gel de la història russa, *Die Rote Fahne* intenta abordar el problema per una altra banda. “Per a Trotski, només els nacionalsocialistes són feixistes. Un estat d'excepció, la baixada dictatorial dels salaris, la prohibició de fet de les vagues... tot açò no és feixisme per a Trotski. Però tot açò ha de suportar-ho el nostre partit.” El mal humor impotent d'aquesta gent és desarmant. ¿On i quan he proposat jo “suportar” al govern Brüning? I què vol dir “suportar”? Si es tracta d'un suport parlamentari o extraparlamentari al govern de Brüning, és una vergonya per als comunistes parlar-ne. Però en un altre sentit, més ampli, històric, vostès, senyors xarlatans, estan en gran manera obligats a “suportar” el govern Brüning, perquè són massa dèbils per a derrocar-lo.

Tots els arguments que dirigeix contra mi *Die Rote Fahne* a propòsit dels assumptes alemanys, podrien igualment ésser dirigits contra els bolxevics en 1917. Es podria dir: “Per als bolxevics, la política de Kornilov comença amb Kornilov. Però, de fet, no és kornilovista Kerenski? No busca la seua política aixafar la revolució? No amenaça els camperols amb expedicions de càstig? No organitza els tancaments patronals? No està Lenin en la clandestinitat? I hem de suportar tot açò?”

Per molta memòria que faig, no he trobat a un sol bolxevic que s'arrisqués a una argumentació semblant. Però si s'hagués trobat algun, se li hauria donat aproximadament la resposta següent: “nosaltres acusem Kerenski de preparar i facilitar l'arribada de Kornilov al poder. ¿Però ens descarrega això de l'obligació de repel·lir l'ofensiva de Kornilov? Nosaltres acusem el porter d'haver deixat les portes mig obertes per al pillet. Però és que implica això que hàgem de descuidar la porta?”. Com el govern Brüning, gràcies a la complaença de la socialdemocràcia, ha enfonsat el proletariat fins als genolls en la capitulació davant del feixisme, vosaltres traieu com a conclusió: fins als genolls, fins a la cintura o totalment, és que no és el mateix? No, no és el mateix. Qui s'ha enfonsat en un pantà fins als genolls encara pot sortir-ne. Però, per al que s'ha enfonsat fins al cap, no queda ja cap esperança de tornar.

Lenin escrigué respecte als ultraesquerrans: “Parlen molt bé de nosaltres, els bolxevics. A vegades donen ganes de dir-los: “Per favor, lloeu-nos un poc menys i esforceu-vos un poc més en investigar la tàctica dels bolxevics i en arribar a conèixer-la un poc millor!””

7.- Les lliçons de l'experiència italiana

El feixisme italià ha sorgit directament de l'aixecament del proletariat italià, traït pels reformistes. Després del final de la guerra, el moviment revolucionari a Itàlia continuà accentuant-se i, al setembre de 1920, desembocà en la presa de les fàbriques i els tallers pels obrers. La dictadura del proletariat era una realitat, només mancava organitzar-la i ésser conseqüent fins al final. La socialdemocràcia tingué por i féu marxa enrere. Després d'esforços audaços i heroics, el proletariat es trobà davant del buit. L'enfonsament del moviment revolucionari fou la condició prèvia més important del creixement del feixisme. Al setembre es detenia l'ofensiva revolucionària del proletariat; al novembre es produí el primer atac important dels feixistes (la presa de Bolonya).

Certament, després de la catàstrofe de setembre, el proletariat era encara capaç de portar a terme lluites defensives. Però la socialdemocràcia només tènien una preocupació: retirar els obrers de la batalla al preu de contínues concessions. Els socialdemòcrates confiaven que una actitud submissa per part dels obrers dirigiria l'“opinió pública” burgesa contra els feixistes. A més a més, els reformistes comptaven inclús amb l'ajuda de Victor Manuel. Fins a l'últim moment dissuadiren amb totes les seues forces els obrers de lluitar contra les bandes de Mussolini. Però tot açò no serví per a res. En seguir la crosta superior de la burgesia, la corona es posà de banda dels feixistes. En arribar a convèncer-se en l'últim moment que era impossible detenir al feixisme per mitjà de la docilitat, els socialdemòcrates cridaren els obrers a la vaga general. Però aquesta crida fou un fiasco. Els reformistes havien regat durant tant de temps la pólvora, tement que s'incendiés, que, quan per fi apropiaren amb mà tremolenca un misto encès, la pólvora no s'encengué.

Dos anys després de la seua aparició, el feixisme estava al poder. Reforçà les seues posicions gràcies al fet que els dos primers anys de la seua dominació coincidiren amb una conjuntura econòmica favorable, que seguí la depressió dels anys 1921-1922. Els feixistes utilitzaren la força ofensiva de la petita burgesia contra el proletariat que estava retrocedint. Però açò no es produí immediatament. Una vegada instal·lat en el poder, Mussolini avançà pel seu camí amb certa prudència: no tènien encara un model preparat. En els dos primers anys ni tan sols fou modificada la constitució. El govern feixista era una coalició. Les bandes feixistes, durant aquest

període, manejaven el bastó, el ganivet i el revòlver. Només progressivament es creà l'estat feixista, el que implicà l'estrangulació total de totes les organitzacions de masses independents.

Mussolini assolí aquest resultat al preu de la burocratització del partit feixista. Després d'haver utilitzat la força ofensiva de la petita burgesia, el feixisme l'estrangulà en les tenalles de l'estat burgès. No podia actuar d'una altra forma, ja que la desil·lusió de les masses que havia reunit esdevenia el perill més immediat per a ell. El feixisme burocràtic s'aproxima extraordinàriament a les altres formes de dictadura militar i policíaca. Ja no compta amb la base social d'antany. La principal reserva del feixisme, la petita burgesia, està exhaurida. La inèrcia històrica és l'única cosa que permet a l'estat feixista mantenir el proletariat en un estat de dispersió i impotència. La correlació de forces es modifica automàticament a favor del proletariat. Aquest canvi ha de conduir a la revolució. La derrota del feixisme serà un dels esdeveniments més catastròfics de la història europea. Però la realitat demostra que tots aquests processos necessiten temps.

L'estat feixista continua al seu lloc des de fa deu anys. Quant de temps es mantindrà encara? Sense arriscar-nos a fixar terminis, podem dir amb seguretat que la victòria de Hitler en Alemanya significaria un nou i llarg respir per a Mussolini. L'aixafament de Hitler, marcaria per a Mussolini el començament de la fi.

En la seua política respecte a Hitler, la socialdemocràcia alemanya no ha inventat ni una sola paraula: no fa més que repetir més pesadament el que en el seu moment feren amb més temperament els reformistes italians. Aquests explicaven el feixisme com una psicosi de la postguerra; la socialdemocràcia alemanya veu en ell una psicosi "de Versalles", o inclús una psicosi de la crisi. En ambdós casos, els reformistes tanquen els ulls al caràcter orgànic del feixisme, en tant que moviment de masses nascut del declivi imperialista.

Tement la mobilització revolucionària dels obrers, els reformistes italians dipositaven totes les seues esperances en l'"estat". La seua consigna era: "Intervén, Victor Manuel!" La socialdemocràcia alemanya no compta amb un recurs tan democràtic com és un monarca fidel a la constitució. En aquest cas, cal conformar-se amb un president. "Intervén, Hindenburg!"

En la lluita contra Mussolini, és a dir, en la retirada davant ell, Turati llençà la fórmula genial: "Cal tenir el valor d'ésser covards." Els reformistes alemanys són menys frívols en les seues consignes. Exigeixen "valor per a suportar la impopularitat" (*Mut zur Unpopularität*). És el mateix. No cal témer la impopularitat, des del moment que hom s'acomoda covardament a l'enemic.

Les mateixes causes produeixen els mateixos efectes. Si el curs dels esdeveniments depengués únicament de la direcció del partit socialdemòcrata, la carrera de Hitler estaria assegurada.

De totes maneres, cal reconèixer que, en allò que li toca, el Partit Comunista alemany no ha après gran cosa de l'experiència italiana.

El Partit Comunista italià aparegué quasi alhora que el feixisme. Però les mateixes condicions de reflux revolucionari que portaren el feixisme al poder frenaren el desenvolupament del Partit Comunista. No s'adonava de les dimensions del perill feixista, s'alimentava d'il·lusions revolucionaries, era irreductiblement hostil a la política de front únic, patia, en definitiva, totes les malalties infantils. No hi ha res de sorprenent en això: només tenia dos anys. Únicament veia en el feixisme la "reacció capitalista". El Partit Comunista no distingia els trets particulars del feixisme, que deriven de la mobilització de la petita burgesia contra el proletariat. Segons les informacions dels meus amics italians, amb l'excepció de Gramsci, el Partit Comunista no creia possible la presa del poder pels feixistes. ¿Si la revolució proletària havia triomfat, quina classe de colp d'estat contrarevolucionari podria haver-hi encara? La burgesia no pot aixecar-se contra si mateixa! Aqueixa era l'orientació política fonamental del Partit Comunista italià. No obstant, no cal oblidar que el feixisme italià era aleshores un fenomen nou, que es trobava només en procés de formació: hauria estat difícil, fins i tot per a un partit amb més experiència, distingir els seus trets específics.

La direcció del Partit Comunista alemany reproduïx avui quasi al peu de la lletra la posició inicial del comunisme italià: el feixisme és *només* la reacció capitalista; les diferències entre les distintes formes de la reacció capitalista no tenen importància des del punt de vista del proletariat. Aquest radicalisme vulgar és més imperdonable com que el partit alemany és molt més vell del que ho era el partit italià en l'època corresponent; a més, el marxisme s'ha enriquit avui amb la tràgica experiència italiana. Afirmar que el feixisme ha arribat ja o negar la possibilitat mateixa del seu ascens al poder porta políticament al mateix. Ignorar la naturalesa específica del feixisme únicament pot paralitzar la voluntat de lluita contra el mateix.

L'error principal incumbeix, evidentment, a la direcció de la Internacional Comunista. Els comunistes italians, més que qualssevol altres, haurien d'haver fet escoltar la seua veu per a advertir contra aquests errors. Però Stalin i Manuilski els han obligat a renegar de les lliçons més importants de la seua pròpia derrota. Ja hem vist com s'ha precipitat Ercoli a passar-se a les posicions del socialfeixisme, és a dir, a les posicions d'espera passiva de la victòria feixista en Alemanya.

La socialdemocràcia internacional s'ha consolat durant molt de temps dient-se a si mateixa que el bolxevisme únicament era concebible als països endarrerits. Immediatament aplicà la mateixa afirmació al feixisme. Ara, la socialdemocràcia alemanya ha de comprendre a la seua pròpia costa la falsedat d'aquest consol: els seus companys de viatge petitburgès s'han passat i es continuen passant de banda del feixisme, mentre que els obrers la deixen pel Partit Comunista. En Alemanya únicament es desenvolupen el feixisme i el bolxevisme. Encara que Rússia d'una banda, i Itàlia d'una altra, siguen països infinitament més endarrerits que Alemanya, tant l'un com l'altre han servit d'arena per al desenvolupament dels moviments polítics característics del capitalisme imperialista. L'Alemanya avançada ha de reproduir processos que, a Rússia i a Itàlia, han acabat ja. El problema fonamental de l'esdevenidor alemany pot ser formulat de la forma següent: quin camí seguir, el rus o l'italià?

Evidentment, açò no significa que l'estructura social altament desenvolupada d'Alemanya no tinga importància per al futur destí del bolxevisme i del feixisme. Itàlia és, en major grau que Alemanya, un país petitburgès i camperol. N'hi ha prou amb recordar que, en Alemanya, hi ha 9,8 milions de persones treballant a l'agricultura i les explotacions forestals, i 18,5 milions treballant a la indústria i el comerç, és a dir, quasi el doble. A Itàlia, per a 10,3 milions de persones que treballen a l'agricultura i les explotacions forestals, hi ha 6,4 milions de persones que ho fan en la indústria i el comerç. Aquestes xifres brutes, globals, estan lluny encara de donar una imatge de l'elevat pes específic del proletariat en la vida de la nació alemanya. Inclús la gegantina xifra dels aturats és una prova al revés de la potència social del proletariat alemany. Tot el problema rau en traduir aquesta potència en termes de política revolucionaria.

L'última gran derrota del proletariat alemany, que es pot posar al mateix nivell històric que les jornades de setembre a Itàlia, es remunta a 1923. Durant els vuit anys que han transcorregut després, moltes ferides han cicatritzat, una generació nova ha sorgit. El Partit Comunista d'Alemanya representa una força infinitament més gran que els comunistes italians en 1922. El pes específic del proletariat, el període prou llarg que ha transcorregut després de la seua última derrota, la força considerable del Partit Comunista, aquests són tres avantatges que tenen una enorme importància en la valoració general de la situació i les perspectives.

Però per tal d'utilitzar aquests avantatges cal entendre'ls. El que no és el cas. La posició de Thaelmann en 1932 és una repetició de la posició de Bordiga en 1922. És en aquest punt on el perill esdevé particularment greu. Però, ací també, hi ha un avantatge complementari que no existia fa deu anys. En les files dels revolucionaris alemanys hi ha una oposició marxista que es basa en l'experiència de l'últim decenni. Aquesta oposició és

numèricament feble, però els esdeveniments donen a la seua veu una força excepcional. Sota determinades condicions, una lleugera empena pot desencadenar un allau. L'empena crítica de l'Oposició d'Esquerra pot contribuir a un canvi oportú de la política de l'avantguarda proletària. A açò es resumeix avui la nostra tasca!

8.- Pel front únic: cap als soviets, òrgans superiors del front únic

La veneració de paraula cap als soviets està tan estesa en els cercles "d'esquerra" com la incomprensió de la seua funció històrica. El més corrent és que els soviets siguen definits com els òrgans de la lluita pel poder, els òrgans de l'aixecament i, en fi, els òrgans de la dictadura. Aquestes definicions són formalment correctes. Però no esgoten la funció històrica dels soviets. I, sobretot, no expliquen per què es necessiten precisament els soviets en la lluita pel poder. La resposta a aquesta pregunta és la següent: de la mateixa manera que el sindicat és la forma elemental del front únic en la lluita econòmica, *el soviets és la forma més elevada del front únic* quan arriba per al proletariat l'època de la lluita pel poder.

El soviets no posseeix en si mateix cap força miraculosa. No és més que el representant de classe del proletariat, amb tots els seus costats forts i els seus punts dèbils. Però és precisament açò, i només açò, el que fa que el soviets oferisca la possibilitat organitzativa als obrers de diferents tendències polítiques, i que es troben en distints nivells de desenvolupament, d'unir els seus esforços en la lluita revolucionària pel poder. En l'actual situació prerevolucionària, els obrers alemanys han de tenir una idea molt clara de la funció històrica dels soviets com a òrgans del front únic.

Si, al llarg del període preparatori, el Partit Comunista hagués assolit eliminar completament dels rengles del proletariat tots els altres partits, i reunir davall la seua bandera, tant políticament com organitzativa, la indiscutible majoria dels obrers, no hi hauria cap necessitat dels soviets. Però, com ho mostra l'experiència històrica, no hi ha res que permeta creure que el Partit Comunista, en qualsevol país que siga (i encara menys en els països amb una vella cultura capitalista que en els països endarrerits), vaja a aconseguir ocupar una posició tan absolutament hegemònica al si de la classe obrera, sobretot abans de la revolució proletària.

L'Alemanya actual ens mostra precisament que la tasca de la lluita directa i immediata pel poder se li planteja al proletariat molt abans que haja arribat a reunir-se enterament sota la bandera del Partit Comunista. La situació revolucionària, a nivell polític, es caracteritza precisament pel fet que tots els grups i totes les capes del proletariat, o almenys la seua indiscutible

majoria, aspiren a unir els seus esforços per a canviar el règim existent. De totes maneres, això no significa que tots compreguen com han d'actuar, i menys inclús que estiguen disposats a trencar amb els seus partits i a passar a les files dels comunistes. La consciència política no madura d'una forma tan lineal i uniforme, subsisteixen profundes diferències internes fins i tot en l'època revolucionària, en què tots els processos es desenvolupen a salts. Però, paral·lelament, la necessitat d'una organització per damunt dels partits, englobant tota la classe, pressiona d'una manera especial. La missió històrica dels soviets és donar forma a aquesta necessitat. Aqueix és el seu immens paper. En les condicions d'una situació revolucionària, són la més alta expressió organitzativa de la unitat del proletariat. Qui no haja comprés açò, no ha comprés el problema dels soviets. Thaelmann, Neumann i Remmele poden pronunciar tots els discursos i escriure tots els articles que vullguen sobre la futura "Alemanya soviètica". Amb la seua política actual estan sabotejant la creació de soviets en Alemanya.

Estant molt lluny dels esdeveniments, no sabent directament què és el que senten les masses, i no tenint la possibilitat de prendre cada dia el pols a la classe obrera, em resulta molt difícil preveure les formes transitòries que menaran en Alemanya a la creació dels soviets. D'altra banda, he formulat la hipòtesi que els soviets podrien ésser l'extensió dels comitès de fàbrica: en dir açò em recolzava essencialment en l'experiència de 1923. Però està clar que aquesta no és l'única via. Davall la pressió de l'atur i la misèria d'una banda, i sota l'empenta dels feixistes per l'altra, la necessitat d'unitat revolucionària pot prendre la forma de soviets, fent a una banda els comitès de fàbrica. Però, siga quina siga la via per la qual s'arribe als soviets, no seran una altra cosa que l'expressió organitzativa dels punts forts i els punts dèbils del proletariat, de les seues diferències internes i de la seua aspiració general a superar-les, en una paraula, els òrgans del front únic de classe.

En Alemanya, la socialdemocràcia i el Partit Comunista es reparteixen la influència sobre la majoria de la classe obrera. La direcció socialdemòcrata fa tot el que pot per tal d'apartar de si els obrers. La direcció del Partit Comunista s'oposa amb totes les seues forces a l'afluència dels obrers. Açò té com a resultat l'aparició d'un tercer partit, que va acompanyada d'una modificació relativament lenta de la correlació de forces a favor dels comunistes. Encara que el Partit Comunista portés a terme una política correcta, la necessitat de la unitat revolucionària de la classe obrera creixeria entre els obrers de forma infinitament més ràpida que la preponderància del Partit Comunista en l'interior de la classe. La necessitat de la creació dels soviets mantindria, així, tota la seua importància.

La creació dels soviets pressuposa l'acord dels diferents partits i organitzacions de la classe obrera, començant per les fàbriques; aquest acord ha d'ésser tant sobre la necessitat dels soviets com sobre el moment i

la modalitat de la seua formació. Açò significa que els soviets són la forma acabada del front únic en l'època revolucionària i la seua aparició ha d'ésser precedida per la política de front únic en el període preparatori.

¿Cal recordar una vegada més que a Rússia, al llarg dels sis primers mesos de 1917, eren els conciliadors, els socialistes revolucionaris i els menxevics, els que tenien la majoria als soviets? El partit dels bolxevics, sense renunciar ni un sol instant a la seua independència revolucionària com partit, respectava paral·lelament, en el marc de l'activitat dels soviets, la disciplina organitzativa amb relació a la majoria. Està clar que, en Alemanya, el Partit Comunista ocuparà des de l'aparició del primer soviets un lloc molt més important que el dels bolxevics als soviets de març de 1917. No es pot excloure en absolut la possibilitat que els comunistes guanyen molt ràpidament la majoria dins dels soviets. El que de cap manera privarà aquests de la seua significació d'instruments de front únic, ja que, al principi, la minoria (els socialdemòcrates, els sense partit, els obrers catòlics., etc.) es comptarà encara per milions, i el millor mitjà per a trencar-se el coll, inclús en la situació més revolucionària, és no tenir en compte a una minoria semblant. Però tot açò és la música de l'esdevenidor. Avui, la minoria és el Partit Comunista. Cal partir d'ací.

El que hem dit no significa, evidentment, que el camí que condueix als soviets passe obligatòriament per un acord amb Wels, Hilferding, Breitscheid, etc. En 1918, Hilferding es preguntava com incloure els soviets dins de la Constitució de Weimar sense danyar-la; es pot suposar que, en l'actualitat, el seu esperit estarà ocupat amb el problema següent: ¿com incloure els quarters feixistes en la Constitució de Weimar sense perjudicar la socialdemocràcia? Cal passar a la creació de soviets en el moment en què l'estat general del proletariat ho permeta, encara que això es faça contra la voluntat de les esferes dirigents de la socialdemocràcia. Per a això, cal separar la base socialdemòcrata de la cima: però no es pot assolir aquest objectiu fent com si ja s'hagués realitzat. Per a separar milions d'obers socialdemòcrates dels seus caps reaccionaris hi ha, precisament, que mostrar a aquests treballadors que estem disposats a entrar en els soviets inclús amb aqueixos "caps".

No obstant, no es pot considerar com exclosa *a priori* la possibilitat que fins i tot la capa superior de la socialdemocràcia es veja obligada a apujar-se al ferro al roig viu dels soviets per a intentar repetir la maniobra d'Ebert, Scheidemann, Haas i companyia en 1918-1919: tot dependrà, en aquest cas, menys de la mala voluntat d'aquests senyors que de la força i les condicions en què la història els agafe entre les seues tenalles.

L'aparició del primer soviets local en què estiguen presents els obrers socialdemòcrates i comunistes, no com a individus, sinó com a organitzacions, produirà un efecte considerable sobre el conjunt de la classe

obrero alemany. No sols els obrers socialdemòcrates i sense partit, sinó tampoc els obrers liberals i catòlics podran resistir durant molt de temps a aquesta força centrípeta. Tots els sectors del proletariat alemany, el més inclinat i el més apte per a l'organització, se sentiran atrets pels soviets com les llimadures per l'imant. El Partit Comunista trobarà en els soviets un nou terreny de lluita, excepcionalment favorable, per a conquistar un paper dirigent en la revolució proletària. Podem considerar com a segur que la majoria indiscutible dels obrers socialdemòcrates i fins i tot una part no menyspreable de l'aparell socialdemòcrata se sentirien des d'aqueix moment arrossegats al marc dels soviets si la direcció del Partit Comunista no posés tant de zel en ajudar els caps socialdemòcrates a aturar la pressió de les masses.

Si el Partit Comunista considera inacceptable tot acord amb els comitès de fàbrica, les organitzacions socialdemòcrates, els sindicats, etcètera sobre un programa precís de tasques pràctiques, açò significa simplement que considera inacceptable crear els soviets amb la socialdemocràcia. Com no pot haver-hi uns soviets estrictament comunistes, ja que no serien útils per a ningú, *el rebuig per part del Partit Comunista dels acords i les accions comunes amb els altres partits de la classe obrera no significa una altra cosa que el rebuig dels soviets.*

Die Rote Fahne respondrà a aquest raonament, probablement, amb una andanada d'injúries i demostrarà, com dos i dos són quatre, que jo sóc l'agent electoral de Brüning, l'aliat secret de Wels, etc. Estic disposat a ésser acusat de tots aquests càrrecs, però amb una sola condició: que *Die Rote Fahne*, per la seua banda, explique als obrers alemanys com, en quin moment i de quina forma poden ésser creats els soviets en Alemanya sense la política de front únic dirigida a les altres organitzacions obreres.

Per tal d'aclarir el problema dels soviets com a òrgans de front únic, són força instructives les reflexions que al respecte un dels periòdics de províncies del Partit comunista, *Der Klassenkampf* (de Halle-Merseburg). "Totes les organitzacions obreres [ironitza el periòdic], en la seua forma actual, amb tots els seus errors i les seues debilitats, han d'ésser reunides dins d'àmplies unions antifeixistes defensives. Què vol dir açò? Podem prescindir de llargues explicacions teòriques; en aquesta qüestió, la història ha estat el dur professor de la classe obrera alemany: l'aixafament de la revolució de 1918-1919 fou el preu que pagà la classe obrera alemany pel front únic de totes les organitzacions obreres, que no era més que un magma informe." Tenim ací un exemple sense igual de fanfarronada superficial!

El front únic de 1918-1919 es realitzà essencialment a través dels soviets. Havien o no, els espartaquistes, d'entrar als soviets? Si es pren aquesta cita al peu de la lletra, havien de romandre apartats dels soviets. Però com els

espartaquistes representaven una dèbil minoria dins de la classe obrera i no podien en absolut substituir els soviets dels socialdemòcrates pels seus propis, el seu aïllament respecte als soviets hauria significat simplement el seu aïllament respecte de la revolució. Si el front únic tenia aquest aspecte de “magma informe”, la responsabilitat no incumbia en absolut als soviets com a òrgans del front únic, sinó a l'estat polític de la mateixa classe obrera, és a dir, a la debilitat de la Lliga Espàrtac i a la força extraordinària de la socialdemocràcia. De manera general, el front únic no pot substituir un potent partit revolucionari. Només pot ajudar-lo a reforçar-se. Això és plenament vàlid per als soviets. La por que tenia la dèbil Lliga Espàrtac a deixar escapar una situació excepcional l'empentà a accions ultra esquerranes i a intervencions prematures. En canvi, si els espartaquistes s'haguessen quedat fora del front únic, és a dir, dels soviets, aquests trets negatius s'haurien manifestat sens dubte molt més clarament.

¿Que no ha après realment res aquesta gent de l'experiència de la revolució alemanya de 1918-1919? Han llegit tot i que només siga *L'esquerranisme*? El règim stalinista ha causat vertaders estralls en els esperits! Després d'haver burocratitzat els soviets en l'URSS, els epígons els consideren com a un simple instrument tècnic en les mans de l'aparell del partit. S'ha oblidat que els soviets foren creats com a parlaments obrers, que atreïen les masses perquè oferien la possibilitat de reunir colze amb colze totes les fraccions de la classe obrera, independentment de les diferències de partit; s'ha oblidat que és precisament ací on residia la gegantina força educativa i revolucionària dels soviets. Tot ha estat oblidat, confós, desfigurat. Oh, epígons tres vegades maleïts!

El problema de les relacions entre el partit i els soviets és d'una importància decisiva per a una política revolucionària. El curs actual del Partit Comunista va encaminat de fet a substituir els soviets pel partit; en canvi, Hugo Urbahns, que no malbarata ocasió per a augmentar la confusió, es disposa a substituir el partit pels soviets. Segons l'informe ofert per la *Sozialistische Arbeiter Zeitung*, Urbahns, en el curs d'una reunió celebrada a Berlín al gener, ha declarat, criticant les pretensions del Partit Comunista de dirigir la classe obrera: “La direcció estarà en les mans dels soviets, elegits per les mateixes masses i no seguint la voluntat i el gust d'un sol partit” (aprovació massiva). És perfectament comprensible que l'ultimatisme del Partit Comunista irrite els obrers, que es veuen empentats a aplaudir tota protesta contra la fanfarroneria burocràtica. Però això no canvia en res el fet que la posició d'Urbahns sobre aquest problema, com sobre altres, no té res en comú amb el marxisme. És indiscutible que els obrers “mateixos” elegiran els soviets. Tot el problema està a saber a *qui* elegiran. Hem d'entrar en els soviets amb les altres organitzacions, siguen quins siguen, amb “tots els seus errors i les seues debilitats”. Però pensar

que els soviets poden “per si mateixos” dirigir la lluita del proletariat pel poder, porta a propagar un fetixisme grogler del soviets. Tot depèn del partit que dirigeixca els soviets. És per açò pel que, contràriament a Urbahns, els bolxevics-leninistes no neguen en absolut al Partit Comunista el dret a dirigir els soviets: ben al contrari, declaren que únicament sobre la base del front únic, únicament a través les organitzacions de masses, podrà el Partit comunista *conquistar* una posició dirigent en els futurs soviets i menar el proletariat a la conquesta del poder.

9.- El SAP (Partit Socialista Obrer)

Només els funcionaris desarrelats que creuen que tot està permès, o els papagais estúpids que repeteixen les injúries sense comprendre el seu sentit, poden qualificar el SAP de partit “socialfeixista” o “contrarevolucionari”. Però seria donar prova d’una lleugeresa imperdonable i d’un optimisme barat atorgar confiança *a priori* a una organització que, encara que haja trencat amb la socialdemocràcia, es troba encara a meitat de camí entre el reformisme i el comunisme, amb una direcció més pròxima al reformisme que al comunisme. En aquest punt, l’Oposició d’Esquerra tampoc es responsabilitza en absolut de la política d’Urbahns.

El SAP no té programa. No entenem per tal un document formal: un programa únicament és sòlid quan el seu text està lligat a l’experiència revolucionària del partit, a les ensenyances de les lluites, que s’han convertit en la carn i la sang dels quadres. El SAP no té res de tot açò. La revolució russa, les seues distintes etapes, les seues lluites fraccionals, la crisi alemanya de 1923, la guerra civil de Bulgària, els esdeveniments de la revolució xinesa, la lluita del proletariat anglès (1926), la crisi revolucionària espanyola (tots aquests esdeveniments que haurien de formar part de la consciència del proletariat com a indicadors fonamentals del camí polític, únicament són per als quadres del SAP records periodístics confusos, i no una experiència revolucionària assimilada en profunditat).

És indiscutible que un partit obrer ha de portar a terme una política de front únic. Però la política de front únic presenta perills. Únicament un partit revolucionari temperat en la lluita pot menar avant aquesta política amb èxit. En tot cas, la política de front únic no pot constituir el programa d’un partit revolucionari. I, no obstant, a açò és al que es redueix avui tota l’activitat del SAP. La política de front únic és traslladada així a l’interior del partit, és a dir, serveix per a amortir les contradiccions entre les diferents tendències. Aqueixa és en gran manera la funció principal del centrisme.

El diari del SAP oscil·la entre dos pols. Tot i la sortida de Ströbel, el periòdic continua essent mig pacifista, i no marxista. Els articles revolucionaris aïllats no modifiquen en res la seua fisonomia sinó que, per contra, no fan més que donar-li més relleu. El periòdic s'entusiasma amb la lletra de Küster a Brüning a propòsit del militarisme, lletra insulsa, d'un esperit profundament petitburgès. Aplaudeix al "socialista" danès, vell ministre del rei, per la seua negativa a formar part de la comissió governamental sota unes condicions massa humiliants. El centrisme s'accontenta amb ben poca cosa. Però la revolució exigeix molt, la revolució ho exigeix tot.

El SAP condemna la política del Partit Comunista alemany: escissió dels sindicats i formació de la RGO (Oposició Sindical Roja). La política sindical del Partit Comunista alemany és, sense discussió, profundament errònia: la direcció de Lozovsky està costant cara a l'avantguarda proletària internacional, Però la crítica del SAP no és menys errònia. El problema essencial no consisteix en el fet que el Partit Comunista "dividisca" les files del proletariat i "debilita" els sindicats socialdemòcrates. Aquest no és un criteri revolucionari, perquè, amb la direcció actual, els sindicats estan al servei del capital i no dels obrers. El crim del Partit Comunista no és que "debilita" l'organització de Leipart, sinó que es debilita a si mateix. La participació dels comunistes en les unions sindicals reaccionàries no està dictada pel principi abstracte de la unitat, sinó per la necessitat de lluitar per netejar les organitzacions dels representants del capital. El SAP anteposa a aquest aspecte actiu, revolucionari, ofensiu de la política, el principi abstracte de la unitat dels sindicats, dirigits pels agents del capital.

El SAP acusa el Partit Comunista de tenir tendència al putschisme. Semblant acusació es basa igualment en determinats fets i determinats mètodes; però abans de tenir dret a llençar aquesta acusació, el SAP ha de formular exactament i mostrar en la pràctica quina és la seua posició sobre els problemes fonamentals de la revolució proletària. Els menxevics acusaren sempre els bolxevics de blanquisme i aventurisme, és a dir, de putschisme. Tanmateix, l'estratègia leninista estava tan allunyada del putschisme com el cel de la terra. Però Lenin comprenia i sabia fer comprendre als altres la importància de l'"art de la insurrecció" en la lluita proletària. Sobre aquest punt, la crítica del SAP té un caràcter més dubtós puix que es recolza en Paul Levi, que s'espantà de les malalties infantils del Partit Comunista i preferí el marasme senil de la socialdemocràcia. En les conferències restringides al tema dels esdeveniments de març de 1921 a Alemanya, Lenin declarà sobre Levi: "aquest home ha perdut definitivament el cap". És cert que Lenin afegia també amb malícia: "Almenys tenia quelcom que perdre, però no podem dir el mateix de molts altres." Entre els "altres" figuraven Bela Kun, Thalheimer, etc. No es pot

negar que Paul Levi tenia un cap sobre els seus muscles. Però és poc probable que aquest home que ha perdut el cap i que, d'aquesta manera, ha saltat de les files del comunisme a les files del reformisme, siga un professor competent per a un partit proletari. La fi tràgica de Levi (el seu salt per la finestra en un accés de bogeria) simbolitza d'alguna forma la seua trajectòria política.

Per a les masses, el centrisme no és més que la transició d'una etapa a una altra, però per a certs homes polítics pot convertir-se en una segona naturalesa. Al capdavant del SAP es troba un grup de socialdemòcrates desesperats, funcionaris, advocats, periodistes, que han arribat a l'edat en què l'educació política ha d'ésser considerada com acabada. Socialdemòcrata desesperat no vol dir encara revolucionari.

Georg Ledebour és un representant d'aquest tipus de gent, el seu millor representant. Només recentment he tingut l'ocasió de llegir l'informe del seu procés en 1919. I més d'una vegada al llarg de la meua lectura he aplaudit mentalment el vell combatent, la seua sinceritat, el seu temperament i la seua noblesa. Però Ledebour mai ha arribat a franquejar els límits del centrisme. Allà on es tracta d'accions de masses, de les formes superiors de la lluita de classes, de la seua preparació, allà on es tracta per al partit de prendre la responsabilitat de la direcció de les lluites de masses, Ledebour és només el millor representant del centrisme. Açò és el que el separava de Liebknecht i Rosa Luxemburg. Açò és el que el separa avui de nosaltres.

Indignant-se del fet que Stalin acuse l'ala radical de la vella socialdemocràcia alemanya de passivitat envers la lluita de les nacions oprimides, Ledebour recorda que, precisament en la qüestió nacional, ell ha donat sempre prova d'una gran iniciativa. Açò és absolutament indiscutible. Ledebour, personalment, s'aixecà amb molta passió contra les tendències xovinistes que hi havia dins de la vella socialdemocràcia alemanya, sense dissimular en absolut el sentiment nacional alemany, fortament desenvolupat en ell. Ledebour fou sempre el millor amic dels emigrants revolucionaris russos, polonesos o d'altres bandes, i molts d'ells han servat un record calorós del vell revolucionari, a qui en les files de la burocràcia socialdemòcrata alemanya s'anomenava amb ironia condescendent unes vegades "Ledebourov" i d'altres "Ledebourski".

Malgrat això, Stalin, que no coneix ni els successos ni la literatura d'aquesta època, té raó en aquesta qüestió, almenys en la mesura que reprèn la valoració general de Lenin. En intentar replicar, Ledebour no fa més que confirmar aquesta valoració. Fa referència al fet que, en els seus articles, ha expressat més d'una vegada la seua indignació envers els partits de la II Internacional, que jutjaven amb perfecta serenitat el treball d'un dels seus membres, Ramsay MacDonald, que resolgué el problema

nacional de l'Índia amb l'ajuda dels bombardejos aeris. Aquesta indignació i aquesta protesta expressen la diferència indiscutible i honrosa que existeix entre Ledebour i un Otto Bauer qualsevol, per no parlar dels Hilferding o els Wels: perquè aquests senyors es llancen als bombardejos democràtics, no cal més que una Índia.

Malgrat tot, la posició de Ledebour en aquest punt no traspasa els límits del centrisme; Ledebour exigeix la lluita contra l'opressió colonial: votarà en el parlament contra els crèdits colonials, prendrà a coll la defensa valerosa de les víctimes d'una insurrecció aixafada pels colonialistes. Però Ledebour no prendrà part en la preparació d'una insurrecció colonial. Considera que semblant treball és una mostra de putschisme, d'aventurisme, de bolxevisme. Ací és on rau el problema.

Allò que caracteritza el bolxevisme en la qüestió nacional és que tracta les nacions oprimides, fins i tot les més endarrerides, no sols com a objectes, sinó també com a subjectes polítics. El bolxevisme no es limita a reconèixer-les "el dret" a l'autodeterminació i a protestar en el parlament contra la violació d'aquest dret. El bolxevisme penetra en les nacions oprimides, les aixeca contra els seus opressors, lliga la seua lluita a la del proletariat dels països capitalistes, ensenya als oprimits, siguen xinesos, indis o àrabs, l'art de la insurrecció, i assumeix la plena responsabilitat d'aquest treball davant dels botxins civilitzats. Només ací és on comença el bolxevisme, és a dir, el marxisme revolucionari en acció. Tot allò que no arriba a sobrepassar aqueix límit és centrisme.

Els simples criteris nacionals no permeten valorar correctament la política d'un partit proletari. Per a un marxista, açò és un axioma. ¿Quins són, llavors, les simpaties i els lligams internacionals del SAP? Els centristes noruecs, suecs, holandesos, les organitzacions, els grups o les persones aïllades als que el seu caràcter passiu i provincià els permet mantenir-se entre el reformisme i el comunisme (aqueixos són els seus amics més pròxims). Angèlica Balabanova és el símbol de les relacions internacionals del SAP: encara està intentant avui lligar al nou partit a les deixalles de la Internacional II i 1/2.

Léon Blum, el defensor de les reparacions, el padrí socialista del banquer Oustric, es veu qualificat de "camarada" en les pàgines del periòdic de Seydewitz. Què és açò? Amabilitat? No, és manca de principis, de caràcter, de fermesa. "Això és buscar-li tres peus al gat!" dirà algun savi sempre tancat en el seu despatx. No, certs detalls expressen el fons polític amb força més fidelitat i autenticitat que el reconeixement abstracte dels soviets, no basat en l'experiència revolucionària. Hom no pot més que ridiculitzar-se a si mateix tractant Blum de "feixista". Però qui no menysprea ni odia aquesta mena política no és un revolucionari.

El SAP es desmarca del “camarada” Otto Bauer dins dels mateixos límits que ho fa Max Adler. Per a Rosenfeld i Seydewitz, Bauer no és més que un adversari ideològic, potser inclús temporal, mentre que per a nosaltres és un enemic irreductible, que ha conduït el proletariat austríac a un marasme espantós.

Max Adler és un baròmetre centrista prou sensible. No es pot negar la utilitat d'un instrument així, però cal convèncer-se que, si bé registra el canvi de temps, és incapaç d'influir-hi. Donada la situació sense sortida del capitalisme, Max Adler està disposat de nou, no sense cert dolor filosòfic, a reconèixer que la revolució és inevitable. Però vaja acceptació! Què de reserves i de sospirs! La millor solució hauria estat que la II i la III Internacionals s'unissen. La solució més avantatjosa hauria estat introduir el socialisme impossible. És evident que en els països civilitzats, i no sols en els països bàrbars, els obrers ha de fer, oh!, tres vegades oh!, la revolució. Però aquesta acceptació melancòlica de la revolució únicament és literatura. La història no ha conegut ni coneixerà mai una situació tal que Max Adler pugui dir: “Ha arribat el moment!” Els homes com Adler són capaços de justificar la revolució en el passat, de reconèixer-la com inevitable en el futur, però són incapaços de cridar-la en el present. No hi ha res a esperar de tot aquest grup de socialdemòcrates d'esquerra, als que ni la guerra imperialista ni la revolució russa han fet evolucionar. Com a instrument baromètric, encara poden passar. Com a caps revolucionaris, mai!

A finals del mes de desembre, el SAP dirigí a totes les organitzacions obreres una crida per a organitzar en tot el país reunions, en què els oradors de totes les tendències disposarien del mateix temps per a fer ús de la paraula. És evident que no s'arribarà enlloc embarcant-se per aquest camí. En efecte, ¿quin sentit tindria per al Partit Comunista i el Partit Socialdemòcrata repartir-se amb igualtat la tribuna amb Brandler, Urbahns, i altres representants d'organitzacions i grups massa insignificants per a pretendre ocupar un lloc propi dins del moviment? El front únic és la unitat de les masses comunistes i socialdemòcrates, i no un mercat entre grups polítics sense cap base de masses.

Se'ns dirà: el bloc Rosenfeld-Brandler-Urbahns únicament és un bloc per a la *propaganda* a favor del front únic. Però és precisament en el domini de la propaganda on resulta inadmissible un bloc semblant. La propaganda ha de recolzar-se sobre uns principis clars, sobre un programa precís. Anar separats, colpejar junts. El bloc s'ha creat per a accions pràctiques de masses. Les transaccions en la cima sense una base de principis no menen enlloc, excepte a la confusió.

La idea de presentar a les eleccions presidencials un candidat del front únic obrer és una idea fonamentalment errònia. El partit no té dret a renunciar a

mobilitzar els seus partidaris i a comptar les seues forces en les eleccions. Una candidatura del partit que s'opose a totes les altres candidatures no pot constituir, en cap cas, un obstacle per a un acord amb altres organitzacions pels objectius immediats de la lluita. Els comunistes, estiguen o no en el partit oficial, recolzaran amb totes les seues forces la candidatura de Thaelmann. No es tracta de la persona de Thaelmann, sinó de la bandera del comunisme. La defensarem contra tots els altres partits. En destruir els prejudicis inoculats als comunistes de base per la burocràcia stalinista, l'Oposició d'Esquerra s'obre un camí cap a la seua consciència¹¹.

¿Quina fou la política dels bolxevics en relació a les organitzacions obreres i els “partits” que havien sorgit a l'esquerra del reformisme o del centrisme, aproximant-se al comunisme?

En Petrograd, en 1917, existia una organització interdistrital intermèdia que comptava amb uns quatre mil obrers. L'organització dels bolxevics agrupava en Petrograd desenes de milers d'obrers. No obstant, el comitè dels bolxevics de Petrograd es posava d'acord en tots els problemes amb els interdistritals, els tenia al corrent dels seus plans i facilità així la fusió completa de les dues organitzacions.

Hom pot contestar que els interdistritals estaven políticament prop dels bolxevics. Però no es tractava només dels interdistritals. Quan els menxevics internacionalistes (el grup de Martov) s'oposaren als socialpatriotes, els bolxevics feren tot el possible per tal d'arribar a accions comunes amb els martovistes; si la majoria de les vegades fou un fracàs, la culpa no fou en absolut dels bolxevics. Cal afegir-hi que els menxevics internacionalistes continuaven essent formalment membres del mateix partit que Tseretelli i Dan.

La mateixa tàctica, però a escala força major, fou adoptada envers els socialistes revolucionaris d'esquerra. Els bolxevics arrossegaren una part dels socialistes revolucionaris d'esquerra al Comitè Militar Revolucionari, és a dir, a l'òrgan de la insurrecció, malgrat que en aquesta època els socialistes revolucionaris d'esquerra fossen encara membres del mateix partit que Kerenski, contra el que s'havia dirigit directament la insurrecció. Evidentment, açò no era molt lògic per part dels socialistes revolucionaris d'esquerra, el que demostrava que no tenien les idees molt clares. Però si s'hagués hagut d'esperar-se que tothom ho tingués tot clar, mai hi hauria hagut revolució victoriosa. A continuació, els bolxevics formaren amb els socialistes revolucionaris d'esquerra (els “kornilovistes” d'esquerra o els “feixistes” d'esquerra segons la terminologia actual) un bloc

¹¹ Malauradament la revista *Die Permanente Revolution* ha publicat un article que, malgrat que certament no és de la redacció, defensa un candidat obrer únic. No hi ha dubtes que el bolxevics leninistes alemanys refusaran semblant posició. [Trotski]

governamental que es mantingué al llarg de diversos mesos i no s'acabà fins després de l'aixecament dels socialistes revolucionaris d'esquerra.

Lenin resumia així l'experiència dels bolxevics en allò tocant els centristes d'esquerra: “La tàctica correcta dels comunistes consisteix en utilitzar aquestes vacil·lacions, i no en ignorar-les; la seua utilització exigeix que es facen concessions als elements que s'apropen al proletariat, i açò només en la mesura i moment en què s'hi apropen; paral·lelament, cal lluitar contra els que s'apropen a la burgesia... Si hom pren una decisió massa precipitada: “cap compromís amb ningú, cap corba en el nostre camí”, no es pot més que perjudicar el reforçament del proletariat revolucionari...” La tàctica dels bolxevics en aquesta qüestió no ha tingut mai res a veure amb l'ultimatisme burocràtic!

No fa molt de temps que els mateixos Thaelmann i Remmele estaven en un partit independent. Si feren un esforç memorístic, tal vegada aconseguiren recordar el seu estat polític en els anys en què, en haver trencat amb la socialdemocràcia, s'adheriren al partit independent i li donaren un impuls cap a l'esquerra. ¿Què haurien fet si algú els hagués dit aleshores que únicament representaven “l'ala esquerra de la contrarevolució monàrquica”? Probablement haurien arribat a la conclusió que el seu acusador estava borrarxo o boig. I, no obstant, així és precisament com ells defineixen avui el SAP!

Recordem les conclusions que tragué Lenin de l'aparició del partit independent: “¿Per què en Alemanya el desplaçament dels obrers de la dreta cap a l'esquerra, gir absolutament idèntic al que es produí en Rússia en 1917, no ha portat al reforçament immediat dels comunistes, sinó, en primer lloc, al del partit intermedi dels “independents”? És evident que una de les causes ha estat la tàctica errònia dels comunistes alemanys, que han de reconèixer, honestament i sense por, aquest error i aprendre a corregir-lo... Aquest error és una de les nombroses manifestacions de la malaltia infantil, l'“esquerranisme”, que fa ara el seu agost; així serà millor combatut, més ràpidament i amb millors resultats per a l'organisme.” Es diria que fou directament escrit per a l'actual situació!

El Partit Comunista alemany és avui força més fort que la Lliga Espàrtac d'aleshores. Però, si ara apareix una segona versió del partit independent, en part amb la mateixa direcció, l'error del Partit Comunista no és sinó més greu.

L'aparició del SAP és un fenomen contradictori. Hauria estat millor, evidentment, que els obrers s'haguessen adherit directament al Partit Comunista. Però per a això el Partit Comunista hauria d'haver tingut una altra política i una altra direcció. Cal jutjar el SAP no des de la perspectiva d'un Partit Comunista ideal, sinó partint del que de fet és. En la mesura que

el Partit Comunista continua mantenint les posicions de l'ultimatisme burocràtic i s'oposa a les forces centrífugues a l'interior de la socialdemocràcia, l'aparició del SAP és un fet inevitable i progressista.

Però l'existència d'una direcció centrista limita considerablement aquest caràcter progressista del SAP. Si semblant direcció s'estabilitza, el SAP està perdut. Acceptar el centrisme del SAP en nom del paper globalment progressista d'aquest partit portaria a liquidar aqueix paper progressista.

Els elements conservadors que es troben el capdavant del partit i que sàpien maniobrar, s'esforçaran per tots els mitjans en ocultar les contradiccions i retardar la crisi. Aquests mitjans seran eficaços fins a la primera empenta seriosa dels esdeveniments. La crisi del partit corre el risc de desenvolupar-se amb més intensitat que la crisi revolucionària i de paraitzar els elements proletaris.

La tasca dels comunistes és ajudar els obrers del SAP a escombrar amb la suficient rapidesa el centrisme de les seues files i a desembarassar-se de la seua direcció centrista. Per a això, és necessari no callar res, no prendre les bones resolucions per accions i anomenar a cada cosa pel seu nom. Pel seu nom, i no per noms inventats de dalt a baix. Criticar, i no calumniar. Buscar una aproximació, i no rebutjar brutalment.

Lenin escrigué de l'ala esquerra del partit independent: "És absolutament ridícul tenir por a un "compromís" amb aquest ala del partit. Al contrari, els comunistes han de cercar i trobar la forma adequada d'un compromís amb ella, un compromís que, d'una banda, facilitaria i acceleraria la fusió completa i indispensable amb aquest ala, i que, d'altra banda, no destorbaria en res els comunistes en la seua lluita ideològica i política contra l'ala oportunista dretana dels "independents"". En l'actualitat, no hi ha res a afegir a aquesta directriu tàctica.

Nosaltres els diem als elements d'esquerra del SAP: "Els revolucionaris no sols es temperen en les vagues i les lluites dels carrers, sinó també i sobretot en la lluita per una política correcta del seu propi partit. Preneu les "vint-i-una condicions", elaborades en el seu moment per a acceptar a nous partits dins de la Internacional Comunista. Preneu els treballs de l'Oposició d'Esquerra, en què les "vint-i-una condicions" són utilitzades per a analitzar l'evolució de la situació al llarg dels últims vuit anys. Llanceu un atac sistemàtic contra el centrisme en les vostres files a la llum d'aquestes "condicions", i porteu-lo fins a les seues últimes conseqüències. D'una altra forma no podreu més que exercir el paper poc gloriós de guardaflancs d'esquerra del centrisme."

I després? Després cal girar-se vers el Partit Comunista alemany. Els revolucionaris no se situen en absolut a meitat de camí entre la socialdemocràcia i el Partit Comunista, com voldrien Rosenfeld i

Seydewitz. No, els caps socialdemòcrates són els agents de l'enemic de classe dins del proletariat. Els caps comunistes són revolucionaris o semirrevolucionaris confusos, roïns, desmanyotats, desviats.

No és la mateixa cosa. Cal destruir la socialdemocràcia, però cal rectificar el Partit Comunista. Dieu que és impossible? Però és que heu intentat seriosament posar-vos a treballar per a això?

Ara que els esdeveniments pressionen sobre el Partit Comunista, cal ajudar els esdeveniments amb la pressió de la nostra crítica. Els obrers comunistes ens escoltaran amb les orelles més oberts com més es convencen en la pràctica que no volem crear un "tercer" partit, sinó que ens esforcem sincerament per ajudar-los a fer del Partit Comunista existent el vertader dirigent de la classe obrera.

-I si això no s'assoleix?

-Si no s'assoleix, això significa, gairebé amb seguretat, en la situació històrica en què ens trobem, la victòria del feixisme. Però, abans dels grans combats, un revolucionari no pregunta què passarà en cas de derrota, pregunta què cal fer per tal d'assolir la victòria. És possible, és realitzable, per consegüent s'ha de fer.

10.- El centrisme "en general" i el centrisme de la burocràcia stalinista

Els errors de la direcció de la Internacional Comunista i, per això mateix, del Partit Comunista alemany, pertanyen, per a reprendre la terminologia ben coneguda de Lenin, a la categoria de "ximpleries ultraesquerranes". Fins i tot la gent intel·ligent pot cometre ximpleries, sobretot en la seua joventut. Però, com ja ho aconsellava Heine, no s'ha d'abusar d'aquest privilegi. Quan les ximpleries polítiques de cert tipus són comeses sistemàticament, durant un llarg període, i a més sobre qüestions molt importants, deixen d'ésser simples ximpleries i es converteixen en una *orientació*. De quina orientació es tracta? A quines necessitats històriques respon? Quines són les seues arrels socials?

La base social de l'ultraesquerranisme varia segons els països i les èpoques. L'anarquisme, el blanquisme i les seues diferents combinacions, incloent-hi la més recent, l'anarcosindicalisme, són les expressions més acabades de l'ultraesquerranisme. Aquests corrents, que s'havien desenvolupat principalment en els països llatins, tenien com a base social l'antiga petita indústria clàssica de París. La seua persistència ha donat una importància innegable a les diferents versions franceses de l'ultraesquerranisme i ha permés, fins a cert punt, que exerceixen una influència ideològica sobre el moviment obrer dels altres països. El desenvolupament de la gran indústria a França, la guerra i la revolució russa han trencat l'espina dorsal de l'anarcosindicalisme. Relegat a un segon pla, s'ha transformat en un

oportunisme de mala fe. En aquests dos estadis del seu desenvolupament, el sindicalisme francès ha estat dirigit pel mateix Jouhaux: els temps canvien, i nosaltres amb ells.

L'anarcosindicalisme espanyol únicament ha assolit conservar l'aparença revolucionària en una situació d'estancament polític. La revolució, en plantejar tots els problemes de forma brutal, ha obligat els dirigents anarcosindicalistes a abandonar l'ultraesquerranisme i a revelar la seua naturalesa oportunista. Podem estar segurs que la revolució espanyola expulsarà els prejudicis sindicalistes del seu últim refugi llatí.

Hi ha elements anarquistes i blanquistes presents en tots els altres corrents i grups ultraesquerrans. En la perifèria del gran moviment revolucionari sempre s'han observat manifestacions de putschisme i aventurisme, els agents dels quals són ja les capes endarrerides, sovint semiartesans, d'obrers, ja els intel·lectuals, companys de viatge. Però, en general, aquest tipus d'ultraesquerranisme no té una significació històrica independent, i el més normal és que presente un caràcter episòdic.

En els països endarrerits des del punt de vista històric, que han de portar a terme la seua revolució burgesa quan existeix ja un moviment obrer mundial desenvolupat, la intel·lectualitat d'esquerra introdueix sovint en el moviment semiespontani de les masses, principalment petit burgeses, les consignes i els mètodes més extremistes. Aquesta és la naturalesa dels partits petitburgès com el dels "socialistes revolucionaris" russos, amb la seua tendència al putschisme, al terror individual, etc. A causa de l'existència de partits comunistes en Orient és poc probable que grups aventuristes independents arriben a adquirir la importància dels socialistes revolucionaris russos. En contrapartida, poden existir elements aventuristes als rengles dels joves partits comunistes orientals. Pel que fa als socialistes revolucionaris russos, davall la influència de l'evolució de la societat burgesa, es transformaren en el partit de la petita burgesia imperialista i adoptaren una posició contrarevolucionària envers la revolució d'octubre.

Està clar que l'ultraesquerranisme actual de la Internacional Comunista no entra en cap de les categories descrites fins ara. El principal partit de la Internacional Comunista, el Partit Comunista de la Unió Soviètica, es recolza de forma clara en el proletariat industrial i es vincula, mal o bé, a les tradicions revolucionàries del bolxevisme. La majoria de les altres seccions de la Internacional Comunista són organitzacions proletàries. El fet que la política ultraesquerrana del comunisme oficial faça estralls de forma uniforme i simultània en països distints en què les condicions són diferents, no és una prova que aquest corrent no té arrels socials comunes? Però aquest curs d'ultraesquerra, que presenta per tot arreu el mateix caràcter "de principi", és aplicat en Xina i en Gran Bretanya. ¿On hem de cercar, doncs, l'origen d'aquest nou ultraesquerranisme?

Hi ha una circumstància força important que complica però, alhora, aclareix aquest problema: l'ultraesquerranisme no és en absolut un tret constant fonamental de la direcció actual de la Internacional Comunista. Aquest mateix aparell, per a la majoria dels seus membres, ha desenvolupat fins a 1928 una política obertament oportunista, unint-se al menxevisme en nombrosos punts de gran importància. En els anys 1924-1927, els acords amb els reformistes eren considerats com obligatoris; a més a més, s'admetia que el partit renunciés a la seua independència, a la seua llibertat de crítica i fins i tot a la seua base de classe proletària¹². A més, no es tracta d'un corrent ultraesquerrà particular, sinó d'un llarg zig-zag ultraesquerrà d'un corrent que, en el passat, ha donat proves de la seua capacitat per a portar a terme violents zig-zags ultradretans. Aquests indicis permeten pensar que es tracta del *centrisme*.

Per a parlar de manera formal i descriptiva, tots els corrents del proletariat i la seua perifèria que se situen entre el reformisme i el marxisme, i que representen molt sovint les diferents etapes que porten del reformisme al marxisme, i viceversa, componen el centrisme. El marxisme, com el reformisme, té una base social estable. El marxisme expressa els interessos històrics del proletariat. El reformisme correspon a la situació privilegiada de la burocràcia i l'aristocràcia obreres dins de l'estat capitalista. El centrisme que hem conegut en el passat, no tenia ni podia tenir una base social pròpia. Les diferents capes del proletariat s'apropen a l'orientació revolucionària per camins i a ritmes diferents. En els períodes d'expansió industrial perllongada, o inclús en els períodes de reflux polític, després d'una derrota, diferents capes del proletariat llisquen políticament de l'esquerra a la dreta i s'allunyen d'altres capes que comencen a evolucionar cap a l'esquerra. Distints grups, aturats en determinades etapes de la seua evolució, troben els seus caps temporals, generen els seus propis programes i organitzacions. Així es comprèn la diversitat de corrents que recobreix la noció de "centrisme"!

Encara que el centrisme *en general* exerceix normalment el paper de cobertura d'esquerra del reformisme, no és possible, no obstant, donar una resposta definitiva a la pregunta de a quin dels camps principals, marxistes o reformistes, pertany tal o qual desviació centrista. Ací, més que en cap altre cas, cal analitzar cada vegada el contingut concret del procés i les tendències internes de la seua evolució. Així, certs errors polítics de Rosa Luxemburg poden ésser qualificats amb certa certesa teòrica com a centrisme d'esquerra. Hom pot anar més lluny i afirmar que la majoria de

¹² Per a una anàlisi detallada d'aquest capítol de diversos anys de la història de la Internacional Comunista veure les nostres obres: *La revolució proletària i la Internacional Comunista* (Crítica del programa de la Internacional Comunista), *La revolució permanent, Qui dirigeix avui la Internacional Comunista?*[Trotski]

les divergències de Rosa Luxemburg amb Lenin es devien a una desviació centrista, si fa o no fa, important. Només els buròcrates desvergonyits i ignorants de la Internacional Comunista poden situar el luxemburgisme, com a corrent històric, dins del centrisme. És inútil recordar que els “caps” actuals de la Internacional Comunista, començant per Stalin, no arriben a la sola de les sabates de la gran revolucionària, tant políticament com teòricament i moral.

Certs teòrics que no han reflexionat prou sobre el fons del problema han acusat diverses vegades, en els últims temps, l'autor d'aquestes línies d'abusar del terme “centrisme”, agrupant davall el mateix a corrents i grups massa diversos del moviment obrer. De fet, la diversitat dels tipus de centrisme deriva, ja ho hem dit, de l'essència mateixa del fenomen, i no d'una utilització abusiva del terme. Recordem que els marxistes han estat acusats sovint de posar en el compte de la petita burgesia els fenòmens més variats i contradictoris. Efectivament, cal classificar en la categoria de “petitburgès” fets, idees i tendències a primera vista totalment incompatibles. El moviment camperol i el moviment radical en les ciutats a favor de la Reforma tenen un caràcter petitburgès; el mateix que els jacobins francesos i els populistes russos, els proudhonians i els blanquistes, la socialdemocràcia actual i el feixisme, els anarcosindicalistes francesos, l'Exèrcit de Salvació, el moviment de Gandhi a l'Índia, etc. La filosofia i l'art ofereixen un panorama encara més bigarrat. ¿Significa això que el marxisme juga amb les paraules? No, significa únicament que la petita burgesia *es caracteritza per l'extraordinària heterogeneïtat de la seua naturalesa social*. Al nivell de les capes inferiors, es confon amb el proletariat i cau en el lumpenproletariat. Les seues capes superiors toquen molt de prop la burgesia capitalista. Pot recolzar-se en les antigues formes de producció, però igualment conèixer un desenvolupament ràpid sobre la base de la indústria més moderna (la nova “classe mitjana”). No hi ha res de sorprenent que, ideològicament, s'apropie de tots els colors de l'arc iris.

El centrisme al si del moviment obrer exerceix, en cert sentit, el mateix paper que la ideologia petit burgesa en totes les seues formes amb relació a la societat burgesa en el seu conjunt. El centrisme reflecteix els diferents tipus d'evolució del proletariat, el seu creixement polític, la seua debilitat revolucionària, lligats a la pressió que totes les altres classes de la societat exerceixen sobre ell. No hi ha res de xocant que la paleta del centrisme tinga tants colors. Açò no implica que calga renunciar a la noció de centrisme; només cal procedir en cada cas a una anàlisi social i històrica concreta per tal de palesar la naturalesa real de tal o tal altra varietat del centrisme.

La fracció dirigent de la Internacional Comunista no sorgeix del centrisme “en general”; és una formació històrica ben definida, amb unes arrels

socials poderoses tanmateix que recents. Es tracta sobretot de la *burocràcia soviètica*. En els escrits dels teòrics stalinistes, aquesta capa social no existeix. Hom únicament parla del “leninisme”, de la direcció incorpòria, de la tradició ideològica, de l’esperit del bolxevisme, de la inconsistent “línia general”; però no s’hi diu res del funcionari ben viu, de carn i os, que empra aquesta línia general com un bomber la mànega; ningú escoltarà parlar-ne.

No obstant, aquest funcionari s’assembla a qualsevol cosa menys a un esperit incorpori. Beu, menja, es multiplica i té cura del seu estómac florent. Dóna ordres amb veu de tro, fa pujar en l’escala burocràtica persones de la seua devoció, es mostra fidel als seus caps, prohibeix que se’l critique i hi veu l’essència de la línia general. Hi ha diversos milions de funcionaris d’aquests, diversos milions! Més que obrers industrials en el moment de la revolució d’octubre. La majoria d’aquests funcionaris no han participat mai en la lluita de classes amb els riscos que això implica. Aquests individus, en la seua immensa majoria, han nascut com a capa dirigent. I darrere d’ells es perfila el poder de l’estat. Assegura la seua existència elevant-los molt per damunt de les masses. Ignoren el perill de l’atur, si saben cuidar-se. Si estan disposats a exercir en el moment oportú el paper de bocs expiatoris, descarregant al seu superior immediat de tota responsabilitat, els són perdonats tots els errors. ¿Té aquesta capa dirigent, de diversos milions d’individus, un pes social i una influència política en el país? Sí o no?

És sabut des de fa molt de temps que la burocràcia i l’aristocràcia obreres són la base social de l’oportunisme. A Rússia, aquest fenomen ha pres formes noves. Sobre la base de la dictadura del proletariat (en un país endarrerit i rodejat pels països capitalistes) s’ha creat per primera vegada, a partir de les capes superiors de treballadors, un poderós aparell burocràtic que s’ha elevat per damunt de les masses, que les dirigeix, que gaudeix de privilegis considerables; els seus membres són solidaris entre ells, i introdueix en la política de l’estat els seus interessos propis, els seus mètodes i procediments.

Nosaltres no som anarquistes. Comprenem la necessitat de l’estat obrer i, com a conseqüència, el caràcter històricament inevitable de la burocràcia en el període de transició. També som conscients dels perills que açò implica, particularment en un país endarrerit i aïllat. Idealitzar la burocràcia és l’error més imperdonable que puga imaginar-se per a un marxista. Lenin desplegà totes les seues energies perquè el partit, avantguarda independent de la classe obrera, s’elevés per damunt de l’aparell de l’estat, el controlés, el vigilés, el dirigís i el depurés, col·locant els interessos històrics del proletariat (internacional i no sols nacional) per damunt dels interessos de la burocràcia dirigent. Lenin considerava que el control de la massa del

partit sobre el seu aparell era la primera condició del control del partit sobre l'estat. Torneu a llegir atentament els seus articles, els seus discursos i les seues lletres del període soviètic, especialment dels dos últims anys de la seua vida, i veureu amb quina angoixa gira cada vegada el seu pensament sobre aquest problema candent.

Què ha ocorregut en el període posterior a la mort de Lenin? Tota la capa dirigent del partit i l'estat que havia participat en la revolució i la guerra civil ha estat escombrada, eliminada, aixafada. Els funcionaris impersonals han pres el seu lloc. En aqueixa mateixa època, la lluita contra la burocratització, que tenia un caràcter tan agut en vida de Lenin, quan la burocràcia estava encara en bolquers, s'ha detingut totalment, mentre la burocràcia s'ha desenvolupat de forma monstruosa.

Qui hauria pogut portar a terme aquesta lluita? El partit, com a avantguarda autogestionada del proletariat, ja no existeix. L'aparell del partit s'ha confós amb el de l'estat. La GPU és el principal instrument de la línia general en l'interior del partit. La burocràcia no tolera cap crítica que vinga de la base, prohibeix parlar fins i tot als seus teòrics. L'odi enfurit cap a l'Oposició d'Esquerra es deu, primer que res, al que l'oposició diu obertament de la burocràcia, del seu paper específic, dels seus interessos, i revela públicament que la línia general és la carn i la sang de la nova capa dirigent en el poder, que no s'identifica en absolut amb el proletariat.

La burocràcia extreu la seua infal·libilitat original del caràcter obrer de l'estat: la burocràcia d'un estat *obrer* no pot degenerar! L'estat i la burocràcia són presos ací, no com a processos històrics, sinó com a categories eternes: la Santa Església i els seus servidors no poden equivocar-se! Si la burocràcia obrera en la societat capitalista s'ha situat per damunt del proletariat en lluita i ha degenerat fins al punt de conformar el partit de Noske, Scheidemann, Ebert i Wels, ¿per què no pot degenerar i situar-se per damunt del proletariat victoriós?

A causa de la seua posició dominant i incontrolada, la burocràcia soviètica adquireix una mentalitat que, en molts punts, està en contradicció amb la d'un revolucionari proletari. Per a la burocràcia, els seus càlculs i combinacions en política interior i internacional són més importants que les tasques d'educació revolucionària de les masses i que les exigències de la revolució internacional. Durant diversos anys, la fracció stalinista ha mostrat que els interessos i la psicologia del "camperol ric", de l'enginyer, de l'administrador, de l'intel·lectual burgès xinès, del funcionari dels sindicats britànics li resultaven més pròxims i accessibles que la psicologia i les necessitats dels simples obrers, dels camperols pobres, de les masses populars xineses insurrectes, dels vaguistes anglesos, etc. Però, en aquest cas, ¿per quina raó no s'ha embarcat la fracció stalinista fins al final en la via de l'oportunisme nacional? Perquè és la burocràcia d'un estat *obrer*. Si

la socialdemocràcia internacional defensa els fonaments de la dominació de la burgesia, la burocràcia soviètica està obligada a adaptar-se a les bases socials sorgides de la revolució d'octubre, en tant que no procedisca a una sublevació governamental. D'ací la naturalesa doble de la psicologia i la política de la burocràcia stalinista. El *centrisme*, però un centrisme que es recolza en els fonaments de l'estat obrer, és l'única expressió possible d'aquesta doble naturalesa.

Als països capitalistes, el més corrent és que els grups centristes tinguen un caràcter temporal, transitori, ja que reflecteixen la inclinació cap a la dreta o cap a l'esquerra de certes capes d'obrers. Al contrari, sota les condicions de la república soviètica, els milions de buròcrates constitueixen per al centrisme una base molt més sòlida i organitzada. Encara que és un caldo de cultiu natural per a les tendències oportunistes i nacionals, està obligada a defensar les bases de la seua dominació lluitant contra el kulak; també ha de preocupar-se del seu prestigi "bolxevic" en el moviment obrer mundial. Després d'un intent d'apropar-se al Kuomintang i a la burocràcia d'Amsterdam, amb la que se sentia afí, la burocràcia soviètica ha entrat en un conflicte agut permanent amb la socialdemocràcia que reflecteix l'hostilitat de la burgesia mundial envers l'estat soviètic. Aqueixos són els orígens del zig-zag actual cap a l'esquerra.

Allò que constitueix l'originalitat de la situació no és el fet que la burocràcia soviètica estiga particularment immunitzada contra l'oportunisme i el nacionalisme, sinó el fet que, en no poder adoptar de forma definitiva una posició nacionalreformista, es veu obligada a efectuar zig-zags entre el marxisme i el nacionalreformisme. Les oscil·lacions del *centrisme burocràtic*, que estan en relació amb la seua força, els seus recursos i les agudes contradiccions de la seua situació, han assolit una amplitud sense igual: de les aventures ultraesquerranes a Bulgària i a Estònia a l'aliança amb Chiang Kai-chek, Raditch i Purcell; de la vergonyosa confraternització amb l'esquirol anglès al rebuig categòric de la política de front únic amb els sindicats de masses.

La burocràcia stalinista exporta els seus mètodes i els seus zig-zags als altres països en la mesura que, per intermedi del partit, no sols dirigeix la Internacional Comunista, sinó que a més li dóna ordres. Thaelmann estava a favor del Kuomintang quan Stalin estava a favor del Kuomintang. En el VII ple del Comitè Executiu de la Internacional Comunista, a la tardor de 1926, el delegat del Kuomintang, ambaixador de Chiang Kai-chek, un cert Chao Li-tzi, va intervenir a l'uníson amb Thaelmann, Sémard i tots els Remmele contra el "trotskisme". El "camarada" Chao Li-tzi declarà: "Estem tots convençuts que el Kuomintang, sota la direcció de la Internacional Comunista, complirà la seua missió històrica." (Actes, Tom I, p. 459). Heus aquí els fets històrics.

Prenguem *Die Rote Fahne* de l'any 1926 i hi trobarem un gran nombre d'articles sobre el tema següent: en exigir la ruptura amb el Consell General anglès dels esquirols, Trotski demostra el seu... menxevisme. Avui en dia, el "menxevisme" consisteix en defensar el front únic amb les organitzacions de masses, és a dir, en portar a terme la política que el III i IV congressos de la Internacional Comunista havien formulat sota la direcció de Lenin (en contra de tots els Thaelmann, Thalheimer, Bela Kun, Frossard, etc.).

Aquests esbalaïdors zig-zags haurien estat impossibles si no s'hagués format en totes les seccions de la Internacional Comunista una capa burocràtica, autosuficient, és a dir, independent del partit. Ací és on es troba l'arrel del mal.

La força del partit revolucionari resideix en l'esperit d'iniciativa de l'avantguarda, que posa a prova i selecciona als quadres; és la confiança que ella té en els seus dirigents el que els eleva progressivament cap a les altes esferes. Això crea uns lligams indestructibles entre els quadres i les masses, entre els dirigents i els quadres, i dóna seguretat a tota la direcció. En els partits comunistes actuals no existeix res de semblant. Els caps són designats. Ells elegeixen els seus subordinats. La base del partit està obligada a acceptar els caps designats, a el dels quals al voltant es crea una atmosfera artificial de publicitat. Els quadres depenen de la cima, i no de la base. En gran manera, busquen les raons de la seua influència i existència a l'exterior de les masses. Trauen les seues consignes polítiques del telègraf, i no de l'experiència de la lluita. Al mateix temps, Stalin serva en reserva per a la seua eventual utilització documents acusadors. Cadascun d'aquests caps sap que, en qualsevol moment, pot ser escombrat com un bri de palla.

Així és com, en tota la Internacional Comunista, es crea una capa burocràtica tancada, vertader caldo de cultiu per als bacils del centrisme. El centrisme de Thaelmann, Remmele i companyia és molt estable i resistent des del punt de vista organitzatiu, puix que es recolza en la burocràcia de l'estat soviètic, però es distingeix per una extraordinària inestabilitat des del punt de vista polític. Privat de la confiança que només pot oferir un lligam orgànic amb les masses, l'infal·lible Comitè Central és capaç dels zig-zags més monstruosos. Com menys preparat està, per a una lluita ideològica seriosa, més generós és en injúries, insinuacions i calúmnies. Stalin, "groller" i "deslleial" segons la definició de Lenin, és la personificació d'aquesta capa.

La caracterització que hem donat del centrisme burocràtic determina l'actitud de l'Oposició d'Esquerra respecte a la burocràcia stalinista: suport total i il·limitat en la mesura que la burocràcia defense les fronteres de la república soviètica i els fonaments de la revolució d'octubre; crítica oberta en la mesura que la burocràcia, amb els seus zig-zags administratius, faça

més difícils la defensa de la revolució i la construcció del socialisme; oposició implacable en la mesura que, per la seua direcció burocràtica, desorganitze la lluita del proletariat mundial.

11.- La contradicció entre els èxits econòmics de l'URSS i la burocratització del règim

És impossible elaborar les bases d'una política revolucionària “en un sol país”. Actualment, el problema de la revolució alemanya està indissolublement lligat a la qüestió de la direcció política en l'URSS. Aquest lligam cal comprendre'l en totes les seues conseqüències.

La dictadura del proletariat és la resposta a la resistència de les classes posseïdores. La limitació patida per les llibertats deriva del règim militar de la revolució, és a dir, de les condicions de la lluita de classes. Des d'aquest punt de vista, està perfectament clar que la consolidació interior de la república soviètica, el seu creixement econòmic, el debilitament de la resistència de la burgesia, i sobretot l'èxit de la “liquidació” de l'última classe capitalista, els kulaks, haurien de menar a l'ampliació de la democràcia dins del partit, els sindicats i els soviets.

Els stalinistes no deixen de repetir que “ja hem entrat en el socialisme”, que la col·lectivització actual marca per si mateixa la liquidació dels kulaks com a classe i que el pròxim pla quinquennal ha de conduir a terme aquest procés. Si açò és així, ¿per què ha menat aquest procés a l'aixafament total del partit, els sindicats i els soviets per l'aparell burocràtic que, per la seua banda, ha pres un caràcter de bonapartisme plebiscitari? ¿Per què en l'època de la fam i la guerra civil el partit vivia una vida intensa, per què no se li ocorria a ningú preguntar si es podia o no criticar Lenin, o al Comitè Central en el seu conjunt, mentre que, ara, la menor divergència amb Stalin comporta l'expulsió del partit i mesures administratives de repressió?

El perill de guerra provinent dels països imperialistes no pot explicar en cap cas, i molt menys justificar, el desenvolupament del despotisme burocràtic. Quan en una societat socialista nacional les classes estan més o menys liquidades, això marca el començament de l'extinció de l'estat. Si una societat socialista pot oposar una resistència victoriosa a un enemic exterior, és en tant que societat socialista, i no en tant que estat de la dictadura del proletariat, i molt menys en tant que estat de la dictadura de la burocràcia.

Però no parlem de l'extinció de la dictadura: encara és massa prompte, perquè encara no “hem entrat en el socialisme”. Parlem d'una altra cosa. Preguntem: què és el que explica la degeneració burocràtica de la dictadura? D'on procedeix aquesta contradicció irriant, monstruosa, espantosa entre els èxits de l'edificació socialista i la dictadura personal

que es recolza en un aparell impersonal, que estreny la gola a la classe dirigent del país? Com explicar que la política i l'economia es desenvolupen en direccions totalment oposades?

Els èxits econòmics són molt importants. Avui ja, la revolució d'octubre s'ha justificat plenament des del punt de vista econòmic. Els elevats coeficients del creixement econòmic són l'expressió irrefutable del fet que els mètodes socialistes presenten un avantatge immens, inclús per al compliment de tasques productives que, a Occident, han estat resoltes per mètodes capitalistes. ¿No seran grandiosos els avantatges de l'economia socialista en els països avançats?

De totes maneres, el problema plantejat per la revolució d'octubre no està encara resolt, ni tan sols en forma d'esbós.

La burocràcia stalinista qualifica l'economia de "socialista" partint de les seues premisses i de les seues tendències. Però aquestes no són suficients. Els èxits econòmics de la Unió Soviètica es produeixen sobre una base econòmica encara poc desenvolupada. La indústria nacionalitzada està passant pels estadis que les nacions capitalistes avançades han franquejat fa ja molt de temps. L'obrer que fa cua té el seu criteri de socialisme, i aquest criteri de "consumidor", per a reprendre l'expressió despectiva del funcionari, és totalment decisiu en realitat. En el conflicte entre el punt de vista de l'obrer i el del buròcrata, nosaltres, l'Oposició d'Esquerra, estem de banda de l'obrer contra la burocràcia que exagera les realitzacions, escamoteja les contradiccions que s'acumulen i posa un ganivet en la gola de l'obrer per a impedir-li que critique.

En l'últim any s'ha passat bruscament del salari igual al salari diferenciat (a destall). És indiscutible que el principi d'igualtat en el pagament del treball és irrealitzable quan el nivell de les forces productives, i com a conseqüència de la cultura en general, és baix. Açò implica igualment que el problema del socialisme no es resol únicament en el nivell de les formes socials de propietat, sinó que pressuposa una determinada potència tècnica de la societat. No obstant, el creixement del potencial tècnic fa que les forces productives desborden automàticament les fronteres nacionals.

En tornar al salari a destall que havia estat prematurament suprimit, la burocràcia ha qualificat el salari igual de principi "kulak". És un absurd evident que mostra per quins atzucacs d'hipocresia i mentides s'endinsen els stalinistes. En realitat, caldria dir: "Hem anat massa ràpid amb els mètodes igualitaris de retribució del treball; estem encara lluny del socialisme; som encara pobres i hem de retrocedir cap a mètodes semicapitalistes o kulak". Repetim que no hi ha ací contradicció amb l'objectiu socialista. L'única cosa que hi ha és una contradicció irresoluble amb les falsificacions burocràtiques de la realitat.

La tornada al salari a destall fou el resultat de la resistència oposada pel subdesenvolupament econòmic. Hi haurà sempre molts retrocessos semblants, sobretot en l'agricultura, on s'ha donat un gran salt administratiu cap avant.

La industrialització i la col·lectivització són portades a terme amb mètodes de direcció unilaterals, incontrolats i burocràtics, que passen per damunt del cap de les masses treballadores. Els sindicats són privats de tota possibilitat d'influir sobre la relació entre consum i acumulació. La diferenciació al si dels camperols ha estat liquidada provisionalment, menys econòmicament que administrativa. Les mesures socials preses per la burocràcia en allò que fa a la liquidació van terriblement anticipades al procés fonamental que constitueix el desenvolupament de les forces productives.

Açò condueix a un augment dels preus de fàbrica industrials, a la baixa qualitat de la producció, a la penúria de béns de consum, i permet que es profile en l'horitzó l'amenaça d'una reaparició de l'atur.

La tensió extrema de l'atmosfera política al país és el resultat de les contradiccions entre el creixement de l'economia soviètica i la política econòmica de la burocràcia, que tan bon punt està monstruosament endarrerida respecte a les necessitats de l'economia (1923-1928) com s'horroritza del seu propi endarreriment i es llença a una escapada cap avant per a atrapar amb mesures purament administratives el que ha deixat escapar-se (1928-1932). Ací també, un zig-zag a la dreta és seguit per un zig-zag a l'esquerra. Amb aquests dos zig-zags, la burocràcia es troba sempre en contradicció amb les realitats de l'economia i, com a conseqüència, amb l'estat d'ànim dels treballadors. No pot tolerar les seues crítiques, ni quan es troba endarrerida ni quan s'avança.

La burocràcia únicament pot exercir la seua pressió sobre els obrers i els camperols privant els treballadors de la possibilitat de participar en la solució dels problemes del seu treball i de tot el seu esdevenidor. Ací és on es troba el major perill. La por constant a la resistència de les masses provoca al nivell polític un "curtcircuit" de la dictadura personal i burocràtica.

¿Implica açò que calga disminuir els ritmes de la industrialització i la col·lectivització? Per a un cert període, açò és indiscutible. Però aquest període pot ésser de curta duració. La participació dels obrers en la direcció del país, de la seua política i la seua economia, un control real sobre la burocràcia, el creixement del sentiment de responsabilitat dels dirigents enfront dels dirigits, tot açò no pot tenir sinó una influència beneficiosa sobre la producció, farà que disminuïsquen les friccions internes, reduirà al mínim els costosos zig-zags econòmics, assegurarà un repartiment més sa

de les forces i els mitjans i, al capdavant, augmentarà el coeficient general de creixement. La democràcia soviètica és una necessitat vital, sobretot per a l'economia. El burocratisme, per contra, depara tràgiques sorpreses econòmiques.

Si hom examina globalment la història del període dels epígons en el desenvolupament de l'URSS, no és difícil arribar a la conclusió que la premissa política fonamental de la burocratització del règim ha estat la laxitud de les masses després dels trastorns de la revolució i la guerra civil. La fam i les epidèmies feien estralls en el país. Els problemes polítics passaren a un segon pla. Tots els pensaments estaven dirigits cap a un tros de pa. Durant el comunisme de guerra, tot el món rebia la mateixa ració de fam. El pas a la NEP menà als primers èxits econòmics. La ració es féu més abundant, però no tot el món en tenia dret. La instauració de l'economia de mercat conduí al càlcul dels preus de producció, a una racionalització elemental, a l'abandó de les fàbriques pels obrers excedents. Els èxits econòmics vingueren acompanyats durant un llarg període pel creixement de l'atur.

No cal oblidar, ni un sol instant, que el reforçament del poder de l'aparell es basava en l'atur. Després dels anys de fam, l'exèrcit de reserva dels aturats horroritzava els obrers que estaven en les màquines. L'expulsió fora de les empreses dels obrers independents i crítics, les llistes negres d'oposicionistes esdevingueren un instrument dels més importants i eficaços a mans de la burocràcia stalinista. Sense aquesta circumstància, no hauria aconseguit ofegar el partit de Lenin.

Els èxits econòmics posteriors portaren progressivament a la liquidació de l'exèrcit de reserva dels obrers industrials (la superpoblació oculta del camp, emmascarada per la col·lectivització, serva encara tota la seua agudesia). L'obrer industrial ja no tindrà més por a ésser posat en la porta de la fàbrica. La seua experiència quotidiana li ensenya que la imprevisió i l'arbitrarietat de la burocràcia han complicat considerablement la solució dels seus problemes. La premsa soviètica denuncia certs tallers i fàbriques en què no es deixa espai suficient a la iniciativa dels obrers, al seu esperit d'invenció, etc.: com si es pogués tancar la iniciativa del proletariat en els tallers, com si els tallers poguessen ésser oasis de democràcia productiva quan el proletariat és aixafat en el partit, els soviets i els sindicats.

L'estat general del proletariat és avui totalment diferent del que era en els anys 1922-1923. El proletariat ha crescut numèricament i cultural. Després d'haver realitzat un treball gegantí, que està en l'origen de la regeneració i el creixement de l'economia, els obrers senten que renaix i creix la seua seguretat. Aquesta seguretat crescuda comença a transformar-se en descontent envers el règim burocràtic.

L'aixafament del partit, l'expansió del règim i l'arbitrarietat personals, poden donar la impressió d'un debilitament del sistema soviètic. Però no és aquest el cas. El sistema soviètic s'ha enfortit considerablement. Paral·lelament, la contradicció entre aquest sistema i el torniquet burocràtic s'ha agreujat netament. L'aparell stalinista observa amb terror que els èxits *econòmics no reforcen sinó que, per contra, minen la seua posició*. En la lluita per mantenir les seues posicions, es veu ja obligat a collar fort el vis, a prohibir tota forma d'"autocrítica" que siga diferent dels afalacs bizantins dirigits als seus caps.

No és la primera vegada en la història en què el desenvolupament econòmic entra en contradicció amb la situació política en què s'ha produït. Però cal comprendre clarament quines són les condicions precises que engendren el descontentament. L'onada oposicionista que s'apropa no es dirigeix en absolut contra l'estat socialista, ni contra les formes soviètiques o el Partit Comunista. El descontentament està dirigit contra l'aparell i la seua personificació, Stalin. Açò és el que explica que recentment s'haja entaulat una furiosa campanya contra el que hom denomina "el contraban trotskista".

L'adversari presenta el perill d'ésser inaccessible, està per tot arreu i enlloc. Sorgeix als tallers, en les escoles, s'infiltra en les revistes històriques i en tots els manuals. Açò significa que els fets i els documents confonen la burocràcia, en revelar-li les seues fluctuacions i els seus errors. No es pot recordar el passat tranquil·lament i objectiva, cal refer-lo, cal tapar totes les fissures per on s'hi pugua insinuar una sospita sobre la infal·libilitat de l'aparell i del seu cap. Tenim davant de nosaltres tots els trets característics d'una capa dirigent que ha perdut el cap. Iaroslavski, el mateix Iaroslavski, ha resultat ésser poc segur! No es tracta d'incidents deguts a l'atzar, de simples detalls, de conflictes entre persones; el fons de l'assumpte és que els èxits econòmics, que en un principi reforçaren la burocràcia, estan avui en oposició amb la burocràcia, a causa de la dialèctica del seu desenvolupament. És per aquesta raó que en l'última conferència del partit, és a dir, en el congrés de l'aparell stalinista, el trotskisme, tres vegades vençut i aixafat, ha estat declarat "avantguarda de la contrarevolució burgesa".

Aquesta resolució estúpida i irrisòria des del punt de vista polític alça el vel de certs plans molt "pràctics" de Stalin en allò que fa a l'arranjament de comptes personals. No fou simplement per res que Lenin advertí el partit contra la designació de Stalin com a secretari general: "Aquest cuiner només ens prepararà plats coents..." I aquest cuiner no ha esgotat encara la seua ciència culinària.

Malgrat collar fort el vis teòric i administratiu, la dictadura de Stalin s'apropa de forma visible al seu declivi. L'aparell està totalment esquerdat.

El clavill anomenat Iaroslavski no és més que uns dels centenars de clavills que avui tenen encara nom. El fet que la nova crisi política madure sobre la base dels èxits palesos i indiscutibles de l'economia soviètica, del creixement dels efectius del proletariat i dels primers èxits de l'agricultura col·lectivitzada, és una garantia suficient perquè la liquidació del despotisme burocràtic coincidisca no amb un enfonsament del sistema soviètic, com hom podia témer fa tres o quatre anys encara, sinó, per contra, amb el seu alliberament, el seu impuls, la seua expansió.

Però és precisament en el seu últim període quan la burocràcia stalinista és capaç de fer més dany. La qüestió del seu prestigi s'ha convertit per a ella en el problema polític central. Si hom expulsa del partit els historiadors apolítics únicament perquè no han sabut celebrar les gestes de Stalin en 1917, ¿pot el règim plebiscitari admetre el reconeixement dels errors comesos en 1931-1932? Pot renunciar a la teoria del socialfeixisme? ¿Pot desautoritzar Stalin, que ha resumit el fons del problema alemany en la forma següent: que els feixistes arriben primer al poder, després vindrà el nostre torn?

Les condicions objectives en Alemanya són fins a tal punt imperatives en si mateixes que si la direcció del Partit Comunista alemany disposés de la llibertat d'acció indispensable s'hauria tornat ja cap a nosaltres, sens dubte. Però no té llibertat. Quan l'Oposició d'Esquerra avança les idees i les consignes del bolxevisme, verificades per la victòria de 1917, la camarilla stalinista ordena per mitjà d'un telegrama entaular una campanya internacional contra el "trotskisme". La campanya no es desenvolupa sobre la base dels problemes de la revolució alemanya, que és una qüestió de vida o mort per al proletariat mundial, sinó sobre la base d'un article miserable i falsificador de Stalin sobre problemes de la història del bolxevisme. És difícil imaginar una desproporció més gran entre les tasques del moment, d'una banda, i els magres recursos ideològics de la direcció oficial per una altra. Aquesta és la situació humiliant, indigna i tràgica, alhora, de la Internacional Comunista.

El problema del règim stalinista i el problema de la revolució alemanya estan units per un llaç indestructible. Els pròxims esdeveniments el desnuran o el tallaran en interès tant de la revolució russa com de la revolució alemanya.

12.- Els brandlerians (KPDO) i la burocràcia stalinista

No hi ha ni pot haver-hi contradiccions entre els interessos de l'estat soviètic i els del proletariat internacional. Però és absolutament incorrecte estendre aquesta llei a la burocràcia stalinista. El seu règim està, cada

vegada més, en contradicció tant amb els interessos de la Unió Soviètica com amb els de la revolució mundial.

A causa de la burocràcia soviètica, Hugo Urbahns no veu les bases socials de l'estat proletari. Urbahns elabora, junt amb Otto Bauer, el concepte d'estat per damunt de les classes però, a diferència de Bauer, no troba el seu model en Àustria sinó en l'actual república soviètica.

Thalheimer, d'altra banda, afirma que "l'orientació trotskista que posa en dubte el caràcter proletari (¿?) de l'estat soviètic i el caràcter socialista de l'edificació econòmica" (10 de gener) té un caràcter centrista. En afirmar açò, Thalheimer no fa més que mostrar fins on arriba en la *identificació de l'estat obrer amb la burocràcia soviètica*. Vol que es veja a la Unió Soviètica amb les ulleres de la fracció stalinista, i no amb els ulls del proletariat internacional. Dit d'una altra forma, no raona com un teòric de la revolució proletària, sinó com un lacai de la fracció stalinista. Un lacai vexat, caigut en desgràcia, però en qualsevol cas un lacai que espera ésser perdonat. És per açò que, tot i en l'"oposició", no s'atreveix a anomenar en veu alta la burocràcia, al igual que Jehovà, aquesta no li perdona: "No pronunciaràs el meu nom en va."

Aqueixos són els dos pols dels agrupaments comunistes: a l'un, els arbres no li permeten de veure el bosc, mentre que, a l'altre, el bosc li impedeix distingir els arbres. De totes maneres, al capdavant, no hi ha res de sorprenent que Thalheimer i Urbahns descobrisquen la seua afinitat i formen bloc contra l'apreciació marxista de l'estat soviètic.

El "suport" aportat des de l'exterior a l'experiència soviètica, "suport" sumari i que no compromet a res, s'ha convertit en aquests últims anys en una mercaderia prou estesa i molt barata. A tot arreu del món hi ha molts periodistes, turistes, escriptors, i també "socialistes", si fa o no fa radicals, humanitaris i pacifistes que manifesten respecte a l'URSS la mateixa aprovació incondicional que els brandlerians. Bernard Shaw, que en el seu temps criticà vivament Lenin i l'autor d'aquestes línies, aprova plenament la política de Stalin. Màxim Gorki, que s'oposava al Partit Comunista en vida de Lenin, està avui enterament de banda de Stalin. Barbusse, que va de la mà amb els socialdemòcrates francesos, recolza Stalin. El setmanari americà *The New Masses*, publicació de petits burgesos radicals de segon ordre, pren la defensa de Stalin enfront de Rakovski. En Alemanya, a Ossietzki, que cità amb simpatia el meu article sobre el feixisme, li sembla necessari remarcar que jo no tenia raó en la meua crítica de Stalin. El vell Ledebour diu: "En allò que fa al problema principal de la polèmica que oposa Trotski a Stalin (si la socialització pot ésser engegada en un país aïllat i portada adequadament fins al final), jo em col·loque totalment de banda de Stalin". Es podrien multiplicar els exemples d'aquest tipus. Tots aquests "amics" de l'URSS aborden els problemes de l'estat soviètic des de

l'exterior, com a observadors, com a simpatitzants i a vegades com a visitants. Evidentment, és millor ésser amic del plans quinquennals soviètics que de la borsa novaiorquesa. De totes maneres, la simpatia passiva de la petita burgesia d'esquerra està molt allunyada del bolxevisme. La primera derrota important de Moscou bastarà per a dispersar la majoria d'aquest públic, com el vent dispersa la pols.

¿En què es diferencia la posició dels brandlerians sobre l'estat soviètic de la de tots aquests "amics"? Únicament, potser, per una menor sinceritat. Semblant suport no produeix ni fred ni calor a la república soviètica. I quan Thalheimer ens ensenya a nosaltres, l'Oposició d'Esquerra, els bolxevics-leninistes russos, quina és l'actitud que cal tenir envers la Unió Soviètica, no pot deixar d'inspirar-nos un sentiment d'aversion.

Rakovski dirigí, en persona, la defensa de les fronteres de la república soviètica, participà en els primers passos de l'economia soviètica, en l'elaboració de la política respecte als camperols, estigué en l'origen dels comitès de camperols pobres a Ucraïna i dirigí l'aplicació de la política de la NEP en les condicions originals d'Ucraïna i coneix tots els meandres d'aquesta política; encara avui la segueix dia a dia des de Barnaul amb una atenció apassionada, adverteix contra els possibles errors i suggereix solucions correctes. Kote Tsintsadze, aqueix vell combatent mort en la deportació, Muralov, Karl Grünstein, Kasparova, Sosnovski, Kossior, Aussem, els Eltzin, pare i fill, Blumkin, afusellat per Stalin, Dinguelstedt, Txumskaia, Solntzev, Stopalov, Poznanski, Sermux, Butov, a què Stalin féu morir davall la tortura a la presó, les desenes, els centenars, els milers dispersats a les presons i la deportació, són tots combatents de la revolució d'octubre i de la guerra civil, tots havien participat en l'edificació socialista, no s'espantaren davant de cap dificultat i estan tots disposats a tornar a ocupar el seu lloc al primer senyal. ¿És que han de rebre lliçons de Thalheimer sobre la fidelitat a l'estat obrer?

Tot el que hi ha de progressista en la política de Stalin fou formulat per l'Oposició d'Esquerra i combatut per la burocràcia. Els anys de presó i deportació són el preu que l'Oposició ha pagat i està pagant encara per haver pres la iniciativa dels plans, dels alts ritmes de creixement, de la lluita contra els kulaks i d'una col·lectivització més àmplia. ¿Quina ha estat l'aportació a la política econòmica de l'URSS de tots aquests partidaris incondicionals, d'aquests simpatitzants, incloent-hi els brandlerians? Cap! Darrere del seu suport sumari i acrític a tot el que es fa a l'URSS s'amaga una simpatia tèbia, i no un entusiasme internacionalista: és que l'assumpte està més enllà de les fronteres de la seua pròpia pàtria. Brandler i Thalheimer pensen i diuen amb paraules encobertes: "El règim de Stalin, evidentment, no ens convindria a nosaltres, els alemanys, però ja va bé per als russos!"

El reformista veu en la situació internacional la suma de les situacions nacionals; el marxista considera la política nacional en funció de la política internacional. En aquest problema fonamental, el grup del KPDO (els brandlerians) ocupa una posició nacionalreformista, és a dir, que nega en la pràctica, si no ho fa també de paraula, els principis i els criteris internacionalistes de la política nacional.

Roy, el programa polític del qual per a Índia i Xina provenia enterament de la idea stalinista dels partits “obriers i camperols” per a Orient, era el partidari i el col·laborador més proper de Thalheimer. Al llarg de diversos anys, Roy féu propaganda a favor de la creació d'un partit nacional democràtic a l'Índia. Dit d'una altra forma, no intervingué com un revolucionari proletari sinó com un demòcrata nacional petit burgès. El que no li impedí en absolut participar activament en l'estat major central dels brandlerians¹³.

Però és respecte a la Unió Soviètica on l'oportunisme nacional dels brandlerians es palesa de la forma més grollera. La burocràcia stalinista, si hem de creure-ho, actua en la seua pròpia casa sense cometre el més mínim error. Però, no se sap per què, la direcció d'aquesta mateixa fracció stalinista és desastrosa en Alemanya. Com és això? És que no es tracta d'errors parcials de Stalin, deguts al seu desconeixement dels altres països, sinó d'una cadena d'errors, de tota una orientació. Thaelmann i Remmele coneixen Alemanya tant com Stalin coneix Rússia, o com Sémard, Cachin i Thorez coneixen França. Formen una fracció internacional i elaboren la seua política per als diferents països. No obstant, resulta que aquesta política, irreprotxable a Rússia, comporta la ruïna de la revolució en tots els altres països.

La posició de Brandler esdevé particularment desastrosa quan se la trasllada a l'interior de l'URSS, on un brandlerià està obligat a recolzar incondicionalment Stalin. Radek, que, en el fons, estigué sempre més prop de Brandler que de l'Oposició d'Esquerra, capitulà davant de Stalin. Brandler no podia deixar d'aprovar aquest acte. Però Radek, després de la seua capitulació, aviat fou obligat per Stalin a proclamar que Brandler i Thalheimer eren “socialfeixistes”. Els platònics pretendents del règim stalinista a Berlín no intenten escapar a aquestes contradiccions humiliants. No obstant, el seu objectiu pràctic és clar, fins i tot sense explicació: “Si tu em poses al capdavant del partit en Alemanya, li declara Brandler a Stalin, jo em comprometo a reconèixer la teua infal·libilitat en els assumptes russos, a condició que em permetés de portar a terme la meua política en els

¹³ En l'actualitat, Roy està condemnat a molts anys de càrrec pel govern MacDonald. La premsa de la Internacional Comunista no se sent, ni tan se vol, obligada a protestar: hom pot arribar a una estreta aliança amb Chiang Kai-chek, però en cap cas s'ha de defensar el brandlerià indi Roy contra el botxins imperialistes. [Trotski]

assumptes alemanys”. Pot hom sentir respecte envers semblants “revolucionaris”?

La crítica que fan els brandlerians de la política de la burocràcia stalinista en la Internacional Comunista és totalment unilateral i deshonest a des del punt de vista teòric. L'únic error d'aquesta política consisteix en ésser “ultraesquerrà”. ¿Però pot hom acusar d'ultraesquerranisme el bloc de quatre anys entre Stalin i Chiang Kai-chek? ¿Era ultraesquerranisme la creació de la Internacional Camperola? ¿Pot hom qualificar de putschista el bloc amb el Consell General dels esquiroles? ¿I què dir de la creació dels partits obrers i camperols en Àsia i del Partit Obrer i Camperol als Estats Units?

A més a més, ¿quina és la naturalesa social de l'ultraesquerranisme stalinista? És un estat d'ànim passatger? Un estat malaltís? Inútil cercar una resposta a aquesta pregunta en el teòric Thalheimer.

L'Oposició d'Esquerra ha desxifrat aquest enigma des de fa molt de temps: es tracta d'un zig-zag ultraesquerrà del centrisme. Els brandlerians no poden acceptar aquesta definició confirmada pel desenvolupament d'aquests darrers nou anys, perquè significa la seua mort política. Han seguit la fracció stalinista en tots els seus zig-zags *cap a la dreta* però s'han oposat als seus zig-zags *cap a l'esquerra*; amb això, han demostrat que eren l'ala dreta del centrisme. El fet que hagen estat arrancats del tronc, com una branca morta, està totalment dins de l'ordre natural de les coses: quan el centrisme efectua els seus bruscos girs és inevitable que determinats grups i capes es desprenguen per la seua dreta i per la seua esquerra. El que hem dit no significa que els brandlerians s'hagen equivocat *en tot*. Han tingut raó, i la tenen encara, en nombrosos punts contra Thaelmann i Rernmele. No hi ha res d'extraordinari. Els oportunistes poden tenir una posició correcta en la lluita contra l'aventurisme. Inversament, el corrent ultraesquerrà pot captar perfectament el moment del pas de la lluita per guanyar les masses a la lluita pel poder. En la seua crítica de Brandler, els ultraesquerrans han expressat fins a finals de 1923 un bon nombre d'idees correctes, cosa que no els impedió cometre errades de tossa en 1924-1925. El fet que en la seua crítica dels salts del “tercer període” els brandlerians hagen reprès una sèrie de consideracions velles però correctes, no és en absolut una prova de la correcció de les seues posicions en general. Cal analitzar la política de cada grup a través de diversos períodes: en els combats defensius, en els combats ofensius, en els períodes d'ascens i en els moments de reflux, sota les condicions de la lluita per guanyar les masses i d'una situació de lluita directa pel poder.

No seria possible una direcció marxista especialitzada en els problemes de la defensa o de l'atac, del front únic o de la vaga general. L'aplicació

correcta de tots aquests mètodes només és possible quan s'és capaç d'apreciar sintèticament la situació en el seu conjunt, quan se saben analitzar les forces que estan en joc, fixar les etapes i els girs i, a partir d'aquesta anàlisi, posar al punt un conjunt d'accions que responguen a la situació present i preparen l'etapa següent.

Brandler i Thalheimer es consideren gairebé com els especialistes exclusius de la "lluita per les masses". Aquesta gent sosté amb la major serietat que els arguments de l'Oposició d'Esquerra a favor de la política de front únic són un plagi de la seua pròpia posició. No es pot negar a ningú el dret a ésser ambiciós! Imagineu-vos que en el moment mateix en què li esteu explicant a Heinz Neumann un error de multiplicació, un valent professor de matemàtiques vos diu que li esteu plagiant, perquè des de fa molts anys es dedica a explicar els misteris del càlcul, igual que vosaltres.

La pretensió dels brandlerians m'ha procurat, en tot cas, un moment d'alegria en l'endemig de la tan trista situació actual. La saviesa estratègica d'aquests senyors data del III Congrés de la Internacional Comunista. Jo hi defenguí l'abecé de la lluita en direcció a les masses contra l'ala "esquerra" d'aleshores. En el meu llibre *Nou curs*, consagrat a la popularització de la política de front únic i editat per la Internacional Comunista en distintes llengües, subratlle de diverses formes el caràcter elemental de les idees que s'hi defensen. "Tot el que es diu [llegim, per exemple, en la pàgina 70 de l'edició alemanya] constitueix una *veritat elemental* des del punt de vista de tota experiència revolucionària seriosa. Però alguns elements d'"esquerra" del congrés veieren en aquesta tàctica una desviació cap a la dreta..." Entre ells hi figuraven Thalheimer, al costat de Zinoviev, Bukharin, Radek, Maslow, Thaelmann. Però l'acusació de plagi no és l'única. No sols l'Oposició d'Esquerra s'ha apoderat de la propietat intel·lectual de Thalheimer, sinó que a més dóna, segons sembla, una interpretació oportunista. Aquesta curiosa afirmació mereix que hom s'hi detinga, en la mesura que ens dóna la possibilitat d'aclarir millor el problema de la política del feixisme.

En una de les meues obres anteriors he expressat la idea que Hitler no podria arribar al poder per la via parlamentària: tot i admetent que pogués obtenir el 51% dels vots, l'accentuació de les contradiccions econòmiques i l'agreujament de les condicions polítiques haurien de conduir a una explosió abans que arribés aqueix moment. És per aquesta raó pel que els brandlerians m'atribueixen la idea que els nacionalsocialistes desapareixeran de l'escena sense que siga necessària cap acció extraparlamentària de la massa dels obrers. En què és millor açò que les invencions de *Die Rote Fahne*?

Partint de la impossibilitat en què es troben els nacionalsocialistes d'accedir "pacíficament" al poder, jo treia la conclusió que mamprendrien

inevitablement altres vies, bé siga un colp d'estat directe o una etapa de coalició desembocant inevitablement en un colp d'estat. L'autoliquidació sense dolor del feixisme només seria possible en un cas: si Hitler apliqués en 1932 la mateixa política que Brandler en 1923. Sense sobreestimar en absolut als estrategs nacionalsocialistes, crec de totes maneres que són més sòlids i perspicaços que Brandler i companyia.

La segona objecció de Thalheimer és encara més profunda: el problema de saber si Hitler arribarà al poder per la via parlamentària o per una altra via no té, segons ell, cap importància, ja que no modifica l'“essència” del feixisme que, de totes maneres, únicament pot instaurar la seua dominació sobre les despulles de les organitzacions obreres. “Els obrers poden deixar tranquil·lament els redactors de *Vorwärts* a cura d'analitzar les diferències que poden existir sobre l'arribada de Hitler al poder per la via parlamentària i una arribada per una altra via”. Si els obrers d'avantguarda segueixen Thalheimer, Hitler els tallarà el coll amb tota seguretat. Per al nostre savi professor, només l'importa l'“essència” del feixisme, i deixa els redactors de *Vorwärts* que aprecien la forma en què es realitza. Malauradament, l'“essència” pogromista del feixisme únicament pot manifestar-se plenament després de la seua arribada al poder. Per tant, es tracta de no deixar-lo arribar al poder. Per a això, cal que un mateix comprega l'estratègia de l'enemic i explicar-li-la als obrers. Hitler fa grans esforços per a fer entrar el seu moviment, en aparença, en el marc de la Constitució. Només un pedant que s'imagina ésser “materialista” pot creure que semblants procediments deixaran d'influir en la consciència política de les masses. El constitucionalisme de Hitler no cerca només mantenir una porta oberta per a un bloc amb el Centre, sinó també enganyar la socialdemocràcia o, per a ésser més exactes, que els caps de la socialdemocràcia enganyen més fàcilment les masses. Quan Hitler jura que arribarà al poder per la via constitucional, ells proclamen immediatament que, de moment, no cal tenir por al perill del feixisme. En tot cas, ja hi haurà ocasió de mesurar la correlació de forces en les eleccions de qualsevol tipus. Cobrint-se amb una perspectiva constitucional que adorm els seus adversaris, Hitler vol servir la possibilitat de donar un colp en el moment decisiu. Aquest ardit de guerra, tanmateix la seua aparent simplicitat, tanca de fet una enorme força, perquè no sols es recolza en la filosofia dels partits intermedis que desitjarien resoldre el problema pacíficament i legal, sinó també, el que és molt més perillós, en la credulitat de les masses populars.

Cal afegir-hi que la maniobra de Hitler té un doble tall: enganya els seus adversaris, però també els seus partidaris. No obstant, per a la lluita, sobretot per a una lluita ofensiva, és necessari tenir un esperit combatiu. Hom únicament pot alimentar aquest esperit persuadint les seues tropes del

caràcter inevitable d'una lluita oberta. Aquest raonament significa igualment que Hitler no pot perllongar durant massa temps el seu tendre idil·li amb la Constitució de Weimar sense desmoralitzar les seues pròpies files. Ha de traure a temps el punyal de la seua baina.

No és suficient de comprendre simplement l'“essència” del feixisme, cal saber apreciar-lo com a fenomen polític real, com un enemic conscient i pèrfid. El nostre mestre d'escola és massa “sociòleg” per a ésser revolucionari. En efecte, no està clar que els profunds pensaments de Thalheimer entren com a factors positius en els càlculs de Hitler, perquè és rendir un servei a l'enemic posar al mateix sac la difusió d'il·lusions constitucionals per *Vorwärts* i el descobriment del vel que l'enemic construïa sobre aquestes il·lusions.

La importància d'una organització prové o bé de les masses a què agrupa, o bé del contingut de les idees que és capaç de fer penetrar en el moviment obrer. En els brandlerians no es troba res d'açò. No obstant, amb què magnífic menyspreu parlen Brandler i Thalheimer del pantà centrista del SAP! De fet, si es comparen aquestes dues organitzacions, el SAP i el KPDO, tots els avantatges estan de banda de la primera. El SAP no és un pantà, sinó un corrent viu. Evoluciona des de la dreta vers l'esquerra, és a dir, cap al comunisme. Aquest corrent no està encara depurat, s'hi troben molts detritus i molt de tarquim, però no és un pantà. L'epítet de pantà s'aplica força millor a l'organització de Brandler i Thalheimer, que es caracteritza per un total estancament ideològic.

En l'interior del grup del KPDO, existia des de fa molt de temps una oposició, descontenta fonamentalment perquè els dirigents s'esforçaven a adaptar la seua política no tant a les condicions objectives sinó als estats d'ànim de l'estat major stalinista de Moscou.

L'oposició de Walcher i Frólich ha tolerat durant molt de temps la política de Brandler i Thalheimer que, sobretot pel que fa a l'URSS, no sols tenia un caràcter erroni, sinó també conscientment hipòcrita i políticament deshonest; està clar que ningú inscriurà açò en l'actiu del grup dissident. Però el fet és que el grup Walcher-Frólich ha reconegut finalment la inutilitat d'una organització els caps de la qual pretenen sobretot guanyar el favor dels seus superiors. La minoria considera indispensable l'adopció d'una política independent i activa, dirigida no contra el sinistre Remmele, sinó contra l'orientació i el règim de la burocràcia stalinista a l'URSS i en la Internacional Comunista. Si interpretem correctament la posició de Walcher i Frólich a partir de materials encara extremadament insuficients, l'últim constitueix, de totes maneres, un progrés sobre aquest punt. Després d'haver trencat amb un grup visiblement moribund, la minoria té ara davant d'ella la tasca de definir una *nova* orientació, nacional i, sobretot, internacional.

La minoria dissident, fins on podem jutjar, considera com la seua tasca principal en el pròxim període recolzar-se en l'esquerra del SAP, guanyar aquest nou partit al comunisme i servir-se'n per a acabar amb el conservadorisme burocràtic del Partit Comunista alemany. És impossible pronunciar-se sobre aqueixos plans formulats d'una manera tan vaga i general: les bases de principi sobre què recolza la minoria i els mètodes que pensa aplicar en la lluita per aquests principis romanen foscos. És necessària una plataforma! No estem pensant en un document que s'accontente de reproduir els llocs comuns del catecisme comunista, sinó en un text que aporte respostes clares i concretes als problemes militants de la revolució proletària, problemes que, en aquests nou últims anys, han esgarrat les files comunistes i que conserven avui tota la seua actualitat. Altrament hom aniria vers la dissolució dins del SAP i l'endarreriment de la seua marxa cap al comunisme.

L'Oposició d'Esquerra seguirà amb atenció i sense cap *a priori* l'evolució de la minoria. En el curs de la història, l'escissió d'una organització moribunda ha donat més d'una vegada un impuls al desenvolupament progressista de la seua part viable. Ens sentiríem força satisfets de veure que aquesta llei es confirma una vegada més en allò que fa a la sort de la minoria. Però només l'esdevenidor ens ho dirà.

13.- L'estratègia de les vagues

En la qüestió sindical, la direcció comunista ha embrollat definitivament al partit. El curs general del "tercer període" anava encaminat a la creació de sindicats paral·lels. Hom partia de la hipòtesi que el moviment de masses desbordaria les velles organitzacions, i que els òrgans de la RGO (Oposició Sindical Revolucionària) es convertiren en els comitès d'iniciativa per a la lluita econòmica. Per a realitzar aquest plans tan sols mancava un petit detall: el moviment de masses. Durant les crescudes de primavera, l'aigua arrossega un gran nombre d'alardons. Intentem arrancar l'alardó, digué Lozovsky, potser així brollaran les aigües de primavera.

Els sindicats reformistes han resistit. El Partit Comunista ha aconseguit excloure's a si mateix de les fàbriques. A partir de tot això, s'ha començat a rectificar parcialment la política sindical. El Partit Comunista es negà a cridar els obrers no organitzats a entrar a formar part dels sindicats reformistes. Però es pronuncià igualment contra la sortida dels sindicats. Alhora que creava organitzacions paral·leles, ha tornat a donar vida a la consigna de la lluita per guanyar influència al si de les organitzacions reformistes. En el seu conjunt, aquesta dinàmica és un model d'autosabotatge.

Die Rote Fahne es lamenta que molts comunistes consideren inútil participar als sindicats reformistes. “Per a què reviure aquests mercats ambulants?” declaren. I, en efecte, amb quin objectiu? Si es tracta de lluitar seriosament per a apoderar-se dels vells sindicats, llavors cal cridar als no organitzats a entrar: són les capes noves les que poden crear una base per a un ala esquerra. Però, en aquest cas, no cal crear sindicats paral·lels, és a dir, una agència competitiva per a reclutar els treballadors.

En la seua política respecte als sindicats, la direcció aconseguix les mateixes cimes de confusió que en la resta de problemes. *Die Rote Fahne* del 28 de gener criticava els militants comunistes del sindicat de metal·lúrgics de Düsseldorf per haver avançat la consigna de “lluita sense quarter contra la participació dels dirigents sindicals” en el suport al govern Brüning. Aquestes reivindicacions “oportunistes” són inacceptables, perquè pressuposen (!) que els reformistes són capaços de deixar de recolzar Brüning i les seues lleis d’excepció. Certament, açò té tot l’aspecte d’una broma de mal gust! *Die Rote Fahne* creu que és prou d’omplir d’injúries als dirigents, però que és inacceptable sotmetre’ls a la prova política de les masses.

Malgrat això, els sindicats reformistes ofereixen en l’actualitat un camp d’acció extraordinàriament favorable. El Partit Socialdemòcrata té encara la possibilitat d’enganyar els obrers amb la seua gatzara política; al contrari, l’atzucac del capitalisme s’alça davant dels sindicats com el mur d’una presó. Els 200.000 o 300.000 obrers organitzats als sindicats rojos independents poden convertir-se en un preciós ferment en l’interior dels sindicats reformistes.

A finals de gener s’ha realitzat una conferència dels comitès d’empresa comunistes de tot el país a Berlín. *Die Rote Fahne* ha subministrat l’informe següent: “Els comitès d’empresa forgen el front obrer roig” (2 de febrer). Seria buscar dades sobre la composició de la conferència, sobre el nombre d’obers i empreses representades. A diferència dels bolxevics, que anotaven curosament i pública tota modificació en la correlació de forces al si de la classe obrera, els stalinistes alemanys, imitant en açò als de Rússia, juguen a l’amagatall. No volen reconèixer que els comitès d’empresa comunistes tan sols representen el 4% del total, enfront del 84% dels socialdemòcrates! El balanç de la política del “tercer període” està contingut en aquest informe. ¿És que el fet de batejar com “front roig” l’aïllament dels comunistes a les empreses farà avançar les coses?

La crisi prolongada del capitalisme traça en l’interior del proletariat la línia de divisió més dolorosa i més perillosa: entre els que tenen treball i els aturats. El fet que els reformistes tinguen preponderància a les empreses i els comunistes entre els aturats paralitza a ambdues parts del proletariat. Els que tenen treball poden esperar durant més temps. Els aturats són més

impacients. Avui en dia, la seua impaciència té un caràcter revolucionari. Però si el Partit Comunista no aconsegueix trobar les formes i les consignes de lluita que, unint els aturats i els que treballen, òbriguen la perspectiva d'una sortida revolucionària, la impaciència dels aturats es girarà ineluctablement contra el Partit Comunista.

En 1917, tot i la política correcta del partit bolxevic i del desenvolupament de la revolució, les capes més desfavorides i impacients del proletariat començaren des de setembre-octubre, fins i tot en Petrograd, a apartar la seua mirada del bolxevisme i girar-se vers els sindicalistes i els anarquistes. Si la revolució d'octubre no hagués aixafat a temps, la desagregació del proletariat hauria pres un caràcter agut i hauria portat a la descomposició de la revolució. En Alemanya no calen els anarquistes: els nacionalsocialistes poden ocupar el seu lloc, combinant la demagògia anarquista amb els seus objectius obertament reaccionaris.

Els obrers no estan en absolut immunitzats d'una vegada per sempre contra la influència dels feixistes. El proletariat i la petita burgesia es presenten com a gots comunicants, sobretot sota les actuals condicions, quan l'exèrcit de reserva del proletariat no pot deixar de subministrar petits comerciants, venedors ambulants, etc., i la petita burgesia desarrelada, proletaris i lumpenproletaris.

Els empleats, el personal tècnic i administratiu, determinades capes de funcionaris, han constituït en el passat un dels suports importants de la socialdemocràcia. En l'actualitat, aquests elements s'han passat o s'estan passant als nacionalsocialistes. Darrere d'ells poden arrossegar, si no han començat a fer-ho ja, l'aristocràcia obrera. Seguint aquesta línia, el nacionalsocialisme penetra *per dalt* en el proletariat.

De totes maneres, la seua eventual penetració *per baix*, és a dir, pels aturats, és molt més perillosa. Cap classe pot viure durant molt de temps sense perspectiva ni esperança. Els aturats no són una classe, però constitueixen ja una capa social molt compacta i molt estable, que en va cerca sostraurer's a unes condicions de vida insuportables. Si és cert, en general, que només la revolució proletària pot salvar Alemanya de la descomposició i la desagregació, açò és cert en primer lloc per als milions d'aturats.

Donada la debilitat del Partit Comunista en les empreses i els sindicats, el seu creixement numèric no resol res. En una nació commoguda per la crisi, minada per les seues contradiccions, un partit d'extrema esquerra pot trobar desenes de milers de nous partidaris, especialment si tot l'aparell del partit, ficat en una carrera competitiva, està exclusivament girats vers el reclutament individual. Allò de decisiu són les relacions entre el partit i la classe. Un obrer comunista elegit per a un comitè de fàbrica o la direcció

del seu sindicat, té més importància que milers de nous membres, reclutats ací i allà, que entren avui en el partit per a deixar-lo demà.

Però aquest flux individual de nous membres no durarà eternament. Si el Partit Comunista continua postergant la lluita fins al moment en què haja desplaçat definitivament els reformistes, aviat haurà de comprendre que, a partir d'un determinat moment, la socialdemocràcia deixa de perdre influència a favor dels comunistes, i que, per contra, els feixistes comencen a desmoralitzar els aturats, base principal del Partit Comunista. Un partit polític no pot abstenir-se impunement de mobilitzar les seues forces per les tasques que es desprenen de la situació. El Partit Comunista s'esforça en desencadenar vagues sectorials per a obrir el camí a una lluita de masses. Els èxits en aquest terreny són magres. Com sempre, els stalinistes es lliuren a l'autocrítica: "No sabem encara organitzar", "no sabem encara arrossegar", a més a més, "no sabem" significa sempre "no sabeu". La teoria de trista memòria de les jornades de març de 1921 fa la seua reaparició: "electritzar" el proletariat per mitjà d'accions ofensives minoritàries. Però els obrers no tenen cap necessitat d'ésser "electritzats". Volen que hom els done perspectives clares i que se'ls ajude a crear les premisses d'un moviment de masses.

En l'estratègia de les vagues, està clar que el Partit Comunista es recolza en cites aïllades de Lenin, amb la interpretació que els donen Lozovsky i Manuilski. És cert, que hi hagué períodes en què els menxevics lluitaven contra la "vagamania", mentre que els bolxevics prenien la direcció de cada nova vaga, arrossegant en el moviment a masses cada vegada més importants. Açò corresponia a un període de despertar de noves capes de la classe. Aquesta fou la tàctica dels bolxevics en 1905, en el període d'expansió industrial que precedí la guerra, als primers mesos de la revolució de febrer.

Però en el període immediatament anterior a octubre, a partir del conflicte de juliol de 1917, la tàctica dels bolxevics fou distinta: no impulsaven les vagues, les frenaven, perquè cada gran vaga tenia tendència a transformar-se en un enfrontament decisiu quan les premisses polítiques no estaven encara madures.

El que no els impedí, en el curs d'aqueixos mesos, prendre la direcció de totes les vagues que esclataren tanmateix les seues advertències, essencialment en els sectors més endarrerits de la indústria (tèxtil, cuir, etcètera).

Si, sota determinades condicions, els bolxevics desencadenaren resoludament vagues en interès de la revolució, sota altres condicions, sempre en interès de la revolució, dissuadiren els obrers d'entrar en vaga. En aquest camp, com en els altres, no hi ha cap recepta preparada. La

tàctica de les vagues per a cada període s'integra sempre en una estratègia global, i el lligam entre la part i el tot està clar per als treballadors d'avantguarda.

Què ocorre actualment en Alemanya? Els obrers que tenen treball no oposen resistència a la baixada dels salaris, perquè tenen por dels aturats. No hi ha res de xocant en això: quan hi ha diversos milions d'aturats, la vaga tradicional, organitzada pels sindicats, és una lluita sense esperança. Està doblement condemnada quan hi ha un antagonisme polític entre els aturats i els que tenen treball. El que no exclou les vagues sectorials, en particular en els sectors més endarrerits de la indústria. Al contrari, són els obrers dels sectors més importants els que, en una situació així, se senten més inclinats a escoltar la veu dels dirigents reformistes. Els intents del Partit Comunista per desencadenar una vaga, sense que la situació general al si del proletariat s'haja modificat, es veuen reduïts a petites operacions dels seus partidaris que, fins i tot en cas d'èxit, no són secundades.

D'acord amb els relats dels obrers comunistes (cf. encara que només siga *Der Rote Aufbau*), molts obrers de les empreses declaren que les vagues sectorials no tenen cap sentit en l'actualitat, que només la vaga general pot arrencar als obrers de la misèria. "Vaga general" significa ací "perspectiva de lluita". Els obrers se senten menys entusiasmats per les vagues sectorials com que es veuen directament confrontats al poder de l'estat: el capital monopolista parla als obrers en el llenguatge de les lleis d'excepció de Brüning¹⁴.

En els albors del moviment obrer, els agitadors s'abstenien sovint de desenvolupar perspectives revolucionàries i socialistes per a no espantar els obrers a qui tractaven d'arrossegar a una vaga. Avui la situació es presenta de forma totalment oposada. Les capes dirigents dels obrers alemanys únicament decidiran participar en una lluita econòmica si les perspectives generals de la lluita a entaular els resulten clares. En la direcció comunista no troben aquestes perspectives.

A propòsit de la tàctica de les jornades de març de 1921 en Alemanya ("electritzar" la minoria del proletariat en compte de guanyar-se la majoria), l'autor d'aquestes línies declarava en el III Congrés: "Quan la

¹⁴ Determinats ultraesquerrans (el grup italià dels bordiguistes, com és ara) creuen que el front únic únicament és acceptable per a les lluites econòmiques. Avui en dia, més que al passat, és impossible separar les lluites econòmiques de les lluites polítiques. El exemple d'Alemanya, on els acords salarials ha estat suprimit i on els salaris són reduïts mitjan decrets governamentals, hauria de fer comprendre aquesta veritat fins i tot a un nen de bolquers. Senyalem, de passada, que, en l'actual moment, els stalinistes reviuem molts vells prejudicis dels bordiguistes. No pot hom astorar-se que el grup Prometeu, que no aprèn res i que no ha progressat ni un centímetre, es trobe avui, al moment dels zigzags ultraesquerrans de la Internacional Comunista, molt més a prop dels stalinistes que de no de nosaltres. [Trotski]

majoria indiscutible de la classe obrera no es troba a si mateixa en el moviment, no simpatitza amb ell o inclús dubta del seu èxit, mentre que la minoria, per contra, continua avant i s'esforça en empentar els obrers a la vaga, en aquest cas aqueixa minoria impacient pot, en la persona del partit, entrar en conflicte amb la classe obrera i estavellar-se de cap.”

Cal renunciar a la vaga com a forma de lluita? No, no cal renunciar-hi, sinó crear les premisses polítiques i organitzatives indispensables. El restabliment de la unitat *sindical* és una d'elles. La burocràcia reformista, naturalment, no la desitja. Fins a la data, l'escissió li ha assegurat la millor posició possible. Però l'amenaça directa del feixisme modifica la situació en els sindicats, amb gran desavantatge per a la burocràcia. L'aspiració a la unitat creix. La camarilla de Leipart sempre pot intentar, en l'actual situació, refusar el restabliment de la unitat: açò duplicarà o triplicarà, la influència dels comunistes a l'interior dels sindicats. Si la unitat s'arriba a realitzar, molt millor: s'obrirà davant dels comunistes un ampli camp d'activitat. Allò que cal no són mesures tèbies, sinó un gir radical!

Sense una àmplia campanya contra la carestia de la vida, per la reducció de la setmana laboral, contra la disminució dels salaris, sense la participació dels aturats en aquesta lluita, sense l'aplicació de la política de front únic, les petites vagues improvisades mai faran al moviment desembocar en una lluita de conjunt.

Els socialdemòcrates d'esquerra parlen de la necessitat, “en el cas de l'arribada al poder dels feixistes”, de recórrer a la vaga general. És molt possible que el mateix Leipart arribi a brandar aqueixa amenaça quan estiga tancat entre quatre murs. *Die Rote Fahne* parla al respecte de luxemburguisme. Açò és calumniar la gran revolucionària. Si Rosa Luxemburg ha sobreestimat la importància *específica* de la vaga general en el problema del poder, ha comprés molt bé que no cal cridar arbitràriament a la vaga general, que aquesta és preparada per tot l'itinerari anterior del moviment obrer, per la política del partit i dels sindicats. En la boca dels socialdemòcrates d'esquerra, la vaga general és sobretot un mite consolador que els permet evadir-se de la trista realitat.

Durant molts anys els socialdemòcrates francesos han promès recórrer a la vaga general en cas de guerra. En el Congrés de Basilea de 1912 prometeren fins i tot recórrer a l'aixecament revolucionari. Però l'amenaça de vaga i d'aixecament tan sols era en aquests dos casos un llamp d'opereta. No es tracta en absolut de l'oposició entre vaga i sublevació, sinó de l'actitud abstracta, formal, purament verbal tant envers la vaga com envers la sublevació. El socialdemòcrata bebelià d'abans de la guerra era un reformista armat amb el concepte abstracte de revolució; el reformista de postguerra, brandant l'amenaça de la vaga general, és ja una vertadera caricatura.

L'actitud de la direcció comunista envers la vaga general, evidentment, és força més seriosa. Però li manca claredat, inclusivament en aquesta qüestió. No obstant, la claredat és necessària. La vaga general és un mitjà de lluita molt important, però no és un remei universal. Hi ha situacions en què la vaga general comporta el risc d'afeblir més els obrers que el seu enemic directe. La vaga ha d'ésser un element important del càlcul estratègic, però no una panacea en què s'ofegue tota estratègia.

Parlant en general, la vaga general és l'instrument de lluita del més dèbil contra el més fort, o, més exactament, de qui al començament de la lluita se sent més dèbil contra qui es considera a si mateix com el més fort: quan, personalment, jo no puc utilitzar un instrument important, intente evitar almenys que se servisca d'ell el meu enemic: si jo no puc disparar amb un canó, li arrancaré almenys el percussor. Aqueixa és la "idea" de la vaga general.

La vaga general ha aparegut sempre com un instrument de lluita contra un estat establert que disposa dels ferrocarrils, del telègraf, de les forces militars i policials, etc. En paralitzar l'aparell de l'estat, la vaga general, o "espantava" al poder o creava les premisses per a una solució revolucionària del problema del poder.

La vaga general s'ha mostrat com un instrument de lluita particularment eficaç quan les masses només estan unides per l'entusiasme revolucionari, no permetent-les l'absència d'organització i d'un estat major de combat apreciar l'avanç de les relacions entre les forces ni elaborar els plans d'operacions. Podem pensar que la revolució antifeixista a Itàlia, l'inici de la qual serà marcat per un determinat nombre de conflictes localitzats, passarà inevitablement per l'estadi de la vaga general. Aquesta és l'única via per la qual la classe obrera italiana, avui atomitzada, cobrarà novament consciència que constitueix una sola classe i podrà mesurar les forces de l'enemic que ha de derrocar.

La vaga general només seria una forma adequada de lluita contra el feixisme en Alemanya si aquest últim estigués ja en el poder i controlés fermament l'aparell de l'estat. Però la consigna de la vaga general és únicament una fórmula buida si es tracta d'aixafar el feixisme en la seua temptativa d'apoderar-se del poder.

En el moment de la marxa de Kornilov sobre Petrograd, ni als bolxevics ni als soviets en el seu conjunt se'ls ocorregué desencadenar una vaga general. En els ferrocarrils, els obrers lluitaven per transportar les tropes revolucionàries i retenir els destacaments de Kornilov. Les fàbriques només s'aturaren en la mesura que els obrers havien de partir al front. Les empreses que treballaven per al front revolucionari redoblaren la seua activitat.

La vaga general no es plantejà durant la revolució d'octubre. En vigílies de la revolució, la immensa majoria de les fàbriques i els regiments s'havien adherit ja a la direcció del soviets bolxevic. Sota aqueixes condicions, cridar a les fàbriques a la vaga general significava debilitar-se a si mateix, i no debilitar l'adversari. En els ferrocarrils, els obrers s'esforçaven per ajudar la insurrecció; els funcionaris, tot i simulant un aire de neutralitat, ajudaven la contrarevolució. La vaga general de ferrocarrils no hauria tingut cap sentit; el problema es resolgué amb la preponderància dels obrers sobre els funcionaris. En Alemanya, si la lluita esclata a partir de conflictes localitzats deguts a una provocació dels feixistes, és poc probable que una crida a la vaga general responga a les exigències de la situació. La vaga general significaria sobretot aïllar una ciutat d'una altra, un barri d'un altre i fins i tot una fàbrica d'una altra. Seria més difícil trobar i reunir els aturats. Sota aqueixes condicions, els feixistes, als que no els falta un estat major, poden guanyar certa superioritat gràcies a una direcció centralitzada. És cert que les seues tropes estan fins a tal punt atomitzades que, inclusivament en aqueix cas, la temptativa dels feixistes pot ésser rebutjada. Però aqueix és ja un altre aspecte del problema.

El problema de les comunicacions ferroviàries ha d'ésser abordat no des del punt de vista del "prestigi" de la vaga general que suposa el que tots vagen a la vaga, sinó des del punt de vista de la seua utilitat en el combat: ¿a qui i contra qui serviran les vies de comunicacions durant l'enfrontament?

En conseqüència, cal preparar-se no per a la vaga general, sinó per a resistir els feixistes. Açò implica crear per tot arreu bases de resistència, destacaments de xoc, reserves, estats majors locals i centres de direcció, un lligam efectiu, plans molt senzills de mobilització.

El que han fet les organitzacions locals en un racó d'una província, en Bruchsal i Klingenthal, on els comunistes junt amb el SAP i els sindicats han creat una organització de defensa, malgrat el del boicot de les altes esferes reformistes, és un exemple per a tot el país, tanmateix les seues modestes dimensions. Oh caps poderosos, oh estrategs set vegades savis, sentim desitjos de cridar-vos: apreneu la lliçó dels obrers de Bruchsal i de Klingenthal, imiteu-los, esteneu la seua experiència, apreneu la lliçó dels obrers de Bruchsal i de Klingenthal!

La classe obrera alemanya disposa de poderoses organitzacions polítiques, econòmiques i esportives. Açò és el que constitueix la diferència entre el "règim de Brüning" i el "règim de Hitler". Brüning no té cap mèrit: la debilitat burocràtica no és un mèrit. Però cal mirar les coses cara a cara. El fet principal, capital, fonamental, és que la classe obrera d'Alemanya està encara en plena possessió de les seues organitzacions. L'única raó de la seua feblesa és una utilització incorrecta de la seua força. N'hi ha prou amb

estendre a tot el país l'experiència de Bruchsal i Klingenthal i Alemanya presentarà, un panorama totalment distint. Sota aqueixes circumstàncies, la classe obrera podrà recórrer contra els feixistes a formes de lluita molt més eficaces i directes que la vaga general (una necessitat així podria néixer d'un cert tipus de relacions entre els feixistes i l'estat), el sistema de comitès de defensa constituïts sobre la base del front únic garantiria per avançat l'èxit de la vaga de masses.

La lluita no es detindria en aqueixa etapa. En efecte, ¿què hi ha en el fons de l'organització de Bruchsal i Klingenthal? Cal saber discernir què hi ha d'important en els esdeveniments menors: aquest comitè local de defensa és de fet el comitè local dels diputats obrers; no s'anomena així i no en té consciència, perquè es tracta d'un petit racó d'una província. Ací també, la quantitat determina la qualitat. Traslladeu aquesta experiència a Berlín i tindreu el soviets de diputats obrers de Berlín!

14.- El control obrer i la col·laboració amb l'URSS

Quan parlem de les consignes del període revolucionari, no s'ha d'entendre en un sentit massa estret. Només es poden crear els soviets en el període revolucionari. Però, quan comença aquest? No és possible esbrinar-ho mirant el calendari. No és possible sentir-ho més que en l'acció. Els soviets *han d'ésser creats en el moment en què puguen ésser creats*¹⁵.

La consigna del control obrer de la producció es remet, en brut, al mateix període que la creació dels soviets. Però tampoc en aquest cas s'ha de raonar de forma mecànica. Unes condicions particulars poden portar a les masses a controlar la producció molt abans que estiguen preparades per a crear els soviets.

Brandler i la seua ombra d'esquerra, Urbahns, avançaven la consigna del control de la producció independentment de la situació política. El que tingué com a únic resultat el descrèdit d'aquesta consigna. En l'actualitat, seria incorrecte rebutjar aquesta consigna, en una situació de crisi política creixent, únicament perquè no hi ha encara una ofensiva de masses. Per a l'ofensiva mateixa es necessiten consignes que precisen les perspectives del moviment. La penetració de les consignes en les masses ha d'ésser precedida, inevitablement, per un període de propaganda.

La campanya pel control obrer pot començar, segons les circumstàncies, no davall l'angle de la producció sinó sota el del consum. La baixada del preu de les mercaderies, promeses pel govern Brüning en el moment en què

¹⁵ Recordem que a Xina els stalinistes s'oposaren a la creació de soviets en el moment dels ascens revolucionari. Quan, durant l'onada de reflux, decidiren organitzar l'insurrecció de Cantó, cridaren les masses a la creació del soviets el mateix dia de la insurrecció! [Trotski]

disminuïa els salaris, no s'ha realitzat. Aquest problema no pot deixar d'afectar les capes més endarrerides del proletariat, que es troben encara molt allunyades de la idea de la presa del poder. El control obrer sobre els costos de producció i sobre els beneficis comercials és l'única forma real de lluitar per la reducció dels preus. Donat el descontent general, la creació de comissions obreres que, amb la participació de les ames de casa, examinen per quina raó augmenta el preu de la margarina, pot marcar el començament efectiu del control obrer sobre la producció. Evidentment, en aquest cas tan sols es tracta d'una de les possibles vies d'aproximació, presa a títol d'exemple. Encara no es planteja la gestió de la producció: l'obrer no hi arribarà immediatament, aquesta idea li resulta encara totalment estranya. Però li resulta més fàcil passar del control sobre el consum al control sobre la producció, i després a la gestió directa, paral·lelament al curs general de la revolució.

Amb la crisi actual, el control sobre la producció en l'Alemanya contemporània implica un control no sols sobre les empreses en actiu, sinó també sobre les empreses que funcionen a baix rendiment i sobre les que estan tancades. Per a això, cal associar al control als obrers que treballaven en aquestes empreses abans del seu pas a l'atur. Cal procedir de la manera següent: tornar a posar en marxa les empreses tancades sota la direcció d'un comitè de fàbrica, basant-se en un plans econòmics. El que planteja de forma immediata el problema de la gestió estatal de la indústria, és a dir, de l'expropiació dels capitalistes per l'estat obrer. Per consegüent, el control obrer no pot ésser una situació prolongada, "normal", com els convenis col·lectius o la seguretat social. El control obrer és una mesura transitòria, sota condicions d'extrema tensió de la lluita de classes, i que només pot ésser considerada com un pont vers la nacionalització revolucionària de la indústria.

Els brandlerians acusen l'Oposició d'Esquerra d'haver-los arrabassat la consigna del control obrer sobre la producció després d'haver-se rigut d'ella durant diversos anys. L'acusació és realment sorprenent! Fou el partit bolxevic, en 1917, el primer que defensà a gran escala la consigna del control sobre la producció. En Petrograd, el soviets dirigí la campanya sobre aquest punt, com sobre els altres. Com a testimoni i actor d'aquests esdeveniments, puc testificar que no experimentem en absolut la necessitat de sol·licitar les directrius de Brandler i Thalheimer, ni la de recórrer als seus consells teòrics. L'acusació de "plagi" està formulada amb cert grau d'imprudència.

Però no rau ací l'infortuni. La segona part de l'acusació és molt més greu: fins al moment, els "trotskistes" protestaven contra la campanya entorn de la consigna del control sobre la producció, ara defensen aquesta consigna. Els brandlerians veuen ací la prova de la nostra inconsistència! En realitat,

no fan més que revelar la seua absoluta incomprensió de la dialèctica revolucionària continguda en la consigna del control obrer reduint-la a una recepta tècnica per a la “mobilització de les masses”. Quan argumenten amb el fet que ells repeteixen des de fa molts anys aquesta consigna, que només és vàlida per al període revolucionari, es condemnen a si mateixos. El martell que, durant molts anys, ha colpejat la corfa del tronc d’un roure, considera també, en el fons de la seua ànima, que el llenyater que ha abatut l’arbre a destrallades li ha plagiat de forma criminal.

Per a nosaltres, la consigna del control està lligada al període de dualitat de poder en la indústria, que correspon al pas del règim burgès al règim proletari. No, contesta Thalheimer, dualitat de poder significa “igualtat (!) amb els patrons”; els obrers lluiten per la direcció completa i total de les empreses. Els brandlerians no permetran que siga “castrada” (així està formulat!) aquesta consigna revolucionària. Per a ells, “el control sobre la producció significa la gestió de la producció pels obrers” (17 de gener de 1932). Però, per a què anomenar *a la gestió, control?* En un llenguatge comprensible per a tots s’entén per control la vigilància i la comprovació del treball d’un organisme per un altre organisme. El control pot ésser molt actiu, autoritari i general. Però continua essent un control. La idea mateixa d’aquesta consigna neix del règim de transició en les empreses, quan el patró i la seua administració no poden ja donar un pas sense l’autorització dels obrers; però, fora de l’empresa, els obrers no han creat encara les premisses polítiques per a les nacionalitzacions, ni han adquirit encara les tècniques de la gestió, ni han creat els òrgans necessaris. No oblidem que no es tracta només de la direcció dels tallers, sinó de la venda de la producció, de les operacions de crèdit, de l’abastiment de la fàbrica de matèries primeres, materials i nou equip.

És la força de la pressió global del proletariat sobre la societat burgesa que determina la correlació de forces en l’empresa. El control només es concep en el cas d’una superioritat indiscutible de les forces polítiques del proletariat sobre les del capital. És incorrecte pensar que en el transcurs de la revolució tots els problemes es resolen per mitjà de la violència: un pot apoderar-se de les empreses amb l’ajuda de la Guàrdia Roja, però per a dirigir-la són necessàries unes noves premisses jurídiques i administratives; també es necessiten coneixements, costums i organismes apropiats. Tot açò fa necessari un període d’aprenentatge. Durant aquest període, al proletariat li interessa deixar la gestió a mans d’un administrador experimentat, forçant-lo a obrir tots els seus llibres de comptabilitat i instaurant un control vigilant sobre totes les seues relacions i actes.

El control obrer comença dins d’una empresa. El comitè de fàbrica és l’òrgan del control. Els òrgans del control en les fàbriques han d’entrar en contacte els uns amb els altres, seguint les relacions econòmiques existents

entre les empreses. En aquest estadi, no hi ha encara un pla econòmic global. La pràctica del control obrer no fa més que preparar els elements d'aquest pla.

Al revés, la gestió obrera de la indústria a una escala molt més important comença per dalt, inclús en els seus mateixos inicis, perquè és inseparable del poder i d'un pla econòmic general. Els òrgans de gestió no són ja els comitès de fàbrica, sinó els soviets centralitzats. El paper dels comitès de fàbrica continua essent important, però en el terreny de la gestió de la indústria es tracta d'un paper auxiliar, i no d'un paper dirigent.

A Rússia, l'etapa del control obrer no durà, ja que la intel·lectualitat tècnica, convençuda igual que la burgesia que l'experiència dels bolxevics no duraria més d'algunes setmanes, intentà totes les formes de sabotatge i es negà a tot tipus d'acord. La guerra civil, que transformà els obrers en soldats, donà un colp mortal a l'economia. Per consegüent, l'experiència russa aporta relativament poques coses sobre el control obrer com a règim particular de la indústria. Però, des d'un altre punt de vista, té molt més valor: demostra que, en un país endarrerit, un proletariat jove i inexpert, rodejat per l'enemic, ha assolit resoldre el problema de la gestió de la indústria, malgrat el sabotatge no sols dels propietaris, sinó també del personal tècnic i administratiu. De què no serà capaç la classe obrera alemanya!

El proletariat, com ja hem dit, està interessat que el pas de la producció capitalista privada a la producció capitalista d'estat i després a la socialista es porte a terme amb el menor nombre possible de sacsades econòmiques, evitant tot balafiament inútil del patrimoni nacional. Aquesta és la raó per la qual el proletariat ha de mostrar-se disposat a crear un règim de transició en les fàbriques, els tallers i la banca, quan s'està apropant al poder i fins i tot quan se n'ha apoderat ja després d'una lluita audaç i decidida.

Seran diferents les relacions dins de la indústria, en el moment de la revolució alemanya, de les que es donaren a Rússia? No és fàcil respondre a aquesta pregunta, sobretot per a un observador exterior. El curs real de la lluita de classes pot no deixar lloc al control obrer com a etapa particular. Si la lluita es desenvolupa en una situació molt tensa, marcada per una pressió creixent dels obrers, d'una banda, i per la multiplicació dels actes de sabotatge dels patrons i l'administració, per un altra, seran impossibles els acords, fins i tot els de curta durada. La classe obrera haurà de prendre aleshores en les seues mans simultàniament el poder i la gestió plena i sencera de les empreses. La paràlisi total de la indústria i la presència d'un considerable exèrcit d'aturats fan prou probable aquesta "drecera".

Al contrari, l'existència de poderoses organitzacions al si de la classe obrera, l'educació dels obrers en un esperit no d'improvisacions sinó

d'acció sistemàtica, la lentitud amb què les masses es radicalitzen i s'uneixen al moviment revolucionari, són factors que fan que la balança s'incline a favor de la primera hipòtesi. Seria erroni, doncs, rebutjar *a priori* la consigna del control obrer sobre la producció.

En tot cas, la consigna de control obrer té per a Alemanya, més que per a Rússia, un sentit diferent del de la gestió obrera. Com moltes altres consignes transitòries, serva una gran importància amb independència de saber en quina mesura serà realitzada i si ho serà o no de forma general.

Quan està en condicions de crear les formes transitòries de control obrer, l'avantguarda del proletariat uneix a la seua causa les capes més conservadores d'aquest i neutralitza determinats grups de la petita burgesia, sobretot als empleats tècnics, administratius i bancaris. Si els capitalistes i tota la capa superior de l'administració palesen una hostilitat irreductible i recorren al sabotatge de l'economia, la responsabilitat de les mesures severes que es produïsquen per això recaurà, als ulls del poble, no sobre els obrers, sinó sobre les classes enemigues. Aqueixa és la significació política complementària de la consigna del control obrer, a més de la seua significació econòmica i administrativa indicada més amunt. En tot cas, aconseguen el sùmmum del cinisme polític els que han avançat la consigna de control obrer en un període no revolucionari, conferint-li així un caràcter purament reformista, i ens acusen ara de vacil·lacions centristes perquè ens neguem a identificar control obrer i gestió obrera.

Quan els obrers es troben davant dels problemes del control i la gestió obreres, no voldran ni podran emborratxar-se amb paraules. En les fàbriques estan acostumats a manejar un material molt menys mal·leable que les frases, i comprendran el nostre pensament molt millor que els buròcrates: el vertader esperit revolucionari no consisteix en emprar la violència en tot moment i lloc, i menys encara en emborratxar-se amb paraules sobre la violència. Allà on la violència és necessària, cal utilitzar-la amb audàcia, de forma decidida i fins al final. Però cal conèixer els límits de la violència, cal saber en quin moment cal combinar la violència amb maniobres tàctiques, els colps amb els compromisos. En els aniversaris de Lenin, la burocràcia stalinista repeteix frases apreses de memòria sobre el "realisme revolucionari" per a poder burlar-se d'ell amb major llibertat durant la resta de l'any.

Els teòrics substituïts del reformisme s'esforcen a veure l'alba del socialisme en els decrets d'excepció contra els obrers. Del "socialisme militar" dels Hohenzollern al socialisme policíac de Brüning!

Els ideòlegs d'esquerra de la burgesia somien amb una societat capitalista planificada. Però el capitalisme ha mostrat ja que, pel que fa a la

planificació, només és capaç d'exhaurir les forces productives en benefici de la guerra.

Fent a banda totes aquestes qüestions, només en queda una: ¿com resoldre el problema de la independència d'Alemanya respecte al mercat mundial, donat l'enorme muntant actual de les seues importacions i exportacions?

Proposem començar per l'esfera de les relacions germanicosoviètiques, és a dir, per l'elaboració d'un pla de cooperació entre les economies alemanya i soviètica, en relació amb el segon pla quinquennal i com a complement d'aquest. Podrien llançar-se desenes i centenars de fàbriques a ple rendiment. L'atur en Alemanya podria ésser totalment liquidat (és poc probable que això exigisca més de dos o tres anys) sobre la base d'un pla econòmic que englobés als dos països en tots els terrenys.

Els dirigents de la indústria capitalista alemanya, evidentment, no poden posar a punt un pla semblant, ja que implica la seua pròpia autoliquidació des del punt de vista social. Però el govern soviètic, amb l'ajuda de les organitzacions obreres, en primer lloc dels sindicats, i dels elements progressistes entre els tècnics alemanys, pot i ha d'elaborar un pla real, susceptible d'obrir grandioses perspectives. Com de mesquins semblaran tots aquests "problemes" de reparacions i pfeñigs suplementaris en relació amb les possibilitats que obrirà la conjunció dels recursos de matèries primeres, tècnics i d'organització de les economies alemanya i russa.

Els comunistes alemanys desenvolupen una àmplia propaganda al voltant dels èxits que coneix l'edificació de l'URSS. És un treball indispensable. Però, amb aquest propòsit, embelleixen la realitat de forma repulsiva, el que és totalment superflu. I, el que encara és pitjor, són incapaços de lligar els èxits i les dificultats de l'economia soviètica als interessos immediats del proletariat alemany, a l'atur, al descens dels salaris i a l'atzucac general en què es troba l'economia alemanya. No volen ni saben plantejar el problema de la cooperació germanicosoviètica sobre una base que siga rendible des del punt de vista econòmic i profundament revolucionària alhora.

En el començament mateix de la crisi (fa més de dos anys) hem plantejat ja aquest problema a la premsa. Els stalinistes proclamaren immediatament que crèiem en la coexistència pacífica del socialisme i el capitalisme, que volíem salvar el capitalisme. No havien previst ni comprés una sola cosa: un pla econòmic concret de cooperació podria esdevenir un poderós factor de la revolució socialista, a condició de fer-ne matèria de discussió en els sindicats, en els mítings, en les fàbriques, entre els obrers de les empreses encara en activitat, però també de les que estan tancades, a condició de lligar aquesta consigna a la del control obrer sobre la producció, i en un segon moment a la de la conquesta del poder. La posada en pràctica d'una

cooperació econòmica planificada, real, a nivell internacional, pressuposa l'existència del monopoli del comerç exterior en Alemanya, la nacionalització dels mitjans de producció, la dictadura del proletariat. Així hauria estat possible arrossegar milions d'obrers, els desorganitzats, els socialdemòcrates i els catòlics a la lluita pel poder.

Els Tarnow intenten espantar els obrers alemanys explicant-los que la desorganització de la indústria que en resultaria de la revolució comportaria una desorganització espantosa, la fam, etc. No cal oblidar que aquests mateixos individus han recolzat la guerra imperialista, que únicament podia aportar-li al proletariat patiments, desgràcies i humiliacions. ¿Fer recaure sobre el proletariat els patiments de la guerra agitant la bandera dels Hohenzollern? Sí. Fer sacrificis per la revolució davall la bandera del socialisme? No, mai!

Quan s'afirma en les discussions que "els nostres obrers alemanys" no acceptaran mai "semblants sacrificis", s'adula i calumnia alhora als obrers alemanys. Aquests, malauradament, són massa pacients. La revolució socialista no exigirà del proletariat alemany la centèsima part de les víctimes que ha devorat la guerra dels Hohenzollern, Leipart i Wels.

A quin caos es refereixen els Tarnow? La meitat del proletariat alemany ha estat tirat al carrer. Fins i tot en el cas que la crisi disminuís d'ací a un o dos anys, ressorgiria d'ací a cinc anys, amb formes encara més terribles, per no parlar del fet que les convulsions que acompanyen l'agonia del capitalisme sols poden portar a una nova guerra. A quin caos tenen por els Hilferding? Si la revolució socialista tingués com a punt de partida una indústria capitalista en plena expansió (el que, en general, no és possible) la substitució de l'antic sistema econòmic podria provocar, efectivament, durant els primers mesos o inclusivament els primers anys, una baixada momentània de l'economia. Però, de fet, el socialisme en l'Alemanya actual hauria de partir d'una economia en què les forces productives únicament treballen a mig rendiment. La regularització de l'economia disposaria, doncs, des del principi, d'un *50 % de reserves*, el que és més que suficient per a compensar les vacil·lacions dels primers passos, atenuar les sacades fortes del nou sistema i preservar-lo d'una caiguda momentània de les forces productives. Utilitzem amb totes les reserves el llenguatge de les xifres: en el cas d'una economia capitalista que funcione al 100%, la revolució socialista hauria de tornar a caure en un primer moment al 75%, i fins i tot al 50%; al contrari, en el cas d'una economia que sols funciona al 50% de les seues capacitats, la revolució podria pujar al 75% i fins i tot al 100%, per a conèixer aviat un desenvolupament sense precedents.

15.- És desesperada la situació?

Mobilitzar d'un sol colp la majoria de la classe obrera alemanya per a una ofensiva és una tasca difícil. Després de les derrotes de 1919, 1921 i 1923, després de les aventures del "tercer període", els obrers alemanys, que estan sòlidament subjectes per poderoses organitzacions conservadores, han vist com es desenvolupaven en ells centres d'inhibició. Però aquesta solidesa organitzativa dels obrers alemanys que, fins al present, ha impedit qualsevol penetració del feixisme en les seues files, obre amplíssimes possibilitats per als combats defensius. Cal tenir present en l'ànim el fet que la política de front únic és molt més eficaç en la defensa que en l'atac. Les capes conservadores o endarrerides del proletariat són arrossegades amb més facilitat a una lluita per defensar allò que adquireix que per conquistar noves posicions.

Els decrets d'excepció de Brüning i l'amenaça provinent de Hitler són, en aquest sentit, un senyal d'alarma "ideal" per a la política de front únic. No es tracta d'una defensa en el sentit més elemental i evident del terme. És possible, sota aquestes condicions, guanyar per al front únic la gran majoria de la classe obrera. A més, els objectius de la lluita no poden deixar d'atreure la simpatia de les capes inferiors de la petita burgesia, incloent-hi els botiguers dels barris i districtes obrers.

Tanmateix totes les dificultats i perills, la situació actual en Alemanya presenta enormes avantatges per al partit revolucionari; dicta de manera imperativa un pla estratègic clar: de la defensiva a l'ofensiva. Sense renunciar ni un sol instant al seu objectiu principal, que continua essent la presa del poder, el Partit Comunista ocupa, per les seues accions immediates, una posició defensiva. Ha arribat el moment de donar el seu significat real a la fórmula "classe contra classe"!

La resistència dels obrers a l'ofensiva del capital i de l'estat provocarà inevitablement una ofensiva redoblada del feixisme. Per tímids que hagen estat els primers passos de la defensa, la reacció de l'adversari tancarà ràpidament les files del front únic, ampliarà les seues tasques, farà necessària l'aplicació de mètodes més decidits, tirarà fora del front les capes reaccionàries de la burocràcia, reforçara la influència dels comunistes, fent saltar les barreres entre els obrers, i prepararà, d'aquesta manera, el pas de la defensiva a l'ofensiva.

Si el Partit Comunista guanya la direcció en els combats defensius (amb una política correcta, no pot haver-hi cap dubte) en cap cas haurà d'exigir a les direccions reformistes i centristes el seu acord per al pas a l'ofensiva. Són les masses que decideixen: a partir del moment en què se separen de la direcció reformista, un acord amb aquesta perd tot sentit. Perpetuar el front

únic demostraria una incomprensió total de la dialèctica de la lluita revolucionària i portaria a transformar-lo de trampolí en obstacle.

Les situacions polítiques més difícils són, en cert sentit, les més fàcils: no admeten més que una sola solució. Quan s'assenyala una tasca pel seu nom, ja ha estat resolta en principi: del front únic per a la defensa a la conquesta del poder sota la bandera del comunisme.

Quines són les possibilitats d'èxit? La situació és difícil. L'ultimatisme ultraesquerrà és un suport per al reformisme. El reformisme és un suport per a la dictadura burocràtica de la burgesia. La dictadura burocràtica de Brüning agreuja l'agonia econòmica del país i alimenta el feixisme.

La situació és força difícil i molt perillosa, però en absolut desesperada. No importa com de poderós siga l'aparell stalinista, que es beneficia d'una autonomia usurpada i dels recursos materials de la revolució d'octubre, no és omnipotent. La dialèctica de la lluita de classes és més forta. Només cal saber ajudar-la en el moment oportú.

Avui en dia, molta gent "d'esquerra" mostra un gran pessimisme quant a la sort d'Alemanya. En 1923, diuen, quan el feixisme era encara molt dèbil i el Partit Comunista tenia una gran influència als sindicats i comitès de fàbrica, el proletariat no assolí la victòria: ¿com podria assolir-ne una avui, quan el partit s'ha debilitat i el feixisme és incomparablement més fort?

Aquest argument, a primera vista convincent, és en realitat totalment fal·laç. En 1923, es detingué davant del combat: davant de l'espectre del feixisme, el partit es negà a lluitar. Quan no hi ha lluita no pot haver-hi victòria. Són precisament la força del feixisme i la seua pressió les que exclouen tota possibilitat de negar-se al combat. Cal lluitar. I si la classe obrera alemanya es llença al combat, pot vèncer. Ha de vèncer.

Encara ahir declaraven els grans caps: "No ens fa por que els feixistes arriben al poder, s'esgotaran ràpidament per si sols, etc." Aquesta idea ha predominat en les altes esferes del partit durant diversos mesos. Si hagués posat arrels definitivament, hauria significat que el Partit Comunista intentava anestesiar el proletariat abans que Hitler li tallés el cap. Ací és on rau el perill principal. En l'actualitat, ningú defensa ja aquesta idea. Hem aconseguit una primera victòria. La idea que el feixisme ha d'ésser aixafat abans de l'arribada al poder ha penetrat en les masses obreres. És una victòria important. Tota l'agitació futura ha de partir d'ací.

Les masses obreres estan abatudes. L'atur i la necessitat les dobleguen. Però encara més la confusió de la direcció, els embolics que ha provocat, els girs. Els obrers comprenen que és impossible deixar que Hitler arribe al poder. Però com? No hi ha cap solució a la vista. Els dirigents no serveixen per a res, sinó al contrari, són un obstacle. Però els obrers volen lluitar.

Hi ha un fet sorprenent que no ha estat apreciat, en la mesura que podem jutjar-ho des de lluny, en el seu just valor: els miners d'Hirsch-Duricker han declarat que cal substituir el sistema capitalista pel socialista! Açò significa que demà estaran d'acord en crear els soviets com a forma d'organització de tota la classe. És possible que ja estiguen d'acord avui: seria prou amb preguntar-los-hi! Aquest símptoma, per si sol, és cent vegades més important que totes les valoracions impressionistes d'aqueixos senyors, homes de lletres i bons parladors, que es lamenten desdenyosament de les masses.

Efectivament, s'observa en les files del Partit Comunista certa passivitat, malgrat la cridadissa de l'aparell. Per què, puix? Els comunistes de base acudeixen cada vegada més rarament a les reunions de cèl·lula, on se'ls plena de frases buides. Les idees que vénen de dalt no poden ésser aplicades ni en la fàbrica ni al carrer. L'obrer té consciència de la contradicció irresoluble que hi ha entre el que necessita ell quan està enfront de les masses i el que se li ofereix en les reunions oficials del partit. L'atmosfera artificial creada per un aparell vociferant, fanfarró i que no suporta les objeccions, esdevé insuportable als membres normals del partit. D'aquí el buit i la fredor de les reunions. Açò reflecteix no un rebuig de la lluita, sinó un desarrelament polític i una protesta sorda contra una direcció omnipotent però estúpida.

Aquest desarrelament en les files del proletariat estimula els feixistes. Continuen la seua ofensiva. El perill creix. Però, precisament, aquesta aproximació del perill feixista sensibilitzarà de manera extraordinària els obrers d'avantguarda i crearà una atmosfera favorable per a avançar propostes clares i senzilles que desemboquen en l'acció.

Referint-se a l'exemple de Brunswick, Münzenberg escrivia al novembre de l'any passat: "Avui en dia, no pot haver-hi cap dubte que aquest front únic sorgirà un dia espontàniament davall la creixent pressió del terror i els atacs feixistes." Münzenberg no ens explica per què el Comitè Central, del que forma part, no ha fet dels esdeveniments de Brunswick el punt de partida d'una política audaç de front únic. Poc importa: Münzenberg, encara que reconega amb això la seua pròpia inconsistència, té raó en el seu pronòstic.

L'aproximació del perill feixista no pot sinó provocar la radicalització dels obrers socialdemòcrates i fins i tot de capes importants de l'aparell reformista. L'ala revolucionària del SAP, sens dubte, donarà un pas cap avant. En aquestes condicions, un gir de l'aparell comunista és més o menys inevitable, inclús al preu de ruptures i escissions internes. Cal preparar-se per a una evolució d'aquest tipus.

És inevitable un gir dels stalinistes. Certs símptomes donen ja la mesura de la força de la pressió exercida per la base: certs arguments no són ja represos, la fraseologia es fa cada dia més confusa, les consignes cada vegada més ambigües; al mateix temps, s'expulsa del partit als que han comés la imprudència de comprendre les tasques abans que el Comitè Central. Són símptomes que no enganyen, però per ara no són més que símptomes.

En diverses ocasions ja en el passat, la burocràcia stalinista ha fet malbé centenars de tones de paper en una polèmica contra el "trotskisme" contrarevolucionari, per a donar finalment un gir de 180 graus i intentar realitzar el programa de l'Oposició d'Esquerra; sovint, certament, amb un retard fatal.

En Xina, el gir es féu massa tard, i en una forma tal que donà el colp de gràcia a la revolució (la insurrecció de Cantó!). En Anglaterra, el "gir" fou a iniciativa de l'adversari, és a dir, del Consell General, que trencà amb els stalinistes quan ja no en tingué necessitat. En l'URSS, el gir de 1928 arribà encara a temps per a salvar la dictadura de la catàstrofe imminent. No és difícil explicar les diferències entre aquests tres importants exemples. En Xina, el Partit Comunista, jove i inexpert, seguia cegament la direcció de Moscou; de fet, la veu de l'Oposició d'Esquerra no tingué temps d'arribar fins a Xina. És el mateix que succeí en Anglaterra. En l'URSS, l'Oposició d'Esquerra estava present i desenvolupava una campanya contínua contra la política respecte als kulaks. En Xina i Anglaterra, Stalin i companyia corrien riscos a distància; a l'URSS, el perill planava sobre els seus propis caps.

L'avantatge polític de la classe obrera alemanya ha tingut ja com a conseqüència el fet que tots els problemes han estat plantejats obertament i en el moment adequat; l'autoritat de la direcció de la Internacional Comunista està considerablement delmada; l'oposició marxista actua sobre el terreny, en la mateixa Alemanya; l'avantguarda del proletariat compta amb milers d'elements experts i crítics, que són capaços d'eleva la seua veu i que comencen ja a fer-se escoltar.

L'Oposició d'Esquerra és numèricament feble en Alemanya, però la seua influència política pot resultar decisiva després d'un gir històric bruscat. De la mateixa manera que el guardaagulles pot, movent oportunament una palanca, canviar de via a un tren amb una pesada càrrega, la dèbil oposició pot, recolzant-se amb fermesa i seguretat en la palanca ideològica, obligar el tren del Partit Comunista alemany, i sobretot el pesant comboi del proletariat alemany, a canviar de direcció.

Els esdeveniments demostren, cada dia més, la correcció de les nostres posicions. Quan el sostre es posa a tremolar damunt del seu cap, els

buròcrates més obtusos deixen de preocupar-se del seu prestigi. I els consellers secrets salten aleshores per la finestra tan sols amb els calçons posats. La pedagogia dels fets serà una ajuda per a la nostra pròpia crítica.

Aconseguirà el Partit Comunista alemany donar aquest gir a temps? Ara sols es pot parlar de manera condicional. Sense el frenesí del “tercer període”, el proletariat alemany estaria ja en el poder. Si el Partit Comunista hagués acceptat el programa d’acció presentat per l’Oposició d’Esquerra després de les últimes eleccions al Reichstag, la victòria hauria estat assegurada. En l’actualitat no és possible parlar amb seguretat de la victòria. Però es pot qualificar d’oportú el gir que permetrà als obrers alemanys entrar en la lluita abans que el feixisme s’apodere de l’aparell de l’estat.

Per tal d’arrencar aquest gir és necessari un esforç immens. És precís que els elements d’avantguarda del comunisme, en l’interior i l’exterior del partit, no temen actuar. Cal lluitar obertament contra l’ultimatisme estret de la burocràcia, a l’interior del partit i davant de les masses obreres.

“Però no és açò una ruptura de la disciplina?”, dirà un comunista vacil·lant. No hi ha dubte., és una ruptura de la disciplina stalinista. Cap revolucionari seriós trencarà la disciplina, inclús la formal, si no hi ha per a això raons imperioses. Però aquell que, emparant-se en la disciplina, tolera una política el caràcter desastrós de la qual és evident, aqueix no és un revolucionari, sinó un pobre home, un canalla fugisser. Seria un crim per part dels comunistes oposicionistes embarcar-se com Urbahns i companyia en la creació d’un nou partit comunista, abans fins i tot d’haver fet esforços seriosos per a canviar l’orientació de l’antic partit. No és difícil crear una petita organització independent. Però crear un nou partit comunista és una tasca gegantina. Hi ha els quadres necessaris per a semblant tasca? Si és que sí, ¿què han fet per a influir en les desenes de milers d’obriers que són membres del partit oficial? Si aquests quadres es creuen capaços d’explicar als obrers la necessitat d’un nou partit, llavors deuen, abans que res, posar-se a si mateixos a prova, treballant en la regeneració del partit existent.

Plantejar avui el problema d’un tercer partit significa oposar-se en vigílies d’una gran decisió històrica, als milions d’obriers comunistes que, encara que descontents amb la seua direcció, continuen units al seu partit per un instint de conservació revolucionari. Cal trobar un llenguatge comú amb aquests milions d’obriers comunistes. Malgrat els insults, les calúmnies i les persecucions, cal arribar fins a la consciència d’aquests obrers, mostrar-los que volem el mateix que ells, que no tenim altres interessos que els del comunisme, que el camí que indiquem és l’únic correcte.

Cal desemascarar sense pietat als capituladors d’ultraesquerra; cal exigir als “dirigents” una resposta clara a la pregunta: *què fer ara?* I proposar la

resposta pròpia per tot el país, en cada regió, en cada ciutat, en cada barri, En cada fàbrica.

Cal crear cèl·lules de bolxevics-leninistes en l'interior del partit. Han d'inscriure en la seua bandera: canvi d'orientació i reforma del règim del partit. Allà on s'asseguren una base sòlida han de passar a l'aplicació en la pràctica de la política de front únic, fins i tot a una escala local poc important. Els expulsarà la burocràcia? Amb seguretat, però, en les condicions actuals, el seu regne no durarà molt.

En les files dels comunistes i de tot el proletariat es necessita una discussió pública, sense cites trucades, sense calúmies verinoses, un intercanvi honest d'opinions: és així com a Rússia, durant tot l'any 1917, polemitzarem amb tots els partits i al si del nostre mateix partit. A través d'aquesta àmplia discussió, cal preparar un congrés extraordinari del partit amb un únic punt en l'ordre del dia: "I ara?"

Els opositoristes d'esquerra no són intermediaris entre la socialdemocràcia i el Partit Comunista. Són els soldats del comunisme, els seus agitadors, els seus propagandistes, els seus organitzadors. Cal girar-se cap al partit! Cal explicar-li les coses! Cal convèncer-lo!

Si el Partit Comunista es veu obligat a aplicar la política de front únic, açò permetrà, gairebé amb seguretat, rebutjar l'ofensiva dels feixistes. I una victòria seriosa sobre el feixisme obrirà la via a la dictadura del proletariat.

Però el fet d'haver pres el capdavant de la revolució no bastarà per a resoldre totes les contradiccions que porta amb si el Partit Comunista. La missió de l'Oposició d'Esquerra no haurà acabat en absolut. En cert sentit, no farà més que començar. La victòria de la revolució proletària a Alemanya ha de tenir com a primera tasca la liquidació de la dependència burocràtica de l'aparell stalinista.

Demà, després de la victòria del proletariat alemany, i fins i tot abans, saltaran els grillons que paralitzen la Internacional Comunista. La indigència de les idees del centrisme burocràtic, les limitacions nacionals del seu horitzó, el caràcter antiproletari del seu règim, tot açò apareixerà a la llum de la revolució alemanya que serà incomparablement més viva que la de la revolució d'octubre. Les idees de Marx i de Lenin triomfaran inevitablement al si del proletariat alemany.

Conclusions

Un mercader portà un dia els bous a l'escorxador. El carnisser avançà amb un ganivet en la mà.

"Tanquem les nostres files i enfilem a aquest botxí amb les nostres banyes", va suggerir un dels bous.

“Però, en què és pitjor el carnisser que el mercader que ens ha portat fins ací amb el seu garrot?”, li respongueren els bous, que havien rebut la seua educació política en el pensionat de Manuilski.

“És que a continuació podrem arreglar comptes amb el mercader!”

“No”, respongueren els bous, fermes en els seus principis, al seu conseller, “tu eres el guardaflancs d’esquerra dels nostres enemics, tu mateix eres un socialcarnisser”. I es negaren a tancar files.

De les *Faules* d’Esopo.

“Posar l’anul·lació de la pau de Versalles obligatòriament, absolutament i immediatament en primer pla, abans que el problema de l’alliberament del jou de l’imperialisme dels altres països oprimits per ell, és nacionalisme petitburgès (digne dels Kautski, els Hilferding, els Otto Bauer i companyia), i no internacionalisme revolucionari.”¹⁶

El que es necessita és l’abandó total del comunisme nacional, la liquidació pública i definitiva de les consignes de “revolució popular” i d’“alliberament nacional”. No “A baix el tractat de Versalles!”, sinó “Visquen els Estats Units Soviètics d’Europa!”.

El socialisme únicament és realitzable sobre la base dels avanços més recents de la tècnica moderna i de la divisió internacional del treball.

L’edificació del socialisme a l’URSS no és un procés nacional que pugui bastar-se a si mateix, forma part integrant de la revolució internacional.

La conquesta del poder pel proletariat alemany i europeu és una tasca incomparablement més real i immediata que la construcció d’una societat socialista, tancada sobre si mateixa i autàrquica, dins de les fronteres de l’URSS.

Defensa incondicional de l’URSS, primer estat obrer, contra els enemics interiors i exteriors de la dictadura del proletariat!

Però la defensa de l’URSS no ha de portar-se a terme amb els ulls embenats. Control del proletariat internacional sobre la burocràcia soviètica! Posada al nu sense pietat de les seues tendències thermidorianes i nacionalreformistes, la generalització de les quals és la teoria del socialisme en un sol país.

Què necessita el Partit Comunista?

El retorn a l’escola estratègica dels quatre primers congressos de la Internacional Comunista.

L’abandó de l’ultimatisme envers les organitzacions obreres de masses: la direcció comunista no pot ésser imposada, ha d’ésser guanyada.

¹⁶ Lenin, *L’esquerranisme, malaltia infantil del comunisme*. [Trotski]

L'abandó de la teoria del socialfeixisme, que ajuda la socialdemocràcia i el feixisme.

L'exploació conseqüent de l'antagonisme entre la socialdemocràcia i el feixisme: a) per a una lluita més efectiva contra el feixisme; b) per a oposar els obrers socialdemòcrates a la seua direcció reformista.

Són els interessos vitals de la democràcia proletària, i no els principis de la democràcia formal, els que han de servir com a criteri per a valorar els canvis de règim polític de la dominació de la burgesia.

Cap suport, ni directe ni indirecte, al règim de Brüning!

Defensa, amb audàcia i entrega, de les organitzacions del proletariat contra els feixistes.

“*Classe contra classe!*” Açò significa que totes les organitzacions del proletariat han d'ocupar el seu lloc dins del front únic contra la burgesia.

El programa pràctic del front únic ha d'ésser definit per mitjà d'un acord entre les organitzacions davant de les masses. Cada organització continua davall la seua bandera i serva la seua direcció. En l'acció, cada organització respecta la disciplina del front únic.

“*Classe contra classe!*” Cal desenvolupar una campanya d'agitació incansable perquè les organitzacions socialdemòcrates i els sindicats reformistes trenquen amb els seus pèrfids aliats burgesos del “Front de Ferro” i tanquen files amb les organitzacions comunistes i amb totes les altres organitzacions del proletariat.

“*Classe contra classe!*” Propaganda i preparació organitzativa dels *soviets obrers* com a forma superior del front únic proletari.

Total independència política i organitzativa del Partit Comunista en tot moment i sota qualssevol circumstàncies.

Cap barreja de programes o de banderes. Cap transacció sense principis. Llibertat total de crítica enfront dels aliats del moment.

No cal dir que l'Oposició d'Esquerra recolza la candidatura de Thaelmann al lloc de president.

Els bolxevics-leninistes han d'ocupar llocs avançats en la mobilització dels obrers, sota la bandera de la candidatura comunista oficial.

Els comunistes alemanys no han d'inspirar-se en el règim intern actual del Partit Comunista de la Unió Soviètica, que reflecteix la dominació d'un aparell sobre la base d'una revolució victoriosa, sinó en el règim del partit que conduí a la revolució.

La liquidació de l'omnipotència de l'aparell dins del Partit Comunista alemany és una qüestió de vida o mort.

És indispensable el retorn a la democràcia dins del partit.

Els obrers comunistes han d'aconseguir en primer lloc una discussió seriosa i honesta dins del partit sobre els problemes d'estratègia i de tàctica. La veu de l'Oposició d'Esquerra (els bolxevics-leninistes) ha d'ésser escoltada pel partit. Després d'una discussió general dins del partit, les decisions han d'ésser preses per un congrés extraordinari, elegit lliurement.

La política correcta del Partit Comunista envers el SAP és la següent: crítica sense concessions (però honesta, és a dir, corresponent als fets) del caràcter bastard de la direcció; actitud atenta i fraternal respecte a l'ala esquerra; estar disposat a arribar a acords polítics amb el SAP i a crear llaços polítics més estrets amb l'ala revolucionària.

Canvi total d'orientació en la política sindical: lluita contra la direcció reformista sobre la base de la unitat dels sindicats.

Portar a terme sistemàticament la política de front únic en les empreses. Acords amb els comitès de fàbrica reformistes sobre la base d'un programa precís de reivindicacions.

Lluita per la disminució dels preus. Lluita contra el descens dels salaris. Situar aquesta lluita en la perspectiva de la campanya pel control obrer de la producció.

Campanya a favor de la cooperació amb l'URSS, sobre la base d'un pla econòmic únic.

Elaboració pels òrgans de l'URSS, amb la col·laboració de les organitzacions del proletariat alemany interessades, d'un pla que tinga valor d'exemple.

Campanya pel pas d'Alemanya al socialisme sobre la base d'un pla d'aquest tipus.

Els que afirmen que la situació és desesperada menteixen. Cal eliminar els pessimistes i escèptics de les files del proletariat com si tinguessen la pesta. Els recursos interns del proletariat alemany són inexhauribles. Aconseguiran obrir-se camí.

LA VICTÒRIA DE HITLER SIGNIFICARIA LA GUERRA CONTRA L'URSS ¹⁷

Els dos focus principals de la política mundial actual estan desusadament allunyats un de l'altre: u és Mukden-Pekin, l'altre Berlín-Munic. Qualsevol d'aquests dos focus infecciosos pot destruir per anys, per dècades, el curs "normal" dels esdeveniments en el planeta. No obstant, en el seu treball quotidià, els diplomàtics i polítics oficials actuen com si no succeís res d'especial. El mateix semblava succeir en 1912, durant la Guerra dels Balcans, que fou el preàmbul de 1914.

Per alguna raó (calumniant en realitat a un pardal molt intel·ligent) la gent anomena a aquesta política la política de l'estruç. L'adornada resolució de la Lliga de les Nacions sobre la qüestió manxuriana és un document d'una impotència mai vista en tota la història de la diplomàcia europea; cap estruç que es respecte s'animaria a signar-lo. Aquesta ceguesa (en alguns casos, per descomptat, força voluntària) enfront del que s'està covant a l'Orient Llunyà compta almenys amb l'atenuant que allí els esdeveniments es desenvoluparan a un ritme relativament lent. Orient, encara que desperta a una nova vida, està lluny encara del ritme "nord-america" i fins i tot de l'europeu.

Alemanya és un altre cantar. Allí s'expressa de manera concentrada, a través de la forma política del "nacionalsocialisme" l'atzucac en què s'ha posat l'Europa balcanitzada a Versalles. En el llenguatge de la psicologia social es pot descriure aquesta tendència política com una histèria epidèmica de desesperació que s'estén entre les classes mitjanes: el petit comerciant, l'artesà i el camperol arruïnats; en part, també, el proletari aturat; l'oficial i l'oficial sense grau de la gran guerra, que encara llueixen les seues medalles però no tenen què menjar; l'empleat de l'oficina que ha tancat; el comptador del banc en fallida; l'enginyer sense lloc de treball; el periodista sense salari ni perspectives; el metge els pacients del qual segueixen emmalaltint-se però s'han oblidat de com es fa per a pagar.

¹⁷ Publicat en *The Forum*, abril de 1932. [publicat anteriorment en la secció catalana del MIA sota el títol: "Preveig la guerra amb Alemanya"]

Hitler s'ha negat a respondre les preguntes sobre el seu programa intern amb el pretext que es tracta d'un secret militar. No té obligació, diu, de revelar als seus enemics polítics els seus mètodes secrets de salvació. Açò no és molt patriòtic, però sí intel·ligent. En realitat Hitler no té cap secret. No obstant, no és la seua política interna allò que ens interessa ací. En el terreny internacional, a primera vista la seua posició sembla un xic més definida. En els seus discursos i articles li declara la guerra al Tractat de Versalles, del que ell mateix és un producte. S'especialitza en els termes irrespectuosos contra França. Però en realitat, si arribés al poder, esdevindria un dels pilars fonamentals de Versalles en un gran suport per a l'imperialisme francès.

Aquestes afirmacions poden semblar paradoxals. Però sorgeixen inexorablement de la lògica de la situació europea i internacional quan hom l'analitza correctament, és a dir, quan l'anàlisi parteix dels factors polítics fonamentals i no de les frases, gestos i volantins pròpies del demagog.

Hitler necessitarà aliats

Els feixistes alemanys declaren que tenen dos enemics: el marxisme i Versalles. En el "marxisme" involucren a dos partits alemanys, el comunista i el socialdemòcrata, i a un estat, la Unió Soviètica. Versalles implica França i Polònia. Per a comprendre qual serà el vertader paper internacional d'una Alemanya nacionalsocialista cal analitzar breument aquests elements del problema.

L'experiència d'Itàlia ha aclarit prou la relació entre feixisme i "marxisme". El programa de Mussolini, fins al dia de la marxa d'opereta sobre Roma, no fou menys radical ni menys místic que el de Hitler. Però la realitat demostrà que no es tractava més que de la lluita contra les forces revolucionàries i opositores. Igual que el seu model italià, el nacionalsocialisme alemany només podrà arribar al poder quan destruisca les organitzacions obreres. Però aquesta no és tasca fàcil. Al mig del camí que porta als nacionalsocialistes al poder està la guerra civil. Inclús si Hitler arribés a obtenir una majoria parlamentària per mètodes pacífics (possibilitat que segurament queda exclosa), per a inaugurar un règim feixista hauria de trencar l'espina dorsal del Partit Comunista, de la socialdemocràcia i dels sindicats. I aquesta operació quirúrgica és molt dolorosa i perllongada. Per descomptat, el mateix Hitler ho comprèn. Per això no està en absolut disposat a adequar els seus plans polítics a l'incert destí del parlamentarisme alemany.

Mentre dissimula amb la seua fraseologia sobre la legalitat, Hitler espera el moment oportú per a pegar un colp breu i ben fort. Ho aconseguirà? No és tasca fàcil. Però seria d'una lleugeresa imperdonable considerar-ho impossible. Siga quin siga el mitjà que empre Hitler per a arribar al poder, passant per la porta o per la finestra, la feixistització d'Alemanya implicaria un aspre conflicte intern. Açò paralitzaria inevitablement les forces del país per un lapse considerable i Hitler es veuria obligat a buscar en l'Europa que el rodeja aliats i protectors, no venjança. La nostra anàlisi ha de partir d'aquesta consideració fonamental.

Els obrers alemanys, naturalment, buscaran ajuda en la Unió Soviètica, i la trobaran, per a lluitar contra el feixisme. ¿És possible imaginar-se tan sols per un moment que en aquestes circumstàncies el govern de Hitler s'arriscarà a entrar en un conflicte armat amb França o Polònia? Entre el proletariat d'una Alemanya feixista i la Unió Soviètica està Pilsudski. La seua ajuda, o almenys la seua neutralitat amistosa, seria infinitament més important per a Hitler, dedicat a la feixistització d'Alemanya, que el Corredor Polonès. Que insignificant li semblarà aquest problema (i tot allò relacionat amb les fronteres d'Alemanya) en el fragor del seu dur combat per conquistar el poder i mantenir-lo!

Per a Hitler, Pilsudski seria un pont cap a l'amistat amb França en cas de no comptar amb altres ponts més pròxims. Ja s'escolten veus en la premsa francesa (tot i que encara en els periòdics de segon ordre) que clamen: "Ja és hora de girar el timó cap a Hitler!" És cert que la premsa francesa, liderada per *Le Temps*, adopta una actitud hostil envers els nacionalsocialistes. Però no es deu al fet que els amos del destí de la França contemporània es prenguen seriosament els gestos marcial de Hitler. No: allò que els espanta és l'únic camí pel qual Hitler pot arribar al poder, el de la guerra civil, els resultats de la qual ningú pot preveure. I si la seua política de dreta desencadena una revolució d'esquerra? Això és el que els preocupa als cercles governants de França, i amb prou raó.

Però una cosa està clara: si Hitler superés tots els obstacles i assolís arribar al poder es veuria obligat, per a tenir les mans lliures en el seu propi país, a començar amb un jurament de lleialtat a Versalles. Ningú ho dubta en el Quai D'Orsay. A més a més, comprenen molt bé que una dictadura militar de Hitler, una vegada establerta fermament en Alemanya, podria convertir-se en un element considerablement més segur per a l'hegemonia francesa sobre Europa que no l'actual sistema governamental alemany, l'equació matemàtica del qual està formada quasi enterament per incògnites.

La guerra seria inevitable

Seria d'una ingenuïtat infantil suposar que als cercles governants de França els resultaria “enutjós” actuar com a patrons d'una Alemanya feixista. En l'actualitat França es recolza en Polònia, Romania i Iugoslàvia, tres països governats per dictadures militars! És casual potser? No, gens ni mica casual. L'actual hegemonia francesa sobre Europa és conseqüència de què França continua sent l'únic hereu del triomf dels Estats Units, Gran Bretanya, Itàlia i ella mateixa. (No mencione a Rússia perquè no participà en la victòria, encara que fou la que la pagà amb un nombre més gran de vides humanes.) França rebé de la més poderosa combinació mundial de forces de la història una herència que no deixarà escapar; però que resulta massa pesada per al seu feble coll. El seu territori, la seua població, les seues forces productives, el seu ingrés nacional no li permeten, evidentment, suportar la seua posició rectora. La balcanització d'Europa, la liquidació dels antagonismes, la lluita contra el desarmament i el suport a les dictadures militars són els mètodes que li permeten a França prolongar la seua hegemonia.

La divisió forçosa de la nació alemanya és un anella tan necessària al sistema com la fantàstica línia fronterera de Polònia, amb el seu famós Corredor. En el llenguatge de Versalles es designa com “Corredor” una operació que per a altres significa simplement l'extirpació d'un nervi en un organisme viu. Quan França jura per Déu que desitja la pau mentre recolza Japó en Manxúria, només vol dir que està a favor de la inviolabilitat de la seua pròpia hegemonia, és a dir del seu dret a desmembrar Europa i sumir-la en el caos. La història demostra que els conquistadors insaciables sempre tendeixen al “pacifisme” perquè tenen terror a la venjança dels conquistats.

Per això un règim feixista, que només podria imposar-se al preu de sagnants convulsions i d'un nou exhauriment d'Alemanya, seria un element força valuós per a l'hegemonia francesa. Per part dels nacionalsocialistes, França i el seu sistema de Versalles no tenen res a témer.

Hitler en el poder significaria la pau doncs? No, significaria un reforç per a l'hegemonia francesa. Però justament per això Hitler en el poder significaria la guerra, no contra França, no contra Polònia, sinó contra la Unió Soviètica.

Aquests darrers anys la premsa de Moscou s'ha referit més d'una vegada a una imminent intervenció militar a la Unió Soviètica. L'autor d'aquestes línies ha criticat aqueix tipus de pronòstic endeví, no perquè crega que a Europa o en la resta del planeta manca la voluntat de fer-li la guerra a la

Unió Soviètica. No, aqueixa mala voluntat existeix. Però davant d'una empresa tan arriscada, sorgien desacords i resistències entre els distints estats europeus i, sobretot, dins de cadascun d'ells.

Ja no queda un sol polític digne de menció capaç d'imaginar que es pot aixafar la república soviètica amb exèrcits improvisats al llarg de les fronteres o amb simples operacions terrestres. Ni tan sols Winston Churchill ho creu, tanmateix la seua àmplia gamma d'exercicis politicovocals. Ja s'ha fet evident un experiment d'aquest tipus entre 1918 i 1920, quan Churchill, segons les seues pròpies i jactancioses paraules, mobilitzà "catorze nacions" contra la Unió Soviètica. Com de feliç se sentiria ara l'erari britànic si pogués recuperar els centenars de milions de lliures que gastà en la intervenció contra Rússia!

Però no cal plorar per la llet vessada. A més, a canvi d'aqueixos diners obtingué una bona lliçó. Si en aleshores, en els primers anys de la república soviètica, quan l'Exèrcit Roig encara calçava escarpins (en realitat, molt sovint caminava amb els peus nus!), les tropes de "catorze nacions" no pogueren assolir el triomf, moltes menys esperances poden tenir d'assolir-lo ara, quan l'Exèrcit Roig és una força poderosa, amb una tradició victoriosa, amb oficials joves però molt experts, amb inesgotables reserves sorgides de la revolució i suficientment aprovisionat!

Inclús si es pogués arrossegar a l'aventura les nacions que circumden la Unió Soviètica, les seues forces unificades no assolirien l'objectiu de la intervenció. Japó està massa lluny com per a exercir un paper militar independent contra la Unió Soviètica; d'altra banda, el govern del micado ja tindrà prou problemes en els propers anys. Només podria intervenir un gran imperi europeu, altament industrialitzat i sobretot continental, que volgués i pogués assumir el pes principal d'una croada santa contra els soviets. Per a ser més precisos, hauria de tractar-se d'un país que no tingués res a perdre. Una ullada al mapa polític d'Europa basta per a convèncer-se que aqueixa missió només la podria encarar una Alemanya feixista. Més inclús, una Alemanya feixista no tindria més remei que fer-ho. Després d'arribar al poder al preu d'innombrables víctimes, de revelar el seu fracàs en tots els problemes interns, de capitular davant de França i en conseqüència davant d'estats semivasalls com Polònia, el règim feixista es veuria inexorablement impulsat a buscar alguna sortida a la seua fallida i a les contradiccions de la situació internacional. Aquestes circumstàncies farien de la guerra contra la Unió Soviètica una necessitat fatal.

Hom pot replicar a aquest pronòstic pessimista amb l'exemple d'Itàlia, amb la que la Unió Soviètica aconseguí establir cert *modus vivendi*. Però

aqueixa objecció és superficial. Itàlia està separada de la Unió Soviètica per una quantitat de països. El feixisme italià sorgí d'una crisi netament interna, ja que a Versalles se satisfieren plenament les seues exigències nacionals. El feixisme italià arribà al poder poc després de la gran guerra, quan no era possible parlar d'un nou conflicte. I, finalment, la Itàlia feixista quedà aïllada; ningú sabia a Europa si seria un règim estable, o si ho seria el règim soviètic.

En aquest sentit, la situació de l'Alemanya de Hitler serà fatalment distinta. Tindrà necessitat d'aconseguir un èxit exterior. La Unió Soviètica serà per a ella un veí intolerable. Recordem quant va vacil·lar Pilsudski per a signar el pacte de no agressió amb Rússia. Hitler s'alia amb Pilsudski: únicament això respon gairebé del tot a l'interrogant. D'altra banda, França no pot deixar de comprendre que no està en situació de mantenir permanentment desarmada Alemanya. La política francesa consistirà en bolcar contra Orient l'Alemanya feixista. Aqueixa pot ser una vàlvula de fuga per a la indignació nacional contra el règim de Versalles i (qui sap?) fins i tot és possible que tinguen la sort que per aquesta via apareguen noves solucions al més sagrat de tots els problemes mundials, el de les reparacions.

Rússia ha d'estar preparada

Si s'accepta l'afirmació dels profetes feixistes de què arribaran al poder en la primera meitat de 1932 (encara que estem lluny de confiar en la paraula d'aquesta gent), podem establir des de ja una espècie de calendari polític. Un parell d'anys seran destinats a la feixistització d'Alemanya: l'aixafament de la classe obrera d'aqueix país, la creació de les milícies feixistes, la recuperació dels quadres de l'exèrcit. En conseqüència, entre 1933 i 1934 estaran madures les condicions per a la intervenció militar en la Unió Soviètica.

Per descomptat, aquest "calendari" es basa en el cas que en l'interval el govern soviètic es quedarà esperant pacientment. Les meues relacions amb l'actual govern de Moscou no em donen dret a parlar en nom seu ni a referir-me a les seues intencions, sobre les quals només puc opinar, igual que qualsevol altre lector o polític, basant-me en la informació accessible. Però tinc tota la llibertat per a expressar com *hauria* d'actuar el govern soviètic, segons el meu parer, en el cas que en Alemanya els feixistes s'apoderaren de l'estat. En el moment de rebre la comunicació telegràfica d'aquest esdeveniment, jo firmaria l'ordre de mobilització de totes les reserves. Amb un enemic mortal per davant i la guerra sorgint com a necessitat lògica de la situació objectiva, seria una lleugeresa imperdonable

donar-li temps a aqueix enemic d'establir-se i fer-se fort, de concloure aliances, de rebre ajuda, d'elaborar un pla d'accions militars concèntriques no sols des d'Occident sinó també des d'Orient; i d'adquirir així les dimensions d'un perill colossal.

Les tropes de xoc de Hitler ja canten per tota Alemanya una marxa contra els soviets composada per un cert doctor Hans Buechner. Seria imprudent deixar que els feixistes entonen durant molt de temps aquest aire marcial. Si estan destinats a fer-ho, que siga breument.

No importa qui prenga la iniciativa formal, la guerra entre el govern de Hitler i el soviètic serà inevitable, i molt prompte. Les seues conseqüències seran incalculables. Però per més il·lusions que es facen a París, es pot afirmar amb certesa que una de les primeres coses que cremaran en les flames d'una guerra bolxevicofeixista serà el Tractat de Versalles.

ENTREVISTA AMB MONTAG MORGEN¹⁸

(Les pàgines següents són la resposta de Trotski a tres preguntes formulades pel setmanari de Berlín, Montag Morgen, en un recent qüestionari: “Creu vostè imminent la presa del poder polític pels nacionalsocialistes? No considera vostè com el deure urgent del moment que socialdemòcrates i comunistes, fent a banda les seues diferències de principi, creen una organització comuna de lluita? Estaria vostè disposat a treballar per semblant organització en la seua persona i amb el seu nom?”)

1.- Sí, crec que si les organitzacions més importants de la classe obrera alemanya prossegueixen la seua política actual, la victòria del feixisme estarà assegurada gairebé automàticament, i en un espai de temps relativament breu. Si el Partit del Centre servirà Hitler com una espècie d'estrep o no pot veure's molt millor a Berlín que ací. Això no és el decisiu. Un bloc d'aqueixos dos partits constituïria eventualment un breu episodi en el camí cap al trencament del Partit del Centre, començant pels sindicats catòlics. Les promeses de Hitler de romandre en el terreny del parlamentarisme (i, de passada, on està ara?) tenen tant de valor com les promeses, diguem, de l'imperialisme japonès de no emprar gasos verinosos en la guerra. Demanar tals promeses és ridícul; esperar el seu compliment, completament estúpid. En realitat, els polítics que accepten les promeses parlamentàries de Hitler estan franquejant conscientment el camí per a la feixistització d'Alemanya. El que açò prefigura per al poble alemany, i en especial per a tot el proletariat mundial, no necessitem repetir-ho.

2.- Sí, crec que el Partit Comunista ha de proposar un acord de lluita al Partit Socialdemòcrata i a la direcció dels Sindicats Lliures, de la base a la cima. En contrast amb el decoratiu i impotent “Front de Ferro”. El front únic de la classe obrera contra el feixisme ha de tenir un caràcter completament concret, pràctic i combatiu. El seu punt de partença hauria

¹⁸ Redactades el 12 de maig de 1932, no se sap si aquestes respostes de Trotski foren publicades en *Montag Morgen*, ni quan. Aparegueren en anglès, en *The Militant*, 18 de juny de 1932.

d'ésser la defensa de totes les institucions i conquestes de la democràcia proletària i, en un sentit més ampli: la defensa de la cultura davant de la barbàrie.

Una iniciativa audaç i sincera del Partit Comunista d'acord amb aquestes línies no sols incrementaria la seua autoritat extraordinàriament, sinó que també canviaria la situació política d'Alemanya de dalt a baix. La burgesia monopolista pensaria immediatament que jugar amb una dictadura de Hitler significaria jugar amb el foc de la guerra civil en què no sols el valor del diner està en perill de cremar-se. Entre les masses innumerables i amorfes a les que la desesperació ha llençat al camp de Hitler s'hi produirà necessàriament un procés de diferenciació i descomposició. La relació de forces canviaria bruscament en desavantatge del feixisme en el llindar mateix de la lluita. Grans perspectives s'obririen davant de la classe obrera i el poble alemany.

3.- Per descomptat, estic completament, no sols teòricament, sinó també pràcticament, sobre la base de la tàctica que he desenvolupat en molts dels meus fullets, particularment en l'últim. *I ara?* Cada dia que passa únicament fa que confirmar novament el fet que no hi ha cap altre camí per a la classe obrera alemanya. La qüestió del destí d'Alemanya és la qüestió del destí d'Europa, de la Unió Soviètica i, en gran manera, del de tota la humanitat durant un llarg període històric. Cap revolucionari pot eludir el subordinar les seues forces i el seu destí a aquesta qüestió.

EL TRENCACLOSQUES ALEMANY ¹⁹

La situació política en Alemanya no sols és difícil, sinó instructiva. Igual que una fractura composta, una ruptura en la vida d'una nació solca tots els teixits. Rarament s'ha manifestat la interrelació de classes i partits (de l'anatomia social i la fisiologia política) tan clarament com en l'Alemanya contemporània. La crisi social està desposseint les convencions i exposant la realitat.

Els que estan avui al poder podien haver semblat fantasmes no fa molt. No fou abolit el domini de la monarquia i l'aristocràcia en 1918? No obstant, aparentment la revolució de novembre no realitzà una labor enterament suficient. Els junkers alemanys no pensen en absolut com a fantasmes. Al contrari, els junkers estan fent un fantasma de la república alemanya.

Els governants actuals estan "per damunt dels partits". No sorprèn; representen una minoria que disminueix. La seua inspiració i el seu suport directe provenen del DNP (Partit Nacional Alemany), associació jeràrquica de propietaris sota els seus dirigents tradicionals, els junkers, l'única classe que solia donar ordres en Alemanya. Als barons els agradaria esborrar els últims divuit anys d'història europea per a començar-ho tot de nou. Aqueixa gent té caràcter.

No pot dir-se el mateix dels dirigents de la burgesia alemanya pròpiament dita. La història política del Tercer Estat alemany no és estimulante; el seu col·lapse parlamentari no té glòria. La decadència del liberalisme britànic, capaç encara avui d'arreplegar milions de vots, a penes pot comparar-se amb l'anorreament dels partits tradicionals de la burgesia alemanya.

Dels demòcrates i nacional-liberals, que una vegada tingueren la majoria del poble darrere d'ells, només queden uns funcionaris desacreditats, sense forces ni futur.

Apartant-se dels vells partits, o despertant a la vida política per primera vegada, les bigarrades masses de la petita burgesia s'agrupen al voltant de la esvàstica. Per primera vegada en tota la història, les classes mitjanes (els artesans, els botiguers, les "professions liberals", els dependents, funcionaris i camperols), tots aqueixos estrats dividits per tradició i interessos s'han unit en una croada més estranya, més fantàstica i dissonant que les croades camperoles de l'Edat Mitjana.

La petita burgesia francesa continua exercint un paper prominent gràcies al conservadorisme econòmic del seu país. Aquest estrat, per descomptat, és

¹⁹ Escrit a l'agost de 1932, aparegué en la revista alemanya *Die Welt-bühne*, 8 de novembre de 1932.

incapaç de portar a terme una política independent. Obliga, no obstant, la política oficial dels cercles capitalistes a adaptar-se si no als seus interessos, sí almenys als seus prejudicis. El Partit Radical comunament en el poder és una expressió directa d'aquesta adaptació.

A causa del desenvolupament febril del capitalisme alemany, que llençà despietadament a l'abisme les classes mitjanes, la burgesia alemanya mai ha estat capaç d'assumir una posició en la vida política semblant a la dels seus vells cosins francesos. L'era de sacsades iniciades en 1914 portà incommensurablement major ruïna a les classes mitjanes alemanyes que a les franceses. El franc perdé quatre quintes parts del seu valor; el valor del vell marc caigué fins desaparèixer gairebé. L'actual crisi agrícola i industrial no és, ni de bon tros, tan extensa a l'oest del Rin com a l'est. En aquesta ocasió també el descontentament de la petita burgesia francesa ha estat contingut en els seus antics llits, portant Herriot al poder. En Alemanya fou diferent. Ací, la desesperació de la petita burgesia hagué d'arribar a irritar-los, alçant Hitler i el seu partit a extrems vertiginosos.

En el nacionalsocialisme tot és tan contradictori i caòtic com en un malson. El partit de Hitler s'anomena a si mateix socialista; no obstant, porta una lluita terrorista contra totes les organitzacions socialistes. S'anomena a si mateix partit obrer; no obstant, les seues files comprenen totes les classes excepte al proletariat. Llença els seus dards com a llamps als caps dels capitalistes; no obstant, és padrinejat per ells. S'inclina davant de les tradicions germàniques; no obstant, aspira al cesarisme, una institució enterament llatina. Amb les seues mirades girades vers Frederic II, Hitler imita els gestos de Mussolini... amb un bigot a l'estil Charlie Chaplin. El món sencer s'ha enfonsat en els caps de la petita burgesia, que ha perdut completament el seu equilibri. Aquesta classe s'està desganyitant tan estrepitosament per la desesperació, la por i el rancor, que està ensordida i perd el sentit de les seues paraules i dels seus gestos.

L'aclaparadora majoria dels obrers segueix els socialdemòcrates i els comunistes. El primer partit tingué la seua època heroica abans de la guerra; el segon deriva el seu origen directament de la revolució d'octubre a Rússia. Els esforços dels nacionalsocialistes per obrir pas entre "el front marxista" no han assolit encara cap resultat tangible. Aproximadament 14.000.000 de vots petitburgesos formen contra els vots d'aproximadament 13.000.000 d'obriers hostils.

Únicament el Partit del Centre enfosqueix els clars contorns de classe en els agrupaments polítics alemanys. Dins dels límits del camp catòlic, camperols, industrials, elements petitburgesos i obrers estan encara amalgamats. Hauríem de tornar a través de tota la història alemanya per a explicar per què el vincle religiós ha pogut resistir les forces centrífuges de la nova època. L'exemple del Centre demostra que les relacions

polítiques no poden ésser completament definides amb precisió matemàtica. El passat empenya el present i n'altera les configuracions. La tendència general del procés, no obstant, no és confusa. És, a la seua manera, simbòlic el que Von Papen i el seu més estret col·laborador Bracht hagen abandonat l'ala dreta del Centre per a portar a terme un programa polític el desenrotllament del qual ha de conduir a la desintegració d'aquest partit. Amb una posterior intensificació de la crisi social en Alemanya, el Centre no podrà resistir la pressió des de fora i des de dins i la seua corfa clerical rebotarà. La immediatesa a l'últim acte del drama alemany serà representat entre les parts components del Centre.

En el sentit formal, avui, als darrers dies d'agost, Alemanya es compta encara entre les repúbliques parlamentaries. Però fa poques setmanes, el ministre de l'Interior, Von Gayl, convertí la commemoració de la Constitució de Weimar en un vetlla del parlamentarisme. Molt més important que aquest estatut formal és el fet que les dues ales extremes del Reichstag, que representen la majoria dels votants, contempen la democràcia com definitivament crebantada. Els nacionalsocialistes volen substituir-la per una dictadura feixista segons el model italià. Els comunistes aspiren a una dictadura dels soviets. Els partits burgesos, que han intentat administrar els assumptes de la classe capitalista per mitjà de bucs parlamentaris durant els passats catorze anys, han perdut tots els seus electors. La socialdemocràcia, que obligà el moviment obrer a entrar en el marc del joc parlamentari, no sols ha deixat escapar de les mans el poder que li conferí la revolució de novembre, no sols ha perdut milions de vots que han anat a parar als comunistes, sinó que fins i tot corre el perill de perdre el seu estatut legal com a partit.

¿No és per si mateixa evident la conclusió que, enfrontat amb dificultats i tasques massa vastes per a ell, el règim democràtic està perdent el control? També en les relacions entre estats, quan assumptes d'importància secundària estan implicats, les regles i usos del protocol són observats si fa o no fa. Però quan entren en conflicte interessos vitals, els rifles i canons ocupen el centre de l'escenari en compte de les clàusules pactades. Les dificultats internes i externes de la nació alemanya han avivat la lluita de classes fins al punt en què ningú pot ni vol subordinar-se a les convencions parlamentàries. Alguns poden lamentar-ho, increpar amargament els partits extremistes per la seua inclinació a la violència, esperar un futur millor. Però els fets són els fets. Els fils de la democràcia no poden suportar un voltatge massa alt. Tals són, no obstant, els voltatges de la nostra època.

El notable *Calendari de Gotha* tingué dificultats en una ocasió per a definir el sistema polític de Rússia, que combinava la representació popular i un tsar autocràtic. Caracteritzar l'actual sistema alemany seria probablement encara més difícil si intentés basar-se en categories legals. Tornant a la

història, no obstant, podem oferir ajuda als *Calendari de Gotha* de tots els països. Alemanya està essent governada actualment segons el sistema bonapartista.

El tret principal de la fisonomia política alemanya el produeix el fet que el feixisme ha assolit mobilitzar les classes mitjanes contra els obrers. Dos poderosos camps s'entrellacen en irreconciliable conflicte. Cap dels bàndols pot vèncer per mitjans parlamentaris. Cap acceptaria voluntàriament una decisió desfavorable per a ell. Semblant escissió de la societat prefigura una guerra civil. L'amenaça de guerra civil crea en la classe dominant la necessitat un àrbitre i cabdill, d'un Cèsar. Aqueixa és precisament la funció del bonapartisme.

Tot règim pretén estar per damunt de les classes, salvaguardant els interessos del conjunt. Però els efectes de les forces socials no poden determinar-se tan fàcilment com els del terreny de la mecànica. El govern mateix és de carn i os. És inseparable de certes classes i dels seus interessos. En èpoques tranquil·les, el parlament democràtic sembla el millor instrument per a reconciliar les forces en conflicte. Però quan les forces fonamentals viren en angles de 180 graus, marxant en direccions oposades, llavors apareix l'oportunitat d'una dictadura bonapartista.

A diferència d'una monarquia legítima, en què la persona del governant només representa un anella en una cadena dinàstica, la forma bonapartista és inseparable d'una personalitat que s'obre camí ja siga per mitjà del talent, ja siga per mitjà de la sort. Semblant quadro, no obstant, correspon escassament a la figura plomosa del junker de l'est de l'Elba i mariscal de camp Hohenzollern. Certament, Hindenburg no és cap Napoleó, ni Posen és Còrsega. Però una consideració merament personal i fins i tot estètica d'aquesta qüestió seria completament inadequada i seria, de fet, un entreteniment. Encara que, com diuen els francesos, cal un conill per a fer estofat de conill, no és de cap mode indispensable un Bonaparte per al bonapartisme. L'existència de dos camps irreconciliables basta. El paper de l'àrbitre totpoderós pot ésser ocupat per una camarilla en compte de per una persona.

Recordem que França no sols ha conegut Napoleó I, el vertader, sinó també al fals, Napoleó III. L'oncle i el suposat nebot tingueren en comú el paper d'àrbitre que assenyala les seues decisions amb la punta de l'espasa. Napoleó I tingué la seua pròpia espasa, i Europa encara serva els vestigis de les seues cissures. La sola ombra de l'espasa del seu suposat oncle bastà per a empentar Napoleó III al tron.

En Alemanya, el bonapartisme pren una forma escrupolosament alemanya. Però no hem de detenir-nos en els matisos de les diferències nacionals. En la traducció es perden molts trets distintius de l'original. Encara que en

moltes esferes de la creació humana els alemanys han proporcionat els més elevats models, en política, igual que en escultura, han superat escassament el nivell de la imitació mediocre. No entraré, no obstant, en les raons històriques d'això. Baste dir que és així. Posen no és Còrsega, Hindenburg no és Napoleó.

No hi ha cap empremta d'aventurisme en la figura conservadora del president. El Hindenburg de vuitanta anys no perseguia res en la política. En el seu lloc, altres el perseguien i trobaren Hindenburg. I no anaren cap a ell per casualitat. Tota aquesta gent són del mateix vell fons prussià, aristocraticoconservador, de Postdam, a l'est de l'Elba. Fins i tot si Hindenburg presta el seu nom com a cobertura per als actes d'altres, no es deixarà apartar de l'empremta que li deixaren les tradicions de la seua casta. Hindenburg no és una personalitat, sinó una institució. És allò que fou durant la guerra. "L'estratègia de Hindenburg" era l'estratègia de gent amb noms completament diferents. Aquest procediment fou traslladat a la política. Ludendorff i els seus ajudants han estat rellevats per homes nous. Però els mètodes continuen essent els mateixos.

Conservadors, nacionalistes, monàrquics, tots els enemics de la revolució de novembre col·locaren Hindenburg en el lloc de *Reichspräsident* la primera vegada en 1925. No sols els obrers, sinó també els partits de la burgesia votaren contra el mariscal Hohenzollern. Però Hindenburg guanyà. Fou recolzat per les masses de la petita burgesia desplaçant-se cap a Hitler. Com a president, Hindenburg no ha fet res. Però tampoc ha desfet res. Els seus enemics fomentaren la idea que la fidelitat de les tropes de Hindenburg l'havien fet un defensor de la Constitució de Weimar. Set anys després, rebutjat en tota la línia per la reacció, els partits purament parlamentaris decidiren posar al mariscal en la seua moneda.

Donant els seus vots al cap militar monàrquic, la socialdemocràcia i els demòcrates catòlics l'alliberaren de tota obligació cap a l'ara impotent república. Elegit en 1925 pels reaccionaris, Hindenburg no s'apartà de la Constitució. Elegit en 1932 amb els vots de l'esquerra, Hindenburg adoptà el punt de vista dretà sobre les qüestions constitucionals. No hi ha res de misteriós al darrere d'aquesta paradoxa. Només davant de la seua "consciència" i la "voluntat del poble" (dos tribunals infal·libles) Hindenburg havia de convertir-se inevitablement en el paladí dels cercles a què havia servit fidelment al llarg de tota la seua vida. La política del president és la política de l'aristocràcia terratinent, dels barons industrials i dels prínceps banquers, de les religions catòlica romana, luterana i (l'última però no la menor) hebrea.

En elegir Von Papen (en qui ningú en tot el país havia pensat el dia anterior) com a cap de govern, el personal polític de Hindenburg tallà abruptament els fils per mitjà dels que l'elecció havia unit el president amb

els partits democràtics. El bonapartisme alemany mancà en el seu primer estadi del coent de l'aventurisme. Per la seua carrera durant la guerra i el seu ascens màgic al poder, Von Papen el rescabalà en certa manera. Pel que fa als seus altres dots (fora del seu coneixement de llengües i les seues impecables maneres) les opinions de diferents tendències semblen coincidir que d'ara en avant els historiadors no podran continuar descrivint Michaelis com el més descolorit i insignificant canceller del Reich alemany.

Però on està l'espasa del bonapartisme? Hindenburg només servà el seu bastó de mariscal, un joguet per a ancians. Després de la seua no molt inspirada experiència en la guerra, Papen tornà a la vida civil. L'espasa, no obstant, aparegué en la persona del general Schleicher. Ell és precisament l'home que ha de contemplar-se ara com el centre de la combinació bonapartista. I açò no és un accident. En elevar-se per damunt dels partits i el parlament, el govern s'ha reduït a un aparell burocràtic. La part més efectiva d'aquest aparell és inqüestionablement la Reichswehr. No és sorprenent, doncs, que Schleicher aparegués després de Hindenburg i Papen. Hi ha molts rumors en els periòdics que des del retir en els seus quarters, el general preparà curosament l'escenari dels esdeveniments. Pot ésser. Molt més important, no obstant, és el fet que el curs general dels esdeveniments preparara l'escenari per a un general.

L'autor està allunyat del teatre dels esdeveniments, per una considerable distància a més a més. Açò li fa difícil seguir els girs i viratges diaris. No obstant, m'agradaria pensar que aquestes condicions geogràfiques desfavorables no poden impedir-me explicar la relació fonamental de forces, que, en última anàlisi, determina el curs general dels esdeveniments.

L'ÚNIC CAMÍ²⁰

Prefaci

La decadència del capitalisme promet ésser encara més turbulenta, dramàtica i sagnant que el seu ascens. El capitalisme alemany no en serà, segurament, cap excepció. Si la seua agonia es perllonga massa, la culpa resideix (hem de dir la veritat) en els partits del proletariat.

El capitalisme alemany entrà en joc tard, i fou privat dels privilegis del primogènit. El desenvolupament de Rússia la situà en algun lloc entre Anglaterra i l'Índia; Alemanya, en un esquema semblant, hauria d'ocupar el lloc entre Anglaterra i Rússia, no obstant, sense les enormes colònies ultramarines de Gran Bretanya ni les "colònies interiors" de la Rússia tsarista, Alemanya, comprimida en el cor d'Europa, es veié enfrontada (en una època en què el món sencer ja havia estat repartit) a la necessitat de conquistar mercats exteriors i de tornar a repartir colònies que ja havien estat repartides.

El capitalisme alemany fou destinat a nedar contra corrent, a lliurar-se al lliure joc de les forces. Només Gran Bretanya pogué permetre's aquest luxe, i únicament durant un període històric limitat, que ha finalitzat recentment davant dels nostres ulls. El capitalisme alemany no pogué ni tan sols permetre's el "sentit de la moderació" del capitalisme francès, atrinxerat dins dels seus límits i proveït, a més a més, de riques possessions colonials com a reserva.

La burgesia alemanya, oportunista de cap a peus en el terreny de la política interior, hagué d'eivar-se al sùmmum de l'audàcia i de la lleugeresa en el de l'economia i la política mundial; hagué d'expandir incommensurablement la seua producció per tal d'encalçar les nacions més antigues, brandar l'espasa i llançar-se a la guerra. L'extrema racionalització de la indústria alemanya després de la guerra en resultà, així mateix, de la necessitat de superar les condicions desfavorables d'endarreriment històric, de situació geogràfica i de derrota militar.

²⁰ Escrit el 14 de setembre de 1932, fou publicat en forma de fullet a l'abril de 1933 per Pionner Publishers.

Si els mals econòmics de la nostra època són el resultat, en última anàlisi, del fet que les forces productives de la humanitat són incompatibles amb la propietat privada dels mitjans de producció així com també amb les fronteres nacionals, el capitalisme alemany està travessant les convulsions més doloroses precisament perquè és el capitalisme més modern, més avançat i més dinàmic del continent europeu.

Els metges del capitalisme alemany es divideixen en tres escoles: liberalisme, economia planificada i autarquia.

El liberalisme voldria restaurar les lleis “naturals” del mercat. Però l’infeliç destí polític del liberalisme només reflecteix el fet que el capitalisme alemany mai pogué basar-se en el manchesterisme, sinó que anà, a través del proteccionisme, fins als trusts i els monopolis. L’economia alemanya no pot ésser retornada a un passat “saludable” que mai existí.

El “nacionalsocialisme” promet revisar, a la seua manera, la tasca de Versalles, és a dir, portar més lluny l’ofensiva de l’imperialisme dels Hohenzollern. Al mateix temps, vol portar Alemanya a l’autarquia, és a dir, al camí del localisme i de la restricció voluntària. El rugit del lleó oculta en aquest cas la psicologia del gos assotat. Adaptar el capitalisme alemany a les seues fronteres nacionals és gairebé el mateix que guarir un malalt tallant-li la mà dreta, el peu esquerre i part del seu crani.

Guarir el capitalisme mitjançant l’*economia planificada* significaria eliminar la competència. En aquest cas, hem de començar per l’abolició de la propietat privada dels mitjans de producció. Els reformadors burocraticoprofessorals no s’atreveixen ni a pensar-ho. L’economia alemanya és, menys que res, purament alemanya: és un element integrant de l’economia mundial. Un pla alemany únicament és concebible en la perspectiva d’un pla econòmic internacional. Un sistema planificat a l’interior de les estretes fronteres nacionals significaria l’abandó de l’economia mundial, és a dir, l’intent de tornar al sistema de l’autarquia.

Aquests tres sistemes, amb les seues dissensions mútues, en realitat s’assemblen doncs que tots estan tancats dins del cercle viciós de l’utopisme reaccionari. Allò que cal salvar no és el capitalisme alemany, sinó Alemanya del seu capitalisme.

En els anys de la crisi, la burgesia alemanya, o almenys els seus teòrics, han pronunciat discursos de penediment; sí, havien portat una política massa arriscada, havien recorregut amb molta lleugeresa a l’ajuda de crèdits estrangers, havien empentat massa ràpidament la modernització de l’equipament fabril etc. En el futur, caldrà ésser més curosos! En realitat, no obstant, a mesura que es manifesta el programa de Papan i l’actitud del capital financer envers ell, els dirigents de la burgesia alemanya s’inclinen avui més que mai a l’aventurisme econòmic.

Als primers signes de reactivació industrial, el capitalisme alemany es mostrarà tal com el seu passat històric l'ha conformat, i no com els agradaria configurar-lo als moralistes liberals. Els empresaris, àvids de beneficis, faran pujar novament la pressió del vapor sense prestar atenció al manòmetre. La persecució dels crèdits estrangers tornarà a prendre un caràcter febril. Són escasses les possibilitats d'expansió? Tant més necessari, doncs, monopolitzar-les. El món aterrit veurà novament el quadro del període precedent, però en forma de convulsions encara més violentes. Al mateix temps, el renaixement del militarisme alemany avançarà com si els anys 1914-1918 mai haguessen existit. La burgesia alemanya torna a situar els barons de l'est de l'Elba al capdavant de la nació. Davall els auspicis bonapartistes, estan encara més inclinats a arriscar el cap de la nació que sota els de la monarquia legítima.

En els seus moments lúcids, els dirigents de la socialdemocràcia alemanya han de preguntar-se per quin miracle el seu partit, després de tot el dany que ha fet, encara dirigeix milions d'obriers. Certament, ha de donar-se una gran importància al conservadorisme innat a tota organització de masses. Diverses generacions del proletariat han passat per la socialdemocràcia com a escola política; això ha creat una gran tradició. No obstant, aqueixa no és la raó principal de la vitalitat del reformisme. Els obrers no poden abandonar simplement la socialdemocràcia, malgrat tots els crims d'aqueix partit; han de poder reemplaçar-lo per un altre partit. Mentre, el Partit Comunista alemany, en la persona dels seus dirigents, ha fet tot el que estava al seu abast per tal d'allunyar les masses, o almenys per a impedir-les que s'agrupassen al voltant del Partit Comunista.

La política de capitulació de Stalin-Brandler l'any 1923; el zig-zag ultraesquerrà de Maslow-Ruth Fischer, Thaelmann en 1924-1925; l'arrossegament oportunista davant de la socialdemocràcia en 1926-1928; l'aventurisme del "tercer període" en 1928-1930; la teoria i pràctica del "socialfeixisme" i de l'"alliberament nacional" en 1930-1932, aqueixes són les partides de la factura. El total dóna: Hindenburg-Papen-Schelicher i companyia.

Pel camí capitalista, no hi ha cap sortida per al poble alemany. Aquí rau la font de fortalesa més important del Partit Comunista. L'exemple de la Unió Soviètica mostra, per mitjà de l'experiència, que hi ha una sortida pel camí socialista. En això resideix la segona font de fortalesa del Partit Comunista.

Però, gràcies a les condicions de desenvolupament de l'estat proletari aïllat, allí ha pres la direcció de la Unió Soviètica una burocràcia nacional-oportunista, que no creu en la revolució mundial, que defensa la seua independència de la revolució mundial i manté al mateix temps una dominació il·limitada sobre la Internacional Comunista. I aqueixa és en l'actualitat la major desgràcia per al proletariat alemany i internacional.

La situació en Alemanya està feta com a propòsit per a possibilitar al Partit Comunista guanyar la majoria dels obrers en un curt espai de temps. El Partit Comunista ha de comprendre només que no obstant, en l'actualitat, representa a la minoria del proletariat, i ha de caminar fermament pel camí de la tàctica de front únic. En el seu lloc, el Partit Comunista ha fet seua una tàctica que pot resumir-se en les paraules següents: no donar als obrers alemanys la possibilitat de portar avant lluites econòmiques ni de presentar resistència al feixisme, ni d'empunyar la ferramenta de la vaga general, ni de crear soviets, abans que el proletariat mundial reconega, per endavant, la direcció del Partit Comunista. La tasca política es converteix en un ultimàtum.

D'on ha pogut provenir aquest destructiu mètode? La resposta està en la política de la fracció stalinista en la Unió Soviètica. Allí, l'aparell ha convertit la direcció política en una autoritat administrativa. En negar-se a permetre que els obrers discutisquen, o critiquen, o voten, la burocràcia stalinista no els parla en un altre llenguatge que en el de l'ultimàtum. La política de Thaelmann és un intent de traduir el stalinisme a un mal alemany. Però la diferència rau en el fet que la burocràcia de l'URSS té a disposició de la seua política de comandament el poder estatal, que rebé de les mans de la revolució d'octubre. Thaelmann, per contra, només té per a reforçar els seus ultimàtums l'autoritat formal de la Unió Soviètica. Aquesta és una gran font d'ajuda moral, però, sota les condicions donades, només basta per a tancar la boca dels obrers comunistes, però no per a guanyar-se els obrers socialdemòcrates. No obstant, el problema de la revolució alemanya es redueix ara a aquesta última tasca.

Seguint les obres anteriors de l'autor dedicades a la política del proletariat alemany, aquest pamflet intenta investigar les qüestions de la política revolucionària alemanya en una nova fase.

1.- Bonapartisme i feixisme

Tractem d'analitzar breument què ha passat i on ens trobem.

Gràcies a la socialdemocràcia, el govern Brüning ha disposat del suport parlamentari per a governar amb l'ajuda dels decrets d'emergència. Els dirigents socialdemòcrates digueren: "D'aquesta manera bloquejarem el camí del feixisme al poder." La burocràcia stalinista digué: "No, el feixisme ja ha triomfat; el règim de Brüning és el feixisme." Ambdues afirmacions eren falses. Els socialdemòcrates feren passar una retirada passiva davant del feixisme com la lluita contra el feixisme. Els stalinistes presentaren l'assumpte com si la victòria del feixisme ja s'hagués produït. La força de combat del proletariat fou minada per ambdues bandes i es facilità i aproximà el triomf de l'enemic.

En el seu temps, caracteritzarem el govern Brüning com a bonapartisme (“una caricatura de bonapartisme”), és a dir, com a un règim de dictadura politicomilitar. En el moment en què la lluita de dos estrats socials (els que tenen i els que no tenen, els explotadors i els explotats) assolix la seua tensió més elevada, s’han creat les condicions per a la dominació de la burocràcia, la policia i la tropa. El govern esdevé “independent” de la societat. Recordem una vegada més: si es claven simètricament dos ganxos en un suro, aquest pot mantenir l’equilibri fins i tot sobre el cap d’una agulla de cap. Aqueix és precisament l’esquema del bonapartisme. Podem tenir per segur que semblant govern no deixa d’ésser l’empleat dels propietaris. No obstant, l’empleat se situa a coll de l’amo, li refrega el bescoll en carn viva i no titubeja, a vegades, en netejar-se les sabates en la seua cara.

Pot haver-se donat per assentat que Brüning prosseguiria fins a la solució final. No obstant, en el transcurs dels esdeveniments, s’ha afegit un altra anella: el govern Papen. Per a ésser exactes, hauríem de fer una rectificació en la nostra anterior caracterització: el govern Brüning era un govern prebonapartista. Brüning era només un precursor. En una forma perfecta, el bonapartisme entrà en escena amb el govern Papen-Schleicher.

En què consisteix la diferència? Brüning assegurava que no coneixia major felicitat que “servir” Hindenburg i al paràgraf 48. Hitler “recolzava” amb el seu puny el flanc dret de Brüning. Però, amb el colze esquerre, Brüning descansava sobre el muscle de Wels. En el Reichstag, Brüning hi trobà una majoria que l’eximia de comptar amb el Reichstag.

Com més creixia la independència de Brüning respecte al parlament, més independents se sentien les cimes de la burocràcia respecte a Brüning i als grups polítics que es trobaven al seu darrere. Finalment, només faltava trencar els lligams amb el Reichstag. El govern Papen sorgí d’una concepció burocràtica immaculada. Amb el colze dret, descansa sobre el muscle de Hitler. Amb el puny de la policia, es protegeix del proletariat per l’esquerra. En això resideixen el secret de la seua “estabilitat”, és a dir, que no s’enfonse en el moment mateix de la seua formació.

El govern Brüning assumia un caràcter clerical-burocràtic-policíac. La Reichswehr encara romanien en reserva. El “Front de Ferro” servia com un suport directe de l’ordre. L’essència del colp d’estat de Hindenburg-Papen consisteix precisament en eliminar la seua dependència del “Front de Ferro”. Els generals passaren automàticament al primer lloc.

Els dirigents socialdemòcrates resultaren ésser completament encerats. I això és més del que els espera en períodes de crisi social. Aqueixos intrigants petitburgesos semblen intel·ligents només sota aquelles condicions en què la intel·ligència no és necessària. Ara, es tapen el cap a la nit, suen, i esperen un miracle: tal vegada al final podem encara no sols

salvar els nostres caps sinó també el mobiliari arxiatibacat i els petits estalvis innocents. Però ja no hi haurà més miracles...

Malauradament, no obstant, el Partit Comunista també ha estat completament pres per sorpresa pels esdeveniments. La burocràcia stalinista fou incapaç de preveure res. Ara, Thaelmann, Remmele i d'altres parlen a cada moment del "colp d'estat del 20 de juliol". Com ha estat això? Al principi, afirmaven que el feixisme ja havia arribat i que només els "trotskistes contrarevolucionaris" podien parlar-ne como quelcom de futur. Ara resulta que per a passar de Brüning a Papen (de moment no a Hitler, sinó només a Papen) ha calgut tot un "colp d'estat". No obstant, el contingut de classe de Severing, Brüning i Hitler, segons ens havien ensenyat aqueixos savis, és "un i el mateix". Llavors, de què i per a què el colp d'estat?

Però la confusió no acaba ací. Fins i tot encara que la diferència entre feixisme i bonapartisme estiga ara prou clara, Thaelmann, Remmele i la resta parlen del colp d'estat *feixista* del 20 de juliol. Al mateix temps, alerten els obrers contra el perill imminent d'un enderrocament hitlerià, és a dir, igualment feixista. Finalment, es caracteritza la socialdemocràcia, precisament igual que abans, com socialfeixista. D'aquesta manera, els esdeveniments que se succeeixen es redueixen a què diferents classes de feixisme prenguen el poder una d'una altra amb l'ajuda de colps d'estat "feixistes". ¿No està clar que tota la teoria stalinista fou elaborada únicament amb la finalitat d'engarrotar el cervell humà?

Com menys preparats estaven els obrers, més destinada estava l'arribada del govern Papen a produir la impressió de fortalesa: ignorància completa dels partits, nous decrets d'emergència, dissolució del Reichstag, represàlies, estat de setge en la capital, abolicció de la "democràcia" prussiana. I amb quina facilitat! A un lleó hom el mata d'un tret, a la puça hom l'aixafa entre les ungles; amb els ministres socialdemòcrates s'acaba d'una polzada.

No obstant, tanmateix l'aparença de forces concentrades, el govern Papen *com a tal* és més feble encara que el seu predecessor. El règim bonapartista pot assolir un caràcter comparativament estable i durador només en el cas que pose fi a una època revolucionària; quan la relació de forces ja ha estat posada a prova en batalles; quan les classes revolucionàries ja estan esgotades, però les classes posseïdores fins i tot ni s'han alliberat del terror: no portarà demà noves convulsions? Sense aquesta condició bàsica, és a dir, sense un exhauriment anterior de les energies de les masses en combats, el règim bonapartista no està en posició d'avançar.

A través del govern Papen, els barons, els magnats del capital i els banquers han realitzat un intent de salvaguardar els seus interessos

mitjançant la policia i l'exèrcit regular. La idea de lliurar tot el poder a Hitler, que es recolza en les bandes voraces i desbocades de la petita burgesia, està lluny d'agradar-los. Ells, per descomptat, no dubten que a la llarga Hitler serà un instrument submís de la seua dominació. No obstant, açò és inseparable de convulsions, del risc d'una guerra civil llarga i fatigosa i de despeses enormes. El feixisme, sens dubte, com mostra l'exemple italià, mena al final a una dictadura burocraticomilitar de tipus bonapartista. Però per a això es requereixen una sèrie d'anys, fins i tot en el cas d'una victòria total: un termini encara més llarg en Alemanya que a Itàlia. Està clar que les classes posseïdores preferirien un camí més econòmic, és a dir, el camí de Schleicher i no el de Hitler, per no parlar que el mateix Schleicher ho prefereix d'aqueixa forma.

El que la base per a l'existència del govern Papen radique en la neutralització dels camps irreconciliables no significa de cap manera, per descomptat, que les forces del proletariat revolucionari i de la petita burgesia reaccionària pesen el mateix en la balança de la història. Tota la qüestió es desplaça ací al terreny de la política. Per mitjà del mecanisme del Front de Ferro, la socialdemocràcia paralitza el proletariat. Amb la política d'ultimatisme insensat, la burocràcia stalinista bloqueja als obrers el camí revolucionari. Amb una correcta direcció del proletariat, el feixisme seria exterminat sense dificultat i no quedaria oberta ni una esquerra per al bonapartisme. Desgraciadament, aqueixa no és la situació. La fortalesa paralitzada del proletariat ha adoptat la forma enganyosa de la "fortalesa" de la camarilla bonapartista. En això resideix la fórmula política de l'actualitat.

El govern Papen és el punt invisible d'intersecció de grans forces històriques. El seu pes independent és quasi nul. Per tant, no pot fer una altra cosa que sentir pànic de les seues pròpies gesticulacions i tenir vertigen del buit que li rodeja per tot arreu. Així, i només així, pot explicar-se que en els actes del govern hi haja hagut fins avui dues parts de timidesa per una d'audàcia. A Prússia, és a dir, amb la socialdemocràcia, el govern jugava a guanyar: sabia que aqueixos senyors no oferirien resistència. Però després d'haver dissolt el Reichstag, anuncià noves eleccions i no s'atreví a posposar-les. Després de proclamar la llei marcial, s'atipà d'explicar: açò únicament és per a facilitar la capitulació sense lluita dels dirigents socialdemòcrates.

No obstant no hi ha una Reichswehr? No som donats a oblidar-ho. Engels definia l'estat com a organisme d'homes armats, amb accessoris materials en forma de presons, etc. Respecte a l'actual poder governamental, pot dir-se fins i tot que només la Reichswehr existeix realment. Però la Reichswehr no sembla de cap manera un instrument submís i fiable a mans del grup de

persones al capdavant de les quals es troba Papan. En realitat, el govern és més bé una espècie de comissió política de la Reichswher.

Però malgrat tota la seua preponderància sobre el govern, la Reichswher no pot, no obstant, pretendre cap paper polític independent. Cent mil soldats, no importa com de cohesius i aguerrits puguen ésser (cosa que encara està per provar), no poden manar una nació de seixanta-cinc milions esparracada pels més profunds antagonismes socials. La Reichswher només representa un element en l'acció de les forces, i no el decisiu.

A la seua manera, el nou Reichstag reflecteix força millor la situació política del país que ha portat a l'experiment bonapartista. El parlament sense una majoria, amb ales irreconciliables, ofereix un argument obvi i irrefutable a favor de la *dictadura*. Una vegada més, els límits de la democràcia apareixen en tota la seua evidència. On s'hi tracta de les bases mateixes de la societat, l'aritmètica parlamentària no és la que decideix. Allò que decideix és la lluita.

No intentarem opinar des de lluny quin camí seguiran en els pròxims dies els esforços per a formar govern. Les nostres hipòtesis no arribarien de totes maneres a hora i, a més a més, no són les possibles formes i combinacions transitòries les que resolen el problema. Un bloc de l'ala dreta amb el Centre significaria la "legalització" de la presa del poder pels nacionalsocialistes, és a dir, la cobertura més apropiada per al colp d'estat feixista. Quines relacions es desenvoluparan al principi entre Hitler, Schleicher i els dirigents del Centre és més important per a ells que no per al poble alemany. Políticament, totes les combinacions que hom pugua pensar amb Hitler signifiquen la dissolució de la burocràcia, els tribunals, la policia i l'exèrcit a l'interior del feixisme.

Si s'admet que el Centre no acceptarà una coalició en què hauria de pagar amb la ruptura amb els seus propis obrers el paper de fre a la locomotora de Hitler, en aqueix cas només queda obert el camí extraparlamentari. Una combinació sense el Centre garantiria més fàcilment i ràpida el predomini dels nacionalsocialistes. Si aquests no s'uneixen immediatament amb Papan i passen alhora immediatament a l'assalt, el caràcter bonapartista del govern es palesarà més agudament: Schleicher tindria els seus "cent dies"... sense els anys napoleònics anteriors.

Cent dies (no, estem calculant massa generosament). La Reichswher no decideix. Schleicher no basta. La dictadura extraparlamentària dels junkers i els magnats del capital financer només pot garantir-se mitjançant una guerra civil fatigosa i implacable. Podrà Hitler realitzar aquesta tasca? Això no sols depèn de la mala voluntat del feixisme, sinó també de la voluntat revolucionària del proletariat.

2.- Burguesia, petita burgesia i proletariat

Tota anàlisi seriosa de la situació política ha de prendre com a punt de partida les relacions mútues entre les tres classes: la burgesia, la petita burgesia (incloent-hi els camperols) i el proletariat.

La gran burgesia, econòmicament poderosa, constitueix, per si mateixa, una ínfima minoria de la nació. Per a imposar la seua dominació, ha de fer complir una determinada relació mútua amb la petita burgesia i, per la seua mediació, amb el proletariat.

Per tal de comprendre la dialèctica d'aqueixes interrelacions, hem de distingir tres fases històriques: el començament del desenvolupament capitalista, en què la burgesia precisava mètodes revolucionaris per a resoldre les seues tasques; el període de floriment i maduresa del règim capitalista, en què la burgesia dotà la seua dominació de formes democràtiques, ordenades, pacífiques, conservadores; finalment, la decadència del capitalisme, en què la burgesia està obligada a recórrer als mètodes de la guerra civil contra el proletariat per a protegir el seu dret a l'exploració.

Els programes polítics característics d'aqueixes tres fases, *jacobinisme*, *democràcia* reformista (incloent-hi la socialdemocràcia) i *feixisme*, són essencialment programes de corrents petitburgesos. Aquesta sola dada, més que cap altra cosa, mostra que enorme (mes fins i tot: com de decisiva) importància té l'autodeterminació de les masses petitburgeses del poble per a tot el destí de la societat burgesa.

Tanmateix, la relació entre la burgesia i la seua base social fonamental, la petita burgesia, no descansa de cap mode en la confiança recíproca i en la col·laboració pacífica. El gros de la petita burgesia és una classe explotada i oprimida. Mira a la burgesia amb enveja i, sovint, amb odi. La burgesia, per la seua banda, encara que utilitza el suport de la petita burgesia, en desconfia, perquè tem, amb raó, la seua tendència a derrocar les barreres imposades des de dalt.

Encara que estaven arreglant i aclarint el camí al desenvolupament burgès, els jacobins xocaren a cada moment amb la burgesia. La serviren en un lluita intransigent contra ella. Després de realitzar el seu limitat paper històric, els jacobins caigueren perquè la dominació del capital estava predeterminada.

Per a tota una sèrie de fases, la burgesia afirmà el seu poder davall la forma de la democràcia parlamentària. Però de nou, no pacíficament ni voluntària. La burgesia temia mortalment el sufragi universal. Però a la llarga, amb

l'ajuda d'una combinació de repressió i concessions, amb l'amenaça de la fam unida a les reformes, assolí subordinar en el marc de la democràcia formal no sols a la vella petita burgesia, sinó, en gran manera, també al proletariat, per mitjà de la nova petita burgesia, la burocràcia obrera. A l'agost de 1914, la burgesia imperialista pogué, mitjançant la democràcia parlamentària, menar milions d'obriers i camperols a la carnisseria.

Però precisament amb la guerra comença la clara decadència del capitalisme i, sobretot, de la seua forma democràtica de dominació. En avant ja no es tracta de noves reformes i almoines, sinó de reduir i suprimir les antigues. Amb això, la burgesia entra en conflicte no sols amb les institucions de la democràcia proletària (sindicats i partits polítics), sinó també amb la democràcia parlamentària, en el marc de la qual sorgiren les organitzacions obreres. D'aquí, la campanya contra el "marxisme", d'una banda, i contra el parlamentarisme democràtic per l'altra.

Però igual que les cimes de la burgesia liberal foren incapaces en la seua època, sols amb la seua pròpia força, de desprendre's del feudalisme, la monarquia i l'església, igualment els magnats del capital financer són incapaços, sols amb la seua força, d'enfrontar-se amb el proletariat. Necessiten el suport de la petita burgesia. Per a aquest fi, n'ha d'ésser guanyada, posada en peu, mobilitzada i armada. Però aquest mètode té els seus riscos. Encara que utilitza el feixisme, la burgesia no obstant li té por. Pilsudski fou obligat, al maig de 1926, a salvar la societat burgesa per mitjà d'un colp d'estat dirigit contra els partits tradicionals de la burgesia polonesa. La cosa arribà tan lluny, que el dirigent oficial del Partit Comunista polonès, Warski, que passà de Rosa Luxemburg a Stalin, i no a Lenin, prengué el colp d'estat de Pilsudski com el camí de la "dictadura democràtica revolucionària" i cridà els obrers a recolzar Pilsudski.

En la sessió de la comissió polonesa del Comitè Executiu de la Comintern del 2 de juliol de 1926, l'autor d'aquestes línies digué sobre els esdeveniments de Polònia:

"...el moviment que [Pilsudski] encapçalà era petitburgès, una forma "plebea" de resoldre els apressants problemes de la societat capitalista en procés de decadència i destrucció. Es tracta d'un paral·lel directe amb el feixisme italià..."

Aqueixos dos corrents tenen indubtablement trets comuns: les seues tropes de xoc es recluten... entre la petita burgesia; tant Pilsudski com Mussolini han emprat mitjans extraparlamentaris, clarament violents, mètodes de guerra civil; ambdós es proposaven salvar la societat burgesa, no llençar-la a baix. Després de posar dempeus les masses petit burgeses, ambdós xocaren obertament amb la gran burgesia després d'arribar al poder. Involuntàriament, una generalització històrica ve a la ment: forçós és recordar la definició de Marx del jacobinisme com una forma plebea d'enfrontar-se amb els enemics feudals de la burgesia. Això fou en l'època de *l'auge* de la burgesia. Cal dir que ara, en l'època de la *decadència* de la societat burgesa, la burgesia necessita novament una forma "plebea" de resoldre els seus problemes (que ja no són progressius, sinó, més

bé, completament reaccionaris). En aquest sentit, doncs, el feixisme amaga una caricatura reaccionària del jacobinisme.

La burgesia decadent és incapaç de mantenir-se al poder amb els mètodes i mitjans creats per ella mateixa (l'estat parlamentari). Necessita el feixisme com a instrument d'autodefensa, almenys en els moments més crítics. A la burgesia no li agrada la forma "plebea" de resoldre els seus problemes. Tingué una actitud extremadament hostil envers el jacobinisme, que aclarí en sang el camí per al desenvolupament de la societat burgesa. Els feixistes estan infinitament més a prop de la burgesia decadent que els jacobins de la burgesia ascendent. Però a la burgesia assentada no li agrada tampoc la forma feixista de resoldre els seus problemes, perquè els xocs i disturbis, encara que en interès de la societat burgesa, també n'impliquen riscos. Aquest és l'origen de l'antagonisme entre el feixisme i els partits tradicionals de la burgesia...

A la gran burgesia li disgusta aquest mètode, gairebé igual que a un home amb la mandíbula tumefacta li disgusta que li netegen les dents. Els cercles respectables de la societat burgesa veien amb odi els serveis del dentista Pilsudski, però al final han cedit davant de l'inevitable, certament amb amenaces de resistència i porfidieiant i regatejant el preu. I heus aquí l'ídol d'ahir de la petita burgesia convertit en gendarme del capital!"

A aquest intent de definir el lloc històric del feixisme com a substitut polític de la socialdemocràcia, hom li contraposà la teoria del socialfeixisme. Al principi, podia semblar una estupidesa presumptuosa i desagradable, però inofensiva. Els esdeveniments subsegüents han mostrat què perniciosa influència exercí de fet la teoria stalinista sobre tot el desenvolupament de la Internacional Comunista²¹.

¿Es dedueix del paper històric del jacobinisme, de la democràcia i del feixisme que la petita burgesia està condemnada a continuar essent un instrument a mans del capital fins a la fi dels seus dies? Si fóra així, la dictadura del proletariat seria impossible en una sèrie de països en què la petita burgesia constitueix la majoria de la nació; i més encara, la faria extremadament difícil en altres països en què la petita burgesia representa una important minoria. Afortunadament, no és així. L'experiència de la Comuna de París mostrà per primera vegada, almenys en els límits d'una ciutat, igual que l'experiència de la revolució d'octubre ho ha mostrat després a una escala molt major i durant un període incomparablement més llarg, que l'aliança de la petita burgesia i la gran burgesia no és indissoluble. Ja que la petita burgesia és incapaç d'una política *independent* (també per això la "dictadura democràtica" petit burgesa és irrealitzable) no li queda més que optar entre la burgesia i el proletariat.

²¹ Mentre amagava al partit i a la Internacional el discurs citat, la premsa stalinista engegava una de les seues habituals campanyes contra ell. Manuilski escrigué que jo havia gosat "posar en el mateix nivell" feixistes i jacobins, els que, al capdavall, eren els nostres avantpassats revolucionaris. La darrera observació és, si fa o no fa, correcta. Malauradament, aqueixos avantpassats poden mostrar bastants descendents que són incapaços d'utilitzar els seus caps. Un eco de la vella disputa pot trobar-se a les darreres produccions de Münzenberg contra el "trotskisme". Però deixem aquest tema. [Trotski]

En l'època d'ascens, del creixement i floriment del capitalisme, la petita burgesia, malgrat agudes explosions de descontentament, marxà generalment obedientment aparellada al capitalista. No podia fer una altra cosa. Però sota les condicions de desintegració capitalista i el compromís de la situació econòmica, la petita burgesia procura, intenta i s'esforça per alliberar-se dels lligams dels antics amos i dirigents de la societat. És totalment capaç d'unir el seu destí al del proletariat. Per a això només es necessita una cosa: la petita burgesia ha d'adquirir confiança en la capacitat del proletariat de portar a la societat per un nou camí. El proletariat només pot inspirar aqueixa confiança per la seua fortalesa, per la fermesa de les seues accions, per una hàbil ofensiva contra l'enemic, per l'èxit de la seua política revolucionària.

Però ai si el partit revolucionari no està a l'altura de la situació! La lluita diària del proletariat aguditza la inestabilitat de la societat burgesa. Les vagues i els disturbis polítics agreugen la situació econòmica del país. La petita burgesia podria resignar-se temporalment a privacions creixents si a través de la seua experiència arriba a la convicció que el proletariat està en condicions de portar-la per un nou camí. Però si el partit revolucionari, tanmateix que la lluita de classes s'accentua incessantment, es mostra una vegada i una altra incapaç d'unificar la classe obrera al seu darrere, si vacil·la, esdevé confús, es contradiu, llavors la petita burgesia perd la paciència i comença a considerar els obrers revolucionaris com els responsables de la seua pròpia misèria. Tots els partits burgesos, incloent-hi la socialdemocràcia, pensen en això. Quan la crisi social assumeix una agudesa intolerable, apareix en escena un determinat partit amb l'objectiu declarat d'agitar la petita burgesia cap a un blanc d'ira, i de dirigir el seu odi i la seua desesperació contra el proletariat. En Alemanya, aquesta funció històrica la realitza el nacionalsocialisme ampli corrent la ideologia del qual està formada per tots els tufs pútrids de la societat burgesa en descomposició.

La responsabilitat política fonamental del creixement del feixisme recau, per descomptat, sobre la socialdemocràcia. Des de la guerra imperialista, la tasca d'aquest partit s'ha reduït a desarrelar de la consciència del proletariat la idea d'una política independent, per a inculcar-li la creença en l'eternitat del capitalisme, i per a fer-lo agenollar-se una vegada i una altra davant la burgesia decadent. La petita burgesia pot seguir els obrers només si hi veu al nou senyor. La socialdemocràcia ensenya l'obrer a ésser un lacai. La petita burgesia no seguirà un lacai. La política del reformisme priva el proletariat de la possibilitat de dirigir les masses plebees de la petita burgesia i, per tant, la converteix en carn de canó per al feixisme.

La qüestió política, no obstant, no se salda per a nosaltres amb la responsabilitat de la socialdemocràcia. Des del començament de la guerra,

denunciem aquest partit com l'agència de la burgesia imperialista en les files del proletariat. D'aquesta nova orientació dels marxistes revolucionaris en sorgí la Tercera Internacional. La seua tasca consistí en unificar el proletariat davall la bandera de la revolució i, per tant, de garantir-li la influència dirigent sobre les masses oprimides de la petita burgesia de les ciutats i del camp.

El període de postguerra, en Alemanya més que en cap altra banda, fou una època de desesperança econòmica i de guerra civil. Les condicions internacionals, així com les interiors, empentaren imperiosament el país pel camí del socialisme. Cada pas de la socialdemocràcia descobria la seua decadència i la seua impotència, el significat reaccionari de la seua política, la banalitat dels seus dirigents. ¿Quines altres condicions es necessitaven per al desenvolupament del Partit Comunista? I no obstant, després dels primers anys d'èxits significatius, el comunisme alemany s'endinsà en un període de vacil·lacions, de zig-zags, de viratges alternatius cap a l'oportunisme i vers l'aventurisme. La burocràcia centrista ha debilitat sistemàticament l'avantguarda proletària i li ha llevat al proletariat en el seu conjunt la possibilitat de dirigir darrere d'ell les masses oprimides de la petita burgesia. La burocràcia stalinista carrega amb la responsabilitat directa i immediata pel creixement del feixisme davant de l'avantguarda proletària.

3.- Aliança de la socialdemocràcia amb el feixisme o lluita entre ells?

Comprendre la interrelació de les classes en forma d'esquema, fixat d'una vegada per sempre, és relativament senzill. La valoració de les relacions concretes entre les classes en cada situació determinada és infinitament més difícil.

La gran burgesia alemanya actualment vacil·la (situació que la burgesia, en general, experimenta força rarament). Una part s'ha convençut definitivament de la inevitabilitat del camí feixista i li agradaria accelerar l'operació. L'altra part espera fer-se ama de la situació amb l'ajuda d'una dictadura policíaca-militar bonapartista. Ningú en aquest camp desitja tornar a la "democràcia" de Weimar.

La petita burgesia està dividida. El nacionalsocialisme, que ha reunit sota la seua bandera la majoria aclaparadora de les classes intermèdies, vol prendre en les seues mans tot el poder. L'ala democràtica de la petita burgesia, que encara té al darrere milions d'obriers, vol tornar a la democràcia segons el model ebertià. Mentre, es prepara per a recolzar la dictadura bonapartista, almenys passivament. Els càlculs de la socialdemocràcia són els següents: sota la pressió dels nazis, el govern Papen-Schleicher es veurà obligat a establir un equilibri reforçant la seua

ala esquerra; a tot açò, tal vegada amaine la crisi; la petita burgesia potser es tranquil·litze; la burgesia tal vegada disminuïska la seua frenètica pressió sobre la classe obrera; i, amb l'ajuda de Déu, tot tornarà a estar novament en ordre.

La camarilla bonapartista no vol, efectivament, la victòria total del feixisme. No s'oposaria, de cap mode, a explotar el suport de la socialdemocràcia dins de certs límits. Però per a això, hauria de "tolerar" les organitzacions obreres, cosa únicament concebible si, almenys fins a cert punt, es permet l'existència legal del Partit Comunista. No obstant, el suport de la socialdemocràcia a la dictadura militar empentaria irresistiblement els obrers als rengles del comunisme. Cercant una forma de suport enfront de la pesta bruna, el govern aviat esdevindria el blanc dels cops dels diables rojos.

La premsa comunista oficial afirma que la tolerància de Brüning envers la socialdemocràcia facilità el camí a Papen, i que la semitolerància de Papen accelerarà l'arribada de Hitler. Això és totalment correcte. Dins d'aquests límits, no hi ha diferències d'opinió entre nosaltres i els stalinistes. Però açò significa precisament que en èpoques de crisi social la política del reformisme no sols es gira contra les masses, sinó també contra el reformisme. En aquest procés, acaba d'arribar el moment crític.

Hitler tolera Schleicher. La socialdemocràcia no s'oposa a Papen. Si aquesta situació pogués consolidar-se realment durant un llarg període de temps, la socialdemocràcia esdevindria l'ala esquerra del bonapartisme, i deixaria al feixisme el paper d'ala dreta. Teòricament, no està per descomptat exclòs que l'actual crisi sense precedents del capitalisme alemany no porte a una solució concloent, és a dir, que no acabe ni amb la victòria del proletariat ni amb el triomf de la contrarevolució feixista. Si el Partit Comunista prossegueix la seua política d'ultimatisme estúpid i per tant salva la socialdemocràcia de l'enfonsament inevitable; si Hitler no es decideix en el futur immediat, a donar un colp d'estat i, així, inicia la desintegració inevitable dins de les seues pròpies files; si la conjuntura econòmica coneix un ascens abans que caiga Schleicher, llavors la combinació bonapartista del paràgraf 48 de la Constitució de Weimar, de la Reichswher, de la socialdemocràcia semiopositora i del semiopositor feixisme, tal vegada podria mantenir-se (fins a un nou esclat, que, en tot cas, cal esperar).

Però sobre la marxa, encara estem lluny de semblant feliç compliment de les condicions que constitueixen el tema dels somnis desperts de la socialdemocràcia. Tal cosa no està de cap manera assegurada. Àdhuc els stalinistes difícilment creuen en la durabilitat o en la força de resistència del règim Papen-Schleicher. Tots els indicis apunten a la ruptura del triangle Wels-Schleicher-Hitler inclús abans que prenga forma.

Però, potser serà substituït per una combinació Hitler-Wels? Segons Stalin, són “bessons, no antípodes”. Admetem que la socialdemocràcia, sense témer els seus propis obrers, voldria vendre la seua tolerància a Hitler. Però Hitler no necessita aquesta mercaderia: no necessita la tolerància, sinó l’abolició de la socialdemocràcia. El govern Hitler només pot realitzar la seua tasca aixafant la resistència del proletariat i eliminant tots els possibles òrgans de la seua resistència. Aquí rau el paper històric del feixisme.

Els stalinistes es limiten a una valoració purament psicològica, o més exactament, purament moral dels petitburgès covards i mesquins que dirigeixen la socialdemocràcia. ¿Podem admetre realment que aqueixos inveterats traïdors s’apartaran de la burgesia i s’enfrontaran a ella? Semblant mètode idealista té molt poc en comú amb el marxisme, que parteix no d’allò que la gent pensa de si mateixa o del que desitja, sinó de les condicions en què s’hi troben i dels canvis que pateixen aqueixes condicions.

La socialdemocràcia recolza el règim burgès, no pels beneficis dels magnats del carbó o de l’acer, sinó a causa dels avantatges que pot obtenir com a partit, en la forma del seu poderós i nombrosíssim aparell. Podem estar-ne segurs que el feixisme no amenaça en cap forma al règim burgès, per a la defensa del qual hi ha la socialdemocràcia. Però el feixisme posa en perill el paper que compleix la socialdemocràcia en el règim burgès i la renda que obté per exercir el seu paper. Encara que els stalinistes obliden aquest aspecte de l’assumpte, la socialdemocràcia no perd de vista, ni per un moment, el perill mortal amb què l’amenaça una victòria del feixisme (no a la burgesia, sinó a la socialdemocràcia).

Farà uns tres anys, quan assenyalàvem que el punt de partida de la vinent crisi política en Àustria i Alemanya es basaria amb tota probabilitat en la incompatibilitat de la socialdemocràcia i el feixisme; quan, basant-se en això, rebutjàvem la teoria del socialfeixisme, que no desvelava, sinó que ocultava el conflicte que s’apropava; quan cridàvem l’atenció sobre la possibilitat que la socialdemocràcia, al igual que una part important del seu aparell, es veuria obligada per la marxa dels esdeveniments a lluitar contra el feixisme i que aquest seria un punt de partida favorable per al Partit Comunista per a una ofensiva posterior, un gran nombre de comunistes (no sols de funcionaris a sou, sinó fins i tot de revolucionaris vertaderament honestos) ens acusaren de... “idealitzar” la socialdemocràcia. Només quedava encongir les espatlles. És difícil discutir amb gent el pensament de la qual es deté on per a un marxista el problema no fa més que començar.

En converses, he citat sovint l’exemple següent: la burgesia jueua en la Rússia tsarista representava una part extremadament espantada i desmoralitzada de tota la burgesia russa. I no obstant, en la mesura que els programes dels Cent Negres, dirigits principalment contra els jueus pobres,

també colpejaven la burgesia, aquesta es veié obligada a autodefensar-se. Sens dubte, tampoc mostrà cap coratge destacable en aquest terreny. Però a causa del perill que penjava sobre els seus caps, la burgesia jueua liberal, per exemple, arplegà sumes considerables per a armar els estudiants i obrers revolucionaris. D'aquesta manera, s'arribà a un acord pràctic temporal entre els obrers més revolucionaris, disposats a lluitar pistola en mà, i el grup més espantat de la burgesia, que estava en un compromís.

L'any passat escriguí que en la lluita contra el feixisme, els comunistes havien d'estar preparats per a arribar a un acord pràctic no sols amb el diable i amb la seua avia, sinó àdhuc amb Grzesinsky. Aquesta frase corregué per tota la premsa stalinista mundial. ¿Necessitava hom millor prova del "socialfeixisme" de l'Oposició d'Esquerra? Molts camarades m'havien advertit per endavant: "Van a prendre-la amb aquesta frase". Jo els contestí: "Aquesta frase ha estat escrita així perquè la prenguen amb ella. Què s'agafen a aquest ferro cremant i es cremen els dits. Els imbècils han d'aprendre la seua lliçó."

El curs de la lluita ha portat Papen a fer que Grzesinsky conega la presó. Resultà aquest episodi de la teoria del socialfeixisme i de les previsions de la burocràcia stalinista? No, succeí en completa contradicció amb elles. La nostra valoració de la situació, no obstant, tenia present semblant eventualitat i l'havia assenyalat un lloc determinat.

Però la socialdemocràcia, també en aquesta ocasió, defugí el combat, objectaran alguns stalinistes. Sí, el defugí. Qualsevol que espere que la socialdemocràcia vaja més enllà dels arguments dels seus dirigents, i engegue la lluita de forma independent, i això sota condicions en què fins i tot el Partit Comunista es mostrà incapaç de lluitar, ha d'esperar naturalment un desengany. Nosaltres no esperem semblants miracles. Per això nosaltres no podíem mostrar-nos exposats a cap "desengany" sobre la socialdemocràcia.

Grzesinsky no s'ha transformat en un tigre revolucionari; això ho podem garantir gustosament. No obstant, hi ha una gran diferència entre una situació en què Grzesinsky, aposentat en la seua fortalesa, envia destacaments de la policia per a salvaguardar la "democràcia" contra els obrers revolucionaris, i una situació en què el salvador bonapartista del capitalisme posa al mateix Grzesinsky en la presó, no? I no tindrem en compte políticament aquesta diferència? No en traurem profit?

Tornem a l'exemple citat abans: no és difícil entendre la diferència entre un fabricant jueu que dóna un colpet al policia tsarista per aporrear els vaguistes i el mateix fabricant que passa diners als vaguistes d'ahir per a obtenir armes contra els progromistes. El burgès continua essent un burgès. Però del canvi en la situació en resulta un canvi en les relacions. Els

bolxevics dirigiren la vaga contra el fabricant. Més tard, agafaren del mateix fabricant els diners per a la lluita contra els programs. Això, naturalment, no impedí que els obrers, quan arribà la seua hora, gressen les seues armes contra la burgesia.

Significa tot el que s'ha dit que la socialdemocràcia en el seu conjunt lluitarà contra el feixisme? A açò responem: una part dels funcionaris socialdemòcrates es passarà indubtablement als feixistes; un sector considerable gatejarà davall el llit a l'hora del perill. Tampoc totes les masses obreres lluitaran. És completament impossible preveure per endavant quina part dels obrers socialdemòcrates serà arrossegada a la lluita i quan, i quina part de l'aparell arrossegaran amb ells. Això depèn de moltes circumstàncies, entre elles la posició del Partit Comunista. La política del front únic té com a missió separar aquells que volen lluitar dels que no volen; impulsar cap avant els que vacil·len; i, finalment, comprometre els dirigents capituldors als ulls dels obrers, per tal de consolidar la seua capacitat de lluita.

Quant de temps s'ha perdut sense finalitat, sense sentit, vergonyosament! Quant es podia haver aconseguit, tan sols àdhuc en els dos últims anys! ¿No estava clar per endavant que el capital monopolista i el seu exèrcit feixista empentarien la socialdemocràcia a punyades i patacades al camí de l'oposició i l'autodefensa? Aquesta previsió s'havia d'haver exposat davant de tota la classe obrera, s'havia d'haver pres la iniciativa a favor del front únic, i havíem d'haver servat a les nostres mans aquesta iniciativa en cada nova fase. No calia cridar ni desganyitar-se; era possible jugar senzillament amb mà ferma. Hauria bastat de formular amb claredat i precisió la inevitabilitat de cada nou pas de l'enemic i aixecar un programa pràctic de front únic, sense exageracions ni regatejos, però també sense feblesa ni concessions. Com de dalt estaria el Partit Comunista si hagués assimilat l'ABC de la política leninista i l'hagués aplicat amb la necessària perseverança!

4.- Els vint-i-un errors de Thaelmann

A mitjan de juliol aparegué un fullet amb les respostes de Thaelmann a vint-i-una preguntes d'obers socialdemòcrates sobre com es podia crear el "front únic roig". El fullet comença amb les paraules: "Poderosament, el front únic antifeixista avança!" El 20 de juliol el Partit Comunista cridava els obrers a manifestar-se en una vaga política. La crida no trobà resposta. D'aquesta manera, en cinc dies es revelà el tràgic abisme entre la retòrica burocràtica i la realitat política.

El partit obtingué 5,3 milions de vots a les eleccions de juliol de 1931. Pregonant públicament aquest resultat com una enorme victòria, el partit

demostrà fins a quin punt les derrotes han rebaixat les seues pretensions i esperances. En la primera volta de les eleccions presidencials, el 13 de març, el partit obtingué quasi 5 milions de vots. En el curs de quatre mesos i mig (i quins mesos!) guanyà, doncs, escassament 300.000 vots. La premsa comunista repetí centenars de vegades al març que el nombre de vots hauria estat incomparablement major si s'hagués tractat d'unes eleccions al Reichstag: en unes eleccions presidencials, centenars de milers de simpatitzants consideraven superflu perdre el temps en una demostració "platònica". Si es pren en consideració aquest comentari de març (i ho mereix) s'hi dedueix que el partit no ha crescut en absolut durant els darrers quatre mesos i mig.

A l'abril, la socialdemocràcia elegí Hindenburg, el qual, després d'això, portà a terme un colp d'estat dirigit directament contra ella. Es podria pensar que aquest sol fet hauria d'haver bastar per fer trontollar l'edifici del reformisme fins als seus mateixos fonaments. Afegim-ne l'agreujament posterior de la crisi amb les seues aterridores conseqüències. Finalment, el 20 de juliol, onze dies abans de les eleccions, la socialdemocràcia s'apartà amb la cua entre les cames davant del colp d'estat del president federal que havia elegit. En tals períodes, els partits revolucionaris creixen febrilment. Qualsevol cosa que la socialdemocràcia, clavada per un clau d'acer, engegue, ha de fer anar els obrers cap a l'esquerra. Però en compte d'avançar a gambades amb bótes de set llegües, el comunisme fa temps, vacil·la, està a la retirada i després de cada pas avant fa mig pas cap enrere. Alegrar-se d'una victòria només perquè el Partit Comunista no ha perdut vots el 31 de juliol és perdre per complet el sentit de la realitat.

Per tal d'entendre per què i com el partit revolucionari es condemna a una impotència envilidora sota condicions polítiques excepcionalment favorables cal llegir les respostes de Thaelman als obrers socialdemòcrates. Tasca avorrida i ingrata, però que pot il·lustrar sobre el que passa pel cap dels dirigents stalinistes.

A la pregunta "Com valoren els comunistes el caràcter del govern Papen"? Thaelmann forneix diverses respostes mútuament contradictòries. Comença referint-se al "perill de l'establiment immediat de la dictadura feixista". S'hi dedueix, doncs, que encara no existeix? Parla de forma totalment correcta dels membres del govern com "representants del capital dels trusts, dels generals i dels junkers". Un minut després diu sobre el mateix govern: "aquest gabinet feixista", i conclou la seua resposta amb l'afirmació que "el govern Papen... s'ha fixat l'objectiu d'establir immediatament la dictadura feixista".

Prescindint de les diferències polítiques i socials entre el *bonapartisme*, és a dir, el règim de "pau civil" basat en una dictadura policíaca-militar, i el *feixisme*, o siga, el règim de guerra civil oberta contra el proletariat,

Thaelmann es priva per avançat de la possibilitat de comprendre què ocorre davant dels seus propis ulls. Si el gabinet de Papen és un gabinet feixista, llavors, de quin “perill” feixista parla? Si els obrers creuen a Thaelmann quan diu que Papen s’ha fixat l’objectiu (!) d’establir la dictadura feixista, llavors el probable conflicte entre Hitler i Papen-Schleicher agafarà el partit desprevingut, igual que passà en el seu moment amb el conflicte entre Papen i Otto Braun.

A la pregunta “És sincer. El Partit Comunista respecte al front únic?” Thaelmann respon naturalment amb una afirmació, i com a prova es refereix al fet que els comunistes no es presentaren amb barret a la mà a Hindenburg i Papen. “No, nosaltres plantegem el problema de la lluita, de la lluita contra tot el sistema, contra el capitalisme. I ací resideix el moll de la *sinceritat* del nostre front únic.”

Thaelmann no comprèn evidentment de què es tracta. Els obrers socialdemòcrates continuen essent socialdemòcrates precisament perquè encara creuen en el camí gradual, reformista, de la transformació del capitalisme en socialisme. Ja que no saben que els comunistes estan per l’enderrocament revolucionari del capitalisme, els obrers socialdemòcrates pregunten: “Ens proposeu sincerament el front únic?”. I a açò, Thaelmann respon: “Naturalment, sincerament, per a nosaltres és qüestió de derrocar tot el sistema capitalista.”

Per descomptat que nosaltres no somiem d’ocultar res dels obrers socialdemòcrates. No obstant, cal saber la mesura de les coses i conservar les proporcions polítiques. Un propagandista hàbil hauria contestat: “vosaltres ho aposteu tot a la democràcia; nosaltres creiem que l’únic camí està en la revolució. No obstant, no podem ni volem fer la revolució sense vosaltres. Hitler és ara l’enemic comú. Després de vèncer-lo, farem el balanç junts i veurem a on mena efectivament el camí.”

L’auditori del fullet de Thaelmann (tan particular com puga parèixer-ho a primera vista) escolta amb indulgència l’orador i àdhuc coincideixen amb ell en diverses ocasions. El secret de la seua indulgència, no obstant, resideix en què els interlocutors de Thaelmann en la conversació no sols pertanyen a la “Acció Antifeixista”, sinó que també criden a votar el Partit Comunista. Són antics socialdemòcrates que s’han passat al comunisme. Semblants reclutes només poden ésser benvinguts. Però allò de decebedor de tot l’assumpte és que una conversa amb obrers que han trencat amb la socialdemocràcia la vengua hom enganyosament com una conversa amb les masses socialdemòcrates. Aquesta barata mascarada és molt característica de tota la política actual de Thaelmann i companyia.

De totes maneres, els antics socialdemòcrates plantejaren qüestions que en l’actualitat inquieten les masses socialdemòcrates. “És l’“Acció

Antifeixista” una organització front o es tracta del Partit Comunista?”, pregunten. Thaelmann respon: “No!” La prova? L’“Acció Antifeixista” “no és una organització, sinó un moviment de masses”. Com si no fóra precisament la tasca del Partit Comunista organitzar el moviment de masses. Encara millor és el segon argument: l’“Acció Antifeixista” és partidista ja que es dirigeix contra l’estat capitalista: “Karl Marx, en tractar de les lliçons de la Comuna de París, ja situà en primer pla amb tota agudesia com la tasca de la classe obrera la qüestió de destruir l’aparell estatal burgès.” Oh, malaurada cita! Perquè el que els socialdemòcrates volen, prescindint de Marx, és perfeccionar l’estat burgès, però no destruir-lo. Ells no són comunistes, sinó reformistes. Tanmateix les seues intencions, Thaelmann prova justament el que volia refutar: el caràcter partidista de l’“Acció Antifeixista”.

El dirigent oficial del Partit Comunista no comprèn òbviament ni la situació ni el pensament polític dels obrers socialdemòcrates. No comprèn per a què serveix el front únic. Amb cadascuna de les seues frases, dona armes als dirigents reformistes i fa anar cap a ells els obrers socialdemòcrates.

La impossibilitat de qualsevol classe d’acció comuna amb la socialdemocràcia és demostrada per Thaelmann de la manera següent: “A aquest respecte, nosaltres [¿?] hem de reconèixer clarament que la socialdemocràcia, tot i que avui imita un simulacre d’oposició, *en cap moment* renunciarà als seus projectes de coalició ni als seus pactes amb la burgesia feixista.” Fins i tot si això fóra cert, continuaria essent qüestió no obstant de demostrar-s’ho als obrers socialdemòcrates a través de l’experiència. No obstant, és essencialment erroni. Si els dirigents socialdemòcrates no volen abandonar els pactes amb la burgesia, la burgesia feixista, no obstant, abandona els seus pactes amb la socialdemocràcia. I aquest fet pot esdevenir decisiu per al destí de la socialdemocràcia. En el pas del poder de Papen a Hitler, la burgesia no podrà de cap mode perdonar a la socialdemocràcia. La guerra civil té les seues lleis. El regne del terror feixista només podrà significar l’anorreament de la socialdemocràcia. Mussolini començà precisament per ací, de manera que pogués aixafar amb el major desenfrenament els obrers revolucionaris. En tot cas, els “socialfeixistes” aprecien la seua pell. La política comunista de front únic ha de partir en l’actualitat de l’interés de la socialdemocràcia per la seua pròpia pell. Aqueixa serà la política més realista i, alhora, la de conseqüències més revolucionàries.

Però si la socialdemocràcia no se separa “en cap moment” de la burgesia feixista (malgrat que Matteoti “se’n separà” de Mussolini), ¿no han d’abandonar el seu partit els obrers socialdemòcrates que volen formar part de l’“Acció Antifeixista”? Heus aquí una pregunta. A això Thaelmann respon: “Per a nosaltres, comunistes, és indubtable que els obrers

socialdemòcrates o membres del Reichsbanner poden formar part de l'“Acció Antifeixista” sense haver d'abandonar el seu partit.” I per a mostrar-se lliure de sectarisme, Thaelmann afegeix: “Si vos incorporeu per milions, en un front tancat, vos acollirem amb alegria, tot i que encara existisca una manca de claredat als vostres caps, segons la nostra opinió, sobre certes qüestions de l'apreciació del Partit Socialdemòcrata d'Alemanya.” Daurades paraules! Considerem el vostre partit com a feixista, vosaltres el considereu democràtic, però no discutim sobre qüestions insignificants. Basta amb què vingueu “per milions”, sense abandonar el vostre partit feixista. “La manca de claredat sobre certes qüestions” no pot constituir un obstacle. Però, ai!, la manca de claredat en els caps dels buròcrates totpoderosos és un obstacle a cada moment.

Per tal d'aprofundir en la qüestió, Thaelmann continua dient: “nosaltres no plantegem la qüestió entre partits, sinó sobre una base de classe.” Igual que Seydewitz, Thaelmann està disposat a renunciar als interessos del partit en nom dels interessos de la classe. La desgràcia resideix en què per a un marxista no pot haver-hi semblant contrast. Si el seu programa no fóra la formulació científica dels interessos de la classe obrera, el partit no valdria un cèntim.

Tan sols que, junt amb el cras error de principi, les paraules de Thaelmann també contenen un absurd pràctic. ¿Com és possible no plantejar la qüestió de les relacions entre els partits quan és ací precisament on rau la vertadera essència de la qüestió? Milions d'obriers segueixen la socialdemocràcia. Altres milions, el Partit Comunista. Als obrers socialdemòcrates que pregunten com arribar en l'actualitat a accions comunes contra el feixisme entre *el vostre* partit i el *nostre*, Thaelmann respon: “Sobre una base de classe, i no de partit” incorporar-vos a nosaltres per milions. ¿No és aquesta la més miserable ampul·lositat?

“Nosaltres, comunistes”, segueix Thaelmann, “no volem la unitat a qualsevol preu”. “No podem, en interès de la unitat amb la socialdemocràcia, repudiar el contingut de classe de la nostra política... ni renunciar a les vagues, a les lluites dels aturats, a les accions dels arrendataris ni a la defensa revolucionària de les masses.” L'acord sobre accions pràctiques determinades és mal interpretat com una absurda *unitat* amb la socialdemocràcia. De la necessitat de l'assalt revolucionari final del *demà*, se'n dedueix la inadmissibilitat en el present de vagues comunes o accions d'autodefensa. Qualsevol que pugui veure alguna rima o raó en les idees de Thaelmann es mereix un premi.

Els oients de Thaelmann insisteixen: “És possible una aliança del KPD i el SPD en la lluita contra el govern Papen i contra el feixisme?” Thaelmann cita dos o tres fets com a evidència que la socialdemocràcia no lluita contra el feixisme i en conclou: “Tot camarada del SPD dirà que tenim raó en dir

que una aliança entre el KPD i el SPD és impossible sobre la base d'aqueixos fets i també per raons de principi [!].” de nou el buròcrata dóna per assentat allò que hauria de demostrar. L'ultimatisme adquireix un caràcter particularment ridícul quan Thaelmann respon a la pregunta sobre el front únic amb organitzacions que comprenen milions d'obrers. Els socialdemòcrates han de reconèixer que és impossible un acord amb el seu partit perquè és feixista. Pot prestar-se millor servei a Wels i Leipart?

“Nosaltres, comunistes, que refusem tot acord amb els dirigents del SPD... afirmem incansablement que estem disposats en qualsevol moment a la lluita antifeixista amb els camarades socialdemòcrates i de la Reichsbanner vertaderament combatius i amb les organitzacions combatives de base [?].” On acaben les organitzacions de base? ¿I què fer si les organitzacions de base se sotmeten a la disciplina de les superiors i proposen que les negociacions comencen amb aquestes últimes? Finalment, entre les organitzacions de base i les superiors hi ha nivells intermedis. ¿Pot predir-se per on passarà la línia divisòria entre els que volen lluitar i els que eludeixen la lluita? Açò només pot determinar-se en l'acció, i no amb valoracions *a priori*. Quin sentit té lligar-se un mateix de peus i mans?

En *Die Rote Fahne* del 29 de juliol, en una informació d'un míting de la Reichsbanner, se citen les notables paraules d'un dirigent de secció socialdemòcrata: “En les masses hi ha la voluntat d'un front únic antifeixista. Si els dirigents deixen de tenir-ho en compte, jo m'uniré al front únic per damunt dels seus caps.” El periòdic comunista reproduïx aquestes paraules sense cap comentari. No obstant, conté la clau de tota la tàctica del front únic. El socialdemòcrata vol lluitar contra els feixistes junt amb els comunistes. Però ja dubta sobre la bona voluntat dels seus dirigents. Si els dirigents es neguen, diu, llavors passaré per damunt dels seus caps. Poden comptar-se per desenes, per centenars, per milers, per milions, els socialdemòcrates que es troben en el mateix estat d'ànim. La tasca del Partit Comunista és mostrar-los en realitat si els dirigents socialdemòcrates volen lluitar o no. Açò sols pot demostrar-se per mitjà de l'experiència, una experiència nova, recent, en una situació nova. Aquesta experiència no s'adquirirà de colp. Els dirigents socialdemòcrates han d'ésser sotmesos a prova: en la fàbrica i el taller, en la ciutat i en el camp, en tota la nació, en el present i en el futur. Hem de repetir la nostra proposta, presentada d'una forma nova, des d'un angle nou, adaptada a una situació nova.

Però Thaelmann no té res d'això. Sobre la base de les “diferències de *principi* l'existència de les quals hem mostrat entre el KPD i el SPD, rebutgem les negociacions en la cima amb el SPD.” Aquest trencadís argument és repetit per Thaelmann diverses vegades. Però si no hi hagués “antagonismes de principi” no hi hauria dos partits. I si no haguessen dos

partits no es plantejaria la qüestió del front únic. Thaelmann vol demostrar molt més. Menys, seria millor.

¿Que no significa “una escissió de la classe obrera organitzada” la fundació de la RGO?, pregunten els obrers. No, respon Thaelmann, i com a prova cita la lletra d’Engels de 1895 contra els filantrops estèticsentimentals. Qui li espia a Thaelmann tan pèrfidament semblants cites? La RGO es crea en l’esperit de la unitat, i no del cisma. A més a més, l’obrer no abandona en cap cas la seua organització sindical per a unir-se a la RGO. Al contrari, seria millor que els membres de la RGO romanguessen en els sindicats per a portar-hi una tasca d’oposició. Les paraules de Thaelmann poden sonar convincents als comunistes que s’han fixat la tasca de lluitar contra la direcció socialdemòcrata. Però com a resposta als obrers socialdemòcrates, preocupats per la unitat sindical, les paraules de Thaelmann sonen a burla.

“¿Per què heu abandonat els nostres sindicats i heu organitzat els vostres a banda?”, pregunten els obrers socialdemòcrates.

“Si voleu entrar en la nostra organització independent per a lluitar contra la direcció socialdemòcrata, no vos exigim que abandoneu els sindicats” respon Thaelmann. Una resposta adient, just en el clau!

“Hi ha democràcia al si del KPD?”, pregunten els obrers, passant a un altre tema. Thaelmann respon afirmativament. Per complet! Immediatament, però, afegeix inesperadament: “En la legalitat igual que en la il·legalitat, i més especialment en aquesta última, el partit ha d’estar alerta contra espies, provocadors i agents de la policia.” Aquesta interpolació no és accidental. L’última doctrina, pregonada per tot el món en el fullet d’un misteriós Büchner, justifica l’estrangulació de la democràcia en interès de la lluita contra els espies. Qualsevol que proteste contra l’autocràcia de la burocràcia stalinista ha d’ésser tingut, almenys, com a sospitós. Els agents de policia i provocadors de tots els països s’alegren d’entusiasme amb aquesta teoria. Ells soltaran els gossos contra els oposicionistes amb més escàndol que ningú: açò distraurà l’atenció d’ells mateixos i els permetrà pescar en aigües revoltes.

El floriment de la democràcia també es demostra, segons Thaelmann, pel fet que “els problemes es tracten en els congressos mundials i les conferències del Comitè Executiu de la Internacional Comunista”. L’orador s’oblida de dir quan es realitzà l’últim congrés mundial. S’ho recordarem: al juliol de 1928, fa més de quatre anys! En aparença, cap qüestió notable ha sorgit des d’aleshores. Per què, preguntem de passada, no convoca el mateix Thaelmann un congrés extraordinari del partit alemany per a les qüestions de què depèn el destí del proletariat alemany? Certament, no per un excés de democràcia partidària.

I així se succeeixen les pàgines. Thaelmann respon a vint-i-una preguntes. Cada resposta, un error. En suma vint-i-un errors, sense comptar els petits i secundaris. I són nombrosos.

Thaelmann conta que els bolxevics trencaren amb els menxevics en 1903. En realitat, l'escissió es produí en 1912. Però fins i tot això no impedí que la revolució de febrer de 1917 unís les organitzacions bolxevics i menxevics en una gran part del país. Encara al començament d'abril, Stalin es declarà a favor de la unificació dels bolxevics amb el partit de Tseretelli *no del front únic, sinó de la fusió dels partits!* Només l'arribada de Lenin ho impedí.

Thaelmann diu que els bolxevics dissolgueren l'Assemblea Constituent en 1917. En realitat, ocorregué al començament de 1918. Thaelmann no està de cap manera familiaritzat amb la història de la revolució russa i del partit bolxevic.

Pitjor, tanmateix, és el fet que no comprèn les bases de la tàctica bolxevic. En els seus articles "teòrics", s'atreveix a discutir àdhuc el fet que els bolxevics concloguessen un acord amb els menxevics i socialistes-revolucionaris contra Kornilov. Com a prova, aporta cites passades per de sota la seua porta no se sap per qui, que no tenen res a veure amb l'assumpte. Però s'oblida de respondre les preguntes: hi hagueren comitès de defensa popular per tot el país durant el putsch de Kornilov? Dirigiren ells la lluita contra Kornilov? Pertanyien a aqueixos comitès els representants dels bolxevics, menxevics i socialistes-revolucionaris? Sí, sí, sí. Estaven en aqueixa època els menxevics i socialistes-revolucionaris en el poder? Perseguien els bolxevics com a agents de l'estat major alemany? Hom empresonà milers de bolxevics? S'ocultà Lenin en la il·legalitat? Sí, sí, sí. Quines cites poden refutar aquests fets històrics?

Que Thaelmann recórrega al seu gust a Manuilski, Lozovsky i a Stalin mateix (si és que obre la boca). Però que deixe en pau el leninisme i la història de la revolució russa: per a ell són llibres tancats amb set cadenats.

En conclusió, cal posar en relleu una altra qüestió encara, important per si mateixa: es refereix a Versalles. Els obrers socialdemòcrates preguntaven si el Partit Comunista no està fent concessions polítiques al nacionalsocialisme. En la seua resposta, Thaelmann continua defensant la consigna d'"emancipació nacional" i la situa al mateix nivell que la consigna d'emancipació social. Les reparacions (allò que ara en queda) són igual d'importants per a Thaelmann que la propietat privada dels mitjans de producció. Es podria dir que aquesta política fou enginyada únicament per a distraure l'atenció dels obrers del problema fonamental, per a debilitar l'enfrontament amb el capitalisme i per a empentar-los a buscar l'enemic principal i el causant de la seua misèria a l'altra banda de la frontera. No

obstant, ara més que mai abans, “l’enemic principal està en el propi país!” Schleicher expressà aquesta idea encara més ordinàriament: primer que res, declarà per la ràdio el 26 de juliol, hem d’“acabar amb els porcs en l’interior!” Aquesta fórmula de soldat és excel·lent. L’arpleguem gustosament. Tot comunista ha de fer-la seua constantment. Encara que els nazis distrauen l’atenció cap a Versalles, els obrers comunistes han de replicar-los amb les paraules de Schleicher: no, abans que res hem d’acabar amb els porcs en l’interior!

5.- La confrontació de la política de Stalin-Thaelmann amb la seua pròpia experiència

La tàctica es posa a prova en els moments més crítics i crucials. La força del bolxevisme residí en què les seues consignes i mètodes trobaren la seua màxima confirmació en el moment en què el curs dels esdeveniments exigí decisions audaces. ¿Quin valor tenen els principis a què s’ha de renunciar tan aviat com la situació adquireix un caràcter greu?

La política realista es basa en el desenvolupament natural de la lluita de classes. La política sectària s’esforça per dictar regles artificials a la lluita de classes. La situació revolucionària significa la màxima accentuació de la lluita de classes. Precisament per això, la política realista del marxisme, en la situació revolucionària, exerceix una poderosa força d’atracció sobre les masses. La política sectària, per contra, esdevé més dèbil com més vigorós és l’impuls dels esdeveniments. Els blanquistes i proudhonistes, presos per sorpresa pels successos de la Comuna de París, feren el contrari del que havien predicat incessantment. Durant la revolució russa, els anarquistes es veieren obligats a reconèixer els soviets és a dir, els òrgans de poder. I així indefinidament.

La Comintern es recolza en les masses guanyades en el passat pel marxisme i foses per l’autoritat de la revolució d’octubre. Però la política de la fracció de Stalin, actualment dirigent, pretén governar la lluita de classes, en compte de donar-li una expressió política. Aquest és el tret essencial del *burocratisme*, i en açò coincideix amb el sectarisme, del que es distingeix clarament en altres aspectes. Gràcies al potent aparell, als mitjans materials de l’estat soviètic i a l’autoritat de la revolució d’octubre, la burocràcia ha pogut, en períodes relativament tranquils, imposar per algun temps traves artificials a l’avantguarda proletària. Però en la mesura que la lluita de classes es condensa en guerra civil, les prescripcions burocràtiques xoquen creixentment amb la realitat inexorable. Enfrontada als viratges bruscos de la situació, la burocràcia orgullosa i envanida cau fàcilment en la confusió. Si no pot governar, capitula. La política del

Comitè Central de Thaelmann durant els últims mesos s'estudiarà algun dia com a model de l'estupidesa més llastimosa i miserable.

Des que el "tercer període" ha estat considerat inviolable, no pot parlar-se d'acords amb la socialdemocràcia. No sols era inadmissible prendre la iniciativa del front únic, com havien ensenyant el II i III congrés mundial, sinó que fins i tot havien de refusar-se les propostes d'accions comunes que provinguessen de la socialdemocràcia. Els dirigents reformistes estan "prou desemascarats". L'experiència del passat basta. En compte de dedicar-se a la política, cal ensenyar història a les masses. Dirigir propostes als reformistes significa creure'ls capaços de lluitar. Això només seria socialfeixisme, etc. Tal era la salmòdia ensordidora de l'orguenet ultraesquerrà durant els darrers tres o quatre anys. Però poc després, en el Landtag prussià, la fracció comunista proposava el 22 de juny, per a sorpresa de tothom i d'ells mateixos, un acord amb la socialdemocràcia i àdhuc amb el Centre. El mateix es repetí en Hesse. Enfront del perill que la presidència del Landtag pogués caure a mans dels nazis, tots els principis sacrosants foren enviats al diable. No és açò esbalaïdor? I no és humiliant?

Explicar aquestes cabrioles, no obstant, no és tan difícil. Com hom sap, molts liberals i radicals superficials passen la seua vida burlant-se de la religió i dels poders celestials només per a cridar el capellà quan s'enfronten a la mort o a una malaltia greu. El mateix ocorre en política. L'evidència del centrisme és l'oportunisme. Davall la influència de circumstàncies externes (tradició, pressió de masses, competència política) el centrisme es veu impel·lit a vegades a fer gala de radicalisme. Per a això ha de sobreposar-se a si mateix, violar la seua naturalesa política. Estimulant-se amb tota la seua força, amb freqüència en el límit extrem del radicalisme formal. Però a penes ensopega amb un perill seriós, la verdadera naturalesa del centrisme surt a la superfície. En una qüestió tan delicada com la defensa de la Unió Soviètica, la burocràcia stalinista sempre es basa molt més en els radicals francesos que no en el moviment revolucionari del proletariat. No bé apareix un perill exterior, els stalinistes sacrifiquen promptament no sols les seues frases ultraesquerrans, sinó també els interessos vitals de la revolució internacional, en nom de l'amistat amb "amics" tan incerts i falsos com ara advocats, escriptors i simples herois de saló. Front únic per dalt? Sota cap circumstància! Al mateix temps, no obstant, l'Alt comissari per a Assumptes Tèrbols, de nom Münzenberg, estira els faldons de qualsevol classe de xerradors liberals i d'embrutapapers radicals "per a la defensa de l'URSS".

La burocràcia stalinista d'Alemanya, com la de qualsevol altre país (excepte de la Unió Soviètica) està extremadament insatisfeta amb la comprometedora direcció de Barbusse en l'assumpte del Congrés contra la Guerra. En aquest terreny, Thaelmann, Foster i la resta de prefereixen ésser

radicals. No obstant, en els seus propis assumptes nacionals, cadascun d'ells actua segons el mateix model que les autoritats de Moscou: davant de la proximitat d'un perill seriós, abandonen el seu radicalisme pompós i falsari per a revelar la seua naturalesa autèntica, és a dir, la seua naturalesa oportunista.

¿Era inadmissible i falsa la iniciativa de la fracció comunista del Landtag com a tal? No ho creiem. Els bolxevics proposaren més d'una vegada als menxevics i socialistes-revolucionaris en 1917: "Preneu el poder, vos recolzarem contra la burgesia si ofereix resistència." Els compromisos són admissibles i, sota determinades condicions, obligatoris. Tota la qüestió rau en quin siga l'objectiu a què servirà el compromís, com el consideraran les masses; quins són els seus límits. Reduir el compromís al Landtag o al Reichstag, considerar com a un objectiu independent que siga president un socialdemòcrata o un demòcrata catòlic en compte d'un feixista, significa sumir-se per complet en el cretinisme parlamentari. La situació és totalment diferent quan el partit es fixa la tasca d'una lluita planificada i sistemàtica per a guanyar-se els obrers socialdemòcrates sobre la base de la política de front únic. Un acord parlamentari contra el predomini feixista en la presidència, etc., constituïria en aquest cas tan sols una part integrant de l'acord de lluita extraparlamentari contra el feixisme. Naturalment, el Partit Comunista preferiria resoldre tota la qüestió de colp al marge del parlament. Però les preferències soles no basten quan no se té forces. Els obrers socialdemòcrates han demostrat la seua confiança en el poder màgic del vot del 31 de juliol. Hem de partir d'aquest fet. Els errors anteriors del Partit Comunista (referèndum prussià, etc.) facilitaren extraordinàriament el sabotatge del front únic realitzat pels dirigents reformistes. Un acord tècnic parlamentari (o fins i tot la sola proposta d'un acord semblant) ha d'ajudar a alliberar el Partit Comunista de l'acusació que està col·laborant amb els feixistes contra la socialdemocràcia. Aquesta no és una acció independent, sinó tan sols l'aclariment del camí per a un acord de lluita o almenys per a lluitar per un acord de lluita de les organitzacions de masses.

La diferència entre les dues línies és absolutament evident. La lluita conjunta amb les organitzacions socialdemòcrates pot i ha d'adoptar, en el seu desenvolupament, un caràcter revolucionari. La possibilitat d'un apropament a les masses socialdemòcrates pot i ha de considerar-se al preu, sota determinades condicions, fins i tot d'acords parlamentaris en la cima. Però per a un bolxevic, aquest és tan sols el *preu d'entrada*.

La burocràcia stalinista actua de manera oposada: no sols rebutja els acords de lluita, sinó que, encara pitjor, desbarata maliciosament tot acord que sorgisca de la base. Al mateix temps, proposa als diputats socialdemòcrates un acord parlamentari. Açò significa que en el moment de perill reconeix com inútil la seua pròpia teoria i pràctica ultraesquerrana; no obstant, no la

substitueix per la política del marxisme revolucionari, sinó per una combinació parlamentària sense principis en l'esperit del "mal menor".

Se'ns respondrà, clar està, que els episodis prussià i hessià foren un error dels diputats, corregit pel Comitè Central. En primer lloc, una decisió tan important en principi no s'havia d'haver pres sense comptar amb el Comitè Central: l'error recau igualment i per complet sobre aquest; en segon lloc: ¿com explicar que la política "bolxevic", "d'acer", "conseqüent", després de mesos de fanfarroneries i estridències, de difamacions i expulsions, dóna pas de sobte en el moment crític a un "error" oportunista?

Però la qüestió no es limita al Landtag. Thaelmann-Remmele han renegat per complet, ells i la seua escola, sobre una qüestió força més important i decisiva. En vigílies del 20 de juliol, el Comitè Central del Partit Comunista adoptava la decisió següent:

"El Partit Comunista pregunta públicament, davant del proletariat, si el SPD, l'ADGB i el Afa-Bund estan disposats a portar avant, junt amb el Partit Comunista, una vaga general per les reivindicacions proletàries."

Aquesta decisió, tan important i inesperada, es féu pública pel Comitè Central en la seua lletra circular del 26 de juliol sense cap comentari. ¿Pot emetre's un judici més atúidor sobre tota la seua política precedent? L'apropament a les cimes reformistes amb la proposta d'accions conjuntes era considerat, ahir tan sols, com socialfeixista i contrarevolucionari. A causa d'açò s'expulsaren comunistes. Basant-se en això, s'entaulà la lluita contra el "trotskisme". ¿Com pogué el Comitè Central, doncs, de sobte, de manera fulminant, el dia anterior al 20 de juliol, inclinar-se davant del que el dia anterior havia proscrit? I, a quina tràgica situació ha portat la burocràcia al partit quan el Comitè Central pot atrevir-se a presentar-se davant d'ell amb la seua sorprenent decisió sense explicar-la ni justificar-la!

La política es posa a prova en tals viratges. El Comitè Central del Partit Comunista alemany demostrà en realitat al món sencer la vigília del 20 de juliol: "*Fins aquest moment, la nostra política no ha valgut per a res.*" Una concessió involuntària, però totalment correcta. Malauradament, fins i tot la proposta del 20 de juliol, que llençava per terra la política anterior, no podia donar en cap cas un resultat positiu. Un crida a les cimes (independentment de la seua resposta) només pot tenir significació revolucionària quan ha estat prèviament preparada des de la base, és a dir quan es basa en la totalitat de la seua política. Però la burocràcia stalinista repetia dia a dia als obrers socialdemòcrates: "nosaltres, els comunistes, rebutgem qualsevol connexió amb els dirigents del SPD" (veure les respostes de Thaelmann en l'apartat anterior). La proposta improvisada, inesperada i immotivada del 20 de juliol només serví per a desemmascarar

la direcció comunista, revelant la seua inconseqüència, la seua falta de serietat, la seua inclinació al pànic i als sobresalts aventuristes.

La política de la burocràcia centrista ajuda a cada pas els seus adversaris. Àdhuc quan la poderosa pressió dels esdeveniments empena centenars de milers de nous obrers sota la bandera del comunisme, això es produeix malgrat la política de Stalin-Thaelmann. Precisament per això, el futur del partit no està de cap manera garantit.

6.- El que es diu a Praga sobre el front únic

“Quan la Internacional Comunista constituí un front únic amb els dirigents socialdemòcrates en 1926”, escrivia l’òrgan central del Partit Comunista txecoslovac, *Rude Pravo*, el 27 de febrer de 1932, segons sembla en nom d’un corresponsal obrer “des del treball”, “ho féu per a desemascarar-los davant de les masses de seguidors, i en aqueixa època Trotski s’hi oposà feroçment. Ara, quan la socialdemocràcia s’ha desacreditat per les seues incomptables traïcions a les lluites obreres, Trotski propugna el front únic amb els seus dirigents... Trotski està avui contra el Comitè anglorus de 1926, però a favor de qualsevol classe de comitè anglorus de 1932”.

Aquestes línies ens porten dret al moll de la qüestió. En 1926, la Comintern pretenia “desemascarar” els dirigents reformistes amb l’ajuda de la política de front únic, i això era correcte. Però des d’aleshores, la socialdemocràcia s’ha “desacreditat”. Davant de qui? Encara té més seguidors que el Partit Comunista. Açò és lamentable, però cert. D’aquesta manera, el problema de desemascarar els dirigents reformistes segueix sense resoldre’s. ¿Si el mètode del front únic era bo en 1926, per què havia de ser dolent en 1932?

“Trotski està a favor d’un comitè anglorus de 1932, contra el Comitè anglorus de 1926.” En 1926, el front únic es concloué només en la cima, entre els dirigents dels sindicats soviètics i els sindicalistes britànics, no en nom d’accions pràctiques precises de les masses separades mútuament per fronteres estatals i condicions socials, sinó sobre la base d’una “plataforma” amistosament diplomàtica i de caràcter evasiu-pacifista. Durant la vaga minera, i posteriorment a la vaga general, el Comitè anglorus no va pogué ni tan sols reunir-se ja que els “aliats” tiraven en direccions oposades: els sindicats soviètics feren tot e possible per ajudar els vaguistes, els sindicalistes britànics pretenien trencar la vaga. Les substancials aportacions arreplegades pels obrers russos foren rebutjades pel consell general com “el maleït or rus”. Només després que la vaga hagués estat finalment traïda i trencada, el Comitè anglorus es reuní novament per a celebrar un banquet i intercanviar vulgaritats. D’aquesta

manera, la política del Comitè anglorus serví per a ocultar l'esquirol reformista davant de les masses obreres.

En el moment actual, parlem de quelcom completament distint. En Alemanya, els obrers socialdemòcrates i comunistes estan en la mateixa situació, davant del mateix perill. Estan mesclats en les fàbriques, en els sindicats, en els registres d'atur, etc, No és qüestió ara d'una "plataforma" verbal dels dirigents, sinó de tasques absolutament concretes pensades per a arrossegar les organitzacions de masses directament a la lluita.

La política de front únic a escala nacional és deu vegades més difícil que a escala local. La política de front únic a escala internacional és cent vegades més difícil que a escala nacional. Unir-se amb els reformistes britànics sobre una consigna tan general com la "defensa de l'URSS", o la "defensa de la revolució xinesa" és com escriure amb fum sobre els núvols. En Alemanya, per contra, hi ha el perill immediat de destrucció de les organitzacions obreres, incloent-hi les socialdemòcrates. Esperar que la socialdemocràcia lluite per la defensa de la Unió Soviètica contra la burgesia alemanya seria il·lusori. No obstant, podem esperar certament que la socialdemocràcia lluite per la defensa dels seus mandats, de les seues reunions, periòdics, eraris, i, finalment, del seu propi cap.

No obstant, fins i tot en Alemanya no defensem de totes maneres una actitud fetixista envers el front únic. Un acord és un acord. Dura mentre serveix al fi per al que hom el conclogué. Si els reformistes comencen a frenar o a sabotejar el moviment, els comunistes han de plantejar-los sempre: no és ja moment de trencar l'acord i menar les masses sota la nostra pròpia bandera? Semblant política no és fàcil. ¿Però qui ha dit que portar el proletariat a la victòria siga una tasca senzilla? En contraposar l'any 1926 a l'any 1932 *Rude Pravo* ha demostrat tan sols la seua incomprensió tant del que passà fa sis anys com del que passa actualment.

El "corresponsal obrer" d'un treball imaginari també gira la seua atenció vers l'exemple que doní sobre l'acord dels bolxevics amb els menxevics i els socialistes revolucionaris. "En tota aqueixa època", escriu, "Kerenski lluità realment durant un cert temps contra Kornilov i, alhora, ajudà el proletariat a aixafar Kornilov. Que en l'actualitat la socialdemocràcia alemanya no lluita contra el feixisme és evident fins per a un bebè".

Thaelmann, que de cap manera sembla un "bebè", sosté que mai existí un acord dels bolxevics russos amb els menxevics i socialistes revolucionaris. *Rude Pravo*, com veiem, segueix un camí diferent. No nega l'acord. Però segons la seua concepció, l'acord estava justificat perquè Kerenski lluità realment contra Kornilov, a diferència de la socialdemocràcia, que prepara el camí del feixisme cap al poder. La idealització de Kerenski és ací completament sorprenent. ¿Quan començà Kerenski a lluitar contra

Kornilov? En el moment mateix en què brandava el seu sabre cosac sobre el cap del propi Kerenski, en vigílies del 26 d'agost de 1917. El dia anterior, Kerenski encara conspirava amb Kornilov a fi d'aixafar conjuntament els obrers i soldats de Petrograd. Si Kerenski començà a "lluitar" contra Kornilov o, més correctament, a no oferir resistència durant cert temps a la lluita contra Kornilov, fou només perquè els bolxevics no li deixaren una altra alternativa. Que Kornilov i Kerenski, ambdós conspiradors, trencaren entre si i entraren en conflicte obert, fou, fins a cert punt, una sorpresa. Que el feixisme alemany i la socialdemocràcia entrarien en col·lisió podia i havia de preveure's tan sols sobre la base de les experiències italiana i polonesa. ¿Per què podia concloure's un acord amb Kerenski contra Kornilov i ara es prohibeix predicar, lluitar per, defensar i preparar un acord amb les organitzacions socialdemòcrates de masses? Per què han d'ésser desbaratats tals acords on s'hi han iniciat? Així és, no obstant, com actuen precisament Thaelmann i companyia.

Rude Pravo salta feroçment sobre les meues paraules que un acord sobre accions de lluita pot realitzar-se amb el diable, amb la seua avia i àdhuc amb Noske i Grzesinsky. "Mireu, obrers comunistes", escriu el periòdic, "heu d'arribar a un acord amb Grzesinsky, que ha afusellat tants dels vostres camarades de combat. Per a ell, arribar a un acord és lluitar amb vosaltres contra els feixistes, amb els que ell conversa amistosament en els banquetes i en els consells de direcció de bancs i fàbriques". Tota la qüestió es desplaça ací al pla d'un sentimentalisme espuri. Semblant objecció és digna d'una anarquista, d'un vell socialista revolucionari d'esquerra rus, d'un "pacifista revolucionari" o del mateix Münzenberg. En això no hi ha ni un aparença de marxisme.

Abans que res: és correcte que Grzesinsky és un botxí obrer? Totalment correcte. ¿Però no era Kerenski un botxí dels obrers i camperols en molta major mesura que Grzesinsky? No obstant, *Rude Pravo* dona el seu beneplàcit després a l'acord pràctic de Kerenski.

Recolzar el botxí en qualsevol acció dirigida contra els obrers és un crim, quan no una traïció: en això consistí precisament l'aliança de Stalin amb Chiang Kai-chek. Però si aquest mateix botxí es trobés demà ficat en una guerra amb els imperialistes japonesos, aleshores els acords pràctics de lluita dels obrers xinesos amb el botxí Chiang Kai-chek serien completament tolerables i àdhuc obligatoris.

Conversa amistosament Grzesinsky en els banquetes amb els feixistes? No ho sé, però estic totalment disposat a assegurar-ho. No obstant, Grzesinsky hagué d'entrar posteriorment en la presó de Berlín, no en nom del socialisme, certament, sinó només perquè era poc favorable a cedir el seu càlid escó als bonapartistes i feixistes. Si el Partit Comunista hagués declarat francament fa un any almenys: estem disposats a lluitar

conjuntament fins i tot amb Grzesinsky contra els assassins feixistes; si hagués conferit a aquesta fórmula un caràcter de lluita, si l'hagués desenvolupat en discursos i articles, si l'hagués fet penetrar fins a les profunditats de les masses, Grzesinsky hauria estat incapaç de defensar davant de les masses la seua capitulació de juliol referint-se al sabotatge del Partit Comunista. Hauria hagut ja siga avançar aquest o aquell pas actiu, ja siga desemascarar-se definitivament als ulls dels seus propis obrers. No està clar?

Podem estar-ne segurs que fins i tot si Grzesinsky fóra arrossegat a la lluita per la lògica de la situació i la pressió de les masses, seria un aliat extremadament insegur, completament infidel. La seua idea fonamental seria passar com més aviat possible millor de la lluita o semilluita a un acord amb els capitalistes. Però una vegada posades en moviment les masses, fins i tot les masses socialdemòcrates, no es detenen com els seus caps-policia ultratjats. L'apropament dels obrers socialdemòcrates i comunistes en el procés de la lluita oferiria als dirigents del Partit Comunista una possibilitat molt major d'influenciar els obrers socialdemòcrates, especialment davant del perill comú. I aqueix és precisament l'objectiu final del front únic.

Reduir tota la política del proletariat a acords amb les organitzacions reformistes o, àdhuc pitjor, a la consigna abstracta d'"unitat" és quelcom que només poden fer els centristes pusil·lànimes del tipus del SAP. Per als marxistes, la política de front únic és només un dels mètodes en el transcurs de la lluita de classes. Sota determinades condicions, aquest mètode esdevé completament inútil; seria absurd voler concloure un acord amb els reformistes per a realitzar l'aixecament socialista. Però hi ha condicions davall les quals el rebuig del front únic pot enfonsar el partit revolucionari durant les dècades següents. Aqueixa és la situació en Alemanya en el moment actual.

La política del front únic a escala internacional, com hem dit abans, s'enfronta fins i tot a més dificultats i perills, ja que en ella la formulació de les tasques pràctiques i l'organització del control per les masses és més difícil. És així sobretot en la qüestió de la lluita contra la guerra. Les perspectives d'accions comunes són ací molt més escasses, les possibilitats d'escapatòria i de frau, molt majors. Per descomptat que per açò no afirmem que en aquest terreny el front únic estiga exclòs. Al contrari, exigim que la Comintern es dirigisca immediatament i directa a la Segona Internacional i a la Internacional d'Amsterdam amb la proposta d'un congrés conjunt contra la guerra. Seria tasca de la Comintern elaborar els compromisos més concrets possibles, aplicables a diversos països i a circumstàncies diferents. Si la socialdemocràcia es veiés obligada a convenir amb semblant congrés, el problema de la guerra, amb una política

correcta per la nostra part, penetraria en les seues files com una falca esmolada.

La primera premissa per a açò: la màxima claredat, tant política com organitzativa. Es tracta d'un acord d'organitzacions proletàries amb milions de membres, que encara avui estan dividides per profunds antagonismes de principi. Res d'intermediaris ambigus, res de disfresses diplomàtiques ni de fórmules pacifistes buides!

La Comintern, no obstant, trobà més adequat també aquesta vegada actuar contra l'ABC del marxisme: encara que es negava a entrar en negociacions obertes amb les internacionals reformistes, iniciava negociacions darrere de bastidors amb Friedrich Adler per intermedi... del senyor escriptor pacíficament i excepcional confús, Henri Barbusse. Com a resultat d'aquesta política, Barbusse es reuní en Amsterdam amb organitzacions i grups criptocomunistes, "pròxims" o "simpatitzants", amb els mansos pacifistes de tots els països. Entre aquests, els més honestos i sincers (i en són una minoria) poden dir de si mateixos: "Jo i la meua confusió." ¿Qui necessitava aquesta mascarada, aquesta fira d'estufament intel·lectualista, aquesta münzenbergada, que converteix en franquesa el xarlatanisme polític?²²

Però tornem a Praga. Cinc mesos després de l'aparició de l'article de què tractàvem abans, el mateix periòdic publicà un article d'un dels dirigents del partit, Klement Gottwald, que té el caràcter d'una crida als obrers txecoslovacs de les diferents tendències per a realitzar acords de lluita. El perill feixista amenaça tota Europa central: l'investida de la reacció només pot ésser rebutjada per mitjà de la unitat del proletariat; no ha de perdre's temps; falten ja "cinc minuts per a l'hora". La crida està escrita molt apassionadament. En va, no obstant, Gottwald jura, seguint Seydewitz i Thaelmann, que no defensa els interessos del partit, sinó els interessos de la classe: semblant oposició és indecorosa en boca d'un marxista. Gottwald estigmatitza el sabotatge dels dirigents socialdemòcrates. No cal dir que en açò la veritat està completament de la seua banda. Desgraciadament, l'autor no diu res de clar sobre la política del Comitè Central del Partit Comunista alemany: evidentment no està disposat a defensar-la, però encara no s'atreveix a criticar-la. El mateix Gottwald, no obstant, aborda la qüestió més difícil, no resoludament, certament, però si prou correctament.

²² El fet que els brandlerians (veure el *Tribune* de Stuttgart del 27 d'agost) se separen de nosaltres minuciosament en aquesta qüestió també, i recolzen la mascarada de Stalin, Manuilski, Lozovsky, Münzenberg, ens sorprèn a nosaltres menys que a cap altre. Després de proporcionar el model de la seua política de font únic a Saxonia en 1923, Brandler-Thalheimer recolzaren en avant la política stalinista envers el Kuomintang i el Comitè anglorus. ¿Com poden perdre's l'oportunitat de allistar-se sota la bandera de Barbusse? Si no ho fessen, la seua fisonomia política con estaria completa. [Trotski]

Després d'haver cridat els obrers de les diverses tendències a arribar a un acord en les fàbriques, Gottwald escriu: “molts de vosaltres direu tal vegada: “uniu-vos en la cima”, nosaltres, “en la base, ens unirem més fàcilment.” “nosaltres creiem”, prossegueix l'autor, “que allò més important per als obrers és arribar a un acord “per la base”. I respecte als dirigents: ja hem dit que ens associem àdhuc amb el diable només si és per a anar contra els governants i en interès dels obrers. I vos ho diem obertament: si els vostres dirigents abandonen la seua aliança amb la burgesia encara que siga per un sol instant, si actuen efectivament contra els governants encara que només siga en una qüestió, els donarem la benvinguda i els recolzarem en això.”

Ací està dit gairebé tot el que és necessari, i quasi en la forma en què devia dir-se. Gottwald no oblida citar ni el diable, el nom del qual publicà el consell de redacció de *Rude Pravo* cinc mesos abans amb una indignació religiosa. En realitat, Gottwald ha omès l'avia del diable. Que Déu estiga amb d'ella; en consideració al front únic, estem disposats a sacrificar-la. Potser Gottwald estaria disposat, per la seua banda, a consolar la vella senyora, posant a la seua disposició l'article de *Rude Pravo* del 27 de febrer, junt amb el tinter del “corresponsal obrer”.

Les consideracions polítiques de Gottwald, esperem, són aplicables no sols en Txecoslovàquia, sinó també en Alemanya. I això és justament el que havia d'haver dit. D'altra banda, la direcció del partit no pot limitar-se, ni a Berlín ni a Praga, a la simple declaració de la seua disposició al front únic amb la socialdemocràcia, sinó que ha de demostrar la seua disposició en els fets, activament, a la manera bolxevic, per mitjà de propostes i accions pràctiques totalment precises. Això és el que nosaltres demanem.

L'article de Gottwald, gràcies al seu to realista, i no ultimartista, ha trobat eco a l'instant entre els obrers socialdemòcrates. El 31 de juliol, aparegué en *Rude Pravo*, entre altres, una lletra d'un tipògraf aturat que havia tornat feia poc de visitar Alemanya. La lletra porta el senyal d'un obrer demòcrata, afligit dels prejudicis del reformisme. El més important, no obstant, és prestar atenció a com es reflecteix la política del Partit Comunista alemany en la seua consciència. “Quan en la primavera de l'any passat”, així escriu el tipògraf, “el camarada Breitscheid dirigí una crida al Partit Comunista per a iniciar accions conjuntes amb la socialdemocràcia, provocà en *Die Rote Fahne* una vertadera tempestat d'indignació.” D'aquesta manera, els obrers socialdemòcrates deien: “Ara sabem com són de serioses les intencions dels comunistes sobre el front únic.”

Heus aquí l'autèntica veu d'un obrer. Una veu així ajuda més a solucionar la qüestió que dotzenes d'articles de plumífers sense principis. De fet, Breitscheid no proposava cap front únic. Tan sols acovardia la burgesia amb la possibilitat d'accions conjuntes amb els comunistes. Si el Comitè

Central del Partit Comunista hagués plantejat ràpidament i correcta la qüestió en el tall de la navaixa, la direcció del Partit Socialdemòcrata s'hauria vist empentada a una posició difícil. Però el Comitè Central del Partit Comunista s'afanyà, com sempre, a posar-se a si mateix en una posició difícil.

En el fullet *I ara?* escriguí sobre el discurs de Breitscheid: “¿No és per si evident que la proposta equívoca i diplomàtica de Breitscheid havia d'haver-se agafat amb ambdues mans; i que havíem d'haver presentat per la nostra part un programa pràctic, concret, curosament detallat, per a la lluita contra el feixisme; i que havíem d'haver exigint reunions conjuntes de les executives dels dos partits amb la participació de les executives dels Sindicats Lliures? Al mateix temps, s'havia d'haver difós enèrgicament aquest mateix programa entre totes les capes d'ambdós partits i de les masses.”

Menyspreant el baló sonda dels dirigents reformistes, el Comitè Central del Partit Comunista convertí, en la ment dels obrers, l'afirmació ambigua de Breitscheid en una proposta directa de front únic i empentà els obrers socialdemòcrates a la conclusió: “La nostra gent vol accions conjuntes, però els comunistes les estan sabotejant.” ¿Pot hom imaginar una política més estúpida i inadequada? ¿Podia hom afavorir millor la maniobra de Breitscheid? La lletra del tipògraf de Praga demostra amb notable claredat que, amb l'ajuda de Thaelman, Breitscheid ha assolit plenament el seu objectiu.

Rude Pravo s'esforça en veure una contradicció i confusió en el fet que en un cas refusem un acord, i en un altre l'admetem i considerem necessari decidir novament cada vegada l'abast, les consignes i els mètodes de l'acord. *Rude Pravo* no entén que en política, com en tots els altres camps seriosos, cal saber bé què, quan, on i com. I tampoc pot perjudicar el saber per què.

En *La Internacional Comunista després de Lenin*, escrita fa quatre anys, apuntàvem algunes regles elementals de la política de front únic. Considerem que paga la pena recordar-les ací: “La possibilitat de traïr està sempre present en el reformisme. Però açò no vol dir que el reformisme i la traïció siguin la mateixa cosa en tot moment. No del tot. Es pot arribar a acords temporals amb els reformistes sempre que signifiquen un pas avant. Però mantenir un bloc amb ells, quan, aterrits pel desenvolupament d'un moviment, el traeixen, equival a una tolerància criminal amb els traïdors i a encobrir la traïció.

“La regla més important, la millor i més inalterable que cal aplicar en qualsevol maniobra és la següent: mai t'arrisques a fusionar, barrejar o canviar l'organització del teu propi partit amb la d'un altre, per molt

“amistosa” que siga en l’actualitat. No donar mai passos que conduïsquen directament o indirecta, obertament o oculta a la subordinació del teu partit davant altres partit, o davant les organitzacions d’altres classes, o constrenya la llibertat d’agitació del teu propi partit, o et responsabilitzen, encara que només siga parcialment, de la línia política d’altres partits. Mai mescles les banderes, i menys àdhuc t’agenolles davant d’una altra bandera.”

Avui, després de l’experiència del congrés de Barbusse, afegiríem encara una regla:

“Els acords només han de concloure’s obertament, als ulls de les masses, de partit a partit, d’organització a organització. No recórregues a intermediaris equívocs. No emboliques enganyosament els assumptes diplomàtics amb pacifistes burgesos com un front únic proletari.”

7.- La lluita de classes a la llum de la conjuntura

Si hem exigit insistentment que es distingisca entre feixisme i bonapartisme no ha estat per pedanteria teòrica. Els noms s’empren per a distingir conceptes; els conceptes, en política, serveixen al seu torn per a distingir entre forces reals. L’aixafament del feixisme no deixaria lloc per al bonapartisme i, així ho esperem, significaria l’entrada directa a la revolució social.

No obstant, el proletariat no està armat per a la revolució. Les relacions recíproques entre la socialdemocràcia i el govern bonapartista, d’una banda, i entre el bonapartisme i el feixisme per l’altra (tanmateix que no resolguen les qüestions fonamentals) assenyalen els camins i el ritme en què es prepara la lluita entre el proletariat i la contrarevolució feixista. Les contradiccions entre Schleicher, Hitler i Wels, en la situació donada, fan més difícil la victòria del feixisme, i obren al Partit Comunista un nou crèdit, el més valuós de tots, un crèdit en temps.

“El feixisme arribarà al poder per la via freda.” Més d’una vegada hem escoltat açò dels teòrics stalinistes. Aquesta fórmula significa que els feixistes arribaran al poder legalment, pacíficament, per mitjà d’una coalició, sense necessitat d’un aixecament obert. Els esdeveniments ja han refutat aquest pronòstic. El govern Papen arribà al poder mitjançant un colp d’estat, i s’ha acabat de completar amb un colp d’estat a Prússia. Encara que acceptàrem que una coalició entre els nazis i el Centre derrocaria el govern bonapartista de Papen amb mètodes “constitucionals”, açò, en si i per si mateix, no resol res. Entre la presa “pacífica” del poder per Hitler i l’establiment del règim feixista encara hi ha una llarga tirada. Una coalició només facilitaria el colp d’estat, però no el substituiria junt amb la supressió final de la Constitució de Weimar, encara quedava la tasca més

important: la supressió dels òrgans de democràcia proletària. Des d'aquest punt de vista, que significa la "via freda"? Ni més menys que l'absència de resistència per part dels obrers. De fet, el colp d'estat bonapartista de Papen ha quedat sense resposta. ¿També quedarà sense resposta un aixecament feixista de Hitler? És precisament al voltant d'aquesta qüestió que giren, conscientment o inconscient, les conjectures sobre la "via freda".

Si el Partit Comunista representés una força aclaparadora, i si el proletariat marxés cap avant, vers la presa immediata del poder, s'esborrarien temporalment totes les contradiccions en el camp de les classes posseïdores: feixistes, bonapartistes i demòcrates formarien un sol front contra la revolució proletària. Però no és aquest el cas. La feblesa del Partit Comunista i la divisió del proletariat permeten a les classes posseïdores i als partits al seu servei exterioritzar obertament les seues contradiccions. Només recolzant-se sobre aquestes contradiccions podrà reforçar-se el Partit Comunista.

Però ¿tal vegada en la intensament industrialitzada Alemanya el feixisme, decidiria per sempre no fer valdre les seues pretensions de tot el poder? Indubtablement, el proletariat alemany és incomparablement més nombrós i potencialment més fort que l'italià. Encara que el feixisme en Alemanya constitueix un camp més nombrós i millor organitzat que en Itàlia en el període corresponent, encara la tasca de liquidar el "marxisme" ha de semblar als feixistes alemanys tant difícil com arriscada. A més, no està exclòs que el zenit polític de Hitler ja haja quedat enrere. El període d'espera massa llarg i el nou obstacle en el seu camí sota la forma del bonapartisme, debiliten indubtablement el feixisme, aguditzza les seues friccions internes i poden debilitar materialment la seua empenta. Però ací entrem en el terreny de tendències que en el moment actual no poden calcular-se per endavant. Només la lluita real pot respondre aquestes qüestions. Construir per avançat sobre la suposició que el nacionalsocialisme es detindrà inevitablement a meitat de camí seria d'allò més superficial.

La teoria de la "via freda" no és, portada fins a la seua conclusió, de cap manera millor que la teoria del socialfeixisme; més exactament, només representa el seu revers. Les contradiccions entre els components del camp enemic són menyspreades per complet en ambdós casos i difuminades les fases successives del procés. El Partit Comunista queda totalment al marge. No en va, el teòric de la "via freda", Hirsch, fou al mateix temps el teòric del socialfeixisme.

La crisi política del país es desenvolupa sobre la base de la crisi econòmica. Però l'economia no és immutable. Si ahir ens veiérem obligats a dir que la crisi conjuntural tan sols accentua la crisi fonamental, orgànica, del sistema capitalista, avui hem de recordar que la decadència general del capitalisme

no exclou les fluctuacions conjunturals. La crisi actual no durarà eternament. Les esperances del món capitalista en un canvi de la crisi són extremadament exagerades, però no manquen de fonament. La qüestió de la lluita de les forces polítiques ha d'integrar-se en les perspectives econòmiques. El programa de Papen fa més impossible posposar-ho com que parteix de la suposició d'una pròxima milloria econòmica.

La reactivació industrial entra en escena per a tothom quan es veu que es manifesta en la forma de circulació creixent de mercaderies, ascens de la producció i augment del nombre d'obriers empleats. Però no comença per aquí. La reanimació és precedida per processos preparatoris en el terreny de la circulació monetària i del crèdit. El capital situat en empreses i branques industrials no rentables ha d'ésser alliberat i convertir-se en diners líquids que cerquen on invertir-se. El mercat, lliure de les seues capes de greix, de les seues excrescències i tumefaccions, ha de mostrar una demanda real. Els empresaris han de recobrar la "confiança" en el mercat i entre si. D'altra banda, la "confiança" de què tant parla la premsa mundial ha d'ésser estimulada no sols per factors econòmics, sinó també polítics (reparacions, deutes de guerra, desarmament-rearmament, etc.).

Un augment de la circulació de mercaderies, de la producció, del nombre d'obriers empleats, no es veu encara enlloc; al contrari, el descens continua. Respecte als processos preparatoris per a un canvi de la crisi, ja han realitzat la major part de les tasques que se'ls assignaren. Molts indicis ens permeten suposar realment que el moment del canvi de conjuntura s'apropa, si és que no és imminent. Aquesta és l'apreciació, vista a escala mundial.

No obstant, hem de fer una distinció entre els països creditors (Estats Units, Anglaterra, França) i els països deutors, o mes exactament, els països en fallida; el primer lloc del segon grup l'ocupa Alemanya. Alemanya no té capital líquid. La seua economia només pot percebre una empenta per mitjà d'una entrada de capital des de l'exterior. Però un país que no està en condicions de pagar els seus antics deutes no obté cap préstec. En tot cas, abans que els creditors òbriguen les seues butxaques han de convèncer-se que Alemanya està novament en condicions d'exportar més del que necessita importar; la diferència ha de servir per a cobrir els deutes. La demanda de mercaderies alemanyes ha d'esperar-se, primer que res, dels països agraris, en primer lloc de l'Europa del Sud. Els països agraris, per la seua banda, depenen de la demanda dels països industrials de matèries primeres i productes alimentaris. Per tant Alemanya es veurà obligada a esperar; la cadena revitalitzadora haurà de travessar primer tota la sèrie de competidors capitalistes i dels seus companys agraris abans que afecte la mateixa recomposició econòmica d'Alemanya.

Però la burgesia alemanya no pot esperar. La camarilla bonapartista pot esperar encara menys. Encara que promet no tocar l'estabilitat de la moneda, el govern Papen dona pas a una inflació considerable. Junt amb els discursos sobre el renaixement del liberalisme econòmic, adopta el mètode administratiu respecte al cicle econòmic; en nom de la llibertat de la iniciativa privada, subordina directament els contribuents als empresaris capitalistes.

L'eix al voltant del qual gira el programa del govern és l'esperança d'un canvi immediat en la crisi. Si aquest no es produeix aviat, els dos mil milions s'evaporaran com dues gotes d'aigua sobre una planxa cremant. El pla de Papen té un caràcter incommensurablement més arriscat i especulatiu que el moviment a l'alça que té lloc actualment en la borsa de Nova York. En tot cas, les conseqüències d'un fracàs del joc bonapartista serien força més catastròfiques.

El resultat més immediat i tangible de la bretxa existent entre el pla del govern i el moviment actual del mercat seria la caiguda del marc. Els mals socials, augmentats per la inflació, adquiriran un caràcter insuportable. La fallida del programa econòmic de Papen exigirà la seua substitució per un altre de més efectiu. Quin? El programa del feixisme, evidentment. Una vegada fracassat l'intent de forçar la recuperació per mitjà de la teràpia bonapartista, caldrà provar amb la cirurgia feixista. Mentre, la socialdemocràcia farà gestos "d'esquerra" i caurà feta miques. El Partit Comunista, si ell mateix no posa obstacles en el seu propi camí, creixerà. En conjunt, açò significarà una situació revolucionària. La qüestió de les perspectives de victòries sota aquestes circumstàncies és en les seues tres quartes parts una qüestió de l'estratègia comunista.

Però el partit revolucionari també ha d'estar preparat per a una altra perspectiva, la d'una ràpida aparició d'un canvi en la crisi. Acceptem que el govern Schleicher-Papen es mantinga fins al començament d'una reactivació del comerç i la indústria. Se salvaria per això? No, el començament d'un moviment ascendent en els negocis significaria el final segur del bonapartisme, i podria significar encara més.

Les forces del proletariat alemany no estan exhaurides. Però han estat minades pels sacrificis, derrotes i decepcions, començant per 1914, per les traïcions sistemàtiques de la socialdemocràcia, pel descrèdit que el Partit Comunista ha acumulat sobre si mateix. Sis o set milions d'aturats són una pesant càrrega que penja dels peus del proletariat. Els decrets d'emergència de Brüning i Papen no han trobat cap resistència. El colp d'estat del 20 de juliol ha quedat impune.

Podem predir amb plena seguretat que un canvi ascendent de la conjuntura donaria una poderosa empenta a l'activitat del proletariat, actualment en

descens. En el moment en què la fàbrica deixa d'acomiadar obrers i en contracta altres de nous, l'autoconfiança dels obrers s'enforteix; són necessaris de nou. El ressort comprimit comença a distendre's novament. Els obrers entren sempre més fàcilment en la lluita per a reconquistar les posicions perdudes que per a conquistar-ne altres de noves. I els obrers alemanys han perdut massa. Ni els decrets d'emergència ni l'ocupació de la Reichswehr podran suprimir les vagues de masses que es desenvoluparan sobre l'onada de l'ascens. El règim bonapartista, que només pot mantenir-se per mitjà de la "pau social", serà la primera víctima del canvi ascendent en la conjuntura.

Un ascens de les lluites vaguístiques s'observa ja en diversos països (Bèlgica, Anglaterra, Polònia, als Estats Units parcialment, però no en Alemanya). Una valoració de les vagues de masses que ara es produeixen, a la llum de la conjuntura econòmica mundial, no és tasca fàcil. Les estadístiques són inevitablement lentes per a reflectir les oscil·lacions de la conjuntura. La reactivació ha d'ésser un fet abans que pugui registrar-se. Els obrers senten generalment la reactivació de la vida econòmica abans que els estadístics. Noves comandes, o fins i tot l'expectativa de noves comandes, la reorganització de les empreses per a l'expansió de la producció o, almenys, la interrupció de l'acomiadament d'obriers, augmenten immediatament la força de resistència i les reivindicacions dels obrers. La vaga defensiva dels obrers tèxtils de Lancashire fou provocada indubtablement per un cert ascens en la indústria tèxtil. Respecte a la vaga belga, es produeix evidentment sobre la base de l'actual aprofundiment de la crisi de la indústria del carbó. El caràcter transitori i crític de la fase actual de la conjuntura econòmica mundial correspon a la diversitat dels impulsos econòmics que es troben a la base de les vagues més recents. Però en general, l'ascens del moviment de masses tendeix més bé a assenyalar l'existència d'una tendència ascendent que ja esdevé gairebé perceptible. En tot cas, una reactivació real de l'activitat econòmica, àdhuc en les seues primeres fases, provocarà un ampli ascens de la lluita de masses.

Les classes dominants de tots els països esperen miracles de l'ascens industrial; l'especulació borsària que ja s'ha desencadenat n'és una prova. Si el capitalisme fóra realment a entrar en la fase d'una nova prosperitat o fins i tot d'un auge gradual però persistent, això implicaria naturalment l'estabilització del capitalisme, acompanyada d'un afebliment del feixisme i un reforçament simultani del reformisme. Però no hi ha la menor base per a esperar o témer que la reactivació econòmica, que és en si i per si mateixa inevitable, pugui superar les tendències generals de decadència de l'economia mundial i de l'economia europea en especial. Si el capitalisme de la preguerra es desenvolupà davall la fórmula d'una producció ampliada de mercaderies, el capitalisme actual, amb totes les seues fluctuacions

cíclicues, representa una producció ampliada de misèria i de catàstrofes. El nou cicle econòmic ocasionarà el reajustament inevitable de forces dins dels països individuals igual que dins del camp capitalista en el seu conjunt, i sobretot entre Amèrica i Europa. Però en un termini de temps molt curt, això confrontarà el món capitalista amb contradiccions insolubles i el condemnarà a convulsions noves i encara més terribles.

Sense risc d'error, podem fer el pronòstic següent: la reactivació econòmica bastarà per a enfortir l'autoconfiança dels obrers i donar-li una nova empenta a la seua lluita, però no bastarà de cap manera per a donar al capitalisme, i en especial al capitalisme europeu, la possibilitat de renàixer.

Les conquestes pràctiques que el nou ascens conjuntural del capitalisme decadent obrirà al moviment obrer tindran, necessàriament, un caràcter força limitat. ¿Podrà el capitalisme alemany, en el zenit de la reactivació de l'activitat econòmica, restablir les condicions de la classe obrera que existien abans de la crisi actual? Tot ens porta a respondre per endavant "no" a aquesta pregunta. El moviment de masses, sortit de la seua letargia, haurà de llançar-se amb la major rapidesa pel camí de la política.

Igualment, el primer pas mateix de la reactivació industrial serà extremadament perillós per a la socialdemocràcia. Els obrers es llançaran a la lluita per a tornar a guanyar allò que han perdut. Els dirigents de la socialdemocràcia basaran novament les seues esperances en el restabliment de l'ordre "normal". La seua principal intenció serà tornar a demostrar la seua disposició per a participar en un govern de coalició. Dirigents i masses tiraran en direccions oposades. Per tal d'explotar a fons la nova crisi del reformisme, els comunistes precisen una orientació correcta en els canvis conjunturals i preparar amb suficient temps un programa d'acció pràctic, que partisca, primer que res, de les pèrdues sofertes pels obrers durant els anys de crisi. La transició de les lluites econòmiques a les polítiques serà un moment particularment favorable per a l'acreixement de la força i la influència del partit proletari revolucionari.

Però els èxits, en aquest terreny, al igual que en els altres, només poden assolir-se sota una condició: l'aplicació correcta de la política de front únic. Per al Partit Comunista d'Alemanya açò significa, primer que res, posar fi a la política actual d'assentar-se sobre dues cadires en el terreny sindical; una orientació decidida cap als Sindicats Lliures, introduint als quadres de la RGO en les seues files; el començament d'una lluita sistemàtica per influenciar els consells de fàbrica per mitjà dels sindicats; i la preparació d'una àmplia campanya sota la consigna del control obrer de la producció.

8.- El canvi vers el socialisme

Kautski i Hilferding, entre altres, han afirmat més d'una vegada en els darrers anys que ells mai compartiren la teoria de l'enfonsament del capitalisme, que els revisionistes atribuïren als marxistes i que els kautskistes ara atribueixen als comunistes.

Els bernsteinians traçaren dues perspectives: una, irreal, pretesament "marxista" ortodoxa, segons la qual, a la llarga, davall la influència de les contradiccions internes del capitalisme, se suposava que tindria lloc el seu enfonsament mecànic; i la segona, "realista", segons la qual anava a realitzar-se una evolució gradual del capitalisme al socialisme. Tanmateix que aquests dos esquemes puguen semblar antitètics a primera vista, estan units, no obstant, per un tret comú: l'absència del factor revolucionari. Malgrat que refusaren la caricatura de l'enfonsament automàtic del capitalisme que se'ls atribuïa, els marxistes demostraren que, sota la influència de l'agudització de la lluita de classes, el proletariat portaria a terme la revolució molt abans que les contradiccions objectives del capitalisme poguessen portar al seu enfonsament automàtic.

Aquest debat es desenvolupà al llarg de finals del segle passat. Cal reconèixer, no obstant, que la realitat capitalista des de la guerra s'aproximà, en cert sentit, molt més a la caricatura bernsteiniana del marxisme del que ningú podia haver pensat, i menys que ningú, els mateixos revisionistes, ja que ells parlen dibuixant el fantasma de l'enfonsament només per a demostrar el seu caràcter irreal. No obstant, el capitalisme demostra en l'actualitat que està més a prop de la putrefacció com més es demora la intervenció revolucionària del proletariat en el destí de la societat.

L'element més important de la teoria de l'enfonsament era la teoria de la pauperització. Els marxistes afirmaven, amb certa prudència, que l'agudització de les contradiccions socials no havia de significar incondicionalment una disminució absoluta del nivell de vida de les masses. Però en realitat, és aquest últim procés el que està ocorrent precisament. ¿En què podia expressar-se amb major agudesa l'enfonsament del capitalisme que en un atur crònic, en la desaparició de la seguretat social, és a dir, en el rebuig de l'ordre social a alimentar als seus propis esclaus?

Els frens oportunistes en la classe obrera han demostrat ésser prou poderosos com per a assegurar a les forces elementals del capitalisme condemnat diverses dècades de respir. Com a resultat, no s'ha produït l'idil·li de la transformació pacífica del capitalisme en socialisme, sinó un estat de coses infinitament més pròxim a la descomposició social.

Els reformistes intentaren durant llarg temps descarregar sobre la guerra la responsabilitat de situació actual de la societat. Però, en primer lloc, la guerra no originà les tendències destructives del capitalisme, tan sols les féu sortir a la superfície i les precipità; en segon lloc, la guerra hauria estat incapaç de realitzar la seua tasca de destrucció sense el suport polític del reformisme; en tercer lloc, les contradiccions sense sortida del capitalisme preparen, des de diverses bandes, noves guerres. El reformisme no podrà descarregar-se de la responsabilitat històrica. En frenar i paraitzar l'energia revolucionària del proletariat, la socialdemocràcia internacional revesteix el procés de l'enfonsament capitalista amb les formes més cegues, desenfrenades, catastròfiques i sagnants. Per descomptat que únicament pot parlar-se d'una realització de la caricatura revisionista del marxisme de forma condicional, en aplicar-la a algun període històric determinat. No obstant, la sortida del capitalisme decadent es trobarà, tot i que siga amb gran retard, no pel camí de l'afonament automàtic, sinó pel de la revolució.

La crisi actual ha escombrat amb un últim colp d'escombra els residus de les utopies reformistes. La pràctica oportunista no disposa en l'actualitat absolutament de cap cobertura teòrica. Perquè, al capdavant, a Wels, Hilferding, Grzesinsky i Noske els són indiferents les catàstrofes que puguen caure sobre els caps de les masses populars, sempre que els seus propis interessos romanguen fora de perill. No obstant, la situació és tal que la crisi del règim burgès també colpeja els dirigents reformistes.

“Estat, actua, intervén!”, cridava encara fa molt poc la socialdemocràcia, mentre retrocedia davant del feixisme. I l'estat actuà: Otto Braun i Severing foren llençats al carrer. Ara, escrivia *Vorwärts*, tothom ha de reconèixer els avantatges de la democràcia sobre el règim dictatorial. Sí, la democràcia té avantatges substancials, discorria Grzesilsky mentre coneixia la presó per dins.

D'aquesta experiència se n'extragué aquesta conclusió: “Ja és hora de passar a la socialització!” Tarnow, encara ahir metge del capitalisme, decidí sobtadament convertir-se en el seu soterrador. Ara que el capitalisme ha llençat a l'atur els ministres, caps de policia i alts funcionaris reformistes, està palesament exhaurit. Wels escriu un article programàtic, “Ha sonat l'hora del socialisme!” Només falta que Schleicher prive del seu sou als diputats, i als antics ministres de la seua pensió perquè Hilferding escriga un estudi sobre el paper històric de la vaga general. El viratge “a l'esquerra” dels dirigents socialdemòcrates sobresalta per la seua malaptesa i falsedat. Açò no significa, de cap mode, no obstant, que la maniobra estiga condemnada per endavant al fracàs. Aquest partit, carregat de crims, encara es troba al capdavant de milions d'obriers. No caurà per si mateix. Cal saber com derrocar-lo.

El Partit Comunista afirmarà que l'orientació Wels-Tarnow vers el socialisme és una nova forma d'enganyar les masses, i tindrà raó. Explicarà la història de les "socialitzacions" socialdemòcrates dels passats catorze anys, i això serà útil. Però és insuficient: la història, àdhuc la més recent, no pot ocupar el lloc de la política activa.

Tarnow intenta reduir la qüestió de la via reformista o revolucionària cap al socialisme a la simple qüestió del "ritme" de les transformacions. Com a teòric, hom no pot caure més baix. El ritme de les transformacions socialistes depèn, en realitat, de l'estat de les forces productives del país, de la seua cultura, de la quantitat de despeses necessàries per a la defensa, etc. Però les transformacions socialistes, les ràpides al igual que les lentes, només són possibles si al capdavant de la societat s'hi troba una classe interessada en el socialisme, i al capdavant d'aquesta classe s'hi troba un partit que no enganya els explotats, i que sempre està preparat per a aixafar la resistència dels explotadors. Hem d'explicar als obrers que en això consisteix precisament el règim de la *dictadura del proletariat*.

Però això tampoc basta. Des del moment que es tracta dels problemes candents del proletariat mundial, no es pot oblidar (com fa la Comintern) l'existència de la Unió Soviètica. Respecte a Alemanya, la tasca del moment no seria iniciar la construcció socialista per primera vegada, sinó unir les forces productives d'Alemanya, la seua cultura, el seu geni tècnic i organitzatiu amb la construcció socialista ja iniciada en la Unió Soviètica.

El Partit Comunista alemany es limita a elogiar simplement els èxits soviètics i a aquest respecte comet exageracions grolleres i perilloses. És incapaç de lligar la construcció socialista en l'URSS, les seues enormes experiències i els seus èxits valuosos, amb les tasques de la revolució proletària en Alemanya. La burocràcia stalinista, per la seua banda, és totalment incapaç de prestar la menor ajuda al Partit Comunista alemany sobre aquest assumpte extremadament important: les seues perspectives es limiten a un sol país.

Als projectes incoherents i d'un capitalisme d'estat vergonyant de la socialdemocràcia, cal oposar *un pla general per a la construcció socialista comuna de l'URSS i Alemanya*. Ningú exigeix que siga elaborat immediatament un pla detallat. Basta un esbós preliminar. Els esbossos fonamentals són necessaris. Aquest pla ha de convertir-se en tema de discussió tan aviat com siga possible en totes les organitzacions de la classe obrera alemanya, principalment en els seus sindicats.

Cal fer participar en aquesta discussió les forces progressives d'entre els tècnics, estadístics i economistes alemanys. Els debats sobre l'economia planificada, tan estesos en Alemanya, en reflectir la desesperació del capitalisme alemany, continuen essent purament acadèmics, burocràtics,

esmorteïts, pedants. Només l'avantguarda comunista és capaç de fer sortir el tractament de la qüestió del cercle viciós.

La construcció del socialisme ja està en marxa, cal tendir un pont per damunt de les fronteres estatals perquè aquesta tasca pugui prosseguir. Heus aquí el primer pla: estudeu-lo milloreu-lo, concreteu-lo, obrers, elegiu comissions especials per al pla! Encarregueu-les que entren en contacte amb els sindicats i òrgans econòmics dels soviets! Creeu, sobre la base dels sindicats alemanys, els comitès de fàbrica i altres organitzacions obreres una comissió central del pla que es pose en contacte amb la Gosplan de l'URSS! Atraieu a aquesta tasca als enginyers, administradors i economistes alemanys!

Aquest és l'únic enfocament correcte de la qüestió de l'economia planificada, avui, l'any 1932, després de quinze anys d'existència dels soviets, després de catorze anys de convulsions en la república capitalista alemanya.

Res més fàcil que ridiculitzar la burocràcia socialdemòcrata, començant per Wels, que ha entonat un *Cantar dels Cantos* al socialisme. No obstant, no cal oblidar que els obrers reformistes tenen una actitud totalment seriosa envers la qüestió del socialisme. Cal tenir una actitud seriosa cap als obrers reformistes. Ací el problema del front únic sorgeix novament en tota la seua amplitud.

Si la socialdemocràcia s'assenyala com a tasca (sabem que només de paraula) no salvar el capitalisme, sinó construir el socialisme, ha de buscar un acord amb els comunistes, i no amb el Centre. ¿Rebutjarà el Partit Comunista semblant acord? De cap mode. Al contrari, proposarà tal acord, l'exigirà davant de les masses com a rescat pel pagaré socialista acabat de signar.

L'ofensiva del Partit Comunista cap a la socialdemocràcia ha d'avançar en el moment actual per tres fronts. La tasca d'aixafar el feixisme serveix tota la seua agudesia. La batalla decisiva del proletariat contra el feixisme indicarà el xoc simultani amb l'aparell estatal bonapartista. Açò converteix la *vaga general* en una ferramenta indispensable de combat. Cal preparar-la. Cal elaborar un pla especial per a la vaga general, és a dir, un pla per a mobilitzar les forces que puguin realitzar-la. Partint d'aquest pla, cal desenvolupar una campanya de masses; basant-s'hi, pot proposar-se a la socialdemocràcia un acord per a portar a terme la vaga general sota condicions polítiques perfectament definides. Repetida i concretada en cada nova fase, aquesta proposició portarà, en el procés del seu desenvolupament, a la creació *dels soviets com els òrgans superiors del front únic*.

Que el pla econòmic de Papen, convertit ara en llei, ocasiona al proletariat alemany una misèria sense precedents ho reconeixen de paraula també els dirigents de la socialdemocràcia i dels sindicats. En la premsa, s'expressen amb una vehemència que no havien utilitzat des de feia molt de temps. Entre les seues paraules i els seus fets hi ha un abisme; *nosaltres* ho sabem molt bé, però cal saber com prendre'ls la paraula. *Cal elaborar un conjunt de mesures de lluita comuna contra el règim dels decrets d'emergència i el bonapartisme*. Aquesta lluita, imposada al proletariat per tota la situació, no pot menar-se, per la seua naturalesa mateixa, en el marc de la democràcia. Una situació en què Hitler disposa d'un exèrcit de 400.000 homes, Papen-Schleicher, junt amb la Reichswher, disposen d'un exèrcit semiprivat (la Stahlhelm) de 200.000 homes, la democràcia burgesa disposa de l'exèrcit semitolerat (la Reichsbanner), el Partit Comunista, de l'exèrcit del Front Roig, prohibit; tal situació mostra el problema de l'estat com un problema de força. No pot imaginar-se millor escola revolucionària!

El Partit Comunista ha de dir a la classe obrera: Schleicher no serà derrocat per mitjà del joc parlamentari. Si la socialdemocràcia vol proposar-se actuar per a derrocar el govern bonapartista per altres mitjans, el Partit Comunista està disposat a ajudar la socialdemocràcia amb tota la seua força. Al mateix temps, els comunistes es comprometen a no emprar mètodes violents contra un govern socialdemòcrata en tant aquest es base sobre la majoria de la classe obrera i garantisca al Partit Comunista la llibertat d'agitació i organització. Tal forma de plantejar la qüestió serà comprensible per a qualsevol obrer socialdemòcrata o sense partit.

El tercer front, finalment, és la lluita pel socialisme. També en açò el ferro cal forjar-lo mentre està al roig, i cal arraconar la socialdemocràcia amb un pla concret de col·laboració amb l'URSS. Ja s'ha dit més amunt el que es necessita al aspecte.

Naturalment que aquests sectors de lluita, de diversa importància en la perspectiva estratègica global, no estan separats uns d'altres, sinó més bé interrelacionats. La crisi política de la societat exigeix la combinació de les qüestions parcials amb les generals: aquí rau precisament l'essència de la situació revolucionària.

9.- L'Únic camí

¿Pot hom esperar que el comitè central del partit comunista faça per si mateix un viratge cap al camí correcte? Tot el seu passat demostra que és incapaç de fer-ho.

A penes havia començat a esmenar-se quan es trobà davant la perspectiva del "trotskisme". Si Thaelmann no ho entengué immediatament, hom li explicà des de Moscou que la "part" havia de sacrificar-se pel bé del "tot",

és a dir, els interessos de la revolució alemanya pel bé dels interessos de l'aparell stalinista. Els confusos intents de revisar la política foren una vegada més abandonats. La reacció burocràtica triomfà novament en tota la línia.

Per descomptat que no és assumpte de Thaelmann. Si la Comintern d'avui donés a les seues seccions la possibilitat de viure, pensar i desenvolupar-se, haurien pogut seleccionar, fa temps, durant els últims quinze anys, als seus propis quadres dirigents. Però la burocràcia alçà en el seu lloc un sistema de nomenament de dirigents i del seu suport per mitjà d'una publicitat artificial. Thaelman n'és, alhora, producte i víctima d'aquest sistema.

Els quadres, paralitzats en el seu desenvolupament, debiliten el partit. Supleixen la seua insuficiència mitjançant la repressió. Les vacil·lacions i incertesa del partit es transmeten inexorablement a la classe en el seu conjunt. Hom no pot cridar les masses a accions audaces quan el partit mateix no té determinació revolucionària.

Àdhuc si Thaelmann rebés demà un telegrama de Manuilski sobre la necessitat de tornar a la política de front únic, el nou zig-zag per dalt donaria poc resultat. La direcció està massa compromesa. Una política correcta exigeix un règim sa. La democràcia en el partit, en l'actualitat un joguet de la burocràcia, ha de tornar a ésser una realitat. El partit ha de convertir-se en un partit; llavors les masses creuran en ell. En la pràctica, açò significa posar en l'ordre del dia *un congrés extraordinari del partit i un congrés extraordinari de la Comintern*.

El congrés del partit ha d'estar precedit, naturalment, d'una discussió completa. Tots els obstacles de l'aparell han d'ésser suprimits. Qualsevol organització del partit, qualsevol nucli, té el dret a convocar a les seues reunions qualsevol comunista, membre del partit o expulsat d'ell, si ho considera necessari per a formar-se la seua opinió. La premsa ha de posar-se al servei del debat; en tots els periòdics del partit ha d'assignar-se diàriament l'espai suficient per als articles crítics. Comissions especials de premsa, elegides en les assemblees generals de membres del partit, han de vetllar perquè els periòdics servisquen al partit, i no a la burocràcia.

La discussió, certament, exigirà no poc de temps i energia. L'aparell argumentarà: "com pot permetre's el partit "el luxe d'una discussió" en un període tan crític?" Els salvadors burocràtics creuen que sota condicions difícils el partit ha de callar. Els marxistes, per contra, creuen que com més difícil és la situació, més important és el paper independent del partit.

La direcció del partit bolxevic gaudia, en 1917, d'un gran prestigi. I tanmateix, una sèrie de profundes discussions es produïren en el partit durant l'any 1917. En vigílies de la convulsió d'octubre, tot el partit discutia apassionadament sobre quin dels dos sectors del Comitè Central

tenia raó: la majoria, que estava a favor de l'aixecament, o la minoria, que estava en contra. En cap part es produïren expulsions ni repressions en general, tot i la profunditat de les diferències d'opinió. Les masses sense partit foren atretes a aquestes discussions. En Petrograd, una reunió de treballadores sense partit envià una delegació al Comitè Central per a recolzar la majoria. Per descomptat que la discussió exigia temps. Però a canvi, del desenvolupament de la discussió oberta, sense amenaces, mentides ni falsificacions, sortí la certesa general i indestructible de la correcció de la política, és a dir, de l'única cosa que fa possible la victòria.

Quin curs seguiran les coses en Alemanya? ¿Assolirà la petita roda de l'oposició girar a temps l'enorme roda del partit? Així està ara la qüestió. Sovint s'alcen veus pessimistes. En els diversos grups comunistes, en el partit mateix, així com en la seua perifèria, hi ha no pocs elements que es diuen: sobre cada qüestió important, l'Oposició d'Esquerra té una posició correcta. Però és dèbil.

Els seus quadres són numèricament dèbils, i políticament inexperts. ¿Pot una organització semblant, amb un petit periòdic setmanari (*Die Permanent Revolution*), oposar-se amb èxit a la poderosa màquina de la Comintern?

Les lliçons dels esdeveniments són més fortes que la burocràcia stalinista. Nosaltres volem ésser, davant de les masses comunistes, els intèrprets d'aqueixes lliçons. En això resideix el nostre paper històric com a fracció. Nosaltres no demanem, com Seydewitz i companyia, que el proletariat revolucionari ens done una confiança a crèdit. Ens assignem un paper més modest: proposem la nostra ajuda a l'avantguarda comunista en l'elaboració d'una línia correcta. Per a aquesta tasca, agrupem i eduquem els nostres propis quadres. Aquest estadi de preparació no pot saltar-se. Cada nova fase de la lluita empenjarà al nostre costat els elements proletaris més conscients i crítics.

El partit revolucionari comença amb una idea, un programa, que es dirigeix contra l'aparell més poderós de la societat de classes. No són els quadres els que creen la idea, sinó la idea la que crea els quadres. El temor a la força de l'aparell és un dels trets més notables de l'oportunisme específic que cultiva la burocràcia stalinista. La crítica marxista és més forta que qualsevol aparell.

Les formes organitzatives que adoptarà l'Oposició d'Esquerra en la seua evolució posterior dependran de moltes circumstàncies: el pes dels colps històrics, el grau de força de resistència de la burocràcia stalinista, l'activitat dels simples comunistes, l'energia de l'oposició mateixa. Però els principis i mètodes per què lluitem han estat posats a prova pels majors esdeveniments de la història mundial, tant per les victòries com per les derrotes. Ells faran el seu camí.

Els èxits de l'oposició en tots els països, incloent-hi Alemanya, són evidents i indiscutibles. Però es desenvolupen més lentament del que molts de nosaltres esperàvem. Podem lamentar-ho, però no necessitem estranyar-nos. A qualsevol comunista que comença a escoltar a l'Oposició d'Esquerra, la burocràcia li planteja cínicament aquesta elecció: o participar en la lluita contra el "trotskisme", o ser expulsat dels rengles de la Comintern. Per al funcionari del partit, és una qüestió de lloc i salari: l'aparell stalinista sap emprar aquesta clau a la perfecció. Però són infinitament més importants els milers de simples comunistes esqueixats entre el seu lliurament a les idees del comunisme i l'amenaça d'expulsió de les files de la Comintern. Per això, en les files del Partit Comunista oficial hi ha un gran nombre d'oposicionistes parcials, acovardits o amagats.

Aquesta combinació extraordinària de condicions històriques explica suficientment el lent creixement organitzatiu de l'Oposició d'Esquerra. Al mateix temps, malgrat aquesta lentitud, la vida espiritual de la Comintern gira avui, més que mai, al voltant de la lluita contra el "trotskisme". Les revistes i els articles teòrics dels periòdics del PCUS, el mateix que els de les altres seccions de la Comintern, estan dedicats principalment a la lluita contra l'oposició d'Esquerra, tant cobertament com oculta. Encara més simptomàtica és la significació de la furiosa persecució organitzativa de l'aparell contra l'oposició: sabotatge de les seues reunions per mètodes brutals; ús de tota mena de violència física; acords entre bastidors amb pacifistes burgesos, radicals francesos i francmaçons contra els "trotskistes"; propagació pel centre stalinista de calúmnies enverinades, etc.

Els stalinistes senten més de prop i saben millor que els oposicionistes en quina mesura nostres idees estan minant els pilars del seu aparell. Els mètodes d'autodefensa de la fracció stalinista, no obstant, tenen un doble tall. Fins a cert punt, tenen un efecte intimidador. Però, al mateix temps, preparen una reacció de masses contra el sistema de falsificació i de violència.

Quan al juliol de 1917 el govern dels menxevics i socialistes revolucionaris titllà els bolxevics d'agents de l'estat major alemany, aquesta menyspreable mesura aconseguí exercir al principi una gran influència sobre els soldats, els camperols i els estrats endarrerits dels obrers. Però quan tots els esdeveniments subsegüents confirmaren clarament quanta raó havien tingut els bolxevics, les masses començaren a dir-se, s'ha calumniat deliberadament els leninistes, se'ls ha perseguit tan vilment únicament perquè tenien raó. I el sentiment de recel envers els bolxevics esdevingué càlida devoció i amor cap a ells. Encara que sota diferents condicions, aquest mateix procés complex es produeix ara. Per mitjà d'una acumulació monstruosa de calúmnies i repressions, la burocràcia stalinista ha aconseguit innegablement intimidar durant un període de temps els simples

membres del partit; al mateix temps, prepara una rehabilitació total dels bolxevics-leninistes als ulls de les masses revolucionàries. En l'època actual, no pot quedar el menor dubte sobre açò.

Sí, avui encara som dèbils. El Partit Comunista encara té masses, però ja no té ni doctrina ni orientació estratègica. L'Oposició d'Esquerra ja ha elaborat la seua orientació marxista, però encara no té masses. Els altres grups de l'"esquerra" no tenen ni una cosa ni l'altra. El *Leninbund* es consumeix sense esperances, pensant en substituir una seriosa política de principi amb les fantasies i capritxos individuals d'Urbahns. Els brandleristes, tanmateix els quadres del seu aparell, descendeixen escaló a escaló; les petites receptes tàctiques no poden reemplaçar una posició estratègica revolucionària. El SAP ha alçat la seua candidatura a la direcció revolucionària del proletariat. Temerària pretensió! Fins i tot els més seriosos representants d'aquest "partit" no superen, com demostra l'últim llibre de Sternberg, els límits del centrisme d'esquerra. Com més conscienciosament s'esforcen en crear una doctrina "independent", més demostren ésser els deixebles de Thalheimer. Però aquesta escola té tan poc futur com un cadàver. Un nou partit històric no pot sorgir simplement perquè uns quants antics socialdemòcrates s'hagen convençut, amb molt de retard, del caràcter contrarevolucionari de la política d'Eber-Wels. Un nou partit tampoc pot ésser improvisat per un grup de comunistes que no han fet res encara per a garantir la seua aspiració a la direcció proletària. Perquè sorgisca un nou partit, és necessari, d'una banda, que ocorreguen grans esdeveniments històrics, que trenquen l'espina dorsal dels vells partits, i per l'altra, una posició de principi elaborada i quadres provats en el cresol dels esdeveniments.

Encara que lluitem amb tota la nostra força per la regeneració de la Comintern i la continuïtat del seu desenvolupament ulterior, no estem de cap manera inclinats al fetixisme de la forma. El destí de la revolució proletària mundial està, per a nosaltres, per damunt del destí organitzatiu de la Comintern. Si es materialitzés la pitjor de les variants; si els partits oficials actuals, malgrat tots els nostres esforços, fossen portats a l'enfonsament per la burocràcia stalinista; si això significués, en cert sentit, tornar a començar novament, la nova internacional trobarà el seu origen en les idees i els quadres de l'Oposició Comunista d'Esquerra.

I per això, els criteris immediats de "pessimisme" i "optimisme" no són aplicables a la tasca que estem realitzant. Està per damunt de fases determinades, de derrotes parcials i victòries. La nostra política és una política de llarg abast.

Posfaci

El present fullet, les diferents parts del qual foren escrites en moments diferents, ja estava acabat quan un telegrama de Berlín portà les notícies del conflicte de la majoria aclaparadora del Reichstag amb el govern Papen i, en conseqüència, amb el president del Reich. Esperem seguir el desenvolupament concret dels esdeveniments posteriors en les columnes de *Die Permanent Revolution*. Ací només volem ressaltar algunes conclusions generals, que semblaven obertes a la crítica quan començaren aquest fullet i que, gràcies al testimoni dels fets, han esdevingut incontestables.

1.- El caràcter *bonapartista* del govern Schleiche-Papen ha estat desvelat completament pel seu aïllament en el Reichstag. Els cercles agraris i capitalistes que es troben directament darrere del govern presidencial constitueixen un percentatge incomparablement més petit de la nació alemanya que el percentatge de vots donats a Papen al Reichstag.

2.- L'antagonisme entre Papen i Hitler és l'antagonisme entre la cima agrària i capitalista i la petita burgesia reaccionària. El mateix que en una ocasió la burgesia utilitzà el moviment revolucionari de la petita burgesia, encara que emprà tots els mitjans per a impedir-li prendre el poder, la burgesia monopolista està disposta a prendre Hitler com a lacai, però no com a amo. Sense una necessitat indiscutible, no lliurarà tot el poder al feixisme.

3.- El que les diverses fraccions de la gran, mitjana i petita burgesia entaulen una lluita oberta pel poder, sense témer un conflicte extremadament perillós, demostra que la burgesia no se sent immediatament amenaçada pel proletariat. No sols els nacionalsocialistes i el Centre, sinó també els dirigents de la socialdemocràcia s'han atrevit a entrar en un conflicte *constitucional* només perquè tenen la ferma convicció que no es convertirà en una *lluita revolucionària*.

4.- L'únic partit el vot del qual contra Papen estava dictat per objectius revolucionaris és el Partit Comunista. Però hi ha un gran bocí entre els objectius revolucionaris i els èxits revolucionaris.

5.- La lògica dels esdeveniments és tal, que la lluita pel "parlament" o la "democràcia" es converteix per a tot obrer socialdemòcrata en una qüestió de força. En açò resideix el contingut fonamental de tot el conflicte des del punt de vista de la revolució. La qüestió de la força és la qüestió de la unitat revolucionària del proletariat en l'acció. Una política de front únic respecte a la socialdemocràcia ha de permetre, en un futur molt pròxim, sobre la base de la representació democràtica proletària, la creació d'òrgans de lluita de classes, és a dir, de consells obrers.

6.- En vista dels favors als capitalistes i l'ofensiva brutal contra el nivell de vida del proletariat, el Partit Comunista ha d'avançar la consigna de control obrer de la producció.

7.- Les fraccions de les classes posseïdores només poden lluitar entre si a causa que el partit revolucionari és dèbil. El partit revolucionari podria esdevenir infinitament més fort si explotés correctament les disputes entre les classes posseïdores. Per a açò cal saber distingir les diferents fraccions segons la seua composició social, i no ficar-les a totes en el mateix sac. La teoria del "socialfeixisme", que ha fet fallida completament i definitiva, ha d'ésser, finalment, abandonada com a ferralla inservible.

EL BONAPARTISME ALEMANY ²³

Les eleccions al Reichstag sotmeten el govern “presidencial” a una nova prova crítica. Útil és, doncs, recordar la seua naturalesa social i política. És precisament per mitjà de l’anàlisi de semblants fenòmens polítics concrets i, a primera vista, “sobtats”, referents al govern Papen-Schelicher, que el mètode marxista revela els seus incalculables avantatges.

En una ocasió definirem el govern “presidencial” com una varietat de bonapartisme. Seria incorrecte veure en aquesta definició com al resultat de voler trobar un nom familiar per a un fenomen desconegut. La decadència de la societat capitalista situa el bonapartisme (colze amb colze amb el feixisme, i parell a ell) de nou a l’ordre del dia. Abans havíem caracteritzat el govern de Brüning com bonapartista. Després, retrospectivament, reduïrem la definició a la meitat, com prebonapartista.

¿Què digueren al respecte altres comunistes en general i altres grups d’“esquerra”? Esperar un intent de definició científica d’un fenomen polític nou de la direcció actual de la Comintern seria, indubtablement, ingenu, per no dir absurd. Els stalinistes col·loquen senzillament Papen en el camp feixista. Si Wels i Hitler són “bessons”, no paga la pena trencar-se el cap amb una menudesa com Papen. Aquesta és la mateixa literatura que Marx qualificà de vulgar i que ens ensenyà a menysprear. En realitat, el feixisme constitueix un dels dos camps principals de la guerra civil. En allargar el braç cap al poder, Hitler exigí, primer que res, que se li lliurés el carrer durant setanta-dues hores. Hindenburg es negà. La tasca de Papen-Schleicher és evitar la guerra civil disciplinant amistosament els nacionalsocialistes i encadenant el proletariat amb els grillons de la policia. La vertadera possibilitat de tal règim està determinada per la feblesa relativa del proletariat.

El SAP es lleva de damunt la qüestió del govern Papen de la mateixa manera que altres qüestions, per mitjà de frases generals. Els brandleristes servaren silenci sobre la nostra definició mentre l’assumpte es referia a Brüning, és a dir, al període d’incubació del bonapartisme. No obstant, quan la caracterització marxista del bonapartisme es confirmà plenament en

²³ Escrit el 30 d’octubre de 1932, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 32, desembre de 1932.

la teoria i en la pràctica del govern presidencial, els brandleristes feren pública la seua crítica: l'òbila sàvia de Thalheimer alça el vol a altes hores de la nit.

L'*Arbeitertribüne* de Stuttgart ens ensenya que el bonapartisme, en elevar l'aparell policíac-militar sobre la burgesia per a defensar la seua dominació de classe enfront dels seus propis partits polítics, ha d'ésser recolzada pels camperols i ha d'emprar els mètodes de la socialdemocràcia. Papen no és sostingut pels camperols i no aplica un programa pseudoradical. El nostre intent de definir el govern de Papen com a bonapartisme, doncs, "no encaixa en absolut". Açò és dur, però superficial.

Com defineixen els brandleristes el govern de Papen? En el mateix número de l'*Arbeitertribüne* hi ha, força oportunament, anuncis de la conferència de Brandler sobre el tema: "Dictadura junker-monàrquica, feixista o proletària?" En aquesta terna, el règim de Papen és presentat com una dictadura junker-monàrquica. Açò és el més digne del *Vorwärts* i dels demòcrates vulgars en general. Que els anomenats bonapartistes alemanys realitzen tot tipus de regals privats als junkers és obvi. També és sabut que aqueixos senyors estan inclinats a un canvi monàrquic de mentalitat. Però és de la major incoherència liberal que l'essència del règim presidencial siga el monarquisme junker.

Termes com ara *liberalisme*., *bonapartisme* i *feixisme* tenen el caràcter de *generalitzacions*. Els fenòmens històrics mai es repeteixen íntegrament. No hagués estat difícil demostrar que fins i tot el govern de Napoleó III, comparat amb el règim de Napoleó I, no era "bonapartista", no sols perquè Napoleó mateix era un Bonaparte dubtós per la seua sang, sinó també perquè les seues relacions amb les classes, especialment amb els camperols i el lumpenproletariat no eren de cap mode iguals que les de Napoleó I. No obstant, el bonapartisme clàssic sorgí de l'època de colossals victòries bèl·liques, que el Segon Imperi no conegué de cap manera. Però si esperàrem la repetició de tots els trets del bonapartisme trobaríem que el bonapartisme és un esdeveniment únic, d'una sola ocasió, és a dir, que el bonapartisme en general no existeix, no obstant existira una vegada un general anomenat Napoleó que nasqué a Còrsega. No és diferent el cas respecte al liberalisme i als altres termes generalitzats de la història. Quan es parla del bonapartisme per analogia és necessari exposar precisament quins dels seus trets troben la seua més completa expressió davall les condicions històriques actuals.

El bonapartisme alemany actual té un caràcter molt complex i, per així dir-ho, combinat. El govern de Papen hauria estat impossible sense el feixisme. Però el feixisme no està en el poder. I el govern de Papen no és feixisme. D'altra banda, el govern de Papen, almenys en la seua forma actual, hauria estat impossible sense Hindenburg, el qual, malgrat l'abatiment final

d'Alemanya en la guerra, representa les grans victòries d'Alemanya i simbolitza l'exèrcit en la memòria de les masses populars. La segona elecció de Hindenburg tingué totes les característiques d'un *plebiscit*. Molts milions d'obrers, petits burgesos i camperols (la socialdemocràcia i el Centre) votaren a favor de Hindenburg. No veieren en ell cap programa polític. Volien, abans que res, evitar la guerra civil, i alçaren Hindenburg sobre el seu coll com un superàrbitre, com un jutge d'arbitratge de la nació. Però precisament aquesta és la funció més important del bonapartisme: elevar-se sobre els dos camps en lluita per tal de preservar la propietat i l'ordre. Elimina la guerra civil, o se li sobreposa, o impedeix que torne a encendre's. En parlar de Papen no podem oblidar Hindenburg, en qui descansa el beneplàcit de la socialdemocràcia. El caràcter combinat del bonapartisme alemany s'expressa en el fet que la tasca d'atraure les masses cap a Hindenburg fóra realitzada per dos grans partits independents: la socialdemocràcia i el nacionalsocialisme. Si ambdós estan sorpresos pels resultats de la seua tasca, això no canvia ni un àpex l'assumpte.

La socialdemocràcia afirma que el feixisme és producte del comunisme. Açò és correcte en la mesura que no hi hauria hagut cap necessitat del feixisme sense l'agudització de la lluita de classes, sense el proletariat revolucionari, sense la crisi de la societat capitalista. La teoria servil de Wels-Hilferding-Otto Bauer no té un altre significat. Sí, el feixisme és una reacció de la societat burgesa a l'amenaça de la revolució proletària. Però precisament perquè aquesta amenaça no és imminent en l'actualitat, les classes dominants fan un esforç per prescindir d'una guerra civil a través d'una dictadura bonapartista.

En posar objeccions a la nostra caracterització del govern de Hindenburg-Papen-Schleicher, els brandleristes es remeten a Marx i manifesten amb això una irònica esperança en què la seua autoritat tinga pes per a nosaltres. És difícil enganyar-se més patèticament. El fet és que Marx i Engels no sols escrigueren sobre el bonapartisme dels dos Bonaparte, sinó també sobre altres varietats. Començant, em sembla, l'any 1864, relacionaren més d'una vegada el règim "nacional" de Bismarck amb el bonapartisme francès. I açò malgrat que Bismarck no era un demagog pseudoradical i, pel que sabem, no fou recolzat pels camperols. El Canceller de Ferro no fou elevat al poder com a resultat d'un plebiscit, sinó que fou nomenat puntualment pel seu rei legítim i hereditari. I, no obstant, Marx i Engels tenien raó. Bismarck utilitzà de forma bonapartista l'antagonisme entre les classes posseïdores i el proletariat ascendent, superant d'aquesta manera l'antagonisme entre les dues classes posseïdores, els junkers i la burgesia i elevà un aparell policíac-militar per damunt de la nació. La política de Bismarck és aqueixa autèntica tradició a què es refereixen els "teòrics" de l'actual bonapartisme alemany. Certament, Bismarck resolgué a la seua

manera el problema de la unitat alemanya, de la grandesa exterior d'Alemanya. Papen, no obstant, fins ací només promet obtenir per a Alemanya la "igualtat" en el terreny internacional. No és una petita diferència! Però no intentem demostrar que el bonapartisme de Papen siga del mateix calibre que el bonapartisme de Bismarck. Napoleó III també fou, únicament, una paròdia del seu pretès oncle.

La referència a Marx, com hem vist, té un caràcter òbviament temerari. Que Thalheimer no comprèn la dialèctica del marxisme ho sospitàvem fa ja temps. Però hem d'admetre que pensàvem que almenys coneixia els textos de Marx i Engels. Aprofitem aquesta ocasió per a corregir el nostre error.

La nostra caracterització del govern presidencial, rebutjada pels brandleristes, rebé una brillant confirmació d'una font completament inesperada i, a la seua manera, molt "autoritzada". Amb relació a la dissolució del Reichstag "dels cinc dies", DAZ (*Deutsche Allgemeine Zeitung*, òrgan de la indústria pesant) citava en un llarg article del 28 d'agost l'obra de Marx *El divuit de Brumari de Lluís Bonaparte*, amb quin fi? Ni més ni menys que sostenir el dret històric i polític del president a aixafar el coll de la representació popular. L'òrgan de la indústria pesant s'aventurà en un moment difícil a beure les aigües enverinades del marxisme. Amb una notable habilitat, el periòdic extreia de l'immortal fullet una llarga cita per a explicar com i per què el president francès, com a encarnació de la "nació", obtingué la preponderància sobre el parlament dividit. El mateix article en DAZ ens recorda amb la major oportunitat com en la primavera de 1890, Bismarck desenvolupà un pla per a un canvi governamental més adequat. Napoleó III i Bismarck, com a precursors del govern presidencial, són anomenats pel seu vertader nom pel periòdic de Berlín, que, almenys a l'agost, exercia el paper d'òrgan oficial.

Citar *El divuit de Brumari de Lluís Bonaparte* en referir-se al "20 de juliol de Papen" és, per descomptat, molt arriscat, ja que Marx caracteritzà el règim de Napoleó en els termes més agres com el règim d'aventurers, estafadors i truans. En realitat, DAZ podia ésser subjecte de sanció per calúmnia maliciosa del govern. Però si fem a una banda aquest inconvenient incidental, queda no obstant el fet indubtable que l'instint històric ha portat DAZ al lloc encertat. Malauradament, no pot dir-se el mateix de la saviesa teòrica de Thalheimer.

El bonapartisme de l'era de la decadència del capitalisme es diferencia totalment del bonapartisme de l'era de l'ascens de la societat burgesa. El bonapartisme alemany no és recolzat *directament* per la petita burgesia del camp i de la ciutat, i això no és casual. Precisament per això escrivírem en una ocasió sobre la *debilitat* del govern de Papen, que es manté només per la neutralització de dos camps: el proletariat i els feixistes.

Però darrere de Papen estan els grans terratinents, els capitalistes, els seus financers, els generals: així repliquen altres “marxistes”. ¿Les classes posseïdores en si mateixes no representen una gran força? Aquest argument demostra una vegada més que és molt més fàcil comprendre les relacions de classe en el seu contorn sociològic general que d’una forma històrica concreta. Sí, immediatament darrere de Papen estan les cimes posseïdores i només elles: precisament en això està la causa de la seua debilitat.

Sota les condicions del capitalisme actual, un govern que no siga l’instrument del capital financer és impossible en general. Però de tots els instruments possibles, el govern de Papen és el menys estable. Si les classes dominants poguessen governar directament, no tindrien cap necessitat ni del parlamentarisme, ni de la socialdemocràcia ni del feixisme. El govern de Papen exposa massa clarament al capital financer, deixant-li àdhuc sense el sagrat full de parra prescrita pel comissari prussià Bracht. Precisament perquè el govern “nacional” extrapartidista només pot parlar de fet en nom de les altes esferes socials, el capital té cada vegada més cura de no identificar-se amb el govern de Papen. DAZ vol trobar suport per al govern presidencial en les masses nacionalsocialistes, i en la llengua dels ultimàtums exigeix de Papen un bloc amb Hitler, cosa que significa la capitulació davant d’ell.

En valorar la “força” del govern presidencial no hem d’oblidar que encara que el capital financer estiga darrere de Papen, açò no significa de cap manera que caiga junt amb d’ell. El capital financer té inenarrablement més possibilitats que Hindenburg-Papen-Schleicher. En cas d’una agudització de les contradiccions, queda la reserva del feixisme pur. En cas d’un atenuació de les contradiccions, maniobraràn fins que el proletariat pose el genoll sobre el seu pit. Quant de temps maniobrarà Papen, el futur pròxim ens ho dirà.

Aquestes línies apareixeran en la premsa quan ja s’hauran realitzat les noves eleccions al Reichstag. La naturalesa bonapartista del govern “antifrancès” de Papen es manifestarà inevitablement amb nova força, però també la seua feblesa. Ens tornarem a ocupar d’açò al moment oportú.

DAVANT LA DECISIÓ ²⁴

El camp contrarevolucionari

Els canvis de govern des de l'època de Brüning demostren com de superficial i buida és la filosofia universal del feixisme (el feixisme perfecte, el nacionalfeixisme, el socialfeixisme, el socialfeixisme d'esquerra) amb què els stalinistes ho qualifiquen tot i a tots, excepte a ells mateixos. La crosta superior dels posseïdors és massa poc nombrosa i massa odiada pel poble per a poder governar en el seu propi nom. Necessiten una pantalla: monàrquica tradicional (“la gràcia de déu”); liberal-parlamentària (la “sobirania del poble”); bonapartista (“l'àrbitre imparcial”) o, finalment, feixista (“la còlera del poble”). La guerra i la revolució els han privat de la monarquia. Gràcies als reformistes, s'han mantingut durant catorze anys sobre les crosses de la democràcia. Quan, sota la pressió de les contradiccions de classe, el parlament es dividí en trossos, intentaren ocultar-se darrere l'esquena del president. Així s'inicia el capítol del *bonapartisme*, és a dir, del govern burocraticopolicial que s'eleva per damunt de la societat i que es manté sobre l'equilibri relatiu entre els dos camps oposats.

Passant pels governs transitoris de Brüning i de Papen, el bonapartisme ha adquirit la seua forma més pura en la persona del general Schleicher, però només per a desvelar en ell la seua insolvència. Hostils, receloses o inquietes, totes les classes fixaren les seues mirades en aquesta figura política enigmàtica que a penes semblava un signe d'interrogació amb les xarretes de general. Però la causa principal del fracàs de Schleicher, i al mateix temps dels seus èxits precedents, no resideix en si mateix: el bonapartisme no pot aconseguir l'estabilitat en tant que el camp de la revolució i el camp de la contrarevolució no hagen mesurat les seues forces en la batalla. A més a més, la terrible crisi industrial i agrícola que penja del país com un malson no facilita l'equilibrisme bonapartista. És cert que a primera vista la passivitat del proletariat facilitava granment les tasques del “general social”. Però passà al revés; precisament aquesta passivitat afluíxà el setge de temor que mantenia unides les classes posseïdores, traient a la llum els antagonismes que les esgarraven.

²⁴ Escrit el 5 de febrer de 1933, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 3, març de 1933. El Postscriptum està datat el 6 de febrer de 1933.

Econòmicament, l'economia rural alemanya porta una existència parasitària, i és una bola pesada lligada als peus de la indústria. Però l'estreta base social de la burgesia industrial converteix en una necessitat política la preservació de l'agricultura "nacional", és a dir, la classe dels junkers i camperols rics junt amb tots els estrats que en depenen. Bismarck fou el fundador d'aquesta política, unint fermament agraris i industrials per mitjà de les victòries militars, de l'or de les indemnitzacions, dels alts beneficis i del temor al proletariat. Però l'època de Bismarck ha passat a millor vida. L'Alemanya actual no sorgeix de les victòries, sinó de la derrota. França no li paga cap indemnització, sinó que és ella qui li paga a França. El capitalisme decadent no produeix cap benefici, no obre cap perspectiva. L'únic ciment que uneix les classes posseïdores és la seua por als obrers. No obstant, el proletariat alemany (del que és completament responsable la seua direcció) roman paralitzat en el període més crític, i els antagonismes entre les classes posseïdores esclaten públicament. Amb la passivitat expectant del camp de l'esquerra, el "general social" ha caigut sota els cops de la dreta.

Quan açò ocorregué, la crosta superior de les classes posseïdores feren el seu balanç governamental: en el passiu, una divisió en les seues pròpies files; en l'actiu, un mariscal de camp octogenari. Què més quedava? Res, excepte Hugenberg. Així com Schleicher personificava la idea pura del bonapartisme, Hugenberg personificava en si mateix la idea químicament pura de la propietat. El general s'ha mostrat esquiu, negant-se a respondre a la qüestió de què és millor, el capitalisme o el socialisme; Hugenberg afirma sense embuts que no hi ha res millor que un junker de l'est de l'Elba en el tron. La forma de propietat més arrelada, més important i més estable és la propietat privada de la terra. Si econòmicament l'agricultura alemanya és mantinguda per la indústria, el més adequat és que no siga un altre que Hugenberg qui estiga al capdavant de la lluita política dels posseïdors contra el poble.

Així, el règim de l'àrbitre suprem, elevat per damunt de totes les classes i partits, ha portat en línia recta a la supremacia del Partit Nacionalista Alemany, la camarilla més cobdiciosa i avara de propietaris. El govern d'Hugenberg representa la quinta essència del parasitisme social. Però és precisament per açò que, quan esdevé necessari, en el seu estat pur es converteix en impossible. Hugenberg necessita una pantalla. Encara avui no pot ocultar-se darrere de la capa d'un kàiser, i està obligat a recórrer a la camisa bruna dels nazis. Si no es pot obtenir per mitjà de la monarquia la sanció de les forces celestials per als propietaris, queda la sanció de la plebs reaccionària i desenfrenada.

La investidura de Hitler amb el poder servia un doble objectiu: primer, embellir la camarilla de propietaris amb els dirigents d'un "moviment

nacional"; segon, posar les forces de combat del feixisme a la disposició directa dels propietaris.

No ha estat amb el cor lleuger que la poderosa camarilla superior ha pactat amb els pudents feixistes. Darrere dels estranys desenfrenats hi ha massa, massa punys; i en aquí rau l'aspecte perillós dels aliats camises brunes; però en això mateix està el seu avantatge fonamental, o més exactament, el seu únic avantatge. I aquest és l'avantatge decisiu, ja que aquesta és una època tal que no hi ha una altra forma de garantir la propietat que per mitjà dels punys. No hi ha manera de prescindir dels nazis. Però és així mateix impossible lliurar-los el poder efectiu; en l'actualitat, l'amenaça del proletariat no és tan aguda com perquè les altes esferes puguin provocar conscientment una guerra civil de resultat problemàtic. És a aquesta nova fase en el desenvolupament de la crisi social d'Alemanya que correspon la nova combinació governamental, en què els llocs militars i econòmics segueixen a mans dels amos, mentre s'assignen als plebeus els llocs decoratius o secundaris. La funció oficiosa, però tant més real, dels ministres feixistes és engarrotar la revolució amb el terror. No obstant, els feixistes han de realitzar l'eliminació i anihilament de l'avantguarda proletària només dins dels límits fixats pels representants dels agraris i industrials. Tal és el pla. Però, com en resultarà la seua execució?

El govern Hugenberg-Hitler conté un complex sistema de contradiccions: entre els representants tradicionals dels agraris, d'una banda, i els autoritzats representants del gran capital, per l'altra; entre aquests dos, d'una banda, i els oracles de la petita burgesia reaccionària, per l'altra. La combinació és extremadament inestable. En la seua forma actual, no pot durar molt. Què el substituirà en cas que s'enfonse? En vista que els instruments fonamentals de poder no estan en mans de Hitler, i ja que ell ha demostrat àmpliament que, a més del seu odi al proletariat, té un profund terror orgànic a les classes posseïdores i a les seues institucions, és impossible excloure per complet la possibilitat que les altes esferes, en cas de ruptura amb els nazis, intenten novament prendre el camí del bonapartisme presidencial. No obstant, la probabilitat de semblant variació, que d'altra banda tindria només un caràcter episòdic, és extremadament insignificant. És infinitament més probable que la crisi seguisca desenvolupant-se en direcció al feixisme. Hitler canceller és un desafiament tan obert dirigit al proletariat que una reacció de masses, àdhuc, en el pitjor dels casos, una sèrie de reaccions disperses, és absolutament inevitable. I açò bastarà per a empentar els feixistes als llocs principals, desplaçant els seus massa pesats mentors. Però amb una sola condició: que els feixistes es mantinguen fermes.

La presa del poder per Hitler és indubtablement un colp terrible per a la classe obrera. Però açò no és encara una derrota decisiva o irremeiable.

L'enemic, que podia haver estat aixafat mentre només s'esforçava en arribar al poder, ha ocupat en l'actualitat tota una sèrie de llocs de comandament. Açò li dóna un gran avantatge, però encara no s'ha produït la batalla. L'ocupació de posicions avantatjoses no decideix res per si mateixa; són les forces vives allò que és decisiu.

La Reichswher i la policia, la Stahlhelm, i les tropes d'assalt nazis constitueixen tres exèrcits independents al servei de les classes posseïdores. Però pel vertader significat de l'actual combinació governamental, aquests exèrcits no estan units en una sola mà. La Reichswher, per no parlar de la Stahlhelm, no està a mans de Hitler. Les seues pròpies forces armades representen una massa problemàtica que encara ha d'ésser posada a prova. Els seus milions de reserva són deixalles humans. Per a conquistar tot el poder, Hitler ha de provocar una aparença de guerra civil (ell mateix té por d'una veritable guerra civil). Els seus sòlids col·legues del ministeri, a la disposició dels quals estan la Reichswher i la Stahlhelm, preferirien estrangular el proletariat amb mesures "pacífiques". Ells estan molt menys inclinats a provocar una petita guerra civil per temor a una de gran. D'aquesta manera, queda un bocí, no petit, entre el ministeri encapçalat pel canceller feixista i la victòria completa del feixisme. Açò significa que el camp revolucionari encara disposa de temps. Quant? És impossible de calcular per endavant. Només les batalles poden mesurar la seua duració.

El camp proletari

Quan el Partit Comunista oficial declara que la socialdemocràcia és el més important suport de la dominació burgesa, no fa més que repetir la idea que serví com a punt de partida per a l'organització de la Tercera Internacional. Quan la burgesia la crida al poder, la socialdemocràcia vota a favor del règim capitalista. La socialdemocràcia tolera (suporta) qualsevol govern burgès que tolere a la socialdemocràcia. Però fins i tot quan és completament exclosa del poder, la socialdemocràcia continua sostenint la societat burgesa, recomanant als obrers que reserven les seues forces per a batalles a què mai està disposada a cridar. En paralitzar l'energia revolucionària del proletariat, la socialdemocràcia proporciona a la societat burgesa una oportunitat de sobreviure sota condicions en què no pot viure molt de temps, convertint així el feixisme en una necessitat política. La crida de Hitler al poder prové del mariscal de camp dels Hohenzollern, que havia estat elegit pels vots dels obrers socialdemòcrates! La successió de figures polítiques, des de Wels fins a Hitler, és completament aparent. No pot haver-hi dues opinions diferents sobre açò entre els marxistes. Però allò que està en qüestió no és com interpretar una situació política, sinó com transformar-la de manera revolucionària.

La falta de la burocràcia stalinista no és que siga “irreconciliable”, sinó que és políticament impotent. Del fet que el bolxevisme, sota la direcció de Lenin, resultà victoriós en Rússia, la burocràcia stalinista en dedueix que és “deure” del proletariat alemany agrupar-se al voltant de Thaelmann. El seu ultimàtum diu: a menys que els obrers alemanys accepten per endavant, *a priori* i sense reserves la direcció comunista, no han d’atrevir-se ni tan sols a pensar en batalles serioses. Els stalinistes ho diuen d’una altra manera. Però cap marrada, limitació ni martingala oratòria canvia res del caràcter fonamental de l’ultimatisme burocràtic, que ha ajudat a la socialdemocràcia a lliurar Alemanya a Hitler.

La història de la classe obrera alemanya des de 1914 constitueix la pàgina més tràgica de la història moderna. Que espantoses traïcions del seu partit històric, la socialdemocràcia! Quina incapacitat i impotència de la seua ala revolucionària! Però no hi ha necessitat de retrocedir tan enrere. Durant els passats dos o tres anys d’avançada feixista, la política de la burocràcia stalinista tan sols ha estat una cadena de crims que han salvat literalment el reformisme, i amb això ha preparat els èxits subsegüents del feixisme. En el present, quan l’enemic ja ha ocupat importants llocs de comandament, sorgeix inevitablement la pregunta: No és massa tard per a cridar a reagrupar forces per a repel·lir l’enemic? Però abans hem de respondre una altra pregunta, què significa “massa, tard” en el cas present? ¿Ha d’entendre’s açò com que fins i tot la mitjana volta més audaç pel camí de la política revolucionària ja no és capaç de canviar radicalment la relació de forces? ¿O significa que no hi ha ni la possibilitat ni l’esperança d’aconseguir el viratge necessari? Aquestes són dues qüestions diferents.

En el que hem dit abans, ja hem donat, en efecte, resposta a la primera. Fins i tot sota les condicions més favorables per a Hitler, requereix llargs mesos (i com de crítics aqueixos mesos!) per tal d’establir l’hegemonia del feixisme. Si hom pren en consideració l’agudesesa de la situació econòmica i política, el caràcter ominós del perill actual, la terrible inquietud dels obrers, el seu nombre, la seua exasperació, la presència d’elements combatius experimentats en les seues files, i la capacitat incomparable dels obrers alemanys per a l’organització i la disciplina, llavors la resposta està clara: durant aqueixos mesos necessaris als feixistes per a destruir els obstacles interns i externs i estabilitzar la seua dictadura, el proletariat, davall una direcció correcta, pot arribar al poder dues o tres vegades.

Fa dos anys i mig, l’Oposició d’Esquerra proposà amb insistència que totes les institucions i organitzacions del Partit Comunista, des del Comitè Executiu central fins a la més petita cèl·lula provincial, es giraren immediatament devers les organitzacions socialdemòcrates paral·leles amb una proposta concreta d’acció comuna contra la supressió imminent de la democràcia proletària. Si s’hagués desenvolupat una lluita contra els nazis

basant-se en el que proposàrem, Hitler no seria avui canceller, i el Partit Comunista ocuparia el lloc dirigent al si de la classe obrera. Però no es pot tornar al passat. Les conseqüències dels errors comesos han assolit esdevenir fets polítics i en l'actualitat formen part del panorama objectiu. La situació cal prendre-la tal com és. No havia d'haver arribat a ésser tan roïna, però no és desesperada. Un viratge polític (real, audaç, sincer, completament meditat) pot salvar completament la situació i aclarir el camí per al triomf.

Hitler necessita temps. Una recuperació del comerç i la indústria, si es convertís en realitat, no significaria de cap mode l'enfortiment del feixisme enfront del proletariat. Al menor signe de milloria, el capital, que ha estat famolenc de beneficis, sentirà l'aguda necessitat de pau en les fàbriques, i açò canviarà de colp la correlació de forces a favor dels obrers. Perquè la lluita econòmica es fonga des del principi amb la lluita política, és urgent que els comunistes estiguen als seus llocs, és a dir, en les fàbriques i en els sindicats. Els dirigents socialdemòcrates han anunciat que desitgen un acord amb els obrers comunistes. Molt bé. Que els 300.000 obrers pertanyents a la RGO prenguen la paraula als reformistes i es dirigisquen a l'ADGB amb la proposta d'entrar immediatament als Sindicats Lliures com a fracció. Semblant iniciativa provocarà un canvi en l'autoestima dels obrers i, per tant, de tota la situació política.

No obstant, és possible el viratge? A això s'hi redueix la tasca en el moment actual. Com a regla, els vulgaritzadors de Marx, que graviten cap al fatalisme, sols observen en l'arena política causes objectives. Mentre, com més s'aguditza la lluita de classes, com més s'apropa la catàstrofe, amb més freqüència la clau de tota la situació recau sobre un partit determinat i a la seua direcció. En aquest moment, la qüestió es planteja d'aquesta manera: ¿si en el passat la burocràcia stalinista s'ha mantingut en el camí de l'ultimatisme estúpid, malgrat la pressió de, diguem, deu atmosferes polítiques, serà capaç de resistir una pressió deu vegades major, de cent atmosferes?

Però, ¿potser entraran en acció les masses derrocant els obstacles de l'aparell, a la manera en què esclatà la vaga del transport a Berlín, al novembre de 1932? No hi ha base, certament, per a considerar exclòs el moviment espontani de les masses. Perquè siga efectiu, en aquesta ocasió ha de superar l'abast de la vaga de Berlín en cent o dues-centes vegades. El proletariat alemany és prou poderós com per a submergir-se en semblant moviment, àdhuc si hom l'obstrueix des de dalt. Però als moviments espontanis se'ls anomena així precisament perquè comencen sense direcció. La nostra pregunta planteja el problema de què ha de fer el partit per a donar empenta al moviment de masses, per a ajudar-lo a assolir tota la

seua envergadura, per a ocupar un lloc al seu capdavant i garantir-li la victòria...

Els telegrams d'avui han portat la notícia d'una vaga general en Lübeck com a resposta a la detenció d'un funcionari socialdemòcrata. Aquest fet, si és cert, no rehabilita gens ni mica la burocràcia socialdemòcrata. Però condemna irrevocablement els stalinistes junt amb les seues teories del socialfeixisme. Sols el desenvolupament i l'agudització de l'antagonisme entre nacionalsocialistes i socialdemòcrates pot traure els comunistes del seu aïllament, després de tots els errors comesos, i obrir el camí cap a la revolució. No obstant, no cal entorpir, sinó ajudar aquest procés que sorgeix de la lògica de les relacions mateixes. El camí per a això és a través de la política audaç de *front únic*.

Les eleccions de març, a les que s'agafarà la socialdemocràcia per a paraitzar l'energia dels obrers, en si mateixes no resoldran res, per descomptat. Si abans de les eleccions no es produeixen majors esdeveniments, que desplacen el problema a un altre pla, el Partit Comunista ha d'obtenir automàticament un augment de vots. Aquest seria inenarrablement major si el Partit Comunista assumís des d'ara mateix la iniciativa d'un front únic *defensiu*. Sí, és de *defensa* que es tracta en l'actualitat! Però el Partit Comunista pot perdre's si, darrere de la socialdemocràcia, fins i tot encara que en termes diferents, converteix la seua agitació electoral en un cridada, purament parlamentària, en un mitjà de distreure l'atenció de les masses de la seua impotència actual i de preparar-se per a la defensa. La política audaç de front únic és, en aquest moment, l'única base correcta àdhuc per a la campanya electoral.

De nou, hi ha forces suficients al Partit Comunista per al viratge? ¿Tindran els obrers comunistes suficient energia i resolució per a ajudar a fer que la pressió de cent atmosferes s'òbriga camí en els cranis burocràtics? No importa com d'ofensiu puga ésser reconèixer-ho, és així com es planteja la qüestió en l'actualitat...

Les línies anteriors foren escrites quan sabérem, amb el retard inevitable, pels periòdics alemanys, que Moscou havia donat per fi el senyal d'alarma al CEC del Partit Comunista alemany: ha sonat l'hora per a un acord amb la socialdemocràcia. No tinc cap confirmació d'aquesta notícia, però ol a certa: la burocràcia stalinista ordena un viratge només després que els esdeveniments hagen colpejat en el cap la classe obrera (en l'URSS, en Xina, en Anglaterra, en Alemanya). Quan el canceller feixista apunta amb les seues metralletes al pols del proletariat lligat de peus i mans, llavors i només llavors s'inspira el presídium de la Comintern: ha arribat el moment de deslligar les cordes.

No cal dir que l'Oposició d'Esquerra se situarà fermament en el terreny d'aquest reconeixement tardà i intentarà extraure'n tot el possible per a la victòria del proletariat. Però, encara que actuem així, l'Oposició d'Esquerra no oblidarà ni per un moment que el viratge de la Comintern és un zig-zag purament empíric posat en pràctica sota els efectes del pànic. Els individus que assimilen la socialdemocràcia amb el feixisme són capaços, en el procés de lluita amb el feixisme, de passar a una idealització de la socialdemocràcia. Hem de vigilar atentament per tal de preservar la completa independència política del comunisme; per a coordinar els cops organitzativament, però sense barrejar les banderes; per a mantenir una lleialtat absoluta en les nostres relacions amb el nostre aliat, però vigilant-lo com l'enemic de demà²⁵.

Si la fracció stalinista porta a terme realment el viratge dictat per tota la situació, l'Oposició d'Esquerra, per descomptat, ocuparà el seu lloc en les files de combat comú. Però la confiança de les masses en aquest viratge serà major com més democràticament es realitzi. Els discursos de Thaelmann o els manifestos del Comitè Executiu Central són massa poc per a l'abast actual dels esdeveniments. Cal la veu del partit. Es necessita un congrés del partit. No hi ha una altra forma de restablir la confiança del partit en si mateix, ni d'aprofundir la confiança dels obrers en el partit! El congrés s'ha de realitzar dins de dues o tres setmanes, i no després de l'obertura del Reichstag (si és que el Reichstag es torna a reunir).

El programa d'acció és clar i senzill:

Proposta immediata a totes les organitzacions socialdemòcrates, de la direcció a la base, d'un front únic defensiu.

Preparació immediata d'un congrés extraordinari del partit.

Està en joc la sort de la classe obrera, la sort de la Internacional Comunista i (no ho oblidem) la sort de la república soviètica!

Postscriptum

¿Quins són els plans possibles del govern Hitler-Hugenberg en relació a les eleccions al Reichstag? És absolutament evident que el govern actual no pot tolerar un Reichstag amb una oposició majoritària. En vista d'això, la campanya i les eleccions estan destinades a portar, de totes maneres, a un

²⁵ A la llum dels recents esdeveniments i enfront del panorama dels tràgics errors dels stalinistes, la història de la capitulació envers Wels i companyia sembla un interludi còmic en una tragèdia de Shakespeare. Aquests senyors afirmaven ahir que el perill feixista estava liquidat, gràcies a la política correcta del partit; i que la política del front únic, correcta en el passat, en avant era contrarevolucionària. Al dia següent d'aquestes manifestacions, Hitler arribava al poder i Stalin declarava que la política de front únic, feia ben poc contrarevolucionària, és en avant necessària. [Trotski]

denouement. El govern comprèn que fins i tot la seua victòria electoral total, és a dir, si reben el 51% dels mandats al parlament, no sols no significarà una solució pacífica de la crisi, sinó que, per contra, pot ésser el senyal per a un moviment decisiu contra el feixisme. És per açò que el govern ha d'estar preparat per a una acció decisiva per al moment en què siguen coneguts els resultats electorals.

La necessària mobilització de forces prèvia a això no es demostrarà menys aplicable en el cas que els partits de govern s'espanten d'estar en minoria i, consegüentment, hagen d'abandonar en últim terme el terreny de la legalitat de Weimar. D'aquesta manera, en ambdós casos, en el cas de la derrota parlamentària del govern (menys del 50%) i en el de la seua victòria (més del 50%) cal esperar igualment que les noves eleccions siguen l'ocasió d'una lluita decisiva.

No està exclosa una tercera variant: amb el pretext de preparar les eleccions, els nacionalsocialistes porten a terme un colp d'estat sense esperar a les eleccions. Tàcticament, un pas d'aquest tipus seria més correcte, des del punt de vista dels nazis. Però tenint en compte el caràcter petitburgès del partit, la seua incapacitat per a una iniciativa independent i la seua dependència dels seus recelosos aliats, cal deduir-hi que Hitler difícilment es decidiria per aquest pas. Que semblant pas fóra planejat per Hitler conjuntament amb els seus aliats seria molt poc versemblant, ja que la segona funció de les eleccions és precisament modificar la mesura de la participació dels seus aliats en el govern.

No obstant, en la tasca d'agitació és necessari avançar aquesta tercera possibilitat. Si els ànims s'encengueren massa en el període preelectoral, per al govern seria necessari un colp d'estat, to i que els seus plans pràctics del moment no vagen tan lluny.

En tot cas, està perfectament clar que, en les seues valoracions tàctiques, el proletariat ha d'actuar en termes de molt poc de temps. Òbviament, ni una majoria governamental en el Reichstag, la dimissió del nou Reichstag durant un període indefinit, ni un colp feixista abans de les eleccions significarà la solució final de la qüestió a favor del feixisme. Però cada una d'aquestes tres variants significaria una fase molt important, nova, en la lluita entre la revolució i la contrarevolució.

La tasca de l'Oposició d'Esquerra durant la campanya electoral és fornir als treballadors una anàlisi de les tres variants possibles, en la perspectiva global d'una lluita a mort inevitable entre el proletariat i el feixisme. Plantejant així la qüestió, es dona a l'agitació per la política de front únic la concreció necessària.

El Partit Comunista ha proclamat incessantment: "El proletariat està en una ofensiva creixent." El SAP en respon: "No, el proletariat està a la

defensiva; només nosaltres el cridem a l'ofensiva." Ambdues fórmules demostren que aqueixa gent no sap el que signifiquen ofensiva i defensiva, és a dir, l'atac i la defensa. La malaurança de l'assumpte és que el proletariat no està a la defensiva, sinó en una retirada que demà pot convertir-se en una fugida paorosa.

Nosaltres cridem el proletariat no a l'ofensiva sinó a una *defensa activa*. Precisament el caràcter defensiu de les operacions (defensa de les organitzacions proletàries, dels periòdics, de les reunions, etc.) constitueix el punt de partida d'un front únic en relació a la socialdemocràcia. Saltar per damunt de la fórmula de la defensa activa significa utilitzar frases sorolloses però buides. Evidentment, en cas d'èxit, la defensa activa es convertiria en ofensiva. Però açò seria una fase posterior; el camí per a això passa pel front únic per a la defensa.

Per a exposar més clarament la significació històrica de les accions i decisions del Partit Comunista en aquests dies i setmanes és necessari, al meu parer, plantejar el problema davant dels comunistes sense la menor concessió; al contrari, amb tota la duresa i implacabilitat: la renúncia del partit al front únic i a la creació de comitès locals de defensa, és a dir, futurs soviets, significa la capitulació del partit davant el feixisme, un crim històric equivalent a la liquidació del partit i de la Internacional Comunista. En cas de semblant desastre, el proletariat, per entre muntons de cadàvers, a través d'anys de calamitats i patiments insuportables, vindrà a la Quarta Internacional.

EL FRONT ÚNIC DEFENSIU ²⁶

Lletra a un obrer socialdemòcrata

Aquest fullet es dirigeix als obrers socialdemòcrates, tanmateix que l'autor pertanga personalment a un altre partit. Els desacords entre el comunisme i la socialdemocràcia han arribat molt lluny. Jo els considere irreconciliables. No obstant, el curs dels esdeveniments planteja ben sovint davant de la classe obrera tasques que exigeixen imperiosament l'acció comuna dels dos partits. És possible una acció semblant? Perfectament possible, com testifiquen la teoria i l'experiència històrica: tot depèn de les condicions i el caràcter de les tasques esmentades. Ara és molt més fàcil engegar una acció conjunta, quan per al proletariat no es tracta d'iniciar l'ofensiva per assolir nous objectius, sinó de defensar les posicions ja conquistades.

Així és com es planteja la qüestió en Alemanya. El proletariat alemany està en una situació en què retrocedeix i lliura les seues posicions. Segurament no falten xerradors que afirmen que segons sembla estem en presència d'una ofensiva revolucionària. Evidentment, aqueixa gent no sap distingir entre la seua mà dreta i l'esquerra. No hi ha cap dubte que sonarà l'hora de l'ofensiva. Però avui el problema és detenir la *retirada* desordenada i procedir a agrupar forces per a l'ofensiva. En política, com en l'art militar, comprendre clarament un problema és facilitar-ne la seua solució. Estar intoxicat de frases és ajudar l'adversari. Cal veure clarament què ocorre: l'enemic de classe, açò és, el capital monopolista i els grans propietaris feudals, dispersats per la revolució de novembre, ataca en tota la línia de combat. L'enemic utilitza dos mitjans de diferent origen històric: primer, l'aparell militar i policíac preparat per tots els governs anteriors, situats en el terreny de la Constitució de Weimar; segon, el nacionalsocialisme, és a dir, les tropes de la contrarevolució petit burgesa que el capital financer arma i incita contra els obrers.

L'objectiu del capital i de la casta terratinent està clar: aixafar les organitzacions del proletariat, llevar-los la possibilitat no sols de prendre l'ofensiva, sinó també de defensar-se. Com pot veure's, vint anys de col·laboració de la socialdemocràcia amb la burgesia no han ablanit ni un

²⁶ Escrit el 23 de febrer de 1933, fou publicat en *The Militant* l'1 i el 15 d'abril de 1933.

àpex el cor dels capitalistes. Aquests només reconeixen una llei: la lluita pel benefici. I menen aquesta lluita amb una feresa i una determinació implacables, no detenint-se davant de res i encara menys davant de les seues pròpies lleis.

La classe dels explotadors hauria preferit desarmar i atomitzar el proletariat amb el menor cost possible, sense guerra civil, amb l'ajuda de la policia i l'exèrcit de la república de Weimar. Però tem, i amb raó, que els mitjans "legals" siguen per si mateixos insuficients per tal de fer retrocedir els obrers a una posició en què no tinguen cap dret. Per a açò, necessita al feixisme com una força complementària. Però el partit de Hitler, encebat pel capital monopolista, no vol esdevenir una força complementària, sinó l'única força governant d'Alemanya. Aquesta situació origina conflictes incessants entre els aliats governamentals, conflictes que a vegades assoleixen un caràcter crític. Els salvadors poden permetre's el luxe d'entretenir-se en intrigues només perquè el proletariat abandona les seues posicions sense batalla i es retira sense pla, sense sistema i sense direcció. L'enemic està tan lliure que no deixa de discutir en públic com i quan donar el colp següent: atac frontal, enfonsant el flanc esquerre comunista, penetrant profundament en la reraguarda dels sindicats i tallar les comunicacions, etc... Els explotadors als que ha salvat parlen de la república de Weimar com si fóra una llum gastada; es pregunten si encara ha d'ésser utilitzada o llençada ben lluny.

La burgesia frueix de plena llibertat de maniobra, és a dir, per a escollir els mitjans, l'ocasió i el lloc. Els seus caps combinen les armes de la llei i les armes del bandolerisme. El proletariat no combina res en absolut i no es defensa. Les seues tropes estan dividides, i els seus caps discorren lànguidament sobre si és possible o no associar les forces. Aquí rau l'essència de les discussions interminables sobre el front únic. Si els obrers d'avantguarda no prenen consciència de la situació i no intervenen ràpidament en el debat, el proletariat alemany pot veure's crucificat durant anys en la creu del feixisme.

No és massa tard?

Potser ací el meu interlocutor socialdemòcrata m'interrompa i diga, "no trigues massa en venir a fer propaganda del front únic? Què feies abans?"

Aquesta objecció no seria correcta. No és aquesta la primera ocasió en què es planteja la qüestió d'un front únic defensiu contra el feixisme. Em permet remetre'm a allò que poguí dir sobre aquest tema al setembre de 1930, després del primer gran èxit dels nacionalsocialistes. Dirigint-me als obrers comunistes, escrivia:

“El Partit Comunista ha de cridar a la defensa de les posicions materials i morals que la classe obrera ha assolit conquistar en l’estat alemany. Açò es refereix molt directament al destí de les organitzacions polítiques obreres, els sindicats, periòdics, impremtes, clubs, biblioteques, etc. Els obrers comunistes han de dir als seus companys socialdemòcrates: “Les polítiques dels nostres partits s’oposen irreconciliablement; però si els feixistes vénen aquesta nit a destrossar el local de la vostra organització, vindrem corrent, armes a la mà, per a ajudar-vos. ¿Ens prometeu que si la nostra organització és amenaçada correreu en la nostra ajuda?” Aquesta és la quinta essència de la nostra política en el període actual. Tota la nostra agitació ha d’ésser escomesa en aquest to.

“Com més persistent, seria i previngudament... portem a terme aquesta agitació; com més proposem serioses mesures defensives en cada fàbrica, en cada barri i districte obrer, menor serà el perill que ens agafe per sorpresa un atac feixista, i major serà la certesa que semblant atac unirà, en compte de separar, els rengles dels obrers.”

El fullet de què prenc aquest extracte fou escrit fa dos anys i mig. Avui no hi ha el més lleuger dubte que si s’hagués adoptat a temps aquesta política, Hitler no seria canceller en l’actualitat, i les posicions del proletariat alemany serien intocables. Però hom no pot tornar al passat. Com resultat dels errors comesos i del temps que es deixà passar, el problema de la defensa es planteja avui amb molta major dificultat: però la tasca continua essent la d’aleshores. Ara fins i tot és possible alterar la relació de forces a favor del proletariat. Per a aquest objectiu, cal tenir un pla, un mètode, una combinació de forces per a la defensa, Però, abans que res cal tenir la voluntat de defensar-se. M’afanye a afegir-hi que només es defensa bé qui no es limita a la defensiva, sinó qui, a la primera ocasió, està decidit a passar a l’ofensiva.

Quina actitud adopta envers aquesta qüestió la socialdemocràcia?

Un pacte de no agressió

Els dirigents socialdemòcrates proposen al Partit Comunista segellar un “pacte de no agressió”. Quan llegí per primera vegada aquesta frase en el *Vorwärts*, pensí que era una broma casual i no molt encertada. No obstant, la fórmula del pacte de no agressió està avui en voga i, en l’actualitat, està en el centre de totes les discussions. Els dirigents socialdemòcrates no tenen polítiques provades i manyoses. Major raó perquè ho es pregunte com és que han pogut escollir una consigna semblant, que va contra els seus propis interessos.

La fórmula ha estat copiada de la diplomàcia. El significat d’aquest tipus de pacte és el següent: dos estats que tenen causes suficients per a anar a la

guerra, es comprometen durant un període determinat a no recórrer mútuament a la força de les armes. La Unió Soviètica, per exemple, ha signat un pacte semblant, inflexiblement limitat, amb Polònia. Suposant que esclatés una guerra entre Alemanya i Polònia, el pacte citat no obligaria de cap manera a la Unió Soviètica a acudir en ajuda de Polònia. No agressió, i res més. No implica, de cap manera, una acció defensiva comuna; al contrari, l'exclou: sense açò, el pacte tindria un caràcter completament diferent i hom hauria d'anomenar-lo de forma completament diferent.

Quin sentit, doncs, donen els dirigents socialdemòcrates a aquesta fórmula? ¿Amenacen els comunistes de ficar-se en el sac a les organitzacions socialdemòcrates? ¿O està disposada la socialdemocràcia a engegar una croada contra els comunistes? En realitat, allò que està en qüestió és quelcom enterament diferent. Si es vol emprar el llenguatge de la diplomàcia, seria millor parlar no d'un *pacte de no agressió*, sinó d'una *aliança defensiva* contra un tercer partit, és a dir, contra el feixisme. L'objectiu no és detenir ni conjurar una lluita armada entre comunistes i socialdemòcrates (en això no hi ha problema d'un perill de guerra), sinó unir les forces dels socialdemòcrates i dels comunistes contra l'atac armat que ja han llençat contra ells els nacionalsocialistes.

Per increïble que pugui semblar, els dirigents socialdemòcrates estan posant en compte de la qüestió de la *defensa vertadera* contra les accions armades del feixisme, la qüestió de la *controvèrsia política* entre comunistes i socialdemòcrates. És exactament com si en compte de com prevenir el descarrilament d'un tren, es posés la qüestió de la necessitat de mútua cortesia entre els viatgers de segona i tercera classe.

La desgràcia, en tot cas, és que la desencertada fórmula del "pacte de no agressió" no podrà ni servir per a assolir l'objectiu inferior en el nom de la qual s'ha pres per la punta dels cabells. El compromís assumit per dos estats de no atacar-se mútuament no elimina de cap manera la seua lluita, la seua polèmica, les seues intrigues i les seues maniobres. Els periòdics polonesos semioficials, malgrat el pacte, treuen bromera de la boca quan parlen de la Unió Soviètica. Per la seua banda, la premsa soviètica està lluny de fer complits al règim polonès. La pura veritat és que els dirigents socialdemòcrates han pres un curs equivocat en intentar substituir una fórmula diplomàtica convencional per les tasques polítiques del proletariat.

Organitzar conjuntament la defensa; no oblidar el passat; preparar-se per al futur

Els periodistes socialdemòcrates més prudents tradueixen el seu pensament en aquest sentit: no s'oposen a una "crítica basada en els fets", però estan

contra les desconfiances, els insults i les calúmnies. Una actitud molt lloable! Però, ¿com esbrinar el límit entre la crítica consentida i les campanyes inadmissibles? I on estan els jutges imparcials? Com a regla general, la crítica mai agrada al criticat, sobretot quan no pot oposar cap objecció a l'essencial de la crítica.

La qüestió de si la crítica dels comunistes és bona o roïna, és una qüestió a banda. Si els comunistes i els socialdemòcrates tinguessen la mateixa opinió sobre aquest tema, no haurien dos partits en el món, mútuament independents. Admetem que la polèmica dels comunistes no pague molt la pena. ¿Menyscaba aqueix fet el perill mortal del feixisme o fa desaparèixer la necessitat d'una resistència comuna?

No obstant, mirem l'altra cara del quadro: la polèmica de la socialdemocràcia contra el comunisme. El *Vorwärts* (prenc simplement el primer exemplar a mà) publica el discurs que efectuà Stampfer sobre el pacte de no agressió. En aquest mateix número, apareix una caricatura amb el lema següent: els bolxevics signen un pacte de no agressió amb Pilsudski, però es neguen a signar un pacte semblant amb la socialdemocràcia. Ara bé, una caricatura també és una "agressió" polèmica, i aquesta en particular és d'allò més desafortunada. El *Vorwärts* oblida per complet que existí un tractat de no agressió entre els soviets i Alemanya durant el període en què el socialdemòcrata Müller estigué al capdavant del govern del Reich.

El *Vorwärts* del 15 de febrer, en la mateixa pàgina, defensa en la primera columna la idea d'un pacte de no agressió, i en la quarta columna acusa els comunistes que el seu comitè de fàbrica de la companyia Aschinger traí els interessos dels obrers durant les negociacions d'una nova escala de salaris. Empren obertament la paraula "traï". El secret que hi ha al darrere d'aquesta polèmica (¿és una crítica basada en els fets o una campanya de difamació?) és força simple: en aqueixa època s'anaven a produir noves eleccions per al comitè de fàbrica de la companyia Aschinger. Podem, en interès del front únic, preguntar el *Vorwärts*, posar fi a atacs d'aquest gènere? Perquè això passe, el *Vorwärts* hauria de deixar d'ésser el que és, és a dir, un periòdic socialdemòcrata. Si el *Vorwärts* creu allò que imprimeix a propòsit dels comunistes la seua primera obligació és obrir-li els ulls als obrers sobre les faltes, crims, i "traïcions" d'aquells. ¿Com podria ésser d'una altra manera? La necessitat d'un acord de lluita prové de l'existència de dos partits, però no la suprimeix. La vida política continua. Cada partit, àdhuc adopte l'actitud més sincera sobre la qüestió del front únic no pot deixar de pensar en el seu propi futur.

Els adversaris tanquen files enfront del perill comú

Suposem de moment que un membre comunista del comitè de fàbrica de la companyia Aschinger li diu al membre socialdemòcrata: “Ja que el *Vorwärts* caracteritza la meua actitud sobre la qüestió de l’escala de salaris com un acte de traïció, no vull defensar junt amb tu ni el meu cap ni el teu bescoll de les bales feixistes.” No importa amb quanta indulgència vulguem contemplar aquesta acció, només podríem caracteritzar la resposta com completament insensata.

El comunista intel·ligent, el bolxevic sensat, dirà al socialdemòcrata: “Eres conscient de la meua hostilitat envers les opinions expressades pel *Vorwärts*. Dedique i dedicaré tota la meua energia a soscavar la perillosa influència que aquest periòdic té entre els obrers. Però això ho faig i ho faré per mitjà dels meus discursos, la crítica i la persuasió. Però els feixistes volen acabar arbitràriament amb l’existència del *Vorwärts*. Et promet que conjuntament amb vosaltres defensaré el vostre periòdic fins al límit de la meua capacitat, però espere que digues que a la primera crida també vindreu en defensa de *Die Rote Fahne*, prescindint de la teua actitud envers les seues opinions.” ¿No és aquesta una manera irreprotxable de plantejar la qüestió? ¿Que no correspon aquest mètode als interessos fonamentals de tot el proletariat?

El bolxevic no exigeix al socialdemòcrata que canvie l’opinió que té del bolxevisme i de la premsa bolxevic. A més a més, no demana que el socialdemòcrata serve silenci durant la duració de l’acord sobre la seua opinió del comunisme. Tal exigència seria absolutament imperdonable. El comunista diu: “mentre que jo no t’haja convençut a tu i tu no m’hages convençut a mi, ens criticarem mútuament amb total llibertat, utilitzant els arguments i termes que cadascun jutge necessaris. Però quan el feixista vullga emmordassar-nos la boca, el rebutjarem tots plegats!” ¿Pot negar-se un obrer socialdemòcrata intel·ligent a aquesta proposta?

La polèmica entre els periòdics comunista i socialdemòcrata, no importa com d’aferrissada pugua ésser, no pot impedir als que componen els periòdics que arriben a un acord de lluita per a organitzar una defensa comuna de les seues premses dels atacs de les bandes feixistes. Els diputats socialdemòcrates i comunistes en el Reichstag i en els Landtag, els regidors, etc., estan obligats a arribar a la defensa física mútua quan els nazis facen ús dels bastons i les cadires. Es necessiten més exemples?

Allò que és cert en cada cas particular també és cert com a regla general: la lluita inevitable en què estan encabotats la socialdemocràcia i el comunisme per guanyar la direcció de la classe obrera no pot ni ha d’impedir-los tancar les seues files quan hi ha colps que amenacen la classe obrera en el seu conjunt. No és açò obvi?

Dos pesos i dues balances

El *Vorwärts* està indignat perquè els comunistes acusen els socialdemòcrates (Ebert, Scheidemann, Noske, Hermann Müller, Grzesinsky) de facilitar el camí a Hitler. El *Vorwärts* té un dret legítim a la indignació. Però aquesta observació és massa: ¿com podem, vocifera, formar un front únic amb tals calumniadors? Què hi ha ací: sentimentalisme? Sensibilitat beata? No, això realment ol a hipocresia. En realitat, els dirigents de la socialdemocràcia alemanya no poden haver oblidat que Wilhem Liebknecht i August Bebel afirmaren sovint que la socialdemocràcia estava disposada, per a objectius definits, a arribar a un acord amb el diable i amb la seua avia. Els fundadors de la socialdemocràcia no exigien certament que en aquesta ocasió el diable deixés les banyes en el museu ni que la seua avia es convertís al luteranisme. ¿D'on, doncs, prové aquesta sensibilitat beata entre els polítics socialdemòcrates que, des de 1924, han fet fronts únics amb el kàiser, Ludendorff, Groner, Brüning, Hindenburg? ¿D'on provenen aquests dos pesos i aquestes dues balances: una per als partits burgesos, l'altra per als comunistes?

Els dirigents del Centre consideren que tot infidel que nega els dogmes de l'Església catòlica, l'únic salvador, està condemnat i destinat en breu als turments eterns. Això no impedí Hilferding, que no tenia cap raó particular per a creure en la immaculada concepció, establir un front únic amb els catòlics en el govern i en el parlament. Junt amb el Centre, els socialdemòcrates alçaren el "Front de Ferro". No obstant, ni per un sol instant cessaren els catòlics la seua dura propaganda ni la seua polèmica en les esglésies. ¿Per què aqueixes exigències de Hilferding amb els comunistes? O un cessament complet de la crítica mútua, és a dir, de la lluita de tendències al si de la classe obrera, o un rebuig de tota acció conjunta. "O tot o res!" La socialdemocràcia mai ha plantejat tals ultimàtums a la societat burgesa. Tot obrer socialdemòcrata ha de reflexionar sobre aquests dos pesos i aquestes dues mesures.

Suposem que en una reunió, fins i tot en l'actualitat, hom pregunta a Wels com és que la socialdemocràcia, que donà a la república el seu primer canceller i el seu primer president, ha portat al país a Hitler. Wels respondrà segurament que, en gran manera, és culpa del bolxevisme. Segurament no hi haurà dia en què el *Vorwärts* no deixi de repetir aquesta explicació *ad nauseam*. ¿Penseu que en el front únic amb els comunistes renunciarà al seu dret i deure a dir als obrers el que considera la veritat? Els comunistes, certament, no en tenen necessitat. El front únic contra el feixisme tan sols és un capítol en el llibre de la lluita del proletariat. Els capítols passats no poden esborrar-se. El passat no pot oblidar-se. Hem de

partir-ne. Recordem l'aliança d'Ebert amb Gröner i el paper de Noske. Recordem en quines condicions moriren Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht. Nosaltres, els bolxevics, hem ensenyat als obrers a no oblidar res. Nosaltres no li exigim al diable que es talle la cua: això el danyaria i a nosaltres no ens beneficiaria. Acceptem el diable tal com l'ha creat la naturalesa. No necessitem el penediment dels dirigents socialdemòcrates ni la seua lleialtat al marxisme; però sí que necessitem *la voluntat de la socialdemocràcia per a lluitar contra l'enemic que actualment ens amenaça de mort*. Per la nostra banda, estem disposats a complir en la lluita comuna totes les promeses que hem fet. Prometem lluitar valentament i menar la lluita fins a la fi. Això basta per a un acord de lluita.

Els vostres dirigents no volen lluitar!

No obstant, encara queda per saber per què els dirigents socialdemòcrates parlen sempre de la polèmica, de pactes de no agressió, i de les formes ofensives dels comunistes en compte de respondre aquesta senzilla qüestió: de quina forma combatrem els feixistes? Per la senzilla raó que els dirigents socialdemòcrates no volen lluitar, acaricien l'esperança que Hindenburg els salve de Hitler. Ara esperen un altre miracle. No volen lluitar. Fa temps que han perdut l'hàbit de lluitar. La lluita els atorreix.

Stampfer ha escrit a Eisleben respecte a les accions del bandolerisme feixista: "La fe en el dret i la justícia no han mort encara en Alemanya".

És impossible llegir aquestes paraules sense revoltar-se. En compte de cridar a un front únic de lluita, trobem les paraules consoladores: "La fe en la justícia no ha mort." Ara bé, la burgesia té la seua justícia, i el proletariat també en té la seua. La injustícia armada sempre sorgeix de la cima de la justícia desarmada. Tota la història de la humanitat ho demostra. Qualsevol que efectue un crida a aquest evident fantasma de la justícia està enganyant el proletariat. Qualsevol que desitge la victòria de la justícia proletària sobre la violència feixista, ha d'agitar per la lluita i posar en peu els òrgans del front únic proletari.

En tota la premsa socialdemòcrata és impossible trobar-hi ni una sola línia que indique una vertadera preparació per a la lluita. No hi ha ni una sola, únicament algunes frases generals, ajornaments fins a un futur indeterminat, confuses consolacions. "Tot just els nazis comencen quelcom i aleshores..." I els nazis començaren quelcom. Ells avancen pas a pas, ocupen tranquil·lament una posició rere una altra. A aquests reaccionaris malfactors petit burgesos no els importen els riscos. Ara bé, ells no necessiten arriscar absolutament res: estan segurs per endavant que l'enemic retrocedirà sense lluita. I no estan equivocats en els seus càlculs.

Per descomptat, ocorre ben sovint que un combatent ha de retrocedir per a prendre bon impuls i saltar cap avant. Però els dirigents socialdemòcrates no estan inclinats a saltar cap avant. No volen saltar. I totes les seues dissertacions estan encaminades a ocultar aquest fet. Precisament fa poc de temps que afirmaven que mentre els nazis no abandonassen el terreny de la legalitat, no hi hauria motiu per al combat. Ara tenim una bona prova del que era aquesta legalitat: una sèrie de pagarés sobre el colp d'estat. No obstant, el colp d'estat únicament és possible perquè els dirigents socialdemòcrates adormen els obrers amb frases sobre la legalitat del colp d'estat i els consolen amb l'esperança d'un nou Reichstag encara més impotent que el que l'ha precedit. Els feixistes no poden demanar gens de millor.

En l'actualitat, la socialdemocràcia fins i tot ha deixat de parlar de lluitar en un futur indeterminat. Sobre el tema de la destrucció de l'organització i premsa de la classe obrera, ja iniciada, el *Vorwärts* "recorda" al govern que no oblide que "en un país capitalista desenvolupat, les condicions de producció agrupen els obrers en les fàbriques". Aquestes paraules indiquen que la direcció de la socialdemocràcia accepta per avançat la destrucció de les organitzacions polítiques, econòmiques i culturals creades per tres generacions del proletariat. "Tanmateix açò" els obrers seguiran agrupats per les indústries mateixes. Llavors, ¿per a què serveixen les organitzacions proletàries si la qüestió pot resoldre's així de senzillament?

Els dirigents de la socialdemocràcia i dels sindicats es renten les mans, i s'automarginen mentre esperen. Si els obrers, "agrupats per les indústries", trenquen els lligams de la disciplina i comencen la lluita, els dirigents, evidentment, intervindran com ho feren en 1918, en el paper de pacificadors i mediadors, i es pujaran a coll dels obrers per a restablir les posicions que han perdut.

Els dirigents oculten als ulls de les masses el seu rebuig a lluitar i el seu terror a la lluita per mitjà de frases buides sobre els pactes de no agressió. Obrers socialdemòcrates els vostres dirigents no volen lluitar!

La nostra proposta és una maniobra?

Ací el socialdemòcrata ens interromprà novament per a dir: "Ja que no creieu en el desig dels nostres dirigents de lluitar contra el feixisme, no és una maniobra evident la vostra proposta de front únic?" Encara més, repetirà les reflexions impreses en el *Vorwärts* respecte a què els obrers precisen la unitat, i no "maniobres".

Aquesta mena d'argument sona totalment convincent. En realitat, és una frase buida. Sí, nosaltres els comunistes sabem positivament que els funcionaris socialdemòcrates i sindicals continuaran evitant la lluita amb

els seus millors recursos. En el moment crític, un ampli sector de la burocràcia obrera es passarà directament als feixistes. L'altre sector, que haurà aconseguit enviar a qualsevol altre país els seus recursos financers curosament acumulats, emigrarà en el moment oportú. Totes aquestes accions ja han començat, i el seu desenvolupament posterior és inevitable. Però nosaltres no confonem aquest sector, en l'actualitat el més influent de la burocràcia reformista, amb el Partit Socialdemòcrata o els sindicats en la seua totalitat. El nucli proletari del partit lluitarà amb colps efectius, i arrossegat al darrere un bon sector de l'aparell. ¿Exactament per on passarà la línia de demarcació entre els renegats, traïdors i desertors, d'una banda, i *els que volen lluitar*, per l'altra? Només podem saber-ho per l'experiència. Per això, sense tenir la més mínima confiança en la burocràcia socialdemòcrata, els comunistes no poden deixar de dirigir-se a tot el partit. Només d'aquesta manera serà possible separar els que volen lluitar dels que volen desertar. Si estem equivocats en la nostra valoració de Wels, Breitscheid, Hilferding, Crispian i la resta, que proven amb els seus actes que som uns mentiders. Entonarem públicament el *mea culpa*. Si tot açò és només una "maniobra" per la nostra part, és una maniobra correcta i necessària que serveix els interessos de la causa.

Vosaltres, socialdemòcrates, seguiu en el vostre partit perquè teniu fe en el seu programa, en la seua tàctica i en la seua direcció. Nosaltres reconeixem aquest fet. Vosaltres considereu falsa la nostra crítica. Això és prerrogativa vostra. No esteu obligats de totes maneres a creure per fe als comunistes, i cap comunista sensat vos ho exigirà. Però, per la seua banda, els comunistes tenen dret a no dipositar cap confiança en els funcionaris de la socialdemocràcia i a no considerar els socialdemòcrates com a marxistes, revolucionaris i autèntics socialistes. D'una altra manera, els comunistes no haurien tingut cap necessitat de crear un partit i una internacional separats. Hem de prendre els fets tal com són. Hem d'alçar el front únic no en els núvols, sinó sobre la base assentada per tot el desenvolupament anterior. ¿Si vosaltres creieu sincerament que la vostra direcció portarà els obrers a lluitar contra el feixisme, quina maniobra comunista pot fer-vos desconfiar? ¿Llavors, quina és la maniobra de què parla contínuament el *Vorwärts*? Penseu-ho detingudament. ¿No és açò una maniobra dels vostres dirigents, que volen atemorir-vos amb la paraula buida "maniobra" i mantenir-vos així allunyats del front únic?

Les tasques i mètodes del front únic

El front únic, ha de tenir els seus òrgans. No hi ha cap necessitat d'imaginar com poden ésser: la situació mateixa dicta la naturalesa d'aqueixos òrgans. En moltes localitats, els obrers ja han insinuat la forma d'organització del front únic, com una mena de consorci defensiu basat en

totes les organitzacions i institucions proletàries locals. Aquesta és una iniciativa que cal prendre, aprofundir, consolidar i estendre fins a cobrir els centres industrials amb consorcis, vinculant-los mútuament i preparant un congrés obrer alemany de defensa.

El fet que els obrers empleats i els aturats se separen cada vegada més comporta un perill mortal no sols per als convenis col·lectius, sinó també per als sindicats, àdhuc sense necessitat alguna d'una croada feixista. El front únic entre socialdemòcrates i comunistes significa, abans que res, un front únic dels obrers empleats i aturats. Sense això, qualsevol lluita seriosa en Alemanya és completament impensable.

La RGO ha d'entrar als Sindicats Lliures com a fracció comunista. Aqueixa és una de les condicions principals per a l'èxit del front únic. Els comunistes dins dels sindicats han de fruit dels drets de la democràcia obrera i, en primer lloc, de plena llibertat de crítica. Per la seua banda, han de respectar els estatuts dels sindicats i la seua disciplina.

La defensa contra el feixisme no és quelcom aïllat. El feixisme és només un garrot a mans del capital financer. La finalitat d'aixafar la democràcia proletària és elevar la taxa d'explotació de la força de treball. Ací hi ha un terreny immens per al front únic del proletariat: la lluita pel pa diari, estesa i aguditzada, mena directament, sota les actuals condicions, a la lluita pel *control obrer de la producció*.

Les fàbriques, les mines, les grans finques compleixen les seues funcions socials únicament gràcies al treball dels obrers. ¿Pot ésser que aquests no tinguen dret a saber cap a on dirigeix el propietari l'establiment, per què redueix la producció i expulsa els obrers, com fixa els preus, etc.? Se'ns respondrà: "secrets comercials." Què són els secrets comercials? Una confabulació dels capitalistes contra els obrers i tot el poble. Productors i consumidors, els obrers en aquesta doble condició, han de conquerir el dret a controlar totes les operacions dels seus establiments, desemmascarant el frau i l'engany per a defensar els seus interessos i els de tot el poble, fets i xifres a la mà. La lluita pel control obrer de la producció pot i ha de convertir-se en la consigna del front únic.

Respecte a l'organització, les formes necessàries per a la cooperació entre obrers socialdemòcrates i comunistes es trobaran sense dificultat: tan sols cal passar de les paraules als fets.

El caràcter irreconciliable dels partits socialdemòcrata i comunista

Ara bé, ¿si és possible una defensa comuna contra l'ofensiva del capital no podem anar més lluny i formar un vertader bloc dels dos partits sobre totes les qüestions? Llavors, la polèmica entre ambdós adoptaria un caràcter intern, pacífic i cordial. Certs socialdemòcrates d'esquerra, del tipus de

Seydewitz, com se sap, arriben fins i tot a somiar en una unió completa del Partit socialdemòcrata amb el Partit Comunista. Però tot açò és un somni buit! Allò que separa els comunistes de la socialdemocràcia són antagonismes sobre qüestions fonamentals. La forma més simple de traduir l'essència dels seus desacords és aquesta: *la socialdemocràcia es considera el doctor democràtic del capitalisme; nosaltres som els seus enterradors revolucionaris.*

El caràcter irreconciliable dels dos partits apareix amb particular claredat a la llum de la recent evolució d'Alemanya. Leipart lamenta que, en cridar Hitler al poder, les classes burgeses han rebentat "la integració dels obrers en l'estat" i adverteix la burgesia contra els "perills" que s'hi deriven. Leipart esdevé, així, el gos guardià de l'estat burgès, en voler protegir-lo de la revolució proletària. Podem somiar fins i tot en la unió amb Leipart?

El *Vorwärts* s'enorgulleix cada dia que centenars de milers de socialdemòcrates moriren durant la guerra "per l'ideal d'una Alemanya millor i més lliure...". Només s'oblida d'explicar per què aquesta Alemanya millor s'ha convertit en l'Alemanya de Hitler-Hugenberg. En realitat, els obrers alemanys, com els obrers dels altres països bel·ligerants, moriren com a carn de canó, com a esclaus del capital. Idealitzar aquest fet és prosseguir la traïció del 4 d'agost de 1914.

El *Vorwärts* continua recurrent a Marx, Engels, Wilhelm Liebknecht i Bebel, qui des de 1848 fins a 1871 parlà de la lluita per la unitat de la nació alemanya. Falsos recursos! En aqueixa època era qüestió d'acabar la revolució burgesa. Tot revolucionari proletari havia de lluitar contra el particularisme i el provincianisme heretat del feudalisme. Tot revolucionari proletari havia de lluitar contra aquest particularisme i provincianisme en nom de la formació d'un estat nacional. En l'època actual, tal objectiu està investit amb un caràcter progressiu només en Xina, a Indo-xina, a l'Índia, a Indonèsia i la resta de països colonials endarrerits i semicolonials. Per als països avançats d'Europa, les fronteres nacionals són exactament les mateixes cadenes reaccionàries que en altre temps foren les fronteres feudals.

"La nació i la democràcia són bessons", diu el *Vorwärts* de nou. Totalment cert! Però aqueixos bessons s'han tornat vells, xacrosos i han arribat a la senilitat. La nació, com un tot econòmic, i la democràcia, com a forma de la dominació de la burgesia, han esdevingut grillons per al desenvolupament de les forces productives i la civilització. Recordem una vegada més a Goethe: "Tot allò que neix està destinat a perir."

Uns quants milions més poden ésser sacrificats pel "corredor", per Alsàcia-Lorena, per Malmedy. Aquests trossos de terra disputats poden estar coberts per tres, cinc o deu fileres de cadàvers. Tot açò pot anomenar-se

defensa nacional. Però la humanitat no progressarà a causa d'això; al contrari, caurà a la gatzameu en la barbàrie. La sortida no està en l'"alliberament nacional" d'Alemanya, sinó en l'alliberament d'Europa de les fronteres nacionals. És un problema que la burgesia no pot resoldre, menys encara del que en la seua època pogueren els senyors feudals posar fi al particularisme. D'ací que la coalició amb la burgesia siga doblement censurable. Una revolució proletària és necessària. Una federació de les repúbliques proletàries d'Europa i de tot el món és necessària.

El socialpatriotisme és el programa dels doctors del capitalisme; l'internacionalisme és el programa dels enterradors de la societat burgesa. Aquest antagonisme és irreductible.

Democràcia i dictadura

Els socialdemòcrates consideren que la constitució democràtica està per damunt de la lluita de classes. Per a nosaltres, la lluita de classes està per damunt de la constitució democràtica. ¿L'experiència viscuda per l'Alemanya de la postguerra ha passat sense deixar empremta, el mateix que les experiències viscudes durant la guerra? La revolució de novembre portà la socialdemocràcia al poder. La socialdemocràcia estimulà el poderós moviment de les masses pel camí del "dret" i la "constitució". Tota la vida política que seguí en Alemanya es desenrotllà sobre les bases i en el marc de la república de Weimar.

Els resultats estan en la mà: la democràcia burgesa es transforma legalment, pacíficament, en una dictadura feixista. El secret és prou senzill: la democràcia burgesa i la dictadura feixista són els instruments d'una sola classe, els explotadors. És absolutament impossible impedir la substitució d'un instrument per un altre recorrent a la constitució, al Tribunal Suprem de Leipzig, a les noves eleccions, etc. Allò que cal és mobilitzar les forces revolucionàries del proletariat. El fetixisme constitucional presta la millor ajuda al feixisme. En l'actualitat, açò ja no és una previsió, una afirmació teòrica, sinó la realitat viva. Jo et pregunte, obrer socialdemòcrata: si la democràcia de Weimar assenyala el camí per a la dictadura feixista, com pot esperar-se que assenyalen el camí vers el socialisme?

"¿Però, no podem nosaltres, els obrers socialdemòcrates, conquistar la majoria del Reichstag democràtic?"

No podeu. El capitalisme ha deixat de desenvolupar-se; està podrint-se. El nombre d'obrers industrials ja no augmenta. Un sector important del proletariat està essent degradat en l'atur prolongat. Per si mateixos, aquests fets socials exclouen la possibilitat de qualsevol desenvolupament estable i sistemàtic d'un partit obrer en el parlament com abans de la guerra. Però àdhuc si, contra tota probabilitat, la representació obrera en el parlament

augmentés ràpidament, esperaria la burgesia una expropiació pacífica? La maquinària governamental està completament en les seues mans! Fins i tot acceptant que la burgesia deixés passar el moment i permetés que el proletariat obtingués una representació parlamentària del 51%, ¿aquest parlament no dispersarien la Reichswahr, la policia, la Stahlhelm, i les tropes d'assalt feixistes al igual que la camarilla actual dispersa expeditivament tots els parlaments que li molesten?

“Lavors, a baix amb el Reichstag i les eleccions?”

No, no és això el que vull dir. Nosaltres som marxistes, i no anarquistes. Defensem la utilització del parlament: no és un instrument per a transformar la societat, sinó un mitjà de agrupar els obrers. No obstant, en el desenvolupament de la lluita de classes, arriba un moment en què és necessari decidir la qüestió de qui és l'amo del país: el capital financer o el proletariat. Les dissertacions sobre la nació i sobre la *democràcia* en general constitueixen, en tals condicions, la mentida més descarada. Als nostres ulls, una petita minoria alemanya està organitzant i armat, per dir-ho així, la meitat de la nació per a aixafar i estrangular l'altra meitat. No és qüestió ara de reformes secundàries, sinó de la vida o la mort de la societat burgesa. Tals qüestions mai han estat decidides per un vot. Qualsevol que en l'actualitat recórrega al parlament o al Tribunal Suprem de Leipzig, està enganyant els obrers i, en la pràctica, està ajudant el feixisme.

No hi ha cap altre camí

“Què cal fer sota tals condicions?” preguntarà el meu interlocutor socialdemòcrata.

La revolució proletària.

“I després?”

La dictadura del proletariat.

“Com en Rússia? Privacions i sacrificis? La supressió absoluta de la llibertat d'opinió? No, no per a mi.”

Precisament perquè no estàs disposat a trepitjar el camí de la revolució i de la dictadura, no podem formar junts un sol partit. Però, no obstant, deixa'm dir-te que la teua objecció no és digna d'un proletari conscient. Sí, les privacions dels obrers russos són enormes. Però, primer que res, els obrers russos saben en nom de què estan realitzant aqueixos sacrificis. Fins i tot si patiren una derrota, la humanitat hauria après molt de la seua experiència. Però, ¿en nom de què es sacrificà la classe obrera alemanya durant els anys de la guerra imperialista? O, de nou, durant els anys d'atur? A què menen aqueixos sacrificis? Què produeixen? Què ensenyen? *Només els sacrificis*

que assenyalen el camí per a un futur millor són dignes de l'home. Aqueixa és la primera objecció que escoltí; la primera, però no l'única.

Els patiments dels obrers russos són enormes perquè a Rússia, com a conseqüència de factors històrics específics, sorgí el primer estat proletari, que es veu obligat a elevar-se per la seua pròpia força des d'una extrema pobresa. No oblidés que Rússia era el país més endarrerit d'Europa. Allí el proletariat constitueix tan sols una reduïda part de la població. En aqueix país, la dictadura del proletariat hagué d'adoptar necessàriament les formes més dures. D'ací les conseqüències que se'n derivaren: el desenvolupament de la burocràcia que deté el poder, i la cadena d'errors comesos per la direcció política que ha caigut sota la influència d'aquesta burocràcia. Si a finals de 1918, quan el poder estava completament en les seues mans, la socialdemocràcia s'hagués endinsat audaçment pel camí vers el socialisme i hagués conclòs una aliança indissoluble amb la Rússia soviètica, tota la història d'Europa hauria pres una altra direcció i la humanitat hauria arribat al socialisme en un espai de temps més curt i amb infinitament menys sacrifici. No és culpa nostra que això no ocorregués.

Sí, la dictadura en la Unió Soviètica, en l'època actual, té un caràcter extremadament burocràtic i deformat. Jo personalment he criticat més d'una vegada en la premsa l'actual règim soviètic, que és una deformació de l'estat obrer. Milers i milers dels meus camarades omplen les presons i els llocs d'exili per haver lluitat contra la burocràcia stalinista. No obstant, àdhuc jutjant els aspectes negatius de l'actual règim soviètic, cal servir una perspectiva històrica correcta. Si el proletariat alemany, molt més nombrós i més civilitzat que el rus, fóra a prendre demà el poder, açò no sols obriria gegantines perspectives econòmiques i culturals, sinó que també portaria immediatament a una atenuació de la dictadura en la Unió Soviètica.

No cal pensar que la dictadura del proletariat està unida necessàriament als mètodes del terror roig que nosaltres haguérem d'aplicar en Rússia. Nosaltres fórem els pioners. Ofeses, les classes posseïdores russes no creien que el nou règim durés. La burgesia d'Europa i d'Amèrica recolzava la contrarevolució russa. Sota aqueixes condicions, només podíem mantenir-nos al preu d'esforços espantosos i del càstig implacable dels nostres enemics de classe. La victòria del proletariat en Alemanya tindria un caràcter completament diferent. La burgesia alemanya, una vegada perdut el poder, ja no tindria cap esperança de reprendre'l. L'aliança de l'Alemanya soviètica amb la Rússia soviètica multiplicaria, no per dos, sinó per deu, la força dels dos països. En la resta d'Europa, la posició de la burgesia és tan compromesa que no és molt plausible que pogués fer que els seus exèrcits avançaren contra l'Alemanya proletària. Sens dubte, la guerra civil seria inevitable: hi ha prou feixistes per a això. Però el proletariat alemany, armat amb el poder de l'estat i comptant amb la Unió

Soviètica al seu darrere, aviat assoliria l'atomització del feixisme, arrossegant al seu costat sectors fonamentals de la petita burgesia. La dictadura del proletariat en Alemanya tindria formes incomparablement més suaus i civilitzades que la dictadura del proletariat en Rússia.

“En aqueix cas, per què la dictadura?”

Per a aniquilar l'explotació i el parasitisme; per aixafar la resistència dels explotadors; per tal d'acabar amb la seua inclinació a pensar en restablir l'explotació; per a posar tot el poder, tots els mitjans de producció, totes les fonts de civilització a mans del proletariat; i per a permetre-li emprar totes aqueixes forces i mitjans en interès de la transformació socialista de la societat: no hi ha cap altre camí.

La revolució del proletariat alemany parlarà alemany i no rus

“No obstant, ocorre sovint que els nostres comunistes se'ns apropen a nosaltres, socialdemòcrates, amb aquesta amenaça: espereu, que tan aviat com estiguem al poder vos posarem contra la paret.”

Només un grapat d'imbècils, xerradors i fanfarrons, que estan segurs per a fugir en el moment de perill, poden efectuar semblants amenaces. Un revolucionari seriós, tot i que reconeix la inevitabilitat de la violència revolucionària i la seua funció creadora, comprèn alhora que l'aplicació de la violència en la transformació socialista de la societat té límits ben definits. Els comunistes no poden preparar-se a menys que busquen un enteniment mutu i un apropament amb els obrers socialdemòcrates. La unanimitat revolucionària de l'aclaparadora majoria del proletariat alemany reduiran al mínim la repressió que exercirà la dictadura revolucionària. No és qüestió de copiar servilment la Rússia soviètica, o de convertir les seues necessitats en virtut. Això és impropri de marxistes. Aprofitar l'experiència de la revolució d'octubre no vol dir copiar-la a cegues. Cal tenir en compte les diferències entre les nacions, en l'estructura social i, sobretot, en la importància relativa i en el nivell cultural del proletariat. Suposar que pot fer-se la revolució socialista d'una manera pacífica, presumiblement constitucional, amb l'aquiescència del Tribunal Suprem de Leipzig, això només poden fer-ho els filisteus incurables. El proletariat alemany no podrà pegar voltes a la revolució. Però en la seua revolució, parlarà alemany, i no rus. Estic convençut que parlarà molt millor que nosaltres.

Què defensarem?

“Molt bé, però nosaltres, els socialdemòcrates, proposem no obstant arribar al poder democràticament. Vosaltres, comunistes, considereu això una utopia absurda. En aqueix cas, és possible el front únic defensiú? Per a això

és necessari tenir una idea clara del que cal defensar. ¿Si nosaltres defensem una cosa i vosaltres una altra, no acabarem amb les accions comunes? Accepteu vosaltres, els comunistes, defensar la Constitució de Weimar?”

La pregunta és adequada, i jo intentaré respondre-la sincerament. La Constitució de Weimar representa tot un sistema d'institucions, drets i lleis. Comencem per dalt. La república té al seu capdavant un president. ¿Acceptem nosaltres, els comunistes, defensar Hindenburg contra el feixisme? Pense que aqueixa necessitat deixa de sentir-se per si mateixa, després que Hindenburg haja cridat els feixistes al poder. Després ve el govern, presidit per Hitler. El govern no necessita ésser defès contra el feixisme. En tercer lloc, ve el parlament. Quan apareguen aquestes línies, la sort del parlament sorgit de les eleccions del 5 de març probablement haja estat decidida. Però fins i tot en aquesta conjuntura pot dir-se amb certesa que si la composició del Reichstag demostra ésser hostil al govern; si Hitler pensa suprimir el Reichstag, i la socialdemocràcia mostra determinació per a lluitar a favor del Reichstag, els comunistes ajudaran la socialdemocràcia amb tota la seua força.

Nosaltres, els comunistes, no podem ni volem establir la dictadura del proletariat contra vosaltres ni sense vosaltres, obrers socialdemòcrates. Volem arribar a aquesta dictadura junt amb vosaltres. I nosaltres contemplem la defensa comuna contra el feixisme com el primer pas en aquest sentit. Evidentment, als nostres ulls, el Reichstag no és una conquesta històrica capital que el proletariat haja de defensar contra els vàndals feixistes. Hi ha coses més valuoses. Dins del marc de la democràcia burgesa, i paral·lelament a la incessant lluita contra ella, els elements de la democràcia proletària s'han format en el curs de moltes dècades: partits polítics, premsa obrera, sindicat, comitès de fàbrica, clubs, cooperatives, societats esportives, etc. La missió del feixisme no és tant de completar la destrucció de la democràcia burgesa com d'aixafar els primers esbossos de democràcia proletària. Quant a la nostra missió, consisteix en situar aqueixos elements de democràcia proletària, ja creats, en la base del sistema soviètic de l'estat obrer. Per a aquest fi, cal trencar la corfa de la democràcia burgesa i alliberar-ne el moll de la democràcia obrera. Aquí rau l'essència de la revolució proletària. El feixisme amenaça el nucli vital de la democràcia obrera. Açò mateix dicta clarament el programa del front únic. Estem disposats a defensar les vostres impremses i les nostres, però també el principi democràtic de la llibertat de premsa; els vostres locals i els nostres, però també el principi democràtic de la llibertat de reunió i associació. Som materialistes, i per això no separem l'ànima del cos. En tant no tinguem encara la força per a establir el sistema soviètic, ens situem

en el terreny de la democràcia burgesa. Però, al mateix temps, no en tenim cap il·lusió.

Respecte a la llibertat de premsa

“I què fareu amb la premsa socialdemòcrata si aconseguiu prendre el poder? Prohibireu els nostres periòdics igual que els bolxevics russos prohibiren els periòdics menxevics?”

Planteges el problema equivocadament. Què entens per “els nostres” periòdics? A Rússia, la dictadura del proletariat es demostrà possible només després que l’aclaparadora majoria dels obrers menxevics es passaren de banda dels bolxevics, mentre que les despulles petitburgeses del menxevisme intentaven col·laborar en la lluita burgesa per la restauració de la “democràcia”, és a dir, el capitalisme. No obstant, fins i tot en Rússia no inscrivírem, de cap manera, en la nostra bandera la prohibició dels periòdics menxevics. Fórem empentats a fer-ho per les condicions increïblement dures de la lluita que calia sostenir per a salvar i mantenir la dictadura revolucionària. En l’Alemanya soviètica, la situació serà, com ja he dit, infinitament més favorable; i el règim de la premsa en sentirà necessàriament els efectes. Jo no crec que en aquest terreny el proletariat alemany necessite recórrer a la repressió.

Sens dubte, no vull dir que l’estat obrer tolere ni un sol dia el règim de “la llibertat (burgesa) de la premsa”, és a dir, l’estat de coses en què només aquells que controlen les impremtes, les papereres, les llibreries, etc., és a dir, els capitalistes, poden publicar periòdics i llibres. La “llibertat de premsa” burgesa significa un monopoli del capital financer per a imposar els prejudicis capitalistes al poble per mitjà de centenars i milers de periòdics encarregats d’escampar el virus de la mentida amb la forma tècnica més perfecta. La llibertat proletària de premsa significarà la nacionalització de les impremtes, de les papereres i de les llibreries en interès dels obrers. Nosaltres no separem l’ànima del cos. La llibertat de premsa, sense linotípies, sense impremtes i sense paper, és una ficció miserable. En l’estat proletari, els mitjans tècnics d’imprimir es posaran a l’abast de grups de ciutadans segons la seua importància numèrica real. Com es farà això? La socialdemocràcia obtindrà les facilitats d’impressió corresponents al nombre dels seus seguidors. No crec que en aqueixa època aquest nombre siga molt elevat: en cas contrari, el règim mateix de la dictadura del proletariat seria impossible. No obstant, deixem que el futur resolga aquesta qüestió. Però el principi mateix de distribuir els mitjans tècnics d’impressió no segons el grossor de la xequera, sinó segons el nombre de seguidors d’un programa determinat, d’un corrent determinat o

d'una escola determinada, és, espere, el més honest, el més democràtic, el principi més autènticament proletari. No és així?

“Tal vegada.”

Lavors, va aqueixa mà?

“M'agradaria pensar-ho un poc.”

Jo no volia res més, benvolgut amic: l'objectiu de totes les meues reflexions és fer-te meditar una vegada més sobre tots els grans problemes de la política proletària.

LA TRAGÈDIA DEL PROLETARIAT ALEMANY: ELS OBRERS ALEMANYS S'AIXECARAN DE NOU, EL STALINISME MAI! ²⁷

El proletariat més poderós d'Europa, pel seu lloc en la producció, el seu pes social i la força de les seues organitzacions, no ha ofert cap resistència des de l'arribada de Hitler al poder i els seus violents atacs contra les organitzacions obreres. Aquest és el fet del que cal partir en els càlculs estratègics posteriors.

Seria evidentment estúpid creure que la futura evolució d'Alemanya seguirà el camí italià; que Hitler enfortirà la seua dominació pas a pas, sense resistència seria; que el feixisme alemany fruità llargs anys de dominació. No, el destí ulterior del nacionalsocialisme haurà de deduir-se d'una anàlisi de les condicions alemanyes i internacionals, i no d'analogies purament històriques. Però açò és ja patent: si des de setembre de 1930 en avant hem reclamat a la Internacional Comunista una política a curt termini en Alemanya, ara cal desenvolupar una política a llarg termini. Abans que siguen possibles batalles decisives, l'avantguarda proletària haurà de reorientar-se; és a dir, haurà de comprendre què ha ocorregut, determinar la responsabilitat de la gran derrota històrica, traçar el nou camí i així reconquistar la confiança en si mateixa.

El paper criminal de la socialdemocràcia no necessita cap comentari: la Comintern fou creada fa catorze anys precisament per a arrencar al proletariat de la influència desmoralitzadora de la socialdemocràcia. Si fins ara no ho ha assolit, si el proletariat es trobava impotent, desarmat i paralitzat en el moment de la seua major prova històrica, la culpa directa i immediata recau sobre la direcció de la Comintern postleninista. Aqueixa és la primera conclusió que cal extraure'n immediatament.

Davall els colps traïdorencs de la burocràcia stalinista, l'Oposició d'Esquerra mantingué la seua fidelitat al partit oficial fins a la fi. Els bolxevics-leninistes comparteixen ara el destí de totes les altres organitzacions comunistes: els militants dels nostres quadres són arrestats, les nostres publicacions, prohibides, la nostra literatura, confiscada. Hitler fins i tot s'ha afanyat en suspendre el *Butlletí de l'Oposició* que apareixia en llengua russa. Però si, junt amb tota l'avantguarda proletària, els

²⁷ Escrit el 14 de març de 1933, fou publicat per primera vegada al *Biulleten Oppozitsii*, n° 34, maig de 1933.

bolxevics-leninistes pateixen les conseqüències de la primera victòria seria del feixisme, no poden ni toleraran ni una ombra de la responsabilitat de la política oficial de la Comintern.

Des de 1923, és a dir, des del començament de la lluita contra l'Oposició d'Esquerra, la direcció stalinista, encara que indirectament, ajudà la socialdemocràcia amb tota la seua força a desendegar embriagar i afeblir el proletariat alemany: frenà i destruï als obrers quan les condicions dictaven una ardida ofensiva revolucionària; proclamà la proximitat de la situació revolucionària quan ja havia passat; establí acords amb fraseòlegs i xarlatans petitburgesos; caminà impotentment al darrere de la socialdemocràcia amb el pretext de la política del front únic; proclamà el "tercer període" i la lluita per conquerir els carrers sota condicions de reflux polític i de debilitat del Partit Comunista; substituï la lluita seria per salts, aventures i desfilades; aïllà els comunistes dels sindicats de masses; identificà la socialdemocràcia amb el feixisme i refusà el front únic amb les organitzacions obreres de masses enfront de les bandes agressives dels nacionalsocialistes; sabotejà la més petita iniciativa a favor del front únic per a la defensa local, alhora que enganyava sistemàticament els obrers sobre la vertadera relació de forces, deformà els fets, féu passar els amics com a enemics i els enemics com a amics i estrenyé cada vegada amb més força el nus escorredor al coll del partit, no permetent-li respirar lliurement, parlar, ni pensar.

En la vasta literatura dedicada a la qüestió del feixisme, basta referir-se al discurs de Thaelmann, dirigent oficial del Partit Comunista alemany, qui, en el ple del Comitè Executiu de la Internacional Comunista a l'abril de 1931, denunciava els "pessimistes", és a dir, els que sabien preveure, en els termes següents: "No hem deixat que el pànic ens destrosse... Hem provat serenament i ferma que el 14 de setembre ha estat, en cert sentit, el millor dia de Hitler, i que després no en vindran de millors, sinó de pitjors. Aquesta valoració que férem sobre aquest partit està confirmada pels esdeveniments... En l'actualitat, els feixistes no tenen cap raó per a riure." En referir-se a la creació de grups de defensa per la socialdemocràcia, Thaelmann demostrava en el mateix discurs que aqueixos grups no es diferenciaven en cap aspecte de les tropes de xoc dels nacionalsocialistes, i que ambdós es preparaven igualment per a exterminar el comunisme.

Ara, Thaelmann està sota arrest. Enfront de la reacció triomfant, els bolxevics-leninistes estan en les mateixes files que Thaelmann. Però la política de Thaelmann és la política de Stalin, és a dir, la política oficial de la Comintern. És aquesta política precisament la causa de la completa desmoralització del partit en el moment de perill, quan els dirigents perden el cap, quan els membres del partit, sense hàbit de pensar, es prostren, quan les posicions històriques fonamentals es lliuren sense lluita. Una teoria

política incorrecta porta en si mateixa el seu propi càstig. La força i obstinació de l'aparell només augmenta les dimensions de la catàstrofe.

Després de lliurar a l'enemic tot el que podia ésser lliurat en tan curt espai de temps, els stalinistes intenten rectificar el passat per mitjà d'actes convulsius, que només il·luminen més clarament tota la cadena de crims que han comés. Ara que la premsa del Partit Comunista ha estat suprimida, ara que l'aparell està destrossat, ara que la insígnia sagnant del feixisme oneja impunement sobre la casa de Karl Liebknecht, el Comitè Executiu de la Comintern comença a prendre el camí del front únic no sols per baix, sinó també per dalt. El nou zig-zag, més agut que tots els que l'han precedit, no s'ha efectuat, no obstant, per impuls del CE de la IC; la burocràcia stalinista ha abandonat la iniciativa a la Segona Internacional. Aquesta ha aconseguit apoderar-se de la ferramenta del front únic, a la que ha temut mortalment fins ara. En la mesura que és possible parlar d'avantatges polítics en les condicions d'una retirada al mig del pànic, aquells es troben exclusivament de banda del reformisme. Obligada a respondre a una pregunta directa, la burocràcia stalinista tria el pitjor camí: no rebutja un *entente* de les dues internacionals, però tampoc l'accepta; juga a l'amagatall. Ha arribat a tal falta d'autoconfiança, a tal degradació, que ja no s'atreveix a mostrar-se davant del proletariat mundial cara a cara amb els dirigents de la Segona Internacional, els estigmatitzats agents de la burgesia, els electors de Hindenburg, que assenyalà el camí del feixisme.

En un crida extraordinària del CE de la IC, del 5 de març, "Als obrers de tots els països" els stalinistes no hi diuen ni una paraula sobre el socialfeixisme com el principal enemic. Ja no parlen del gran descobriment del seu dirigent: "La socialdemocràcia i el feixisme no són antípodes, sinó bessons." Ja no insisteixen en dir que la lluita contra el feixisme exigeix, *com quelcom preliminar*, la derrota de la socialdemocràcia. No diuen ni una paraula sobre la inadmissibilitat del front únic per dalt. Al contrari, enumeren curosament els casos passats en què la burocràcia stalinista, de manera inesperada per als obrers i per a si mateixa, es veié obligada a improvisar propostes per al front únic a les cimes reformistes. Així actuen les teories artificials, errònies i xarlatanesques basades en la fúria de la tempestat històrica.

"Tenint en compte les peculiaritats de cada país" i la impossibilitat, que segons sembla se'n deriva, d'organitzar el front únic a escala internacional (la lluita contra l'"excepcionalisme", és a dir, la teoria dels membres de l'ala dreta sobre les peculiaritats nacionals, s'oblida de sobte), la burocràcia stalinista aconsella als partits comunistes nacionals que dirigisquen propostes per a un front únic als "comitès centrals dels partits socialdemòcrates". Només ahir açò era proclamat com una capitulació davant del socialfeixisme! D'aquesta manera, totes les grans lliçons del

stalinisme durant els darrers quatre anys volen per de sota la taula a la cistella dels papers. D'aquesta manera, tot un sistema polític es redueix a pols.

L'assumpte no s'acaba ací: havent acabat d'afirmar la impossibilitat de crear les condicions per a un front únic en l'arena internacional, el CE de la IC ho oblida immediatament i, vint línies més avall, formula les condicions sota les quals el front únic és admissible i acceptable en *tots* els països, malgrat la diferència de condicions nacionals. La retirada davant el feixisme va seguida per una retirada aterrida dels manaments teòrics del stalinisme. Molles i trossos d'idees i principis són llençats pel camí com a llast.

Les condicions per al front únic avançades per la Comintern per a tots els països (comitès d'acció contra el feixisme, manifestacions i vagues contra les reduccions salarials) no presenten res de nou. Al contrari, són la reproducció esquematitzada i burocratitzada de les consignes que l'Oposició d'Esquerra formulà força més clarament i concreta fa dos anys i mig, a causa de fer-ho fou inclosa en el camp del socialfeixisme. El front únic sobre tal base podia haver produït resultats decisius en Alemanya; però per a això, havia d'haver-se portat a terme a temps. El temps és un factor important en política.

Quin és ara, doncs, el valor pràctic de les propostes del CE de la IC? Per a Alemanya, mínim. La política del front únic suposa un "front", és a dir, posicions estabilitzades i una direcció centralitzada. L'Oposició d'Esquerra avançà en el passat les condicions per al front únic, com a condicions per a una *defensa activa*, amb la perspectiva de passar a l'ofensiva. Ara, el proletariat alemany s'ha vist reduït a un estat de *retirada desordenada*, sense ni tan sols batalles de reraguarda. En aquesta situació, les unions voluntàries dels obrers comunistes i socialdemòcrates poden ésser i seran realitzades per a diverses tasques episòdiques, però la construcció sistemàtica del front únic s'ha ajornat inevitablement per a un futur indeterminat. No ha d'haver il·lusions sobre aquesta qüestió.

Fa gairebé divuit mesos, escrivíem que la clau de la situació estava en mans del Partit Comunista alemany. La burocràcia ha deixat esmunyir-se ara aquesta clau de les seues mans. Grans esdeveniments, exteriors a la voluntat del partit, seran necessaris per a donar la possibilitat als obrers de detenir-se breument, enfortir-se, recompondre les seues files i passar a una defensa activa. No tenim cap forma de saber amb precisió quan ocorrerà. Potser molt més ràpid del que espera la contrarevolució triomfant. Però en tot cas, no seran els autors del manifest del CE els que dirigiran la política del front únic en Alemanya.

Si la posició central ha estat lliurada, cal enfortir els accessos; cal preparar les bases per a un futur assalt des de tots els flancs. En Alemanya, aquesta preparació implica la dilucidació crítica del passat, que mantinga la moral dels combatents d'avantguarda, els reagrupe, i que organitze els combats de reraguarda per onsevulla que siga possible, anticipant-se al moment en què diversos grups de combat s'ajunten en un gran exèrcit. Aquesta preparació implica, al mateix temps, la defensa de les posicions proletàries als països estretament relacionats amb Alemanya, o situats a prop: en Àustria, Txecoslovàquia, Polònia, els països Bàltics, Escandinàvia, Bèlgica, Holanda, França i Suïssa. L'Alemanya feixista ha d'ésser envoltada per un poderós cercle de fortificacions proletàries. Sense parar ni un instant en els esforços per a detenir la retirada desordenada dels obrers alemanys, és necessari crear posicions proletàries fortificades al voltant de les fronteres d'Alemanya per a la lluita contra el feixisme.

En primer lloc ve Àustria, que està amenaçada immediatament pel cataclisme feixista. Pot dir-se amb confiança que si el proletariat austríac prengués el poder ara i transformés el seu país en un camp de batalla revolucionari, Àustria es convertiria per a la revolució del proletariat alemany en el que el Piemont fou per a la revolució de la burgesia italiana. Hom no pot predir fins on avançarà per aquest camí el proletariat austríac, empentat cap avant pels esdeveniments però paralytitzat per la burocràcia reformista. La tasca del comunisme és coadjuvar els esdeveniments, superant l'austromarxisme. La política del front únic és un dels mitjans. Les condicions que el manifest del CE de la IC assumeix tan tardanament de l'Oposició d'Esquerra, serven, d'aquesta manera, tota la seua força.

No obstant, la política del front únic no sols conté avantatges, sinó també perills. Dóna origen amb facilitat a combinacions entre els dirigents a esquenes de les masses, a una adaptació passiva respecte a l'aliat, a vacil·lacions oportunistes. Només és possible conjurar aquests perills si hi ha dues garanties explícites: el manteniment de la plena llibertat de crítica a l'aliat i el restabliment de la plena llibertat de crítica en les files del propi partit. El rebuig de criticar els aliats mena directament i immediata a la capitulació davant del reformisme. La política del front únic, en absència de democràcia partidària, és a dir, sense control de l'aparell pel partit, deixa les mans lliures als dirigents per a experiments oportunistes, complement inevitable dels experiments aventuristes.

¿Com ha actuat en aquest cas el CE de la IC? Dotzenes de vegades, l'Oposició d'Esquerra predigué que, sota els colps dels esdeveniments, els stalinistes es veurien obligats a repudiar el seu ultraesquerranisme i que, situant-se en el camí del front únic, començarien a cometre totes les traïcions oportunistes que ens atribuïen ahir mateixa. En aquesta ocasió, també, la predicció s'ha complert literalment.

En efectuar un gir vertiginós cap a la posició del front únic, el CE de la IC conculca les úniques garanties fonamentals que poden assegurar un contingut revolucionari a la política del front únic. Els stalinistes prenen en consideració i accepten les exigències hipocritodiplomàtiques dels reformistes sobre l'anomenada no agressió. Trencant amb totes les tradicions del marxisme i del bolxevisme, recomanen als partits comunistes, en el cas que es realitze un front únic, que “abandonen tots els atacs contra les organitzacions socialdemòcrates durant l'acció comuna”. Això és justament el que diu. “Abandonar tots els atacs (!) a la socialdemocràcia” (ignominiosa formulació!) significa abandonar la llibertat de crítica política, és a dir, una funció bàsica del partit revolucionari.

La capitulació és exigida no per la necessitat pràctica, sinó per un estat d'esperit atacat de pànic. Els reformistes arriben i arribaran a un acord en la mesura que la pressió dels esdeveniments i la pressió de les masses els hi obligue. L'exigència de “no agressió” és xantatge, és a dir, un intent dels dirigents reformistes d'arrancar un avantatge auxiliar. Sotmetre's a xantatge significa aixecar el front únic sobre bases corrompudes i atorgar als negociants reformistes la possibilitat de rebentar-lo amb qualsevol pretext arbitrari.

La crítica en general, molt més sota les condicions d'un front únic, ha de correspondre, naturalment, a les relacions reals, i ha d'observar les necessàries proporcions. Els absurds sobre el “socialfeixisme” han d'ésser rebutjats. Això no és una concessió a la socialdemocràcia, sinó al marxisme. No és per la traïció de 1918, sinó per la seua perniciosa tasca en 1933, que cal criticar l'aliat. Però la crítica, com la vida política mateixa, de la que aquella n'és eco, no pot detenir-se ni tan sols per un instant. Si les revelacions dels comunistes responen a la realitat, serveixen per als fins del front únic, empenten avant l'aliat temporal i, el que és més important, donen una educació revolucionària a tot el proletariat. Abandonar aquest deure fonamental és la primera etapa en aqueixa política ignominiosa i criminal que Stalin imposà als comunistes xinesos respecte al Kuomintang.

Les coses no estan millor respecte a la segona garantia. Havent renunciat a criticar la socialdemocràcia, l'aparell stalinista no pensa tan sols en concedir el dret de crítica als membres del seu propi partit. El viratge mateix es realitza, com és usual, per mitjà d'una revelació burocràtica. Ni un congrés nacional, cap congrés internacional, ni tan sols un ple del CE de la IC; cap preparació en la premsa del partit, cap anàlisi de la política del passat. I no hi ha res de sorprenent. Des del principi de la discussió en el partit, qualsevol obrer que pense preguntaria als funcionaris: ¿per què els bolxevics-leninistes han estat expulsats de totes les seccions i per què són sotmesos, en la Unió Soviètica, a arrestos, deportació i escamots

d'afusellament? ¿És únicament perquè ells aprofundeixen més i van més lluny? La burocràcia stalinista no pot tolerar semblant conclusió. És capaç de qualsevol salt o gambirot, però presentar-se honestament davant dels obrers, cara a cara amb els bolxevics-leninistes, això és quelcom que no pot ni s'atreveix a fer. Així, en la lluita per l'autoconservació, l'aparell stalinista infecta el seu nou viratge, i així es fa sospitós per endavant als ulls no sols dels obrers socialdemòcrates, sinó també dels comunistes.

La publicació del manifest del CE de la IC va acompanyada encara d'una altra circumstància, externa a la qüestió que estem examinant, però que fa una llum enlluernadora sobre la posició actual de la Comintern i sobre l'actitud dels grups stalinistes dirigents envers ella. En *Pravda* del 6 de març, el manifest no és publicat com una crida directa i oberta del CE de la IC, situat a Moscou (com sempre fou el cas), sinó com la traducció d'un document de *l'Humanité*, transmès des de París per l'agència telegràfica TASS. Quina estratagema tan estúpida i humiliant! Després de tots els èxits, després de la realització del primer pla quinquennal, després de la “desaparició de les classes”, després de l’“entrada en el socialisme”, la burocràcia stalinista ja no gosa publicar en el seu propi nom el manifest del Comitè Executiu de la Internacional Comunista. Aqueixa és la seua vertadera relació amb la Comintern; heus aquí com de confiada està en l'arena internacional.

El manifest no és la mera resposta a la iniciativa de la Segona Internacional. Per mitjà d'organitzacions titelles (les oposicions sindicals revolucionàries (RGO) d'Alemanya i Polònia, l'Aliança Antifeixista i l'anomenada Conferència General del Treball Italiana), la Comintern convoca per al mes d'abril un “congrés obrer antifeixista paneuropeu”. La llista dels invitats, com és natural, és vasta i confusa: fàbriques (diuen “fàbriques”, tanmateix que, gràcies als esforços de Stalin-Lozovski, els comunistes han estat expulsats de gairebé totes les fàbriques del món), organitzacions obreres locals, revolucionàries, reformistes, catòliques, pertanyents a un partit o no, esportives, antifeixistes i camperoles. I encara més: “També desitgem invitar tots aquells individus que lluiten realment (!) per la causa dels obrers.” Havent compromès durant molt de temps la causa de les masses, els estratègs criden als “individus”, a aquells ermitans que no han trobat lloc entre les masses però que, així i tot, “lluiten realment per la causa dels obrers”. Barbusse i el general Schoenaich es mobilitzaran una vegada més per a salvar Europa de Hitler.

Ací tenim el llibret confeccionat per a una d'aqueixes representacions xarlatanesques amb què els stalinistes s'han acostumat a ocultar la seua impotència. ¿Què ha fet el bloc d'Amsterdam de centristes i pacifistes en la lluita contra l'agressió dels bandits japonesos en Xina? Res. A banda del respecte a la “neutralitat” stalinista, els pacifistes no han publicat ni tan sols

un manifest de protesta. Ara està preparant-se una nova edició del congrés d'Amsterdam, no contra la guerra, sinó contra el feixisme.¿ Què farà el bloc antifeixista de “fàbriques” buides i “individus” impotents? Res. Publicarà un manifest buit si, en realitat, aquesta vegada les coses van tan lluny com perquè se celebri el congrés.

La inclinació cap als individus té dues cares: l'oportunista i l'aventurista. Els socialistes revolucionaris russos, en els vells temps, tendien la mà dreta als liberals i, en l'esquerra, sostenien una bomba. L'experiència dels darrers deu anys demostra que després de cada gran derrota provocada, o almenys agreujada, per la política de la Comintern, la burocràcia stalinista intenta invariablement salvar la seua reputació amb ajuda d'alguna aventura grandiosa (Estònia, Bulgària, Cantó). Hi ha aquest perill també ara? En tot cas, considerem necessari elevar la veu d'alerta. Les aventures que pretenen substituir l'acció de les masses paralitzades les desorganitzen encara més i agreugen la catàstrofe.

Les condicions de l'actual situació mundial, el mateix que les de cada país en particular, són tan fatals per a la socialdemocràcia com favorables per al partit revolucionari. Però la burocràcia stalinista ha aconseguit convertir la crisi del capitalisme i del reformisme en crisi del comunisme. Aqueix és el resultat final de deu anys de direcció incontrolada dels epígons.

Es trobaran hipòcrites que diguen: l'oposició critica un partit que ha caigut a mans del botxí. Els canalles afegiran: l'oposició ajuda el botxí. Combinant un sentimentalisme hipòcrita amb una perfídia enverinada, els stalinistes faran tot allò de possible per tal d'ocultar al Comitè Central darrere de l'aparell, l'aparell darrere del partit, per a eliminar la qüestió de la responsabilitat per la catàstrofe, per l'estratègia errònia, pel règim desastrós, per la direcció criminal: això és ajudar els botxins d'avui i de demà.

La política de la burocràcia stalinista en Xina no fou menys desastrosa del que ho és ara en Alemanya. Però allí, les coses es desenrotllaren a esquenes del proletariat mundial, sota condicions que li eren incomprendibles. La veu crítica de l'oposició difícilment arribà més enllà de la Unió Soviètica, als obrers dels altres països. L'aparell stalinista sortí quasi impunement de l'experiència xinesa. En Alemanya, és completament diferent. Totes les fases del drama s'han desenvolupar davant del proletariat mundial. En cada fase, l'oposició alçà la seua veu. Tot el curs de desenvolupament fou anunciat per avançat. La burocràcia stalinista calumnià l'oposició, l'imputà idees i plans aliens a ella; expulsà tots aquells que gosaven parlar del front únic; ajudar la burocràcia socialdemòcrata a derruir els comitès units per a la defensa local; desposseí els obrers de la menor possibilitat de seguir el camí de la lluita de masses; desorganitzà l'avantguarda; paralitzà el proletariat. D'aquesta manera, en oposar-se a un front únic defensiu amb la

socialdemocràcia, els stalinistes es trobaren amb aquesta en un front únic del pànic i capitulació.

I ara, estant ja davant de les ruïnes, la direcció de la Comintern tem, més que qualsevol altra cosa, la llum i la crítica. Que la revolució mundial perisca, però que visca el prestigi arrogant! Els forjadors de fallides sembren confusió, sepulsen l'evidència i cobreixen les seues empremtes. El fet que el Partit Comunista d'Alemanya perdés "només" 1.200.000 vots en el primer colp (amb un augment del nombre de votants d'entre tres i quatre milions), és proclamat per *Pravda* com una "gegantina victòria política". De la mateixa forma, en 1924, Stalin proclamà com una "gegantina victòria" que els obrers en Alemanya, que es retiraven sense combat, haguessen donat al Partit Comunista 3.600.000 vots. Si el proletariat, enganyat i desarmat per ambdós aparells, ha donat aquesta vegada al partit comunista quasi cinc milions de vots, açò únicament significa que li haurien donat el doble o el triple si haguessen confiat en la seua direcció. L'haurien elevat al poder si s'hagués demostrat capaç de prendre'l i conservar-lo. Però no donà al proletariat res excepte confusió, zig-zags, derrotes i fracassos.

Sí, cinc milions de comunistes assoliren encara d'aconseguir l'urna, un a u. Però en les fàbriques i en els carrers no n'hi ha cap. Estan desconcertats, dispersos, desmoralitzats. Han perdut la seua independència davall el jou de l'aparell. El terror burocràtic de l'estalinisme ha paralitzat la seua força de voluntat abans que arribés el torn al terror de les bandes feixistes.

Cal dir-ho clarament, planerament, obertament: l'estalinisme ha tingut en Alemanya el seu 4 d'agost. En avant, els obrers avançats únicament parlaran del període de la dominació de la burocràcia stalinista amb un ardent sentit de vergonya, amb paraules d'odi i maledicció. El Partit Comunista alemany oficial està sentenciat. D'ara en avant, només es descompondrà, s'enfonsarà i es desfarà en el buit. El comunisme alemany únicament pot renàixer sobre una nova base i amb una nova direcció.

La llei del desenvolupament desigual també actua sobre el destí del stalinisme. En els diversos països, es troba en fases diferents de descomposició. Fins a quin grau servirà la tràgica experiència d'Alemanya com a estímul per al renaixement de les altres seccions de la Comintern, el futur ho dirà. En Alemanya, en tot cas, ha sonat el cant del cigne de la burocràcia stalinista. El proletariat alemany s'aixecarà novament, el stalinisme, mai. Davall els terribles colps de l'enemic, els obrers avançats alemanys hauran de construir un nou partit. Els bolxevics-leninistes dedicaran totes les seues forces a aquesta tasca.

ALEMANYA I L'URSS ²⁸

L'absència total de resistència per part dels obrers alemanys ha provocat certa inquietud en les nostres pròpies files. Nosaltres esperàvem que la marxa cap avant del perill feixista superaria no sols la pèrfida política dels reformistes, sinó també el sabotatge ultimartista dels stalinistes. Aquestes esperances no s'han confirmat. Eren falses les nostres expectatives? Aquesta qüestió no pot plantejar-se d'una manera tan formal. Estàvem obligats a partir d'un curs basat en la resistència, i fer tot el que estava al nostre abast per a la seua realització. Reconèixer *a priori* la impossibilitat de la resistència hauria significat no fer avançar el proletariat, sinó introduir un element de desmoralització addicional.

Els esdeveniments han aportat la seua comprovació. La primera lliçó s'extrau en l'article de Trotski "La tragèdia del proletariat alemany". Ara pot dir-se gairebé amb certesa que només un canvi de conjuntura originaria un impuls cap a una vertadera lluita de masses. Mentre, la tasca és principalment de crítica i preparació. El règim de terror feixista serà una greu prova per als nostres quadres en el seu conjunt i per a cada membre en particular. És precisament un període així el que trempa i educa els revolucionaris. Mentre els feixistes toleren l'existència dels sindicats, és necessari a tota costa que l'Oposició d'Esquerra hi penetre i comence una tasca conspirativa precisa al seu si. La transició a la il·legalitat no significa únicament passar a la clandestinitat (crear un òrgan en un país estranger, ficar-lo de contraban i distribuir-lo, un nucli il·legal dins del país, etc.), sinó també la capacitat per a engegar una tasca conspirativa dins de les organitzacions de masses en la mesura que aquestes existisquen.

La qüestió del possible paper de l'Exèrcit Roig és plantejat agudament per molts camarades. No és, evidentment, qüestió de revisar la nostra posició de principi. Si la situació interior de l'URSS ho hagués permés, el govern soviètic, en el moment del primer apropament de Hitler cap al poder, hauria mobilitzat algunes divisions de l'exèrcit en la Rússia Blanca i Ucraïna, naturalment escudant-se en la defensa de les fronteres soviètiques. Partint de la idea irrefutable de què l'Exèrcit Roig només pot auxiliar i no substituir la revolució en un altre país, alguns camarades s'inclinen a la

²⁸ Lletre escrita amb pseudònim el 17 de març de 1933, fou publicada en el Butlletí Intern de al Lliga Comunista dels Estats Units n° 11, el 31 de març de 1933.

conclusió que, en absència d'una guerra civil en Alemanya, seria inadmissible recórrer a la mobilització en l'URSS. Plantejar de tal manera la qüestió és massa abstracte. Naturalment, l'Exèrcit Roig no pot substituir els obrers alemanys en fer la revolució; millor encara, només pot auxiliar la revolució dels obrers alemanys. Però, en les diferents fases, aquesta ajuda pot tenir diferents manifestacions. Per exemple, l'Exèrcit Roig pot ajudar els obrers alemanys a *començar* la revolució.

Allò que paralizzà el proletariat alemany fou el sentiment de desunió, d'aïllament i de desesperança. Només la perspectiva d'una ajuda armada de l'exterior hauria exercit una influència enormement estimulante sobre l'avantguarda. El primer acte de resistència seriós contra Hitler per part dels obrers alemanys hauria provocat una dissensió entre l'Alemanya feixista i l'URSS i podia haver menat a una solució militar. El govern soviètic no pot tenir el més mínim interès en actuar com a *agressor*. No és una qüestió de principi, sinó d'oportunitat política. Per a les masses camperoles, una guerra amb l'objectiu d'ajudar el proletariat alemany hauria estat difícilment comprensible. Però és possible atraure els camperols a una mena de guerra que comença com a defensa del territori soviètic contra un perill amenaçador. (Tot el que es deia en la *Història de la revolució russa*, de Trotski, sobre el tema de la defensa i l'atac respecte a la revolució incumbeix igualment a la qüestió de la guerra.)

La forma que pugui tenir l'acció de l'Exèrcit Roig en els esdeveniments alemanys per descomptat que hauria de coincidir completament amb el desenvolupament d'aquells i amb l'estat d'ànim de les masses obreres alemanyes. Però, precisament perquè els obrers alemanys se senten incapaços de trencar les cadenes de la passivitat, la iniciativa en la lluita, fins i tot en la forma preliminar dalt mencionada, pertanyeria a l'Exèrcit Roig. *L'obstacle a aquesta iniciativa, no obstant, no és la situació actual en Alemanya, sinó la situació en l'URSS.* Sembla que molts camarades estrangers presten una atenció insuficient a aquest aspecte de la qüestió. Fa més d'un any des que parlarem de la necessitat la intervenció de l'Exèrcit Roig en el cas que el feixisme arribés al poder, En açò basarem el nostre pensament sobre l'esperança que no sols en Alemanya sinó també a Rússia es produís el canvi polític necessari que milloraria la situació econòmica i, per tant, el poder soviètic hauria adquirit la llibertat de moviment necessària. En realitat, no obstant, els desenvolupaments interns durant l'últim any han adoptat un caràcter extremadament desfavorable. La situació econòmica, al igual que l'esperit de les masses, fa molt difícil una guerra. Tota la informació de l'URSS afirma que, en les condicions actuals, la consigna d'ajuda militar al proletariat alemany semblaria, àdhuc per als obrers avançats russos, com irrealitzable, irreal i il·lusòria.

Nosaltres no cedim ni un àpex en la nostra posició de principi. Encara que la posició d'internacionalisme actiu ens serveix en l'actualitat sobretot per a prosseguir una *crítica despietada de la burocràcia soviètica*, que en el moment decisiu paralitza l'estat obrer, no obstant, en cap cas podem deixar la situació objectiva fora de consideració: les conseqüències dels errors han esdevingut factors objectius. Exigir la mobilització de l'Exèrcit Roig sota les condicions actuals seria pur aventurisme. Però més resoludament hem d'exigir, doncs, un canvi en la política de l'URSS en nom de la consolidació de la dictadura proletària i el paper actiu de l'Exèrcit Roig.

HITLER I L'EXÈRCIT ROIG ²⁹

Nord Amèrica ha reproduït el capitalisme europeu a una escala gegantina, però ha reproduït el socialisme europeu només a una escala insignificant. La socialdemocràcia nord-americana mai ha estat una altra cosa que una caricatura de la socialdemocràcia europea. Aquesta “lei del desenvolupament desigual” ha conservat tota la seua força en el que es refereix al stalinisme. El PCUSA és més dèbil que qualsevol dels partits europeus, emperò la burocràcia stalinista de Nord Amèrica ha portat a terme tots els zig-zags i tots els errors amb una exageració extraordinària.

Fa un any i mig, els stalinistes pensaven que un atac del Japó a l'URSS era qüestió de dies, i sobre aquest “pronòstic”, dictat per la premsa burgesa, intentaren basar-hi tota la seua política. Nosaltres, per contra, afirmàrem que, *mentre no s'hagués assimilat Manxúria*, el perill d'un atac del Japó era absolutament improbable. Els stalinistes nord-americans ens acusaren, en relació a açò, d'estar al servei de l'estat major japonès. En general, aquests senyors trauen els seus arguments d'albellons i desaigües.

Més avant afirmàrem que el perill d'una victòria feixista en Alemanya (perill per a la revolució mundial i, sobretot, per a la Unió Soviètica) era més real i imminent que el perill d'una intervenció japonesa. Els stalinistes europeus cridaren que érem “presa del pànic”. Els stalinistes nord-americans, més descaradament, declararen que preteníem conscientment distreure l'atenció del proletariat mundial del perill imminent a l'est, de la Unió Soviètica. Els esdeveniments portaren la seua comprovació. Durant un any i mig, la “imminent” agressió japonesa no s'ha produït. (Evidentment, açò no significa que el perill d'intervenció japonesa no existisca en general.) Durant aquest temps, Hitler ha arribat al poder i, amb uns quants cops, ha destruït el principal aliat de l'URSS, el Partit Comunista alemany, afeblit per endavant per les mentides i la falsedat del stalinisme.

Fa un any i mig, escrivíem que l'Exèrcit Roig, en la seua major part, havia de girar la cara vers Occident per a considerar la possibilitat d'aixafar el feixisme abans que aquest destruís el proletariat alemany i s'unís amb l'imperialisme europeu i mundial. Com a resposta, els stalinistes nord-

²⁹ Escrit el 21 de març de 1933, fou publicat per primera vegada en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 34, maig de 1933.

americans, els més estúpids i insolents de tots, afirmaren que volíem arrossegar l'URSS a la guerra, interrompre la seua reconstrucció i assegurar la victòria de l'imperialisme. L'antiga faula diu que no hi ha res més perillós que un amic ignorant. Cridar a accions militars contra Japó mentre no hi havia i no podia haver-hi un perill immediat en aqueixa direcció significava distreure del perill real del feixisme. Evidentment, els stalinistes portaren a terme aquesta tasca no perquè desitjaren la victòria de Hitler, sinó per ceguesa política. Al mateix temps, hem d'ésser justos amb ells: si haguessen desitjat la victòria de Hitler no podien haver actuat d'una altra manera diferent de com ho feren. Ara que Hitler està al poder, i tota la seua política l'obliga a preparar un colp cap a l'est (les revelacions del programa polonès-ucraïnès de Goering són suficientment eloqüents!), els stalinistes diuen: qualsevol que pense en cridar l'Exèrcit Roig perjudica la construcció socialista. Però, àdhuc fent a una banda la qüestió de l'ajuda al proletariat alemany, queda la qüestió de la defensa de la construcció socialista enfront del feixisme alemany, les tropes de xoc de l'imperialisme mundial. Neguen els stalinistes aquest perill? El màxim que poden dir és que Hitler no és encara, en l'actualitat, capaç de portar a terme una guerra. Això és cert, i ja ho diguérem fa temps. ¿Però si Hitler, incapaç avui de portar a terme una guerra, pot fer-ho demà (i ell no podrà evitar-ho) no exigeix una estratègia correcta impedir que Hitler prepare el seu colp, és a dir, que els obrers alemanys es desfacen de Hitler abans que Hitler es desfaça dels obrers alemanys? Els marxistes s'han burlat sovint del cretinisme parlamentari, però el cretinisme kolkhozià no és millor. No es pot semblar gra ni plantar cols amb l'esquena girada cap a Occident, del que, per primera vegada des de 1918, prové la major amenaça, que pot ésser un perill mortal si no es paralitza a temps.

¿O tal vegada han assimilat els stalinistes la saviesa pacifista de què l'única guerra permissible és la "purament defensiva"? Que Hitler ens ataque primer, després ens defensarem. Aquest fou sempre el raonament de la socialdemocràcia alemanya: que primer ataquen els nacionalsocialistes obertament la constitució, ah, després... etc. No obstant, quan Hitler atacà obertament la constitució, ja era massa tard per a defensar-la.

Qui no venç l'enemic quan aquest encara és dèbil; qui el deixa passivament enfortir-se i reforçar-se, protegir la seua reraguarda, crear un exèrcit propi, rebre suport de l'exterior, assegurar-se aliats; qui deixa l'enemic completa llibertat d'iniciativa: aqueix és un traïdor, fins i tot si els motius de la seua traïció no són prestar servei a l'imperialisme, sinó la debilitat petit burgesa i la ceguesa política.

La "justificació" d'una política d'espera i evasió en aquestes condicions només pot ésser la debilitat. Aquest és un argument molt seriós, però hem d'adonar-nos-en clarament. Hem de dir: les polítiques stalinistes en l'URSS

han desorganitzat tan completament l'economia i les relacions entre el proletariat i els camperols, han debilitat tan pèssimament el partit, que en l'actualitat no hi ha les premisses necessàries per a una política exterior activa.

Prenem en consideració la força d'aquest argument. Sabem que les conseqüències d'una política errònia es transformen en obstacles objectius en el camí. Comptem amb aqueixos obstacles; no defensem una aventura. Però extraiem la conclusió: cal un canvi fonamental en la política, els mètodes, la direcció del partit, per tal d'assegurar a l'estat soviètic, a més d'altres coses, una capacitat defensiva real i, en el terreny internacional, llibertat d'iniciativa.

LA CATÀSTROFE ALEMANYA: LA RESPONSABILITAT DE LA DIRECCIÓ ³⁰

L'època imperialista, almenys en Europa, ha estat una època de canvis bruscos, en els que la política ha adquirit un caràcter extremadament movedís. En cada canvi, els interessos no han estat una reforma parcial o una altra, sinó el destí del règim. El paper excepcional del partit revolucionari i de la seua direcció està basat en aquest fet. Si en les bones èpoques passades, quan la socialdemocràcia creixia regularment i ininterrompuda, com el capitalisme que l'alimentava, la direcció de Bebel semblava un estat major que tranquil·lament elaborava plans per a una guerra en un futur indeterminat (guerra que, al capdavant, tal vegada no arribaria), en les condicions actuals, el comitè central d'un partit revolucionari sembla el quarter general d'un exèrcit en acció. L'estratègia de l'estudi ha estat reemplaçada per l'estratègia del camp de batalla.

La lluita contra un enemic centralitzat exigeix centralització. Ensinstrats en un esperit d'estricta disciplina, els obrers alemanys assimilaren aquesta idea amb renovat vigor durant la guerra i les convulsions polítiques que la seguiren. Els obrers no estan cecs davant dels defectes de la seua direcció, però cap d'ells, individualment, pot saccar-se l'aferrador de l'organització. Els obrers en el seu conjunt consideren millor tenir una direcció forta, malgrat que defectuosa, que no caminar en diferents direccions o recórrer a activitats "independents". Mai abans en la història de la humanitat ha exercit un estat major polític un paper tan important ni ha suportat tanta responsabilitat com en l'època actual.

La derrota sense igual del proletariat alemany és el més important esdeveniment des de la conquesta del poder pel proletariat rus. La primera tasca immediatament després de la derrota és analitzar la política de la direcció. Els dirigents amb major responsabilitat (que estan, donem gràcies al cel, sans i estalvis) assenyalen amb emoció els empresonats executors de la seua política a fi de suprimir qualsevol crítica. Només podem rebre semblant argument falsament sentimental amb menyspreu. La nostra solidaritat amb aquells als que Hitler ha empresonat és inatacable, però aquesta solidaritat no s'eixampla fins a acceptar els errors dels dirigents. Les pèrdues sofertes només es justifiquen si les idees dels vençuts avancen. La condició preliminar per a açò és una crítica valenta.

Durant tot un mes, ni un sol òrgan comunista, sense exceptuar-ne *Pravda* de Moscou, pronuncià ni una paraula sobre la catàstrofe del 5 de març. Tots esperaven escoltar el que diria el Presídium del Comitè Executiu de la

³⁰ Escrit el 28 de maig de 1933, fou publicat al *Biulleten Oppozitsii*, n° 35, juliol de 1933.

Internacional Comunista. Per la seua banda, el Presídium oscil·lava entre dues variants contradictòries: “El Comitè Central alemany ens desencaminà”, i “El Comitè Central alemany seguí una política correcta”. La primera variant fou descartada: la preparació de la catàstrofe s’havia produït als ulls de tot el món, i la controvèrsia amb l’Oposició d’Esquerra que la precedí havia compromès massa visiblement els dirigents de la Internacional Comunista. Per fi, el 7 d’abril, s’anunciava la decisió: “La línia política... del Comitè Central, amb Thaelmann al seu capdavant, fou completament correcta fins a, i durant, el colp d’estat de Hitler.” Només cal lamentar que tots aquells rematats a traïció pels feixistes no aprenguessen d’aquesta consoladora afirmació perquè han mort.

La resolució del Presídium no intenta analitzar la política del Partit Comunista alemany (que podia esperar-se sobretot) sinó que és una altra en la llarga sèrie d’acusacions contra la socialdemocràcia. Ha preferit, se’ns diu, una coalició amb la burgesia a una coalició amb els comunistes; eludí una lluita autèntica contra el feixisme; encadenà la iniciativa de les masses; i, com que tenia en les seues mans la “direcció de les organitzacions obreres de masses”, aconseguí impedir una vaga general. Tot açò és cert. Però no és res de nou. La socialdemocràcia, com el partit de la reforma social, exhaurí el caràcter progressiu de la seua missió a mesura que el capitalisme es transformava en imperialisme. Durant la guerra, la socialdemocràcia funcionà com a instrument directe de l’imperialisme. Després de la guerra, es llogà oficialment com a metge de capçalera del capitalisme. El Partit Comunista s’esforçava en ésser el seu soterrador. ¿De quina banda estava tot el curs del desenvolupament? L’estat caòtic de les relacions internacionals, l’enfonsament de les il·lusions pacifistes, les crisis sense igual que comporta una gran guerra amb la seua seqüela d’epidèmies, tot açò, semblava, revelava el caràcter decadent del capitalisme europeu i la incurabilitat del reformisme.

Llavors, què li passà al Partit Comunista? En realitat, la Internacional Comunista desconeix les seues pròpies seccions, àdhuc quan aqueixa secció ha obtingut uns sis mil milions de vots en les eleccions. Això ja no és una mera avantguarda; és un gran exèrcit independent. ¿Per què, doncs, prengué part en els esdeveniments només com a víctima de la repressió i els progroms? ¿Per què, en el moment decisiu demostrà estar tenallat per la paràlisi? Hi ha circumstàncies en què hom no pot fugir sense presentar batalla. Una derrota pot ésser resultat de la superioritat de les forces enemigues; després de la derrota, hom es pot recuperar. El lliurament passiu de totes les posicions decisives revela una incapacitat orgànica per a lluitar que no quedarà impune.

El Presídium ens diu que la política del Partit Comunista fou correcta “abans al igual que durant el colp d’estat”. Una política correcta, no

obstant, comença amb una apreciació correcta de la situació. No obstant, durant els darrers quatre anys, de fet fins al 5 de març de 1933, escoltàvem diàriament que un poderós front antifeixista estava creixent ininterrompudament en Alemanya, que el nacionalsocialisme estava retrocedint i desintegrant-se, i que tota la situació estava sota l'ègida de l'ofensiva revolucionària. *¿Com podia haver estat correcta una política, quan tota l'anàlisi en què s'hi basava fou tombada com un castell de naips?*

El Presídium justifica la retirada passiva pel fet que el Partit Comunista “en no tenir el suport de la majoria de la classe obrera”, no podia comprometre's en una batalla decisiva sense cometre un crim. No obstant, la mateixa resolució considera la crida del 20 de juliol a una vaga general política com mereixedora d'un elogi especial, encara que per raons desconegudes omet mencionar una crida idèntica del 5 de març. No és la vaga general una “lluita defensiva”? Les dues crides a la vaga corresponen íntegrament a les obligacions de “paper dirigent” en el “front únic antifeixista” davall les condicions de l’“ofensiva revolucionària”. Malauradament, les crides a la vaga cauen en orelles sordes; ningú sortí ni en respongué. Però si, entre la interpretació oficial dels esdeveniments i les crides a la vaga, d'una banda, i els fets i realitats, per l'altra, se suscita una tan atroç contradicció, és difícil entendre en què pot distingir-se una política correcta d'una funesta. En tot cas, el Presídium ha oblidat explicar què fou correcte, si les dues crides a la vaga o la indiferència dels obrers davant d'elles.

¿Però tal vegada la divisió en les files del proletariat fou la causa de la derrota? Semblant explicació està especialment ideada per a esperits peresosos. La unitat del proletariat, com a consigna universal, és un mite. El proletariat no és homogeni. La divisió comença amb el despertar polític del proletariat, i constitueix la mecànica del seu desenvolupament. Únicament sota condicions d'una crisi social madura, quan s'enfronta amb la presa del poder com a tasca immediata, pot l'avantguarda del proletariat, proveïda amb una política correcta, agrupar al seu voltant la immensa majoria de la seua classe. Però l'ascens fins aquesta cima revolucionària es realitza sobre els passos de successives escissions.

No fou Lenin qui inventà la política del front únic; igual que la divisió dins del proletariat, és imposada per la dialèctica de la lluita de classes. Cap èxit seria possible sense acords temporals, amb l'objectiu de realitzar tasques immediates, entre diversos sectors, organitzacions i grups del proletariat. Vagues, sindicats, periòdics, eleccions parlamentàries, manifestacions dels carrers, exigeixen que la divisió siga superada de tant en tant, a mesura que sorgeix la necessitat; és a dir, exigeixen un front únic *ad hoc*, àdhuc que no sempre prenga aquesta forma. En les primeres fases d'un moviment, la

unitat sorgeix episòdicament i espontània de la base, però quan les masses estan acostumades a lluitar per mitjà de les seues organitzacions, la unitat també ha d'establir-se per dalt. Sota les condicions existents als països capitalistes avançats, la consigna de “només per la base” és un cras anacronisme, encoratjat pels records de les primeres fases del moviment revolucionari, especialment en la Rússia tsarista.

A un cert nivell, la lluita per la unitat d'acció esdevé d'un fet elemental en un deure tàctic. La simple fórmula del front únic no resol res. No sols els comunistes recorren a la unitat, sinó també els reformistes i fins i tot els feixistes. L'aplicació tàctica del front únic està subordinada, en cada període donat, a un determinada concepció estratègica. En preparar la unificació revolucionària dels obrers, sense i contra el reformisme, és necessària una llarga, perseverant i pacient experiència en aplicar el front únic amb els reformistes; sempre, per descomptat, des del punt de vista de l'objectiu revolucionari final. És precisament en aquest terreny on Lenin ens proporcionà exemples incomparables.

La concepció estratègica de la Internacional Comunista ha estat errònia des del principi fins a la fi. El punt de partida del Partit Comunista alemany era que, entre la socialdemocràcia i el feixisme, no hi havia més que una mera divisió del treball; que els seus interessos eren semblants, si no idèntics. En compte d'ajudar a gravar la desavinença entre el principal adversari polític del comunisme i el seu enemic mortal (per al que hauria bastat proclamar la veritat en veu alta, en compte d'infringir-la), la Internacional Comunista es convencé que els reformistes i els feixistes eren bessons; pronosticà la seua conciliació, enutjà i rebutjà els obrers socialdemòcrates, i consolidà els seus dirigents reformistes. Encara pitjor: en tots els casos en què, malgrat els obstacles interposats per la direcció, es crearen comitès unitaris locals per a la defensa obrera, la burocràcia obligà els seus representants a retirar-se davall l'amenaça d'expulsió. Només desplegà fermesa i perseverança en sabotejar el front únic, tant des de dalt com des de baix. Tot açò ho féu, sense el menor dubte, amb la millor de les intencions.

Cap política del partit comunista podia, per descomptat, haver transformat la socialdemocràcia en un partit de la revolució. Però tampoc era aqueix l'objectiu. Calia explotar fins al límit la contradicció entre reformisme i feixisme, a fi d'afeblir el feixisme, debilitant alhora el reformisme en exposar davant dels obrers la incapacitat de la direcció socialdemòcrata. Aquestes dues tasques es fonien, naturalment, en una. La política de la burocràcia de la Komintern menà al resultat oposat: la capitulació dels reformistes serví els interessos del feixisme, i no del comunisme; els obrers socialdemòcrates romangueren amb els seus dirigents; els obrers comunistes perderen la fe en si mateixos i en la seua direcció.

Les masses volien lluitar, però els seus dirigents els impediren obstinadament fer-ho. La tensió, el descontentament i finalment la desorientació rebentà el proletariat des de dins. És perillós conservar massa temps al foc el metall fos; encara més perillós és mantenir la societat massa temps en un estat de crisi revolucionària. La petita burgesia es girà, en la seua aclaparadora majoria, cap al nacionalsocialisme només perquè el proletariat, paralitzat des de dalt, es mostrà impotent per a portar-la per un camí diferent. L'absència de resistència per part dels obrers alçà l'autoconfiança del feixisme i disminuï el temor de la gran burgesia, confrontada al risc d'una guerra civil. La desmoralització inevitable del destacament comunista, cada vegada més aïllat del proletariat, féu impossible fins i tot una resistència parcial. Així, la processó triomfal de Hitler sobre els ossos de les organitzacions proletàries estava assegurada.

La concepció estratègica errònia de la Internacional Comunista xocà a cada pas amb la realitat, portant amb això a un curs incomprendible i inexplicable de zig-zags. El principi fonamental de la Internacional Comunista era: *no pot permetre's un front únic amb els dirigents reformistes!* Després, en el moment més crític, el Comitè Central del Partit Comunista alemany, sense explicació ni preparació, cridava els dirigents de la socialdemocràcia, proposant el front únic com un ultimàtum: ara o mai! Tant dirigents com obrers en el camp reformista interpretaren aquest pas no com a producte de la por, sinó, per contra, com una trampa diabòlica. Després del fracàs inevitable d'un intent de compromís, la Internacional Comunista ordenà que s'oblidés la crida i la idea mateixa de front únic fou proclamada, una vegada mes, contrarevolucionària. Semblant insult a la consciència política de les masses no podia passar impunement. Sí fins el 5 de març es podia imaginar encara, amb certa dificultat, que la Internacional Comunista, en el seu temor de l'enemic, exhortaria possiblement la socialdemocràcia, en l'últim moment, sota el garrot de l'enemic, després, la crida del Presídium del 5 de març, proposant una acció comuna als partits socialdemòcrates de tot el món, independentment de les condicions internes de cada país, impossibilità fins i tot aquesta explicació. En aquesta proposta de front únic, sorprenent i a escala mundial, quan Alemanya es revelava per les flames del foc del Reichstag, ja no hi havia ni una paraula sobre el socialfeixisme. La Internacional Comunista estava fins i tot preparada (és difícil creure-ho, però està imprès negre sobre blanc!) *a detenir la crítica a la socialdemocràcia* durant tot el període de la lluita comuna.

Les onades d'aquesta capitulació esglaiada davant del reformisme a penes havien tingut temps per a calmar-se quan Wels jurava fidelitat a Hitler i Leipart oferia al feixisme la seua col·laboració i el seu suport. "Els comunistes", declarà immediatament el Presídium de la Internacional Comunista, "tenien raó en anomenar els socialdemòcrates socialfeixistes".

Aquesta gent sempre tenen raó. Llavors, per què abandonaren la teoria del socialfeixisme pocs dies abans de la seua inequívoca confirmació? Afortunadament, ningú s'atreveix a fer preguntes enutjoses als dirigents. Però les desgràcies no s'acaben ací: la burocràcia pensa massa lentament i no pot conservar el pas del ritme actual dels esdeveniments. A penes havia caigut el Presídium en la famosa revelació: “El feixisme i la socialdemocràcia són bessons”, quan Hitler portava a terme la destrucció total dels Sindicats Lliures i, al mateix temps, arrestava Leipart i companyia. Les relacions entre els germans bessons no eren completament fraternals.

En compte de prendre al reformisme com una realitat històrica, amb els seus interessos i les seues contradiccions, amb totes les seues oscil·lacions a dreta i esquerra, la burocràcia opera amb models mecànics. La promptitud de Leipart per a arrossegar-se quatre hores *després* de la derrota, es presenta com un argument contra el front únic *abans* de la derrota *amb l'objectiu d'evitar-la*. Com si la política de realitzar acords de lluita amb els reformistes estigués basada en el valor dels dirigents reformistes i no en la incompatibilitat dels òrgans de la democràcia proletària i les bandes feixistes.

A l'agost de 1932, quan Alemanya encara estava governada pel “general social” Schleicher, el qual hom suposà que garantiria la unió de Hitler i Wels, anunciada per la Internacional Comunista, escriguí: “Tots els indicis apunten a la ruptura del triangle Wels-Schleicher-Hitler fins i tot abans que prenga forma.”

“Però tal vegada serà substituït per una combinació Hitler-Wels?... Suposem que la socialdemocràcia volgués, sense témer els seus propis obrers, vendre la seua tolerància envers Hitler. Però Hitler no necessita aquesta mercaderia: no necessita la tolerància, sinó la destrucció de la socialdemocràcia. El govern Hitler només pot realitzar la seua tasca trencant la resistència del proletariat i eliminant tots els òrgans possibles de la seua resistència. Aquí rau el paper històric del feixisme.”

Que els reformistes, després de la derrota, haurien estat feliços si Hitler els hagués permés vegetar legalment fins que tornaren temps millors, no pot dubtar-se. Però malauradament per a ells, Hitler (l'experiència italiana no ha estat en va per a ell) comprèn que les organitzacions obreres, àdhuc si els seus dirigents accepten un boç, esdevindrien inevitablement un perill amenaçador a la primera crisi política.

El doctor Ley, caporal del “front obrer” actual, ha determinat, amb molta més lògica que el Presídium de la Internacional Comunista, la relació entre els anomenats bessons. “El marxisme es fa el mort”, deia el 2 de maig, “per a aixecar-se novament a l'oportunitat més favorable... L'astut rabosot no

ens enganyarà! És millor donar-li el colp final que tolerar-lo fins que es recupere. Els Leipart i Grassmann poden fingir qualsevol classe de lleialtat a Hitler, però és millor tenir-los sota clau. Per això estem arrancant de les mans de la canalla marxista la seua ferramenta principal [els sindicats] i d'aquesta manera els estem privant de l'última possibilitat que s'armen una altra vegada." Si la burocràcia de la Internacional Comunista no fóra tan infal·libre i si escoltés la crítica, no hauria comés errors addicionals entre el 22 de març, quan Leipart jurà fidelitat a Hitler, i el 2 de maig, quan Hitler, malgrat el jurament, l'arrestà.

Essencialment, la teoria del "socialfeixisme" hauria estat refutada encara que els feixistes no haguessen realitzat un treball tan complet ficant-se a la força en els sindicats. Fins i tot si Hitler hagués considerat necessari, com resultat de la relació de forces, deixar Leipart temporalment i nominal al capdavant dels sindicats, l'acord no hauria eliminat la incompatibilitat dels interessos fonamentals. Tot i que tolerats pel feixisme, els reformistes recordarien les olles de la democràcia de Weimar, i això només els faria enemics solapats. ¿Com pot hom deixar de veure que els interessos de la socialdemocràcia i del feixisme són incompatibles quan fins i tot l'existència independent de la Stahlhelm és impossible en el Tercer Reich? Mussolini tolerà la socialdemocràcia i fins i tot el Partit Comunista durant algun temps només per a destruir-los després amb major crueltat. El vot dels diputats socialdemòcrates en el Reichstag a favor de la política exterior de Hitler, en cobrir aquest partit amb una nova taca, no millorarà ni un àpex el seu destí.

Com una de les principals causes de la victòria del feixisme, els desafortunats dirigents es remeten (en secret, per descomptat) al "geni" de Hitler, el qual ho preveïé tot i no descuidà res. Seria estèril ara sotmetre la política feixista a una crítica retrospectiva. Només és necessari recordar que Hitler, durant l'estiu de l'any passat, deixà que se li escapés el nivell màxim de la marea feixista. Però fins i tot la crassa pèrdua de ritme (un error colossal) no tingué resultats fatals. L'incendi del Reichstag per Goering, encara que aquest acte fou toscament realitzat, produí, no obstant, el resultat necessari. El mateix cal dir de la política feixista en el seu conjunt, ja que menà a la victòria. No es pot negar, malauradament, la superioritat de la direcció feixista sobre la proletària. Però és només per una modèstia indecent que els derrotats dirigents serveixen silenci sobre la seua part en la victòria de Hitler. Hi ha el joc de dames i també el dels perdedors. El joc practicat en Alemanya té aquest tret singular, que Hitler jugava a les dames i els seus adversaris jugaven a perdre. Respecte al geni polític, Hitler no el necessitava. L'estratègia del seu enemic el compensà àmpliament per tot el que li mancava a la seua pròpia estratègia.

QUÈ ÉS EL NACIONALSOCIALISME? ³¹

Els esperits ingenus pensen que el títol de rei resideix en el rei mateix, en la seua capa d'ermí i en la seua corona, en la seua carn i en els seus ossos. En realitat, el títol de rei és una interrelació entre individus. El rei és rei només perquè els interessos i prejudicis de milions de persones es reflecteixen a través de la seua persona. Quan el flux del desenvolupament escombra aqueixes interrelacions, el rei únicament sembla un home gastat, amb un llavi inferior flàccid. Aquell que en un altre temps s'anomenà Alfons XIII podria parlar-nos sobre açò de les seues fresques impressions.

El cap per la voluntat del poble es diferencia del cap per la voluntat de Déu en què el primer està obligat a aclarir-se el camí o, almenys, a ajudar les circumstàncies perquè se l'aclarisquen. No obstant, el cap és sempre una relació entre individus, l'oferta individual per a satisfer la demanda col·lectiva. La controvèrsia sobre la personalitat de Hitler es fa més agra com més es busca en ell mateix el secret del seu triomf. Mentre, seria difícil trobar una altra figura política que siga, en la mateixa mesura, el punt de convergència de forces històriques anònimes. No tot petit burgès exasperat podia haver-se convertit en Hitler, però en cada petit burgès exasperat hi ha una partícula de Hitler.

El ràpid creixement del capitalisme alemany abans de la Primera Guerra Mundial no significà de cap mode la simple destrucció de les classes mitjanes. Tot i que arruïnà algunes capes de la petita burgesia, en creà d'altres noves: al voltant de les fàbriques, artesans i botiguers; dins de les fàbriques, tècnics i executius. Però encara que es mantenen i, fins i tot, creixien numèricament (la vella i la nova petita burgesia constitueixen poc menys de la meitat de la nació alemanya) les classes mitjanes han perdut l'últim vestigi d'independència. Viuen en la perifèria de la gran indústria i del sistema bancari, i viuen de les molles que cauen de la taula dels monopolis i càrtels, i de les almoines dels seus teòrics i polítics professionals.

La derrota de 1918 alçà un mur en el camí de l'imperialisme alemany. La dinàmica exterior esdevingué dinàmica interior. La guerra es convertí en revolució. La socialdemocràcia, que ajudà els Hohenzollern a portar la guerra fins al seu tràgic final, no permeté al proletariat portar la revolució

³¹ Escrit el 10 de juny de 1933, fou traduït a diversos idiomes i publicat per primera vegada en *The Modern Thinker*, octubre de 1933. El Postscriptum està datat el 2 de novembre de 1933.

fins al final. La democràcia de Weimar dedicà catorze anys a justificar la seua pròpia existència amb interminables excuses. El partit comunista cridà els obrers a una nova revolució, però es mostrà incapaç de dirigir-la. El proletariat alemany travessà l'ascens i l'enfonsament de la guerra, de la revolució, del parlamentarisme i del pseudobolxevisme. En el moment en què els antics partits de la burgesia s'havien exhaurit per complet, la força dinàmica de la classe obrera també es trobà minada.

El caos de la postguerra colpejà els artesans, comerciants i funcionaris no menys cruelment que els obrers. La crisi econòmica de l'agricultura arruïnava als camperols. La decadència dels estrats mitjans no significava que es convertiren en proletaris, més en la mesura que el proletariat mateix estava llençant un exèrcit gegantí d'aturats crònics. La pauperització de la petita burgesia, a penes dissimulada per les corbates i calcetins de seda sintètica, erosionà tots els credos oficials i, abans que res, la doctrina del parlamentarisme democràtic.

La multiplicitat de partits, la febre gelada de les eleccions, els interminables canvis de govern agreujaven la crisi social mitjançant un calidoscopi de combinacions polítiques estèrils. En l'atmosfera posada al roig viu per la guerra, la derrota, les reparacions, la inflació, l'ocupació del Ruhr, la crisi, la necessitat i la desesperança, la petita burgesia s'aixecà contra tots els vells partits que l'havien entabanat. Els profunds greuges dels petits propietaris sempre pròxims a la fallida, dels seus fills universitaris sense ocupacions ni clients, de les seues filles sense dots ni pretendents, exigien ordre i mà de ferro.

La bandera del nacionalsocialisme fou alçada des del començament pels quadres mitjans i subalterns de l'antic exèrcit. Coberts de medalles pels seus serveis reeixits, els oficials, en actiu o retirats, no podien entendre que el seu heroisme i els seus patiments per la pàtria no sols s'haguessen malaguanyat, sinó que tampoc els donés un dret especial al reconeixement. D'aquí el seu odi a la revolució i al proletariat. Al mateix temps, no volien conformar-se a ésser relegats pels banquers, industrials i ministres a les modestes ocupacions de botiguers, enginyers, empleats de correus i mestres. D'ací el seu "socialisme". En el Yser i en Verdú, havien après a arriscar la seua vida i la dels altres, i a parlar el llenguatge de comandament, que intimidava poderosament els petits burgesos de la reraguarda. D'aquesta manera, aqueixos individus es convertiren en dirigents.

Al començament de la seua carrera política, Hitler resistí només a causa del seu gran temperament, d'una veu més forta que la dels altres, i una mediocritat intel·lectual força més autosuficient. No engegà cap programa acabat, si es descarta la set de venjança del soldat. Hitler començà amb ofenses i queixes sobre els termes de Versalles, l'elevat cost de la vida, la

manca de respecte envers el digne oficial retirat, i les intrigues dels banquers i periodistes del credo de Moisès. El país estava ple de gent arruïnada, negada, amb cicatrius i ferides recents. Tots ells volien aporregar la taula amb el seu puny. Hitler podia fer-ho millor que els altres. Certament, no sabia com guarir el mal. Però les seues arengues ressonaven a vegades com a ordres, a vegades com a precés dirigits a un destí inexorable. Les classes condemnades, com els malalts incurables, no es cansen de fer variacions sobre les seues queixes ni d'escoltar consol. Tots els discursos de Hitler harmonitzaven amb aquest to. Un sentimentalisme informe, una absència de pensament disciplinat, una ignorància parella a una erudició desordenada: tots aquests menys esdevingueren més. Li proporcionaren la possibilitat d'unificar tots els tipus de descontent en el cresol de captaire del nacionalsocialisme, i de dirigir la massa en la direcció en què aquella l'empentava. En la memòria de l'agitador es conservava, d'entre totes les seues primeres improvisacions, allò que havia trobat aprovació. Les seues idees polítiques foren fruit d'una acústica oratòria. Així és com es realitzà la selecció de consignes. Així és com es consolidà el programa. Així és com de la matèria primera hi prengué forma el "cap".

Mussolini, des del començament mateix, reaccionà més conscientment davant dels materials socials que Hitler, molt més pròxim al misticisme policíac de Metternich que a l'àlgebra política de Maquiavel. Intel·lectualment, Mussolini és més audaç i més cínic. Pot dir-se que l'ateu romà només utilitza la religió de la mateixa manera que la policia i els tribunals mentre que el seu col·lega berlinès creu realment en la infal·libilitat de l'Església de Roma. Durant l'època en què el futur dictador italià considerava Marx com "el nostre comú mestre immortal", defensava, no sense habilitat, la teoria que contempla en la vida de la societat contemporània l'acció recíproca de dues classes abans que res, la burgesia i el proletariat. Certament, escrivia Mussolini en 1914, entre elles hi ha nombroses capes intermèdies que aparentment constitueixen "un teixit conjuntiu del col·lectiu humà"; però "durant els períodes de crisi, les classes intermèdies graviten, segons les seues idees i interessos, vers una o altra de les classes fonamentals". Una molt important generalització! Igual que la medicina científica proporciona no sols la possibilitat de guarir el malalt, sinó d'enviar el sa a reunir-se amb els seus avantpassats pel camí més curt, així l'anàlisi científica de les relacions de classe, predestinat pel seu creador a la mobilització del proletariat, li permeté a Mussolini, després d'haver saltat al camp oposat, mobilitzar les classes mitjanes contra el proletariat. Hitler realitzar la mateixa proesa al traduir la metodologia del feixisme al llenguatge del misticisme alemany.

Les fogueres en què crema la impia literatura del marxisme il·luminen radiantment la naturalesa de classe del nacionalsocialisme. Encara que els

nazis actuaven com a partit i no com a poder estatal, no pogueren apropiarse en absolut a la classe obrera. D'altra banda, la gran burgesia, àdhuc aquella que recolzà Hitler financerament, no els considera com el seu partit. El "renaixement" nacional descansa per complet en les classes mitjanes, la part més endarrerida de la nació, el pesant llast de la història. L'art polític consisteix en fondre la unitat de la petita burgesia per mitjà de la seua hostilitat comuna envers el proletariat. Què cal fer per a millorar les coses? Abans que res, aixafar els que estan baix. Impotent davant del gran capital, la petita burgesia espera reconquistar en el futur la seua dignitat social amb la ruïna dels obrers.

Els nazis qualifiquen el seu colp amb el nom usurpat de revolució. En realitat, en Alemanya al igual que en Itàlia, el feixisme deixa sense tocar el sistema social. Pres en si mateix, el colp de Hitler no té dret ni tan sols al nom de contrarevolució. Però no es pot considerar com un esdeveniment aïllat; és la conclusió d'un cicle de colps que començaren en Alemanya el 1918. La revolució de novembre, que donà el poder als soviets obrers i camperols, fou proletària en la seua tendència fonamental. Però el partit que estava al capdavant del proletariat tornà el poder a la burgesia. En aquest sentit, la socialdemocràcia obrí l'era de la contrarevolució abans que la revolució pogués acabar la seua tasca. No obstant, mentre la burgesia depenia de la socialdemocràcia, i, consegüentment, dels obrers, el règim servà elements de compromís. Tanmateix la situació interior i internacional no deixava al capitalisme alemany més lloc per a concessions. Mentre la socialdemocràcia salvava la burgesia de la revolució proletària, el feixisme vingué, al seu torn, a alliberar la burgesia de la socialdemocràcia. El colp de Hitler únicament és l'anella final de la cadena de canvis contrarevolucionaris.

La petita burgesia és hostil a la idea de desenvolupament, ja que el desenvolupament avança contra ella; el progrés no li ha portat més que deutes irredimibles. El nacionalsocialisme no sols rebutja el marxisme, sinó també el darwinisme. Els nazis reneguen del materialisme perquè les victòries de la tecnologia sobre la naturalesa han significat el triomf del gran capital sobre el petit. Els dirigents del moviment eliminen l'"intel·lectualisme" perquè ells mateixos posseeixen intel·ligències de segon i tercer ordre, i, sobretot, perquè el seu paper històric no els permet de portar ni una sola idea fins a la seua conclusió. La petita burgesia necessita una autoritat superior, que estiga per damunt del material i de la història, i que estiga fora de perill de la competència, de la inflació, de les crisis i de les subhastes. A l'evolució, al pensament materialista i al racionalisme (dels segles vint, denou i divuit) hom hi contraposa en la seua ment l'idealisme nacional com la deu d'inspiració heroica. La nació de

Hitler és una ombra mitològica de la petita burgesia mateixa, un deliri patètic d'un Reich mil·lenari.

Per tal d'eleva-la per damunt de la història, hom li dona a la nació el suport de la raça. La història es contempla com l'emanació de la raça. Les qualitats de la raça són construïdes sense relació amb les condicions socials canviants. En refusar el "pensament econòmic" com roí, el nacionalsocialisme descendeix un graó més avall: del materialisme econòmic recorre al materialisme zoològic.

La teoria de la raça, creada especialment, sembla, per a alguns pretensiosos autodidactes que cerquen una clau universal per a tots els secrets de la vida, particularment lúgubre a la llum de la història de les idees. Per a crear la religió de la pura sang alemanya, Hitler es veié obligat a prendre prestades de segona mà les idees racistes d'un francès, el comte Gobineau, diplomàtic i escriptor diletant. Hitler trobà la metodologia política confeccionada en Itàlia, on Mussolini havia tornat prestat àmpliament de la teoria marxista de la lluita de classes. El marxisme mateix és fruit de la unió de la filosofia alemanya, la història francesa i l'economia anglesa. Si s'investiga retrospectivament la genealogia de les idees, fins i tot de les més reaccionàries i estúpides, no queda dempeus ni rastre de racisme.

L'enorme indignació de la filosofia nacionalsocialista no ha impedit, per descomptat, a les ciències acadèmiques entrar darrere de Hitler amb tot el velam desplegat, una vegada que la seua victòria fou prou palpable. Per a la majoria de la canalla professoral, els anys del règim de Weimar foren temps de desordre i inquietud. Historiadors, economistes, juristes i filòsofs es perderen en conjectures sobre quin dels criteris de veritat enfrontats era cert, és a dir, quin dels dos camps resultaria al final amo de la situació. La dictadura feixista dissipa els dubtes dels Faust i les vacil·lacions dels Hamlet de les tribunes de la universitat. En sortir del crepuscle de la relativitat parlamentària, el coneixement retorna novament al regne dels absoluts. Einstein ha estat obligat a buscar refugi fora de les fronteres d'Alemanya.

En el pla de la política, el racisme és una varietat superficial i altisonant de xovinisme associat a la frenologia. Així com la noblesa arruïnada busca consol en l'aristocràcia de la seua sang, la petita burgesia pauperitzada s'embriaga amb contes sobre les superioritats especials de la seua raça. És digne d'atenció el fet que els dirigents del nacionalsocialisme no són nadius d'Alemanya, sinó originaris d'Àustria, com el mateix Hitler; de les antigues províncies bàltiques de l'imperi del tsar, com Rosenberg; i dels països colonials, com Hess, que és el suplent actual de Hitler en la direcció del partit. Calgué un estrèpit bàrbar de nacionalisme en els límits de la civilització per a imbuir en els seus "líders" les idees que més tard trobaren resposta en els cors de les classes més bàrbares d'Alemanya.

La individualitat i la classe (el liberalisme i el marxisme) són el mal. La nació, el bé. Però en el llindar de la propietat privada, aquesta filosofia esdevé la seua oposada. La salvació resideix només en la propietat privada individual. La idea de la propietat nacional és el fruit del bolxevisme. Divinitzant la nació, la petita burgesia no vol lliurar-li res. Al contrari, espera que la nació li regale la propietat i la protegisca de l'obrer i de l'agutzil. Malauradament, el Tercer Reich no regalarà res a la petita burgesia, excepte nous impostos.

En l'esfera de l'economia moderna, internacional en els seus lligams i anònima en els seus mètodes, el principi de la raça sembla desenterrat d'un cementeri medieval. Els nazis realitzen concessions per avançat; la puresa de la raça, que ha d'ésser certificada en el regne d'esperit, per un passaport, ha d'ésser demostrada en l'esfera de l'economia per mitjà de l'eficàcia. Sota les condicions actuals, açò significa la capacitat competitiva. Per la porta posterior, el racisme torna al liberalisme econòmic, després de les llibertats polítiques.

El racionalisme en economia descendeix en la pràctica a les explosions impotents malgrat que brutals de l'antisemitisme. Els nazis aparten del sistema econòmic modern l'usurer o el capital bancari perquè és l'esperit del mal; i, com és ben sabut, és precisament en aquesta esfera on la burgesia jueua ocupa una posició important. Inclinant-se davant del capitalisme en el seu conjunt, la petita burgesia declara la guerra contra el mal esperit del lucre en forma de jueu polonès, amb un llarg caftà, i generalment sense un cèntim en la seua butxaca. El pogrom esdevé l'evidència suprema de la superioritat racial.

El programa amb què el nacionalsocialisme arribà al poder recorda molt (ai!) el magatzem jueu d'una província allunyada. Ací trobes tot el que cerques, a baix preu i de qualitat encara més baixa! Records dels dies "feliços" de la lliure competència, i evocacions nebuloses de l'estabilitat de la societat sense classes; esperances en el renaixement de l'imperi colonial, somnis d'una economia autàrquica; frases sobre el retorn de la llei romana a la germànica, i proclamacions sobre una moratòria nord-americana, una hostilitat envejosa envers la desigualtat en la persona del propietari d'un cotxe, i un temor animal a la igualtat en la persona d'un obrer amb gorra i sense coll dur; el desenfrenament del nacionalisme, i el temor als creditors mundials... tot el rebuig del pensament polític internacional han anat a omplir el tresor espiritual del nou messianisme germànic.

El feixisme ha fet accessible la política als baixos fons de la societat. En l'actualitat, no sols en les llars camperoles, sinó també en els gratacels urbans, viuen conjuntament els segles vint i deu o tretze. Cent milions de persones utilitzen l'electricitat i encara creuen en el poder màgic de gestos i exorcismes. El Papa de Roma sembla per la ràdio la miraculosa

transformació de l'aigua en vi. Els astres del cine van als mitjans. Els aviadors que piloten miraculosos mecanismes creats pel geni de l'home utilitzen amulets en les seues robes. Quines reserves inexhauribles d'obscurantisme, ignorància i barbàrie! La desesperació els ha posat en peu, el feixisme els ha donat una bandera. Tot allò que havia d'ésser eliminat de l'organisme nacional en forma d'excrement cultural en el curs del desenvolupament normal de la societat ho llença ara per la boca, la societat capitalista vomita la barbàrie no digerida. Tal és la fisiologia del nacionalsocialisme.

El feixisme alemany, com l'italià, s'elevà al poder sobre les esquenes de la petita burgesia, que es convertí en un ariet contra les organitzacions de la classe obrera i les institucions de la democràcia. Però el feixisme en el poder és, menys que res, el govern de la petita burgesia. Al contrari, és la dictadura més despietada del capital monopolista. Mussolini té raó: les classes mitjanes són incapaces de polítiques independents. Durant períodes de grans crisis estan cridades a seguir fins a l'absurd la política d'una de les dues classes fonamentals. El feixisme ha assolit posar-les al servei del capital. Consignes com ara el control estatal dels trusts i la supressió dels ingressos no provinents del treball foren llençades per la borda immediatament després de la presa del poder. En el seu lloc, el particularisme de les "terres" alemanyes, que es recolzava en les peculiaritats de la petita burgesia, deixà pas franc al centralisme capitalista-policíac. Qualsevol èxit de la política interior o exterior del nacionalsocialisme significarà inevitablement l'ulterior aixafament del petit capital pel gran.

El programa de les il·lusions petit burgeses no pot descartar-se; està senzillament esquinçat de la realitat i dissolt en actes rituals. La unificació de totes les classes es redueix al treball obligatori semisimbòlic i a la confiscació del Primer de Maig en "benefici del poble". El manteniment de l'escriptura gòtica contra la llatina és una venjança simbòlica pel jou del mercat mundial. La dependència dels banquers internacionals, entre ells nombrosos jueus, no disminueix ni un àpex, a causa de què està prohibit matar animals segons el ritual talmúdic. Si el camí de l'infern està empedrat de bones intencions, les avingudes del Tercer Reich estan empedrades de símbols.

En reduir el programa de les il·lusions petit burgeses a una pura mascarada burocràtica, el nacionalsocialisme s'eleva per damunt de la nació com la pitjor forma d'imperialisme. Són absolutament vanes les esperances que el govern de Hitler caurà avui o demà, víctima de la seua incoherència interna. Els nazis necessitaven un programa per a fer-se amb el poder; però el poder no serveix de cap manera a Hitler per a realitzar el programa. Les seues tasques li són assignades pel capital monopolista. La concentració

compulsiva de totes les forces i recursos del poble en interès de l'imperialisme (la vertadera missió històrica de la dictadura feixista) significa la preparació per a la guerra; i aquesta tasca, al seu torn, no tolera cap resistència interna i mena a una posterior concentració mecànica de poder. El feixisme no pot ésser reformat ni apartat del servei. Només pot ésser derrocat. L'òrbita política del règim descansa en l'alternativa: guerra o revolució.

Postscriptum

S'apropa el primer aniversari de la dictadura nazi. Totes les tendències del règim han tingut temps d'assumir un caràcter clar i precís. La revolució "socialista" presentada a les masses petit burgeses com a complement necessari a la revolució nacional està condemnada i liquidada oficialment. La fraternitat de les classes ha trobat el seu punt culminant en el fet que, un dia especialment assenyalat pel govern, els posseïdors renunciïn als entremesos i a les postres en favor dels no posseïdors. La lluita contra l'atur es redueix a dividir per dos la semiració de fam. La resta és tasca de l'estadística uniforme. L'autarquia "planificada" és simplement una nova fase de la desintegració econòmica.

Com més impotent és el règim policíac dels nazis en el terreny de l'economia nacional, més obligat es veu a desplaçar els seus esforços al terreny de la política exterior. Açò correspon plenament a la dinàmica interna del capitalisme alemany, agressiu de cap a peus. El viratge sobtat dels dirigents nazis a declaracions de pau només pot entabanar els summes badocs. ¿Quin altre mètode queda a disposició de Hitler sinó traslladar la responsabilitat dels compromisos interiors als enemics externs i acumular davall la premsa de la dictadura la força explosiva del nacionalisme? Aquesta part del programa, subratllada obertament abans àdhuc de la presa del poder pels nazis, està ara portant-se a terme amb una lògica inflexible als ulls de tot el món. La data de la nova catàstrofe europea la determinarà el temps necessari per a l'armament d'Alemanya. No és qüestió de mesos, però tampoc de dècades. Passaran, no obstant, alguns anys abans que Europa se submergisca novament en una guerra, a menys que les forces internes d'Alemanya s'anticipen a Hitler a temps.

QUANT DE TEMPS POT DURAR HITLER? ³²

Després d'un incendi és difícil arreglar les coses de nou. És, fins i tot, més difícil després d'una gran derrota política determinar el camí de nou. A contracor, els partits admeten que han estat vençuts, en especial si una gran part de la culpa per la derrota es d'ells.

Com major és la magnitud de la derrota, més difícil és per al pensament polític saltar a noves posicions, desenvolupar una nova perspectiva i subordinar-ne la direcció i el ritme del treball posterior. La història de la ciència militar, com la història de la lluita revolucionària, registra un gran nombre de derrotes suplementàries producte de la direcció que, en no haver valorat la dimensió de la derrota fonamental, intentava emascarar-la amb atacs extemporanis. En la guerra, els intents criminals d'aquest tipus menen a una destrucció massiva de forces vives, ja minades moralment pels revessos anteriors. En la lluita revolucionària, els elements més combatius, ja arrancats de les masses per les derrotes anteriors, cauen víctimes d'aventures.

L'actual catàstrofe d'Alemanya és, indubtablement, la major derrota de la classe obrera en la història. Més urgent, doncs, esdevé un canvi estratègic total, però més obstinada és, d'altra banda, la resistència de la burocràcia del partit. Aquesta etiqueta com a "derrotistes" no els que portaren la derrota (estaria obligada a anomenar-se a si mateixa), sinó els que extrauen les conclusions polítiques necessàries del fet de la derrota. La lluita que es desplega ara sobre la qüestió de les perspectives del desenvolupament polític d'Alemanya té una significació excepcional per al destí d'Europa i de tot el món.

Al respecte, ometrem de la nostra consideració la socialdemocràcia: la repugnant descomposició d'aquest partit no li deixa cap possibilitat ni tan sols per a maniobres de prestigi burocràtic. Els dirigents ni tan sols s'esforcen per aparentar que tenen idees o plans. Després d'haver perdut per complet els seus caps políticament, la seua preocupació es dirigeix a salvar-los físicament. Aqueixa gent ha estat preparant la seua deshonrosa derrota per mitjà de tota la seua política des del començament de la guerra imperialista.

³² Escrit el 22 de juny de 1933, fou publicat en *The American Mercury*., gener de 1934, encara que havia estat traduït per a *Class Struggle*, setembre-octubre i novembre de 1933.

Només l'orientació del Partit Comunista té ara interès polític. Com a organització de masses, està completament arruïnada. Però es manté l'aparell central, que publica literatura il·legal i en l'emigració, que convoca en l'exterior congressos antifeixistes i desenvolupa plans per a la lluita contra la dictadura dels nazis. Tots els vicis dels estats majors derrotats troben en aquest aparell la seua expressió insuperable.

“Els feixistes són califes per una hora”, escriu l'òrgan oficial de la Comintern. “La seua victòria no és eterna, i després la seguirà ràpidament la revolució proletària... La lluita per la dictadura del proletariat està a l'ordre del dia en Alemanya.” Cedint terreny constantment, lliurant totes les posicions, perdent els seus propis adherents, l'aparell continua reiterant que l'onada antifeixista ascendeix, que el seu esperit s'eleva, que és necessari estar preparat per a una insurrecció, si no demà, en alguns mesos. La fraseologia optimista s'ha convertit en un mitjà d'autoconservació política per a l'estat major batut. El perill d'un optimisme espuri és més major com més profundament se submergeix en les tenebres la vida interior del proletariat alemany: no hi ha ni sindicats, ni eleccions parlamentàries, ni obligacions com afiliats, ni circulació de periòdics; cap dada que aparega, qualsevol que siga, pot controlar les conseqüències d'una política errònia ni pertorbar l'equanimitat dels dirigents.

La principal raó per a reafirmar el pronòstic rau en el fet que Hitler “no complirà les seues promeses”. Com si Mussolini hagués realitzat el seu fantàstic programa per a mantenir-se en el poder durant més de deu anys! Una revolució no és un càstig automàtic per a estafadors, sinó un fenomen social complex que apareix només quan es donen una sèrie de condicions històriques. Les recordarem una vegada més: l'atordiment i la divisió de les classes dominants; la indignació de la petita burgesia i la seua pèrdua de fe en l'ordre existent; l'activitat combativa acrescudada de la classe obrera; finalment, una política correcta del partit revolucionari (tals són els prerequisits immediats per a una revolució). Es donen?

Durant els dos anys passats, les classes posseïdores d'Alemanya s'han trobat en un estat de guerra cruel i sanguinària. Ara, totes elles (tot i que amb el cor prostrat) se sotmeten al feixisme. L'antagonisme entre els agraris i els industrials, així com entre grups separats d'industrials, no ha desaparegut; però hom pot estar-ne segur que aviat s'haurà arreglat.

La petita burgesia d'Alemanya bullia com un calder en l'últim període. Fins i tot en el seu deliri nacionalista, existia un element de perill social. Ara està unida entorn d'un govern que s'ha elevat sobre el seu coll i l'ha disciplinat mitjançant una organització purament militar que sorgí del seu si. Les classes mitjanes han esdevingut el pilar fonamental de l'ordre. La conclusió és irrefutable: en allò que fa a la gran i petita burgesia, els

prerequisits d'un èxit revolucionari han passat, o, el que és el mateix, s'han desplaçat fins a un futur indefinit.

En allò que fa a la classe obrera, la situació no és menys clara. Si fa uns quants mesos se sentia, per culpa de la seua direcció, incapaç de defensar les seues potents posicions legals de l'assalt de la contrarevolució, està infinitament menys preparada per a assaltar les potents posicions legals del feixisme. Els factors materials i morals han canviat agudament i profunda la relació de forces en desavantatge del proletariat. Però, encara cal demostrar-ho? No més favorable és l'estat de coses en el terreny de la direcció: el Partit Comunista no existeix; el seu aparell, privat de l'aire fresc de la crítica, està estrangulat en una profunda lluita interior. En quin sentit, doncs, pot dir-se que "la lluita per la dictadura del proletariat està a l'ordre del dia en Alemanya"? Què es vol donar a entendre ací per "dia"?

No és difícil conjecturar les explicacions, sinceres i hipòcrites, del nostre pessimisme, el nostre escepticisme sobre les forces creadores de la revolució, etc. Reprotxes barats! Sabem, no menys que els altres, que el feixisme defensa una causa històricament perduda. Els seus mètodes poden produir resultats tremends però inestables. Només aquelles classes que s'han sobreviscut poden ésser abatudes per la violència. Però el proletariat ha estat sempre la principal força productiva de la societat. Pot ésser escalabrada durant un temps, però esclavitzar-la per sempre és impossible, Hitler promet "reeducar" els obrers, però està obligat a emprar mètodes pedagògics que no s'utilitzen ni tan sols per a ensinistrar els gossos. El feixisme es trençarà inevitablement el bescoll contra l'hostilitat irreconciliable dels obrers. Però com i quan? La perspiciàcia històrica general no elimina la qüestió candent de la política: què cal fer ara i, especialment, què no cal fer per a preparar i accelerar l'aixafament del nacionalsocialisme?

Confiar en l'immediat efecte revolucionador de les repressions feixistes i en la necessitat material és palesar un materialisme vulgar. Certament, "l'ésser determina la consciència". Però això no significa de cap manera una dependència directa i mecànica de la consciència respecte a les circumstàncies externes. L'existència es reflecteix en la consciència segons les lleis de la consciència. El mateix fet objectiu pot tenir un efecte polític diferent, a vegades oposat, segons la situació general i els esdeveniments precedents. Així, en la marxa del desenvolupament de la humanitat, la repressió sovint ha provocat la indignació revolucionària. Però després del triomf de la contrarevolució, no fa més que frustrar l'última llampada de protesta. La crisi econòmica pot accelerar l'explosió revolucionària, i això ha ocorregut més d'una vegada en la història; però si esclata sobre el proletariat després d'una greu derrota política, la crisi només pot agreujar el procés de descomposició. Plantegem-ho més concretament. No esperem

conseqüències revolucionàries immediates per a Alemanya de l'aprofundiment posterior de la crisi industrial.

Sens dubte, la història registra que una recuperació industrial persistent ha donat força sovint avantatge als corrents oportunistes dins del proletariat. Però després d'un perllongat període de crisi i reacció, la conjuntura ascendent pot, per contra, elevar el nivell d'activitat dels obrers i impulsar-los vers el camí de la lluita. Considerem aquesta variant com la més plausible en molts aspectes.

No obstant, el centre de gravetat no resideix en l'actualitat en la previsió conjuntural. Canvis psicològics importants de masses de milions d'individus exigeixen intervals prolongats: aquest hauria d'ésser el punt de partença. Una interrupció en la conjuntura, xocs en les files de les classes posseïdores, complicacions internacionals poden tenir i tindran els seus efectes sobre els obrers.

Però els esdeveniments externs no poden anul·lar senzillament les lleis internes de la consciència de les masses, no poden permetre al proletariat esborrar d'una vegada les conseqüències de la derrota i començar d'aquesta manera una nova pàgina en el llibre de la lluita revolucionària. Encara que, a causa d'una conjuntura extraordinàriament favorable de condicions interiors i exteriors, el començament del canvi es manifestara després d'un interval excepcionalment curt, diguem en un any o dos, la qüestió de quin ha d'ésser la nostra política seria la mateixa durant els propers dotze o vint-i-quatre mesos, mentre la contrarevolució encara faria conquestes ulteriors. Una tàctica realista no pot desenvolupar-se sense una perspectiva correcta. No pot haver-hi cap perspectiva correcta sense comprendre que no és una maduració de la revolució proletària el que s'hi produeix ara en Alemanya, sinó una aprofundiment de la contrarevolució feixista. I no és el mateix!

La burocràcia, incloent-hi la revolucionària, oblida amb massa facilitat que el proletariat no és únicament un objecte, sinó també un subjecte de la política. Colpejant-lo al cap, els nazis pretenen convertir els obrers en homuncles del racisme. La direcció de la Comintern, per contra, considera que els colps de Hitler faran als obrers comunistes obedients. Ambdós càlculs són erronis. Els obrers no són argila en mans del canterer. No comencen cada vegada tota la història de nou. Odiant i menyspreant els nazis, estan inclinats, no obstant, menys que res a tornar a la política que els menà a les urpes de Hitler. Els obrers se senten enganyats i traïts per la seua pròpia direcció. No saben què cal fer, però saben allò que no cal fer. Estan extraordinàriament afligits, i volen trencar el cercle viciós de confusió, amenaces, mentides i fanfarroneria, per a desviar-se, submergir-se, esperar que la tempestat els colpege, recolzar-se en la necessitat de decidir sobre les qüestions que tenen al seu darrere. Necessiten temps per a guarir les ferides de la desil·lusió. El nom generalitzat d'aquest estat és

indiferència política. Les masses cauen en una passivitat irascible. Una part, i no petita, troba recer en les organitzacions feixistes. No és permisible, per descomptat, col·locar el pas demostratiu al costat del feixisme de polítics individuals en el mateix pla que l'entrada anònima d'obriers en les organitzacions obligatòries de la dictadura. El primer és una qüestió de carrerisme; la segona, de dissimulació protectora, de resignació al cap. No obstant, el fet del desplaçament massiu d'obriers davall la bandera de la esvàstica és una evidència irrefutable del sentiment de desemparament que s'ha apoderat del proletariat. La reacció ha penetrat senzillament en els ossos mateixos de la classe obrera. Açò no és per a un sol dia.

En aquesta situació general, la sorollosa burocràcia del partit, que res oblidada ni res aprèn, representa un evident anacronisme polític. Els obrers estan fastiguejats de la infal·libilitat oficial. El buit s'estén al voltant de l'aparell. L'obrer no vol, a més del fuet de Hitler, ésser fustigat pel fuet del fals optimisme. Vol la veritat. L'atroç discordança entre la perspectiva oficial i el vertader estat de coses només introdueix un element addicional de desmoralització en els rengles dels obrers avançats.

Allò que hom anomena radicalització de les masses és un complex procés molecular de la consciència col·lectiva. Per a tornar al camí, els obrers han de comprendre, abans que res, què ha passat. La radicalització és impensable si la massa no ha assimilat la seua pròpia derrota si la seua avantguarda, en tot cas, no ha tornat a valorar críticament el passat i s'ha elevat per damunt de la derrota a un nou estadi.

Aquest procés encara no ha començat. La premsa de l'aparell està obligada a admetre, entre dos alarits optimistes, que els nazis no sols continuen reforçant la seua posició en els pobles, tirant els comunistes i posant al roig viu l'odi dels camperols envers els obrers, sinó que també en la indústria prossegueix l'eliminació dels obrers comunistes que quedaven, sense que, d'altra banda, es presente cap resistència. No hi ha res d'inesperat en tot açò. El bàndol derrotat pateix les conseqüències de la derrota.

Enfront d'aquests fets, la burocràcia, a la recerca d'un suport per a la seua perspectiva optimista, es llença del seu subjectivisme innat a un fatalisme total. Encara que l'estat d'ànim de les masses decaïga, asseguren, el hitlerisme rebenarà siga com siga com a resultat de les seues pròpies contradiccions. Només ahir es considerava que tots els partits en Alemanya (des dels nazis fins als socialdemòcrates) únicament eren varietats de feixisme i portaven a terme el mateix programa. Ara totes les esperances es dirigeixen a les contradiccions a l'interior del camp governant.

Els nous errors de previsió política no són menys toscos que els antics. L'"oposició" als nazis dels vells partits capitalistes no és una altra cosa que

la resistència instintiva del malalt a qui un exèrcit barber-cirurgià extreurà les dents podrides. La policia, per exemple, ha ocupat totes les seus del Partit Nacionalista Alemany. Els esdeveniments se succeeixen segons el pla. El conflicte entre Hugenberg i Hitler sols serà un episodi en el camí de concentrar tot el poder a mans de Hitler. Per a realitzar la seua tasca, el feixisme ha de fusionar-se amb l'aparell estatal.

És força probable que molts membres de les tropes feixistes ja estiguen descontents: ni tan sols se'ls ha deixat saquejar a gust. Però no importa quantes agudes formes puga adoptar aquest descontent, no pot convertir-se en un factor polític seriós. L'aparell governamental aixafarà un a u els pretorians díscols, reorganitzarà els destacaments infidels, corromprà les seues cimes. L'apaivagament de les masses de la petita burgesia, parlant en general, és absolutament inevitable. Però es produirà en diferents moments i amb formes distintes. En alguns casos, flamarades de descontent poden precedir el retorn als baixos fons dels estrats inferiors traïts pel feixisme. Esperar una iniciativa revolucionària independent d'aquesta procedència està en tots els casos fora de qüestió.

Els comitès de fàbrica nacionalsocialistes depenen infinitament menys dels obrers que els comitès de fàbrica reformistes en el seu moment. Cert, en l'atmosfera de recuperació incipient, fins i tot els comitès de fàbrica feixistes poden convertir-se en punts de suport per a l'avanç de la classe obrera. El 9 de gener de 1905, les organitzacions obreres creades per l'Ockrana tsarista esdevingueren durant un dia ferment de la revolució. Però justament ara, quan els obrers alemanys travessen una penosa descomposició i decepció, és absurd esperar que es comprometen en una lluita seriosa sota la direcció dels buròcrates feixistes. Els comitès de fàbrica seran elegits des de dalt i ensinistrats com a instruments per a la traïció i repressió dels obrers.

No a l'autoengany! Una derrota encoberta amb il·lusions significa la ruïna. La salvació està en la claredat. Només una crítica despietada de tots els errors i faltes pot preparar la gran revenja.

Es pot considerar provat per l'experiència que el feixisme alemany actua a un ritme més ràpid que el feixisme italià no sols perquè Hitler pot prendre avantatge de l'experiència de Mussolini, sinó principalment a causa de la superior estructura social d'Alemanya i de la major agudesesa de les seues contradiccions. Hom pot concloure'n que el nacionalsocialisme en el poder es desgastarà més prompte que el seu precursor italià. Però tot i degenerant i descomponent-se, el nacionalsocialisme no pot caure per si mateix. Ha d'ésser derrocat. El canvi del règim polític en l'Alemanya actual no pot realitzar-se sense una insurrecció. Certament, per a tal insurrecció no existeix en l'actualitat cap expectativa directa i immediata; però no importa

com de tortuosa siga la dreuera que prenga el desenvolupament, conduirà inevitablement a què la insurrecció s'òbriga camí.

Com hom sap, la petita burgesia és incapaç d'una política revolucionària independent. Però la política i els estats d'ànim de la petita burgesia no són en absolut indiferents per al destí del règim creat amb la seua ajuda. La decepció i el descontentament de les classes intermèdies convertirà al nacionalsocialisme, com ja convertiren al feixisme italià, d'un moviment popular en un aparell policíac. No importa com de fort puga ésser en si mateix, l'aparell no pot substituir el corrent viu de la contrarevolució que penetra en la societat per tots els porus. La degeneració burocràtica del feixisme significa, d'aquesta manera, el principi de la seua fi.

En aquest estadi, no obstant, ha de manifestar-se una nova dificultat. Sota la influència de la derrota, els centres inhibidors del proletariat estan hipertrofiats. Els obrers es tornen prudents, desconfiats i expectants. Tot i que haja cessat l'erupció volcànica de la reacció, la lava endurida de l'estat feixista recorda massa amenaçadorament allò que ha passat. Tal és la situació política en la Itàlia actual. Copiant la terminologia de l'economia, hom pot dir que la decepció i el descontentament de la reacció petit burgesa prepara el moment en què l'aguda crisi del moviment obrer es convertirà en una depressió que després, en una fase determinada, donarà pas a una recuperació. Intentar predir ara com, quan i sota quines consignes començarà aquesta recuperació seria una tasca completament fútil: fins i tot les fases d'un cycle econòmic tenen sempre un caràcter "inesperat"; molt més les fases del desenvolupament polític.

Per a un organisme que acaba de passar una greu malaltia, un tractament correcte és especialment important. Respecte als obrers, sobre els quals ha passat la piconadora del feixisme, una tàctica aventurista produirà inevitablement una recaiguda en l'apatia. Així., una especulació prematura d'estocs comporta ben sovint una reaparició de la crisi. L'exemple d'Itàlia mostra que un estat de depressió política, especialment amb una direcció política errònia, pot durar anys. Una política correcta exigeix que no se li imposen al proletariat línies d'avanç artificials, sinó que les perspectives i consignes de lluita s'extraguen de la dialèctica viva del moviment. Estímuls externs favorables poden acurtar molt les diferents fases del procés: no cal de cap manera que la depressió dure anys com a Itàlia. És impossible, no obstant, saltar-se les fases orgàniques de l'ascens de les masses. Accelerar sense pretendre saltar, aquí rau tot l'art de la direcció revolucionària! Una vegada es lleve de damunt el pes plomós del feixisme, el moviment de la classe obrera pot prendre, en un període relativament curt de temps, un gran abast. Només després d'això, el descontentament de la petita burgesia pot adquirir un caràcter polític progressiu i restablir una situació favorable per a la lluita revolucionària.

Les classes dominants hauran de fer front a l'altre aspecte d'aquest procés. En haver perdut el suport de la petita burgesia, l'estat feixista es convertirà en un aparell de subjecció en què no es pot confiar. Els polítics del capital hauran d'orientar-se novament. Les contradiccions entre les classes posseïdores sortiran a la superfície.

Enfront d'unes masses que passen a l'ofensiva, Hitler veurà que té una reraguarda indigna de confiança. Es donarà, així, la situació revolucionària immediata, que anuncia l'última hora del nacionalsocialisme.

Però abans que el proletariat pugui realitzar grans tasques, ha de fer el balanç del passat. La seua fórmula més general és: els vells partits han sucumbit. Una petita minoria d'obriers ja diu: cal preparar un nou partit. La repugnant debilitat de la socialdemocràcia i la irresponsabilitat criminal del pseudobolxevisme oficial cremaran en la flama de la lluita. Els senyors nazis han parlat d'una raça de guerrers. Sonarà l'hora en què el feixisme xocarà amb una raça invencible de lluitadors revolucionaris.

CAL CONSTRUIR NOUS PARTITS COMUNISTES I UNA NOVA INTERNACIONAL ³³

L'orientació cap a la reforma de la Comintern

Des del dia de la seua fundació l'Oposició d'Esquerra s'imposà la tasca de reformar i regenerar la Comintern per mitjà de la crítica marxista i el treball fraccional intern. En tota una sèrie de països, sobretot en Alemanya, els esdeveniments dels darrers anys demostren aclaparadorament el caràcter funest de les tàctiques del centrisme burocràtic. Però la burocràcia stalinista, armada amb recursos extraordinaris, ha assolit, no sense èxit, contraposar els seus interessos i prejudicis de casta a les exigències del procés històric. Com a resultat d'això, la Comintern no ha avançat cap a la regeneració, ha retrocedit a la corrosió i la desintegració.

Però l'orientació cap a la "reforma", presa en el seu conjunt, no fou errònia: ha representat una etapa necessària per al desenvolupament de l'ala marxista de la Comintern; ha estat una oportunitat per a educar als quadres bolxevics leninistes i no ha passat sense deixar la seua marca sobre el conjunt del moviment obrer. En tota aquesta etapa la política de la burocràcia stalinista ha reflectit la pressió de l'Oposició d'Esquerra. Les mesures progressives adoptades pel govern de l'URSS, que serviren per a frenar l'ofensiva del Termidor, no foren sinó molles tardanes de l'Oposició d'Esquerra. En totes les seccions de la Comintern s'observaren manifestacions anàlogues, encara que en menor escala.

Hem d'agregar-hi que el grau de degeneració d'un partit revolucionari no pot calcular-se *a priori*, només basant-se en símptomes. És indispensable verificar-lo a la llum dels esdeveniments. Des del punt de vista teòric, l'any passat encara era incorrecte creure que els bolxevics leninistes, recolzant-se en l'exacerbació de la lluita de classes, no podrien obligar la Comintern a endinsar-se pel camí de la lluita contra el feixisme. En aqueix mateix moment, el SAP alemany tractà d'independitzar-se. Aqueixa actitud no afectà la marxa dels esdeveniments precisament perquè en el moment crític les masses esperaven que les seues velles organitzacions les dirigiren políticament. En seguir una política fraccional, en educar els seus quadres

³³ Escrit el 15 de juliol de 1933, fou publicat amb pseudònim en el *Biulleten Oppozitsii*, nº 36-37, octubre de 1933.

basant-se en l'experiència d'aquesta política, l'Oposició d'Esquerra no s'ocultà, a si mateixa ni als altres, que una nova derrota del proletariat, provocada per la política del centrisme, adquiriria inexorablement un caràcter decisiu i exigiria una dràstica revisió de la nostra posició respecte de la disjuntiva: fracció o partit.

El canvi d'orientació

No hi ha res més perillós en política que caure atrapat per les pròpies fórmules que ahir eren apropiades però que avui manquen per complet de contingut.

Des del punt de vista teòric, l'enfonsament del PC Alemany li obrí dos camins a la burocràcia stalinista: revisió total de la política i el règim o, per contra, estrangulació total de tot senyal de vida en les seccions de la Comintern. L'Oposició d'Esquerra s'ha guiat per aqueixa possibilitat teòrica quan, en aixecar la consigna de partit nou en Alemanya, ha deixat plantejat l'interrogant de la sort de la Comintern. No obstant, ha aclarit que bastarien amb un parell de setmanes per a tenir-ne la resposta i que eren mínimes les esperances que la mateixa fóra favorable.

Tot allò que ha ocorregut a partir del 5 de març (la resolució del Presídium del CEIC sobre la situació alemanya, l'acceptació silenciosa d'aqueixa vergonyosa resolució per totes les seccions, el congrés antifeixista de París, la línia oficial del Comitè Central en l'exili del PC Alemany, la sort del Partit Comunista Austríac, la del Partit Comunista Búlgar, etcètera) demostra de forma inapel·lable que Alemanya ha segellat no sols el destí del PC Alemany sinó també el de tota la Comintern.

La direcció de Moscou no s'ha limitat a proclamar que la política que garantí la victòria de Hitler fou correctíssima; prohibí tota discussió del que ocorre. I ningú ha violat ni derogat aquesta vergonyosa prohibició. Res de congressos internacionals, res de congressos nacionals, res de discussions en les reunions partidàries, res de polèmiques en la premsa. Una organització que no ha despertat davant del tronar del feixisme i que se sotmet dòcilment a les infames pràctiques burocràtiques demostra que ha mort i que res podrà reviure-la. És el nostre deure amb el proletariat i el seu futur dir-ho obertament i pública. Tot el nostre treball ulterior ha de prendre com a punt de partida l'enfonsament històric de la Internacional Comunista oficial.

Realisme sí, pessimisme no!

El fet que dos partits, el Socialdemòcrata i el Comunista, els respectius orígens dels quals estan separats per mig segle i el punt de partida dels quals fou la teoria marxista i els interessos de classe del proletariat, hagen

sofert tan trist fi (un per vil traïció, l'altre per fallida) pot semblar el pessimisme fins i tot entre els obrers d'avantguarda. “Quina garantia hi ha que la nova ventrada revolucionària no correrà la mateixa sort?” Els que exigeixen garanties per endavant haurien de renunciar a la política revolucionària. Les causes de l'enfonsament de la socialdemocràcia i del comunisme oficial no han de buscar-se en la teoria marxista ni en els defectes d'aquells que l'aplicaren sinó en les circumstàncies concretes del procés històric. No es tracta de la contraposició de principis abstractes sinó de la lluita de forces històriques vives, amb els seus inevitables fluxos i refluxos, amb la degeneració de les organitzacions, amb la desaparició de generacions senceres i amb la necessitat que això suposa de mobilitzar forces noves en una nova etapa històrica. Ningú s'ha pres la molèstia d'aplanar-li al proletariat el camí de l'alçada revolucionària. És necessari avançar amb estancaments i retrocessos inevitables, per un camí infestat d'innumerables obstacles i de l'escòria del passat. Els que s'espanten davant d'aquesta perspectiva faran bé en fer-se a una banda.

¿Com expliquem el fet que el nostre grup, les anàlisis i pronòstics del qual han estat avalats pels esdeveniments, cresca tan lentament? Cal cercar la causa en el curs general de la lluita de classes. La victòria del feixisme arrossega desenes de milions. Els pronòstics polítics són accessibles a milers o desenes de milers que, d'altra banda, pateixen la pressió dels milions. Una tendència revolucionària no pot pretendre victòries espectaculars en un moment en què el proletariat en el seu conjunt pateix les pitjors derrotes. Però això no és justificació per a quedar-se de braços creuats. És precisament en els períodes de reflux revolucionari quan es formen i temperen els quadres que més avant seran cridats a dirigir les masses.

Nous revessos

Els nombrosos intents realitzats fins ara de crear un “segon partit” o una “quarta internacional” han estat producte de l'experiència sectària de grups aïllats i de cercles “desil·lusionats” del bolxevisme; d'ací que el seu fracàs haja estat, en tots els casos, inexorable. El nostre punt de partença no és la “insatisfacció” i “desil·lusió” subjectives sinó la marxa objectiva de la lluita de classes. Totes les circumstàncies del desenvolupament de la lluita de classes exigeixen imperiosament la creació d'una nova organització d'avantguarda, i assenten les premisses necessàries per a fer-ho.

La desintegració de la socialdemocràcia és un procés paral·lel a l'enfonsament de la Comintern. Per profunda que siga la reacció al si del propi proletariat, centenars de milers de treballadors en tot el món, ja han d'estar plantejant-se el problema del curs que seguirà la lluita i d'una nova

organització de les forces. Altres centenars de milers se'ls uniran en el futur pròxim. Exigir-los a aquests obrers (un sector dels quals trencà indignat amb la Comintern, mentre que la majoria no en pertanyé ni tan sols en els seus millors anys) que accepti formalment la direcció de la burocràcia stalinista, que és incapaç d'oblidar ni aprendre res, expressa una actitud quixotesca i impedeix la formació de l'avantguarda proletària.

Indubtablement, en les files de les organitzacions stalinistes hi ha comunistes sincers als que la nostra nova orientació provocarà temor i fins i tot indignació. Alguns podrien transformar conjunturalment la simpatia en hostilitat. Però cal guiar-se per criteris de masses, no per consideracions de tipus sentimental i personal.

En un moment en què centenars de mils i milions d'obriers, sobretot en Alemanya, trenquen amb el comunisme, alguns per a caure en el feixisme i la majoria en la indiferència, milers i desenes de milers d'obriers socialdemòcrates, impactats per la mateixa derrota, evolucionen cap a l'esquerra, cap al comunisme. No obstant, ni tan sols cal mencionar la possibilitat que accepten la direcció stalinista, desacreditada sense atenuants.

Fins ara aquestes organitzacions socialistes d'esquerra ens van tirar en cara la nostra negativa a trencar amb la Comintern per a construir partits independents. Aqueixa important diferència fou superada per la marxa del procés. Per això el problema passa del pla formal i organitzatiu al programàtic i polític. El nou partit s'eleva per damunt del vell només si pel seu programa, la seua estratègia, la seua tàctica i la seua organització, basant-se amb fermesa en les resolucions dels quatre primers congressos de la Comintern, és capaç d'assimilar les terribles lliçons dels darreres deu anys.

Els bolxevics leninistes han de discutir públicament amb les organitzacions socialistes revolucionàries. Proposarem discutir basant-se en els onze punts aprovats per la nostra pre-conferència (després de modificar el punt sobre "fracció o partit" d'acord amb allò que s'ha expressat en aquestes tesis). Per descomptat, estem disposats a debatre atentament i fraternal qualsevol altra proposta programàtica. Podem demostrar i demostrarem que la inflexibilitat en els principis no té res a veure amb l'esnobisme sectari. Demostrarem que el *quid* de la política marxista consisteix en atraure els obrers reformistes al camp revolucionari, no en empenyar els obrers revolucionaris cap al camp del feixisme.

La formació d'organitzacions revolucionàries fortes, lliures de tota responsabilitat pels crims i errors de les burocràcies centrista i reformista, armades d'un programa marxista i d'una clara perspectiva revolucionària, iniciarà una nova era en el desenvolupament del proletariat mundial.

Aquestes organitzacions atrauran als comunistes autèntics que encara no volen trencar amb la burocràcia stalinista i, el que és més important, atrauran davall la seua bandera la jove generació obrera.

L'URSS i el PCUS

L'existència de la Unió Soviètica continua essent, malgrat l'estat avançat de degeneració de l'estat obrer, un fet d'enorme importància revolucionària. La seua caiguda provocaria una etapa de reacció terrible, que tal vegada duraria dècades. La lluita per la defensa, rehabilitació i enfortiment del primer estat obrer està indissolublement lligada a la lluita del proletariat mundial per la revolució socialista.

La dictadura de la burocràcia stalinista fou producte de l'endarreriment de l'URSS (predomini dels camperols) i el retard de la revolució proletària a Occident (la falta de partits proletaris revolucionaris independents). El domini de la burocràcia stalinista provocà, al seu torn, no sols la degeneració de la dictadura del proletariat en la Unió Soviètica sinó també un terrible debilitament de l'avantguarda proletària en tot el món. La contradicció entre el paper progressista de l'estat soviètic i el paper reaccionari de la burocràcia stalinista és una manifestació de la "lleï del desenvolupament desigual". La nostra política revolucionària ha de prendre com a punt de partida aquesta contradicció històrica.

Els que a si mateixos s'anomenen amics de la Unió Soviètica (demòcrates d'esquerra, pacifistes, brandleristes i la resta) repeteixen l'argument dels funcionaris de la Comintern que la lluita contra la burocràcia stalinista, és a dir, la crítica de la seua política errònia, "ajuda la contrarevolució". Aqueixa posició correspon als lacais polítics de la burocràcia però mai als revolucionaris. Només una política correcta pot defensar, en l'interior i en l'exterior, la Unió Soviètica. Les consideracions de qualsevol altre tipus són secundari o pur xarlatanisme.

El PCUS actual no és un partit sinó un aparell de dominació en mans d'una burocràcia desenfrenada. Dins i fora dels marcs del PCUS s'agrupen els elements dispersos de dos partits, el proletari i el termidorista bonapartista. Per damunt d'ambdós, la burocràcia centrista mena una guerra d'anihilament contra els bolxevics leninistes. Malgrat que de quan en quan xoquen seriosament amb els seus semialiats termidoriàns, els stalinistes els aplenen el camí aixafant, estrangulant i corrompent el Partit Bolxevic.

Com l'URSS no pot arribar al socialisme sense que es produísca la revolució proletària a Occident, els bolxevics leninistes russos, comptant únicament amb les seues pròpies forces i sense construir una autèntica internacional proletària, no podran regenerar el Partit Bolxevic ni salvar la dictadura del proletariat.

L'URSS i la Comintern

La defensa de l'URSS davant de l'amenaça d'intervenció militar s'ha convertit en una tasca més urgent que mai. Les seccions oficials de la Comintern són tan impotents en aquest terreny com en tots els altres. La defensa de l'URSS és per a elles una frase ritual, sense cap contingut. Es pretén compensar la insuficiència de la Comintern amb comèdies indignes, com el congrés antibèl·lic d'Amsterdam i el congrés antifeixista de París. La resistència de la Comintern a la intervenció militar dels imperialistes serà fins i tot més insignificant que la seua resistència davant de Hitler. Fomentar il·lusions respecte d'això és dirigir-se a una nova catàstrofe amb els ulls embenats. Per a defensar l'URSS es necessiten organitzacions autènticament revolucionàries, independents de la burocràcia stalinista, ben plantades, que gaudisquen del suport de les masses.

La creació i creixement d'aquestes organitzacions revolucionàries, la seua defensa de la Unió Soviètica, la seua constant disposició a formar un front únic amb els stalinistes contra la intervenció i la contrarevolució: tot açò tindrà una importància enorme per al procés intern de la república dels soviets. Els stalinistes, mentre romanguen al poder, tindran menys possibilitats d'evadir el front únic a mesura que els perills, tant interns com externs, es tornen més urgents i a mesura que l'organització independent de l'avantguarda proletària mundial adquireixi noves forces. La nova relació de forces servirà per a debilitar la dictadura de la burocràcia, enfortir els bolxevics leninistes en l'URSS i obrir-li a la república obrera perspectives molt més favorables.

Només la creació de la internacional marxista, totalment independent de la burocràcia stalinista i oposada políticament a ella, podrà salvar l'URSS de la catàstrofe, lligant el seu destí al de la revolució proletària mundial.

“Liquidacionisme”

Els xerradors burocràtics (i els seus lacais brandleristes) parlen del nostre “liquidacionisme”. Repeteixen insensatament i irresponsable paraules preses del vell lèxic bolxevic. S'anomenava liquidacionisme a una tendència que sota el tsarisme “constitucional” negava la necessitat d'un partit il·legal, perquè tractava de reemplaçar la lluita revolucionària per l'adaptació a la “legalitat” contrarevolucionària. Què tenim nosaltres en comú amb els liquidadors? En aquest sentit és molt més apropiat recordar als ultimatistes (Bogdanov i companyia), que reconeixien la necessitat d'un

partit il·legal però la transformaven en un instrument per a elaborar polítiques totalment errònies; aixafada la revolució, plantejaren que la tasca immediata era preparar-se per a una insurrecció armada. Lenin no vacil·là en trencar amb d'ells, encara que hi havia en les seues files més d'un revolucionari com cal. (Els millors elements tornaren després al bolxevisme.)

Són igualment falses les asseveracions dels stalinistes i els seus lacais brandleristes que l'Oposició d'Esquerra està preparant una “conferència d'agost” contra els “bolxevics”. Aquesta és una referència a l'any 1912, quan es produí un dels innumerables intents d'unificar bolxevics i menxevics. (L'autor d'un de tals intents fou Stalin; no a l'agost de 1912, sinó al març de 1917!) Perquè aquesta analogia tinga algun sentit caldria reconèixer, en primer terme, que la burocràcia stalinista és la representant del bolxevisme; en segon lloc, hauríem de plantejar la unificació de la Segona amb la Tercera Internacional. Ningú pot ni tan sol parlar-ne! L'objectiu d'aquesta analogia absurda és ocultar el fet que els oportunistes brandleristes tracten d'obtenir els favors dels centristes stalinistes basant-se en una amnistia mútua, mentre que els bolxevics leninistes plantegen la tasca de construir el partit proletari sobre bases principistes, provades en les més grans batalles, en les victòries i derrotes de l'època imperialista.

La nova sendera

L'objectiu d'aquestes tesis és cridar els camarades a donar volta el full de l'etapa històrica que ja ha culminat i esbossar noves perspectives de treball. Però allò que s'ha avantdit de cap manera determina *a priori* els primers passos a donar, els canvis tàctics concrets, els ritmes i mètodes del viratge cap al nou rumb. Només quan hàgem aconseguit unanimitat de principis respecte de la nova orientació (i la nostra experiència prèvia m'indueix a pensar que aconseguirem aqueixa unanimitat) posarem en l'ordre del dia els interrogants tàctics concrets aplicables a les circumstàncies imperants en cada país.

En tot cas, allò que estem discutint no és si *proclamem* la creació de partits nous i una internacional independent sinó que ens *preparem* per a això. La nova perspectiva significa en primer terme que tot allò que siga “reforma” dels partits oficials i reingrés dels militants de l'Oposició als mateixos ha de rebutjar-se per utòpic i reaccionari. El treball quotidià ha de tornar-se independent, estarà determinat per les nostres pròpies possibilitats i forces i no per criteris “fraccionals” formals. L'Oposició d'Esquerra deixa de pensar i actuar com a “oposició”. Es converteix en una organització independent, que es traça el seu propi camí. No sols construeix les seues pròpies fraccions en els partits socialdemòcrates i stalinistes sinó que

realitza el seu treball independent entre els obrers sense partit i desorganitzats. Crea les seues pròpies bases de suport en els sindicats, independentment de la política sindical de la burocràcia stalinista. Participa en les eleccions davall la seua pròpia bandera allí on les circumstàncies ho permeten. En relació a les organitzacions obreres reformistes i centristes (incloent-hi les stalinistes) es guia pels principis generals de la política de front únic, i l'aplicarà sobretot per a defensar l'URSS de la intervenció forana i la contrarevolució intestina.

ÉS IMPOSSIBLE ROMANDRE EN LA MATEIXA INTERNACIONAL AMB ELS STALIN, MANUILSKI, LOZOVSKY I COMPANYIA ³⁴

(UNA CONVERSA)

A: És hora de trencar amb aqueixa caricatura moscovita d'internacional. És impossible responsabilitzar-se políticament, ni en un bri, pels stalinistes. Fórem molt prudents i pacients respecte a la Comintern, però hi ha límits per a tot. Ara que Hitler s'ha encimbellat al poder davant del món sencer, sostingut d'una banda per Wels i de l'altra per Stalin; ara que, malgrat la catàstrofe, la Comintern ha declarat que la seua política és infal·lible, cap persona sensible pot albergar esperances de "reformar" aquesta camarilla.

B: A la camarilla segurament no, però a la Comintern en el seu conjunt?

A: No cal deixar-se enganyar pels conceptes generals. "La Comintern en el seu conjunt" és una abstracció, per no dir una expressió buida. El seu control està a mans de la camarilla stalinista. Fa sis anys que no es reuneix un congrés, qui ha aixafat els estatuts? La camarilla. Amb quin dret? Amb el de la usurpació. Ni una sola secció, ni una sola organització local, ni un sol periòdic ha gosat dir res sobre la necessitat d'un congrés internacional. Açò significa que, de fet, el destí de "la Comintern en el seu conjunt" està a mans d'una camarilla irresponsable.

B: Això és indiscutible. ¿Però no succeïa el mateix fa un any, quan encara aixecàvem la consigna de reforma de la Comintern?

A: No. No es presentava així la qüestió. Fa un any encara es podia esperar salvar la situació en Alemanya. Férem tot allò que estava en les nostres mans per a aclarir la lògica de la situació.

Si la Comintern hagués estat una organització viable, la seua direcció no podria haver deixat de sentir la veu dels esdeveniments; no hi ha veu més potent. Que la Comintern haja seguit sorda implica que ja és un cadàver. A més a més, en un altre aspecte també s'ha produït un canvi decisiu: l'any passat encara existia el Partit Comunista Alemany. En l'endemig de la voràgine dels grans esdeveniments, encara havia de retre comptes davant

³⁴ Conversa realitzada el 20 de juliol de 1933, fou publicat sense signatura en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 40, octubre de 1934.

de les masses treballadores. Teníem dret a suposar, fins que arribés l'hora de la veritat, que el desenvolupament de la lluita de masses faria canviar completament no sols al Comitè Central de Thaelmann sinó també al Presídium de Stalin-Manuilski. Però això no passà.

Del Partit Comunista Alemany únicament en queda un aparell cada dia més dèbil i allunyat de les masses. S'ha arribat fins al punt que el Comitè Central prohibeix a les organitzacions locals il·legals publicar els seus propis articles i proclames; els comitès locals estan obligats a reproduir només les revelacions dels Manuilski i els Heckert. Per a aquesta gent qualsevol intent de pensar de manera independent representa un perill mortal. En realitat, per a ells el triomf de Hitler no és una “derrota”; els ha alliberat de tot control des de baix... Ara que ha desaparegut de l'escena el partit més fort de la Comintern no queden mitjans, ni anelles, ni palanques a través dels quals actuar sobre la camarilla que la domina.

B: Es pot dir que el Partit Comunista Alemany era *el més fort* de la Comintern? S'oblida vostè del Partit Comunista de la Unió Soviètica (PCUS)?

A: No, no l'oblidi. Àdhuc acceptant que el PCUS siga un partit (en realitat, diversos partits es combaten ocultament els uns als altres dins dels seus quadres administratius, que canvien a voluntat de la camarilla), no és de cap mode una secció activa de la Comintern. Els obrers soviètics no tenen la menor idea del que passa amb el moviment proletari d'Occident; no se'ls diu res o, pitjor, se'ls enganya vilment. Dins del mateix Politburó, donada la seua composició actual, no hi ha una sola persona que conega la vida i les tendències del moviment obrer dels països capitalistes.

Per a nosaltres, la consigna de “reforma” de la Comintern mai fou una frase buida. Consideràvem la reforma una realitat. Els esdeveniments han pres el pitjor dels camins. Precisament per això ens veiem obligats a plantejar que la política de reforma ja està esgotada.

B: Llavors, és possible que deixem a la burocràcia centrista com a hereva de les banderes de la Comintern?

A: No cal deixar-se portar per fórmules ambigües. Què s'entén per banderes? Un programa? Però nosaltres rebutjàrem ja fa molt el programa votat pel Sext Congrés per considerar-lo una barreja perniciosa d'oportunisme i aventurerisme. Durant diversos anys, recolzant-nos en les ensenyances del procés, comptàvem de canviar des de dins el programa de la Comintern. Ara aquesta possibilitat ha desaparegut junt amb la de la “reforma”. Al miserable i eclèctic programa de la Comintern hem de contraposar-li el nostre programa marxista.

B: I els quatre primers congressos de la Comintern?

A: Naturalment, no els abandonem, sobretot, atès que els stalinistes renunciaren a ells des de fa molt de temps i ens el lliuraren. Construïrem el nostre programa sobre les bases establides pels quatre primers congressos; constitueixen un fonament marxista irreprotxable, el nostre fonament. Només l'Oposició d'Esquerra ha traduït al llenguatge del marxisme les lliçons dels darrers deu anys. El nostre precongrés internacional ha resumit en els seus onze punts aqueixes lliçons. No obstant, hi ha una omissió. El precongrés s'hi reuní en vespres de la prova decisiva a la que la història sotmeté a la Comintern. En les seues resolucions no està present el col·lapse total i concloent de la Comintern. El congrés ha d'esmenar aqueixa omissió. Pel que fa a tota la resta, les resolucions del precongrés mantenen tot el seu vigor. Els elements bàsics del vertader programa de la Internacional Comunista són els documents principals dels quatre primers congressos més els onze punts de l'Oposició d'Esquerra.

B: Malgrat tot, els nostres adversaris diran que renunciem a les banderes de Lenin.

A: Els nostres adversaris ho proclamen ja molt de temps, en veu més estentòria com més enfonsen en el fang l'herència del bolxevisme. Quant a nosaltres, els direm als treballadors de tot el món que assumim la defensa de les banderes de Marx i Lenin, la continuació i el desenvolupament del seu treball, en la lluita intransigent no sols contra els traïdors reformistes (això ni cal dir-ho) sinó també contra els stalinistes, aqueixos falsificadors centristes del bolxevisme, usurpadors de l'estendard de Lenin, organitzadors de derrotes i capitulacions i corruptors de l'avantguarda proletària.

B: Llavors. Què fer respecte al PCUS? I a l'URSS? No diran els adversaris que considerem perdudes les conquestes de l'estat obrer i que preparem la insurrecció armada contra el govern soviètic?

A: Segur que ho diran. Ja fa temps que ho diuen. De quin altre mode poden justificar les seues indignes persecucions als bolxevics leninistes? Però la nostra guia no són les calúmnies dels adversaris sinó el curs real de la lluita de classes. La Revolució d'Octubre, amb el Partit Bolxevic al capdavant, creà l'estat obrer. El Partit Bolxevic ja no existeix. Però el més important del contingut social de la Revolució d'Octubre encara està viu. La dictadura burocràtica, no obstant els èxits tècnics assolits (malgrat la dictadura burocràtica), facilita en gran manera la possibilitat de la restauració capitalista però afortunadament encara no s'ha arribat fins al punt de la restauració. Sota condicions internes favorables, i sobretot internacionals, es podrà regenerar l'estructura de l'estat obrer sobre els fonaments socials de la Unió Soviètica sense que medie una nova revolució.

Durant molt de temps suposàrem que podríem regenerar al propi PCUS i pel seu intermedi al règim soviètic. Però l'actual partit oficial s'assembla molt menys que fa un o dos anys a un partit. Fa més de tres anys que no es reuneix el congrés partidari, i ningú diu res al respecte. La camarilla stalinista està liquidant i reconstruint el seu "partit" com si fóra un batalló disciplinari. Amb les porgues i expulsions s'intentà al principi desorganitzar el partit, aterrir-lo, privar-lo de la possibilitat de pensar i actuar; ara l'objectiu de la repressió és impedir la reorganització partidària. No obstant, el partit proletari és indispensable perquè l'estat soviètic continue vivint. Hi ha molts elements que li són favorables, sortiran a llum i s'unificaran en la lluita contra la burocràcia stalinista. Parlar ara de "reformar" el PCUS implica mirar cap arrere, no cap avant, omplir-se el cap amb fórmules buides. En l'URSS cal construir novament el Partit Bolxevic.

B: No és aqueix el camí a la guerra civil?

A: La burocràcia stalinista ordenà la guerra civil contra l'Oposició d'Esquerra en l'època en què estàvem encara, sincerament, molt convençuts, a favor de la reforma del PCUS. ¿Què signifiquen els arrestos, les execucions, les deportacions, si no una guerra civil, almenys embrionària? En la lluita contra l'Oposició d'Esquerra la burocràcia stalinista esdevingué un instrument de les forces contrarevolucionàries, aïllant-se així de les masses. Ara la guerra civil està plantejada amb una altra orientació: entre la contrarevolució a l'ofensiva i la burocràcia stalinista a la defensiva. En la lluita contra la contrarevolució, els bolxevics leninistes, evidentment, seran l'ala esquerra del front soviètic. D'aquesta situació en resultarà un front de lluita junt amb els stalinistes. No obstant, no cal pensar que en aquesta lluita la burocràcia stalinista actuarà homogèniament. En el moment decisiu es farà miques i els seus elements components es reuniran novament en els dos bàndols oposats.

B: Llavors, és inevitable la guerra civil?

A: Ja s'està realitzant. I s'aguditzarà cas de mantenir-se el procés actual. Amb la impotència cada vegada major de la Comintern, amb la paràlisi de l'avantguarda proletària internacional i, sota aquestes condicions, amb l'inevitable avanç del feixisme mundial, el triomf de la contrarevolució seria inevitable en l'URSS. Naturalment, els bolxevics leninistes continuaran treballant en l'URSS malgrat les condicions imperants. Però l'única cosa que podrà salvar a l'estat obrer serà la intervenció del moviment revolucionari mundial. Mai en la història les condicions objectives per a aquesta regeneració han estat tan favorables com ara. Allò que manca és el partit revolucionari. La camarilla stalinista únicament pot governar destruint el partit, tant en l'URSS com en la resta del món. Només

es pot sortir d'aquest cercle viciós trencant amb la burocràcia stalinista. Cal construir un nou partit, sota una bandera neta.

B: ¿Com podran influir sobre la burocràcia stalinista de l'URSS els partits revolucionaris del món capitalista?

A: Tot és un problema de força real. Hem vist com la burocràcia stalinista s'arrossegà davant del Kuomintang. davant dels sindicats anglesos. Veiem com s'arrossega ara, fins i tot, davant dels pacifistes petitburgesos. Partits revolucionaris forts, vertaderament capaços de combatre l'imperialisme i en conseqüència de defensar l'URSS, obligaran la burocràcia stalinista a reconèixer-los. Molt més important és el fet que aquestes organitzacions guanyaran una enorme autoritat davant dels obrers soviètics, creant així, finalment, les condicions favorables per al ressorgiment d'un genuí partit bolxevic. Només per aquest mitjà serà possible la reforma de l'estat soviètic sense una nova revolució proletària.

B: En conseqüència, abandonem la consigna de reforma del PCUS i construïm el nou partit com a instrument per a la reforma de la Unió Soviètica.

A: Perfectament correcte.

B: Ens abasten les forces per a engegar una tasca tan grandiosa?

A: El problema està incorrectament plantejat. Cal formular primer clarament i valenta el problema històric i després reunir les forces per a resoldre'l. És cert que encara som dèbils. Però això no significa en absolut que la història ens permetrà demorar-nos. Una de les arrels psicològiques de l'oportunisme és el temor a les grans tasques, és a dir la desconfiança en les possibilitats revolucionàries. No obstant, les grans tasques no cauen del cel; sorgeixen del procés de la lluita de classes. Precisament en aquestes condicions hem de buscar les forces per a la realització dels grans objectius.

B: ¿Potser la sobreestimació de les pròpies forces no condueix sovint a l'aventurerisme?

A: És cert. Seria aventurerisme pur "proclamar" que la nostra organització actual és la Internacional Comunista o, utilitzant aquest rètol, unir-nos mecànicament amb les altres organitzacions opositores. És impossible "proclamar" una nova internacional; la perspectiva present encara és la de construir-la. Però des d'avui podem i hem de proclamar la *necessitat* de crear una nova internacional.

Ferdinand Lasalle, a qui no li eren estranys l'oportunisme ni l'aventurerisme, expressà no obstant a la perfecció el requisit fonamental d'una política revolucionària: "*Tota gran acció comença quan es plantegen les coses com són*". Abans de respondre concretament a les preguntes que

sorgeixen sobre la qüestió (com es construeix una nova internacional, quins mètodes aplicar, quins terminis fixar-se) cal plantejar obertament en què estem: *la Comintern està morta per a la revolució*.

B: Segons la seua opinió, ja no caben dubtes sobre aquest punt?

A: ni l'ombra d'un dubte. Tot el procés de la lluita contra el nacionalsocialisme, les conseqüències d'aqueixa lluita i les lliçons que se'n deriven indiquen tant la total fallida de la Comintern com la seua incapacitat orgànica per a aprendre, per a rectificar el seu camí, és a dir per a "reformar-se". La lliçó alemanya no seria tan irrefutable i indiscutible si no fóra la culminació d'una història de deu anys d'oscil·lacions centristes, d'errors perniciosos, de derrotes cada vegada més desastroses, de sacrificis i pèrdues cada vegada més infructífers, i (junt amb això) de total liquidació teòrica, degeneració burocràtica, xarlatanisme, desmoralització, engany a les masses, falsificacions constants, liquidació de revolucionaris, encobriment de funcionaris, mercenaris i simples lacais. L'actual Comintern únicament és un costós aparell per a liquidar l'avantguarda proletària. Això és tot! No és capaç de fer una altra cosa.

Allí on la situació de la democràcia burgesa deixa cert marge, els stalinistes, gràcies al seu aparell i els seus diners, simulen activitat política. Muenzenberg s'ha convertit en una figura simbòlica de la Comintern. I qui és Muenzenberg? És un Oustric del camp "proletari". Buides i inadequades consignes, una mica de bolxevisme, un poquet de liberalisme, subhasta pública periodística, salons literaris on l'amistat cap a l'URSS es paga a bon preu, una fingida hostilitat envers els reformistes que fàcilment es transforma en amistat vers ells (Barbusse); i, fonamentalment molts diners i res a veure amb les masses treballadores: això és Muenzenberg. Els stalinistes viuen políticament dels favors de la democràcia burgesa, a la que, a més li exigeixen que aixafe els bolxevics leninistes. És que es pot caure mes baix?... No obstant, ni bé la burgesia aixeca seriosament el puny feixista, o simplement el policial, l'estalinisme posa la cua entre les potes i obedientment es retira de l'escena. La Comintern agonitzant ja no li pot donar al proletariat mundial res, absolutament res, que no li siga perjudicial.

B: És impossible no reconèixer que la Comintern com aparell central s'ha convertit en un fre del moviment revolucionari i que la reforma de l'aparell és totalment irrealitzable independentment de les masses. Però, ¿què ocorre amb les seccions nacionals? ¿Estan totes en la mateixa etapa de degeneració i decadència?

A: Després de la catàstrofe alemanya hem vist com en Àustria i Bulgària es liquidava els partits stalinistes sense cap resistència de les masses. Si bé la situació és més favorable en uns països que en altres, la diferència no és

molt gran. Però suposem que l'Oposició d'Esquerra conquista una o altra secció de la Comintern; l'endemà, si no la nit d'abans, s'expulsarà de la Comintern aqueixa secció i haurà de buscar-se una nova internacional (quelcom semblant al que succeí en Xile). Situacions d'aquest tipus es produïren també durant el sorgiment de la Tercera Internacional; per exemple, el Partit Socialista francès es convertí oficialment en Partit Comunista. Però això no canvià l'orientació general de la nostra política cap a la Segona Internacional.

B: No creu vostè que milers de “stalinistes” que simpatitzen amb nosaltres es replegaran atemorits quan s'assabenten que finalment tremquem amb la Comintern?

A: És possible. Fins i tot és molt probable. Però més resoludament s'uniran a nosaltres en la pròxima etapa. D'altra banda, no cal oblidar que en tots els països hi ha milers de revolucionaris que abandonaren el partit oficial o en foren expulsats i no s'uniren a nosaltres principalment perquè érem només una fracció del mateix partit amb què havien trencat. Una quantitat molt major de treballadors estan trencant ara amb el reformisme i cercant una direcció revolucionària. Finalment, entre la putrefacció de la socialdemocràcia i el naufragi de l'estalinisme s'alça una jove generació de treballadors que necessita un estendard sense màcula. Els bolxevics leninistes poden i han de constituir-se en el nucli al voltant del qual cristal·litzen aquests nombrosos elements. Llavors, tot el que quede viu en la “internacional” stalinista sacsarà els seus últims dubtes i s'unirà a nosaltres.

B: ¿No tem vostè que dins de la seua pròpia base hi haja oposició a la nova orientació?

A: Al principi serà absolutament inevitable. En molts països el treball de l'Oposició d'Esquerra està fonamentalment, si no absoluta, lligat al partit oficial. Ha penetrat molt poc en els sindicats i s'ha desinteressat gairebé totalment del que succeeix dins de la socialdemocràcia. És hora d'acabar amb el propagandisme estret! És necessari que cada membre de la nostra organització pense profundament el problema. Els esdeveniments ens ajudaran; cada dia que passa ens proporcionarà arguments irrefutables sobre la necessitat de crear una nova internacional. No dubte que si realitzem aquest gir, simultàniament i decidida, se'ns obriran àmplies perspectives històriques.

BONAPARTISME I FEIXISME ³⁵

La gran importància pràctica d'una correcta orientació teòrica es manifesta amb més evidència en les èpoques d'aguts conflictes socials, de ràpids viratges polítics o de canvis abruptes en la situació. En aqueixes èpoques, les *concepcions* i *generalitzacions* polítiques són ràpidament superades i exigeixen el seu reemplaçament total (que és relativament fàcil) o la seua concreció, precisió o rectificació parcial (que és més difícil). Precisament en aqueixos períodes sorgeixen necessàriament tota mena de combinacions i situacions *transicionals*, *intermèdies*, que superen els patrons habituals i exigeixen una atenció teòrica contínua i redoblada. En una paraula, sí en l'època pacífica i "orgànica" (abans de la guerra) encara es podia viure a costa d'unes quantes abstraccions preconcebudes, en la nostra època cada nou esdeveniment forçosament planteja la llei més important de la dialèctica: la *veritat és sempre concreta*.

La teoria stalinista del feixisme representa, indubtablement, un dels més tràgics exemples de les perjudicials conseqüències pràctiques que implica substituir, per categories abstractes formulades basant-se en una parcial i insuficient experiència històrica (o una estreta i insuficient concepció de conjunt), l'anàlisi dialèctica de la realitat en cada una de les seues fases concretes, en totes les seues etapes transicionals, tant en els seus canvis graduals com en els seus salts revolucionaris (o contrarevolucionaris). Els stalinistes adoptaren la idea que en l'època contemporània el capital financer no pot adequar-se a la democràcia parlamentària i està obligat a recórrer al feixisme. D'aquesta idea, absolutament correcta dins de certs límits, n'extreuen de manera purament deductiva i logicoformal les mateixes conclusions per a tots els països i per a totes les etapes del seu desenvolupament. Per a ells Primo de Rivera, Mussolini, Chiang Kai-shek, Masarik, Bruening, Dollfuss, Pilsudski, el rei serbi Alexandre, Severing, MacDonald, etcètera, eren representants del feixisme. Han oblidat: a) que també en el passat el capitalisme mai s'adequà a la democràcia "pura", complementant-la algunes vegades amb un règim de repressió oberta i, altres vegades, substituint-la directament per aquest; b) que el capitalisme financer "pur" no existeix enlloc; c) que, encara que ocupa una posició

³⁵ Escrit el 15 de juliol de 1934, fou publicat sense signatura en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 40, octubre de 1934.

dominant, el capital financer no actua en el buit, i es veu obligat a reconèixer l'existència d'altres sectors de la burgesia i la resistència de les classes oprimides d) finalment, que és inevitable que entre la democràcia parlamentària i el règim feixista s'interposen, una rere l'altra, ja siga "pacíficament" o a través de la guerra civil, una sèrie de formes transicionals. Sí volem romandre en l'avantguarda i no quedar-nos arrere, hem de tenir en compte que cadascuna d'aquestes formes transicionals exigeix una correcta caracterització teòrica i una corresponent política del proletariat.

Basant-nos en l'experiència alemanya (encara que es podia i s'havia d'haver fet ja amb Itàlia) els bolxevics leninistes analitzarem per primera vegada la forma transicional de govern que anomenem bonapartista (els governs de Bruening, Papen i Schleicher). De manera més precisa i desenvolupada, estudiarem després el règim bonapartista d'Àustria. Es demostrà patentment el determinisme d'aquesta manera transicional, naturalment no en un sentit fatalista sinó dialèctic, és a dir per als països i períodes en què el feixisme ataca amb èxit cada vegada major les posicions de la democràcia parlamentària, sense xocar amb la resistència victoriosa del proletariat, amb l'objectiu d'estrangular-lo després.

Durant el període Bruening-Schleicher, Manuilski i Kuusinen proclamaren: "el feixisme ja està ací"; declararen que la teoria de l'etapa intermèdia, bonapartista, era un intent de disfressar el feixisme per tal de facilitar-li a la socialdemocràcia la política del "mal menor". Aleshores, s'anomenava socialfeixistes els socialdemòcrates, i els socialdemòcrates d'"esquerra" del tipus Ziromsky-Marceau Pivert-Just eren considerats, després dels "trotskistes", com els més perillosos dels socialfeixistes. Ara tot ha canviat. En allò tocant a França, els stalinistes no s'animen a repetir: "El feixisme ja està ací"; contràriament, per a evitar la victòria del feixisme en aqueix país han acceptat la política del front únic, que fins ahir rebutjaven. S'han vist obligats a diferenciar entre el règim de Doumergue i el feixista. Però no han arribat a aquesta conclusió per marxistes sinó per empiristes. Ni tan sols han intentat donar una definició científica del règim de Doumergue. Aquell que es mou en el terreny de la teoria basant-se en categories abstractes està condemnat a capitular cegament davant dels esdeveniments.

I no obstant, precisament a França el pas del parlamentarisme al bonapartisme (o més exactament la primera etapa d'aquest pas) s'ha donat de manera particularment notòria i exemplar. N'hi ha prou amb recordar que el govern Doumergue aparegué en escena entre l'assaig de guerra civil dels feixistes (6 de febrer) i la vaga general del proletariat (12 de febrer). Tan prompte com els bàndols irreconciliables assumiren les seues posicions de lluita en els pols de la societat *capitalista*, quedà clar que l'aparell connex del parlamentarisme perdia tota importància. És cert que el gabinet

Doumergue, igual que els de Bruening-Schleicher en el seu moment, sembla, a primera vista, governar amb consens del Parlament. Però es tracta d'un Parlament que ha abdicat, que sap que en cas de resistència el govern es desfaria d'ell. A causa del relatiu equilibri entre el camp de la contrarevolució que ataca i el de la revolució que es defèn, a causa de la seua temporània neutralització mútua, l'eix del poder s'ha elevat per damunt de les classes i de la seua representació parlamentària. Ha estat necessari cercar un cap de govern fora del Parlament i "fora dels partits". Aquest cap de govern ha cridat en la seua ajuda a dos generals. Aquesta trinitat s'ha recolzat en hosts parlamentàries simètriques tant per la dreta com per l'esquerra. El govern no apareix com un organisme executiu de la majoria parlamentària, sinó com un jutge-àrbitre entre dos bàndols en lluita.

No obstant, un govern que s'eleva per damunt de la nació no està suspès en l'aire. El vertader eix del govern actual passa per la policia, la burocràcia i la camarilla militar. Estem enfrontats a una dictadura militar-policíaca a penes dissimulada darrere del decorat del parlamentarisme. Un govern del sabre com a jutge-àrbitre de la nació: precisament això s'anomena *bonapartisme*.

El sabre no es dona per si mateix un programa independent. És l'instrument de l'"ordre". Està cridat a salvaguardar allò existent. El bonapartisme, en erigir-se políticament per damunt de les classes com el seu predecessor el cesarisme, representa *en el sentit social*, sempre i en totes les èpoques, el govern del sector més fort i ferm dels explotadors. En conseqüència, l'actual bonapartisme no pot ser una altra cosa que el govern del capital financer, que dirigeix, inspira i corromp els sectors més alts de la burocràcia, la policia, la casta d'oficials i la premsa.

L'únic objectiu de la "reforma constitucional", sobre la qual tant ha parlat hom en el transcurs dels darrers mesos, és l'adaptació de les institucions estatals a les exigències i conveniències del govern bonapartista. El capital financer busca els recursos legals que li permeten imposar, cada vegada que siga necessari, el jutge àrbitre més adequat, amb el consentiment obligat del quasi parlament. És evident que el govern Doumergue no és l'ideal de "govern fort". Hi ha en reserva millors candidats a Bonaparte. Són possibles noves experiències i combinacions en aquest terreny si el futur curs de la lluita de classes li deixa temps suficient per a intentar aplicar-les.

En fer aquests pronòstics, ens veiem obligats a repetir el que ja una vegada diguérem els bolxevics leninistes respecte a Alemanya: les possibilitats polítiques de l'actual bonapartisme francès no són moltes; la seua estabilitat està determinada pel momentani i, en última instància, inestable equilibri entre el proletariat i el feixisme. La relació de forces entre aquests

dos bàndols ha de canviar ràpidament, en part per influència de la conjuntura econòmica, però fonamentalment segons la política de què es dote l'avantguarda proletària. La col·lisió entre ambdós bàndols és inevitable. El procés es mesurarà en mesos, no en anys. Només després del xoc, i d'acord amb els seus resultats, podrà implantar-se un règim estable.

El feixisme en el poder, igual que el bonapartisme, només pot ser el govern del capital financer. En aquest sentit *social*, el primer no es diferencia del bonapartisme i ni tan sols de la democràcia parlamentària. Els stalinistes ho vénen redescobrint en cada nova oportunitat, oblidant que els problemes *socials* es resolen en el terreny *polític*. La força del capital financer no resideix en la seua capacitat d'establir qualsevol classe de govern en qualsevol moment d'acord amb els seus desigs; no posseeix aquesta facultat. La seua força resideix en què tot govern no proletari es veu obligat a servir al capital financer; o millor dit, que el capital financer compta amb la possibilitat de substituir cada sistema de govern que decau per un altre que s'adeqüe millor a les canviants condicions. No obstant, el pas d'un sistema a un altre implica una *crisi política* que, amb el concurs de l'activitat del proletariat revolucionari, es pot transformar en un perill social per a la burgesia. A França, el pas de la democràcia parlamentària al bonapartisme ha estat acompanyat per l'efervescència de la guerra civil. La perspectiva del canvi del bonapartisme al feixisme està prenyada de disturbis infinitament més formidables i, en conseqüència, també de possibilitats revolucionàries.

Fins ahir, els stalinistes consideraven que el nostre "principal error" consistia en veure en el feixisme al petit burgès i no al capital financer. En aquest cas també posen les categories abstractes en compte de la dialèctica de les classes. El feixisme és un mitjà específic de mobilitzar i organitzar la petita burgesia en interès social del capital financer. Durant el règim democràtic, el capital inevitablement tracta d'inculcar als treballadors la confiança en la petita burgesia reformista i pacifista. Al contrari, el pas al feixisme és inconcebible sense que prèviament la petita burgesia s'ompliga d'odi cap al proletariat. En aquests dos sistemes, la dominació de la mateixa superclasse, el capital financer, es recolza en relacions directament oposades entre les classes oprimides.

No obstant, la mobilització política de la petita burgesia contra el proletariat és inconcebible sense aqueixa demagògia social que per a la gran burgesia implica jugar amb foc. Els recents esdeveniments d'Alemanya han confirmat com la reacció petitburgesa desenfrenada fa perillar l'"ordre". Per això, mentre recolza i finança activament el bandidatge reaccionari d'una de les seues ales, la burgesia francesa no vol portar les coses fins a la victòria política del feixisme, sinó només establir

un poder “fort”, la qual cosa en última instància significa disciplinar a ambdós bàndols extrems.

El que hem dit demostra prou la importància de distingir entre la forma bonapartista i la forma feixista de poder. No obstant, seria imperdonable caure en l'extrem oposat, convertir el bonapartisme i el feixisme en dues categories lògicament incompatibles. Així com el bonapartisme comença combinant el règim parlamentari amb el feixisme, el feixisme triomfant es veu obligat a constituir un bloc amb els bonapartistes i, el que és més important, a apropar-se cada vegada més, per les seues característiques internes, a un sistema bonapartista. És impossible la dominació perllongada del capital financer a través de la demagògia social reaccionària i el terror petit burgès. Una vegada arribats al poder, els dirigents feixistes es veuen forçats a emmordassar les masses que els segueixen, utilitzant per a això l'aparell estatal. El mateix instrument els fa perdre el suport d'àmplies masses de la petita burgesia. D'aquestes, l'aparell burocràtic assimila un reduït sector. Un altre cau en la indiferència. Un tercer es passa a l'oposició, acollint-se a distintes banderes. Però, mentre va perdent la seua base social massiva en recolzar-se sobre l'aparell burocràtic i oscil·lar entre les classes, el feixisme es converteix en bonapartisme. També ací violents i sanguinaris episodis interrompen l'evolució gradual. A diferència del bonapartisme prefeixista o *preventiu* (Giolitti, Bruening-Schleicher, Doumergue, etcètera), que reflecteix l'equilibri extremadament inestable i breu entre els bàndols bel·ligerants, el *bonapartisme d'origen feixista* (Mussolini, Hitler, etcètera), que sorgeix de la destrucció, desil·lusió i desmoralització d'ambdós sectors de les masses, es caracteritza per una estabilitat força major.

El problema “bonapartisme o feixisme” provocà, entre els nostres camarades polonesos, algunes diferències sobre el règim de Pilsudski. La possibilitat mateixa de semblants diferències és el millor testimoni que no estem tractant amb inflexibles categories lògiques, sinó amb formacions socials vives, que presenten peculiaritats extremadament pronunciades en els distints països i etapes.

Pilsudski arribà al poder després d'una insurrecció basada en un moviment de masses de la petita burgesia que tendia *directament* a la dominació dels partits burgesos tradicionals en nom de l'“estat fort”; aquest és un tret feixista característic del moviment i del règim. Però l'element que més pesava políticament, la massa del feixisme polonès, era molt més dèbil que la del feixisme italià i molt més inclús que la del feixisme alemany; Pilsudski hagué d'apel·lar en major grau als mètodes de la conspiració militar i encarar de forma força més acurada el problema de les organitzacions obreres. N'hi ha prou amb recordar que el colp d'estat de Pilsudski comptà amb la simpatia i el suport del partit stalinista polonès. Al

seu torn, la creixent hostilitat de la petita burgesia jueva i ucraïnesa li dificultat a aquest règim llençar un atac general contra la classe obrera.

Com a conseqüència d'aqueixa situació, Pilsudski oscil·la molt més que Mussolini i Hitler, en els mateixos períodes, entre les classes i els sectors nacionals de classe, i recorre molt menys que aquells al terror massiu: tal és l'element bonapartista del règim de Pilsudski. No obstant, seria evidentment fals comparar Pilsudski amb Giolitti o Schleicher i suposar que serà rellevat per un nou Mussolini o Hitler polonès. És metodològicament fals formar-se la imatge d'un règim feixista "ideal" i oposar-la a aquest règim feixista real que sorgí, amb totes les seues peculiaritats i contradiccions, de la relació entre les classes i les nacionalitats tal com es dona en l'estat polonès. ¿Podrà Pilsudski portar fins a les seues últimes conseqüències la destrucció de les organitzacions proletàries? La lògica de la situació el mena inevitablement per aquest camí, però la resposta no depèn de la definició formal de "feixisme" com a tal, sinó de la relació de forces real, de la dinàmica del procés polític que viuen les masses, de l'estratègia de l'avantguarda proletària i, finalment, del curs dels esdeveniments a Europa occidental, sobretot a França.

Es pot donar el fet històric que el feixisme polonès siga derrocat i reduït a pols abans d'assolir expressar-se de manera "totalitària".

Ja hem dit que el bonapartisme d'origen feixista és incomparablement més estable que els experiments bonapartistes preventius als que apel·la la gran burgesia amb l'esperança d'evitar el vessament de sang que implica el feixisme. No obstant, és encara més important (des del punt de vista teòric i pràctic) emfatitzar que *el fet mateix de la conversió del feixisme en bonapartisme implica el començament de la seua fi*. Quant de temps portarà la liquidació del feixisme i en quin moment la seua malaltia es transformarà en agonia depèn de molts factors externs i interns. Però el fet que la petita burgesia haja aplacat la seua activitat contrarevolucionària, que estiga desil·lusionada, desintegrant-se i haja debilitat els seus atacs contra el proletariat obre noves possibilitats revolucionàries. La història demostra que és impossible mantenir encadenat el proletariat amb la sola ajuda de l'aparell policíac. És cert que l'experiència d'Itàlia ensenya que la classe obrera serva l'herència psicològica de l'enorme catàstrofe patida molt més temps que el que dura la relació de forces que originà aqueixa catàstrofe. Però la inèrcia psicològica de la derrota és un puntal molt precari. Pot caure d'un sol colp a causa de l'impacte d'una forta convulsió. Per a Itàlia, Alemanya, Àustria i altres països aqueixa convulsió podria ser l'èxit de la lluita del proletariat francès.

La clau revolucionària de la situació d'Europa i de tot el món està, fonamentalment, en França!

BONAPARTISME, FEIXISME I GUERRA 36

En el seu molt pretensions, confús i estúpid article, Dwight MacDonald tracta d'atribuir-nos l'opinió que el feixisme és, simplement, una repetició del bonapartisme. Hagués resultat difícil inventar major disbarat. Hem analitzat el feixisme en el seu desenvolupament, a través de les seues distintes etapes, i posarem en primer pla l'un o l'altre dels seus aspectes. Hi ha un element de bonapartisme en el feixisme. Sense aquest element, a saber, sense l'elevació del poder estatal per damunt de la societat a causa d'una extrema agudització de la lluita de classes, el feixisme hauria estat impossible. Però assenyalarem des del mateix començament que es tractava fonamentalment del bonapartisme de l'època del declivi imperialista, que és qualitativament diferent del de l'època d'auge de la burgesia. Després diferenciarem el bonapartisme pur com a pròleg d'un règim feixista. Perquè en el cas del bonapartisme pur el govern del monarca s'aproxima [...]

Els ministres de Brüning, Schleicher, la presidència de Hindenburg en Alemanya, el govern de Petain a França, resultaren, o han de resultar, inestables. En l'època de la declivi de l'imperialisme un bonapartisme purament bonapartista és completament inadequat; a l'imperialisme se li fa indispensable mobilitzar la petita burgesia i aixafar el proletariat amb el seu pes. L'imperialisme és capaç de complir aquesta tasca només en el cas que el propi proletariat revele la seua incapacitat per a conquistar el poder, mentre que la crisi social ha portat al paroxisme a la petita burgesia.

L'agudesesa de la crisi social sorgeix del fet que amb la concentració dels mitjans de producció, és a dir, el monopoli dels trusts, la llei del valor, el mercat ja no és capaç de regular les relacions econòmiques. La intervenció estatal es converteix en una necessitat absoluta [...]

La guerra actual, com ho hem manifestat en més d'una ocasió, és una continuació de l'última guerra. Però una continuació no significa una repetició. Com a regla general, una continuació significa un desenvolupament, un aprofundiment, una agudització. La nostra política, la política del proletariat revolucionari, cap a la segona guerra imperialista és

³⁶ Article no acabat a la mort de Trotski, el 20 d'agost de 1940, i publicat en el *Biulleten Oppozitsii*, n° 84, agost-octubre de 1940.

una continuació de la política elaborada durant la guerra imperialista anterior, fonamentalment sota la conducció de Lenin. Però una continuació no significa una repetició. També en aquest cas, una continuació significa un desenvolupament, un aprofundiment i una agudització.

Durant la guerra passada no sols el proletariat en el seu conjunt sinó també la seua avantguarda i, en cert sentit, l'avantguarda de l'avantguarda, foren presos desprevinguts. L'elaboració dels principis de la política revolucionària envers la guerra començà quan ja aquesta havia esclatat plenament i la maquinària militar exercia un domini il·limitat. Un any després de l'esclat de la guerra, la petita minoria revolucionària encara es veié obligada a acomodar-se a una majoria centrista en la conferència de Zimmerwald. Abans de la Revolució de febrer, i fins i tot després, els elements revolucionaris no es sentiren competents per a aspirar al poder, excepte l'oposició d'extrema esquerra. Fins Lenin relegà la revolució socialista per a un futur més o menys distant... Si així veia Lenin la situació no creiem llavors que haja necessitat de parlar dels altres.

Aquesta posició política de l'ala d'extrema esquerra s'expressava gràficament en la qüestió de la defensa de la pàtria.

En 1915 Lenin es referí en els seus escrits a les guerres revolucionàries que hauria d'entaular el proletariat victoriós. Però es tractava d'una perspectiva històrica indefinida i no d'una tasca per a demà. L'atenció de l'ala revolucionària estava centrada en la qüestió de la defensa de la pàtria capitalista. Els revolucionaris replicaven naturalment de forma negativa a aquesta pregunta. Era completament correcte. Però mentre aquesta resposta purament negativa servia de base per a la propaganda i l'ensinistrament dels quadres, no podia guanyar les masses, que no desitjaven un conquistador estranger.

En Rússia, abans de la guerra, els bolxevics constituïen les quatre quintes parts de l'avantguarda proletària, açò és, dels obrers que participaven en la vida política (periòdics, eleccions, etcètera). Després de la Revolució de febrer el control il·limitat passà a mans dels defensistes, els menxevics i els eseristes. Cert és que els bolxevics, en el lapse de vuit mesos, conquistaren l'aclaparadora majoria dels obrers. Però el paper decisiu en aquesta conquesta no l'exercí la negativa a defensar la pàtria burgesa sinó la consigna "Tot el poder als soviets!" I només aquesta consigna revolucionària! La crítica a l'imperialisme, al seu militarisme, el repudi a la defensa de la democràcia burgesa, etcètera, pogué no haver portat mai a la majoria aclaparadora del poble al costat dels bolxevics...

En la mesura que el proletariat es mostra incapaç, en un moment determinat, de conquistar el poder, l'imperialisme comença a regular la vida econòmica amb els seus propis mètodes; és el mecanisme polític, el partit feixista que es converteix en el poder estatal. Les forces productives es troben en irreconciliable contradicció no sols amb la propietat privada sinó també amb els límits estatals nacionals. L'imperialisme és l'expressió d'aquesta contradicció. El capitalisme imperialista busca solucionar aquesta contradicció a través de l'extensió de les fronteres, la conquesta de nous territoris, etcètera. L'estat totalitari, subordinant tots els aspectes de la vida econòmica, política i cultural al capital financer, és l'instrument per a crear un estat supranacionalista, un imperi imperialista, el domini dels continents, el domini del món sencer.

Hem analitzat tots aquests trets del feixisme, cada un per si mateix i tots ells en la seua totalitat, en la mesura que es manifestaren o aparegueren en primer pla.

Tant l'anàlisi teòrica com la rica experiència històrica de l'últim quart de segle han demostrat amb la mateixa força que el feixisme és en cada oportunitat l'anella final d'un cicle polític específic que es compon del següent: la crisi més greu de la societat capitalista; l'augment de la radicalització de la classe obrera; l'augment de la simpatia cap a la classe treballadora i un anhel de canvi de part de la petita burgesia urbana i rural; l'extrema confusió de la gran burgesia; les seues covardes i traïdorenesques maniobres tendents a evitar el clímax revolucionari; l'esgotament del proletariat; confusió i indiferència creixents; l'agreujament de la crisi social; la desesperació de la petita burgesia, el seu anhel de canvi; la neurosi col·lectiva de la petita burgesia, la seua rapidesa per a creure en miracles; la seua disposició per a les mesures violentes; l'augment de l'hostilitat envers el proletariat que ha defraudat les seues expectatives. Aquestes són les premisses per a la formació d'un partit feixista i la seua victòria.

És evident que la radicalització de la classe obrera als Estats Units ha passat únicament per les seues fases inicials, gairebé exclusivament en l'esfera del moviment sindical (la CIO) El període de preguerra, i després la pròpia guerra, pot interrompre temporàniament aquest procés de radicalització, especialment si un nombre considerable de treballadors és absorbit per la indústria bèl·lica. Però aquesta interrupció del procés de radicalització no pot ésser de llarga durada. La segona etapa de la radicalització assumirà un caràcter expressiu molt més marcat. El problema de formar un partit obrer independent passarà a l'ordre del dia. Les nostres consignes transicionals guanyaran gran popularitat. D'altra banda, les

tendències feixistes, reaccionàries, es replegaran, quedaran a la defensiva, esperant un moment més favorable. Aquesta és la perspectiva més pròxima. Res és més indigne que especular en si tindrem èxit o no en crear un poderós partit revolucionari líder. Hi ha una perspectiva favorable a la vista, que justifica l'activisme revolucionari. Cal utilitzar les oportunitats que s'ofereixen i construir el partit revolucionari.

La Segona Guerra Mundial planteja el problema del canvi de règim més imperiosament, més urgentment que en la primera guerra. Es tracta, primer que res, del règim polític. Els treballadors estan assabentats que la democràcia naufraga per tot arreu i que el feixisme els amenaça fins i tot en aquells països on encara no existeix. La burgesia dels països democràtics utilitzarà naturalment aquest temor pel feixisme que senten els obrers, però, d'altra banda, la fallida de les democràcies, el seu col·lapse, la seua indolora transformació en dictadures reaccionàries, obliga els treballadors a plantejar-se el problema del poder i a fer-se sensibles al plantejament de la qüestió.

La reacció remena avui en dia un poder tal com potser mai el tingué abans en la història moderna de la humanitat. Però seria un disbarat inexcusable veure només a la reacció. El procés històric és contradictori. Davall l'embolcall de la reacció oficial estan ocorrent profunds processos entre les masses, que acumulen experiència i es fan receptives a noves perspectives polítiques. La vella tradició conservadora de l'estat democràtic, que fou tan poderosa àdhuc durant l'era de l'última guerra imperialista, existeix en l'actualitat només com una supervivència extremadament inestable. En la vespra de l'última guerra els treballadors europeus tenien partits numèricament poderosos. Però allò que estava a l'ordre del dia eren reformes i conquestes parcials, no la conquesta del poder.

La classe obrera nord-americana fins i tot avui en dia no compta amb un partit obrer de masses. Però la situació objectiva i l'experiència acumulada pels obrers nord-americans pot plantejar en molt breu termini la qüestió de la conquesta del poder. Aquesta perspectiva ha d'ésser la base de la nostra agitació. No es tracta només d'una posició sobre el militarisme capitalista i de renunciar a la defensa de l'estat burgès sinó de preparar-se directament per a la conquesta del poder i la defensa de la pàtria proletària.

¿No poden aparèixer els stalinistes al capdavant d'un nou ascens revolucionari i arruïnar la revolució com feren en Espanya i prèviament en Xina? No correspon, per descomptat, descartar semblant possibilitat, per exemple a França. La primera onada de la revolució, sovint, o més correctament sempre, ha portat a la cima els partits d'"esquerra" que se les

enginyaren per a no desacreditar-se completament en el període precedent i que tenen una tremenda tradició política al seu darrere. Així, la Revolució de febrer elevà al poder els menxevics i els eseristes, que fins a la vespra eren adversaris de la revolució. Així, la revolució alemanya de novembre de 1918 portà al poder els socialdemòcrates, que eren els adversaris irreconciliables dels aixecaments revolucionaris.

Dotze anys arrere Trotski escrigué en un article publicat per *New Republic*: “Cap altra època de la història de l’home ha estat tan plena d’antagonismes com la nostra. Per la tensió de classe massa alta i els antagonismes internacionals, les claus de seguretat de la democràcia es fonen o es trenquen. Aquesta és l’essència del curtcircuit de la dictadura. Els primers a cedir són, per descomptat, els interruptors més dèbils. Els antagonismes interns i mundials, no obstant, no disminueixen sinó que augmenten. És dubtós que es vagen a calmar, atès que fins ara el procés només s’ha apoderat de la perifèria del món capitalista. La gota comença en el dit gros, però una vegada que ha començat arriba al cor.”

Açò s’escrigué en el moment en què la democràcia burgesa de cada país creia que el feixisme només era possible en els països endarrerits que encara no s’havien graduat en l’escola de la democràcia. El consell de redacció de *New Republic*, que llavors no havia estat afavorit amb les benediccions de la GPU, acompanyà l’article de Trotski amb un de propi, tan característic del filisteu nord-americà mitjà que citarem els seus passatges més interessants.

“En vista de les seues desventures personals, l’exiliat dirigent rus mostra un notable poder d’anàlisi detallista; però aquest detallisme és propi del marxista rígid, i ens sembla que no té una visió realista de la història, precisament allò del que ell més s’enorgulleix. El seu concepte que la democràcia és una forma de govern per als bons temps, incapaç de resistir les tempestats de la controvèrsia domèstica o internacional, pot recolzar-se (com ell mateix ho admet en part) només prenent com a exemples països on la democràcia no està més que en els seus dèbils començaments, i països, a més, en els que a penes ha començat la revolució industrial.”

A més a més, el consell de redacció del *New Republic* descarta l’exemple de la democràcia de Kerenski en la Rússia soviètica i per què no pogué resistir la prova de les contradiccions de classe cedint el pas a una perspectiva revolucionària. El periòdic escriu sàviament:

“La debilitat de Kerenski fou un accident històric, que Trotski no pot admetre perquè no hi ha lloc en el seu esquema mecanicista per a tal cosa.”

El mateix que Dwight MacDonald, *New Republic* acusa els marxistes de ser incapaços d'entendre la història de forma realista a causa del seu enfocament mecanicista i ortodox dels fets polítics. *New Republic* era de l'opinió que el feixisme és el producte de l'endarreriment del capitalisme i no de la seua excessiva maduresa. Segons l'opinió d'aqueix periòdic (opinió que, repetisc, fou la de l'aclaparadora majoria dels filisteus democràtics), el feixisme és el destí que espera a països burgesos endarrerits.

El savi consell de redacció no es prengué ni tan sols la molèstia de pensar per què era convicció universal en el segle XIX que les democràcies endarrerides han de desenvolupar-se pel camí de la democràcia. En tot cas, en els vells països capitalistes la democràcia assentà el seu campament en un moment en què el nivell del seu desenvolupament econòmic no estava per damunt sinó per davall del de la Itàlia moderna. I el que és més, aleshores la democràcia representava el principal camí de desenvolupament històric que havien pres tots els països, l'un rere l'altre, els endarrerits seguint els més avançats i a vegades precedint-los. La nostra era, per contra, és l'era del col·lapse de la democràcia. A més, el col·lapse comença amb les anelles més dèbils però gradualment s'estén a aquelles que semblaven fortes i inexpugnables. D'aquesta manera l'ortodòxia o el mecanicisme, és a dir, l'enfocament marxista dels fets, ens possibilitava pronosticar el curs dels processos amb molts anys d'anticipació. Al contrari, l'enfocament realista del *New Republic* era el d'un gatet cec. *New Republic* continuà amb la seua actitud crítica envers el marxisme caient sota la influència de la més repugnant caricatura del marxisme, és a dir, el stalinisme

Molts dels filisteus de la nova collita basen els seus atacs al marxisme en el fet que, contra el pronòstic de Marx, ha arribat el feixisme en compte del socialisme. Res és més vulgar i estúpid que aquesta crítica. Marx demostrà i provà que quan el capitalisme arriba a un cert nivell l'única sortida per a la societat resideix en la socialització dels mitjans de producció, és a dir, el socialisme. També demostrà que en vista de l'estructura de classe de la societat només el proletariat és capaç de solucionar aquesta tasca en una irreconciliable lluita revolucionària contra la burgesia. També demostrà que per al compliment d'aquesta tasca el proletariat necessita un partit revolucionari.

Marx durant tota la seua vida i Engels junt amb ell i després d'ell i després Lenin, entaularen una batalla irreconciliable contra aqueixos trets dels partits proletaris que obstruïen la solució de la tasca revolucionària

històrica. La lluita sense quarter portada a terme per Marx, Engels i Lenin contra l'oportunisme d'una banda, i l'anarquisme per l'altra, demostra que ells no subestimaven en absolut aquest perill. En què consistia el mateix? En què l'oportunisme de les cúpules de la classe obrera, subjectes a la influència burgesa, pogués obstruir, frenar, fer més difícil, posposar el compliment de la tasca revolucionària del proletariat.

És precisament aquesta condició de la societat la que estem observant ara. El feixisme no ha arribat en absolut "en comptes" del socialisme. El feixisme és la continuació del capitalisme, un intent de perpetuar la seua existència utilitzant les mesures més bestials i monstruoses. El capitalisme ha tingut l'oportunitat de recórrer al feixisme només perquè el proletariat no ha portat a terme en el seu moment la revolució socialista. El proletariat s'ha paralytitzat en el compliment d'aquesta tasca per l'actitud dels partits oportunistes. L'única cosa que es pot dir és que ha resultat que hi havia més obstacles, més dificultats, més etapes en el camí del procés revolucionari del proletariat que el que preveien els fundadors del socialisme científic. El feixisme i la sèrie de guerres imperialistes constitueixen la terrible escola en què el proletariat ha d'alliberar-se de les tradicions i supersticions petit burgeses, dels partits oportunistes, democràtics i aventurers, ha de treballar amb afany i ensinistrar l'avantguarda revolucionària i d'aquesta manera preparar-se per a complir la tasca sense la qual no hi ha ni pot haver-hi salvació per a la humanitat.

Eastman ha arribat a la conclusió que la concentració dels mitjans de producció en mans de l'estat posa en perill la seua "llibertat", i ha decidit, per això, renunciar al socialisme. Aquesta anècdota mereix ésser inclosa en un volum sobre història de la ideologia. La socialització dels mitjans de producció és l'única solució al problema econòmic en una etapa determinada del desenvolupament de la humanitat. La demora en solucionar aquest problema mena a la barbàrie feixista. Totes les solucions intermèdies mampreses per la burgesia amb ajuda de la petita burgesia patiren un fracàs miserable i vergonyós. Tot açò és secundari per a Eastman. Ell se n'adona que la seua "llibertat" (llibertat de confondre, llibertat de romandre indiferent, llibertat d'ésser passiu, de diletantisme literari) estava essent amenaçada des de diversos flancs, i ha decidit immediatament aplicar la seua pròpia mesura: renunciar al socialisme. Sorprenentment aquesta decisió no ha exercit cap influència en Wall Street ni en els sindicats. La vida ha seguit el seu propi camí com si Max Eastman continués essent socialista [...]

A França no hi ha feixisme en el sentit real del terme. El règim del senil mariscal Petain representa una forma senil del bonapartisme de l'època de

declivi imperialista. Però aquest règim també s'ha demostrat possible únicament després que la perllongada radicalització de la classe obrera francesa, que ha menat a l'explosió de juny de 1936, ha fallat en trobar una sortida revolucionària. La Segona Internacional i la Tercera, el reaccionari xarlatanisme dels "fronts populars", han enganyat i desmoralitzat la classe obrera. Després de cinc anys de propaganda a favor d'una aliança de les democràcies i de la seguretat col·lectiva, després del sobtat pas de Stalin al bàndol de Hitler, hom prengué a la classe obrera francesa desprevinguda. La guerra ha provocat una terrible desorientació i l'estat de derrotisme passiu, o per a dir-ho més correctament, la indiferència d'un impàs. D'aquesta trama de circumstàncies sorgí la catàstrofe militar sense precedents i després el menyspreable règim de Petain.

Precisament perquè el règim de Petain és bonapartisme senil no conté cap element d'estabilitat i pot ésser derrocat molt més aviat que un règim feixista per un aixecament revolucionari massiu.

En tota discussió sobre tòpics polítics apareixen invariablement les preguntes: podrem crear un fort partit per al moment en què arribe la crisi? No podria el feixisme anticipar-se a nosaltres? És inevitable una etapa feixista en el procés? Els èxits del feixisme fan perdre fàcilment tota perspectiva, condueixen a oblidar les vertaderes condicions que feren possibles el seu enfortiment i triomf. No obstant, una clara comprensió d'aquestes condicions és d'especial importància per als treballadors dels Estats Units. Podem anunciar-ho com una llei històrica: el feixisme pogué triomfar només en aquells països on els partits obrers conservadors impediren al proletariat utilitzar la situació revolucionària per a prendre el poder. En Alemanya hi hagué dues situacions revolucionàries: 1918-1919 i 1923-1924. Fins i tot en 1929 era possible encara una lluita directa pel poder per part del proletariat. En els tres casos la socialdemocràcia i la Comintern desbarataren criminalment la conquesta del poder i ficaren per tant a la societat en un cul-de-sac. Només sota aquestes condicions i en aquesta situació resultaren possibles el tempestuós ascens del feixisme i la seua conquesta del poder.